De ce și-a înscenat Sherlock Holmes
propria moarte la Cascada Reichenbach?

A CINCEA CUPĂ

DAN SIMMONS

SUSPANS

A CINCEA CUPĂ

DAN SIMMONS

De același autor la Editura Nemira:
HMS Terror
Drood
seria *Hyperion Cantos*

Dan Simmons s-a născut în 1948 în statul american Illinois și a crescut în Vestul Mijlociu. În 1970 a absolvit Colegiul Wabash și a fost recompensat cu Premiul Phi Beta Kappa pentru excelență în ficțiune, jurnalism și artă. A urmat Washington University din St Louis, după care a lucrat optsprezece ani în învățământul primar. Prima povestire i-a fost publicată în 1982, iar primul roman în 1985. Din 1987 este scriitor liber-profesionist. Dan Simmons a devenit faimos în 1989, când a câștigat premiile Hugo și Locus cu romanul *Hyperion*, a cărui structură este inspirată din *Decameronul* și *Povestiri din Canterbury*. Simmons a abordat de-a lungul carierei sale literare diverse genuri, combinându-le uneori în cadrul aceluiași volum: science fiction, horror, fantasy și roman polițist. Dintre lucrările sale amintim: *Song of Kali* (Premiul World Fantasy, 1986), *Carrion Confort* (premiile Bram Stoker, Locus și British Fantasy, 1990), *Hyperion* (premiile Hugo și Locus, 1990, Ignotus, 1991, și Seiun, 1995), *Entropy's Bed at Midnight* (Premiul Locus, 1991), *Căderea lui Hyperion* (premiile Locus și SF Chronicle, 1991, British SF, 1992, și Seiun, 1996), *Prayers to Broken Stones* (Premiul Bram Stoker, 1992), *Summer of Night* (Premiul Locus, 1992), *Children of the Night* (Premiul Locus, 1993), *„This Year's Class Picture"* (premiile World Fantasy, Bram Stoker și Sturgeon, 1993, Seiun, 1999), *„Death in Bangkok"* (premiile Bram Stoker și Locus, 1994), *Fires of Eden* (Premiul Locus, 1995), *The Rise of Endymion*

(premiile Locus și SF Chronicle, 1998), *„Orphans of the Helix“* (Premiul Locus, 2000), *A Winter Haunting* (Premiul International Horror Guild, 2003), *Ilion* (Premiul Locus, 2004).

A CINCEA CUPĂ

DAN SIMMONS

Traducere din limba engleză
Ruxandra Toma

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

SIMMONS, DAN

A Cincea Cupă / Dan Simmons; trad.: Ruxandra Toma. - Bucureşti: Nemira Publishing House, 2015

ISBN print: 978-606-758-476-9

ISBN epub: 978-606-758-532-2

ISBN mobi: 978-606-758-533-9

I. Toma, Ruxandra (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Dan Simmons

The Fifth Heart

Copyright©2015 by Dan Simmons

© Nemira, 2015

Coperta: Cristian FLORESCU, Ana NICOLAU

Redactor: Oana IONAŞCU

Tehnoredactor: Mihaela SIPOŞ

Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimescu

Orice reproducere, totală sau parţială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă şi se pedepseşte conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

- Despre autor
- Cuprins
- Prima parte
  - Capitolul 1
  - Capitolul 2
  - Capitolul 3
  - Capitolul 4
  - Capitolul 5
  - Capitolul 6
  - Capitolul 7
  - Capitolul 8
  - Capitolul 9
  - Capitolul 10
  - Capitolul 11
  - Capitolul 12
  - Capitolul 13
  - Capitolul 14
  - Capitolul 15
  - Capitolul 16
  - Capitolul 17
  - Capitolul 18
  - Capitolul 19
  - Capitolul 20
  - Capitolul 21
  - Capitolul 22
  - Capitolul 23
  - Capitolul 24
  - Capitolul 25
- Partea a doua
  - 1 - Blestemata cruce de pe zid

    - 2 - La șaptesprezece centimetri sub nivelul solului
    - 3 - Pietre funerare pentru danturi și pisici domestice
    - 4 - O șocantă insuficiență de rațe
    - 5 - Kwannon 148, pace, tăcere sau durere
    - 6 - Până și un orb ar fi văzut
    - 7 - Licărul roșu din beznă
    - 8 - Wiggins al doilea a ajuns cu bine astăzi la New York
    - 9 - O mulțime de bicicliști cumpără storcătoare de lamâi 156 de la noi
    - 10 - Un buchețel de violete albe
    - 11 - Roata timpului
    - 12 - Un șobolan. Un blestemat de șobolan
    - 13 - „Îi voi cere lui lucan adler să ucidă pe oricine va vorbi cu poliția“
    - 14 - Mai tare decât echipa de baseball Beaneaters din Boston
    - 15 - Panica din ’93
    - 16 - Până și Dumnezeu l-ar putea invidia
- Partea a treia
    - Unu
    - Doi
    - Trei
    - Patru
    - Cinci
    - Șase
    - Șapte
    - Opt
    - Nouă
    - Zece
- Partea a patra
    - 1.
    - 2.

    - 3.
    - 4.
    - 5.
    - 6.
    - 7.
    - 8.
    - 9.
    - 10.
    - 11.
- Epilog
- Mulțumiri
- Note

Îi dedic această carte lui Richard Curtis,
agentul meu neprețuit și un prieten drag, fan
al baseballului și al domnului Henry James

PRIMA PARTE

CAPITOLUL 1

În acel martie ploios al anului 1893, din motive de nimeni înțelese (în primul rând, pentru că nimeni altcineva în afară de noi nu este la curent cu povestea aceasta), Henry James, scriitorul american stabilit la Londra, a hotărât să-și petreacă la Paris ziua de naștere, 15 aprilie, iar acolo, la aniversarea lui, sau puțin înainte, să se arunce noaptea în Sena, punându-și astfel capăt zilelor.

Ce vă pot spune eu este că James se simțea extrem de deprimat în primăvara aceea; ce nu vă pot spune este de unde îi *venea* deprimarea. Sigur, cu un an înainte, la 6 martie 1892, sora sa, Alice, murise în Anglia de cancer la sân; dar Alice era bolnavă de decenii bune, ajunsese chiar să nu mai cunoască altă viață, așa că primise cu bucurie diagnosticul de cancer. Moartea, îi spusese ea fratelui său, Henry, era un eveniment pe care ea îl așteptase din totdeauna cu cel mai mare entuziasm. În scrisorile sale către rude și prieteni, Henry dăduse impresia că-i sprijinea nerăbdarea de a-și încheia o dată pentru totdeauna socotelile cu suferința permanentă, iar după aceea descrisese în amănunt ce moartă frumoasă fusese.

Poate că depresia aceasta a lui James, trecută cu vederea de cei din jur, a fost accentuată și de faptul că lucrările lui nu se vânduseră tocmai bine în anii de dinainte: romanele lui din 1886, *Bostonienii* și *Prințesa Casamassima,* ambele influențate de stingerea lentă a lui Alice și de povestea ei de

dragoste [1] cu Katharine Loring, nu avuseseră câtuși de puțin succesul scontat nici în America și nici în Anglia. Așa că, de prin 1890, James începuse să-și canalizeze spre teatru atât talentul cât și dorința de înavuțire. Cu toate că prima încercare, dramatizarea romanului *Americanul,* avusese parte de o reușită modestă, și doar în provincie, nu la Londra, James era tot mai convins că doar teatrul îi va aduce bogăția pe care harul lui de scriitor o merita. Însă pe la începutul lui 1893, începuse deja să-l macine gândul că speranța aceasta era deșartă și că îi amăgea pe cei din jur, așa cum se amăgea și pe sine. La fel cum, în secolul următor, Hollywood-ul îi va împinge pe scriitori pe calea pierzaniei, teatrul englezesc de la sfârșitul secolului al nouăsprezecelea îi ademenea cu promisiuni deșarte pe oamenii de litere, care – aidoma lui Henry James – habar nu aveau cum să scrie o piesă de teatru care să se bucure de succes în rândul publicului larg.

Mulți biografi ar putea înțelege mai bine această stare depresivă, neașteptată, însă foarte profundă, dacă momentul la care mă refer ar fi începutul primăverii lui 1895, nu luna martie din 1893. Pentru că într-o seară din primăvara aceea, într-un teatru londonez, va face prostia de a ieși pe scenă la finalul primei sale piese importante, *Guy Domville,* și în loc de aplauze și ovații se va alege cu fluierături și huiduieli. Majoritatea spectatorilor plătitori de bilete, spre deosebire de doamnele strălucitoare și domnii eleganți invitați de James personal, nu vor fi citit niciun roman de Henry James, mulți dintre ei nici măcar nu vor ști că a scris romane și astfel huiduielile lor vor fi efectul strict al calităților (sau lipsei calităților) respectivei producții dramatice. Și da, *Guy Domville* va fi o piesă proastă, foarte proastă.

Chiar și un an mai târziu, după luna ianuarie 1894, când prietena lui, Constance Fenimore Woolson [2], se va sinucide în Veneția, aruncându-se de la o fereastră (probabil, vor murmura unii pe la colțuri, pentru că nu-și respectase promisiunea de a veni să stea cu ea sau în apropiere de ea în orașul gondolelor), știm bine că, ros de remușcări, Henry James va fi nevoit să se lupte cu o depresie înfiorătoare.

Iar spre finalul anului 1902, vârstnicul James va cădea în ghearele celei mai cumplite depresii de până atunci – una într-atât de intensă, încât William, fratele său mai mare (aflat deja cu un picior în groapă din cauza unor probleme grave cu inima), va traversa Atlanticul și va veni la Londra pentru a-l ține de mână la propriu. În acei ani, Henry James va jeli „vânzările dezastruoase“ și deficitul de profit al romanelor sale, publicate în colecție între 1906 și 1908, sub titlul „New York Edition“, proiect istovitor căruia îi dedicase cinci ani din viață, când și-a rescris amplele romane și a conceput introduceri interminabile pentru fiecare în parte.

Însă mai sunt șaisprezece ani până la acea ultimă depresie. Nu avem nici cea mai vagă idee cu privire la teribila deznădejde care îl cuprinsese pe James în această primăvară a anului 1893. La fel cum nu avem habar pentru care motiv hotărâse el că soluția cea mai bună era să se sinucidă la Paris.

S-ar fi putut ca una dintre cauze să fi fost criza serioasă de gută de care suferise James în timpul friguroasei ierni englezești de la sfârșitul lui 1892 și începutul lui 1893, când se îngrășase și mai mult deoarece fusese nevoit să renunțe la plimbările lungi. Ori poate singurul motiv a fost acela că în aprilie urma să împlinească cincizeci de ani: punct

de cotitură care a dărâmat oameni mai puternici decât mult prea sensibilul Henry James.

Nu vom ști niciodată.

Știm însă că povestea noastră începe odată cu episodul acelei depresii și cu planul lui de a-și curma viața aruncându-se în apele Senei chiar în ziua lui de naștere sau puțin înainte. Așadar, pe la jumătatea lunii martie a anului 1893, Henry James (renunțase la particula „Jr.“ la ceva vreme după decesul tatălui său în 1882) a trimis scrisori din Londra rudelor și prietenilor, înștiințându-i că are de gând să-și ia „o scurtă vacanță de la îndatoririle cotidiene ale creației literare, pentru a sărbători venirea primăverii și aniversarea a o jumătate de veac de viață în însoritul Paris, înainte de a mă întâlni cu fratele meu, Wiliam, și cu familia lui la Florența, pe la sfârșitul lui aprilie.“ James nu avea nici cea mai mică intenție de a ajunge în Florența.

Cu câteva fărâme din cenușa surorii sale, Alice, ascunse în tabacheră, James a ars câteva scrisori de la domnișoara Woolson și de la câțiva prieteni mai tineri, și-a părăsit apartamentul închiriat din De Vere Gardens, a luat trenul, iar apoi feribotul până la Cherbourg și a ajuns în Orașul Luminilor în seara următoare, seară mai întunecoasă și mai umedă și mai rece decât oricare dintre cele îndurate până atunci în Londra.

S-a instalat la Hotelul Westminster, pe Rue de la Paix, unde locuise o lună întreagă mai demult, atunci când scrisese câteva povestiri, printre care și preferata lui, „Elevul“. Însă de data aceasta „s-a instalat“ nu era termenul corect. Nu avea nicio intenție să-și petreacă acolo săptămânile rămase până la ziua lui. În plus, prețurile de la Westminster erau excesiv de mari pentru bugetul lui actual. Nici măcar nu și-a despachetat cufărul

cel mare. Nu avea de gând să petreacă o a doua noapte acolo. Și nici, se hotărî el pe moment, vreo altă noapte oriunde altundeva pe lumea asta.

După o plimbare lungă, în frigul și umezeala zilei, prin Jardin de Tuileries, și o cină tristă, luată de unul singur – căci, din cauza hotărârii sale, nu făcuse niciun efort de a lua legătura cu prietenii lui parizieni sau cu alte cunoștințe aflate în capitala Franței la momentul respectiv – Henry James a băut un ultim pahar cu vin, s-a înfofolit în paltonul din lână, s-a asigurat că nu-i căzuse din buzunar tabachera cu cenușa lui Alice și, pipăind pietrele ude ale pavajului cu vârful din bronz al umbrelei sale nedesfăcute încă, a pornit prin burniță și întuneric spre ultima lui destinație, în apropiere de Pont Neuf. Chiar și cu pasul lui măsurat, de domn trupeș, drumul până acolo nu a durat mai mult de zece minute.

Cel mai bun artist al cuvântului scris nu lăsase niciun bilet în urma lui.

CAPITOLUL 2

Locul unde James alesese să-și facă ieșirea de pe scena vieții se afla pe malul stâng al fluviului, la mai puțin de șaizeci de metri de podul larg și bine luminat. Însă aici, sub Pont Neuf, era întuneric; mai întuneric încă era pe platforma de promenadă de jos, ale cărei pietre înnegrite de mușchi erau izbite de apele negre și reci ale Senei. Chiar și pe timp de zi platforma aceasta era puțin folosită. James știa că prostituatele mai veneau aici în unele seri, dar nu pe o vreme atât de rece și ploioasă ca acum. În seara aceasta probabil că nu se îndepărtau de hotelurile lor din Pigalle sau își conduceau acei clienți care nu doreau să fie recunoscuți de cineva pe aleile strâmte din apropierea strălucitorului Boulevard Saint Germain.

Când, tot pocnind cu umbrela în pavaj, James ajunse pe platforma îngustă, pe care și-o alesese la lumina zilei – era exact așa cum o ținea minte din călătoriile anterioare la Paris –, deja nu mai vedea pe unde calcă. Ploaia crease halouri în jurul felinarelor de pe malul celălalt al Senei. Barjele și taxiurile acvatice erau mai puține în noaptea aceasta. James reuși să coboare ultimele trepte mai mult pipăind drumul cu piciorul și se îndepărtă încet de ele cu umbrela întinsă înainte, așa cum merge orbul cu bastonul lui. Zgomotele, de obicei foarte clare, făcute de roțile trăsurilor și de copitele cailor, ajungeau acum la el înăbușite, ca de la mare depărtare; și căpătaseră parcă o notă de ireal din cauza ploii care se întețise și a bălților de pe drum.

În bezna aceea aproape deplină, doar mirosul și auzul îi spuneau lui James că se apropie de fluviu, iar nu văzul. Și doar atunci când vârful umbrelei bătu în gol, nu în pietrele platformei, el socoti de cuviință să se oprească. Știa că de aici încolo nu mai erau trepte: doar vreo doi metri până la apele negre, învolburate. Aici Sena era iute, adâncă și dușmănoasă. Acum putea face pasul în gol și totul avea să se sfârșească.

Din buzunarul interior James scoase micuța tabacheră și își trecu vârfurile degetelor peste ea. Gestul acesta îi aduse aminte de un pamflet din *The Times,* pe care îl citise cu un an în urmă, care susținea că eschimoșii din Arctica nu creau opere de artă, ci doar dădeau formă unor pietricele netede, pe care le mângâiau întruna în timpul lunilor nesfârșite de noapte nordică. Gândul aduse un zâmbet pe buzele lui James. Simțea că și el avusese parte de propria lui noapte nordică.

În urmă cu un an, atunci când șterpelise puțin din cenușa surorii lui – Katharine Loring aștepta la poarta crematoriului, ca să revendice urna pe care urma să o ducă în Cambridge și să o îngroape în cavoul familiei James – o făcuse cu intenția sinceră de a o împrăștia în locul unde sora lui trăise cele mai fericite clipe din viață. Dar în lunile trecute de atunci Henry ajunsese să înțeleagă imposibilitatea acelei misiuni stupide. *Unde* să le împrăștie? Și-a adus aminte de veselia fragilă a lui Alice din vremurile când, amândoi mult mai tineri fiind, călătoriseră în Elveția împreună cu mătușa Kate, doamnă la fel de prozaică precum Groparul lui Hamlet. În săptămânile acelea petrecute departe de numeroasa ei familie și de casa din America, predilecția, deja foarte pronunțată, a lui Alice pentru bolile de nervi se mai domolise, iar primul lui gând a fost ca, la împlinirea vârstei de cincizeci de ani, să se ducă la Geneva și să-i împrăștie

cenușa în locul unde amândoi râseseră și se întrecuseră în ironii, în vreme ce biata mătușă Kate nu pricepea nimic din tachinările și jocurile lor de cuvinte. Da, ar fi fost bine să-i ducă cenușa acolo unde se plimbaseră veseli prin grădini și pe malurile lacului.

Dar se răzgândise, pentru că, în ultimă instanță, nici Geneva nu fusese un loc fericit. În călătoria aceea Alice se prefăcuse a-și fi „revenit“ din boala a cărei victimă era; la fel cum și el se prefăcuse complice la optimismul ei maladiv.

Atunci să ducă cenușa la promontoriul din apropiere de Newport, unde ea își construise căsuța și petrecuse aproximativ un an într-o stare de aparentă sănătate și fericire.

Nu. Asta se întâmplase la începutul relației lui Alice cu domnișoara Loring și, în lunile trecute de la moartea ei, furia lui James față de Katharine P. Loring se făcuse tot mai mare. Duduia cu pricina petrecuse destul timp și-și făcuse prea multe mendre cu sora lui. Newport era exclus.

Așa că, până la urmă, nu-i venise în minte niciun loc unde Alice să fi fost cu adevărat fericită și unde el să-i poată împrăștia cele câteva firișoare nefericite de cenușă. Poate că întrezărise fericirea, dar fără să și-o însușească vreodată, numai în lunile sau anii petrecuți în Newport și apoi în Cambridge, înainte de ceea ce ea numea „cumplita vară“, referindu-se la căsătoria lui William, fratele ei mai mare, cu Alice Gibbens, din data de 10 iulie 1878. William, tatăl ei, fratele ei, Harry, frații Bob și Wilkie, precum și suitele nesfârșite de oaspeți care călcau pragul tuturor reședințelor lor se amuzaseră ani de zile prezicând în glumă că William se va căsători cu *ea* – Alice James. Și întotdeauna Alice se prefăcuse ofensată de ideea

aceea, însă acum – după lunga ei perioadă de infirmitate autoimpusă și apoi moarte – Henry James și-a dat seama că sora lui ajunsese să ia în serios gluma aceea și că fusese aproape distrusă când William se căsătorise cu altă femeie. O altă femeie care purta, printr-o crudă ironie a sorții, numele Alice.

După cum îi mărturisise odată fratelui Henry, în vara cu căsătoria lui William, ea „se aruncase în marea adâncă și valurile negre o acoperiseră".

Și astfel în noaptea aceasta, în această ultimă noapte, James hotărî că va ține strâns în mână tabachera cu cenușa lui Alice atunci când va face pasul și se va prăbuși în apele negre și în uitare. Știa că pentru asta va trebui să-și reducă la tăcere imaginația de scriitor și astfel să nu se întrebe dacă apa va fi rece ca gheața sau dacă nu cumva instinctul său primitiv de supraviețuire îl va face să se zbată și să încerce să înoate până la peretele acoperit cu mușchi al platformei atunci când mâlul Senei va începe să-i umple plămânii.

Nu, nu va trebui să se gândească decât la faptul că va lăsa în urmă suferința. Apoi să-și golească mintea de toate gândurile – cel mai greu lucru pe care a încercat vreodată să-l facă.

James ridică un picior peste marginea din piatră.

Și brusc își dădu seama că forma întunecată pe care o confundase cu un stâlp era, de fapt, silueta unui om aflat la o jumătate de metru de el. James deslușì pălăria moale trasă pe ochi și profilul acvilin al tăcutului necunoscut, pe jumătate îngropat în gulerul ridicat al mantalei de călătorie, ba chiar îi auzea și respirația ușoară.

Cu un geamăt înăbușit, James făcu doi pași nesiguri înapoi, ferindu-se de străin.

– *Pardonnez moi, Monsieur. Je ne t'ai pas vu la-bas,* îngăimă el.

Acesta era adevărul. *Nu* îl văzuse.

– Sunteți englez, remarcă silueta cea înaltă.

Engleza individului avea un accent scandinav. Suedez? Norvegian? James nu-și putea da seama.

– Da, îi răspunse, retrăgându-se către trepte ca să plece mai repede de acolo.

Chiar în momentul acela, trecu pe lângă ei un *Bateau Mouche* – apariție neobișnuită pentru acel anotimp – jumătate taxi acvatic, jumătate vaporaș turistic, iar la lumina neașteptată a felinarelor de la bordul lui James reuși să vadă trăsăturile bărbatului.

– Domnule Holmes, exclamă el involuntar.

Din cauza uimirii, se dădu un pas în urmă, spre apă, iar călcâiul stâng trecu peste marginea platformei. Dacă bărbatul cel înalt nu ar fi reacționat fulgerător, cu siguranță că ar fi căzut, așa cum își dorise cu câteva minute mai devreme. Mâna cu degete lungi a străinului îl apucă surprinzător de strâns de haină și îl trase înapoi pe platformă.

Înapoi în viață.

– Cum mi-ați spus? îl întrebă străinul, fără să-i dea drumul din strânsoare.

Îi dispăruse accentul scandinav. Acum vorbea doar ca un englez din înalta societate.

– Mii de scuze, se bâlbâi James. Probabil că m-am înșelat. Vă cer iertare pentru că v-am tulburat solitudinea.

În clipa aceea, James nu numai că îl recunoscuse pe bărbatul cel înalt – în ciuda părului mai negru acum decât fusese cu patru ani în urmă când îl cunoscuse, parcă și mai des și vâlvoi, nu pieptănat lins pe spate; în ciuda mustății bogate pe care și-o lăsase între timp și a formei ușor modificate a nasului, probabil cu pomezi de la teatru sau cam așa ceva –, dar își și dăduse seama că individul fusese pe punctul de a se arunca el însuși în Sena atunci când fusese întrerupt de apariția neașteptată a lui James.

Situația era jenantă, dar Henry James avea o memorie excelentă. Odată ce vedea un chip și îi afla numele, nu-l mai uita niciodată.

Încercă să se îndepărteze, dar degetele puternice ale bărbatului nu voiau încă să-i dea drumul.

– Cum mi-ați spus? repetă el pe un ton înghețat ca metalul pe timp de iarnă.

– Mi s-a părut că sunteți o veche cunoștință, pe nume Sherlock Holmes, gâfâi James, nedorindu-și nimic altceva decât să scape de acolo și să ajungă cât mai repede în patul lui din elegantul hotel de pe Rue de la Paix.

– Unde ne-am cunoscut? vru să știe bărbatul. Cine sunteți?

James răspunse doar la a doua întrebare.

– Numele meu este Henry James.

Din cauza sperieturii era să adauge „Jr.“, particula de mult eliminată.

– James, spuse domnul Sherlock Holmes. Mai tânărul frate al marelui psiholog William James. Sunteți scriitorașul acela american care locuiește la Londra.

Cu tot disconfortul puternic provocat de atingerea unui alt bărbat, pe James îl copleși revolta auzind că nu era decât fratele mai tânăr al „marelui“ William James. Cu excepția câtorva cercuri mici de inițiați de la Harvard, nimeni nu auzise de William până la publicarea lucrării lui, *Principii de psihologie,* cu trei ani înainte, în 1890. Din motive pe care Henry nu le putea pricepe, cartea îi adusese lui William faimă internațională în rândurile intelectualilor și ale altor cercetători ai minții omenești.

– Fiți bun, vă rog, și dați-mi imediat drumul, ceru James pe cel mai aspru ton de care era în stare.

Indignarea pricinuită de faptul că era ținut strâns de reverele paltonului îl făcu să uite că Holmes – era convins că Holmes era – tocmai ce-i salvase viața. Sau poate salvarea era un alt motiv de ranchiună împotriva acestui britanic cu nasul acvilin.

– Spuneți-mi când ne-am cunoscut și am să vă dau drumul, zise Holmes, cu mâinile încleștate de haina lui James. Numele meu este Jan Sigerson. Sunt un explorator norvegian destul de cunoscut.

– În acest caz, mii de scuze, domnul meu, spuse James, fără nici cel mai mic regret. Evident că m-am înșelat. Din cauza întunericului am avut impresia că sunteți un domn pe care l-am cunoscut acum patru ani la o serată de binefacere în Chelsea. Petrecerea a fost organizată de o doamnă din America pe care aveam bucuria să o cunosc, doamna T.P. O’Connor [3] Am fost acolo însoțit de

Lady Wolseley, împreună cu alți scriitori și actori ai scenei – domnul Aubrey Beardsley, domnul Walter Besant... Pearl Craigie, Marie Corelli, domnul Arthur Conan Doyle, Bernard Shaw, Genevieve Ward [4]. În timpul petrecerii am fost prezentat unui oaspete al doamnei O'Connor, care își petrecea weekendul acolo, un anume Sherlock Holmes. Acum îmi dau seama că nu... nu semănați cu el.

Holmes îi dădu drumul.

– Da. Îmi aduc aminte. Am stat câteva zile la reședința doamnei O'Connor ca să rezolv niște furturi de bijuterii din conacele din apropiere. Servitorii erau de vină. Întotdeauna servitorii sunt hoții.

James își îndreptă paltonul, își aranjă cravata, înfipse cu hotărâre vârful umbrelei în pavaj și se hotărî să plece fără să mai spună vreun alt cuvânt.

Pe când urca treptele întunecate își dădu seama cu stupoare că Holmes mergea alături de el.

– Este realmente surprinzător, comentă englezul cel înalt cu un ușor accent de Yorkshire pe care James i-l sesizase la serata doamnei O'Connor din 1889. În ultimii doi ani am folosit foarte des deghizarea asta în Sigerson și am trecut pe lângă personaje pe care le cunosc de mult, la lumina zilei! Nu m-a recunoscut nimeni. La New Dehli, în plină zi și într-o piațetă destul de pustie, am stat mai mult de zece minute chiar lângă Inspectorul-șef Singh, domn alături de care am petrecut două luni în Lahore, când am rezolvat un caz delicat de crimă. Și profesionistul acela de excepție nici măcar nu m-a învrednicit cu o a doua privire. Chiar aici, în Paris, am trecut pe lângă vechi cunoștințe de-ale mele din Anglia și l-am întrebat

cum pot ajunge la o anume adresă chiar pe bunul meu prieten, Henri-August Loze, de curând ieșit la pensie din funcția de Prefect al Poliției pariziene, cu care am lucrat la mai mult de zece cazuri. Loze era însoțit de noul Prefect de Somme [5], Louis Lepine, cu care am colaborat de asemenea. Cu toate acestea nu m-a recunoscut niciunul. Dar dumneavoastră ați reușit. Pe întuneric. Pe ploaie. Într-un moment când nu vă gândeați decât la sinucidere.

– Ba nici vorbă de așa *ceva*! exclamă James.

Insolența lui Holmes îl șocase extrem de tare. Ajunseseră deja la nivelul străzii, iar ploaia se mai domolise. Dar halourile felinarelor încă nu se șterseseră.

– Secretul dumneavoastră este în siguranță la mine, domnule James, spuse Holmes.

Încerca să-și aprindă pipa, lucru destul de anevoios din cauza umezelii. Când, în sfârșit, chibritul scăpără, James reuși să vadă mai bine că, într-adevăr, acesta era omul pe care îl cunoscuse la serata doamnei O'Connor cu patru ani înainte, „detectivul care oferea uneori consultanță poliției".

– Pentru că, vedeți dumneavoastră, domnule, continuă Holmes pufăind din pipă, și eu mă aflam acolo în același scop.

Lui James nu-i veni în minte nicio replică. Se răsuci pe călcâie și porni pe trotuar spre vestul orașului. Holmes îl ajunse din urmă făcând doar doi pași.

– Chiar dacă e destul de târziu, ar fi bine să mergem undeva să cinăm și să bem un pahar cu vin, domnule James.

– Aș prefera să fiu singur, domnule Holmes. Sau domnule Sigerson. Sau cum v-o mai fi chemând în seara asta.

– Da, da, da, dar trebuie să discutăm, insistă Holmes.

Nu părea deloc furios și nici măcar deranjat de faptul că îi fusese descoperită identitatea. Și nici frustrat pentru că apariția scriitorului îi zădărnicise propria-i tentativă de sinucidere. Era doar fascinat că James reușise să vadă dincolo de deghizarea lui.

– Nu avem absolut nimic de discutat, se răsti James, încercând să grăbească pasul, dar, corpolent cum era, nu izbuti decât să pară și mai ridicol în comparație cu înaltul englez care se ținea după el fără probleme.

– Am putea să discutăm de ce voiați să vă puneți capăt zilelor strângând în mână tabachera cu cenușa surorii dumneavoastră, Alice, zise Holmes.

James se opri brusc. După câteva clipe reuși să bâiguie:

– Nu... aveți... de... unde... știi... așa... ceva.

– Dar știu, îl contrazise Holmes, făcându-și de lucru cu pipa. Și dacă veți dori să veniți cu mine la o gustare și un pahar de vin bun, am să vă spun cum se face că știu și de unde mai știu că nu veți duce niciodată până la capăt cumplitul plan pe care vi l-ați propus pentru noaptea aceasta, domnule James. Întâmplarea face să cunosc o cafenea îngrijită și bine luminată unde am putea să stăm de vorbă.

Zicând acestea, Holmes îl apucă pe Henry James de cot și porniră amândoi braț la braț pe Avenue de

l’Opera. Scriitorul american era mult prea șocat și uluit – și curios – ca să opună rezistență.

CAPITOLUL 3

Deși Holmes îi promisese că îl va duce într-un loc „bine luminat“, James se așteptase la o cafenea retrasă, învăluită în penumbre, care să dea în vreo alee lăturalnică. Însă detectivul îl conduse la Café de la Paix, foarte aproape de hotelul lui James și de intersecția dintre Boulevard des Capucines și Place de l'Opera, în Arondismentul 9.

Café de la Paix era unul dintre cele mai mari, mai luminoase și mai elegant decorate localuri din Paris, rivalizând în privința decorului minuțios elaborat și al numărului de oglinzi doar cu clădirea Operei realizată de arhitectul Charles Garnier, aflată chiar vizavi. James știa că această cafenea fusese construită în 1862, inițial pentru clienții din apropiatul Grand-Hotel de la Paix, dar își căpătase renumele în perioada Expoziției Universale din 1867. Fusese una dintre primele clădiri publice ale Parisului care s-a bucurat de iluminatul electric; însă, ca și cum sutele sau miile de becuri nu ar fi fost de ajuns, fuseseră instalate felinare cu prisme optice, care își focalizau razele în oglinzile uriașe. Vreme de zeci de ani Henry James evitase să intre acolo doar pentru că prin Paris mergea vorba că nu ai cum să nu dai nas în nas cu vechi prieteni sau cunoștințe dacă te duci să cinezi în Café de la Paix. De atât de mult succes se bucura localul. În ceea ce-l privește pe Henry James, acesta prefera să aleagă singur locurile și momentele când să „dea nas în nas“ cu vechi prieteni sau cunoștințe.

Holmes nu părea deloc deranjat de mulțimea clienților, de rumoarea conversațiilor sau de zecile de ochi curioși ațintiți asupra lor când intrară în local. James auzi cum falsul explorator norvegian îi ceru șefului de sală „masa lui obișnuită“ – într-o franceză fără cusur – și au fost conduși la o măsuță rotundă, la ceva distanță de larma și forfota însuflețitului stabiliment.

– Înseamnă că veniți deseori aici, de vreme ce aveți o „masă obișnuită“, nu-i așa? îl întrebă James când rămaseră singuri.

Mai bine zis, cât de singuri puteau rămâne în toată agitația aceea.

– Am cinat aici de cel puțin trei ori pe săptămână în ultimele două luni de când sunt în Paris, răspunse Holmes. M-am întâlnit cu zeci de cunoștințe, foști colaboratori din poliție și clienți. Dar nimeni nu m-a recunoscut sub masca lui Jan Sigerson.

Ospătarul apăru lângă masa lor înainte ca James să poată spune ceva, iar Holmes avu nerușinarea de a comanda pentru amândoi. Ceru o marcă destul de bună de șampanie și, poate din cauza orei târzii, un supeu extrem de bogat: *le lièvre en civet* [6], *pâtes crémeuses d'épeautre* [7] însoțite de un *plateau de fromage affinés* [8] și o farfurie mare cu *figues, abricots, pruneaux* [9], *marmelade des fruits secs au thé Ceylan* [10] și *biscuits spéculos* [11], încheind cu *mousse légère chocolat* [12].

Lui James nu-i era deloc foame. Stomacul său delicat fusese dat peste cap de șocurile trăite în ultima oră. Plus că nu-i plăcea carnea de iepure – cu atât mai puțin tocana înecată în sosul gros și grăunțos din grâu. Iar în seara aceasta nu avea deloc poftă de fructe. Și ajunsese să deteste spuma

de ciocolată după copilăria petrecută în Franța, când mâncase mult prea multă.

Dar nu spuse nimic.

Pe de altă parte, chiar ardea de nerăbdare să afle cum de „știa“ Holmes, nimic altceva decât un scamator de duzină, despre cenușa lui Alice din tabachera sa; însă mai degrabă ar fi murit decât să deschidă discuția în locul acesta public. Cu toate că ar fi fost extrem de dificil să-i audă cineva în toată zarva localului. Însă nu aceasta era problema.

După ce au sorbit din șampania destul de bună, Holmes spuse:

– Mi-ați citit necrologul din *The Times* de acum aproape doi ani?

– Mi-au povestit prietenii despre el, răspunse James.

– Eu l-am citit. Trei săptămâni mai târziu, pentru că în vremea respectivă mă aflam în Istanbul. Dar tot am reușit să fac rost de ziar. Și am citit și interviul de după aceea dat de sărmanul Watson, în care a descris cum am murit la Reichenbach Falls [13], în timp ce mă luptam cu acel „Napoleon al crimei“, profesorul Moriarty.

Henry James ar fi preferat să nu vorbească, dar știa că Holmes se aștepta să-și îndeplinească rolul de interlocutor.

– *Cum* de ați supraviețuit acelei căderi teribile, domnule Holmes?

Detectivul începu să râdă și-și îndepărtă câteva firimituri din mustața neagră și aspră.

– N-a fost nicio cădere. N-a fost nicio luptă. N-a fost niciun „Napoleon al crimei“.

– Și niciun profesor James Moriarty? îl întrebă James.

Holmes chicoti și-și tamponă ușor buzele și mustața cu șervetul din olandă albă.

– Mă tem că nu. Nu a fost decât o minciună gogonată. Eu l-am inventat pentru a-mi putea atinge scopurile... iar în cazul acela scopul meu era să dispar.

– Dar în interviul din *The Times* Watson spunea că acest profesor Moriarty scrisese o carte, *Dinamica unui asteroid* [14]*,* insistă James.

– Inventată tot de mine, zise Holmes cu un zâmbet trufaș sub mustața lui Sigerson. Nu există o asemenea carte. I-am pomenit despre ea lui Watson doar pentru că știam că va folosi informația asta atunci când va vorbi cu presa. Și a folosit-o și în povestea lui, „Problema finală“, publicată recent, pentru a-i da... cum spuneți voi, scriitorii?... un caracter veridic. Da, ăsta-i cuvântul. Veridic.

– Însă, nu se lăsă James, nu este posibil ca, după menționarea acestui detaliu în diversele articole ce s-au ocupat de Moriarty și de decesul dumneavoastră, oamenii să încerce să găsească *Dinamica unui asteroid,* fie doar și din simplă curiozitate? Și dacă această carte nu există, înseamnă că se va alege praful de toată povestea dumneavoastră cu Reichenbach Falls.

Holmes râse și făcu un semn nepăsător din mână.

– O, dar am avut grijă să-i atrag atenția lui Watson, care, la rândul lui, a atras atenția presei, asupra

faptului că volumul lui Moriarty conține unele dintre cele mai complicate și mai cifrate demonstrații de matematici avansate. Dacă nu mă înșel, cuvintele mele au fost: „Pentru că această carte atinge asemenea culmi ale matematicii pure, nu există niciun om în presa științifică în stare să-i aducă vreo critică.“ Îmi amintesc și că i-am zis lui Watson că, din cauză că se publicase un număr foarte mic de exemplare ale cărții lui Moriarty, renumită doar în cercurile matematice, era incredibil de greu de procurat, dacă nu cumva imposibil.

– Deci l-ați mințit dinadins pe prietenul dumneavoastră despre acest... acest „Napoleon al crimei“... doar pentru ca doctorul Watson să repete toate minciunile astea la presă? se revoltă James, sperând ca răceala din tonul său să îl impresioneze pe Holmes.

– O, da, surâse ușor detectivul. Categoric.

Câteva secunde James nu mai zise nimic. Apoi:

– Dar dacă domnul doctor Watson ar fi fost nevoit să depună mărturie sub jurământ... poate în timpul anchetei asupra decesului dumneavoastră?

– O, dar o asemenea anchetă s-ar fi terminat cu mult înainte, spuse Holmes. În fond, au trecut aproape doi ani de la Reichenbach Falls.

– Totuși...

– Watson nu ar fi avut cum să comită sperjur, îl întrerupse Holmes, dând primele semne de iritare, pentru că el era absolut convins că Moriarty era un „Napoleon al crimei“, așa cum îi explicasem eu în cel mai mic amănunt. Și la fel de convins este că eu am murit odată cu Moriarty în Elveția, la Reichenbach Falls.

Deși făcea eforturi să nu arate ce simte, James clipi des din ochi și exclamă:

– Adică nu aveți nicio remușcare? V-ați mințit cel mai bun prieten și nu aveți nicio remușcare? Presa a relatat că soția doctorului Watson a murit în perioada trecută de la... de la falsa dumneavoastră dispariție. Probabil că sărmanul om jelește acum atât pierderea soției, cât și a celui mai bun prieten.

Holmes își luă un fruct de pe platou.

– Dar eu nu m-am oprit doar la minciună, domnule James. L-am trimis pe Watson după cai verzi pe pereți prin toată Anglia și Europa, chipurile în căutarea legendarului Moriarty, vedeți dumneavoastră. Și într-un final a ajuns la celebra cascadă, din apele căreia nu vor fi recuperate niciodată nici trupul meu și nici cel al profesorului Moriarty.

– Ăsta a fost un gest sadic, mârâi James.

– A fost un gest necesar, îl contrazise Holmes, fără supărare și fără să ridice tonul. Vreau să vă fac să înțelegeți că trebuia să dispar complet. Să dispar fără urmă, să dispar într-un fel care să convingă mulțimile – mă rog, acea micuță parte a mulțimilor interesată de neînsemnatele mele aventuri – că sunt mort de-a binelea. Spuneți-mi, vă rog, au fost ceva manifestări de doliu la Londra atunci când s-a aflat despre moartea mea?

James se holbă la detectiv, consternat de frivolitatea întrebării. Și atunci observă expresia serioasă de pe chipul transformat al lui Shelock Holmes.

– Da, spuse el în cele din urmă. Cel puțin, așa am auzit.

Holmes îl aștepta să continue. Dându-și seama că aștepta degeaba, începu el să vorbească.

– Relatarea lui Watson despre întâmplarea de la Reichenbach Falls, adică povestea lui cu titlul „Problema finală“, a apărut în revista *The Strand* doar cu câteva luni în urmă, în decembrie 1892. Ce aș vrea eu să aflu este reacția provocată de reportajele și articolele de acum doi ani.

James își stăpâni cu greu oftatul.

– Eu nu citesc *The Strand*, zise el. Dar am auzit că tinerii londonezi au purtat banderole negre și atunci când au apărut știrile despre moartea dumneavoastră, și iarna aceasta, când a fost publicată povestirea doctorului Watson.

Era foarte adevărat că James refuza să citească povești romanțate ieftine, știrile de senzație și informațiile neverificate care apăreau în *The Strand*. Dar le citeau mai tinerii săi prieteni, Edmund Gosse și Jonathan Sturges [15]. Și amândoi purtaseră luni în șir banderole de doliu pentru presupusul deces al lui Holmes. Lui James atitudinea aceasta i se părea absolut ridicolă.

Sherlock Holmes își termină zâmbind spuma de ciocolată.

Încă îngrozit că detectivul ar fi putut dirija discuția spre conținutul tabacherei sale, Henry James se grăbi să spună:

– Dar de ce să puneți la cale o asemenea farsă, domnule? De ce să vă bateți joc de bunul dumneavoastră prieten, doctorul Watson, și de miile de citiori fideli ai aventurilor dumneavoastră dacă nu există nicio mare conspirație criminală, dacă pe urmele dumneavoastră nu se află niciun „Napoleon al crimei“? Care să fi fost motivul ce v-

a împins să faceți asta? Un capriciu al minții dumneavoastră perverse?

Holmes puse jos lingurița și se uită lung la scriitor.

– Bine ar fi să avem de-a face cu ceva atât de simplu, domnule James. Nu, am hotărât să-mi înscenez moartea și să dispar definitiv din cauză că, prin propriile mele raționamente... precum și prin procedeele inductive și deductive care m-au făcut cel mai renumit detectiv din lume... am descoperit un fapt într-atât de șocant că nu doar mi-a schimbat viața în chip irevocabil, dar m-a și făcut să doresc să îmi închei socotelile cu ea, cum era să se întâmple mai devreme, sub Pont Neuf.

– Dar ce anume ați fi putut descoperi ca să... începu Henry James, dar se întrerupse brusc.

Întrebarea ce-i stătea pe limbă era extrem de nepoliticoasă, dar mai ales indiscretă.

Holmes schiță un zâmbet strâmb.

– Am descoperit, domnule James, spuse el aplecându-se peste masă, că nu sunt o persoană adevărată. Și că sunt... cum ar spune un literat ca dumneavoastră? Ce am descoperit îmi certifică, fără putință de tăgadă, că sunt doar o creație literară. Zămislită din cerneala unui oarecare scriitoraș. Un simplu personaj fictiv.

CAPITOLUL 4

Acum Henry James nu mai avea nicio îndoială că are de-a face cu un nebun. Ceva îl împinsese pe acest Sherlock Holmes – presupunând, firește, că *era* aceeași persoană pe care o cunoscuse el în urmă cu patru ani la serata doamnei O'Connor – dincolo de limitele raționalului.

Dar hâdul adevăr era mult mai simplu și mai șocant: pe James îl fascina halucinația aceea a lui Holmes, ideea detectivului că ar fi un personaj literar. Și dorea să afle mai multe. Plus că i se părea un subiect minunat pentru o povestire pe care ar scrie-o într-o bună zi – poate chiar una în care un scriitor celebru ar ajunge să creadă că era una și aceeași persoană cu unul din propriile-i personaje.

Holmes comandase coniac – proastă alegere, își zise James, după șampanie și cina târzie. Dar îl savurau acum amândoi, în vreme ce scriitorul își căznea mințile încercând să formuleze cât mai politicos întrebările ce nu-i dădeau pace. Pe neașteptate, se stârni o mare zarvă pe terasa acoperită a cafenelei, dincolo de ringul mare de dans, în spatele căruia se afla masa lor. Zeci de oameni se ridicaseră în picioare; bărbații își înclinau capetele; câțiva aplaudară.

– Este Regele Boemiei, zise Holmes.

Henry James se întrebă dacă ar fi bine să-i cânte în strună nebunului cu care stătea la masă, dar se hotărî să nu-i alimenteze iluziile.

– Nu există niciun Rege al Boemiei, domnule Holmes, spuse el sec. Acela este Prințul de Wales. Am auzit că cinează uneori aici.

Fără să mai arunce o altă privire la fața regală din celălalt capăt al localului înțesat cu clienți, Holmes mai sorbi o dată din coniac.

– Chiar *nu* ai citit niciuna din povestirile pe care Watson le-a publicat în *The Strand*, domnule James?

Dar nu-l așteptă să-i răspundă și continuă:

– Una dintre primele noastre aventuri pe care Watson le-a descris în povestirile sale – dacă, într-adevăr, John Watson *a fost* cronicarul sau autorul acestor povestiri – a purtat titlul „Scandal în Boemia“ și a tratat un caz lipsit de moralitate. O fostă primadonă de la Opera Imperială din Varșovia se folosea de o anumită fotografie pentru a șantaja cu... niște indiscreții de natură romantică... un membru foarte cunoscut al unei oarecare case regale. Watson, de altminteri cunoscut pentru discreția și pudoarea lui, l-a inventat pe „Regele Boemiei“ în acea încercare neîndemânatică de a ascunde adevărata identitate a domnului respectiv, care bineînțeles că era nimeni altul decât Prințul nostru de Wales. Cu ocazia acelui „scandal“ l-am scos pentru a doua oară din încurcătură pe Alteța Sa Regală. Prima oară s-a întâmplat cu ocazia altui potențial scandal din cauza unor datorii la jocul de cărți.

Holmes zâmbi amintirii pe deasupra paharului cu coniac.

– Firește că la Varșovia nu există nicio Operă Imperială. Watson s-a dat peste cap să mascheze cumva Opera din Paris.

– Observ că dumneavoastră compensați discreția doctorului Watson cu o indiscreție strigătoare la cer, murmură James.

– Eu sunt mort, spuse Sherlock Holmes. Iar un mort n-are ce face cu discreția.

James se uită spre locul unde Prințul de Wales era înconjurat de o ceată de tineri filfizoni, care râdeau, făceau plecăciuni și se gudurau pe lângă Alteța Sa.

– Din moment ce nici nu am citit și nici nu am auzit povestea... cronica... aventurii dumneavoastră cu „Scandalul din Boemia“, șopti el, nu pot decât să presupun că ați recuperat fotografiile cu Prințul de la aventuriera șantajistă.

– Exact așa am făcut... într-o manieră foarte inteligentă, zise Holmes, izbucnind în hohote puternice de râs, neremarcate însă de nimeni din localul mult prea zgomotos. Dar după aceea femeia mi le-a furat și a lăsat în locul lor portretul ei înrămat.

– Cu alte cuvinte, ați dat greș, spuse James.

– Am dat greș, încuviință Holmes. Pe de-a-ntregul. Într-un mod cum nu se poate mai rușinos.

Mai sorbi o dată din coniac.

– Foarte puțini oameni m-au învins de-a lungul carierei mele, domnule James. Dar niciodată, nici înainte și nici după, nu am fost înfrânt de... o *femeie.*

James observă că ultimul cuvânt îl rostise pe un ton de dispreț usturător.

– Spuneți-mi, domnule Holmes, toată povestea asta are vreo legătură cu recenta dumneavoastră revelație că nu ați fi o persoană reală?

Bărbatul înalt de vizavi de James își frecă bărbia gânditor.

– Probabil că ar fi mai bine să vă cer să-mi spuneți „Sigerson“, dar în seara aceasta nici că-mi pasă. Nu, domnule James, vechiul meu caz cu Prințul de Wales și cu fosta lui amantă – putrezi-i-ar oasele în pace! – nu are absolut nimic de-a face cu motivele care m-au făcut să-mi dau seama că nu sunt o „persoană reală“, așa cum spuneți dumneavoastră. Doriți să aflați care sunt motivele acelea?

Doar o clipă sau două șovăi Henry James:

– Da.

Holmes puse jos paharul gol și își împleti degetele lungi pe fața de masă.

– Totul a început, așa cum se întâmplă adesea în viață, cu simple conversații domestice, spuse el. Aceia care au citit cronicile lui Watson din *The Strand* au aflat – din cele câteva informații generale pe care le-a oferit – că, în 1880, bunul doctor a fost transferat din Regimentul Cinci de Artilerie Northumberland în Regimentul Șaizeci și Șase Infanterie Berkshire, staționat în India. La douăzeci și șapte iulie a acelui an, Watson a fost rănit grav în Bătălia de la Maiwand [16]. Multe săptămâni s-a zbătut între viață și moarte din cauza rănilor interne provocate de un glonț Jezail, gloanțele acelea mari, trase de flintele cu cremene pe care le folosesc rebelii din Afganistan.

Însă Watson a supraviețuit, cu toată căldura și mușchii și îngrijirea primitivă de care a avut parte pe front, continuă Holmes. În luna octombrie a anului 1881, a fost trimis înapoi în Anglia cu nava militară *Orontes.*

– Nu înțeleg ce legătură are toată povestea asta cu... începu Henry James.

– Răbdare, zise Holmes, ridicând un deget lung pentru a-i cere să păstreze tăcerea. Glonțul Jezail îi intrase lui Watson în umăr. În diferite împrejurări și odată chiar când am fost nevoiți să ne dezbrăcăm la pielea goală ca să trecem înot un râu, în timpul uneia dintre... hm... aventurile mele, am văzut cu ochii mei cicatricea urâtă care-i rămăsese. Dar în afară de ea, Watson nu a mai căpătat nicio altă rană în toate luptele la care a luat parte.

Henry James îl așteptă să continue. Se apropie un ospătar, iar Holmes comandă cafele turcești pentru amândoi.

– Însă în urmă cu cinci ani – și nu am să uit niciodată ziua aia din 1888, spuse Holmes, rana din umărul lui Watson, făcută de glonțul Jezail, s-a deplasat peste noapte *în piciorul lui.*

– Nu se poate să fi fost două răni de la bun început? întrebă James. Una în umărul bietului om și cealaltă în picior? Poate a căpătat-o pe a doua la Londra, în timpul uneia din aventurile voastre.

– Tot de la un glonț Jezail al afganilor? râse Holmes. Tras în Watson la *Londra*? Fără știrea mea? Foarte puțin probabil, domnule Holmes. Și acestei improbabilități i se adaugă două realități certe: în primul rând, așa cum v-am spus, Watson nu a fost niciodată împușcat sau rănit în vreun alt fel, în timpul aventurilor noastre, iar în al doilea... și asta mi se pare o chestiune deosebit de

interesantă... rana inițială din umăr, pe care o văzusem cu ochii mei, un păienjeniș înfiorător de cicatrice, cu locul de intrare al glonțului încă vizibil și învinețit, dispăruse pur și simplu atunci când Watson s-a apucat să vorbească și să scrie despre rana din *picior*.

– Foarte ciudat, murmură James, întrebându-se ce ar trebui să facă dacă acest Holmes-Sigerson, evident evadat dintr-un balamuc de maximă securitate, ar deveni dintr-odată violent.

– Și mai este și chestiunea cu soțiile doctorului Watson, continuă Holmes.

James ridică din sprânceană la această inconsecvență logică.

– Are prea multe, explică Holmes.

– Vreți să spuneți că doctorul Watson este bigam?

– Nu, nu, nu, râse Holmes.

Le fusese adusă cafeaua. Deși prea amară pentru gustul lui James, licoarea părea pe placul nebunului.

– Soțiile lui apar și dispar, de parcă acum sunt reale, acum nu mai sunt. Mai ales în funcție de locul unde domiciliază Watson – cu mine, în apartamentul meu din Baker Street, 221B; sau în altă parte. Și numele se tot schimbă. Acum e Constance. După aia e Mary. Mai încolo n-o mai cheamă nicicum. Apoi e iarăși Mary.

– Soțiile mai și mor, zise James.

– O, da, slavă Domnului, exclamă Holmes, dând aprobator din cap. Dar în viața reală există niște semne care să anticipeze decesul, o boală, ceva; și

după aceea ar trebui să urmeze o perioadă de doliu pentru văduv. Însă dragul de Watson se mută iarăși cu mine și aventurile noastre merg mai departe. În perioadele dintre soțiile astea fictive, vreau să spun.

Henry James își drese glasul, dar nu-i veni în minte nicio replică.

– Și mai este și ciudățenia cu reședința noastră, merse mai departe Holmes, fără să bage de seamă plictiseala evidentă a interlocutorului său. Locuiesc, adică Watson și cu mine locuim pe Baker Street, la numărul 221B, încă din 1881. M-am mutat acolo la scurtă vreme după ce ne-am cunoscut, în luna ianuarie a aceluiași an.

– Și care ar fi paradoxul? îl întrebă James.

– Când aceste suspiciuni ale mele au apărut și au început să se înmulțească, în iarna lui 1890 și primăvara lui 1891, șopti Holmes, m-am dus la Biroul de Cadastru și m-am uitat pe cele mai recente hărți ale cartierului. Și am descoperit că, începând din 1891, la zece ani după ce ne-am mutat noi la numărul 221B, clădirile de pe Baker Street se terminau la numărul 85.

– Incredibil, murmură James.

– Dar mai cu seamă... continuă Holmes, ca și cum nu l-ar fi auzit, este vorba despre ceața care învăluie totul, despre lipsa detaliilor cotidiene, despre *vidul* din jurul meu în intervalele dintre cazurile pe care le investighez. Iar toate astea mă fac să mă îndoiesc de faptul că eu aș exista cu adevărat, în afara ficțiunii. Am impresia că trăiesc... că sunt real... doar atunci când lucrez la un caz.

– Dar senzațiile astea nu ar putea fi puse pe seama... hm... pe seama înclinației dumneavoastră spre anumite droguri? îl întrebă James.

Holmes izbucni în râs și își trânti ceașca pe farfurioară.

– Carevasăzică *ați citit* aventurile mele din *The Strand*!

– Nici vorbă, spuse James. Dar v-am spus că le-au citit niște prieteni mai tineri de-ai mei. Mi-aduc aminte de comentariile lor pe seama faptului că obișnuiați frecvent să vă injectați... cocaină, sper să nu mă înșel.

James își amintea foarte clar de fascinația lui Edmund Gosse față de dependența de droguri a lui Holmes și cum el ajunsese să se întrebe dacă nu cumva și prietenul lui încercase cocaina pe pielea lui.

– Doar în soluție de șapte la sută, râse mai departe Holmes. Destul de inofensivă pe scara consumatorului de stupefiante. Plus că, de la decesul meu din 24 aprilie 1891, am reușit să mă lecuiesc pe deplin de viciul acesta.

– Splendid, zise James. Cum ați făcut?

– Înlocuind cocaina cu o substanță mult mai puțin dăunătoare atunci când este injectată; și anume morfina, explică Sherlock Holmes. Iar în săptămânile din urmă, prin bunăvoința domnului Bayer însuși, prietenul nostru german care a creat aspirina, am descoperit un înlocuitor și mai miraculos și mai inofensiv. Iar pentru că drogul acesta nu dă nici dependență și nici efecte secundare, domnul Bayer și cei care îl folosesc i-au pus numele gândindu-se la calitățile lui eroice.

– Adică? nu înțelese James.

– L-au numit „heroină“, spuse Sherlock Holmes, și de-abia aștept să mă aprovizionez cu cantități mai mari... și mai puțin costisitoare... săptămâna viitoare când vom merge amândoi în America. Pe străzile din țara dumneavoastră se găsește morfină de vânzare la tot pasul, mult mai multă decât în Anglia, pentru că zeci sau sute de mii din soldații răniți în Războiul Civil de acum treizeci de ani continuă să o folosească. Iar acum, această heroină eroică începe să se găsească și ea din abundență, chiar dacă încă nu a fost scoasă oficial pe piață.

James se holba la omul cel înalt.

– Mergem în America? *Noi doi?*

– În zori plecăm la Marsilia de unde vom lua un vapor către America, spuse Holmes. În capitala dumneavoastră e un caz de crimă vechi de șapte ani pe care sunt obligat să îl rezolv. Și este în interesul dumneavoastră, este *imperios* ca dumneavoastră, dragul meu James, să mă însoțiți. Nu-mi permite conștiința să vă abandonez aici, în Paris, atâta vreme cât sunteți în dispoziția aceasta amară și, poate, încă mai nutriți gânduri de sinucidere. În plus... sunt convins că vă va face plăcere! Jocul a început și ne cheamă să luăm parte la el. La fel de sigur și de inevitabil cum următoarea dumneavoastră povestire sau roman vă cheamă sufletul de artist și condeiul de scriitor.

Holmes făcu semn ospătarului să le aducă nota și o plăti, în vreme ce James se uita la el cu ochii ieșiți din orbite și gura necuviincios de mult căscată.

CAPITOLUL 5

În cele zece zile care au urmat, în timpul traversării Atlanticului din Franța la New York și al călătoriei cu trenul la Washington D.C., Henry James a avut sentimentul că trăiește într-un vis. Ba nu, nu chiar într-un vis, căci visele lui erau îndeobște detaliate și colorate și intense. Mai bine spus, a avut sentimentul că trăiește în ceață. O ceață încântătoare și primejdioasă, care-l scutea de luarea oricăror decizii.

Au plecat din Marsilia la bordul bătrânului transatlantic francez *Paris.* James își amintea de călătoria cu aceeași navă, în urmă cu doisprezece ani, ultima oară când fusese în America. Atunci se întorsese în grabă acasă, la Cambridge, Massachusetts, pentru a-și lua rămas-bun de la părinții lui (mai întâi de la mamă, apoi și de la tată), aflați pe patul de moarte. Sherlock Holmes refuzase să se îmbarce pe un vas cu aburi englezesc, mai modern, pentru că asta ar fi însemnat să facă escală într-un port din Anglia – nava *Paris* oprea doar câteva ceasuri la Dublin –, iar Holmes jurase că nu va călca pe pământ englez până nu va fi „pe deplin satisfăcut“. Nu a explicat la ce anume se referea satisfacția aceea „deplină“, dar James bănuia că avea legătură cu subiectul vieții fictive a detectivului.

În cele zece zile dinainte de sosirea în New York, cei doi au avut cinci conversații absolut uluitoare – adevărate revelații, dacă este să spunem tot

adevărul –, iar James le-a ierarhizat nu doar în funcție de conținutul lor, dar și după contextul în care avuseseră ele loc.

Prima se desfășurase în fața hotelului său din Rue de la Paix, după cina târzie din noaptea în care se întâlniseră.

– Firește că-i absurd să vă imaginați că aș putea – sau mi-aș dori – să merg acum în America, spusese atunci James, ținându-și umbrela cu ambele mâini, ca pe o armă.

– Dar trebuie, îl contrazise calm Holmes. Cazul meu depinde de asta.

– Caz? Care caz? se enervă James. Credeam că ați renunțat la activitatea de detectiv în urmă cu doi ani, atunci când v-ați înscenat moartea.

– Câtuși de puțin, zise Holmes. Chiar și sub identitatea lui Jan Sigerson am făcut oarece muncă de detectiv în Turcia, India și prin alte părți. Dar asta a fost la cererea fratelui meu, Mycroft, pentru guvernul nostru și pentru Anglia. Acum simt că a venit momentul să mă ocup din nou de un caz privat. Să rezolv un mister ce pare a nu avea nicio legătură cu politica.

James continua să-și țină umbrela închisă ca pe o armă. Nu mai ploua.

– Permiteți-mi să lansez o ipoteză, spuse el. În lipsa doctorului Watson, aveți nevoie de mine să vă aștern aventurile pe hârtie. Să fiu Boswell [17]-ul dumneavoastră personal.

Hohotele puternice de râs ale lui Holmes răsunară prelung pe strada pustie.

– Nu, nu, nu, nici vorbă, domnule James. Nu că nu aș crede că rolul de Boswell ar fi nepotrivit pentru dumneavoastră, dar sunt convins că nu ați putea reda toate detaliile unui asemenea mister.

James se cam îmbățoșă la auzul acestor cuvinte. Se considera capabil să scrie absolut orice poveste – atâta vreme cât subiectul și stilul nu ar fi fost sub demnitatea lui. Ba chiar scrisese în tinerețe și câteva povestiri la comandă, doar pentru a face rost de ceva bani.

– Vreau să spun, domnule James, continuă Holmes, că, deși nu am avut încă plăcerea de a vă citi romanele și prozele scurte, știu că le-au citit mulți cunoscuți de-ai mei, cu o mai mare aplecare spre literatură, printre care și Watson. Și, din câte am înțeles de la ei, dacă ar fi să puneți pe hârtie palpitantele aventuri de care ne-am putea bucura în America, rezultatul ar fi o scriere cu o tânără domnișoară din Statele Unite drept personaj principal, diverși domni și doamne care s-ar plimba de colo până colo, opacitate verbală, însoțită de obtuzitate descriptivă, iar punctul culminant al narațiunii ar fi ori un cuvânt necuviincios, ori servirea cu întârziere a ceaiului.

James se întrebă dacă ar trebui să se considere ofensat și să reacționeze în consecință, dar își dădu seama cu surprindere că nu se simțea deloc astfel. De fapt, era chiar amuzat.

– În cazul acesta, nu-mi pot imagina ce nevoie ați putea avea de mine în călătoria aceasta donquijotească pe care doriți să o faceți în America.

– O, dar am cu adevărat nevoie de dumneavoastră, domnule James, zise Holmes. Am nevoie de dumneavoastră ca să mă introduceți în anumite cercuri, am nevoie de informațiile pe care mi le

puteți oferi despre societatea americană, am nevoie de dumneavoastră ca să garantați pentru mine și ca să-mi țineți de urât. Acolo eu nu sunt decât un străin pe un tărâm străin și am nevoie de ajutorul dumneavoastră pentru a rezolva misterul. Este necesar să vă prezint mai multe argumente?

James nu-i răspunse. Deja uitase de planul lui de sinucidere și acum se gândea doar la patul moale care îl aștepta în camera de hotel, aflat doar la câțiva pași și o călătorie de câteva etaje cu liftul depărtare de strada aceasta întunecată unde stătea să asculte elucubrațiile unui personaj ciudat.

– Acum aproape doi ani, în martie 1891, continuă Holmes, fie fără să-și dea seama, fie fără să-i pese de lipsa evidentă de interes a lui James, am primit vizita unui potențial client în apartamentul meu de celibatar din Baker Street 221B. Nefericitul domn era un american, motivul pentru care a venit să mă vadă era o crimă comisă în capitala Statelor Unite, iar numele lui era Edward Hooper. Mi-a arătat un teanc de trei mii de dolari pe care era gata să mi-i dea dacă aș fi fost de acord să-l însoțesc în America și să dezleg misterul morții surorii sale. Am acceptat un singur dolar – ca avans –, însă a fost nevoie să treacă doi ani pentru a putea să revin la... dezlegarea misterelor.

– Nu, nici nu cunosc, nici nu am auzit de... începu James, dar se opri brusc, dându-și seama că se înșela.

– Cred că ați cunoscut-o pe sora domnului Edward Hooper, Marian Hooper Adams [18], zise Holmes.

– Clover [19], spuse atât de încet James că aproape nici el nu auzi cele două silabe rostite. Clover Adams. Încă din adolescență așa îi zicea toată lumea: Marian Hooper „Clover“. I se potrivea.

– Ați cunoscut-o bine, insistă Holmes.

– Sunt prieten cu Henry Adams de... de mulți, foarte mulți ani, spuse James.

Nu voia să vorbească despre asta, dar în noaptea aceea parcă îl împingea ceva să comită indiscreții impardonabile, să dezvăluie secrete pe care, în mod normal, le-ar fi apărat cu prețul vieții.

– Am fost apropiat și de Clover Adams – cât de apropiat poate fi cineva de o femeie atât de inteligentă, dar imprevizibilă și adesea depresivă. Când am fost în America, la începutul lui 1880, am petrecut o perioadă la reședința lor.

– Înseamnă că sunteți la curent cu detaliile publice ale morții ei, zise Holmes.

Lui James i se păru că vede un licăr straniu în ochii bărbatului pe ale cărui deducții se bazase poliția în atât de multe ocazii. Dar poate că nu era decât reflecția luminii de la felinarele încă aprinse pe Rue de la Paix.

– S-a *sinucis*, spuse James pe un ton mai aspru decât ar fi vrut. Și-a pus singură capăt zilelor. Acum șase... ba nu, acum șapte ani și jumătate. Este o poveste veche pentru toată lumea, mai puțin pentru aceia îndurerați de dispariția ei, cum încă mai sunt soțul ei, Henry, și prietenii ei dragi. Cum sunt și eu.

– Șase decembrie 1885, zise încet Holmes. Data aceasta este o parte a enigmei ce mi-a fost adusă la cunoștință de fratele ei, domnul Edward Hooper.

James vru să spună că nu avusese niciodată plăcerea de a-l întâlni pe Edward, fratele lui Clover, dar că îi auzise pe Henry și Clover

referindu-se la el cu numele „Ned“. Însă se auzi spunând cu totul altceva, pe un ton biciuitor:

– S-a *sinucis*, domnule Holmes. Toată lumea este de acord în privința asta. Henry, soțul ei. Prietenul nostru comun și vecin al familiei Adams, domnul John Hay [20]. Medicul. Poliția. Ziarele. Toată lumea a fost de acord în privința sinuciderii. Vedeți dumneavoastră, ea avea o fire fragilă, melancolică. Toți care am cunoscut-o și am iubit-o pe Clover Adams eram la curent cu asta. Înclinația spre depresie, chiar spre suicid, era o trăsătură a familiei Hooper. Plus că la momentul acela se afla într-un doliu profund, poate de nedepășit, după tatăl ei, care se stinsese la începutul anului. Fusese foarte apropiată de el și nimic din ce a făcut Henry Adams, sau oricine altcineva, în lunile care au urmat decesului domnului Hooper nu a putut să sfărâme chingile de jale și deprimare din jurul sărmanei Clover.

James se opri. Începuse să gâfâie din cauza intensității emoționale a micului său discurs. Acum se simțea foarte prost că spusese atât de multe.

Holmes băgă mâna în buzunarul interior al hainei sale din tweed și scoase de acolo un cartonaș care semăna cu o carte albă de vizită. În ciuda lui însuși, James descleștă o mână de pe umbrelă și luă obiectul pe care i-l întindea detectivul. Părea cartea de vizită a unei doamne, deși era simplă și albă, iar nu vopsită în culori vii, așa cum era acum moda în Anglia și America; și avea un chenar în relief în interiorul dreptunghiului din carton. În partea de sus a chenarului aceluia simplu erau imprimate, tot în relief, cinci cupe, ca acelea de pe cărțile de joc. Patru dintre ele fuseseră umplute cu linii grăbite ale unui creion albastru. A cincea cupă fusese lăsată goală – necolorată.

Henry James înțelese pe dată semnificația mai largă a inimilor. Dar nu avea nici cea mai vagă idee ce anume ar fi putut să reprezinte inima goală și rândul scris dedesubt – o singură propoziție ce părea a fi fost adăugată la o mașină de scris:

A fost asasinată.

– Acum doi ani, când Edward Hooper, fratele lui Clover, a venit să-mi ceară ajutorul, mi-a spus că a primit câte un cartonaș din acesta la fiecare șase decembrie – la fiecare comemorare a morții surorii sale – începând cu 1886, primul an de la straniul ei deces, îi explică Holmes. Și nu pot să nu observ, domnule James, că ați recunoscut imediat semnificația cupelor gofrate pe cartea de vizită. Domnul Hooper mi-a povestit că fiecare din cei patru membri ai grupului celor „Cinci Cupe“ [21] rămas în viață a primit tot anual, ca și el, câte un asemenea cartonaș. Era convins că așa stăteau lucrurile, cu toate că domnul Henry Adams nu a pomenit niciodată despre așa ceva.

– Dar Ned Hooper nu făcea parte din grupul celor Cinci Cupe, protestă James fără vlagă.

Holmes dădu din cap.

– Nu. Și el credea că era singurul din afara grupului celor Cinci Cupe care primea anual cartea de vizită. Doar credea, firește, nu avea cum să fie sigur.

– Clover Adams și-a pus singură capăt zilelor, repetă Henry James. Nu-i treaba nimănui altcuiva cu excepția soțului ei, iar Henry Adams refuză să discute despre această tragedie. Și el era aproape să moară din cauza suferinței produse de... de gestul ei.

– Cum rămâne atunci cu suspiciunile fratelui? vru să știe Holmes.

– Sunt nefondate, răspunse James. Cărțile astea... de vizită... cartonașele astea... dacă sunt sau au fost într-adevăr trimise de cineva, nu fac decât să dovedească un simț al umorului macabru și pervers. Așa cum am spus mai devreme, depresia, împreună cu o oarecare manie a persecuției, destul de frecvent manifestată, sunt trăsături caracteristice pentru membrii familiei Hooper. Nu l-am cunoscut pe domnul Edward Hooper – am auzit că i se spunea „Ned“ –, dar sunt convins că se înșela și că se înșală și acum.

– Domnul Edward Hooper e mort, îl anunță sec Sherlock Holmes.

– Mort?

Singura silabă se prăvăli ca o piatră în zarva de trăsuri și trecători care animau vesela Rue de la Paix pe timp de noapte.

– A avut o tentativă de suicid la sfârșitul anului trecut, în decembrie, chiar a doua zi după data de șase, când s-a petrecut așa-zisa sinucidere a surorii sale. S-a aruncat de la etajul al treilea al locuinței sale de pe Beacon Street, din Boston, spuse Sherlock Holmes. Deși grav rănit, a supraviețuit și a fost internat într-un ospiciu din oraș. Părea să se însănătoșească, atât psihic, cât și fizic; însă acum două săptămâni s-a îmbolnăvit de pneumonie. Iar boala aceasta i-a adus sfârșitul.

– Îngrozitor, murmură James. Îngrozitor. Henry nu mi-a pomenit despre nenorocirea asta în scrisorile lui. Cum se face atunci că dumneavoastră, domnule Holmes, care pretindeți că în ultimii doi ani ați trăit în pustietățile îndepărtatului nostru Imperiu, sunteți la curent cu aceste recente

evenimente din America, în timp ce eu nici nu am auzit de ele?

– Orice bun britanic se bazează pe *The Times,* spuse Sherlock Holmes.

James se uită chiorâș la detectiv, fie din cauză că nu înțelesese, fie pentru a-și manifesta dezgustul la auzul demodatei glume în acest context. Sau poate din ambele motive.

– Am citit ziarele londoneze în India chiar dacă erau vechi de câteva săptămâni, intră Holmes în amănunte. Aici, la Paris, ziarele londoneze sunt la zi și se mai pot găsi numeroase ziare americane, printre care și cel din Boston care a publicat vestea tentativei de suicid a lui Edward Hooper, iar mai apoi știrea decesului său în urma complicațiilor provocate de pneumonie.

James oftă prelung și hârâit și se uită spre luminile ispititoare ale hotelului său.

Holmes se apropie cu o jumătate de pas de el, cât să-i recâștige atenția.

– Acum pricepeți de ce îi sunt dator lui Ned Hooper să mă ocup de cazul morții surorii lui, îndeplinindu-mi astfel promisiunea pe care i-am făcut-o.

– Nu există niciun „caz“, spuse încă o dată James. Nu există decât tragedia sinuciderii ei de acum mai bine de șapte ani. „Cazul“, așa cum melodramatic îl numiți dumneavoastră, este închis.

– Vă mai amintiți ce a dus la decesul doamnei Adams? îl întrebă Holmes.

Henry James știa că ar trebui să se întoarcă și să plece chiar atunci. Să intre în hotel și să refuze să

mai stea vreodată de vorbă cu nebunul acela. Dar nu făcu nicio mișcare.

– Într-o duminică, pe când se afla în plină criză de depresie, Clover a rămas singură câteva momente și a băut din substanța chimică pe care o folosea la developarea filmelor, se hotărî el să spună, ca să nu mai sufere în tăcere. Conținea arsenic. Moartea a fost instantanee.

– Acel tip de arsenic, numit cianură de potasiu, provoacă o moarte rapidă, dar rareori instantanee, zise cu calm Holmes, de parcă ar fi vorbit despre mersul trenurilor. A murit asfixiată în cele din urmă, însă doar după lungi momente de agonie cumplită.

James ridică mâna liberă, parcă dorind să se ferească de asemenea cuvinte și imagini.

– Cine a găsit-o? stărui Holmes.

– Sunt convins... că a fost... soțul ei... Henry, aproape că se bâlbâi James.

Dintr-odată se simțea foarte tulburat. O parte din el își dorea să fi fost lăsat să-și ducă până la capăt planul de a se arunca în apele Senei.

– Da. Raportul poliției spune că Henry Adams a descoperit-o „în stare comatoasă, întinsă pe jos în fața șemineului“, încuviință Holmes. S-a întâmplat în dimineața zilei de duminică, șase decembrie. Credeți că momentul și ziua au vreo semnificație anume, domnule James?

– Nu. Niciuna. Adică... vă referiți cumva la faptul că de ani buni Clover îi scria tatălui său numai în diminețile de duminică? Mai ales în anii din urmă, când părintele ei fusese foarte bolnav?

În loc să-i răspundă imediat, Holmes se mai apropie cu un pas și apoi îi șopti:

– Henry Adams le-a spus prietenilor că nu își lăsa niciodată soția singură la ora aceea din diminețile de duminică, tocmai pentru că se temea ca nu cumva depresia să-i învingă rațiunea. Cu toate acestea, în ziua aceea de acum șapte ani, în ziua aceea de duminică, șase decembrie, ea a fost singură. Cel puțin câteva momente.

– Mi se pare că Henry se grăbea la dentist pentru că îl necăjea o măsea... *mă interogați,* domnule Holmes?

– Deloc, domnule James. Vă explic numai pentru ce prezența dumneavoastră în această investigație este de o importanță capitală.

– Nu îmi trădez prietenii, domnule Holmes.

– Bineînțeles că nu, spuse detectivul. Dar nu tot trădare ar fi, atât față de prietenul dumneavoastră, Henry Adams, cât și față de fosta dumneavoastră prietenă, Clover, dacă ar fi vorba despre o crimă și nu s-ar deranja nimeni să cerceteze mai cu de-amănuntul acest caz?

– Nu... a... fost... nicio... crimă, spuse James, jurându-și în sine că va pune punct acelei discuții. Clover a fost una dintre primele femei fotograf ale epocii și aș îndrăzni să spun că talentul ei era unul excepțional. Operele sale erau eterice. Nepământene. Însă tocmai această detașare de lumesc i-a sporit înclinația ereditară către depresia profundă. În ziua aceea de iarnă despre care vorbim, probabil că depresia a copleșit-o și a băut din substanțele chimice pe care le avea în laboratorul ei fotografic – știind foarte bine că amestecul acela conținea arsenic.

– Și cine i-a furnizat respectivele substanțe pentru developarea fotografiilor? întrebă Holmes.

– Presupun că și le-a cumpărat singură, se răsti James. Dacă insinuați iarăși că bunul și onestul meu prieten, Henry Adams, ar avea vreo vină în...

Holmes ridică mâna înmănușată.

– Nu insinuez absolut nimic. Am aflat că doamna Adams a primit chimicalele acelea de la o persoană străină. Fratele unei așa-zise „prietene“, o anumită domnișoară Rebecca Lorne, pe care doamna Adams a cunoscut-o din pură întâmplare în Washington. Atât în raportul poliției, cât și în articolele din ziare, pe care mi le-a dat Ned Hooper acum doi ani, se arată că respectiva prietenă, domnișoara Lorne, tocmai venise la reședința familiei Adams când domnul se pregătea să plece la dentist. Domnișoara Lorne i-a spus lui Henry Adams că trecuse pe acolo ca să o vadă pe doamna Adams și l-a întrebat dacă o putea primi. Domnul Adams a urcat să vadă dacă soția lui se simte în stare de musafiri și atunci a găsit-o fără suflare.

– Iar mi se pare că insinuați... începu James cu cea mai fioroasă privire din arsenalul lui.

În mod obișnuit, o variantă mai puțin încruntată a acestei priviri avea darul de a reduce la tăcere orice interlocutor obraznic sau indiscret. Nu însă și pe Holmes.

– Nu insinuez nimic, spuse detectivul. Pur și simplu încerc să vă explic motivele pentru care dumneavoastră și cu mine vom lua expresul de Marsilia la șapte fără un sfert mâine dimineață, iar seara ne vom urca la bordul unui vapor care ne va duce la New York.

– Nu există autoritate, forță fizică, bani, șantaj și nicio altă metodă prin care să mă puteți convinge – în viața aceasta sau în oricare alta – să merg cu dumneavoastră la Marsilia, cu atât mai puțin în America, domnule Sherlock Holmes, spuse ferm hotărât Henry James.

CAPITOLUL 6

Cei doi bărbați erau singuri în compartimentul unui vagon de clasa întâi al expresului de Marsilia. Faptul acesta îl mai consolă puțin pe Henry James și niciunul dintre ei nu spuse nimic în primele trei ore ale călătoriei. James se prefăcea că citește un roman. Holmes se ascunsese în spatele ziarului *The Times*.

Pe neașteptate, fără vreun avertisment sau introducere, Holmes puse la o parte ziarul și spuse:

– Purtați barbă și pe vremea aceea.

James își ridică ochii din carte și se uită nedumerit la detectiv.

– Cum ați spus?

Până la sfârșit, se va obișnui cu felul în care Sherlock Holmes schimba foarte brusc subiectul sau exprima din senin păreri aparent irelevante, însă nu și astăzi. Nu încă.

– Acum patru ani, zise Holmes. Când am făcut cunoștință la serata doamnei T.P. O'Connor. Și atunci aveați barbă.

James nu spuse nimic. Își lăsase barba aceea pe vremea Războiului Civil.

– Și datorită ei v-am recunoscut în beznă acolo, pe malul Senei, mai comentă Holmes și se întoarse la

ziarul lui.

Descoperind, în sfârșit, o modalitate prin care să-și enerveze tovarășul de drum, James se hotărî să vorbească.

– Aș fi zis că cel mai faimos detectiv din lume s-ar bizui pe mai multe detalii fizionomice atunci când ar trebui să recunoască o persoană. Nu s-ar încrede doar într-o barbă oarecare.

Holmes izbucni în râs.

– Desigur! Eu sunt atent la fizionomii, nu la pilozitățile faciale ale oamenilor. Aș spune chiar că sunt oarecum expert în urechi.

– Nici măcar nu v-ați amintit cu ce ocazie ne-am cunoscut, spuse James, preferând să ignore comentariul acela ridicol despre urechi.

– Nu este deloc adevărat, domnule, hohoti din nou Holmes. Îmi amintesc că, atunci când am aflat că la serată va participa domnul James din America, am sperat că era vorba despre fratele dumneavoastră, psihologul, cu care îmi doream foarte mult să discut anumite chestiuni.

– William nici nu-și publicase *Principiile de Psihologie* la vremea respectivă, bombăni James. Din toate punctele de vedere, fratele meu nu era decât un ilustru necunoscut. Și atunci, de unde dorința dumneavoastră de a discuta cu el? Vă cam lasă memoria, domnule Holmes.

– Câtuși de puțin, chicoti detectivul. Prietenii mei din America, prieteni care-mi împărtășesc cât de cât curiozitățile, îmi trimiseseră exemplare ale diferitelor lucrări de psihologie scrise de fratele dumneavoastră, cu ani buni înainte să-i fie publicată cartea. Însă, domnule James, eram distrat

atunci, la serata doamnei O'Connor, pentru că îmi urmăream suspectul la lucru – hoțul de bijuterii, adică. Așa se face că l-am prins „cu mâinile în borcanul cu miere", cum ar spune Watson. Deși recunosc că n-am înțeles niciodată rostul acestei expresii stupide.

– Aseară mi-ați spus că era vorba de un simplu servitor, zise James, cu ochii la hieroglifele de pe paginile romanului de pe genunchi.

Era mult prea tulburat ca să poată citi, lucru extrem de rar pentru Henry James.

– Un simplu servitor, însă unul din serviciul lui Lady Wolseley [22], spuse Holmes.

James aproape că scăpă cartea din mână.

– Unul dintre servitorii soților Wolseley hoț de bijuterii! exclamă el. Imposibil. Absurd.

– Ba deloc, îl contrazise Holmes. Lordul Wolseley m-a plătit ca să rezolv o serie de infracțiuni comise împotriva prietenilor lui, proprietari ai unor splendide reședințe la țară. Însă despre problemele lui nu mi-a spus nimic. Până și un polițist de provincie, ba chiar unul nu exagerat de competent, ar fi putut rezolva cazul acesta deosebit de simplu. La doar câteva ore după ce am preluat cazul, am început să cam bănuiesc despre cine era vorba, pentru că deja redusesem grupul de suspecți la doar câțiva. Vedeți dumneavoastră, furturile începuseră în câteva conace din Irlanda ale protipendadei englezești. În toate reședințele importante ale aristocrației britanice, de fapt, cu excepția celei a Lordului Wolseley și a câtorva nobili englezi care nu erau în relații bune cu Lordul și Lady Wolseley.

Henry James vru iarăși să obiecteze, din diferite motive personale, destul de neclare, dar și din unele de natură logică, însă nu reuși să-și găsească cuvintele.

– Căpetenia bandei de hoți se numea Germond, continuă detectivul. Robert Jacob Germond. Un caporal cam bătrâior care fusese ordonanța generalului, adică a Lordului Wolseley, și îi fusese chiar și valet atât în timpul campaniilor militare, cât și pe moșia Lordului Wolseley de pe Insula de Smarald [23]. Trebuie să spun că acest caporal Germond nu arăta câtuși de puțin ca un șef de hoți. Avea o față lungă, cam ca de baset, cu aceiași ochi mari, strălucitori și triști care caracterizează această rasă de câini. Însă, după analizarea listei de furturi care au avut loc, de-a lungul anilor, în garnizoanele din Irlanda unde fuseseră încartiruite regimentele conduse de Lordul Wolseley, iar mai târziu în toate reședințele prietenilor Lordului W. din Irlanda și, după aceea, în Anglia, în timpul petrecut acolo de Lordul și Lady Wolseley, până și cea mai puțin deductivă minte ar fi descoperit identitatea „creierului“ din spatele tuturor acelor hoții – deși recunosc că mi se pare prea mult să-i spunem așa. Chiar în momentul când am făcut cunoștință noi doi, la serata aceea, domnule James, îl urmăream pe furiș cum își vedea de furturile lui. Nimic de zis, caporalul Germond era foarte priceput.

James simți cum încep să-i ardă obrajii. În toți anii din urmă ajunsese să cunoască destul de bine câțiva servitori ai soților Wolseley – majoritatea foști soldați –, însă Geremond îi fusese oferit ca să-i fie valet personal pe timpul vizitei sale la moșia Lordului Wolseley din Irlanda. Iar scriitorul simțise atunci o stranie... afinitate... pentru fostul caporal cu ochi triști și vorbă blândă.

James se simți extrem de deranjat când află că va trebui să împartă cu Holmes cabina de pe vasul *Paris*, chiar dacă aceasta era una de lux, prevăzută cu toate cele necesare. Rezervarea a fost făcută în ultimul moment, îi explicase Holmes, așa că nu fusese disponibilă decât cabina respectivă, la care renunțase altcineva.

– Asta în cazul, adăugase el, în care nu cumva preferați să călătoriți la clasa a treia... loc care, și v-o mărturisesc din proprie experiență, are farmecul lui.

– Nu prefer să călătoresc pe nava aia... și nici pe vreo alta, sunase replica lui James.

Însă, cu excepția orelor de somn, cei doi nu prea dăduseră ochi unul cu altul. Holmes își făcea foarte rar apariția în sufrageria vasului la destul de gustosul *petit dejeuner*, nu era deloc văzut la ora prânzului și doar ocazional își ocupa locul la masa căpitanului. Acolo, îmbrăcat în frac, Henry James se străduia, seară de seară, să poarte conversații cu aristocrați francezi, oameni de afaceri germani, căpitanul cu barbă albă (care, oricum, părea mai mult interesat de mâncarea din fața lui) și cu singura englezoaică de la masă – o doamnă în vârstă și cam senilă, care se încăpățâna să i se adreseze cu „Domnule Jane“.

James petrecea cel mai mult timp fie în biblioteca sărăcăcioasă a navei, unde nu se găsea niciuna dintre operele lui (nici măcar în traducere), fie plimbându-se pe puntea deloc spațioasă ori ascultând vreun recital de pian sau mic concert, organizate, din când în când, pentru divertismentul pasagerilor.

Însă au fost două ocazii când, absolut din pură întâmplare, Henry James l-a surprins pe Sherlock Holmes în ipostaze intime, extrem de stânjenitoare

din punctul lui de vedere, pentru că detectivul nu a dat niciun semn că s-ar fi simțit stingherit în vreun fel.

Prima dată a fost după un mic dejun, când James se întorsese în cabina comună ca să își schimbe hainele. Lungit în pat, tot în cămașă de noapte și cu un fel de curea înfășurată în jurul bicepsului stâng, Holmes tocmai ce scotea acul unei seringi din carnea moale de la articulația interioară a cotului. Pe noptieră – noptiera pe care o foloseau *amândoi*, noptiera pe care James își punea cartea atunci când se hotăra să se culce – se afla o sticluță cu un lichid închis la culoare. Scriitorul presupuse că era vorba despre morfină.

Nu se poate spune că Henry James ar fi fost complet străin de modul de administrare și de efectele morfinei. Luni în șir înainte de moartea lui Alice, își urmărise sora plutind în dogoarea de aur a drogului, îndepărtându-se tot mai mult de lumea oamenilor (și de propria-i ființă). Medicul lui Alice o instruise pe Katharine Loring cum să-i injecteze cantitatea cuvenită de morfină, în cazul că nimic altceva nu ar mai fi funcționat. Lui James nu i se ceruse niciodată să îi facă el personal injecția, dar se pregătise în sensul acesta. Cu un an înainte de moarte, pe lângă dozele de morfină, Alice luase parte la sesiuni regulate de hipnoză, tot în cadrul eforturilor conjugate de a-i diminua durerile aparent necontenite.

Însă, din câte își putuse da seama Henry James, pe Sherlock Holmes nu îl încerca nicio durere. Pur și simplu acum era dependent de morfină, după ce ani întregi fusese dependent de injecțiile cu cocaină. Și deja îi mărturisise că de-abia aștepta să achiziționeze și să folosească acel nou drog „eroic“ al doctorului Bayer, despre care aflase că se găsea pe toate drumurile în Statele Unite.

Holmes nu păruse deloc jenat – doar se uită la James pe sub pleoapele grele și puse calm sticluța, seringa și alt instrument într-o casetă mică din piele pe care o observase scriitorul mai înainte (și preuspusese că era trusa de bărbierit a detectivului). Apoi îi aruncă un zâmbet somnoros.

Fără să facă vreun efort de a-și ascunde dezgustul, James se întoarse și ieși din cabină, uitând să se schimbe în hainele pentru plimbarea pe punte.

Alt episod extrem de intim s-a petrecut în a patra noapte de la plecarea din Dublin, când James a intrat în cabină după un singur ciocănit de complezență în ușă și l-a găsit pe Holmes în fața măsuței pe care se afla lavoarul și o oglindă micuță. Detectivul era în pielea goală. Și din nou el nu a dat niciun semn de rușine (așa cum s-ar fi cuvenit în situația dată) și nici nu s-a grăbit să-și tragă pe el cămașa de noapte, în ciuda evidentei stinghereli a colegului său de cabină.

Henry James mai văzuse bărbați dezbrăcați. Reacția lui în fața goliciunii masculine era complicată, dar mereu primul impuls era să se gândească la moarte.

Când Henry James era doar un țânc, de-abia ieșit din scutece, avea obiceiul de a se ține pretudindeni după fratele lui, William, numai cu un an mai mare decât el. Mai târziu, când William a hotărât că se va face pictor, s-a hotărât și Henry să se apuce de pictură. De câte ori putea, îșI însoțea fratele la cursurile de desen plătite de tatăl lor.

Într-o zi James a intrat în atelierul casei lor din Newport și l-a văzut pe Gus Barker, vărul lor rămas orfan, pozând nud pentru ora de desen după natură. Șocat până în măduva oaselor de frumusețea roșcovanului lor văr – paloarea pielii,

vulnerabilitatea penisului flasc, sfârcurile trandafirii, ca de femeie, pe pielea aceea albă – James mimase un interes pur artistic atunci când privise nemulțumit la schițele lui William și ale celorlalți elevi, de parcă s-ar fi pregătit să se apuce și el să tragă câteva linii de cărbune prin care să capteze pe hârtie forța inefabilă a goliciunii omenești. Cu toate că dorința lui de a deveni scriitor era mai puternică decât conștientizarea propriei sexualități, tânărul Henry James se simțise fascinat atunci de reacția lui tumultuoasă în fața trupului gol pe care vărul său și-l etala cu mult calm.

Gus Barker a fost primul din cercul de rude și prieteni apropiați ai familiei James care a murit în Războiul Civil, doborât de glonțul unui țintaș confederat, pe undeva prin Virginia. Multe decenii după aceea, Henry James nu și-a mai putut aduce aminte de șocul și admirația simțite atunci când a văzut pentru prima oară un bărbat gol, fără să nu-și imagineze cum același trup – arama părului pubian al lui Gus, venele de pe brațele lui musculoase, strania forță a coapselor lui palide – zăcea și putrezea în pământul unui câmp necunoscut din Virginia.

Wilkie, fratele mai mic al lui Henry James, a fost foarte grav rănit în timpul catastrofalei bătălii de la Fort Wagner, Carolina de Sud, când a fost decimat Regimentul 54 Massachusetts [24]. Tânărul se afla printre muribunzii dintr-un spital mobil din Carolina de Sud când a fost găsit, din pură coincidență, de un prieten de familie, Cabot Russell, care își căuta acolo fiul mort în luptă. În așa o stare cumplită era atunci când a fost transportat acasă, că l-au lăsat câteva săptămâni în hol, pe targa împuțită. James a fost de față când cei doi părinți și-au îmbăiat copilul mutilat, iar trupul gol al lui Wilkie l-a impresionat într-un alt chip pe

tânărul Henry James Jr.: fratele lui avea o rană cumplită în mijlocul spatelui, din care nu fusese extras glonțul confederat, iar la picior avea o altă rană și mai oribilă (încercaseră să-i scoată glonțul de acolo pe nava care îl aducea în nord) care părea în descompunere și dădea deja semne de cangrenă incipientă.

Prima oară când Henry își văzuse fratele dezbrăcat, după ce-i fusese tăiată uniforma scârboasă, se minunase de teribila vulnerabilitate a trupului masculin în fața gloanțelor, focului, săbiilor, bolilor. În multe privințe, mai cu seamă atunci când era întors pe burtă pentru a-i fi spălate picioarele și spatele, Wilkie James semăna mai degrabă cu un cadavru vechi de o săpătmână, nu cu un om viu. Nu cu un frate.

Și James îl mai văzuse dezbrăcat și pe celălalt „Holmes“. Spre sfârșitul războiului, Oliver Wendell Holmes Jr., prietenul lui din copilărie – doar cu doi ani mai mare, dar mult îmbătrânit de cele trăite și văzute în război – venise în vizită la Boston, apoi merseseră amândoi în North Conway, unde locuia Minnie Temple, verișoara lui James, împreună cu surorile ei. În prima noapte petrecută în North Conway, acel alt Holmes și tânărul James fuseseră nevoiți să împartă o cameră ridicol de spartană, cu un singur pat cu salteaua lăsată în mijloc. De-abia a doua zi au reușit să găsească două camere de închiriat mai de Doamne-ajută. Însă, în noaptea aceea petrecută împreună, James își pusese iute pijamaua și se băgase în așternuturi, dar Oliver Wendell Holmes Jr. rămăsese în fața lavoarului și a oglinzii, gol pușcă în lumina lămpii, exact la fel ca Sherlock Holmes în cea de-a patra noapte a călătoriei lor la bordul vasului *Paris*.

Și din nou se minunase atunci tânărul James în fața frumuseții trupului zvelt, numai fibră, al lui Oliver

Wendell Holmes Jr., însă din nou i se păruse prea evidentă legătura lui cu Moartea: cicatrice albe și hidoase acopereau ca pânzele de păianjen spatele și coapsele lui Oliver. Pentru că și celălalt Holmes, acel Holmes din trecutul lui Henry James, fusese rănit în război și a vorbit cu mândrie despre rănile lui ani în șir după aceea, oferind detalii nepotrivite pentru urechile doamnelor. Acest alt Holmes, care avea să devină un reputat avocat [25], refuzase să-și arunce uniforma unionistă, zdrențuită și plină de sânge, mirosind a praf de pușcă și a mizerie, la fel cum mirosise targa pe care fusese adus Wilkie. Ba chiar o păstrase ani buni după aceea în șifonier, alături de hainele sale bune și curate. Uneori, la un trabuc și o conversație aleasă cu semenii lui întru rang și avere, își scotea uniforma și le arăta sângele uscat de multă vreme și găurile zdrențuite pe unde intraseră gloanțele.

Pentru James, trupul acela gol al prietenului său nu a reprezentat doar un alt exemplu al frumuseții masculine în starea ei pură, ci și un mesaj prin care Moartea îi demonstra vremelnicia.

Prin urmare, cu tot șocul inițial, Henry James nu se simți prea mirat atunci când observă, la lumina slabă din cabină, că domnul Sherlock Holmes – mai suplu decât Oliver Wendell Holmes Jr. pe vremea când fusese cu cincisprezece ani mai tânăr decât detectivul – avea și el cicatrice pe spate, pe coaste și pe picioare. Nu semănau cu rănile de glonț pe care le văzuse James la Wilkie și Oliver, ci păreau mai degrabă tăieturi de cuțit sau lovituri de bici provocate într-o criză de autoflagelare.

– Scuzați-mă, a spus atunci James, oprindu-se în pragul cabinei. N-am vrut...

Dar nu a mai știut cum să continue. Holmes s-a întors cu fața la el. Pe pieptul palid al detectivului

se întindea o altă rețea de cicatrice albe. James a apucat să observe că pielea îi era la fel de albă ca a vărului său, Gus Barker și, în ciuda slăbiciunii extreme a tovarășului său de călătorie – oasele bazinului îi erau scoase în afară, așa cum văzuse scriitorul la alergătorii de cursă lungă – domnul Sherlock Holmes era o masă de mușchi încordați care de-abia așteptau să fie puși la treabă.

– Scuzați-mă, a repetat James și a plecat.

S-a dus în Salonul de la clasa întâi și a rămas acolo un timp, fumând și răsfoind reviste mediocre, până când a fost sigur că Holmes se culcase deja. De-abia atunci s-a întors în cabină.

Cu întârziere chiar și față de propriul lui program, deloc ambițios, transatlanticul *Paris* intră în Portul New York la apus, când orizontul vestic al orașului era luminat de soarele în flăcări. De-a lungul anilor, ori de câte ori venise James din Europa, vasul lui ajungea în zori pe țărmul Americii. Acum își zise că această sosire pe înserat nu numai că era mai plăcută din punct de vedere estetic, deși el nu mai putea suporta înfățișarea New Yorkului, ci părea și mai potrivită pentru misiunea lor secretă.

Neinvitat, Holmes i se alăturase pe punte lui James, care privea la forfota navelor și asculta sirenele și clopotele și strigătele unuia dintre cele mai aglomerate porturi ale lumii.

– Interesant oraș, nu vi se pare? îl întrebă Holmes.

– Da, sună răspunsul monosilabic al lui James.

Cu zece ani în urmă, în 1883, când părăsise New Yorkul și America, își jurase că nu se va mai întoarce niciodată. În liniștea și siguranța locuinței sale din Kensington, scrisese numeroase eseuri în

care își prezentase impresiile despre Statele Unite și despre New York. James petrecuse mulți ani din ceea ce lui i se păruse a fi fost o copilărie fericită acolo, în casa de lângă Washington Square Park. Însă orașul se schimbase. *El* însuși se schimbase radical. Între 1840 și 1880, a scris el, New Yorkul a devenit un oraș de străini și de imigranți. Dispăruseră politețea, decența și certitudinile, care caracterizaseră în trecut semi-provinciala Washington Square, înlocuite fiind cu o infuzie de străini cu miros ciudat și vorbire neobișnuită.

La un moment dat, James îi comparase pe evreii din ghetourile din Lower East Side cu șobolanii și cu alți dăunători, care mișunau printre picioarele anglo-saxonilor, stăpâni de drept al teritoriului, dar acum copleșiți numeric și dezorientați de acest atac împotriva lor. Însă îi și admira pe acești... *imigranți*... pentru că numărul cotidienelor în ebraică întrecuse numărul tuturor publicațiilor de limbă engleză din oraș. Îi mai admira și pentru că reușiseră să înființeze o serie de teatre evreiești ale căror reprezentații, oricât de primitive și vulgare, atrăgeau seară de seară mai mulți spectatori decât cei care călcau în teatrele de pe Broadway. Îi admira pe evrei și pe italieni și pe alți imigranți de calitate și mai proastă, majoritatea irlandezi, pentru faptul că reușiseră să se instaleze atât de bine în noul New York. Și era absolut convins că nu vor mai putea fi în veci îndepărtați, pentru că se agățaseră ca râia de mărețul Vis American.

Iar asta îl făcea pe Henry James să se simtă străin în țara lui, în orașul lui; și a revenit iar și iar asupra acestei teme în scrierile lui.

Dar nu-și împărtăși gândurile lui Holmes, care urmărea, la fel de tăcut ca și el, ultimele pregătiri pentru remorcarea bătrânului transatlantic în dana lui.

– Probabil că doriți să aflați de unde știam că aveați cu dumneavoastră cenușa lui Alice, atunci când ne-am întâlnit pe malul Senei, șopti detectivul.

Cu toate că și ceilalți pasageri începuseră să se împingă și să se înghesuie la balustradă, în jurul celor doi bărbați parcă se formase un cerc de intimitate.

– Ba nu doresc să aflu nimic de genul acesta, răspunse James, tot în șoaptă, dar cu mai multă intensitate. Nu mă interesează câtuși de puțin speculațiile dumneavoastră fanteziste și incorecte, domnule Holmes.

– Eu stăteam de mai multă vreme în bezna de sub pod, continuă detectivul, cu ochii la vasele și șalupele și bărcile din haosul înconjurător, iar ochii mei avuseseră mai mult timp să se adapteze la întuneric. V-am văzut cum ați scos de câteva ori din buzunar tabachera de fildeș și porțelan... și ați ținut-o într-un fel pe care l-aș putea numi pios. Ați pus-o la loc în buzunarul interior al hainei, apoi ați scos-o iarăși. Știam că este din fildeș, pentru că numai el poate străluci în întuneric; și mai știam și că înăuntru nu este tutun de prizat, pentru că nu folosiți așa ceva.

– Habar nu aveți ce folosesc și ce nu folosesc eu, domnule.

Vocea lui James nici că ar fi putut fi mai rece și mai indiferentă față de această conversație nedorită. Însă, din cauza mulțimii înghesuite în spatele lui, nu avea cum să se întoarcă și să plece de acolo. Se mulțumi doar să-și mute privirea de la Holmes.

– O, dar am foarte mult habar, zise detectivul. Petele de nicotină de pe degetul mare și arătător îl

dau de gol pe acela care prizează tutun, fie și ocazional. Dumneavoastră aveți degetele curate. De asemenea, cel care folosește tutunul din tabacheră nu are niciun motiv să îi sigileze capacul cu ceară.

– Este imposibil să fi observat atât de multe detalii în doar câteva secunde și în toată bezna aceea, se împotrivi James, simțind cum inima îi bate cu putere în piept.

– Ba este posibil și am observat tot ce v-am spus, îl contrazise Sherlock Holmes. Apoi, când am plecat de acolo, m-am prefăcut că vreau să-mi aprind pipa doar pentru a obține confirmarea observațiilor mele de dinainte. Nici nu v-ați dat seama, pentru că strângerea în mână a tabacherei devenise un tic nervos, domnule James, mai ales in extremis, cum se spune. Și ați mai scos-o din buzunar de alte câteva ori după ce am plecat de lângă Sena. Atunci am înțeles că pentru dumneavoastră tabachera aceea era mai mult decât un talisman; era un obiect sacru.

James se întoarse furios spre impostorul de lângă el și fu șocat să vadă că Holmes își scosese lentilele albastre ce-i ascunseseră adevărata culoare a ochilor. Acum privirea cenușie, plină de furie rece a lui Henry James întâlni cu privirea cenușie, plină de calm a lui Sherlock Holmes.

– În vremea petrecută în India, am citit în *The Times* despre moartea surorii dumneavoastră, în luna martie a anului 1892; iar mai târziu am găsit un articol în care erau anunțate funeraliile și incinerarea trupului domnișoarei James la Woking; tot acolo era menționat și faptul că tovarășa de viață a surorii dumneavoastră, domnișoara Katharine Peabody Loring, urma să aducă cenușa

la Cambridge, în America, pentru a fi înhumată în cavoul familiei.

James nu mai spuse nimic. Continuă doar să-l privească cu ură. Noroc că se sprijinea de balustrada vasului, pentru că avea senzația că i se va face rău curând.

– Am înțeles imediat, atunci când v-am văzut în noaptea aceea, pe malul Senei, că v-ați însușit o parte din cenușa surorii dumneavoastră – cu acordul domnișoarei Loring și al familiei, ori, mai degrabă, fără el – ați pus-o în tabachera aia din fildeș și porțelan ridicol de scumpă și aveați de gând să o duceți... undeva. Dar unde? Cu siguranță că nu doar până pe fundul Senei.

James nu-și amintea să mai fi fost vreodată insultat într-o maniera atât de personală. Dacă William ar fi fost în locul lui, cu siguranță că i-ar fi învinețit ochii acestui Holmes. Dar Henry James nu era William; niciodată în viața lui nu lovise pe cineva cu pumnul. Și nici acum. Doar continuă să se uite la el cu dușmănie.

– Eu cred, conchise Holmes, că oricum vă gândeați să vă întoarceți în America. Adică înainte să vă cuprindă depresia la Paris. Și că tocmai intenția asta de a reveni în America v-a făcut să vă răzgândiți în cele din urmă și să mă însoțiți. Poate v-ați gândit să împrăștiați cenușa surorii dumneavoastră într-un loc important... sacru pentru amândoi? Dar firește că asta nu este treaba mea. Vă respect durerea pricinuită de această pierdere, domnule, și nu voi mai deschide discuția. Am făcut-o acum doar ca să vă familiarizez cu câteva dintre metodele de observație și raționamentele mele.

– Nu sunt deloc impresionat, domnule, zise James când reuși să-și găsească cuvintele.

Însă era. Cu toată împotrivirea lui, era foarte impresionat.

Ca o matroană condusă către un bufet gemând de bunătăți, bătrâna navă era remorcată acum la chei. La proră și la pupă, marinarii francezi se pregăteau să arunce funiile, apoi cablurile groase ce urmau a-i lega strâns de țărmul Americii.

– Mă scuzați, domnule Holmes. Am uitat ceva în cabină. Ne întâlnim la ieșirea din vamă.

Aparent dus pe gânduri, detectivul dădu din cap fără să spună nimic. James știa că Holmes – sub identitatea lui Jan Sigerson și călătorind cu un pașaport norvegian fals – va fi reținut acolo destul de mult timp, pe când el, Henry James, exilat cu sufletul, dar având încă pașaportul american, va avea parte doar de o examinare superficială.

Dar tot se grăbi să ajungă înapoi în cabină, trăgând nădejde că hamalii nu le luaseră încă bagajele și cuferele. Și nu se înșelă.

James încuie ușa cabinei, își descuie cufărul și scoase dintr-un colț o casetă din mahon, cu interiorul căptușit cu catifea, fabricată la comandă, în care se afla o ascunzătoare făcută după dimensiunile pe care el le dăduse meșterului.

Scriitorul scoase tabachera din buzunarul jiletcii, o puse cu grijă în caseta din mahon, încuie caseta, încuie cufărul, se asigură că are în portofel pașaportul și celelalte documente și părăsi cabina chiar în momentul în care apărură hamalii să scoată bagajele. Îl salutară, iar Henry James le răspunse cu un semn al capului.

CAPITOLUL 7

Intenția mea fusese să vă descriu seara, noaptea și dimineața petrecute de Holmes și James în New York, însă nu am putut găsi niciun document în care să fie trecut numele hotelului la care au stat. Există acte care atestă controlul vamal din seara de marți, 23 martie 1893, ora 7 p.m., asupra lui Holmes (cu pașaport de cetățean norvegian purtând numele J. Sigerson) și asupra lui James (cu pașaport pe propriul nume), dar nu se mai cunoaște nimic despre ce au făcut în orele care au urmat sosirii în New York. Pe baza dialogului pe care știu sigur că l-au purtat în trenul către Washington în ziua următoare, aș putea presupune că nu au cinat împreună în seara aceea și nici măcar nu au locuit în același hotel. De unde am dedus că nu au mai vorbit din momentul inoportunei „explicații“ a lui Holmes de pe puntea transatlanticului francez *Paris*, la intrarea în portul american.

De asemenea, am presupus că, vineri, 24 martie, ar fi trebuit să ia unul din trenurile cu destinația Washington, D.C., din Grand Central Depot, la care se putea ajunge destul de ușor. În realitate însă, Holmes – care se ocupase în pripă de toate aranjamentele lor de călătorie – rezervase bilete la expresul Boston – Washington, D.C., numit *The Colonial*, sau *The Colonial Express,* cursă oferită de Căile Ferate Pennsylvania în cooperare cu Societatea Căilor Ferate din New York, New Haven și Hartford. Însă în 1893, *Colonialul* nu

ajungea până în Manhattan și nu avea legături de la Grand Central – schimbarea aceasta avea să se facă de-abia în 1912, după scufundarea *Titanicului.* Ca atare, probabil că Holmes și James au fost nevoiți să se trezească în zorii zilei, să ia primul feribot spre Jersey și tocmai acolo să se urce în *Colonialul* care îi va duce pe magistrala Pennsylvania la Philadelphia, Baltimore și, în cele din urmă, la Washington. Era cel mai rapid tren din acea zi de vineri, dar nu și cel mai convenabil pentru niște călători care înnoptaseră în Manhattan.

Am confirmarea faptului că Henry James îi trimisese din Marsilia o telegramă lui John Hay, comunicându-i doar că venea în America „din rațiuni de natură personală, te rog, nu anunța pe nimeni în afară de Henry A.“. Îi dăduse de asemenea data și ora aproximativă a sosirii în Washington, adăugând că se va caza într-un hotel din capitală „împreună cu un explorator norvegian cu care m-am împrietenit și care călătorește cu mine“. La New York îl aștepta telegrama cu răspunsul lui John Hay, pe care o redau mai jos în întregime:

> „Prostii. Neapărat vei sta la noi, împreună cu tovarășul tău de călătorie, pe toată durata vizitei voastre în America. Clara insistă. Eu insist. Avem camere și mâncare și vin și conversație pentru toată lumea. Adams e în al nouălea cer de când i-am spus că te-ai hotărât să revii în țara ta natală. Printr-o coincidență absolut fenomenală, îl avem invitat de seamă la cina de duminică pe atașatul diplomatic al Regelui Oskar al II-lea al Suediei și Norvegiei. Cu toții de-abia așteptăm să facem cunoștință cu prietenul tău explorator.“

Fără să-și poată stăpâni un zâmbet aspru, James îi arătă lui Holmes telegrama în drum spre gara din Jersey.

– Mi se pare că aveți o mică problemă.

– Care să fie problema, dragul meu tovarăș? se interesă Holmes pe când așteptau în fața feribotului.

– Deghizarea în Jan Sigerson presupune cumva și ușurință în vorbirea limbii norvegiene? îl întrebă James ironic. Poate ar fi mai bine să stați la un hotel din Washington, să-i vizitați pe Hay și Adams doar când veți ști că nu este niciun pericol să fiți dat de gol și să pretindeți că sunteți indispus duminica viitoare.

– Prostii, surâse Holmes. Este un mare avantaj pentru mine să stau la familia Hay. Parcă spuneați că locuiesc în apropiere de casa lui Adams?

– Practic stau ușă în ușă, spuse James. Exact ca Suedia și Norvegia.

– Iată! exclamă vesel Holmes. Să vedem dacă reprezentantul Regelui Oskar al Suediei și Norvegiei își va da seama de ceva.

Biletele de tren erau doar cu numele la „clasa întâi“, pentru că nu exista nimic care să semene cât de cât cu un compartiment privat. Din fericire, vagonul de la clasa întâi nu era deloc aglomerat în acea dimineață de vineri și, chiar dacă stăteau de o parte și cealaltă a intervalului dintre scaune, Holmes și James se puteau înclina unul către celălalt ca să discute, în cazul că ar fi avut chef să o facă. James observă și că, deși nu dispăruse complet dezgustătorul obicei al americanilor de a expectora în mod aproape constant, parcă acum

erau amplasate mai puține scuipători decât văzuse el în 1880, când fusese ultima oară în America; și nici traversa roșie de pe culoarul vagonului de clasa întâi nu mai era îmbibată cu tutun lichefiat, așa cum fuseseră covoarele și mochetele în urmă cu un deceniu. În 1883, Henry James hotărâse că nu va mai trăi niciodată în America – și, foarte posibil, nici nu o va mai vizita vreodată – fie și numai din pricina acestui dezgustător obicei, larg răspândit printre cetățenii ei.

– Vorbiți-mi despre cele Cinci Cupe, îi ceru Holmes când trenul părăsi gara din Philadelphia.

Pentru a avea mai multă intimitate, detectivul se ridicase de la locul lui și acum stătea supărător de aproape de James, cu genunchii aproape lipiți de cei ai scriitorului, pe marginea scaunului orientat spre nord, vizavi de scriitorul care călătorea cu fața spre sud. Holmes se sprijini pe bastonul de proveniență nord-europeană. James își dori să fi avut și el un baston, măcar pentru a-l putea folosi drept barieră între ei. În lipsă, se mulțumi doar să-și sprijine ferm mâinile pe genunchi, de parcă poziția aceasta ar fi putut descuraja o mai mare apropiere a detectivului.

– Adevărul este, începu el, că grupul lor micuț nu se numea Cinci Cupe ci Cinci *de* Cupă.

– Atunci vorbiți-mi despre Cinciul *de* Cupă, spuse Holmes.

– De fapt, numele acesta se referă la *salonul de primire* al lui Clover Adams, zise James. Un *salon* american unic în felul lui, aș putea spune.

– Cum adică?

Timp de câteva secunde James nu răspunse, încercând să înțeleagă exact *ce anume* voise să

spună.

– Nu semăna deloc cu zecile de saloane de primire pe care le-am cunoscut eu în Franța, Italia și aiurea. Adică nu se concentra pe lucruri și persoane, nici pe artiști și artă; și nici pe trinitatea la care aspiră majoritatea saloanelor: bani, aristocrație și faimă, deși soților Adams nu le lipsea niciuna dintre acestea.

– Serios? se miră Holmes. Credeam că nu mai există aristocrație în Statele Unite ale Americii.

Zâmbetul pe care James îl adresă mai tânărului bărbat era aproape compătimitor. Scriitorul avea să împlinească cincizeci de ani în doar câteva săptămâni, iar Holmes menționase că el avea doar treizeci și opt, urmând să facă treizeci și nouă în aprilie; însă în clipa aceea Henry James se simțea mult mai bătrân și mai înțelept.

– Fiecare societate are aristocrațiile ei subtile, domnule Holmes... hm... domnule Sigerson. Dacă nu din considerente de obârșie, atunci din motive de avere. Dacă nu datorită averii, atunci din punctul de vedere al puterii deținute. Și tot așa.

– Dar Henry Adams nu face cumva parte din clasa conducătoare de la Washington? vru să se lămurească Holmes.

James se încruntă. Oare *încerca* nesuferitul ăsta de detectiv să-l provoace? Oare *se prefăcea* că ar fi greu de cap? După ce se gândi câteva secunde, scriitorul înțelese că nu era vorba nici de una, nici de alta. Holmes era pur și simplu naiv.

– Henry Adams este nepotul unui președinte american [26] și strănepotul altuia [27]. Ambii pe linie paternă, firește. Însă el personal nu a deținut nicio funcție politică. Este bogat, sigur că da. El și cu

Clover au fost centrul vieții sociale din Washington în 1880. Însă, cu toate că era membru al ceea ce atât filozofii francezi, cât și Jefferson [28] au numit „aristocrația naturală“, Adams nu a avut niciodată putere politică în adevăratul sens al cuvântului. Ce vreau eu să zic de fapt e că în tinerețe a fost profesor la Harvard, pentru numele lui Dumnezeu!

Holmes făcu un semn că a înțeles.

– Să revenim la doamna Adams. Spuneți-mi cum era fosta dumneavoastră prietenă, Clover... în câteva vorbe dacă se poate, vă rog.

James se simți iarăși ofensat la auzul acestui ordin categoric.

– Domnule, îmi cereți să vă dezvălui amănunte ce țin de intimitatea unei bune prietene, soția prietenului meu, zise el cu asprime. Doamnă care, din nefericire, a plecat dintre noi. Nu uitați că, deși nu sunt englez de origine, sunt totuși un gentleman. Și există anumite lucruri pe care un gentleman nu le poate face.

Holmes oftă.

– Domnule James, în clipa aceasta și în viitorul apropiat, dumneavoastră sunteți un gentleman american care a fost de acord să ajute la rezolvarea unei posibile crime – sau, măcar, a misterului din jurul acelei persoane care, an de an, trimite mesaje prin care susține că un cetățean american a fost asasinat. În sensul acesta, domnule, responsabilitățile dumneavoastră față de o prietenă cântăresc mai mult decât prejudecata conform căreia un gentleman nu trebuie să discute despre viața prietenilor lui. Dacă vrem să stabilim ce s-a întâmplat cu Clover Adams, trebuie să depășim ideile astea preconcepute.

Pentru tine e ușor să le depășești, își zise James. *Tu nu ești un gentleman.*

Scoase un oftat prelung.

– Prea bine. Ce anume doriți să știți despre Clover?

– În primul rând aș vrea să aflu cum arăta.

James simți iar cum îl cuprinde furia.

– Ce importanță are cum arăta, domnule Ho... domnule Sigerson? Doar nu vă gândiți că a fost ucisă din cauza înfățișării ei?

– Detaliul acesta este doar o piesă dintr-un puzzle foarte complicat, zise calm detectivul. Și putem începe de acolo. Cum arăta Clover Adams?

James căzu pe gânduri.

– Să spunem că Henry Adams nu a luat-o în căsătorie pe domnișoara Marian Hooper în iunie 1873 doar pentru frumusețea ei, zise el în cele din urmă. Clover era... destul de urâțică, cu toate că, așa cum chiar Henry mi-a scris odată, cu ani în urmă, „nu putea fi considerată urâtă de-a dreptul". Și era minionă. Dar și Henry Adams, cum probabil veți constata și dumneavoastră, este un bărbat mărunțel după standardele moderne. În plus, chiar dacă nu a avut parte de prea multă educație, Clover era deosebit de inteligentă și ageră la minte.

Ezită puțin, apoi continuă:

– Și, trebuie să recunosc, avea și o limbă ascuțită și acerbă. În cei cinci ani petrecuți la Washington, înainte de plecarea ei prematură dintre noi, Clover a reușit să-și facă mulți dușmani – mai cu seamă printre parveniți și în rândurile senatorilor obscuri

și ale soțiilor acestora, nebăgate în seamă de nimeni.

– Prin urmare, dumneavoastră ați caracteriza acest *salon de primire* denumit Cinci de Cupă, în centrul căruia se afla ea, ca fiind mai degrabă exclusivist? vru să înțeleagă Holmes.

James se gândi iar cu regret că uitase să-și ia cu el bastonul... să se sprijine pe el când se gândea cum să răspundă.

– Da, fără îndoială, șopti el, mai mult pentru sine decât pentru detectivul așezat în fața lui. Henry și Clover Adams, plus ceilalți trei membri ai grupului Cinci de Cupă, nu aveau în vedere considerente de putere ori notorietate atunci când alegeau presoanele pe care să le invite în cercul lor restrâns. La dineurile lor de după ceaiurile de la ora cinci invitau artiști, scriitori, politicieni neînsemnați, luând în calcul doar capacitatea persoanei respective de a-i *amuza*. Am scris odată o povestire în care Clover Adams este întruchipată de o anumită doamnă Bonnycastle și...

James se întrerupse brusc. Se simțea oripilat de propria-i indiscreție.

– Continuați, îl îndemnă Sherlock Holmes.

Scriitorul trase aer în piept. Nu mai putea da înapoi; deja trecuse Rubiconul discreției, cum se spune.

– Povestirea mea s-a chemat „Pandora“, zise Henry James. Dar trebuie să înțelegeți că personajele mele nu sunt niciodată inspirate în totalitate de oameni vii sau decedați. În scrierile mele există mereu un... un amalgam... de experiențe reale și ficțiune pură.

Niciodată nu fusese Henry James mai puțin sincer ca acum. Toate personajele lui importante, ba chiar și multe din cele secundare, erau inspirate până în cele mai mici detalii de cunoștințele lui, fie încă în viață, fie decedate.

– Bineînțeles, murmură Holmes, iar tonul lui era pe măsura lipsei de sinceritate a lui Henry James.

– Oricum, în acea povestirea am descris-o pe doamna Bonnycastle drept „o femeie de o veselie infinită“, iar *salonul* ei *de primire* era un loc unde „cei mai mulți nu aveau acces“.

– Dar mi-ați spus deja că adevărata Clover Adams nu era tocmai „o femeie de o veselie infinită“, îl întrerupse Holmes. Mi-ați povestit că era în mod frecvent victimă a crizelor profunde de depresie încă din copilărie.

– Da, da, zise James iritat. În cazul povestirilor sunt omise anumite trăsături ale personajelor. Dacă doamna Bonnycastle ar fi fost un personaj principal de *roman*... ei, da, atunci aș fi fost nevoit să-i analizez toate particularitățile personalității sale. Chiar și pe acelea care, la o primă vedere, par a se contrazice reciproc.

– Continuați, vă rog, spuse Holmes pe un ton spăsit. Vorbeați despre maniera în care ați prezentat în povestire salonul doamnei Clover Ada... salonul doamnei Bonnycastle.

– Mi-aduc aminte că am scris despre felul în care extrem de puținii senatori sau congresmeni cărora li se permitea să le treacă pragul erau, fără excepție, examinați cu... și îmi amintesc întocmai cuvintele... „cu un amestec de panică și indulgență“.

Holmes schiță un zâmbet neconvins. Parcă ar fi vrut să-l întrebe pe James dacă într-adevăr își putea aduce aminte, cuvânt cu cuvânt, pasaje mari din zecile sale romane și din sutele de povestiri; însă, în mod evident, nu voia să devieze iarăși de la subiect.

– Continuați, vă rog, repetă el.

– Știu, zise James, că și bunul meu prieten, Henry Adams, s-a recunoscut în povestirea „Pandora", atunci când domnul Bonnycastle i-a spus soției sale, într-un acces de neobișnuită toleranță: „La naiba, hai să fim vulgari și să ne distrăm pe cinste, hai să-l invităm pe Președinte!"

– Și l-au invitat deseori? vru să știe Holmes.

James scoase un sunet lipsit de politețe.

– Nu pe mizerabilul ăla de James Garfield [29], deși îmi închipui că el ar fi traversat în picioarele goale Lafayette Square până la locuința soților Adams dacă ar fi fost invitat. În schimb ei au traversat strada, sau cel puțin Henry a făcut-o (parcă prima oară fiind însoțit de Richardson [30], arhitectul lor), ca să meargă în vizită la Palatul Prezidențial [31] odată ce Grover Cleveland a ajuns la putere, în martie 1885. Doar cu câteva luni înainte de moartea lui Clover.

Holmes ridică un deget.

– Scuzați-mă că vă întrerup din nou, domnule James. Dar mai am o nelămurire. Am crescut cu ideea că președinții americani erau aleși pe o perioadă limitată de timp, spre deosebire de Maiestatea Sa și celelalte capete încoronate din lume. Îmi aduc vag aminte că era vorba de patru ani. Și totuși, Președintele Cleveland era în funcție în 1885, atunci când a murit Clover Adams.

Corectați-mă, dacă greșesc, dar mi se pare că este în funcție și acum, în primăvara lui 1893. Vrea asta să însemne că americanii au descoperit beneficiile serviciului public pe viață?

Oare cum poate un englez în toată firea să fie într-atât de ignorant? se minună Henry James.

Ca și cum i-ar fi citit gândurile, Holmes adăugă zâmbind:

– În timpul călătoriei cu trenul spre un îndepărtat ținut mlăștinos unde am avut de rezolvat un caz, unul nemenționat – încă! – în cronicile aventurilor noastre, am avut ocazia de a-i mărturisi doctorului Watson faptul că habar nu avusesem că Pământul s-ar fi învârtit în jurul Soarelui până nu l-am auzit pe el pomenind în treacăt despre acest fenomen. Poate că învățasem despre asta cândva, i-am explicat eu lui Watson, însă am uitat pe loc, așa cum îmi scot din minte toate informațiile care nu au legătură directă cu ocupația mea de detectiv. Așa cum singur veți avea posibilitatea să observați, am o capacitate extraordinară de concentrare. Așa că uneori va fi nevoie să vă arătați îngăduitor față de mine, domnule.

– Dar cineva care se fălește atât că nu scapă nicio ediție a ziarului *The Times*..., începu James, dar se opri.

Sub nicio formă vorbele lui Holmes nu aveau cum să fie adevărate. Însă James nu voia să intre într-o dispută pe tema aceasta. Nu încă. Așa că spuse:

– Domnul Grover Cleveland se află în nemaiîntâlnita situație de a fi singurul președinte al Statelor Unite ales în două mandate *neconsecutive*. A ocupat această funcție între martie 1885 și martie 1889. Iar după o pauză de patru ani, timp în care președinte a fost un oarecare Benjamin

Harrison, domnul Cleveland a fost din nou ales în funcția de președinte, chiar în luna noiembrie a anului trecut. Și a depus jurământul acum câteva săptămâni.

Holmes dădu nerăbdător din cap.

– Vă mulțumesc pentru lămuriri. Vă rog acum să reveniți la descrierea celor cinci membri ai grupului Cinci de Cupă.

James privi în jur.

– Mă tem că vagonul-restaurant se va închide curând. Ce-ar fi să luăm prânzul acum și să ne continuăm discuția acolo?

CAPITOLUL 8

James comandă păstrăv; nu pentru că i-ar fi plăcut în mod deosebit, ci pentru că îi aducea aminte că se afla în Statele Unite, se afla „acasă“. În realitate, nimic din peisajul de dincolo de geamul vagonului nu-i dădea sentimentul că aceea ar fi fost țara lui. Erau prea mici copacii de pe marginea căii ferate dintre new Jersey și Baltimore, prea înghesuiți unii în alții, prea de curând plantați acolo unde fermele mai cruțaseră câte un petic de pădure. Casele erau din lemn și mai toate aveau nevoie de zugrăveală nouă. Câteva hambare aveau acoperișurile lăsate într-o parte. Prin geamul vagonului se vedea o tapiserie a haosului american așternută peste un strat gros de sărăcie. Henry James știa foarte bine că nici Anglia, Italia și Franța nu duceau lipsă de așa ceva, dar sărăcia acestor țări doar rareori se manifesta sub forma unui asemenea *haos* dărăpănat, nezugrăvit și crescut la întâmplare. În Anglia (de fapt, în mai toată Europa cunoscută de James), vechiul și săracul și precarul erau *pitorești*.

Cu mulți ani în urmă, într-un eseu despre Hawthorne [32] (o pasiune timpurie a sa), James făcuse greșeala de a spune cititorilor americani că pământul și istoria lor erau ca o placă tristă de ardezie pentru oricare scriitor sau poet din Statele Unite; ba chiar atrăgea atenția asupra faptului că regiunii New England îi lipseau castelele mărețe ale Europei, ruinele ei străvechi, drumurile construite de romani, stânele abandonate și, mai ales, o clasă socială bine conturată capabilă să

aprecieze arta. Artiștii americani, indiferent de domeniul lor, mai sugerase Henry James, niciodată nu ar putea să atingă perfecțiunea artei lor doar prin reacția la *contemporaneitatea* vulgară, apăsătoare, arivistă și în permanență epuizantă, așa cum reușesc să o facă scriitorii și ceilalți artiști ai Europei prin reacțiile lor romantice față de *trecut.*

Unii critici, editori și cititori americani îl luaseră la rost pentru paragrafele acestea deloc măgulitoare. James știa că, din punctul lor de vedere, America, fie și fără o istorie reală, era incapabilă de greșeală, iar „contemporaneitatea“ vulgară și în permanentă schimbare, pe care el o detesta din tot sufletul (în primul rând pentru că reprezenta un impediment pentru arta lui și a oricărui alt scriitor american), era ca un afrodiziac pentru simțurile lor filistine, acordate la realitățile urâte ale Americii.

În 1879, Henry James își pusese pe hârtie gândurile despre Hawthorne și contemporanii lui și, printre altele, scrisese: „Este nevoie de o cantitate uriașă de istorie pentru a putea produce câteva grame de literatură“; și: „Am putea enumera elementele civilizațiilor avansate, așa cum există ele în alte țări, însă cu desăvârșire absente din structura vieții americane, până când am ajunge să ne mirăm văzând ce ne-a mai rămas“. Poate acesta era și motivul pentru care a adăugat, în Capitolul VI al cărții sale despre Hawthorne: „Cred că nimeni nu poate contesta faptul că americanii alcătuiesc poporul cel mai complexat, stăpânit de convingerea că toate celelalte națiuni ale lumii fac parte dintr-o conspirație universală îndreptată împotriva recunoașterii meritelor lor.“

Nu, evident că aceste păreri nu au avut darul de a-i atrage simpatia cititorilor și criticilor americani.

Acum James ridică din umeri și își alungă din suflet toate aceste simțăminte vechi, în vreme ce își termină păstrăvul și își bău ultima gură din vinul alb, de o calitate îndoielnică.

Holmes își comandase doar ceai, dar lăsă imitația americană a savuroasei licori să se răcească în ceașca imprimată cu blazoanele Căilor Ferate din Pennsylvania și Societății Căilor Ferate din New York, New Haven și Hartford. De fapt, James nu credea să-l mai fi văzut pe detectiv *mâncând* ceva de la cina lor din Paris, în seara de 13 martie, în urmă cu unsprezece zile; iar acum începuse să se întrebe cum de reușea să rămână în viață bărbatul acela extrem de slab.

– Discutam despre doamna Clover Adams, spuse Holmes brusc, făcându-l pe James să tresară.

– Asta făceam? Mi se pare că ajunsesem la soțul ei și la ceilalți membri din Cinciul de Cupă.

James se uitase în jur ca să se asigure că nimeni nu era în preajma lor, la vreo masă din vagonul-restaurant aproape pustiu la ora aceea și că niciun ospătar nu-i putea auzi. De-abia după aceea începu să vorbească. Și chiar și atunci o făcu în șoaptă.

– Spuneați că doamna Clover Adams și-a făcut dușmani, în parte din cauză că le refuza accesul în salonul ei, dar și din cauza spiritului ei caustic... mi se pare că ați folosit expresia „limbă ascuțită“, zise Holmes. Puteți să-mi oferiți vreun exemplu în acest sens? Ce anume spunea sau ce scria sau care erau lucrurile acelea care ofensau anumite persoane?

Încercând să-și aducă aminte, James își tamponă buzele cu șervetul din pânză de olandă. Apoi, dintr-un impuls aproape unic pentru firea lui, alese

să istorisească o întâmplare al cărei subiect fusese chiar *el.*

– Ultima dată când am fost în America, spuse el, cu zece ani în urmă, i-am scris lui Clover înainte de a lua vaporul înapoi spre Anglia, explicându-i că am ales-o anume pe ea ca destinatar al ultimei misive scrise în țara noastră deoarece credeam... oare cum am zis? „Deoarece cred că tu ești personificarea pământului nostru natal“...da, cred că așa m-am exprimat. Clover mi-a răspuns imediat, spunând că gestul meu i se părea „un compliment mult prea ambiguu“ și m-a întrebat: „Înseamnă că eu sunt o persoană vulgară, plictisitoare la culme, alături de care este imposibil de trăit?“

James ridică ochii, dar nu reuși să citească nimic pe chipul detectivului. În cele din urmă, Holmes spuse:

– Am priceput: doamna avea mintea brici și limba ascuțită. Mai aveți vreun alt exemplu în sensul acesta?

James își înăbuși un suspin.

– La ce vă folosesc poveștile astea, domnule?

– Clover Adams a fost victima unei crime, zise Holmes. Sau cineva cu sufletul crud pretinde astfel. Oricum ar sta lucrurile, modalitatea evidentă de abordare a cazului este să aflu care erau dușmanii doamnei, chiar și aceia pe care și-i făcuse singură, prin sarcasmul ei.

– Cu singura condiție să fi fost într-adevăr vorba despre crimă, iar nu despre suicid, cum este situația în cazul de față, spuse James. Iar atunci nu va mai fi decât un singur nume pe lista

dumneavoastră de suspecți în așa-zisul „caz“. Elementar, dragă domnule Holmes.

– Nu neapărat, spuse enigmatic Holmes. Eu am investigat cazuri clare de sinucidere care s-au dovedit a fi rezultate ale mașinațiunilor criminale ale altor oameni. Dar continuați, vă rog.

Acum James își îngădui să ofteze.

– Ceilalți prieteni ai mei din Clubul Celor Cinci Cupe și-au exprimat de ani buni admirația, ca să nu zic venerația fățișă față de literatura mea, spuse el. Henry Adams, John Hay, Clarence King și chiar Clara Hay și-au manifestat în toate ocaziile entuziasmul sincer în privința povestirilor și romanelor mele. În schimb, Clover Adams a fost mereu... mai rezervată. Odată cineva care... să zicem că o cunoștea foarte bine pe doamna cu pricina... mi-a povestit că, în timpul unei discuții aprinse cu soțul ei și cu John Hay pe tema virtuților mele literare, sau a lipsei lor, Clover ar fi spus: „Necazul cu literatura lui Harry nu este că s-ar întinde doar cât este plapuma, ci că se întinde *mai mult* decât atât.“

– Nostim, spuse Holmes. Presupun că proverbele și zicătorile făceau parte din umorul mai deosebit al doamnei.

James nu răspunse.

– Sunt însă surprins că un apropiat al amândurora a ales să vă relateze exact acest *bon mot* [33], mai zise Holmes.

James rămase tăcut. Aflase despre acest comentariu într-unul dintre cele mai stilate cluburi londoneze, iar cel care i-l făcuse cunoscut fusese nimeni altul decât Charles F. Adams, fratele lui Henry Adams, individ pe care Henry James îl

considerase întotdeauna teribil de grobian. Charles Adams poseda un simț al umorului extrem de malițios, atât de diferit de atitudinea caldă și generoasă a fratelui său; și îi plăcea nespus să vadă cum incisivitatea umorului său îi deranja sau chiar îi rănea pe cei din jur. Și totuși, James nu avea niciun dubiu că exact acele cuvinte le rostise Clover; pentru că, da, se potriveau de minune cu stilul ei disprețuitor și cu atitudinea trufașă a aristocrației cultivate din Boston. Ținea minte că se simțise profund jignit atunci când i se povestise episodul. Dar nu rupsese prietenia cu Clover; și nici ironia aceea, nici altele ce i-au fost divulgate de Charles Adams și de alte cunoștințe nu i-au diminuat durerea la aflarea veștii despre moartea ei, cu mai bine de șapte ani în urmă.

Dacă Henry James și-ar fi dorit să fie *realmente* indiscret cu privire la Charles, fratele lui Adams, atunci ar fi relatat ce îi povestise John Hay că ar fi spus acesta atunci când s-a anunțat căsătoria lui Henry Adams cu Clover Hooper: „Doamne, ferește! Nu! Cei din familia Hoopper sunt nebuni de legat. Clover o să se omoare, așa cum a făcut-o și mătușa ei!“ Într-adevăr, Carrie, mătușa lui Clover, se sinucisese atunci când era însărcinată în câteva luni.

Iar când noii însurăței se întorseseră la Boston după mai multe luni de miere petrecute în Egipt și în Europa, William Dean Howells [34] a fost cel care l-a informat pe James cu privire la un alt comentariu grosolan făcut de Charles Adams într-o scrisoare ce-i fusese adresată: „În zilele astea, ca să pot sta de vorbă cu Henry este nevoie să-l smulg – literalmente! – din brațele noii lui mirese! Pentru că Henry nu se mai dă jos de pe patul lui din trifoi! (Am glumit! ha! ha!)“. „Ha-ha-urile“ acestea ar fi fost singure suficiente să-l facă pe James să nu aibă încredere în Charles Adams.

– Povestiți-mi mai multe despre Henry Adams, îl îndemnă Holmes.

James își dădu seama că ridicase iar din umeri, gest la care renunțase de multă vreme, atunci când ajunsese în Europa. Iar asta voia să însemne că îl tulburase peste măsură amintirea acelui episod.

– Ce mai doriți să aflați?

– Mult mai multe decât îmi puteți dumneavoastră povesti în scurtul timp pe care îl avem până vom ajunge la Washington, spuse Holmes. Dar deocamdată m-aș mulțumi să aflu ce îl făcea celebru pe Henry Adams la momentul decesului lui Clover, în afara faptului că era descendent al celor doi președinți și membru al grupului soției sale.

– Am greșit dacă v-am lăsat impresia că Cinciul de Cupă ar fi fost doar *salonul* lui Clover, sau în primul rând al ei, zise destul de tăios James. Toți membrii lui, poate doar cu excepția Clarei Hay, aveau personalități puternice. În afară de Clara, ale cărei înclinații literare sunt blânde și luminoase, toți ceilalți aveau același spirit caustic și simț ascuțit al umorului. Calamburile lor erau nemiloase. Am fost de față când se discuta opera unui poet obscur, despre care cronicile spuneau că ar fi fost încărcată de lirism. Și Clarence King nu s-a putut abține să nu comenteze: „Mai degrabă e încărcată cu *de*-lirism.“

Holmes nu spuse nimic, așteptându-l să continue.

– Henry Adams a fost conferențiar de istorie medievală la Universitatea Harvard, spuse James. A părăsit cercurile universitare și a devenit unul dintre cei mai respectați istorici ai Americii. Și el, și Clover erau colecționari pasionați de obiecte de artă, iar Adams este și acum. Cum poate veți

observa și dumneavoastră, în cazul că Adams va fi acasă și ne va invita la el, locuința lor este dovada clară a gustului lor superior și, totodată, progresist. Acolo se întâlnesc de toate: de la covoarele persane, la vasele din vremea dinastiei Ming și alte opere splendide de artă, printre care și tablouri de Constable [35] și Turner [36], pe care le-au achiziționat înainte ca numele acestor doi artiști să devină celebre. Însăși casa lor, proiectată de regretatul H.H. Richardson, este o *operă de artă.*

Holmes îl aproba din cap, de parcă și-ar fi notat în gând aceste prime informații despre bărbatul acela discret, dar cunoscut în întreaga lume.

– Și domnul John Hay?

– El este un prieten foarte bun și foarte vechi al meu, zise James. L-am cunoscut pe Hay cu mulți ani în urmă, prin intermediul lui William Howells, renumit editor și de asemenea un vechi prieten; și de multe ori am avut ocazia să mă întâlnesc cu el și cu soția lui, Clara, atât în Anglia, cât și în Europa și în Statele Unite. Este un om extraordinar.

– Toți cei Cinci de Cupă par extraordinari, murmură Holmes. Măcar după standardele americane.

Și continuă, înainte ca James să poată protesta:

– Am citit că lui Hay i se spunea „Colonelul Hay“. A fost cumva în armată?

James chicoti.

– La vârsta de douăzeci și doi de ani, Hay a devenit asistentul lui John Nicolay, care era secretarul personal al Președintelui Abraham Lincoln.

Holmes îl asculta impasibil. James spera să vadă un gest, o tresărire, o reacție de orice fel care să-i confirme că detectivul era impresionat – sau măcar *interesat*. Dar nici vorbă de așa ceva.

– În realitate, Hay a fost unul dintre secretarii lui Lincoln în cea mai întunecată perioadă a Războiului Civil, continuă James. Dar, vedeți dumneavoastră, pe vremea aceea nu existau fonduri pentru leafa unui al doilea secretar. Nici măcar pentru un asistent de secretar. Așa că Nicolay a aranjat ca John Hay, prietenul său, să primească leafă în calitate de angajat al Ministerului de Afaceri Interne, repartizat la Palatul Prezidențial. Însă, în 1864, când aranjamentul acesta a fost contestat de un comitet de alocare a fondurilor, Ministerul de Război i-a dat gradul de maior și o funcție care mi se pare că se chema „asistent al aghiotantului de pe lângă generalul regimentului de voluntari“. Un an mai târziu a fost făcut locotenent-colonel și la scurtă vreme după aceea a primit gradul de colonel plin.

– Fără să fi văzut vreodată un câmp de luptă, zise Holmes.

– Doar pe acelea pe care le-a vizitat alături de președintele Lincoln.

– Bănuiesc că domnul Hay a avut și alte realizări de atunci încoace. În afară de faptul că și-a sporit averea și și-a luat o soție, spuse Holmes.

Lui James nu-i plăcu prea mult tonul detectivului. I se părea prea... *prozaic.* Dar hotărî să nu-i dea importanță pentru moment. Aliniați în capătul vagonului-restaurant, ospătarii stăteau cu mâinile împreunate în față, așteptându-i să plece mai repede de acolo.

– La data căsătoriei lui cu Clara Stone, în 1874, la vârsta de treizeci și cinci de ani, John Hay deținuse deja funcții diplomatice însemnate în trei țări.

Însă James nu adăugă și că Hay se lamentase încontinuu pe seama manierelor, limbajului, culturii și formei de guvernământ din cele trei state importante din Europa în care lucrase.

– Tot înainte de 1874, adăugă James, John devenise un poet bine-cunoscut, după care a ajuns un ziarist de marcă. Este renumit pentru reportajele sale despre Marele Incendiu din Chicago [37], despre asasinarea, în 1881, a președintelui Garfield și despre procesul asasinului acestuia, anarhistul Charles Guiteau.

– Interesant, spuse Holmes. Trebuie să vă mărturisesc că habar nu am avut că președintele Garfield a fost asasinat, cu atât mai puțin că a fost asasinat de un anarhist.

Lui James pur și simplu nu-i veni să creadă această afirmație. Așa că alese să nu o comenteze în niciun fel.

– Domnul Hay mai este și astăzi ziarist? îl întrebă Holmes.

Detectivul își aprinsese pipa și nu se arăta deloc preocupat de nerăbdarea ospătarilor.

– A fost redactor-șef al celebrei gazete a domnului Greeley, *Tribune,* dar apoi s-a întors să lucreze din nou pentru guvern, zise Henry James. În 1880, sărmanul președinte Garfield i-a cerut lui John să se transfere de la Departamentul de Stat la Palatul Prezidențial și să devină secretarul lui personal. Însă Hay a refuzat. A părăsit serviciul public înainte de asasinarea lui Garfield. Printre pasiunile sale – sau poate că ar fi mai bine să zic „printre

distracțiile sale“ – se număra și scrierea de proză sub anonimat. Odată s-a întâmplat ca prietenul lui, Henry Adams, să scrie și să publice anonim un roman, intitulat *Democrație* [38]. De atunci au început speculațiile cu privire la identitatea autorului; ba chiar la un moment dat, pasionații de literatură [39] i-au suspectat pe Clover Adams și pe Clarence King că ar fi scris romanul respectiv, dar majoritatea experților au fost de părere că autorul era, în realitate, John Hay. Am putea bănui că cei Cinci de Cupă se distrau nespus când amăgeau lumea literară.

– *Democrație,* murmură Holmes, cu pipa în gură. Nu-i cumva cartea care s-a vândut foarte bine în Anglia acum câțiva ani?

– Incredibil de bine. Și în Anglia. Și în America. Și în Franța. Și în Germania. Până și în Timbuktu, din câte știu eu, răspunse James înspăimântat de amărăciunea din tonul său.

– Și Clara Hay? îl întrebă Holmes, scoțându-și ceasul din buzunarul de la vestă și aruncând o privire la el.

– Cea mai doamnă dintre doamne, zise James. O încântătoare amfitrioană. O camaradă de nădejde a soțului său. Un suflet generos. Unul dintre pilonii agitatei vieți sociale din Washington.

– Dar cum ați zugrăvi-o... din punct de vedere fizic? vru să știe Holmes.

James ridică din sprânceană la auzul impertinentei întrebări.

– Chip fermecător. Ținute impecabile. Păr superb. Ten splendid. Din punct de vedere fizic... este puțin cam solidă, însă într-un mod agreabil.

– Grasă?

– *Solidă*, repetă James. La fel era și acum aproape douăzeci de ani, când s-a îndrăgostit John Hay de ea și a luat-o de soție, iar timpul și copiii i-au accentuat proporțiile.

Și mâncarea, adăugă scriitorul în gând, simțind un junghi mic în fața acestei trădări. Își aduse aminte de o scrisoare pe care i-o trimisese Hay, doar cu un an în urmă, și în care dragul lui prieten îi povestea că se afla în vizită la Chicago, împreună cu soția și fiul său. Îi mai spunea că el nu prididește cu activitățile, dar că soția lui, Clara, aproape nu ieșea din hotel, unde... „se îmbuiba, plină de însuflețire, cu toate felurile de mâncare din restaurant“. În sinea lui, Henry James credea că soția lui Hay era o matroană cu o înfățișare impozantă, nu deosebit de inteligentă – chiar dacă era educată, citea mult și avea destul bun-simț ca să-i admire romanele –, fățarnică precum o fiică de preot baptist din fundul țării (deși nu din mediul acela provenea ea, cu toate că era *originară* din Ohio) și, una peste alta, un membru nevrednic din extraordinarul grup al Cinciului de Cupă.

Dar niciodată nu-i va împărtăși toate astea lui Holmes.

– Povestiți-mi despre Clarence King, spuse detectivul, și după aceea ne vom întoarce în vagonul nostru ca să-i lăsăm pe acești domni să strângă aici și să se pregătească pentru cină.

– Nu se servește nicio cină în *Expresul Colonial,* îl informă James, bucurându-se că reușise să-l prindă pe celebrul detectiv pe picior greșit. Vom ajunge în Washington înainte de ora cinei.

– Ahhh! exclamă Holmes, suflând o coloană de fum din pipa lui uriașă. În cazul acesta mi-l puteți

descrie pe îndelete. A, ar trebui să vă anunț că am citit despre cum a demascat domnul King escrocheria aceea cu mina de diamante din vest, prin 1878 sau 1879. Parcă undeva în Colorado, nu?

– Acolo se presupunea că ar fi fost, încuviință James. Clarence King, chiar dacă nu are decât un metru și șaptezeci, este un bărbat cu adevărat extraordinar: geolog, alpinist, explorator, topograf, funcționar guvernamental, *aficionado* [40] de vinuri bune, mâncăruri fine și arte frumoase. Henry Adams și John Hay au crezut dintotdeauna, cu sinceritate, am putea spune – că, dintre toți cei Cinci de Cupă, Clarence King era persoana al cărei viitor părea cel mai puțin limitat... persoana care îi va întrece ca poziție socială, faimă și glorie.

– La fel credea și Clover Adams?

James ezită doar cât o bătaie de inimă.

– Clover îl considera pe Clarence un pungaș fără scrupule. Și tocmai din această cauză îi era și mai drag. Clarence Adams a fost cel care a trimis soților Adams și soților Hay hârtie fină de scris și plicuri pentru corespondența personală, toate purtând semnul Cinciului de Cupă, împreună cu un superb serviciu de ceai, tot cu simbolul grupului lor.

– Vă rog să mi-l descrieți, îi ceru Holmes, scoțându-și pipa dintre buze.

– Cum ați spus?

– Vă rog să-mi descrieți serviciul de ceai.

Henry James se uită pe geamul trenului, la pădurile și câmpurile înverzite pe lângă care treceau, ca și cum ar fi dorit să se molipsească de la vigoarea lor. Se făcuse seară. Ultimele raze ale

soarelui de martie poleiau crengile copacilor și stâlpii de telegraf.

– Serviciul de ceai este destul de drăguț, zise el în cele din urmă. Cinci cești cu farfurioarele aferente, desigur. Toate în formă de inimă și puțin mai mici decât cele obișnuite.

– Pentru că toți cei Cinci de Cupă sunt – erau – mici de înălțime, spuse Holmes.

– Dar ce legătură... da, se bâlbâi James, luat prin surprindere de observația detectivului.

Oare el îi furnizase informația aceasta? Din câte își amintea, nu pomenise decât despre înălțimea lui Clarence King.

– Ce altceva îmi mai puteți spune despre serviciul acela de ceai? insistă Holmes.

Individul ăsta e categoric *nebun,* își spuse Henry James. Dar continuă:

– Tava este foarte frumos împodobită cu inserții ce seamănă cu niște fructe mici atârnând de ramurile unui pom, dar care în realitate reprezintă ciorchini de câte cinci cupe. Atât zaharnița, cât și vasul pentru frișcă sunt decorate tot cu aceleași cupe. Pe ceainic și pe tavă sunt pictate orologii care arată ora cinci după-amiaza. Fix.

– Ora la care se întâlneau cele Cinci Cupe în fiecare zi lucrătoare, spuse Holmes. De obicei în fața șemineului soților Adams, în fotolii special construite pentru staturile lor miniaturale. Adams și soția lui stăteau față în față în fotolii micuțe – și asortate – din piele roșie.

– Da, zise James, fără să aibă habar de unde dedusese Holmes amănuntul cu „pielea roșie“, deși

era destul de exact.

Detectivul păru satisfăcut.

– Haideți să ne întoarcem în aglomerația indiscretă din vagonul nostru, spuse el.

Niște probleme la șinele de la sud de Baltimore au dus la întârzierea *Expresului Colonial*. Câteva ore foarte lungi, Holmes și James au stat la locurile lor destul de incomode din așa-numitul „compartiment de clasa întâi“, neavând la ce să se uite pe geam, căci noaptea se lăsase deja. Nu s-a servit nicio cină și nu au avut nicio altă scăpare de crunta plictiseală în afară de cărțile lor și, din când în când, de câte o ceașcă cu cafea adusă de un steward care murmura scuze fără șir. Holmes nu i-a pus întrebări (atitudine destul de jalnică pentru un detectiv, în opinia lui James) și au petrecut în tăcere orele lungi și jilave ale serii de martie.

În cele din urmă *Expresul* porni din nou la drum, dar ajunseră cu întrâziere de multe ore în capitală – mult timp după ce locuitorii civilizați ai Washingtonului cinaseră, iar unii se duseseră chiar la culcare.

La gară îi aștepta cupeul lui Hay și unul dintre lacheii acestuia, Severs. Foarte curând cuferele și valizele au fost încărcate și acoperite cu o prelată (căci începuse să burnițeze ușor), iar James și Holmes s-au urcat în cabina sclipitorului cupeu negru făcut la fabrica lui Kinross, pe care Hay îl trimisese după ei.

Felinarele de pe străzi erau încojurate de halouri diafane, amintindu-i lui James de noaptea aceea din urmă cu aproape două săptămâni când se întâlnise cu Holmes pe malul Senei. Gândul acesta îi aduse în suflet o emoție cumplită, foarte

asemănătoare cu teroarea. Ce Dumnezeu își închipuia că *face* introducându-l pe insul acesta straniu și cu evidente tulburări de comportament în cercul celor mai apropiați și intimi prieteni ai lui? Lamentabila deghizare a lui Holmes în „Domnul Jan Sigerson, explorator norvegian“ va fi cu siguranță descoperită, poate chiar mai curând decât în seara de duminică, atunci când ambasadorul Norvegiei era invitat la cină de soții Hay. Oare ce vor crede vechii lui prieteni, John și Clara Hay, și mai ales Henry Adams, care *niciodată nu vorbea cu nimeni* despre regretata lui soție și despre sinuciderea ei, pentru simplul motiv că amintirile acestea îi stârneau o suferință cumplită? Ce vor crede ei despre înșelătoria lui, ce vor crede despre faptul că l-a adus pe nebunul acesta în casa lor?

Din senin, lui Henry James i se făcu rău de la stomac, în vreme ce cupeul străbătea străzile pavate cu piatră sau cărămidă ale acestui important oraș american cuminte și tăcut, atât de diferit de celelalte. Puținele magazine, restaurante și clădiri publice pe lângă care au trecut erau închise și aveau ferestrele întunecate. Chiar în clădirile din cartierele mai distinse din vecinătatea Palatului Prezidențial erau aprinse foarte puține lămpi electrice sau cu gaz. În orașul acesta mai din sud copacii înfrunziseră complet și, trecând pe sub coroanele lor, James avea impresia că se afundă tot mai mult în tunelul întunecat al propriei nesăbuințe.

– Mi se pare că americanii au o vorbă – „Aici se strâng trotuarele la căderea nopții“ [41], zise la un moment dat Holmes.

Vocea umbrei de lângă el îl făcu pe James să tresară, dar nu reuși să-l scoată din starea meditativă.

– În orice caz, pot să confirm că descrie Washingtonul cum nu se poate mai bine, adăugă detectivul.

James nu comentă.

Și apoi au ajuns lângă Lafayette Square – iar printre copaci se întrezărea Palatul Prezidențial cufundat în întuneric – și au cotit pe H Street la intersecția cu Sixteenth Street. Albă, Biserica St. John se înălța pe o latură a străzii vizavi de reședința din cărămidă roșie a soților Hay. John Hay ieșise să-i întâmpine sub arcada de la intrare, construită tot în bizarul stil al lui Richardson.

– Harry, Harry, cât de mult ne bucurăm că te-ai întors! tună el.

John Hay era un domn scund, uscățiv, elegant, cu părul rar, cu cărare pe mijloc, sprâncene negre, mustață și cioc dese, dar care se hotărâseră să încărunțească înainte de restul părului. Ochii îi străluceau de inteligență, iar salutul lui sincer reverberă prelung în porticul vilei.

Și apoi au intrat în casă; servitorii le-au luat imediat hainele, iar alți lachei le-au urcat cuferele și valizele pe scara din capătul holului uriaș. James a reușit să facă mincinoasa prezentare a lui „Sigerson“ fără să se bâlbâie, cu toate că îi bubuia inima în piept de supărare față de propria-i trădare, iar gura îi era nefiresc de uscată.

– Aha, domnul Sigerson! exclamă John Hay. Anul trecut am citit despre aventurile dumneavoastră în Tibet și în gazetele englezești și în cele de la noi. Ne bucurăm nespus că ați ales să ne fiți oaspete.

James observă că Holmes studia casa... conacul. Pereții imensului hol de la intrare erau îmbrăcați în lambriuri din mahon sud-american, atât de

lustruite că îți puteai vedea chipul oglindit în lemnul întunecat. Deasupra lambriurilor, pereții erau zugrăviți într-un roșu-intens, de teracotă, asortat cu nuanțele de roșu din numeroasele traverse și covoare persane de pe podelele sclipitoare. Sub tavanul înalt cât Biserica St. John și deasupra candelabrelor orbitoare, se încrucișau grinzi groase din mahon masiv. Pe scara lată de la capătul holului ar fi încăput cu ușurință o fanfară în formație de marș, dacă s-ar fi ivit vreodată ocazia.

– Clara m-a rugat să vă transmit sincerele ei regrete pentru că nu a putut să vă întâmpine, le spuse Hay. Din păcate, a fost nevoită să se ducă la culcare mai devreme din cauza uneia din migrenele ei îngrozitoare care o supără de atâta vreme. Dar de-abia așteaptă să vă întâlnească mâine dimineață – asta doar în cazul că nu veți dori să luați micul dejun în camere, firește. Știu că *ție* îți place să mănânci dimineața singur, în camera ta.

– Recunosc: e un obicei prost, de om necăsătorit, spuse James. Mai ales în prima dimineață de după o călătorie destul de dificilă, de o săptămână și jumătate.

– Atunci Clara și cu mine te vom vedea mai spre prânz, râse Hay. Domnule Sigerson? Și dumneavoastră doriți să luați micul dejun în cameră?

– Cu toată sinceritatea vă spun că de-abia aștept să iau micul dejun cu dumneavoastră și cu doamna Hay, zise Holmes cu un accent scandinav care lui James i se păru exagerat și, evident, fals.

– Splendid! se entuziasmă Hay. Clara și cu mine vă vom pune la curent cu toate bârfele care circulă acum despre dragul nostru Harry.

Și îi zâmbi lui James, dându-i de înțeles că era doar o glumă și nimic mai mult. Apoi continuă:

– Că tot vorbim despre mâncare, domnilor, cum rămâne cu cina? Știu cât de mult a întârziat trenul și mai știu și că în blestematul ăla de *Expres Colonial* nu se servește cina pe cursa spre Washington. Probabil că sunteți morți de foame.

– Am luat prânzul destul de târziu..., începu Henry James, roșind ușor, nu atât pentru că s-ar fi temut să-și deranjeze gazda, ci mai ales din cauza penibilului situației.

– Prostii, nu se lăsă Hay. Probabil că sunteți lihniți. I-am pus pe bucătar și pe Benson să vă pregătească o gustare ușoară.

Zicând acestea, John Hay își petrecu mâinile frumos îngrijite pe după umerii celor doi oaspeți ai săi și îi conduse prin holul cavernos, dar bizar de cald, către sufragerie.

James observă de îndată că sufrageria soților Hay era mai mare, mai elegantă și în mod categoric mobilată cu mai mult bun-gust decât sufrageria văzută de el în fotografiile cu Palatul Prezidențial din mandatul domnului Cleveland. În fiecare încăpere prin care sau pe lângă care au trecut, se vedeau șemineuri din piatră, minunat sculptate.

„Gustarea ușoară“ însemna un bufet încărcat până la refuz cu un curcan de-abia scos din cuptor, o jumătate de jambon de Virginia, salate, legume încă aburinde; și un altul, pe care licăreau sticlele cu vin, cu bordeaux, cu whisky, lichior și carafele cu apă. Un capăt al lungii mese de banchet fusese pregătită pentru trei persoane și era luminată de sfeșnice.

– Suntem toți holtei în seara asta, râse Hay. Va trebui să ne descurcăm singuri.

Bineînțeles că așa au și făcut, cerându-le majordomului Benson și ajutoarelor sale să le umple farfuriile cu felurile preferate.

După ce se așezară în cercul de lumină al sfeșnicelor, iar Hay închină un pahar în cinstea sosirii lor în America, se apucară să mănânce. James descoperi cu uluire că îi era într-adevăr foarte foame, în ciuda stării de greață ce-l cuprinsese pe drumul de la gară.

– Harry, i se adresă Hay, îmi pare rău, dar trebuie să-ți spun că Adams a plecat cu Phillips într-o escapadă în Cuba și nu s-a întors încă. Trebuia să vină încă de săptămâna trecută, dar s-a întâlnit acolo cu Alexander Agassiz [42] și de atunci s-a ales praful de tot programul lui. Să știi că nu exagerez deloc, pentru că am aflat că s-a apucat să studieze recifele de coral împreună cu Agassiz. Și, evident, s-au dus apoi să se relaxeze la vila familiei Cameron [43] de la Coffin Point, pe insula St. Helena. Mă tem că prietenul nostru, Adams, nu pare deloc a se grăbi să se întoarcă acasă ca să se vadă cu mine și cu ceilalți prieteni ai lui.

– Înseamnă că nu ne vom întâlni cu el? întrebă James, șocat de ușurarea evidentă din propriul său glas.

– O, nu, nici vorbă! râse Hay. Cred că Adams va veni în prima săptămână a lui aprilie... peste doar câteva zile. Până atunci va trebui să vă petreceți timpul în compania unor persoane relativ mai zdravene la cap, așa cum suntem noi.

Hay i se adresă acum lui Sherlock Holmes:

– Ce ziceți, domnule Sigerson, vi se pare comestibilă mâncarea noastră, după toate suferințele îndurate în timpul traversării oceanului și al călătoriei cu deloc rapidul *Expres Colonial*?

– Mi se pare delicioasă, spuse Holmes care, spre surpriza lui James, chiar mâncase câteva bucățele de jambon. Perfectă, domnule Hay.

– Splendid, splendid, bubui iarăși vocea lui John Hay. Vă asigur că vom face tot ce ne permit modestele noastre mijloace ca să vă oferim o ședere plăcută la Washington și în căminul nostru.

Apoi Hay se întoarse iar spre James.

– O, Harry, am uitat să-ți spun: mai avem un motiv de bucurie. Tocmai ce am aflat astăzi că prietenul nostru, Clarence King, va ajunge mâine la Washington. Fără îndoială că vine sau se duce în Mexic, la vreo altă mină de aur, dar a acceptat să ne fie și el oaspete la cina de duminică, atunci când vom avea onoarea de a sta la masă cu emisarul diplomatic al Regelui Oskar al II-lea. Clarence va fi nespus de încântat să te vadă după toți anii ăștia.

James aruncă o privire către Holmes și își îngădui luxul unui zâmbet fugar, a cărui maliție îi era doar lui cunoscută.

– Mare noroc aveți, Sigerson, îi zise el detectivului. Duminică vă veți întâlni nu doar cu reprezentantul Regelui Suediei și Norvegiei, dar și cu unul dintre cei mai celebri și mai bine informați *exploratori* din lume. Sunt convins că fiecare dintre oaspeții aceștia de seamă vor avea o mulțime de întrebări pentru dumneavoastră.

Holmes îl privi peste buza paharului cu vin, surâse acru și se mulțumi doar să dea din cap, fără să

comenteze.

CAPITOLUL 9

Hay le spusese că micul dejun va fi servit la ora 7:30 în sufrageria mică – aceea ale cărei numeroase ferestre dădeau în grădină – așa că Holmes își îngădui să doarmă până la 7:00 a.m. A dormit bine, dar s-a trezit cu dureri de articulații și o senzație incipientă de panică. Așa că intră în splendida sală de baie, care (culmea!) făcea parte din camera de oaspeți pusă la dispoziția sa, și deschise caseta din piele moale din care scoase seringa și sticluța cu lichid întunecat. Mai luă dintr-un alt buzunar interior al casetei și o sticlă din ceramică, plină cu alcool, în care înmuie vârful acului. Apoi umplu seringa cu cantitatea corespunzătoare de soluție, o lovi ușor cu unghia ca să elimine toate bășicile de aer, scoase o bucată de garou subțire din trusa cu obiecte de igienă personală, și-l legă strâns în jurul brațului stâng, deasupra cotului, trăgându-l cu dinții de un capăt și apoi își injectă morfina în vena din îndoitura cotului. Semnele și crustele negre de acolo erau dovezi ale nenumăratelor injectări anterioare.

Holmes se așeză pe marginea căzii de baie, așteptând ca morfina să-i înlăture durerea și panica. Și de-abia atunci observă delicatul model Delft [44], alb cu albastru, care împodobea pereții și marginea căzii.

Se spălă fără să se grăbească, minunându-se de apa fierbinte care curgea la simpla răsucire a robinetului din argint de lângă degetele lui de la

picioare, degete uimitor de asemănătoare cu ghearele unui animal de pradă. Apoi se bărbieri cu briciul scos din trusa de voiaj, luându-și din când în când ochii din oglindă pentru a se uita curios la ceva ce semăna cu altă cadă din ceramică Delft, dar mult mai mică, îngropată în pardoseală lângă colțul lavoarului. Incredibilele capacități deductive ale lui Holmes ajunseră la concluzia că obiectul cu pricina trebuia să fie un vas bizar, născocit de americani, pentru spălarea picioarelor. (În orice caz, era mult prea scund pentru un bideu – invenție franțuzească, asociată cu mersul la *toilette,* pe care Holmes o găsea dezgustătoare, cu toată pasiunea lui pentru igiena personală.)

După ce s-a spălat și s-a bărbierit, Holmes a adus câteva retușuri părului-de-Sigerson cu o substanță de înnegrire, l-a zburlit mai tare folosind o cremă de păr și două perii, a pieptănat mustața de sub nasul „exploratorului norvegian“ și s-a îmbrăcat într-un costum din tweed verde, puțin cam prea gros pentru ziua aceea.

Apoi Holmes coborî la parter pe scara aceea uriașă și fu întâmpinat de un servitor care îl conduse în încăperea unde se servea micul dejun.

Stați puțin.

Să aibă amabilitatea cititorul de a scuza această întrerupere a naratorului, deoarece consider că se impun niște clarificări.

Poate nu ați observat, cu toate că mă îndoiesc de asta (de vreme ce este periculos pentru narator să subestimeze vreodată inteligența și spiritul de observație ale cititorilor săi), dar în momentul acesta s-a produs modificarea perspectivei narative. Până acum ne-am concentrat pe ceea ce scriitorii și profesorii numesc „punct de vedere

narativ la persoana a treia“, respectiva persoană fiind, în cazul nostru, domnul Henry James; sau se mai poate spune că eu mi-am permis să narez dintr-o *foarte* limitată „perspectivă omniscientă restrânsă“. Însă, ca să fiu sincer, tocmai lipsa evidentă a omniscienței a caracterizat narațiunea.

În calitatea mea de narator, doresc să vă liniștesc temerile față de povestirea în curs, mărturisindu-vă că nu sunt adeptul schimbărilor de perspectivă narativă. Consider arogantă și nerealistă presupusa abilitate a naratorului de a țopăi prin mințile personajelor sale. Mai mult decât atât, mi se pare foarte adesea o atitudine de prost-gust.

Pe măsură ce literatura este tot mai mult redusă la stadiul de simplu divertisment prin intenționata vandalizare și bagatelizare a limbii pline de măreție vorbite de înaintașii noștri, scriitorii au început și ei să facă salturi printre mințile personajelor lor, *din niciun alt motiv în afară de acela că pot.*

În ceea ce privește trecerea mea la expunerea faptelor din punctul de vedere al lui Sherlock Holmes exact în acest moment, v-aș putea oferi multe explicații, care de care mai convingătoare. De pildă: Henry James a aflat mai târziu această informație, iar eu am aflat-o de la el într-o manieră cumva retroactivă. Pe de altă parte, doctorul John Watson nu va auzi niciodată detaliile acestei aventuri americane din anul 1883, așa că aș minți dacă aș pretinde că suprasolicitatul doctor ar fi fost sursa mea de informații.

Sau aș putea spune că, prin obișnuitele mijloace oculte care îi erau la îndemână (printre care seifuri bancare ori cufere rătăcite prin poduri), Holmes a dat peste un manuscris presupus a fi fost pierdut (poate împreună cu propria-i scriere ce purta titlul

Arta deducției, despre a căror soartă nu se mai știa nimic). Iar în manuscrisul cu pricina a găsit (nu-i așa?) însemnări codificate despre zilele în cauză, însemnări care ne vor permite să observăm evenimentele din punctul de vedere al detectivului în această parte a povestirii noastre. Cu siguranță că în viață se întâmplă lucruri mult mai senzaționale decât această „descoperire“ a însemnărilor pierdute, făcută de un domn retras din activitate, mai nou pasionat de apicultură, și care își petrecea ultimii ani ai vieții la „fermă mică din dealurile calcaroase [Sussex], la opt kilometri depărtare de Eastbourne“ [45].

Dar, vai, nici vorbă de așa ceva. Apicultorul amator nu a găsit niciun fel de însemnări. Nici mult promisa, dar niciodată dată publicității *Artă a deducției.* Ca să mă fac mai lesne înțeles, declar acum că nu am obținut nicio informație nici de la Holmes și nici de la James și nici măcar de la doctorul Watson sau de la agentul lui literar, Arthur Conan Doyle. La un moment dat aș putea – sau nu – să dezbat sursa informațiilor mele despre această perioadă și acești oameni; însă deocamdată nu trebuie să știți decât că știu mai multe din punctul de vedere al lui Sherlock Holmes decât dintr-al lui James despre perioada de trei luni pe care au petrecut-o cei doi în America în 1893. Nu-i cunosc toate gândurile, firește, pentru că nu am atâta putere asupra personajelor mele și niciun psiholog într-atât de bun nu sunt ca să le pot pătrunde esența. De fapt nu pot citi nici *oamenii* adevărați, darămite niște personaje. Însă am mai multe informații despre acțiunile lui Holmes din săptămânile despre care vorbim decât am despre oricare altă persoană din povestirea aceasta. Și, pe baza lor, orice narator competent ar trebui să ghicească, să intuiască, să deducă ori, pur și simplu, să-și imagineze multe dintre gândurile lui.

Însă, dacă cititorul nu se simte deja mult prea deranjat de această deplasare temporară a centrului de atenție, povestitorul va face tot posibilul să rămână doar la cele două perspective narative, dându-și, totodată, silința să nu țopăie de la una la alta, aidoma proverbialului greier.

Bufetul din însorita încăpere unde se servea micul dejun era mai mic decât cel lung, din mahon, care fusese în sufrageria mare cu o seară înainte, însă era la fel de îmbelșugat. Pe farfurii delicate de porțelan și în vase din argint care păstrau căldura fuseseră aranjate cu mare pricepere toate cele necesare atât pentru un îndestulat mic dejun englezesc, cât și pentru unul franțuzesc, ușor, și pentru un copios mic dejun american. Și, desigur, pentru că se presupunea că Jan Sigerson ar fi fost norvegian, se aflau acolo și bucăți de somon afumat, felii de morun, o omletă cu somon, heringi murați și castraveciori englezești – despre care se bănuia că ar fi fost felul preferat de mâncare al turiștilor norvegieni în vizită la Londra – în amestec cu ardei roșii și verzi. John Hay – sau, mai bine spus, bucătarul lui John Hay – făcuse cumva rost de Syltetøy, un fel de jeleu norvegian, foarte dulce, pentru cornuri. Alături de brânzeturile franțuzești, elvețiene și americane se aflau și alte sortimente, fără doar și poate aduse special pentru oaspetele soților Hay: Jarlsberg, Gouda, Nøkkelost, Pultost și Grunost. Aceasta din urmă era o brânză norvegiană foarte dulce, produsă din lapte de capră. (Holmes gustase odată și hotărâse pe loc că nu-i mai trebuie în veci să pună gura pe mâzga aia grețoasă.)

Sherlock Holmes își umplu farfuria cu feluri franțuzești, americane și norvegiene – deși atunci când locuia pe Baker Street, 221 B, micul lui dejun consta doar dintr-un croasant franțuzesc și o cafea

turcească, foarte tare – și începu să mănânce, bucurându-se de plăcuta companie a lui John și Clara Hay.

Detectivul observă pe loc că doamna Hay, în vârstă de patruzeci și patru de ani, depășise demult descrierea oarecum răutăcioasă pe care i-o făcuse Henry James. Acum distinsa doamnă nu mai era „solidă“; probabil că fusese așa pe la treizeci, treizeci și ceva de ani, iar de atunci parcursese mai multe stadii ale aspectului de „matroană“. Acum atinsese splendoarea bine legată și cu bărbie dublă a doamnelor de vârstă mijlocie din înalta societate și probabil că așa va rămâne până la sfârșitul vieții. Însă aspectul ei nu părea a diminua afecțiunea pe care i-o purta John Hay. (Holmes își aminti că James îi spusese că era deja „solidă“ atunci când Hay se îndrăgostise de ea și părea să nu-l deranjeze deloc trupeșia soției.) Detectivul descoperi și el frumusețea Clarei Hay în perfecțiunea straielor sale, în scânteierea nestematei fără cusur, dar simple în același timp, de pe un deget catifelat al mâinii sale durdulii, în strălucirea părului său coafat ireproșabil, în tenul ei aproape impecabil și în lumina din ochii ei mari, pe care nicio „îmbuibare“ nu avea să o stingă vreodată.

Pe lângă toate acestea, Clara Hay era și o persoană plăcută și amabilă, o minunată gazdă. Chiar și sub masca aceea ciudată a lui Sigerson, cu părul vâlvoi și mustață sălbatică, Holmes se bucură de toată atenția ei sinceră. Vocea caldă, de contraltă, a doamnei era o bucurie pentru urechile interlocutorilor, iar atunci când Clara Hay trebuia să asculte ce i se spune (de plidă, după ce îi punea o întrebare domnului Sigerson), marea minune era că *asculta* cu adevărat. Holmes știa prea bine că harul de ascultător era unul mult prea rar în societatea contemporană și înțelese imediat

motivul pentru care doamna John Hay, „Clara“ pentru sutele de prieteni apropiați (în stilul acela îndrăzneț al americanilor care se strigă pe numele de botez, fără teama, specific englezească, de a fi confundați cu vreun servitor), era o amfitrioană absolut necesară într-o capitală a lumii, așa cum era Washingtonul.

Când Holmes o felicită pentru rochia albastru cu verde pe care o purta în dimineața aceea – realmente era o rochie *superbă,* într-un fel respectabil și deloc bătător la ochi – gazda lui nu se îmbujoră și nici nu reacționă ca o mironosiță, ci spuse veselă:

– Da, e frumoasă, nu-i așa, domnule Sigerson, chiar dacă e o rochie de fiecare zi. Vă sunt recunoscătoare pentru că ați remarcat-o, fapt care este o dovadă a bunului dumneavoastră gust. Mi-a fost croită de un *couturier* parizian, domnul Charles Worth... pe care mi l-a recomandat doamna Clover Adams, regretata noastră prietenă.

Acum Clara Hay aruncă o privire spre soțul său, ca și când ar fi dorit să-l întrebe dacă poate povesti mai multe. Însă Holmes nu sesiză niciun semn al distinsului colonel către doamna lui.

– Clover spunea, continuă Clara Hay, că o rochie făcută de Worth nu numai că-i umplea sufletul cu fericire, dar... care erau cuvintele ei, John?

– Nu numai că-i umplea sufletul cu fericire, dar i-l și sigila ermetic după aceea, spuse Hay.

– Da, chiar așa, surâse gazda lui Holmes împreună cu acesta. Monsieur Worth a câștigat devotamentul etern al lui Clover Adams în anul 1881, când celebrul *couturier* însuși i-a făcut modificări de ultimă clipă la o rochie, în vreme ce doamnele Vanderbilt și Astor își așteptau rândul în salonul

alăturat. Eu nu am mai avut nevoie de alte recomandări și nu am regretat niciodată că, de fiecare dată când sunt la Paris, primul lucru pe care îl fac este să îl vizitez pe Monsieur Worth.

– Este o rochie cu adevărat remarcabilă, zise Holmes. Chiar dacă, nefiind căsătorit, cunosc prea puține lucruri despre modă, tot m-aș aventura să spun că geniul deosebit al lui Monsieur Worth v-a răsplătit cu vârf și îndesat loialitatea.

Detectivul puse pe masă ceașca goală și clătină ușor din cap atunci când unul dintre ajutoarele majordomului dori să i-o umple din nou cu cafea.

– Ce ați dori să faceți astăzi, domnule Sigerson? se interesă John Hay.

Cu cât admira Holmes mai mult degetele lungi și albe ale diplomatului, cu atât mai convins era că Hay ar fi ajuns un violonist de excepție dacă l-ar fi pasionat muzica în tinerețe, așa cum îl pasionase pe el.

– Am putea să așteptăm să coboare și Harry și apoi să facem o excursie cu trăsura prin oraș, continuă Hay. Să vă arătăm locurile și monumentele istorice, să trecem prin Rock Creek Park, poate chiar să aruncăm o privire la ședința Congresului și să luăm prânzul la restaurantul de acolo. Fac o supă de fasole excelentă.

Scoase un chicotit mic și continuă:

– Harry nu poate să sufere plimbările organizate, dar nu va avea încotro, pentru că suntem doi contra unu. În fond, la ce este bună democrația... tirania majorității mai puțin cultivate, din care fac și eu parte?

– Vă mulțumesc, îi răspunse Holmes. Dar, dacă dumneavoastră și doamnei Hay nu vă este cu supărare, aș prefera să-mi petrec prima zi în Washington așa cum obișnuiesc să-mi petrec toate primele zile din orașele și ținuturile noi pentru mine... adică să le cunosc plimbându-mă pe jos.

– Splendid, exclamă Hay cu entuziasm neprefăcut. În cazul acesta ați dori să vă explicăm cum puteți ajunge la monumentele mai importante din orașul nostru?

Holmes schiță un zâmbet pe sub mustața lui Sigerson.

– Să mă rătăcesc este ce-mi place cel mai mult la plimbările acestea ale mele.

Hay începu să râdă.

– Dacă Harry nu coboară până când plecați, când să-i spunem că vă veți întoarce? vru să știe Clara Hay. Să vă așteptăm la prânz, la ceai sau la cină?

– Cred că la ceai ar fi cel mai bine, zise Holmes. La cinci după-amiaza îl serviți?

– Exact, spuse John Hay, tamponându-și cu șervetul din olandă albă buzele de sub mustața-i înfoiată. Cu toate că noi, bărbații, am putea avea și alte opțiuni, mai ales după o asemenea zi aventuroasă pentru dumneavoastră.

Când, cincisprezece minute mai târziu, Henry James tot nu-și făcuse apariția, Holmes părăsi vila familiei Hay, îmbrăcat tot cu costumul din tweed verde, în mâna dreaptă cu un baston cu măciulie din argint în formă de cap de câine, iar în stânga ducând o servietă ce părea plină. Mergea cu pași mari și vioi pe sub norii cenușii. Vremea era mai degrabă umedă, înăbușitoare, mult mai caldă decât

fusese în Paris sau New York, iar costumul din lână al lui Holmes/Sigerson era mult prea gros pentru temperatura aceasta de primăvară. Însă disconfortul nu-l împiedică să se deplaseze cu pași sprinteni, de neobosit explorator, cum se presupunea că ar fi el.

În servietă avea un schimb foarte ciudat de haine. În buzunarul interior al vestonului din tweed avea trei fotografii de bărbați, unul dintre aceștia fiind cu mult mai tânăr decât ceilalți doi. În buzunarul drept al pantalonului, Holmes avea un briceag cu arc, de fabricație franceză, a cărui lamă de șaisprezece centimetri era atât de ascuțită, că ar fi putut tăia firele de păr de pe brațul unui om fără ca respectivul să simtă ceva.

Holmes avea două obiective pentru „plimbarea“ lui prin Washington: primul era un simplu comision, ce s-ar fi putut dovedi nițeluș cam costisitor; al doilea era o excursie pe jos prin zone considerate periculoase ale capitalei americane. De-abia aștepta să se ocupe de această a doua misiune.

Deocamdată mergea agale și, chiar dacă părea neatent la oraș și la vremea amenințătoare, înregistra aproape totul din jurul lui, așa cum îi era obiceiul și pregătirea.

Holmes se asigură că nu-l urmărea nimeni.

Holmes observă că, deși casele erau destul de atrăgătoare aici, în apropiere de Lafayette Square și de Palatul Prezidențial – căruia americanii vor ajunge să-i spună „Casa Albă“ (și așa îi vom spune și noi în restul povestirii noastre) – majoritatea aveau fațadele nereliefate, specifice arhitecturii unioniste, iar verandele lor modeste dădeau direct pe trotuar. Excepție de la acest peisaj tradiționalist

făceau casele semețe, din cărămidă roșie, ale lui Hay și Adams, construite în stilul care îl făcuse celebru pe Richardson. Chiar și de la depărtare se putea observa că la construcția vilei lui Adams fuseseră întrebuințate cărămizi create anume: mai lungi, mai late și mai înalte decât cele folosite în mod curent în construcții. Holmes nu apucase încă să studieze fațada casei lui Henry Adams, de pe H Street, dar spera să o poată vizita destul de curând.

Copacii înfloriți de pe marginea trotuarelor nu prea largi erau relativ tineri și scunzi. Doar în parcuri se puteau întâlni câțiva castani și ulmi ajunși la maturitate. Cu toate că se apropia de vârsta de o sută de ani și în pofida clădirilor sale albe, inspirate din arhitectura civilă a Romei Antice, Washington lăsa impresia unui oraș nou și destul de apatic.

Bulevardele erau late, dar puțin circulate la ora aceea târzie a dimineții; după standardele pariziene sau londoneze se putea spune că erau de-a dreptul pustii. La intersecțiile ceva mai aglomerate, Holmes zări câteva faetoane mici, acoperite – pe care americanii le numeau „buggies“ – precum și niște cabriolete moderne, câteva birje, carete de aprovizionare și care cu coviltir, pline cu putini cu lapte sau blocuri de marmură, ocazional câte o trăsură elegantă, cu patru cai, grăbindu-se prin traficul lejer, câteva docare (de obicei conduse de tineri), destule cupeuri negre, asemănătoare cu cel pe care Hay îl trimisese la gară după ei cu o noapte în urmă, mai multe căruțe mai mari și mai mici care transportau mărfuri, câțiva bărbați călare și chiar una sau două din trăsurile acelea sclipitoare fără cai, debordând de atâta metal și catifea roșie, la cârma cărora se aflau bărbați cu mantale și ochelari de protecție împotriva prafului.

Deși nevoit să treacă pe lângă Palatul Prezidențial, Holmes nu zăbovi cu privirea asupra palatului miniatural și alb în care locuia președintele Cleveland. Ultima oară detectivul fusese acolo în luna noiembrie a anului 1881, în timp ce se desfășura procesul asasinului președintelui Garfield, jalnicul și mai mult sau mai puțin nebunul Charles Guiteau. Holmes acceptase cazul cu pricina la insistențele fratelui său mai mare, Mycroft, și ale superiorului acestuia, Sir George Mansfield Smith-Cumming, șef al Serviciului Secret Britanic.

În 1881 (la fel ca și acum, în 1893), serviciul de informații britanic nici măcar nu fusese înființat la modul oficial (va fi creat de-abia în 1909). Deci nici vorbă să fi fost împărțit în cele două ramuri: contraspionaj (MI5) și spionaj (MI6). Însă primu-ministrul Disraeli [46] întemeiase o „Unitate mixtă de investigație și culegere de informații“ [47], care era de fapt un comitet de supraveghere și legătură politică între Whitehall, biroul prim-ministrului, și ghiveciul format din Serviciul de Informații al Armatei, Serviciul de Informații al Marinei Regale și vreo încă alte șase agenții militare.

Mycroft Holmes, în vârstă de doar treizeci și patru de ani la vremea respectivă, dar deja devenit indispensabil la Whitehall datorită talentului său matematic și logicii imbatabile, era directorul-adjunct al Comitetului Mixt (răspunzând doar în fața directorului în funcție, care, în 1881, era căpitanul Sir George Mansfield Smith-Cumming, de la Serviciul de Informații al Amiralității). În perioada despre care vorbim noi, Mycroft ajunsese codirector al noului Serviciu Secret Britanic, alături de William Melville [48].

Mycroft primise un birou prevăzut cu toate dotările necesare în subsolul clădirii de la numărul

12, Downing Street, însă Sherlock știa că fratele lui nu călcase niciodată acolo. Toate operațiunile Comitetului Mixt și ale Direcției de Informații Militare erau concepute și supravegheate din biroul lui Mycroft de la Whitehall, unde veneau *chiar* și superiorii lui formali ca să ia parte la ședințele informative. Astfel stăteau lucrurile din cauză că fratele lui Sherlock își împărțea timpul între Whitehall și propria lui invenție, Clubul Diogenes [49]. Acesta era un club privat, aflat la jumătate de stradă depărtare de clădirea guvernamentală și la care se putea ajunge atât prin pasaje subterane cunoscute de toată lumea, cât și prin galerii secrete. Mai vârstnicul frate Holmes își divizase lumea între cele două spații interioare; nu exista un al treilea. Dormea, mânca și se distra la Clubul Diogenes. Sherlock aflase de multă vreme că Mycroft avea groază de spațiile deschise. În anii noștri, Mycrof Holmes ar fi caracterizat drept „agorafob“ [50].

Așa cum am spus mai devreme, Clubul Diogenes fusese întemeiat de Mycroft, alături de alți șase londonezi înstăriți și influenți, dar cu comportament ciudat, care-i împărtășeau teama de străini și spații deschise. Nu trebuie deci să ne mirăm că acest club era de departe cel mai bizar dintre zecile de cluburi rezervate domnilor. Găseai acolo gazete și mâncăruri fine, un personal de servitori și chelneri capabili și tăcuți, o sufragerie elegantă și o bibliotecă bogată, dormitoare confortabile și fotolii și mai confortabile, îmbrăcate în piele roșie, în salonul de la etaj. Dar mai importantă decât toate astea era regula de bază a clubului – și sursa principală a confortului – care interzicea membrilor (și extrem de puținilor și rarilor vizitatori autorizați) să vorbească în oricare încăpere, cu excepția Sălii Străinilor care era izolată fonic. Lui Mycroft și celorlalți membri

fondatori ai Clubului Diogenes nu le era teamă doar de străini, le era teamă și de cluburi.

Sherlock Holmes era la curent cu toate celelalte fobii debilitante ale fratelui său. Aceasta era firea directorului de facto al Serviciului Secret de facto al Maiestății Sale, la sfârșitul lunii martie a anului 1893.

În 1881, când Sherlock a fost trimis de urgență în America, pentru a-l interoga pe Guiteau, asasinul președintelui Garfield (misiune pe care Holmes a considerat-o deosebit de inoportună, nu în ultimul rând pentru că de-abia ce se instalase cu Watson în locuința din Baker Street, 221 B, și începuse în sfârșit să aibă clienți plătitori), a presupus că toată povestea avea să se dovedească o pierdere de vreme, din cauza fobiilor lui Mycroft legate de anarhiști. Plus că detectivul avea cunoștință și despre presupunerea complet nefondată a fratelui său cu privire la o „conspirație internațională a anarhiștilor“. Sherlock Holmes era de părere că existau tot atât de multe șanse să se organizeze Conferințe anuale ale anarhiștilor câte șanse erau să existe legături conspirative între nebunii care se apucau din senin să comită câte o crimă.

Cu toate că Holmes a demonstrat că Guiteau acționase de capul său, amenințările anarhiste în plan internațional, atentatele cu bombă, asasinatele și uneori comploturile minuțios elaborate începuseră să constituie o realitate a epocii. În 1886 Holmes a revenit în America, la Chicago, pentru a ancheta Masacrul din Haymarket [51]. El a fost acela care a descoperit asasinul celor șapte polițiști – ziarele și invențiile așa-zișilor martori sugerau că polițiștii s-ar fi omorât între ei, iar manualele repetă și în ziua de astăzi calomnia – dar rezultatele investigației sale nu au fost niciodată dezvăluite. Un an după aceea, în 1887, la

Londra, tot Sherlock Holmes a fost cel care, împreună cu doi agenți dintr-o unitate specială a Scotland Yard-ului, a împiedicat în ultima clipă asasinarea reginei Victoria de către renumitul vânător și țintaș profesionist Sebastian Moran [52] și complicele lui. În Ziua Jubileului [53], înarmați cu pușți Jebel de proveniență arabă, cei doi pătrunseseră în Acvariul Regal, chiar vizavi de Westminster Abbey, de unde aveau un unghi foarte bun de tragere asupra Maiestății Sale când aceasta avea să se urce în trăsură. Complicele a fost capturat; Moran, principalul trăgător și ultimul mercenar, reușise cumva să scape prin labirintul de tuneluri, conducte de aerisire și pasajele de serviciu ale muncitorilor de sub Acvariul Regal.

Prima oprire a lui Holmes, sub masca lui Jan Sigerson, a fost la magazinul de Aparatură și Materiale Fotografice Clarkson, la doar zece străzi distanță de casa soților Hay.

Intră în prăvălia slab luminată, spunându-și că era foarte probabil ca din locul acela să-și fi cumpărat Clover Adams toate cele necesare pasiunii ei chiar înainte de moartea sa din 1885; dar la fel de probabil era ca tot de acolo să fi cumpărat soluția fotografică și persoana care o otrăvise.

– Vă pot fi de folos cu ceva? îl întrebă un bărbat cu înfățișare plăcută, pometi ascuțiți, dar rumeni și cei mai mici ochelari pe care-i văzuse vreodată Holmes.

– Caut un proiector de lanternă magică [54], spuse Holmes cu accentul lui norvegian.

– Minunat, domnule. Pentru acasă sau pentru prezentări mai mari – poate într-o sală de conferințe sau un amfiteatru?

– Deocamdată pentru o proiecție mai modestă și mai privată, răspunse Holmes, privind în jur la rafturile pe care erau cu migală așezate aparatele de fotografiat, aparatele de mărit, diascoapele, dispozitivele de developare și rândurile pline cu substanțe chimice. Locul acela avea aura atelierului unui magician.

– Poate mai încolo, adăugă detectivul, voi avea nevoie de un aparat de proiecție mai comlicat.

– Astăzi doriți să cumpărați, sau să închiriați, domnule?

– Să închiriez, zise Holmes.

Ironia era că acasă, pe Baker Street 221 B, avea nu mai puțin de trei proiectoare profesioniste pentru diapozitive și fotografii. Le folosise mult de-a lungul anilor, dintr-o mulțime de motive, printre care și acelea de a proiecta și compara felurite amprente sau firișoare de tutun ori de țesături mărite la microscop. Însă firește că nu luase cu el niciunul din aparatele acelea voluminoase și totodată delicate (și niciuna dintre sutele de plăci fotografice din sticlă etichetate cu mare grijă) în urmă cu doi ani, atunci când aranjase să „moară“ împreună cu legendarul Napoleon al crimei la Reichenbach Falls.

Vânzătorul se prezentă în amănunt, spunând că se numea Charles Macready, că era fratele mai mic al regretatului actor William Charles Macready, că aceea era prăvălia lui și că era nespus de încântat să-l servească pe domnul norvegian. Apoi îl conduse pe Holmes într-o firidă din spatele magazinului, despărțită de acesta printr-o draperie. Pe rafturile bine luminate dinăuntru stăteau câteva proiectoare lucind din metalul lor negru și aruncând sclipiri de mahon și bronz.

Domnul Macready atinse un aparat.

– Aceasta este ultima invenție. Are lampă electrică așa că nu este nevoie de gaz de iluminat. Cablul electric are doi metri. Nu miroase a parafină și nici nu aveți de ce vă face griji că s-ar putea răsturna sau supraîncălzi. Oglinda de deasupra becului focalizează lumina.

Holmes observase că vila soților Hay avea curent electric, dar i se părea nedemn să pretindă gazdelor sale să-i conecteze cablul la duliile candelabrelor.

– Nu am nevoie de proiector electric.

Macready dădu din cap și se apropie de alt aparat, unul mai compact, din metal negru și aramă.

– Acesta este un sciopticon [55] Woodbury și Marcy. Sursa de lumină are fitil dublu, funcționează cu petrol lampant și puteți regla înălțimea fitilurilor pentru a obține luminozitatea dorită a imaginilor.

– Nu prea cred, spuse Holmes, mângâindu-și bărbia. Acela mai mic ce este?

– Un proiector micuț dar foarte bun și rezistent, fabricat de Ernst Plank la Fabrik Optischer unde Mechanischer Waren din Nuremberg, răspunse domnul Macready. Însă nu poate fi folosit decât cu diapozitive mici. Ale dumneavoastră ce dimensiuni au, domnule?

– Opt centimetri nouăzeci pe doisprezece șaptezeci, zise Holmes. Reduse la jumătate de la dimensiunea inițială a plăcii.

Macready dădu din cap.

– În cazul acesta mă tem că micuțul model Ernst Plank nu vă este de folos. Este minunat pentru

prezentările de diapozitive de la orele de știință din școli și pentru petrecerile de acasă, dar prezentarea dumneavoastră pare mai serioasă, mai... panoramică.

– Așa este, spuse detectivul.

– Avem proiectoare cu două și trei de lentile, foarte bune pentru efectele speciale, mai ales când prezentarea respectivă are loc într-o sală mai mare, spuse proprietarul magazinului. Probabil că știți că acest tip de proiector permite operatorului să suprapună două sau trei imagini, creând astfel senzația de mișcare dacă imaginile de pe diapozitive sunt succesive. Seamănă mult cu un aparat de proiecție cinematografică.

Holmes clătină din cap.

– Nu am nevoie decât de un proiector bun, solid și de nădejde. Acesta ce este? întrebă el arătând spre un model mai voluminos, cu lentilele montate în cutii din mahon și bronz și un burduf elegant, din piele roșie.

Detectivul îi cunoștea foarte bine calitățile, căci avea acasă un aparat aproape identic cu acesta.

– Este fabricat la Archer și Fiii, în Liverpool. Ca sursă de lumină folosește un arzător cu oxid de calciu și trebuie să fiți precaut cu el, pentru că se înfierbântă foarte tare. Dar imaginile sunt într-adevăr spectaculoase... indiferent dacă prezentarea se face în încăperi mici sau în săli mari. Puteți observa aici că fiecare latură a aparatului are o ușiță pătrată, prinsă în balamale, care se deschide în camera unde este sursa de lumină; și mai are și un vizor circular din sticlă albastră, cu capac pivotant, tot din sticlă. De partea aceasta superioară din metal, fabricată în manieră

japoneză, se atașează apărătoarea coșului de fum... Vedeți? Chiar *aici*...

Și Macready atinse ușor un orificiu oval.

– Pot aduce din spate și apărătoarea și coșul de fum, domnule...

– Sigerson, spuse Holmes.

– Observați, domnule Sigerson, cât de ușor culisează sursa de lumină doar prin atingerea acestui buton din bronz.

– Îl închiriez, zise Holmes.

– Câte nopți, domnule?

– Doar două. Vi-l voi înapoia luni.

– Minunat, domnule, deoarece magazinul nostru este închis duminica. Prin urmare veți avea de plătit doar o singură noapte. Dacă nu este prea mare deranjul, domnule Sigerson, am dori însă să ni-l înapoiați înainte de prânz.

– Nu este niciun deranj, spuse Holmes.

Nu comentă prețul spus de Macready și numără dolarii dintr-un teanc ridicol de gros de bancnote americane pe care îl avea în buzunar. Apoi își deschise creionul mecanic pe care îl purta mereu la el și notă ceva pe carnețelul de pe tejgheaua magazinului.

– Îl puteți trimite la adresa asta?

Macready aruncă o privire la carnețel și rosti pe un ton de respect și mai profund:

– Acasă la domnul colonel Hay. Absolut, domnule. Va ajunge acolo întinde de ora cinci în după-

amiaza aceasta.

– Am uitat, zise Holmes. Îmi trebuie și combustibil.

– Este inclus în preț, domnule. Recipientele sunt extrem de simplu de manevrat și sunt neinflamabile. Dați-mi voie să vă felicit pentru alegerea făcută, domnule. Archer și Fiii este o marcă excelentă de instrumente optice. Proiectorul acesta are o acuratețe atât de mare, că spectatorii pot avea impresia că se află în interiorul diapozitivelor prezentate. Cu el puteți organiza prezentări de succes fie într-o sală de la Institutul Smithsonian, plină până la refuz cu oameni de știință, sau chiar la Casa Albă.

Holmes zâmbi:

– În locurile acelea am să ajung puțin mai încolo, domnule Macready.

CAPITOLUL 10

Holmes ajunsese în zona cu cele mai prăpădite mahalale din Washington, D.C.

Se îndreptă spre vest, prin prelungirea sudică a uneia dintre acestea, purtând numele Fundătura Neguroasă, cartier jalnic, unde se aflau uzinele de gaz ale orașului, câteva fabrici de sticlă, încă în funcțiune printre resturile din piatră și cărămidă ale suratelor lor închise și un număr redus de fabrici de bere rău mirositoare. Aerul de aici era tulbure și scârbos, justificând pe bună dreptate numele dat mahalalei. Ba chiar se putea vedea cum substanțele reziduale scuipate de fabrici luau forma unor turbioane de pâclă verde, murdară. Ca în toate celelalte cartiere sărace ale Washingtonului, și aici oamenii își construiseră adăposturile de-a lungul străzilor nesfârșite, nepietruite. Mulți dintre locuitorii Fundăturii Neguroase erau – sau fuseseră la un moment dat – angajați în fabricile acelea abandonate din care nu mai rămăseseră decât zidurile. Însă pe marginea străduțelor tot se mai întâlneau barăci din tablă și bordeie din lemn, multe părăsite, dar în altele încă trăind familii (sau bărbați singuri și posomorâți) care nu aveau posibilitatea de a se muta în altă parte. Împreună cu duhoarea care plana asupra Fundăturii, se mai simțea și un abur al speranțelor deșarte că activitatea va fi, totuși, reluată în cartierele acestea distruse și, odată cu ea, vor reapărea și salariile minime.

Holmes găsi ce căuta în apropiere de marginea de sud-vest a Fundăturii Neguroase: printre buruienile care năpădiseră o stradă în mare parte abandonată mai rămăseseră cinci case scorojite și surpate, care probabil că aparținuseră unor familii din clasa de mijloc.

Detectivul și-o alese pe a sa cu mare atenție, merse în spatele ei și încercă ușa încă intactă. Era încuiată. Aproape sigur casele acestea erau de vânzare, cu toate că foștii lor proprietari și agenții lor imobiliari visau la cai verzi pe pereți dacă-și imaginau că și-ar putea dori cineva să locuiască acolo.

Holmes alese cel mai mic șperaclu din trusa de piele, descuie ușa și cercetă încăperile friguroase, cu tapetul zdrențuit, tapet fără îndoială ales cu speranța într-un viitor prosper, dar care eșuase în sărăcie lucie.

De-abia la etaj descoperi ce-i trebuia: un dulap încuiat. Îl descuie tot cu șperaclul, desfăcu catarama servietei și scoase dinăuntru hainele pe care le luase cu sine. După ce se schimbă din cap și până în picioare (inclusiv lenjeria), Holmes își puse în servietă elegantul „costum norvegian“ din tweed, cămașa, pantofii și izmenele, așeză servieta pe raftul de sus al dulapului altminteri gol, apoi îi încuie ușa la loc.

Nu era nicio oglindă întreagă în casă, dar afară se întunecase a ploaie, iar detectivul reuși să-și vadă reflexia într-una din ferestrele mari ale camerei de la etaj.

Se transformase într-un muncitor tipic american, murdar și șleampăt – de la bocancii butucănoși până la șapca irlandeză soioasă. Imaginea era întregită de vestonul jegos și de pantalonii lăbărțați, susținuți de o singură bretea. Se și

fardase, pentru a da impresia că nu-și spălase de luni de zile funinginea de pe obraji, mâini și de sub unghii. Holmes își lăsă să-i cadă alandala de sub șapcă vreo câteva șuvițe, unse cu cremă pentru un aspect îmbâcsit; și adăugase ceva păr la mustața îngrijită de explorator norvegian, preschimbând-o într-o „bidinea“ crescută peste măsură de mult. Înlătură apoi învelișul exterior al elegantului său baston, obținând un toiag grosolan ce avea la capăt o bucată de alamă în locul capului de câine din argint de mai devreme. Dacă nu îl luai în mână, nu aveai cum să-ți dai seama că bastonul acela avea miezul din plumb și o sferă tot din plumb sub lemnul de la capătul de sus. Însă detectivul nu renunță la briceagul lui franțuzesc, pus bine în buzunarul pantalonilor săi de muncitor. Iar cele trei fotografii se aflau în buzunarul de la piept al cămășii.

Holmes ieși din casa dărăpănată, încuie ușa în urma lui și porni spre sud, către mahalaua pe care o căuta. Dalele și pietrele de pe drum răsunau sub loviturile bastonului său rudimentar.

Nu mai rămăsese nimic nici din distinsul domn norvegian, a cărui identitate și-o asumase în prezent și nici din gentlemanul englez care fusese în trecut. Acum Holmes era doar un muncitor american, lovit de necazuri, care străbătea străzile nesigure din sud-vestul Washingtonului. Nu se simțea deloc aiurea sub masca aceasta de șomer duhnind a rom. Întreaga lui viață de adult se prefăcuse a fi un gentleman și uneori prefăcătoria aceea îl ostenise peste măsură.

În secolul ce părea acum tot mai aproape de ziua aceasta de martie din anul 1893, se vor scrie multe biografii ale lui Sherlock Holmes. Majoritatea nu-i vor greși anul de naștere: 1854. Majoritatea vor

spune că el și fratele său, Mycroft, se trăgeau dintr-o familie de moșieri din Yorkshire. Vor aminti despre educația lui din tinerețe, de la conacul familiei; și despre anii de studiu de la Cambridge. Aproape toate faptele acestea – mai puțin anul de naștere – vor fi incorecte.

Toate lucrurile înfățișate drept adevărate de viitorii biografi ai lui Sherlock Holmes – bieți oameni pierduți în labirintul presupunerilor – decurg din câteva cuvinte ala celebrului detectiv și menționate de doctorul John Watson în povestirea „Traducătorul de greacă“, publicată în revista *The Strand*. Conversația dintre detectiv și bunul doctor în acea seară molcomă de vară se desfășurase într-o *manieră nesistematică, ba chiar smucită, sărind de la subiectul croselor de golf la cauzele ce duc la modificarea unghiului format de orbita Pământului cu Ecuatorul ceresc* (vă atrag aici atenția asupra faptului că dacă Holmes nu ar fi știut că Pământul se rotește în jurul Soarelui, nu ar fi avut cum să converseze despre modificarea unghiului respectiv), când Watson a schimbat vorba, trecând brusc la tema „aptitudinilor ereditare“. *Subiectul în discuție,* a explicat Watson în relatarea lui, *era cât de mult se datora descendenței sale un anumit talent al individului și cât propriei perfecționări.* Adică, în limbajul zilelor noastre, discuția se purta pe tema „raportului dintre natură și cultură“.

Și Watson a continuat cu aceste patru paragrafe fatidice:

> „– Din câte mi-ai povestit, am spus eu, sunt convins că singur ți-ai cultivat atât spiritul ascuțit de observație, cât și gândirea deductivă.

– Într-o oarecare măsură, mi-a răspuns el [Holmes], dus pe gânduri. Strămoșii mei au fost doar niște boiernași, nimic mai mult, care au dus o viață tihnită și anostă, așa cum era firesc pentru clasa lor. Cu toate acestea, se pare că am avut în sânge dispoziția despre care vorbești, probabil moștenită de la bunica mea, sora lui Vernet, pictorul francez. Când ai arta în sânge, aceasta poate lua cele mai stranii forme.

– Dar de unde știi că-i o chestiune moștenită?

– Pentru că și fratele meu, Mycroft, posedă aceleași talente ca și mine, dar cu mult mai dezvoltate.“

Din miile de cuvinte rostite de Holmes în toate „cronicile lui Watson“, aceasta a fost singura dată când detectivul s-a referit la stămoșii lui. Atunci a fost și prima dată când a pomenit de existența fratelui său, Mycroft, evident, lăsându-l cu gura căscată pe bunul doctor.

Însă nimic din „dezvăluirile“ acestea, cu excepția fratelui Mycroft, nu era adevărat la modul absolut – nici măcar bunica, soră a lui „Vernet, pictorul francez“.

Firește, la vremea respectivă exista un bine-cunoscut pictor francez, Emile Jean-Horace Vernet (1789–1863), remarcat prin tablourile sale reprezentând scene de luptă și subiecte orientale. În vremurile lui Holmes și Watson (și în ale noastre), cea mai cunoscută pictură a lui era o pânză uriașă cu titlul *Baricada de pe strada Soufflot, Paris, 25 iunie, 1848*. Iar dacă există niște cuvinte ale lui Vernet care au trecut proba timpului, acelea sunt cele rostite atunci când un

patron al artelor i-a cerut să îndepărteze figura unui general antipatic dintr-o scenă de luptă. „Eu pictez istoria așa cum a fost, Înălțimea Voastră“, se spune că ar fi fost vorbele lui Vernet, „și niciodată nu voi profana adevărul“.

Însă Holmes categoric îl profanase în mărturisirea făcută lui Watson. Emile Jean-Horace Vernet avusese trei frați și o soră mai mică, ce murise de tifos la vârsta de doar șapte ani. Doar printr-o nemaiauzită scamatorie a biologiei fetița aceea ar fi putut fi bunica lui Sherlock Holmes.

În realitate, William Sherlock Holmes se născuse într-unul din cartierele mărginașe din zona de est a Londrei și își petrecuse mare parte din copilărie și adolescență pe străzile nesigure ale acelor mahalale. Atunci când acest Sherlock Holmes matur își chema la ordin grupul de copii ai străzii, desculți și zdrențuiți, pe care îi numea „Ștrengarii de pe Baker Street“, probabil că în ei se vedea pe sine, cel din trecut.

Viitorii biografi vor susține cu emfază, printre alte „fapte cunoscute“, că tatăl lui Holmes a fost ori Siger Holmes, un locotenent de cavalerie, declarat inapt pentru serviciul militar și scos din cadrul armatei, ori un membru al aristocrației rurale, pe nume William Scott Holmes. Niciuna dintre aceste două variante nu conține vreun dram de adevăr. Un biograf reumit al Marelui Detectiv va spune că tatăl lui Sherlock era proprietarul unei mari moșii din Yorkshire, moșie ce purta numele „Mycroft“ și va pretinde că s-a documentat temeinic și astfel a aflat că familia Holmes era proprietara acelei moșii încă de la jumătatea secolului al XVI-lea.

Toate aceste „adevăruri documentate“ și ipoteze nu sunt decât niște prostii, niște invenții, niște minciuni sfruntate. Familia adevărată a lui Holmes

a avut odinioară drept de proprietate doar pe câteva pogoane de pământ din Yorkshire, dar, în timpul reginei Elisabeta ferma aceea nu produsese nimic din cauza terenului aproape sterp. Mai târziu avusese unchiul lui Sherlock grijă de ea, însă doar câțiva ani, până când bietul om murise, în 1860, la doi ani după ce mama detectivului (pe care acesta nu și-o mai amintea aproape deloc) se stinsese de tuberculoză într-un azil de pe Eastcheap [56].

Adevărul este că, pe vremuri, micuța fermă din Yorkshire își țesuse propriile-i vise de mărire. Unul dintre proprietarii ei de la sfârșitul secolului al XVI-lea – un nobil care *nu* este strămoșul lui Sherlock Holmes – începuse să construiască acolo o casă boierească, ce avea să poarte numele de „Conacul Ashcroft“. Însă nobilul în cauză făcuse greșeala de a rămâne catolic practicant în perioada trecerii Angliei la credința protestantă (convertire făcută cu forța dacă situația o cerea), iar în 1610 „Conacul Ashcroft“ a fost incendiat și a ars până în temelii, odată cu el pierind toată averea și toate speranțele nobilului stăpân peste pământurile acelea o perioadă atât de scurtă. Istoria spune că lordul și-a tăiat gâtul; și mai spune că nu a avut urmași pe linie masculină care să fi depășit vârsta de unsprezece ani.

În secolele care au urmat, localnicii au continuat să folosească numele „Ferma Ashcroft“ atunci când se refereau la moșia cu pricina, tot mai ciopârțită din cauza noilor legi care limitau succesiunea. Rudele îndepărtate ale fostului proprietar au vândut bucăți mari din ea pentru achitarea datoriilor. Însă, pe la 1800, a început să fie numită „Moșia Cenușie“, când un văr din America a deschis o mină de plumb pe cele șaizeci de pogoane de teren, într-un ultim efort de a scoate ceva bani din „proprietatea“ familiei. Din păcate, mina de plumb s-a dovedit complet nerentabilă.

Dar, până în 1838, când a fost închisă, „Moșia Cenușie“ a umplut toată valea aceea din Yorkshire cu nori de fum, grei și întunecați, dar mai ales otrăvitori.

Sherrinford, unchiul lui Sherlock, fusese angajat să administreze pământurile de un moșier din Birmingham, care nu a călcat niciodată pe acolo. După moartea lui, din 1860, tatăl viitorului detectiv a cumpărat (la un preț mult prea mare) moșia aceea din Yorkshire, secătuită de resurse și năpădită de buruieni. Apoi s-a stabilit împreună cu cei doi fii ai lui (Mycroft, de treisprezece ani; și Sherlock de șase ani) pe terenul rămas: treizeci și opt de pogoane de pădure distruse, câmpuri sterpe, pășuni fără iarbă și bălți poluate. În toată perioada cât au stat acolo, Mycroft aproape că nu a ieșit din cămăruța lui, în vreme ce micuțului Holmes toate pământurile fermei (ce mai rămăsese din ele) i se păreau un rai al aventurii și jocurilor. Ba chiar a avut la dispoziție un biet ponei janghinos în cei trei ani minunați petrecuți în vâlcelele din Yorkshire.

Dar, până la începutul anului 1863, tatăl lui Sherlock a pierdut dreptul de proprietate asupra fermei, după ce irosise și ultimul bănuț lăsat de fratele lui, Sherrinford. Trebuie spus aici că Holmes senior era o mână-spartă și un bețiv și obișnuia să-și piardă nopțile (și multe zile) în tavernele sordide din Swaledale, aproape de Moșia Cenușie. Așa se face că, în 1863, tatăl și-a luat cei doi fii extraordinari, însă pe care nu știa să îi prețuiască așa cum s-ar fi cuvenit, și s-a întors la Londra, unde au stat cu chirie în tot felul de case și pensiuni ca vai de lume. Pentru Sherlock asta a însemnat revenirea la viața lor dintotdeauna, a însemnat continuarea fugii de creditori, a însemnat reîntoarcerea lui pe străzi.

Însă Mycroft, care împlinea curând șaisprezece ani, nu s-a întors la Londra cu ei. Ci s-a dus la Oxford.

Chiar și atunci când fuseseră „în exil“ la Moșia Cenușie din vâlcelele comitatului Yorkshire, tatăl lor se folosise de talentul la matematică al lui Mycroft, obligându-și fiul să analizeze datele cailor de curse și să-i indice viitorii campioni pursânge. Apoi Holmes senior telegrafia amicilor din oraș, cerându-le să parieze pe caii aleși de Mycroft la cursele de la hipodromul „Tigaia“ [57] din Alexandra Park. Însă ce a observat Sherlock în toți anii aceia (lucru ce-i scăpase tatălui lor) a fost că Mycroft, adolescent leneș și indolent, supraponderal și genial, sustrăsese bani din pariurile tatălui pentru propriile sale pariuri, făcute în secret tot prin agenția unui amic de-al seniorului și punând câștigurile nu prea mari, dar constante, într-un cont separat. Până în 1863, Mycroft Holmes reușise să pună deoparte o sumă frumușică. Și știa întocmai cum avea să o cheltuiască.

Fără știrea tatălui său, Mycrof a fost admis la Oxford la vârsta de șaisprezece ani, și-a plătit taxa de școlarizare, cazarea și masa din ceea ce el numea „Bani din Tigaie“ și a fugit de acasă într-o noapte, după ce și-a trezit fratele și i-a strâns mâna (gest neobișnuit, pentru că nu suporta atingerea altor oameni). Și-a luat cu el doar o valiză mică din mucava în care își pusese câteva haine și un sandvici cu brânză pe care i-l pregătise Sherlock.

Renegat de părintele furios, Mycroft i-a trimis lui Sherlock în anii care au urmat scrisori codificate, în care descria bucuriile oferite de venerabila instituție de învățământ și îi povestea despre prietenia lui cu un anume profesor de matematică de la Christ Church [58], pe nume Charles Lutwidge

Dogson, pe care lumea avea să-l cunoască sub pseudonimul Lewis Carroll. Foarte curând, Mycroft și Dogson au devenit prieteni nedespărțiți, împărtășind entuziasmul despre matematici (îndeosebi numerele prime), coduri complicate și scheme numerologice vechi, folosite în viața de zi cu zi, ca, de pildă, în conceperea mersului trenurilor.

William Sherlock Holmes nu a avut niciodată ocazia să-l cunoască pe Dogson; anii cuprinși între 1866 și 1874 au reprezentat pentru fratele mai tânăr o luptă acerbă pentru supraviețuire pe străzile crâncene ale Londrei. Pe la 1878, Mycroft Holmes și-a luat fratele de pe stradă și l-a trimis la Oxford pe banii lui. Sherlock a refuzat să urmeze cursurile universității unde fratele lui fusese un student celebru și admirat. Prin urmare, Mycroft l-a trimis la Sidney Sussex College, din cadrul Universității Cambridge, unde spera ca Sherlock să se concentreze pe studiul științelor naturii. Viitorului detectiv nu i-au displăcut orele de laborator, dar și-a detestat profesorii și colegii și a renunțat destul de repede la studii. De două ori.

Pentru a înțelege mai bine povestea anilor de început ai lui Sherlock Holmes – a cărui biografie reală nu va fi scrisă niciodată – am putea folosi drept model biografia copilăriei și adolescenței lui James Joyce, cu același tip de tată alcoolic și despotic, care la început închiria locuințe în cartiere bune, precum Kensington, dar care apoi fugea de proprietarii care pretindeau chiria, târându-și fiii după el în alte case, tot mai murdare și tot mai mici, iar apoi în camere insalubre din pensiuni ieftine, unde mirosea în permanență a varză fiartă. Sherlock nu avusese aproape deloc parte de o educație formală, cu excepția scurtului popas la Cambridge; nu urmase cursurile niciunei școli, fie aceasta publică sau particulară, iar pragul

casei le fusese rareori trecut de profesori particulari (adică atunci când tatăl său „dădea lovitura“ la cursele de cai ori în vreo altă afacere dubioasă).

În scurtele perioade când se întâmpla să dispună de ceva bănuți și nu mai fugea de proprietari în crucea nopții, Holmes-tatăl avea obiceiul de a-i angaja tânărului Sherlock profesori particulari (care dădeau curând bir cu fugiții). Însă a avut inspirația să cheltuie cu folos banii atunci când a angajat câțiva instructori excelenți pentru pregătirea fizică a tânărului său fiu. Domeniile în care acesta s-a pregătit au fost: lupta cu bastonul, în care Sherlock s-a antrenat încă de când avea șapte ani; boxul (aici trebuie menționat faptul că a fost partener de antrenamente pentru câteva glorii ale pugilismului britanic, chiar dacă retrase din activitate); artele marțiale, studiate vreme de patru ani cu un expert tailandez, care l-a învățat toate șiretlicurile stilului Muay Boran [59]; scrima (cel mai scump sport învățat de la antrenori francezi de frunte, chiar și atunci când familia lui nu avea ce pune pe masă); și tirul.

Era ca și cum tatăl lui Sherlock și-ar fi închipuit că acest fiu al lui, ciudat, nesăbuit, dar adesea retras și îngândurat, va ajunge soldat într-o bună zi. Dar firește că, nici la opt ani și nici măcar la paisprezece, pe Sherlock Holmes nu l-a interesat câtuși de puțin să intre în armată, așa cum nu-l interesa să fie primul aeronaut care să ajungă cu balonul pe lună.

Începuse să plouă. Normal că Holmes nu avea umbrelă la el, căci deghizarea lui într-un autentic și foarte jerpelit reprezentant al clasei muncitoare din America nu putea să conțină un asemenea articol. Așa că își trase pe ochi soioasa șapcă irlandeză și

continuă să înainteze cu pași obosiți până când caldarâmul străzilor dispăru cu totul. În zona aceasta a mahalalei din sud-vest nu mai existau străzi, ci doar nenumărate ulițe, mărginite de barăci dărăpănate. Locul caldarâmului fusese luat de noroi, făgașe adânci de roți și, din când în când, de câte o bucată de carton, aruncată acolo pentru a ușura trecerea spre un anume loc – de pildă, de la o magherniță din tablă, pe jumătate dărâmată, la o privată cu doar trei pereți din lemn.

O cunoștință din New York îi spusese că, pentru ce avea el nevoie, trebuia să caute un fost atelier de fierărie, într-un loc numit Aleea lui Casey. Dar bineînțeles că în mahalale nu existau plăcuțe indicatoare și nici polițiști la colțuri de stradă pe care să-i poți întreba cum anume să ajungi la adresa dorită (nu că ipoteticul polițist i-ar fi răspuns la întrebare unuia cu aspect de țopârlan, așa cum era Holmes acum). Iar când detectivul se adresă câtorva copii zdrențăroși care se distrau de minune torturând un șobolan, aceștia îi răspunseră plini de amabilitate: începură să arunce cu mere pădurețe în el.

Înainte de a găsi fierăria abandonată și bărbații pe care îi căuta, Holmes dădu peste un tip de clădire pe care sperase să o descopere printre toate acele cocioabe și fabrici pustii. Urcă pe lemnul spart al trotuarului, lovi ușa strâmbă cu piciorul și se uită înăuntru.

În tinerețea ei, casa aceasta fusese un hotel ieftin pentru lucrătorii feroviari (se și vedeau șinele ruginite care treceau prin buruienile înalte din apropiere); însă acum adăpostea doar porumbei, șobolani și gândaci. Nici măcar cele mai amărâte familii din zonă nu cutezau să se pripășească aici. Motivul i se părea fascinant lui Holmes: în salonul mare, chiar lângă fostul birou micuț al recepției,

tavanul se prăbușise într-un fel absolut ciudat, creând un cerc cu diametrul de aproape trei metri. Interesant era însă faptul că, dacă se uita în sus prin gaura din plafon, vedea găuri identice la toate cele trei etaje ale clădirii. Obrajii detectivului se udară de la burnița care cădea prin spărtura din acoperișul aflat la mai bine de cincisprezece metri deasupra lui.

Oare ce ar fi putut cântări atât de mult încât să sfărâme în linie dreaptă și acoperișul, și cele patru tavane solide? Chiar dacă am presupune că, la producerea fenomenului, plouase neîntrerupt de multe zile, iar structura clădirii ajunsese într-o stare avansată de putrefacție, nimic nu putea explica distrugerea acoperișului, tavanelor și podelelor solide, nici cele mai grele paturi din metal, nici cele mai mari seifuri.

La parter, unde era Holmes, nu se zărea niciun indiciu care să ducă la lămurirea acestei probleme, cu excepția unei decolorări roșiatice în formă de asterisc, mare de vreo patru metri și jumătate, pe scândurile crăpate ale dușumelei. Parcă ar fi fost desenat de sângele a douăzeci de indivizi obezi care se strânseseră la etajul al treilea și se prăbușiseră prin tavane și podele până în salonul de la parter.

Bărbatul care se considera Cel Mai Bun Detectiv din Lume – în ciuda faptului că mai existau zeci de detectivi particulari în Londra la vremea respectivă – nu credea în ipoteza aceasta a Bărbaților Obezi.

Însă hotelul îi va fi de folos. Scara centrală aproape nu mai avea balustradă, dar treptele păreau să mai reziste încă.

La depărtare de două străzi sufocate de noroaie, descoperi trei ziduri și o prelată: resturile fostului

atelier de fierărie. Pe lângă firma veche, ce atârna dezabuzată într-o rână, din toată fierăria mai rămăsese o nicovală ruginită, răsturnată în mocirla uliței. Cel Mai Bun Detectiv al Lumii nu mai avu nevoie de alte indicii. Holmes păși pe rampa din lemn, la fel de noroioasă ca ulița de alături și îndepărtă prelata cu măciulia bastonului său cu miez de plumb.

Înăuntru, trei dintre cei mai jegoși infractori pe care îi văzuse vreodată Sherlock Holmes fumau și triau un maldăr de gunoaie răsturnat pe o măsuță. Doi dintre aceștia, probabil frați retardați, aveau brațele atât de lungi și expresiile de pe chipurile acoperite cu țepii roșcovani ai bărbii atât de primitive, că puteai jura că de-abia ieșiseră dintr-o diorama cu Troglodiții Epocii de Piatră, prezentată la Muzeul de Istorie Naturală din Londra. Cel de-al treilea bărbat putea atât de tare, că Holmes avu realmente senzația că duhoarea lui pestilențială îl lovește peste față și în burtă. Bărbatul mai înalt avea o teacă atârnată de cureaua pantalonilor peticiți și în teaca aceea era un cuțit de vânătoare lung cât săbiile scurte afgane sau ale zulușilor.

– Ce pizda mă-tii vrei? se interesă bărbatul acesta, cu mâna murdară de funingine pe mânerul mare al cuțitului.

– Mi-a zis cineva că poți să-mi faci rost de morfină, spuse Holmes cu cel mai bun accent de Philadelphia.

Prima oară vizitase America în 1870, cu trupa de teatru a lui Percy Alexander – nouăsprezece orașe în șapte luni – și avusese grijă să studieze cât mai multe dialecte, gândind că i-ar putea fi de folos în viitor.

– Și heroină, adăugă detectivul. Îmi trebe și heroină. Dacă n-ai morfină, mi-e bună și heroina.

Bărbatul cel înalt studie cu atenție bocancii scâlciați și hainele peticite ale lui Holmes și schiță un zâmbet superior.

– De unde să știm noi că nu ești un gabor deghizat?

– Nu-s caraliu, spuse Holmes.

– Dă-ți jos cămașa, îi ordonă bărbatul cu cuțitul de vânătoare. Sumete-ți mâneca.

Tremurând ușor, Holmes își scoase haina, vestonul aspru și cămașa de lână. Apoi își suflecă mâneca flanelei de corp, ruptă și murdară. Cei trei bărbați se aplecară să vadă mai bine constelația de cruste și cicatrice de pe partea interioară a brațului său.

– Da' știu că bagă *ceva* în el, comentă al doilea troglodit, cu mutra jegoasă aproape de pielea lui Holmes.

– Tacă-ți fleanca, Finn, îl repezi bărbatul cel înalt.

– De unde să știm noi că ai destule parale? se interesă celălalt troglodit.

– Tacă-ți fleanca, Finn, repetă bărbatul cu cuțitul la brâu.

Din moment ce era clar că indivizii se înrudeau, folosirea aceluiași nume pentru ambii troglodiți era o economie evidentă de timp.

Înainte să se dea înapoi Finn-ul aplecat peste brațul lui, Holmes apucă să observe literele DS tatuate grosolan cu cerneală albastră pe încheietura acestuia. Și înțelese că a ajuns unde trebuia, cel puțin conform informațiilor primite de la oamenii lui din „Bucătăria Iadului“ [60]. Voia să intre în legătură cu cineva dintr-o bandă din Washington

cunoscută sub numele „Durii din Sud-Vest“. Se părea că reușise.

Bărbatul înalt întinse un deget spre Holmes.

– Acilea nu-i Chinatown. Și nici vreun spital nu-i p-acilea să iei d-acolo. Delicatesa lu’ domnu’ Bayer e pură sută-n mie, da’ costă mai mult prin părțile noastre. Ai ce-ți trebe?

– Am bani, se smiorcăi Holmes, pe tonul disperat al unui dependent de droguri, și scoase un teanc gros de bancnote americane.

– Văz că ai, amice, murmură bărbatul, mângâind absent mânerul cuțitului de la brâu. Finn, da, amândoi, mergeți de-i aduceți pă domnu’ Culpepper și pă domnu’ J. *Acum.*

Holmes surprinse un licăr bine-cunoscut în ochii troglodiților. Măcar bărbatul cel înalt făcuse efortul să și-l mascheze. Aveau de gând să-l omoare și să-i ia banii.

CAPITOLUL 11

Cei doi Finni plecară și rămaseră doar ei trei în fierăria cu perete din prelată: Holmes, bărbatul cu cuțitul mare și putoarea emanată de trupul bărbatului. Detectivul tăcea, bărbatul cu cuțitul se holba la el fără să scoată un cuvânt; singură, doar duhoarea vorbea.

Nici zece minute nu trecuseră și cei doi Finni împreună cu doi indivizi bine îmbrăcați își făcură apariția. Unul era înalt, slab și tăcut, cu o umbră de mustață deasupra buzelor perfecte. Părul lui era foarte negru, iar tenul palid, transparent aproape, sugera că avea nevoie să se bărbierească din nou. În rest, înfățișarea acestui bărbat era impecabilă. Niciun strop de noroi nu-i ofensa pantofii lustruiți și nici ghetrele albe. Era atât de elegant bărbatul acesta înalt, slab și tăcut, că ar fi putut face parte cu ușurință din categoria directorilor de pe Wall Street sau (ca să ne referim la Washington) s-ar fi încadrat perfect în rândul spectatorilor spilcuiți ai anualei Parade de Paște de pe K Street.

Celălalt individ, mai scund și mai îndesat, deși îmbrăcat cu haine scumpe, prezenta prea multe caracteristici vulgare pentru a putea fi confundat cu un domn adevărat. În primul rând, etala un dinte din aur care se asorta de minune cu firele aurii din broderia vestei. La brâu, peste vesta îndesată în pantalonii incredibil de curați, dacă stăm să ne gândim la noroiul de pe Aleea lui Casey, se vedea patul unui pistol cu dublă acțiune.

Pe părul negru, dat din belșug cu briantină, își cocoțase o pălărie nouă din fetru cafeniu. Și zâmbea.

– Iisuse, Murtrick, icni străinul micuț și gras și cu pistol. Ce urât miroase aici. Mai e puțin și se face aprilie... n-ai apucat încă să-ți faci baia anuală?

Le făcu semn celor doi Finni să iasă din atelier și aceștia se supuseră fără să crâcnească, plecând în plescăituri de noroi strivit sub tălpi.

Bărbatul înalt și slab șterse de praf o masă cu batista lui fină, se sprijini de ea și urmări desfășurarea evenimentelor tot fără să deschidă gura.

Bărbatul cu haine țipătoare întinse o mână butucănoasă.

– Howard Culpepper, se prezentă el cu o voce baritonală.

Holmes îi strânse mâna. Dacă acesta era Culpepper, atunci înseamnă că bărbatul mai tânăr și tăcut era „Domnul J.“, evident cel mai important dintre cei cinci infractori. Individul pe care Culpepper îl numise „Murtrick“ își mângâia în continuare mânerul cuțitului de la brâu. Holmes se bucura că avusese prilejul să-l cunoască pe Culpepper; ținuta stridentă și atitudinea plină de siguranță sugerau că individul se afla undeva la vârful ierarhiei acestei organizații criminale și i-ar fi putut răspunde la întrebări. Dacă i s-ar fi oferit motivația adecvată, firește. Dar se îndoia că domnul J. ar fi avut nesăbuința de a da nume – sau *orice altă* informație utilă.

– Și numele dumneavoastră este...? îl întrebă Culpepper.

– Henry Baskers, se prezentă Holmes.

– Ei bine, domnule Baskers, permiteți-mi să-mi cer eu scuze, în cazul în care gazda dumneavoastră nu a făcut-o deja, pentru neplăcerea cauzată de mirosul infernal din acest birou temporar al nostru, spuse Culpepper. Ați văzut cartierul, domnule. Apa trebuie cărată cu găleata de pe strada Patru-și-Jumătate. Nu există nici măcar o pompă în toată zona asta de sud-vest.

Se uită chiorâș la Murtrick și continuă:

– Dar asta nu este o scuză, *căci civilizația are prețul ei.*

Murtrick nu-și luase nicio clipă ochii de la Holmes. Detectivul nu găsi cu cale să facă vreun comentariu despre problema olfactivă a „temporarului birou“, așa că se apucă să dea semne subtile de nervozitate, având grijă să nu exagereze. Domnul „Baskers“ ar fi fost în stare să cumpere droguri pe sub mână în locuri mult mai dezgustătoare decât acesta.

Din când în când, Holmes își îndrepta privirea agitată asupra domnului J., parcă apelând la sprijinul lui, dar bărbatul cel înalt se închisese într-o tăcere absolută, vecină cu indiferența. Ca și cum nici nu s-ar fi aflat acolo.

Dar Culpepper se afla. Își frecă palmele și zise:

– Atunci să trecem la afacerile noastre, domnule. Confrații mei mi-au spus că dorești să cumperi o cantitate modestă de morfină și... cum să zic eu?... o cantitate ceva mai însemnată din noul și „eroicul“ produs farmaceutic al domnului Bayer.

– Da, spuse Holmes, repetând cantitatea dorită din fiecare drog.

– Domnule Baskers, zise Culpepper, probabil că ești la curent cu faptul că Bayer nu a scos încă pe piață această miraculoasă heroină. Se va găsi curând pe rafturile tuturor drogheriilor din Europa și Statele Unite, dar deocamdată este în... cum se zice?... în plin proces de testare în cele mai selecte spitale, inclusiv în clinica doctorului Reed [61].

Holmes bâtâi nerăbdător din cap. Se forță să nu-și ia ochii de la cele trei sticluțe cu săruri de heroină pe care Culpepper le ținea între degetele de la mâna dreaptă aidoma unui magician pregătindu-se de o scamatorie. Pe etichete scria FRIEDIR BAYER & CO., ELBERFELD, 40 STONE ST., NEW YORK.

În realitate însă, detectivul studia cu atenție modelul pistolului de la betelia prea strânsă a lui Culpepper. Îl cunoștea foarte bine, nu doar pentru că era de fabricație englezească, dar și pentru că fusese arma standard a armatei britanice până în 1880, când fusese înlocuit de pistolul Enfield. Revolverul la care se uita Holmes acum era modelul Beaumont-Adams, de calibrul .442, devenit celebru în războiul împotriva zulușilor [62]. Dar cu siguranță că fusese modificat și acesta, așa cum se întâmplase cu toate armele folosite în Războiul Civil al americanilor, pentru a putea fi folosit cu gloanțe cu percuție centrală. Pistolul acesta fusese primul sistem modern cu acțiune dublă. Holmes știa prea bine că ofițerii americani din Războiul Civil îl preferaseră Coltului lor, datorită atât vitezei mai mari a cocoșului și trăgaciului de la modelul Beaumont-Adams, cât și cadenței lui de tragere mult mai rapide, de mare folos în timpul luptei. Se întrebă în treacăt dacă nu cumva și Culpepper luptase în războiul acela, dacă nu cumva fusese ofițer activ în urmă cu aproape treizeci de ani și dacă păstrase pistolul din motive de natură sentimentală. Dacă era să se ia după

firele cărunte din favoriții individului și după uzul evident de pomezi cu efect de întunecare a culorii (poate chiar aceeași marcă folosită de Holmes pentru masca lui de Sigerson), atunci putea estima vârsta lui Culpepper undeva între cincizeci și opt și șaizeci și doi de ani.

Detectivul presupuse că și domnul J. era înarmat, dar precis că acesta avea un pistol mult mai mic și mult mai practic, care să treacă neobservat în mijlocul orașului.

– Morfina o să te coste doar douăzeci de dolari, îl anunță Culpepper, cu cele două sticluțe în mâna stângă.

Prețul acesta era dublu față de cel care i s-ar fi cerut lui Holmes în zonele din apropierea spitalelor sau în sectorul cu populație de culoare al orașului, la doar vreo zece străduțe distanță de locul unde se afla acum.

Ca și cum i-ar fi citit gândurile, Culpepper icni a râs și spuse:

– Da, da, da, sigur că ai da mai puțin în cartierul negroteilor, domnule Baskers, dar numai Bunul Dumnezeu știe ce or fi amestecat în ea amicii noștri tuciurii. Cât privește heroina... aici lucrurile sunt limpezi: ai venit la unicul furnizor din capitala preaiubitei noastre patrii. Poți să cauți cât poftești, dar n-ai să găsești heroină nicăieri în altă parte.

Holmes știa că și aceasta era o minciună, dar îl întrebă:

– Cât mă costă trei sticluțe cu săruri din astea?

– O sută și cincizeci de dolari, domnule, răspunse impasibil Culpepper.

Până și Murtrick își luă ochii de la detectiv și se uită surprins la bărbatul bine îmbrăcat. Suma aceasta era de patru ori mai mare decât prețul pe care l-ar fi plătit Holmes în New York pentru exact aceeași cantitate de drog.

Lăsă să i se observe lupta lăuntrică în fața șocului provocat de suma exorbitantă, dar din nou fără să-și exagereze expresia de toxicoman care pierde constant toate bătăliile duse între nevoia absolută de droguri și simpla nevoie de bani.

– Ei, ce naiba, râse Culpepper. Îți oferim morfina din partea casei. Nu mai trebuie să plătești nimic pentru ea. Un chilipir mai bun ca ăsta n-ai să găsești nicăieri la est de Mississippi, domnule Baskers.

Holmes înghiți sonor nodul din gât și dădu din cap.

– În ordine.

Numără o sută cincizeci de dolari din teancul lui ridicol de gros de bancnote, însă fără să-i scape licărul din ochii celor doi bărbați. Avea la el peste opt sute de dolari, toți banii lui aduși din Franța și schimbați la New York.

Când tranzacția luă sfârșit, iar sticluțele cu morfină și heroină își găsiră locul în diferitele buzunare de la haina lui Holmes, Culpepper se interesă pe un ton indiferent:

– Vom mai avea plăcerea să facem afaceri cu dumneavoastră, domnule Baskers? Aș putea să vă dau adresa unuia dintre birourile mele mai... mai puțin mirositoare și mai primitoare.

Asta era. L-ar putea lăsa în viață dacă le spune că are de gând să devină clientul lor permanent. La prețul ăsta exagerat de mare al heroinei, îl ușurau

în doar câteva luni de cele șase sute cincizeci de dolari rămași fără să fie nevoiți să recurgă la violență. Iar într-un an sau doi, va valora o adevărată avere pentru ei.

– Nu, răspunse detectivul. Plec mâine la San Francisco. Eu sunt din Philadelphia și n-am știut dacă a început să fie folosită heroina și aici... și m-am gândit....

– Înțelegem, rânji Culpepper, aruncându-i o privire scurtă, aproape insesizabilă, lui Murtrick. Drum bun, domnule Baskers.

Domnul J. nici măcar nu întoarse capul să-l vadă pe Holmes părăsind fostul atelier de fierărie.

CAPITOLUL 12

Îl trimiseseră pe unul dintre Finni să-l urmărească. Lucru dificil de realizat pe o uliță atât de îngustă cum era Aleea lui Casey, cu barăcile și dărâmăturile ei înghesuite unele în altele, chiar și în lipsa noroiului; acum, însă, era de-a dreptul imposibil.

Holmes porni către nord lipăind prin mocirlă, fără să se uite deloc înapoi, convins că Finn-ul acesta doar avea grijă să nu-l scape din ochi, câtă vreme ceilalți trei bărbați (sau poate își chemaseră deja întăriri) ocoleau pe o uliță paralelă ca să-i poată tăia calea. Când se va opri, Finn le va da de veste în mai puțin de un minut.

Culpepper și Murtrick erau desigur încredințați că atât de presantă era nevoia lui de drog, că nu va mai aștepta să ajungă înapoi la hotel, ci va căuta un loc mai ferit unde să-și poată injecta heroina. De asemenea, probabil că erau în stare să jure că Holmes – „domnul Baskers“ – își va găsi alinarea înainte de a ieși din acest cartier jalnic.

Iar Holmes nu avea de gând să-i dezamăgească.

Intră în hotelul părăsit și lăsă ușa întredeschisă. Pata uriașă de pe dușumeaua salonului de lângă recepție i se părea la fel de tulburătoare ca atunci când o văzuse prima dată, așa cum la fel de șocant i se părea mormanul de lemne din podelele sparte

ale celor trei etaje. Prin gaura mare din tavan continua să cadă ploaia rece de primăvară transformată acum într-o burniță deasă.

Poate că hotelul ăsta a fost lovit de o cometă sau de un meteorit – așa sună gândul ironic al celei mai logice și deductive minți a Angliei. Holmes suferea cumplit. Morfina injectată de dimineață, ultima doză din rezerva lui, fusese prea puțină pentru a-i ostoi durerile tot mai fioroase din ultima săptămână, iar suferința aceasta îl împiedica să se concentreze așa cum trebuie, în pofida autodisciplinei impuse de-a lungul ultimilor ani. Chiar și o rană de glonț, oricât de gravă, atâta timp cât nu ar fi fost fatală, nu l-ar fi perturbat într-atât cum îl deranja această durere feroce în tot corpul provocată de intervalele mult prea lungi între injectările remediului său.

Urcă încet treptele, testând-o pe fiecare înainte de a se urca pe ea cu toată greutatea. Lemnul, îmbibat cu apă și putred, fusese odinioară o esență robustă și nobilă și doar câteva trepte erau distruse în totalitate. Căzuseră și stâlpii mici de susținere a balustradei, așa că nu era deloc indicat să se sprijine de ea. Și oricum între primul și al doilea etaj nici nu ar fi avut de ce să se sprijine.

Intră pe coridorul de la ultimul etaj, trecu pe lângă tapetul ondulat de umezeală al pereților și împinse cu umărul ușa camerei pe care și-o alesese.

Asta era. Doar vreo patruzeci și cinci de centimetri din podeaua putredă erau întregi, iar apoi începea uriașa cavitate. Se mai puteau vedea bucăți din covorul vechi sfârtecat de incredibila greutate care străpunsese clădirea. Gaura din dușumea nu putea fi ocolită decât prin partea dreaptă. Burnița neîntreruptă, luminată de o rază tulbure de soare ce reușise să se strecoare printre nori, crea o

atomsferă sinistră și ireală în camera aceea goală, cu tavanul și podeaua sparte. Holmes spera să aibă suficient loc lângă peretele de vizavi de ușă. Avea. Foarte puțin. Cam un metru și zece centimetri de parchet înclinat spre hăul din mijloc.

Dacă domnul Culpepper voia cu adevărat să-l omoare, nu trebuia decât să deschidă ușa, să ochească și să tragă, pentru că ținta lui se afla la nici șase metri depărtare. Dar erau șanse de aproape sută la sută ca „domnul Baskers“ să cadă prin gaura din dușumea după ce va fi fost împușcat cu un glonț de calibrul 442, iar Holmes își risca acum viața presupunând că Murtrick și Culpepper (sau cum îi chema în realitate) voiau să-și recupereze intacte sticluțele cu morfină și heroină.

Detectivul se lipi de perete și se lăsă încet în jos, sperând că podeaua înclinată îi va susține greutatea. Așa se și întâmplă, deși parchetul crăpat gemu puternic în semn de protest. Holmes scoase din buzunar una dintre sticluțele de-abia achiziționate și trusa lui din piele.

Atât în Franța, cât și în timpul traversării Atlanticului, Holmes se gândise dacă nu cumva ar fi fost bine să aibă în permanență un pistol la el. Avusese unul în India, dar Franța i se păruse atât de calmă – chiar și în perioada pe care o petrecuse alături de chimiștii din Montpelier, când hotărâse să renunțe la morfină și să încerce drogul acela nou și mai sigur – că nici prin cap nu-i trecuse să-și facă rost de o armă cât a stat acolo. Și-ar fi putut lua una în singura noapte petrecută în New York, dar atunci avusese prea multă treabă să culeagă informații despre eventuale persoane de legătură din Washington. Deși adevărul era că nici nu se gândise la asta.

Pe vine și sprijinind prețioasa sticluță cu piciorul, ca nu cumva să se rostogolească spre teribilul crater, Holmes își așeză instrumentele alături. Zâmbea.

În numeroasele memorii ale lui Watson, intitulate „Aventurile lui...“ și „Cazurile lui...“, păstrate, în marea lor parte, în mai vechea lui geantă medicală, ce se odihnea acum pe un raft din camera sa și pe care publicul nu le citise și nici măcar nu auzise despre ele, personajul doctorului era acela care avea mereu un pistol la îndemână. Adevărul este că, în ciuda sutelor de ore de tir plătite de tatăl său și a și mai multor ore de exerciții solitare, Holmes nu se simțea deloc confortabil în preajma armelor de foc. Acum surâse iarăși când își aduse aminte de felul în care își descria mereu Watson pistolul: „vechiul [sau credinciosul] meu revolver de serviciu“. Prietenul său învățase de la Conan Doyle că nu trebuie să-ți plictisești cititorii cu prea multe detalii tehnice sau de alt fel.

Dar Holmes trăia și respira pentru detalii (și probabil într-o bună zi va muri tot din cauza lor). Observase că primul „revolver de serviciu“ pe care îl avusese la el Watson, la începutul aventurilor lor comune, fusese un model Adams, cu șase gloanțe, calibrul 450 și țeava de cincisprezece centimetri, la fel ca acela folosit de armata birtanică în timpul celui de al doilea război anglo-afgan în care Watson primise ciudatul glonț Jezail. Arma doctorului Watson nu se deosebea prea mult, nici ca mărime și nici ca performanțe, de pistolul Beaumont-Adams pe care Culpepper și-l etala la brâu. Holmes băgase de seamă că ferchezuitul individ purta și bretele – „suspensoare“ le-ar fi zis americanul „domn Baskers“ – *și* curea. Se vede treaba că domnul Culpepper era un ins prevăzător. Și Holmes își spuse că vor avea curând ocazia să afle până unde mergea această prevedere a lui.

Probabil că toți cinci au pistoale, mai apucă să își zică detectivul înainte să audă cum este spartă ușa de la parter.

O, ce păcat – Holmes era convins, ca să nu mai spunem înfiorător de dezamăgit, că domnul J. nu lua parte la această expediție. Cu siguranță că se întorsese să dea raportul superiorului său.

Ceea ce însemna că va fi nevoit să lase în viață cel puțin unul din cei patru indivizi. Dar nu era neapărată nevoie ca acela să fie Culpepper.

Își aranjase instrumentele pe o bucată de piele în fața lui. Umpluse seringa cu soluție salină și acum scoase un capac luat de la o sticlă de suc Hires, cumpărată de dimineață, după ce închiriase lanterna magică. Holmes aruncase sticla plină – oribilă chestie „sucul“ ăla – minunându-se cum de pot americanii să cumpere și să înghită în fiecare an trei milioane de sticle cu așa ceva. Acum puse sărurile de heroină în capac și le înmuie cu puțină apă scoasă pe acul seringii.

Din alt buzunar al trusei sale din piele scoase garoul folosit și de dimineață. Își legă iar brațul, lovind ușor vasele de sânge din îndoitura cotului. Apoi luă dintr-un buzunar al vestonului un obiect aproape nemaivăzut la vremea respectivă – un prototip de brichetă primit în 1891, cu câteva luni înainte de a-și regiza „dispariția“, de la un client mulțumit: un om de știință, pe numele lui Carl Auer von Welsbach [63]. Datorită substanței numite „feroceriu“, asemănătoare cu cremenea, bricheta von Welsbach era mai mică, mai simplă și mai sigură decât greoaiele, complicatele și extrem de periculoasele aprinzătoare Dobereiner [64] ale deceniilor trecute.

Bricheta von Welsbach îi salvase de nenumărate ori viața în Himalaya; acum nu își dorea decât să se aprindă cât mai repede, pentru a-și putea încălzi amestecul de heroină cu apă salină înainte ca indivizii să ajungă la etajul lui.

De lângă cele trei fotografii pe care le ținea în buzunarul cămășii, Holmes scoase o bucățică de bumbac pe care o puse în capacul de la sticla de suc. Bumbacul va funcționa ca un filtru, blocând inevitabilii bulgări de heroină nedizolvată care altminteri ar fi înfundat seringa și i-ar fi oprit inima.

Pașii se auzeau acum de la etajul al doilea.

Holmes ridică seringa plină, o lovi ușor, scoase puțină soluție din ea ca să fie sigur că nu mai rămăsese nicio bulă de aer înăuntru și se pregăti să-și injecteze conținutul ei în venă.

Dar acum parcă se auzeau cinci oameni, nu patru, care urcau spre etajul al treilea. Încercau să pășească fără zgomot, dar nu se străduiau prea tare. Evident că nu le păsa prea tare dacă umilul domn Baskers îi auzea sau nu. Și chiar dacă-i auzea, ce putea să facă?

Holmes avea nevoie de timp pentru ca heroina să-și facă efectul. Își dezlegă garoul, goli și demontă seringa, apoi puse la locurile lor sticluțele, capacul de la sticla de suc și prețioasa brichetă von Welsbach.

Heroina îl izbi aproape instantaneu.

Mai întâi o căldură incandescentă îi umplu inima, pieptul, trunchiul, membrele și, la sfârșit, creierul. Apoi toată durerea îi dispăru – mai ales durerea provocată de chestiunea existenței și nonexistenței.

Și, în cele din urmă, fu inundat de senzația că se află pe creasta unul val înspumat.

Pașii se opriră la ușa camerei lui. Holmes auzi niște șoapte. Le ignoră.

Ridicându-se cu repeziciune pe valul acela sublim, reuși să-și vadă și să își simtă mai clar viața. Reuși să descopere lacunele, elipsele, golurile îngrozitoare dintre așa-zisele lui cazuri, așa-zisele lui aventuri, așa-zisa lui viață de detectiv celebru. Nu își amintea deloc să fi trăit în zilele sau săptămânile, ba, uneori, chiar lunile dintre cazurile descrise cu atâta fervoare de doctorul Watson. Perioadele acelea nu erau decât niște ciorne ale unor schițe atemporale, fără personaje, fără fundal. Holmes își aducea aminte că scârțâise cu arcușul pe coardele valoroasei sale viori. Își amintea că dormea mult după-amiaza și că, încuiat în camera sa, își făcea de lucru cu setul de chimie aidoma unui copil, preparând substanțe care bolboroseau, substanțe care ardeau. Își aducea aminte de fantoma doamnei Hudson, care aducea tăvile pline în camera de zi, care scotea tăvile goale din camera de zi. De câteva ori, Watson făcuse în cronicile sale greșeala inexplicabilă de a o numi „doamna Turner“ pe doamna Hudson, care, în amintirile lui Holmes arăta și vorbea exact ca „doamna Hudson“. Din toate acestea nu mai rămăsese decât o ceață groasă. Nimic nu părea trainic, nimic nu avea gustul realității.

Ușa strâmbă fu izbită de perete. În cameră intrară Finnii, parcă în vârful picioarelor, la fel ca personajele desenate din *Comic Cuts, Allay Sloper's Half Holiday,* sau *Illustrated Chips* [65], plăcerile vinovate ale doctorului Watson. Holmes nu-i luă în seamă. Trebuia mai întâi să înțeleagă efectul drogului asupra sa și de-abia apoi să dea atenție potențialilor lui asasini.

Conștiința lui Holmes se dilatase până ajunsese la barele de fier din capătul de sus al cuștii sale. Barele acelea nu erau solide. Bucăți din ele pluteau în aerul cenușiu – ba nu, nu era aer, ci un fel de eter gelatinos – din fața lui. Dar nu erau suficient de depărtate ca să-și poată trece capul și umerii printre ele. Detectivul înțelese că aceste elemente plutitoare ale cuștii sale erau cuvinte distincte, cuvinte gigantice, cuvinte ca niște gloanțe din litere în vidul gelatinos din jur; dar, din locul unde se afla el, toate aceste cuvinte uriașe și propozițiile formate de ele i se păreau scrise de-a-ndoaselea. Holmes înșfăcă două dintre cuvintele plutitoare – metalul era atât de rece că îi arse palmele – și se uită prin barele-cuvinte cu expresia unui nebun sau naufragiat care dă cu ochii de prima corabie după ani mulți de solitudine.

Holmes se uită la tine. Vede conturul neclar al camerei sau spațiului din spatele tău. Se căznește să-ți deslușească chipul.

– E praf, zise unul dintre Finni.

– E terminat. Nu-i nici pe jumate aici, spuse și celălalt Finn.

– Tacă-ți fleanca, se răsti Murtrick.

Toți cei patru bărbați intraseră deja în încăpere. Cei doi Finni și Murtrick ocoliseră cu grijă marginea găurii, spre dreapta lor și spre stânga lui Holmes. Însă Culpepper rămăsese în pragul ușii. Bretele *și* curea, își aduse aminte Holmes prin strălucirea și minunata neînfricare a heroinei. Dacă și în următoarele două minute Culpepper avea să rămână la fel de precaut, atunci domnul Sherlock Holmes din Londra avea să devină un cadavru.

Detectivul își pusese bine trusa din piele și stătea acum în genunchi, de parcă se închina la burnița ce

cădea în fața lui. Undeva sus, dincolo de gaura din tavan, soarele începuse să strălucească, iar stropii ploii păreau din aur lichid. Holmes își sprijinise bastonul de peretele din spate, în partea dreaptă. I-ar fi aproape cu neputință să încerce să-l apuce și, oricum, ar dura prea mult. Observară asta și cei trei bărbați care se apropiau încet de el. Ochii lui Holmes nu erau îndreptați spre nimic anume, dar el observă, ca prin ceață, că Murtrick își scosese cuțitul de vânătoare din teacă. Că și Culpepper își scosese revolverul de la brâu. Că și cei doi Finni își ridicaseră ciomegele paleolitice deasupra capetelor.

Apoi Culpepper intră în cameră și închise ușa în spatele lui. Probabil din obișnuință căuta o oarecare intimitate pentru comiterea crimei. Instinctul lui Holmes sperase la un asemenea obicei, dar nu avusese cum să fie sigur. Nu fusese sigur. Iar acum părea că nici nu observă.

Toți cei patru bărbați ștergeau acum pereții, ocolind cu mare grijă marginile îngrozitoarei găuri din dușumea. Finnii se uitau în hăul de sub ei cu spaimă în ochișorii lor tâmpi de troglodiți.

Holmes hotărî că unul dintre cei doi Finni va trebui să supraviețuiască pentru a-i povesti domnului J. și superiorilor săi toate detaliile cumplite ale acestei întâlniri.

– Să nu vă înghesuiți când ajungeți la el, șopti Culpepper, rămânând cu câțiva pași în urma lor și apoi oprindu-se de tot în partea de vest a cavității. S-ar putea să nu vă țină dușumeaua. Nu uitați că ne trebuie sticluțele intacte.

Nu-i răspunse nimeni, dar cei trei lăsară spațiu mai mare între ei. Finnii își proptiră pe umeri ciomegele având cuie la capete. Fără să lase cuțitul din mână, Murtrick se deplasa cu mers ghemuit de

ins cu experiență în lupta cu armele albe. Culpepper își ținea aparent neglijent pistolul în jos, dar fiecare fibră din trupul lui vibra la anticiparea unui alt duel câștigat cu ușurință. Cocoșul pistolului Beaumont-Adams era ridicat.

Holmes nu întoarse capul să-i vadă ajungând lângă el. Ochii îi erau goi. Drogul îi controla întreaga ființă. O singură picătură de sânge se vedea pe partea interioară a brațului său încă dezgolit.

Finnii atacară. Murtrick era la distanță foarte mică în spatele lor.

Holmes – atât de impasibil până atunci – se răsuci, ca și cum ar fi dorit să se retragă din fața atacatorilor săi în colțul unde craterul ajungea la peretele dinspre est. Dar mișcarea nu a fost una timidă, temătoare. Detectivul făcu o rotire aproape completă și se ridică brusc în picioare, cu bastonul în mână.

Finnii scoaseră un strigăt primitiv și își înălțară ciomegele.

Deceniile de practică a lui Holmes în lupta cu bastonul se soldară cu șase lovituri executate în doar două secunde: două în lateral, ca să le rupă brațele drepte; două pe verticală, ca să le frângă maxilarele și să-i doboare în genunchi; și două lovituri violente de sus în jos – una care sparse țeasta lui Finn cel mătăhălos și alta, mai ușoară, care îl lăsă doar semiconștient pe Finn cel micuț.

Murtrick făcuse greșeala de a se holba la potopul de lovituri și sânge împroșcat în toate părțile; dar acum se apropie și el, în poziție și mai ghemuită, mișcând în arc cuțitul mai întâi la dreapta, apoi la stânga. Sări peste trupurile celor doi Finni: unul zăcea pe burtă, cu sânge curgându-i din urechi; celălalt gemea de mama focului, zvârcolindu-se pe

spate și ținându-și cu ambele mâini capul însângerat.

Holmes făcu un pas în spate, dar nu din cauză că i-ar fi fost teamă de cuțitul lui Murtrick sau că ar fi avut nevoie de mai mult spațiu, ci pentru că voia să-i transmită un mesaj subliminal lui Culpepper, să-l invite fără vorbe să intre și el în luptă. *Vino mai aproape.* Dichisitul individ făcu doi pași spre el, dar rămase în afara razei de acțiune a bastonului. Deși ridicase pistolul, era evident că-l lăsa pe Murtrick să-și facă treaba.

– Sticluțele cu heroină! zbieră el la amicul cel pestilențial. Vezi să nu le spargi!

Și cuțitul de vânătoare se mișca foarte repede, ca prin ceață. Holmes era suficient de rapid ca să-l poată lovi cu bastonul în fracțiunea de secundă când Murtrick îl trecea dintr-o mână în cealaltă. (Se pare că individul era ambidextru, nu doar împuțit.) Însă detectivul avea nevoie de cuțitul lui aici, lângă el; nu voia să-l piardă în gaura din mijlocul camerei și nici să-l vadă înfipt în vreun perete din partea opusă. Își asumă un mare risc așteptându-l pe Murtrick să-l mai învârtă o ultimă oară și să se repeadă la el, într-o mișcare fluidă, ca de balet. Numai în Spania și o singură dată în Calcutta mai văzuse Holmes atâta grație și eficacitate la luptătorii cu armele albe. Știa că aceasta era mișcarea super-rapidă care îl lăsa de obicei pe adversarul mânuitorului de cuțit mai întâi cu mațele pe afară și în secunda următoare cu ele căzute pe podea, făcând un zgomot cleios care ar fi îngrozit victima, dacă acesta ar mai fi trăit suficient cât să-l audă. Lungimea acestui cuțit de vânătoare ajuta mult la comiterea unui *harakiri* complet, însă *greutatea* lamei și mânerului încetinea mișcarea cu acel sfert de secundă pe care conta Holmes.

Echilibrându-se pe călcâie, detectivul își arcui trupul, pierzând un nasture de la haină în vârful cuțitului de vânătoare, apoi coborî fulgerător bastonul umplut cu plumb peste mâna dreaptă a lui Murtrick. Cuțitul căzu dintre degetele banditului, implântându-se în lemnul dușumelei exact acolo unde își dorea Holmes care, fără să oprească balansul bastonului, îl lovi pe Murtrick în tâmplă.

Amețit, individul se clătină până la marginea găurii și vru să pășească în ea.

Holmes îl apucă la timp și, cu puterea pe care i-o dădea heroina, îl trase la piept cu mâna stângă, în vreme ce cu dreapta ținea bastonul între ei. Își apropie chipul atât de mult de al lui Murtrick, de parcă ar fi avut intenția să-l sărute pe criminalul acela aproape leșinat. Apoi se făcu mai mic și își îngropă fața în pieptul banditului ce-i servea acum drept scut. Porni așa în jurul craterului.

Cele patru pocnete ale revolverului Beaumont-Adams ajunseră să fie percepute de Holmes de-abia după ce un glonț sfărâmă partea din spate a capului lui Murtrick, al doilea îi pătrunse în coloană, al treilea îi zdrobi umărul stâng, iar al patrulea îi străpunse corpul și ieși pe partea cealaltă, trecând printre pieptul lui Holmes și brațul lui stâng.

Era un pistol cu cinci gloanțe, dar detectivul reuși să îmbrâncească cadavrul banditului în Culpepper; așa că al cincilea glonț intră în ce mai rămăsese din acoperișul putred. Holmes îl lăsă pe Murtrick din brațe, îl lovi pe Culpepper cu bastonul peste mână, făcându-l să dea drumul pistolului descărcat și îl trase pe individ peste cele trei trupuri căzute spre locul unde își injectase el heroina. Dușumeaua putrezită și înclinată se lăsă și mai mult sub greutatea lor, dar Holmes avea nevoie să-l aducă

pe Culpepper lângă cuțitul de vânătoare implântat în scândurile acelea șubrede.

Ajuns acolo, îl întoarse cu spatele la el și-l îmbrânci spre marginea craterului. Ca să-i împiedice deocamdată căderea, îl ținea cu stânga de gulerul hainei. Culpepper se clătină și începu să scâncească. La nările lui Holmes ajunse iz pătrunzător de urină.

Detectivul lăsă bastonul din mână și scoase cele trei fotografii din buzunarul cămășii. Ținându-l pe Culpepper periculos de aproape de hăul de trei etaje, îi arătă criminalului prima dintre ele, cea a unui bărbat mai în vârstă, destul de plin, cu ochi negri și mustață.

– Îl cunoști pe omul ăsta? zbieră Holmes. L-ai văzut vreodată?

– Nu.

Vocea baritonală a bărbatului devenise tremolo de soprană.

– Uită-te bine, îl sfătui Holmes. Nu știu căruia dintre capii „Durilor din Sud-Vest“ le dai tu raportul – dacă-i vorba despre Dillon, Meyer sau Shelton –, dar sunt sigur că l-ai mai văzut pe omul ăsta la sediile lor, poate chiar în birourile lor. Sau poate l-ai văzut chiar luând cina cu șeful tău.

– Nu l-am mai văzut niciodată! orăcăi bărbatul de deasupra craterului.

De câte ori Culpepper încerca să-și ducă mâinile la spate ca să-l apuce pe Holmes, detectivul îl împingea și mai mult peste gaură. În cele din urmă Culpepper renunță și-și lăsă mâinile durdulii să-i atârne ca aripile frânte de cioară.

Holmes puse fotografia înapoi în buzunar și o scoase pe a doua, cu profilul unui bărbat mult mai tânăr: buze subțiri, nas lung și drept, păr pieptănat pe spate, ochi galbeni ca de reptilă. Chipul acesta îl îngrozea pe detectiv chiar și în starea de dezinteres total pe care i-o dăduse heroina.

Ezitarea lui Culpepper îi spuse tot ce avea nevoie să știe.

– Vorbește! Acum! zise el, aplecându-l încă vreo câțiva centimetri peste crater.

Începuseră să-i obosească brațul și mâna stângă. Știa că l-ar putea oricând scăpa pe Culpepper din greșeală. Așa ceva nu trebuia să se întâmple. Dar nu-și putea schimba mâna. Nu încă.

– Spune-mi chiar *acum*! urlă el.

– Mi se pare că... cred că l-am mai văzut pe tipul ăsta... odată... poate. Iisuse Hristoase, ai grijă să nu mă scapi!

Holmes îl trase puțin înapoi.

– Acum vreo doi ani, se bâlbâi Culpepper. Ori poate trei. În biroul lui Shelton de pe Pennsylvania Avenue.

– Cum îl cheamă?

– Doar l-am văzut de la distanță. Atâta tot, chițăi Culpepper. Pe Dumnezeul meu mă jur. Ți-aș spune dacă aș ști mai multe, mă jur pe ce am mai sfânt. Te *implor* nu mă arunca! Te *implor* ai grijă să nu mă scapi. O să mă schimb. Mă jur pe Iisus Hristos că am să mă schimb și n-am să mai fac rău.

– Și *ăsta?* îl întrebă Holmes, arătându-i a treia fotografie.

Bărbatul din ea era cel mai bătrân – chel și cu chipul tras și îngrozitor de palid, ca un cadavru. Însă obrajii lui supți nu insuflă sentimente de compasiune în sufletul privitorului. Este chipul unui animal de pradă, nu al unei victime. În primul moment te izbește fruntea lui albă, tulburător de lată și de boltită, deasupra ochilor înfundați în orbite exagerat măriți în spatele unui pince-nez demodat. Sentimentul că bărbatul acesta vârstnic este un intelectual (sentiment creat de fruntea hipertrofiată, gulerul alb al cămășii, lavaliera, redingota și pince-nez-ul) este imediat neutralizat de bărbia lui ascuțită, puternică și ieșită în afară, din care riduri groase și, cumva, furioase, se înalță spre pomeții ascuțiți și spre cele două laturi ale nasului ca de vulpe. Senzația dată de chipul de prădător al individului este intensificată de poziția lui: cu capul vârât între umerii ridicați aidoma penelor negre de vultur de-o parte și de cealaltă a feței înguste, de culoarea larvelor moarte.

– Nu l-am văzut niciodată..., icni Culpepper. Alunec! Alunec! Iisuse...

– Poate i-ai auzit numele, spuse Holmes, simțind cum îi slăbește tot mai mult mâna de pe gulerul banditului. Moriarty. Profesorul James Moriarty.

– Nu! Niciodată! zbieră Culpepper.

Dar Holmes îi citi minciuna din ochi. *Perfect.*

Detectivul aruncă o privire rapidă spre locul unde Finnul rămas în viață își ținea în mâini capul însângerat. Nenorocitul încetase cu gemetele și văzuse și auzise foarte bine tot ce se petrecuse acolo. Oricum nu mai era în stare să se lupte. Degetele, încheieturile și mânecile îi erau pline de sângele curs din rana de la cap.

Holmes puse bine fotografiile și îl trase pe Culpepper de pe marginea craterului. Nu credea că va mai căpăta și alte răspunsuri. Ce aflase el deocamdată? Că era posibil ca Lucan să fi fost în Washington cu doi ani în urmă. Că prostul de Culpepper cu siguranță *auzise* de Profesorul Moriarty, dar aproape la fel de sigur era și că nu-l văzuse niciodată.

Detectivul luă mâna de pe bărbatul cel îndesat și se uită la dușumea. Capul Finn*ului* mort stătea într-o baltă de sânge. Peste picioarele lui zăcea Murtrick, cu capul distrus de glonțul lui Culpepper. Finn*ul* lăsat în viață reușise cumva să se târască mai departe de cadavrele fratelui și șefului său. Ochii lui bulbucați se holbau la Holmes printre degetele pătate cu sânge roșu-aprins.

Și toate astea doar ca să aflu că Lucan ar fi putut *să se afle la Washington acum câțiva ani și* ar fi putut *să ia legătura cu Durii? Doar ca să aflu că banda asta de criminali* a auzit *de Moriarty?* Holmes se simți copleșit de un val de tristețe neașteptată, amplificată până la durere din cauza slăbirii efectului heroinei.

Ar fi fost mai bine dacă ar fi renunțat la toată mascarada asta. Ar fi fost mai bine dacă l-ar fi imobilizat pe domnul J. și l-ar fi răpit și l-ar fi interogat *pe el.* Părea singurul care ar fi putut fi la curent cu eventualele legături dintre Lucan și banda lor.

Holmes oftă și se întoarse cu spatele la Culpepper, prefăcându-se că vrea să-și ia bastonul de pe jos.

Cuțitul de vânătoare era la câțiva centimetri de piciorul drept al lui Culpepper. Cu un geamăt, individul trase lama din dușumea și vru să lovească.

Holmes se feri, lăsându-se într-un cot și întinzând fulgerător piciorul stâng (cu talpa dreaptă, așa cum fusese instruit în tinerețe), cu suficientă forță cât să spargă o ușă grea și zăvorâtă.

Culpepper realmente zbură înapoi, arătându-i din aer tălpile pantofilor săi, ca două semne de exclamare; de-abia apoi începu să zbiere, iar burnița, redevenită cenușie, păru să-l poarte cu ea spre centrul craterului din dușumea.

Holmes ridică revolverul Beaumont-Adams. Era vechi, dar încă foarte bun. Îl șterse cu batista, apoi îl demontă și aruncă piesele în gaura cea largă.

Când, cu bastonul în mână, trecu pe lângă Finnul care încă mai respira, acesta încercă disperat să se tragă din fața lui, să intre în perete, dacă ar fi fost posibil. Detectivul putea doar să spere că Finnul acesta avea suficientă minte – și o lovitură nu prea gravă la cap – ca să poată relata cum se cuvine ce li se petrecuse aici domnului J. și celorlalți șefi.

Holmes îi mărturisise în repetate rânduri lui Watson că, atunci când se va retrage din activitate, avea de gând să scrie o amplă lucrare cu numele *Arta deducției.* Dar în sinea lui știa că lucrarea pe care ar fi trebuit să o scrie era *Cum să scapi nepedepsit după comiterea unei crime.* Regula nr. 8 ar suna cam așa: *Să nu iei cu tine niciun obiect al victimei. Absolut niciunul.*

Ieși și închise ușa în urma lui, lăsându-l pe Finnul cel viu să tremure de frică la gândul că se va întoarce să-și termine treaba.

Holmes coborî scara cu multă grijă. În ziua aceasta ploioasă de martie bietele trepte suportaseră mai multă greutate decât fuseseră obișnuite. Se opri în salonul de lângă recepție. Lângă pata veche și decolorată apăruse una nouă, mare și strălucitoare.

Culpepper reușise cumva să aterizeze drept în cap. Printre fesele grele îi ieșise capătul ascuțit, alb și pătat cu sânge al coloanei vertebrale.

Holmes îl întoarse cu fața în sus, având grijă să nu-și murdărească hainele ponosite de amărât american, și își luă înapoi cei o sută cincizeci de dolari. Va avea nevoie de ei în săptămânile ce vor urma.

Era sâmbătă, 25 martie. Holmes presupunea că Henry James își va recăpăta curând buna judecată și se va întoarce în Franța sau în Anglia; însă el trebuia să mai rămână, măcar până la deschiderea oficială de pe întâi mai, în prezența Președintelui Cleveland. Atunci vor fi pornite fântânile arteziene, navele de război vor trage salve de tun, iar corurile vor cânta „Aleluia“. Holmes trebuia să rămână în America în toată această perioadă insuportabilă, doar dacă nu cumva consecințele propriilor sale acțiuni – inclusiv întâlnirea aceasta din mahalale – sau o telegramă din partea fratelui său l-ar fi scutit de misiunea asta prea lungă și prea plictisitoare.

Este o încheiere chiar foarte de dorit [66], își spuse Holmes, amintindu-și de o seară din 1874 când, la doar douăzeci de ani și sub un nume fals, lucrase ca dublură a actorilor în trupa lui Henry Irving [67]. Și într-o seară splendidă fusese nevoit să înlocuiască un actor, căzut pe neașteptate la pat. Dar nu în rolul lui Rosenkrantz, nici măcar în cel al credinciosului Horațiu („Da, stăpâne“, „Nu, stăpâne“, vreme de două ore interminabile), ci chiar în rolul lui Hamlet. Sala se ridicase în picioare. Cronicile din *The Times* fuseseră excelente. Irving îl dăduse afară din trupă a doua zi.

Holmes părăsi hotelul vechi, cu miros de mucegai și sânge, și urcă pe Aleea lui Casey până când tălpile lui simțiră iar caldarâmul.

Servieta și celelalte haine se aflau tot acolo unde le lăsase, în casa abandonată din Fundătura Neguroasă. Își împături cu grijă îmbrăcămintea de uvrier american și își puse costumul prea gros de gentleman norvegian. Într-un singur minut transformă bastonul grosolan în cel elegant de mai devreme, cu măciulie din argint, în forma capului unui câine.

Holmes își studie chipul într-unul din geamuri. Își spălase bine mâinile, dar acum observă trei puncte purpurii pe pometele stâng. Își udă batista în băltoaca de alături și se șterse bine. Apoi aruncă batista fără monogramă care să-l fi dat de gol.

Apoi ieși din casă cu siguranța proprietarului venit doar pentru o inspecție rapidă și porni înapoi prin Fundătura Neguroasă spre străzile cu case drăguțe, în stil unionist, din apropiere de centru și de Casa Albă. Mersul său redevenise cel al unui celebru explorator. Bastonul lui elegant lovea ușor cărămizile intacte ale caldarâmului.

Holmes avu timp din belșug să se spele și să-și schimbe hainele înainte de ceaiul de la ora cinci.

Când se strânseră toți în salonul cel mic, detectivul avu impresia că Henry James arăta deosebit de palid, de parcă întreaga zi numai gânduri negre ar fi avut. Dar din saluturile entuziaste ale lui John și Clara Hay și din comportamentul lor degajat din timpul ceaiului, își dădu seama că scriitorul nu-i dezvăluise încă adevărata identitate gazdelor lor.

– Orașul nostru liniștit vi s-a părut la fel de interesant ca locurile din Asia pe unde ați fost? îl

întrebă Clara Hay.

– Mi s-a părut la fel de provocator, în felul lui unic, răspunse Jan Sigerson, cu un foarte slab, dar de neconfundat, accent norvegian.

Câteva ore mai târziu, s-au așezat la cină și au fost serviți cu friptură de vită. Aceasta părea a fi specialitatea bucătarului lui Hay, sau poate a fost pregătită în onoarea lui Henry James, pe care era evident că îl considerau acum mai mult britanic decât american.

Holmes și-a ales bucățile de friptură mai în sânge.

CAPITOLUL 13

Lui Henry James weekendul acela i s-a părut cel mai jenant și supărător din toată viața lui.

Depresia i se accentuase pe parcursul nopții frământate de insomnie, însă amplificarea melancoliei aduse cu ea și o limpezime a minții. Înainte de ivirea zorilor cenușii la ferestrele lui, se hotărâse ca, de îndată ce Holmes va părăsi locuința soților Hay în sâmbăta aceea, să stea de vorbă cu John Hay și să-i mărturisească păcatul (pentru că așa îl și considera: un păcat înfăptuit împotriva prieteniei ce-i lega, un păcat împotriva discreției) de a-l fi adus pe acest străin deghizat în casa celor mai buni prieteni ai lui. James nu credea că soții Hay și Henry Adams și Clarence King îl vor ierta vreodată, așa că, deși cu inima grea, era pregătit să plece imediat, să ia trenul de la prânz înapoi spre New York și acolo să caute o cursă înapoi către Anglia. Știa că și alți prieteni apropiați ai soților Hay și ai lui Adams, printre care și vechiul lui prieten William Dean Howells, vor fi la fel de scandalizați de purtarea lui incalificabilă. Le va accepta fără să crâcnească furia și dezaprobarea; cealaltă variantă ar fi însemnat continuarea acestei șarade dezgustătoare, iar James își dădea acum seama că nu era în stare de așa ceva.

Sperase să poată discuta între patru ochi cu John Hay imediat după micul dejun, însă acesta plecase de acasă cu treburi. „Jan Sigerson“ ieșise și el ca să-și facă plimbarea, așa că Henry James se

pomeni că trebuie să-și petreacă dimineața și o parte din după-amiază singur cu Clara Hay. Oricât de agreabil se purtase întotdeauna Clara cu el, James nu se putea hotărî să-i mărturisească ei adevărul.

Prin urmare, își petrecură timpul sporovăind despre prietenii comuni, despre vremea din Anglia și de pe Continent din această perioadă a anului, în comparație cu primăvara timpurie a Washingtonului, despre diverși artiști pe care îi cunoșteau amândoi – printre care Daniel Chester French [68], Augustus Saint-Gaudens [69] și John Singer Sargent [70] – și apoi despre scriitori. După prânz, au discutat despre romanele lui Turgheniev, despre eseurile domnului Emerson [71] (după care Henry James nu se prea dădea în vânt) și despre alții, până în momentul când Clara Hay izbucni în râs și spuse:

– Firește că ai văzut biblioteca lui John, dar ar trebui să vezi și ce cărți scandaloase sunt pe rafturile mele, Harry.

James ridică dintr-o sprânceană.

– Scandaloase?

– Da. Știi tu.. genul ăla de cărți care mie îmi plac la nebunie și despre care John și Henry Adams și Howells și toți ceilalți cred că sunt sub demnitatea mea. Dar îmi plac, n-am ce-i face! Poate tu ai să fii mai blând și ai să-mi acorzi o dispensă. Haide cu mine.

Îl conduse la etaj, apoi intră pe coridorul din dreapta, către dormitorul principal. Lui James i se opri inima în loc preț de o clipă, când presupuse că femeia aceasta, cu care era singur în toată casa (dacă nu-i punea la socoteală pe cei șase sau opt

servitori), avea de gând să-l ducă în budoarul ei. Se liniști însă atunci când o văzu că se oprește pe holul din fața dormitorului. Acolo era o bibliotecă din mahon lustruit, lungă de cel puțin patru metri.

– Cărți cu coperte galbene! exclamă el oripilat.

– Da. Nu mă pot stăpâni și le cumpăr din gări atunci când călătoresc prin Anglia, spuse Clara Hay, cuprinzându-și în palme obrajii îmbujorați. Tu ai cedat vreodată tentației, Harry?

Scriitorul spera ca zâmbetul ce-i strâmba buzele să emane doar bunăvoință amicală.

– Firește, draga mea prietenă. Cărțile astea galbene au tocmai scopul de a-ți alina plictiseala din timpul călătoriei cu trenul. Dar, uite, văd că printre romanele tale senzaționaliste ai și câteva ale lui Collins [72]: *Piatra Lunii* și *Femiea în alb*.

Clara îi mărturisi pe un ton rușinat:

– O, da. Îmi plac foarte mult cărțile lui Wilkie Collins. Tare necăjită am mai fost acum patru ani când a murit. Dar să știi că citesc și cărți serioase.

– Dacă țin bine minte, tu ai fost prima dintre cele Cinci Cupe care *mi*-ai descoperit opera, spuse James.

Alese din rafturi câteva volume cu „aventuri romantice“ submediocre, în genul celor scrise de H. Rider Haggard [73], se uită la titluri, apoi le puse înapoi. Nu toate cărțile de aici, nici măcar majoritatea, nu erau mult hulitele romane englezești „cu coperte galbene“, care, în mod invariabil, tratau subiecte legate de bigamie, căsătorii nelegitime, crime, șantaj și altele asemenea, însă absolut toate erau „romane senzaționaliste“.

– Dragul meu Harry, dar ți-am descoperit-o cu mult înainte de apariția clubului lui Clover! John și cu mine îți citeam romanele dinainte să te cunoaștem.

– Dar ăsta ce este? o întrebă James, luând de pe raft un volum nou, legat într-un material de culoarea bronzului.

Titlul de pe cotor era *Aventurile lui Sherlock Holmes,* iar într-un chenar de mai jos scria *Biblioteca The Strand*.

– Am căzut în patima romanelor scrise de domnul Conan Doyle acum doi ani, când am stat trei luni la Londra împreună cu John, îi explică Clara. Și cum la Washington nu se găsește revista *The Strand*, luna trecută, când s-a publicat colecția aventurilor lui Sherlock Holmes, douăsprezece povestiri cu totul, am cumpărat-o fără să mai stau pe gânduri.

– Luna trecută, zici..., murmură Henry James, răsfoind cartea cu un aer indiferent, însă observând că erau și ilustrații în ea. Adică a apărut în februarie?

– Da.

– Te rog, Clara, mi-o împrumuți? o întrebă el. A cam început să mă supere guta și cred că o lectură ușoară mi-ar lua mintea de la ea.

– Sigur că da! se bucură Clara Hay, îmbujorându-se iarăși. Numai să nu-i spui lui John ce *fel* de carte am împrumutat unui scriitor atât de celebru. O să mi-o reproșeze toată viața.

Cei doi se priviră în ochi și își zâmbiră cu subînțeles, ca doi conspiratori.

Odată folosită scuza cu guta – care, de fapt, chiar *începuse* să-l supere, dându-i dureri îngrozitoare în laba piciorului stâng – James reuși să-și petreacă restul după-amiezii singur, în camera sa. O servitoare îi aprinse focul în cămin, iar James se așeză aproape de el, cu piciorul bolnav ridicat pe un taburet tapițat. Ploaia slabă care începuse afară îi bătea în geamuri.

Edmund Gosse și alți prieteni mai tineri, care citeau și îi recomandaseră și lui aventurile din junglă ale lui Henry Rider Haggard precum și povestirile, pretins reale, ale lui Sherlock Holmes publicate în *The Strand*, sau scrierile mai lungi din revista *Beeton's Christmas Annual,* nu-i dăduseră prea multe detalii despre proza lui Conan Doyle. Nu-i mărturisiseră decât părerea lor, conform căreia Doyle era în realitate agentul literar și editorul doctorului John H. Watson, un soi de colaborator apropiat al acestuia, care l-a ajutat să aștearnă pe hârtie aventurile adevărate ale solitarului (dar, evident, foarte ocupatului) detectiv londonez.

James încercase să citească un singur roman al lui H. Rider Haggard, însă a pus deoparte cartea – și toate intențiile de a mai citi vreodată în viața lui altă carte a respectivului – atunci când a ajuns la o scenă extrem de explicită, în care vânătorul cel alb a preferat să-i zboare creierii hamalului său indigen, pentru a-l salva de tortură. Și așa frânturile de mizerie și nefericire surprinse pe străzile Londrei nu aveau nimic de-a face cu idealul său de viață demnă și elegantă; iar James nu mai voia să citească descrieri duioase și elaborate despre cranii care explodează și materie cenușie care zboară în toate direcțiile.

În ceea ce privește povestirile despre Holmes, nici măcar nu avusese curiozitatea de a răsfoi vreuna.

Gândindu-se acum la serata doamnei O'Connor și a lui Lady Wolseley, din urmă cu patru ani, când îi fusese prezentat lui Sherlock Holmes, James își aminti că parcă văzuse numele lui A. Conan Doyle pe lista de invitați – printre alți scriitori la modă, deși nu extrem de respectați în cercurile academice –, dar nu ținea minte să fi stat de vorbă cu acesta sau măcar să fi făcut cunoștință cu el. De asemenea, nu își amintea ca la petrecerea respectivă să fi luat parte și un anume Dr. John H. Watson.

După ce își așeză mai comod pe taburet piciorul umflat, încălțat cu un pantof de casă, și îi mulțumi din cap valetului care îi adusese ceaiul cu lămâie, Henry James se sprijini de pernele confortabile ale fotoliului și începu să citească cele douăsprezece povestiri din volumul *Aventurile lui Sherlock Holmes.*

Din descrierile doctorului Watson (sau poate ale lui Conan Doyle), James își recunoscu imediat tovarășul de călătorie: conformație zveltă, frunte lată și palidă, obraji supți, nas acvilin, sprâncene expresive și privire cenușie sfredelitoare; în pofida faptului că graficianul de la *The Strand*, un oarecare Sidney Paget, prezentase în ilustrațiile sale un bărbat mai prezentabil și mai elegant decât adevăratul Holmes. Dar, își dădu de-abia acum seama James, el încă nu îl văzuse pe adevăratul Sherlock Holmes, îmbrăcat așa cum se îmbrăca el de obicei și comportându-se așa cum se comporta el de obicei.

Asta în cazul că *exista* un adevărat Sherlock Holmes.

În prima povestire, „Scandal în Boemia", James îl descoperi cu stupoare pe așa-numitul „Rege al Boemiei", despre care, cu doar douăsprezece zile

în urmă, în timpul cinei târzii de la Café de la Paix, Holmes îi mărturisise că era în realitate Prințul de Wales. Calitatea prozei i se păru cu greu acceptabilă, iar subiectul de-a dreptul ridicol. Mașinațiunile făcute de Holmes cu scopul de a-i recupera Prințului de Wales „fotografia incriminatoare“ erau trase de păr și caraghioase și, în final, total nereușite. O simplă aventurieră se dovedise mai isteață decât el. Dacă povestea aceasta ar fi fost adevărată, atunci de ce Holmes – ale cărui venituri păreau a depinde în totalitate de acești clienți particulari – i-ar fi permis lui Watson să colaboreze cu Conan Doyle pentru a face publice detaliile unui asemenea eșec singular?

Însă lui Henry James i s-a părut mult mai interesantă impresia, ghicită uneori printre rânduri, sau într-un comentariu sardonic, că Holmes – mai bine zis *personajul* lui Holmes, așa cum este el prezentat în proza aceasta bizară – are o atitudine de dispreț detașat față de „Regele Boemiei“ (adică față de actualul Prinț de Wales). La sfârșitul povestirii, Holmes pare să se bucure că a fost învins și că „Irene Adler“ a reușit să păstreze fotografia incriminatoare. (James mai observă și că Watson – sau Conan Doyle – spusese „defuncta Irene Adler“ atunci când se referise la aventurieră.

„Liga roșcaților“ parcă era oarecum mai distractivă, dar „deducțiile absolut uluitoare“ ale lui Holmes i s-au părut niște aiureli. În niciun rând din povestirile acestea nu încercase autorul, oricare ar fi fost acela, să intre în mințile personajelor sale; în niciun rând nu încercase el să le descopere motivațiile. Watson insista să-și prezinte colegul de apartament cu o spaimă amestecată cu venerație, indiferent de cât de ridicat era nivelul inepțiile exprimate de Holmes.

Și erau greșeli din abundență. Personajul cu părul roșu, pe nume Wilson, a început să lucreze pe 29 aprilie 1890. Stătea patru ceasuri pe zi închis într-o cameră și copia pagini din *Encyclopaedia Britannica*. După opt săptămâni și 32 de lire primite pentru munca lui, Wilson vrea să intre, așa cum făcea în fiecare zi, în încăperea nemobilată (cu excepția mesei și scaunului unde se așeza el să copieze) și găsește un bilet în ușă –

LIGA ROȘCAȚILOR
A FOST
DESFIINȚATĂ
9 oct. 1890

Dar, făcu James socoteala în minte, cele opt săptămâni și 32 de lire l-ar fi adus pe Wilson (împreună cu povestea lui) doar până pe 23 iunie, nu 9 octombrie. Iar dacă data ar fi fost cu adevărat 9 octombrie, Wilson ar mai fi avut de încasat încă 58 de lire, 10 șilingi și 2 penny.

De asemenea, autorul îl pune pe „Wilson“ să menționeze că ajunsese la litera *B* din enciclopedie în momentul desființării Ligii Roșcaților, moment care a coincis cu pierderea slujbei sale prostești. Holmes observase că ultima ediție a enciclopediei, apărută în 1889, se afla într-una din multele biblioteci ale vilei, iar Henry James sună după un servitor și-i ceru să-i aducă primul volum al acesteia. După ce numără cuvintele de pe o pagină „obișnuită“ din prima secțiune, James șchiopătă până la biroul micuț din colțul camerei, luă de acolo câteva foi de hârtie și un creion și, după un calcul simplu, ajunse la concluzia că personajul „Jabez Wilson“ copiase aproximativ 6419616 de cuvinte în opt săptămâni... doar cu patru ore de lucru pe zi! O operație simplă de împărțire duse la

o medie de 33435 de cuvinte pe oră și 557 de cuvinte pe minut! Extraordinar!

Ba nu! Nici vorbă de extraordinar! Ridicol! Autorul, fie că acesta era Watson, ori Conan Doyle, habar nu avea de aritmetică.

Pe o altă pagină a aceleiași povestiri, scriitorul îi pune pe Holmes, Watson, un ofițer de poliție și alți nefericiți să îndure chinurile unui „drum lung cu trăsura“ printr-un „labirint nesfârșit de străzi luminate de felinare cu gaz“, cu toate că destinația lor se afla la câțiva pași de locul lor de pornire.

Când ajunse în altă parte a scrierii, Henry James nu-și putu reține hohotele de râs. Holmes a anunțat că misterul va fi rezolvat după ce va fuma doar „trei pipe“ și apoi se presupunea că fumase, una după alta, trei pipe cu mahoarcă în cincizeci de minute – fără îndoială, folosind aceeași pipă din lut negru pe care i-o observase James în timpul călătoriei lor spre America. Însă era aproape sigur că o singură pipă cu tutun prost i-ar fi distrus fumătorului gâtul și mucoasa nazală; trei pipe din acestea fumate într-un interval de o singură oră probabil că l-ar fi ucis.

În „Misterul din Valea Boscombe“, personajul Holmes are aceeași atitudine arogantă și protectoare față de Watson, om mai vârstnic și cu siguranță posedând o mai mare experiență de viață decât așa-zisul „detectiv, colaborator al poliției“; dar, la fel ca și în celelalte povestiri, dovedește că nu are niciun drept să se comporte astfel. La aflarea veștii despre crima comisă în legendara „Vale Boscombe“, în apropiere de orașul Ross, oraș care există cu adevărat în Herefordshire, Holmes îi cere lui Watson să îl întovărășească spre locul asasinatului, cu primul tren al zilei. Însă, odată ajuns în Ross, detectivul rămâne închis în

hotel vreme de două zile (gest absolut inexplicabil față de graba lui de mai devreme) și de-abia apoi se aventurează spre locul unde murise bietul om cu țeasta zdrobită. Ba chiar subliniază importanța incontestabilă a inspectării locului cu pricina „înainte ca ploaia să șteargă toate probele“, dar consultă un barometru, vede că presiunea rămâne la 29 de unități și se declară satisfăcut: „Nu bate vântul și nu-i niciun nor pe cer.“

Vedeți dumneavoastră, Henry James nu era meteorolog și, din câte își putea el aduce aminte, în niciuna din povestirile sau romanele sale nu folosise vreo indicație a barometrului, dar petrecuse destul de multă vreme la țară, atât în regiunea New England a Americii, cât și în Anglia și Franța; și, de asemenea, purtase lungi discuții cu căpitanii de nave în timpul diferitelor lui traversări ale Atlanticului. Prin urmare știa foarte bine că „29 de unități“ nu garantează câtuși de puțin o vreme bună; chiar dimpotrivă; dacă nu izbucnise încă furtuna, nici mult nu mai era până atunci.

După prima zi irosită fără să ajungă la locul crimei, Holmes se referă iarăși la valoarea de 29 de unități, indicată de barometru, și iarăși spune că „ne așteaptă vreme bună“ și mai pierde încă o zi în care condițiile meteo numai un taifun nu anunțau.

După aceea rezolvă misterul deducând că ultimul cuvânt, aparent inteligibil, rostit de victimă către fiul său (acuzat acum de crimă) – „arat“ – nu avea nicio legătură cu muncile câmpului, ci de fapt era o parte din numele orașului „Ballarat“, din Australia. Prin urmare, asasinul trebuia să fie din Ballarat. Dar chiar și cu stabilirea naționalității criminalului și cu toată ignoranța lui Henry James în privința continentului de la antipozi, i-a fost acestuia de ajuns o singură privire în *Encyclopaedia Britannica* pentru a afla că în

Australia existau mult mai multe orașe și regiuni terminate în „-arat“, inclusiv „Ararat“.

Uluirea lui James în fața acestor greșeli impardonabile – precum și în fața stilului neglijent al scrierii – nu a scăzut câtuși de puțin atunci când a citit povestirea „Omul cu buza strâmbă“. În aceasta, soția doctorului John Watson primește vizita nocturnă a unei doamne cu chipul acoperit cu un văl și cu mințile tulburate. Buna doamnă Watson o recunoaște în doamna respectivă pe o mai veche cunoștință a ei, pe nume „Kate Whitney“ și apoi spune: „Foarte mult mă bucur că ați venit. Acum luați loc, beți un pahar cu apă sau cu vin, simțiți-vă bine și povestiți-ne tot. Sau poate preferați să-l trimit pe James la culcare?“

James? se întrebă Henry James, cu un dispreț și mai mare. *De unde până unde „James“?* Domnul la care făcea referire doamna Watson, în caz că nu avea cumva vreun amorez ascuns sub masă, trebuia să fie soțul ei, *John* Watson. *Scriitorul ăsta chiar nu se ostenește deloc să-și recitească lucrările?*

În aceeași povestire, Holmes descoperă adevărata identitate a unui „deținut murdar“ după ce îl spală pe față cu un burete ud, pe care avusese prevederea să-l aducă cu el la închisoare, îndepărtând astfel – sau așa pretindea autorul povestirii – stratul gros de fard de scenă de pe obrazul respectivului. Henry James, care petrecuse o mare parte din ultimele optsprezece luni în turneu prin Europa cu o trupă de teatru care îi juca prima piesă, *Americanul,* știa foarte bine că „buretele ud“ al lui Holmes nu ar fi reușit decât să întindă machiajul actorului, nicidecum să îl șteargă complet; toți actorii și actrițele pe care le urmărise el ștergându-și fardul aplicau mai întâi pe chip un strat de cremă

grasă și de-abia apoi își înlăturau machiajul de scenă.

Și tot așa, povestire după povestire, tâmpenie după tâmpenie.

James puse jos cartea doar atunci când în cameră intră un servitor care-l anunță că toată lumea era în salon, unde se serveau băuturi și ceai înainte de cină. James coborî și el, fără să mai fie nevoit acum să-și simuleze mersul șchiopătat. Și răspunse la întrebările îngrijorate ale lui John Hay că da, guta despre care îi scrisese în decembrie prietenului său îl deranja destul de tare.

La cina cu nu prea multe feluri, ca un adevărat *diner en famille*, s-a servit friptură de vită, de care James nu prea avea poftă în seara aceasta. John Hay s-a purtat ca o gazdă perfectă: vesel și expansiv. Clara a fost amabilă, având grijă să-i atragă pe toți în conversație. „Jan Sigerson“ a vorbit mult, descriindu-și bucuria la vederea Capitoliului alb și strălucitor și a altor asemenea minuni arhitectonice, printre care și clădirea Departamentului de Stat considerată de James „o monstruozitate de baroc cu baroc, înzorzonată ca un tort de nuntă“, unde Hay lucrase mulți ani. Henry James a fost tăcut, mulțumindu-se doar să dea din cap ca să-și arate aprobarea și să schițeze din când în când câte un zâmbet, ca să-și demonstreze buna părere despre subiectul în discuție la momentul respectiv. Probabil că ceilalți au pus mutenia lui pe seama durerii provocate de criza de gută, deși, indiferent de situație, lui Henry James nu-i prea stătea în fire să tacă la masă.

Adevărul este că scriitorul era ocupat să-l studieze îndeaproape pe Sherlock Holmes/Jan Sigerson. Da, îl recunoscuse pe Holmes în bezna aproape totală de pe malul Senei, pentru că, în ciuda formei

ușor modificate a nasului, a părului în plus și a celorlalte pomezi (din care niciuna nu se ștergea la simpla atingere a unui burete ud), detectivul își păstrase aspectul ca de vultur al chipului uscat. Totodată, James începuse să-și schimbe părerea despre Holmes și despre planul său de a discuta între patru ochi cu John Hay imediat după cină, când, cu infinite scuze, să-l demaște pe impostorul și șarlatanul pe care îl adusese în căminul soților Hay.

Nu... lasă pe mâine. James își spuse că ar fi mult mai bine să aștepte până la venirea lui Clarence King, un *adevărat* explorator și alpinist, care va da în vileag escrocheria lui Holmes. Sau, dacă asta nu se va întâmpla, atunci cu siguranță că diplomatul norvegian îi va da jos masca aceea ridicolă. Atunci și Henry James se va putea preface la fel de șocat și păcălit ca toți ceilalți. Va fi o situație stânjenitoare, sigur că da, dar nu neapărat una care să îl scoată din grațiile vechilor săi prieteni. Holmes va fi dat afară. James își va cere scuze lui John și Clarei pentru naivitatea de neiertat de care dăduse dovadă atunci când crezuse ce îi spusese omul acela și va pleca imediat spre Anglia. Și cu asta basta.

Hay își invită oaspeții în biblioteca lui, la un pahar cu coniac și un trabuc. Henry James își termină iute băutura, apelă din nou la scuza cu guta și se întoarse în camera lui de la etaj, lăsându-i pe John și „Sigerson“ într-o discuție aprinsă despre situația aurului european, recenta masacrare a mii de arabi de către canibalii din Congo și despre posibila eroare judiciară în cazul condamnării pentru fraudă a lui de Lesseps [74].

CAPITOLUL 14

James a citit toată noaptea. Tâmpeniile de stil și conținut erau din ce în ce mai multe. Totuși, a sesizat pe alocuri trăsături ale *personajului Sherlock Holmes* care i-au amintit de bărbatul întâlnit cu treisprezece zile în urmă și alături de care cinase în seara aceasta. Și începu parcă să înțeleagă atracția exercitată de asemenea „aventuri“ asupra prietenilor săi educați, precum Edmund Gosse. Esența cărții nu stătea în „aventurile“ acelea neizbutite – care nu i se păreau câtuși de puțin „aventuroase“ lui James –, ci mai degrabă în prietenia dintre Holmes și Watson, cu mic dejunurile luate împreună, cu momentele petrecute în fața focului vesel din cămin, în zilele cu neguri grele, când doamna Hudson le aducea tăvi cu mâncare și mesaje din lumea de afară. Holmes și Watson trăiau într-un univers al copilăriei eterne; și, cu toate trimiterile, oarecum confuze, ale doctorului la existența unei neveste, amândoi refuzau să se maturizeze, la fel ca Peter Pan.

În „Aventura celibatarului nobil“ – care, aidoma celorlalte „aventuri“ holmesiene, nu era deloc o aventură, ci doar o neînțelegere banală, prezentată sub forma unui mister de calitate inferioară – un anume „Lord Robert St. Simon“, personaj de viț? nobil?, ă nobilă, face o vizită pe Baker Street, la numărul 221 B și Holmes este nepoliticos cu el chiar din prima clipă. Mai întâi se preface că greșește formula de adresare, spunându-i „Bună

ziua, Lord St. Simon“, în loc de „Lord Robert“ sau „Lord Robert St. Simon“, cum ar fi fost corect. Iar apoi, pe tot parcursul discuției lor, detectivul are o atitudine jignitoare față de oaspetele și clientul său.

Henry James luă un creion și vru să sublinieze pasajul din cartea Clarei, dar se opri în ultima clipă. Lordul Robert, părăsit în fața altarului de logodnica sa din America, spunea:

> „– Este o chestiune care mi-a provocat multă suferință, după cum bine vă puteți da seama, domnule Holmes. M-am simțit profund ofensat. Am auzit că dumneavoastră ați mai rezolvat cazuri la fel de delicate, domnule, deși probabil nu din aceeași clasă socială ca mine.
>
> – Aveți dreptate. Cazul dumneavoastră ar fi un regres.
>
> – Poftim?
>
> – Ultimul meu client cu o problemă asemănătoare a fost un rege.
>
> – O, nu mai spuneți! N-am știut. Despre care rege este vorba?
>
> – Regele Scandinaviei.
>
> – Cum? Și el a rămas fără soție?
>
> – Înțelegeți, desigur, îi zise amabil Holmes, că tratez problemele celorlalți clienți ai mei cu aceeași confidențialitate pe care v-am făgăduit-o și dumneavoastră.“

Ce gogomănie bombastică, se revoltă James. Orice gentleman înzestrat cu o fărâmă de discreție ar fi

putut pomeni de *detalii* similare ale altor cazuri, dar niciodată nu ar fi fost atât de gură-spartă să menționeze *numele* unui alt client – cu atât mai puțin al unuia dintr-o casă regală.

Aici era vorba despre snobismul inversat pe care James îl observase la Holmes – mai bine zis, la bărbatul de la parter care, cu mințile rătăcite, *pretindea* că el ar fi Holmes deghizat în exploratorul Jan Sigerson. Iar această trăsătură a lui, împreună cu multe altele descoperite și în povestirile acestea, dar și în comportamentul tovarășului său de călătorie, nu putea duce decât la o singură concluzie: Sherlock Holmes nu era deloc un gentleman. Era doar o persoană cu talent actoricesc, care jucase ani la rând rolul acesta: prin ținută, aerul plictisit și accentele aristocrate din vorbire. Dar fără să poată demonstra că ar avea și sufletul de gentleman.

Ultima povestire din *Aventurile lui Sherlock Holmes* – citită cu fereastra deschisă, din cauza căldurii din încăpere, și cu moliile învârtindu-se în jurul lămpii – l-a făcut pe seriosul Henry James să-și ducă mâna la gură pentru a-și înăbuși hohotul de râs. Nu s-ar fi cuvenit ca servitorii soților Hay, sau celălalt oaspete al acestora, să-l audă pe bietul scriitor chinuit de gută cum râde ca nebunul în crucea nopții.

Această ultimă povestire din colecție se numea „Aventura de la Fagii de Aramă“ și reprezenta un final cum nu se poate mai potrivit, deoarece conținea, în cel mai înalt grad, toată imprecizia și stilul jalnic al autorului, toate aberațiile și gafele holmesiene care făcuseră celelalte povestiri aproape de necitit.

Povestirea începe într-o dimineață când o anume Violet Hunter, o tânără atrăgătoare – pe care Holmes și Watson nu o mai văzuseră niciodată, dar care se purta de parcă ar fi fost o prietenă intimă a detectivului – le face o vizită pentru a-i cere sfatul Marelui Detectiv într-o chestiune de o importanță vitală: dacă să accepte să devină guvernanta fiului unui bărbat îngrozitor de gras, pe nume Jephro Rucastle, slujbă pentru care ar primi un salariu foarte bun.

Întâlnirea ei cu domnul Rucastle a fost „bizară". I-a adus la cunoștință că atât el, cât și doamna Rucastle au anumite „excentricități" și a anunțat-o că dacă ar accepta slujba, ar trebui să se îmbrace într-un anume fel „sau să stați unde vă cerem noi. Sper că nu v-ați simți jignită, nu-i așa?"

Domnișoara Hunter se declară șocată de cerința cu îmbrăcămintea, deși uniforma era obligatorie pentru toți servitorii și pentru destul de multe guvernante. Cât despre avertismentul că va primi ordine a fost o greșeală din partea lui Rucastle, cu toate că era obișnuit ca stăpânul și stăpâna casei să dea ordine servitorilor și guvernantelor din serviciul lor.

Dar domnul Rucastle a anunțat-o pe Violet Hunter și că va trebui să-și taie părul lung și bogat. La auzul acestei condiții absolut scandaloase, domnișoara Hunter a refuzat pe loc slujba. Însă perspectiva salariului incredibil de bun a făcut-o să se răzgândească după doar câteva zile. Atunci a primit o scrisoare din partea domnului Rucastle, în care acesta repeta că trebuie să-și taie părul și să poarte o anumită rochie dacă își dorește slujba, dar ridicând salariul propus la suma de treizeci de lire pe trimestru: adevărată avere pentru o guvernantă, mai cu seamă una fără prea multă pregătire și experiență, așa cum era domnișoara Hunter.

„– Aceasta este scrisoarea pe care am primit-o, domnule Holmes, și m-am hotărât să accept slujba.“

„Și atunci la ce mai ceri sfatul detectivului și-l faci să-și piardă vremea cu tine, *dacă deja te-ai hotărât*?“, șuieră ușor Henry James.

Apoi greoaia mașinărie narativă începu să bufnească și să trosnească, făcând să dispară orice urma de logică și de introspecție atentă: „Watson și cu mine am primit telegrama într-o seară“...

„Vă rog să fiți la Hotelul Lebăda neagră din Winchester la miezul nopții.

Mâine. Veniți neapărat! Nu știu ce să mă mai fac.

Hunter

Nu era o telegramă, era o poruncă. După cum era de așteptat, iată-i pe Holmes și Watson grăbindu-se spre Winchester cu primul tren de dimineață. În fragmentul acesta, partea cea mai interesantă (din „perspectivă psihologică“, după cum ar fi spus William, fratele lui Henry James) o reprezintă izbucnirea neașteptată a lui Holmes la vederea peisajului rural al Angliei și comentariile lui despre casele țărănești.

„– ... mă uit la ele și mă gândesc doar la cât de izolate sunt și la cât de ușor s-ar putea comite o crimă prin părțile astea.

– Doamne Sfinte! am exclamat eu [75]. Ce fel de om ar asocia crima cu gospodăriile astea

frumoase și cu peisajul ăsta bucolic?

– Oricât de bucolic zici tu că este, să știi că mi-a vârât întotdeauna groaza în suflet. Experiența, dragul meu Watson, mă face să cred cu tărie că nici cele mai întunecate și mai abjecte alei lăturalnice ale Londrei nu se pot lăuda cu un palmares atât de mare de crime ca acela al minunatei și zâmbitoarei zone rurale.

– Mă înspăimânți!

– Dar este la mintea cocoșului, dragul meu. Presiunea opiniei publice din oraș poate înfăptui ce nu poate face legea. Nu există acolo vreun ungher cu oameni într-atât de josnici încât strigătul unui copil torturat sau zgomotul pumnului dat de un bețiv să nu stârnească un val de compasiune și indignare. Plus că acolo mașinăria justiției este mult mai aproape, iar o singură plângere o poate pune în mișcare, nemafiind apoi decât un pas între crimă și banca acuzaților. Dar privește la casele acestea drăguțe, izolate, locuite de oameni în mare parte ignoranți și care nu știu prea multe despre lege. Gândește-te la faptele abominabile, fapte de o cruzime fără margini, la crimele ascunse care se petrec, an după an, în asemenea locuri și rămân nedescoperite...“

Henry James locuise suficient timp în Anglia ca să știe că toate astea nu erau decât niște aiureli. Sigur că orice sat sau cătun pitoresc are partea lui de crime și violențe domestice, dar nici vorbă de excesul de crime și brutalități și încălcări ale legilor despre care Holmes pretinde – în mod absolut ridicol – că în cartierele mărginașe și în mahalalele londoneze ar fi de urgență descoperite, anchetate și pedepsite prin justiție. Într-adevăr,

cruzimea orașului preferat al lui Henry James era bine-cunoscută tuturor locuitorilor lui.

Două chestiuni din această absurdă manifestare a „geniului literar“ al lui Sherlock Holmes l-au frapat în mod deosebit pe Henry James.

În primul rând, nu era vorba despre o atitudine tipic englezească de „oraș contra provincie“. De fapt, atitudinea aceasta era indiscutabil „ne-englezească“. Poate franțuzească, posibil rusească, dar în niciun caz englezească.

În al doilea rând, James aproape că auzea vocea puternică a fratelui său, William, spunându-i: „Aceasta este o mărturie a mediului din care provine individul, Harry. Omul acesta cerșește ajutor și înțelegere. În trecutul lui există un lucru îngrozitor și foarte dureros care i s-a întâmplat undeva la țară – regiune cu care el nu era obișnuit, pentru că probabil până atunci locuise într-o mahala londoneză. Și subconștientul său pur și simplu detestă și se teme de tihna aceea pastorală și de izolarea căsuțelor de acolo. Ar fi foarte interesant dacă am putea explora originea celor mai profunde temeri ale lui.“

Din când în când, Henry James obișnuia să țină prelegeri despre marii scriitori, dar dacă ar fi fost vreodată nevoit să vorbească în cadrul unui simpozion cu tema „Stilul caricatural în proză“, atunci ar fi dat ca exemplu partea a doua din „Aventura de la Fagii de Aramă“.

Domnișoara Hunter – cu părul tuns scurt într-o manieră ce-i amintea în mod dureros lui James de verișoara lui, Minnie Temple, decedată la o vârstă foarte tânără (abia adolescentă), care se costumase în Hamlet, după ce o maladie foarte gravă o făcuse să-și piardă aproape tot părul – îi întâmpină pe

Holmes și Watson la Hotelul Lebăda Neagră. Tânăra este în mod evident o guvernantă care nu se teme să lase singur, la orice oră din zi sau din noapte, copilul ce i-a fost dat în grijă. Care copil – merită menționat aici – este unicul fiu al soților Rucastle, se numește Edward și despre el se știe doar că are „capul mare“ și firea „neascultătoare și rea“.

Chiar așa: în afară de aceste câteva cuvinte despre băiețașul acela cu înfățișare ciudată, în povestire nu mai există nicio altă referire la îndatoririle de guvernantă ale domnișoarei Hunter ori despre relația ei cu copilul. Domnul și doamna Rucastle i-au spus lui Violet Hunter că fiica lor – care semăna incredibil de mult cu tânăra guvernantă – murise de „febră la creier“ (cauza pentru care fetei i se tăiase părul). Acum domnișoara Hunter le povestește lui Holmes și Watson că i s-a cerut să stea pe un scaun, cu spatele la o anumită fereastră, și să râdă tare la anecdotele domnului Rucastle. Violet a ascuns în batistă o oglindă micuță ca să poată privi pe geam fără să se întoarcă și atunci a văzut lângă gard un tânăr care se uita fix la spatele ei. Doamna Rucastle a observat oglinda, a strigat că se află un intrus pe proprietatea lor și i-a cerut lui Violet să-i facă semn să plece. Apoi au coborât storurile. După aceea domnișoara Hunter reușește să deschidă cu prea multă ușurință „sertarul încuiat“ al unui scrin din camera ei și găsește în el o șuviță de păr exact de aceeași culoare și bogăție ca al ei înainte de a și-l tăia.

Conform obiceiului acestui tip de narațiuni gotice, dintre care *Jane Eyre* este cea mai cunoscută, nu lipsește nici inevitabila cameră încuiată – de fapt, o întreagă aripă a casei – pe care domnișoara Violet Hunter fusese sfătuită să o evite. În mod absolut de așteptat, aceasta găsește foarte repede o cheie uitată în broască și începe să cerceteze aripa

aceea plină de praf... care, însă, este goală, cu excepția unei încăperi, de asemenea încuiată și zăvorâtă cu traverse din fier luate de la căpătâiul unui pat vechi. Dar curioasa tânără nu are timp să intre în ea.

Domnul Rucastle prinde imediat de veste despre păcatul comis de guvernantă și o amenință că o va da de mâncare uriașului câine al familiei, un mastiff pe nume Carlo, căruia Toller, singurul servitor al casei, îi dă în fiecare noapte drumul din lanț ca să patruleze pe proprietate. Se pare însă că Toller era mort de beat în după-amiaza aceea, așa că Holmes o sfătuiește pe domnișoara Hunter să o încuie în pivniță pe doamna Toller (nevasta servitorului beat) și o anunță că el și domnul Watson (acesta înarmat cu credinciosul său revolver de serviciu) vor ajunge la Fagii de Aramă la ora șapte în seara respectivă.

Holmes are senzația că este mai mult decât evident faptul că domnul Rucastle și-a închis fiica (deloc moartă), pe nume Alice, în camera cu pricina, dintr-un oarecare motiv odios, probabil ceva legat de o moștenire pe care el o vrea. Și în pagina următoare, cei trei aventurieri sparg lacătele și barele de fier, dau ușa de perete și văd...

> „Camera era goală. Nu erau în ea decât un pat de paie, o masă micuță și un coș plin cu rufărie. Lucarna era deschisă și prizoniera dispăruse.
>
> – Aici s-a petrecut o infamie, a spus Holmes. Bunul stăpân a ghicit intențiile domnișoarei Hunter și și-a dus victima în altă parte.
>
> – Cum?
>
> – Prin lucarnă. Vedem imediat cum a făcut.

Și Holmes s-a urcat pe acoperiș.

– O, da, ne-a strigat el de acolo. E o scară sprijinită de cornișă. Așa a reușit.

– Nu se poate, a spus domnișoara Hunter. Nu era nicio scară acolo când cei doi Rucastle au plecat de acasă.

– El s-a întors și a făcut ce a făcut. Ascultați-mă când vă spun că e un om inteligent și periculos...“

De data aceasta Henry James nu se mai putu împotrivi râsului. Auziți dumneavoastră: „om inteligent și periculos“... care, dintr-un anume motiv abscons, a găsit cu cale să se urce cu o scară pe acoperișul propriei case și să intre printr-o lucarnă într-o cameră ale cărei chei se aflau în buzunarul lui, adică putea să descuie ușa și să-și scoată fiica de acolo oricând ar fi dorit, fără acrobații riscante și inutile. Raționamentul acesta strâmb era tipic pentru „deducțiile“ lui Holmes, își spuse James, era pe aceeași linie a stupizeniei din celelalte povestiri.

Finalul povestirii a fost o formalitate previzibilă: apare Rucastle; „Ticălosule!“, îi strigă Holmes. „Unde e fiica ta?“ Rucastle îi dă drumul lui Carlo, mastiff-ul cel uriaș, despre care cititorul știe că nu a mâncat de două zile – adică de când durează beția domnului Toller. Cei trei aud „hămăit de câine“ – altă inepție stilistică, observă plictisit James. Deși el, unul, preferă câinii mici, cățeii de salon, ca aceia din rasa baset, a cunoscut mulți câini în casele prietenilor lui și știe foarte bine că mastiff-ii – câini de obicei destul de prietenoși cu oamenii – nu sunt în stare să „hămăiască“. Să mârâie, poate. Să hârâie din piept atunci când se simt în pericol, foarte posibil. Dar să latre, asta

niciodată. Lătratul este apanajul câinilor de vânătoare, iar mastiff-ul nu este un asemenea câine.

Oricum, ideea este că uriașul Carlo se repede și-l mușcă de beregată pe domnul Rucastle. Doctorul Watson îi „zobară creierii“ cu revolverul lui (dar, vai, prea târziu!). Și brusc își face apariția doamna Toller, care face lumină în întreaga poveste, explicându-le că Rucastle a înscenat moartea fiicei sale, Alice, (din cauza unei moșteniri!) și a ascuns-o în aripa încuiată a casei. Iar Violet Hunter a fost angajată tocmai pentru că semăna atât de bine cu ea și pantomima de la fereastră trebuia să-l facă pe insistentul logodnic al fetei (un oarecare „domn Fowler“ pe care Violet Hunter îl văzuse în oglindă) să priceapă că nu mai vrea să aibă de-a face cu el și să plece de acolo.

În ultimul paragraf, cititorului i se aduce la cunoștință finalul fericit al povestirii: Alice și domnul Fowler se căsătoresc, iar fericitul mire este numit „reprezentant al guvernului în Insula Mauritius“; iar domnișoara Violet Hunter a ajuns (posibil cu ajutorul lui Sherlock Holmes?) „directoarea unei școli particulare din Walsall“. (Poziție destul de bună pentru o tânără fără experiență și care a recunoscut la începutul povestirii că se pricepe „puțin la muzică și foarte puțin la franceză și germană“.)

Henry James pune pe noptieră cartea, citită cu stoicism din scoarță-n scoarță; și își duce iarăși mâna la gură de teamă ca nu cumva să-i scape hohotul răsunător de râs.

Scriitorul *Aventurilor* – Dr. John H. „James“ Watson? Arthur Conan Doyle? Sau o mixtură bizară a celor doi scribi? – a uitat cu totul de Edward, fiul folosit ca pretext pentru angajarea

guvernantei. Băiatul acela cu „capul mare“ și, se pare, o înclinație spre „rău“. Este limpede că toate personajele, inclusiv fosta lui guvernantă, domnișoara Hunter, uitaseră cu totul de existența lui Edward. Finalul povestirii este unul fericit: un mastiff flămând și, în mod nemaiauzit, „lătrător“, îi sfârtecă gâtul domnului Rucastle, lăsându-i pe cei doi tineri să-și vadă fericiți de viața lor, iar Edward pare să se fi topit în neant. *Ptiu!*

Învăluit în noaptea caldă, James se gândește la o povestire pe care a tot vrut să o scrie despre o guvernantă cu mințile începătoșate. Și, dacă o va scrie vreodată, o va face din perspectiva acestei guvernante. Povestirea va fi despre un rău palpabil, deși imaginar, ce pare a amenința copilul sau copiii dintr-o casă izolată de la țară. James o vede ca pe o poveste cu fantome – deși nu apare niciuna – și știe că va fi nevoie să folosească cele mai subtile nuanțe ale stilului său pentru a-și speria cititorul și pentru a-l face să se întrebe dacă nu cumva guvernanta este nebună... sau malefică... sau dacă malefici sunt copiii. Sau poate chiar va exista o fantomă (sau mai multe, pentru că nu s-a decis încă), în pofida tuturor sugestiilor ce par să indice contrariul.

Cu siguranță că lui William, fratele său, i-ar plăcea nespus o asemenea poveste „psihologică“.

James nu știe acum exact ce și cum va scrie, dar e convins că va avea nevoie de tot talentul său literar și de toată priceperea greu câștigată într-ale scrisului, precum și de cele mai delicate tușe stilistice pentru a-l face pe cititor să-și dea treptat seama de numeroasele niveluri de onestitate, minciună, vină și inocență – și mai ales de dorință de supraviețuire – în vreme ce acțiunea se va desfășura de o manieră logică spre înfiorătorul ei punct culminant. Dar va trebui să sădească

îndoiala în mintea cititorului său, să-l facă să se întrebe care întâmplări sunt „reale“ și care se petrec numai în mintea tot mai tulburată a guvernantei.

Surâzând ușor la absurdițile vrednice de milă din povestea „Fagilor de Aramă“ și cu gândul la fantome și la conflictele de nepătruns din mintea omenească, Henry James adoarme în noaptea caldă a primăverii din Washington.

CAPITOLUL 15

Ziua de duminică a fost tăcută în casa soților Hay. Până în momentul discuției dintre Henry James și Sherlock Holmes.

Clara Hay plecase la biserică după ce îi anunțase pe toți că, după slujba propriu-zisă, va petrece câteva ceasuri ocupându-se de niște acțiuni de caritate. John Hay luase micul dejun împreună cu cei doi oaspeți ai săi, dar imediat după aceea s-a retras în biroul său splendid, pentru a-și dedica câteva ore propriilor pasiuni într-ale literaturii și istoriei. Astfel, imensa vilă a amuțit; se auzea doar zgomotul reconfortant de roți și copite de cai pe caldarâmul de afară și foșnetul smerit al servitorilor care își vedeau de treabă în casa plină de lumină și parfum de mahon.

Dimineața era aproape pe sfârșite când Henry James ciocăni la ușa camerei de oaspeți unde stătea „Jan Sigerson“. Holmes, între dinți cu aceeași pipă uzată, din lut negru, plină cu tutun ieftin, îi deschise și îl invită să ia loc lângă fereastră, unde citise el până atunci. Și James adusese o carte cu el, dar avea mare grijă să nu i se vadă cotorul sau coperta.

– Clarence King va ajunge în câteva ceasuri, spuse James.

– Da, zise Holmes. De-abia aștept să-l cunosc.

– N-ar trebui.

Vocea lui Henry James putea avea durități nebănuite atunci când el voia. Iar acum exact așa voia.

– Ce vreți să spuneți?

Holmes goli pipa într-o scrumieră transparentă, pusă la îndemână pe o măsuță din apropierea sa.

– Cred că nu trebuie să-i supuneți pe oamenii din casa aceasta la farsa dumneavoastră de prost-gust, spuse James. John Hay probabil că va zăbovi în biroul său cam până pe la ora ceaiului. Așa că vă sugerez să vă faceți bagajele și să plecați de aici cât încă se mai poate.

– De ce să fac așa ceva? întrebă Holmes cu blândețe. Henry Adams se întoarce de-abia săptămâna viitoare. Și nici nu am început să investighez moartea soției sale așa cum se cuvine.

– Prostii, se răsti James la detectiv. Clover Adams suferea de melancolie cronică. A avut o cădere după moartea tatălui ei și nu și-a mai revenit niciodată. Toate rudele au suferit de depresie, fapt confirmat și de sinuciderea lui Ned, fratele ei. Este cea mai mare aiureală să transformați într-un mister trăsătura aceasta de familie.

Privirea lui Holmes părea a spune că pe detectiv chiar îl interesa ce-i spunea James.

– Și atunci ce părere aveți despre bilețelele anuale cu „A fost asasinată“...

– Alte aiureli, spuse James pe un ton ce nu admitea contrazicere. Nu vă voi permite să redeschideți rănile acestea dureroase. Nu știu ce a fost în capul meu când am acceptat să vă susțin inepțiile. Dar nu

mai contează acum. Trebuie să le puneți capăt. Chiar azi. Vă faceți bagajele și plecați, iar eu am să găsesc o scuză verosimilă pe care să o spun soților Hay și lui Clarence King și celorlalți. Mâine dimineață voi pleca și eu.

– Deci nu mă mai credeți capabil să rezolv misterul acesta? îl întrebă Holmes, reaprinzându-și pipa.

– Nu mai cred că dumneavoastră sunteți Sherlock Holmes.

Iată, își zise James. *Am spus-o!*

Realmente surprins, celălalt bărbat își ridică ochii de la pipă. Pe chip i se așternuse o expresie de și mai mare interes.

– Dar, James, *dumneavoastră* v-ați amintit de *mine* și *m*-ați recunoscut lângă le Pont Neuf, în ciuda deghizării mele în Jan Sigerson.

– M-am înșelat. Sau poate și acum patru ani, când v-am cunoscut la serata doamnei O'Connor, erați de asemenea deghizat.

– Deghizat în...

– În Sherlock Holmes. Un personaj fictiv.

– Ha-haa! exclamă bărbatul pe care James îl cunoscuse sub numele de Sherlock Holmes. Deci acum sunteți de acord cu mine că Sherlock Holmes nu există în lumea reală! Ce anume v-a făcut să vă schimbați părerea, James?

– Asta.

Și scriitorul îi întinse ediția cafenie a *Aventurilor lui Sherlock Holmes.*

– Îmi permiteți? întrebă bărbatul cu pipă.

Luă cartea și începu să o răsfoiască încet cu degetele lui lungi și puternice.

– Aflasem că va apărea anul acesta ediția americană a povestirilor lui Watson, dar nu mi-am închipuit că va fi publicată atât de devreme.

– A apărut luna trecută, spuse James, imediat dorindu-și să nu fi deschis gura.

– Ilustrațiile lui Sidney Paget sunt destul de reușite, nu vi se pare? întrebă celălalt bărbat, pe un ton ușor amuzat.

– Dacă pe dumneavostră ar trebui să vă înfățișeze, zise James, atunci mi se par extrem de măgulitoare.

– O, indiscutabil! exclamă Holmes, scoțându-și pipa dintre dinți ca să poată râde. Dar, vedeți dumneavoastră, eu nu m-am întâlnit niciodată cu domnul Sidney Paget. Și nici nu am fost vreodată fotografiat. Am avut grijă să evit asta. Modelul lui Paget pentru „Sherlock Holmes“ este fratele său – cel puțin așa am aflat eu. Fratele acesta este un grafician și mai celebru și știu de la Watson că *pe el* a vrut să-l angajeze conducerea revistei *Strand*, dar scrisoarea a ajuns la alt Paget.

James se holbă uluit la Holmes (la bărbatul pe care încă îl mai numea „Holmes“ în gândul lui). După câteva clipe nu mai putu să îndure tăcerea care se așternuse. Deschise gura să spună ceva, dar se înecă de la fumul gros de tutun de proastă calitate și începu să tușească. Se liniști și spuse:

– Domnule, am ajuns la concluzia că dumneavoastră sunteți o persoană... o persoană *cu mintea răvășită*... care pretinde a fi personajul

imaginar pe nume Sherlock Holmes, care, la rândul lui, pretinde că este un explorator fictiv, pe nume Jan Sigerson.

– Ei, nu mai spuneți! strigă Holmes, scoțându-și din nou pipa din gură și zâmbind cu afecțiune. Foarte bine, James. Excelent. Ipoteza dumneavoastră are mai mult sens decât a mea... cu alte cuvinte, că nu aș exista în afara acestor...

Ridică volumul, dând senzația că și-ar căuta cuvintele.

– ...acestor neînsemnate bucăți de proză.

– Carevasăzică recunoașteți, spuse Henry James.

Își simțea pieptul apăsat de o ciudată greutate invizibilă, deloc plăcută, însă îndărătnică.

– Că am mintea răvășită? Nu știu cum aș putea contrazice această acuzație. Că eu nu sunt personajul imaginar numit Sherlock Holmes? Regret, domnule, dar cu asta nu pot fi de acord. Eu sunt fie *adevăratul* Sherlock Holmes, fie o biată copie palidă a lui. În momentul acesta nu-mi vine în minte o altă posibilitate.

James se simți cuprins de o stare neplăcută, foarte asemănătoare cu panica. Da, nu mai încăpea nicio îndoială că avea în fața lui un nebun. Poate chiar unul *periculos* – care l-ar putea ataca în orice clipă.

– O, nu sunt deloc periculos, spuse Holmes, trăgând din pipă. Cel puțin, nu pentru dumneavoastră, domnule James.

De parcă i-ar fi citit gândurile.

– Ce părere aveți despre... despre povestirile lui Watson? îl întrebă imediat detectivul, închizând

cartea și punând-o pe măsuță.

– Sunt absurde.

Holmes izbucni iarăși în râs.

– O, da, așa sunt. Sărmanul Watson s-a chinuit atât de mult să-și ridice notițele la standardele literare ale lui Conan Doyle, dar mă îndoiesc dacă vreunul dintre ei este în stare să priceapă că detaliile cazurilor mele nu pot fi cu adevărat transpuse în niciun fel de operă literară. Pentru că, vedeți dumneavoastră, domnule James, cazurile acestea *sunt* ele însile opere literare – lipsite, însă, de toată melodrama și brizbrizurile pe care le presupune literatura.

– Prin urmare recunoașteți că povestirile acestea sunt doar niște încercări literare de o calitate îndoielnică, reuși să bâlbâie James. Niște simple povești de aventuri... trase de păr.

Holmes tresări la auzul acestei etichetări, dar răspunse pe un ton încă destul de amabil.

– Firește, dragul meu prieten.

Deschise din nou cartea și continuă:

– Observ că Watson a inclus și povestea pe care el o numește „Fagii de Aramă“. Să o considerăm un exemplu de eșec literar?

– Deja am considerat-o așa cum spuneți.

– Și foarte bine ați făcut, zise Holmes, întinzând spre James brațul pipei. Vă întreb acum... dumneavoastră vi se pare că ar avea vreo noimă ca...

Aici se apucă să răsfoiască volumul pentru a ajunge la povestirea cu pricina.

– ... ca această duduie Violet Hunter să apară la noi acasă și să ne întrebe dacă să accepte slujba aia plictisitoare de guvernantă la țară, făcându-ne, și pe Watson, și pe mine, să ne pierdem timpul atât de prețios? Stupidă întrebare, indiferent cât de stranii or fi fost cerințele individului care voia să o angajeze. Oare există vreun motiv logic care să mă facă să încerc să-i dau vreun sfat... sfat complet inutil, de vreme ce leafa promisă o făcuse deja să se hotărască?

– Nu, nu are niciun sens, răspunse James.

Îl luase cu amețeală numai la gândul că putea fi de acord cu Holmes. Sau viceversa.

– Această „Violet Hunter“ – care firește că nu era numele real al demoazelei – nu mi-a fost niciodată clientă.

– Nu?

Și cum îi scăpă cuvântul dintr-o singură silabă, James și-ar fi dorit să-l poată lua înapoi.

– Nici vorbă. Clientul nostru, persoana care ne-a cerut ajutorul în ziua aceea friguroasă din luna martie a anului 1886, a fost cel pe care Watson l-a numit „domnul Fowler“, dar care nu a fost prezentat cum se cuvine cititorului.

– Domnul Fowler? repetă James fără să vrea. Logodnicul lui Alice Rucastle? Bărbatul surprins în oglindă? Cel despre care doctorul Watson ne spune că se căsătorește cu domnișoara Rucastle, după ce aceasta este eliberată din încăperea unde o ținuse închisă tatăl ei? Cel care se mută în Mauritius, împreună cu noua lui soție?

Cu pipa între dinți, Holmes rânji răutăcios.

– Exact, spuse el. Cu toate că, în realitate, „domnul Fowler“ – eu îi voi spune Peter, deoarece acesta era numele mic al domnului în cauză – *nu* s-a căsătorit cu domnișoara Alice Rucastle, acum liberă și bogată. Și nici... cum a zis Watson?

Detectivul întoarse paginile.

– O, da... și nici *nu* a fost numit „reprezentant al guvernului în Insula Maurițius“.

– Ce-mi spuneți acum are vreo legătură cu faptul că mințiți atunci când pretindeți că ați fi Sherlock Holmes? întrebă James.

– Numai în cazul în care doriți să înțelegeți uriașa discrepanță dintre... dintre *viața* acestui Sherlock Holmes fictiv și *aventurile* lui, așa cum au fost ele prezentate, răspunse Holmes.

– Nu văd ce rost ar avea să discutăm despre așa ceva, spuse Henry James.

Holmes păru a fi de acord, dar își scoase pipa din gură și începu să vorbească pe un ton scăzut, pronunțând foarte rar cuvintele.

– Peter... Fowler... a venit la noi în martie 1888. Avea o problemă de natură personală, da, însă una despre care, la vremea respectivă, am crezut că îmi va satisface nevoia de activitate detectivistică. Dar vedeți dumneavoastră, domnule James, în cele din urmă, „domnul Fowler“ – care, în treacăt fie zis, era un gentleman londonez foarte simpatic – nu a luat-o de soție pe domnișoara Alice Rucastle și nici nu au trăit fericiți până la adânci bătrâneți. Adevărul... genul de adevăr pe care Watson se străduiește atât de mult să-l evite... este că fosta lui

logodnică, Alice Rucastle, i-a sfâșiat gâtul cu dinții. L-a omorât.

– Doamne Dumnezeule, icni James.

– Domnul Fowler m-a căutat din cauză că, așa cum zicea chiar el, „momentele de instabilitate psihică, destul de frecvente, dar deloc neplăcute“ ale logodnicei lui, Alice Rucastle, se transformaseră într-o „febră la creier“ extrem de gravă... ce o mai fi fost și aia. Watson, la fel ca majoritatea doctorilor din epoca noastră plină de ignoranță, se jură că există boala aceasta, dar nici măcar un medic dintr-o mie nu e în stare să-i descrie cauza ori tratamentul.

– Dar domnișoara Rucastle... sau cum o chema... era într-adevăr bolnavă? vru să știe James.

Avea o mare slăbiciune pentru poveștile ieșite din comun: îi plăcea să le asculte, dar la fel de mult îi plăcea și să le scrie.

– Era... dar nu ea a murit din cauza bolii, ci fratele ei, Edward, care nu era decât un copilaș, spuse Holmes.

– Edward, repetă James.

Își aduse aminte de moliile care se învârtiseră în jurul lămpii cu o noapte în urmă, când se apropia de sfârșitul colecției cu povestiri.

– Băiețelul cel rău și cu capul mare, continuă el. Cel a cărui guvernantă trebuia să fie domnișoara Violet Hunter.

Holmes izbucni iarăși în râs.

– Domnișoara Violet Hunter nu a fost angajată ca guvernantă. Copilașul Edward era deja mort atunci

când domnul și doamna Rucastle au angajat-o... unicul motiv pentru care au avut nevoie de ea a fost acela de a juca rolul fiicei lor, Alice, care era încuiată, departe de ochii lumii.

– Stați puțin, spuse Henry James, ridicând mâna cu manichiura îngrijită. Spuneți că Violet Hunter, sau cum o chema pe domnișoara aceea în realitate, a știut de la bun început că a fost angajată doar pentru a juca rolul fiicei soților Rucastle? Rolul logodnicei domnului Fowler?

– Exact asta spun, dragul meu James, răspunse Holmes cu ochii pe fereastră, la umbrele copacilor pe zidul bisericii de vizavi. „Violet Hunter“ nu era nimic altceva decât o femeie de stradă... și nicicum nu ar fi fost în stare să se dea drept guvernantă. Nu avea calitățile necesare. Iar domnul „Jephro Rucastel“ – care, în treacăt fie spus, nu era câtuși de puțin ticălosul din povestirea lui Watson și care de asemenea avea să moară foarte curând de o moarte violentă – i-a explicat de la început prostituatei londoneze că îi va da treizeci de lire pe lună, nu pe trimestru așa cum scrie Watson. O va plăti cu treizeci de lire pe lună doar ca să-și taie părul așa cum îi fusese tăiat lui Alice din cauza îngrozitoarei ei boli, să poarte rochia albastră a lui Alice și să stea cu spatele la fereastră, de unde o putea vedea Peter Fowler cum râde și se distrează, evident lecuită de nebunie.

– *Nebunie?* se sperie James.

– O, da. Am uitat să pomenesc de amănuntul ăsta, nu? Watson are dreptate când zice că nu trebuie să mă apuc eu să-mi scriu aventurile. Când tatăl lui Alice – apropo, chiar așa o chema pe tânără – deci, când tatăl ei a înțeles că nu își va mai recăpăta sănătatea mintală, i-a scris o scrisoare lui Peter Fowler, imitând foarte prost scrisul fiicei sale,

anunțându-l că rupe logodna. Dar Fowler nu a crezut niciodată că scrisoarea aceea era de la Alice.

– Spuneți că Alice Rucastle era nebună?

– De legat, spuse Holmes, fără strop de compasiune în voce. La început, nebunia asta a avut manifestări mai ușoare și destul de vesele, dar s-a agravat cumplit de mult de-a lungul anilor. În iarna logodnei ei cu Peter Fowler – logodnă de care trebuie să vă spun că a fost ascunsă părinților lui Alice, care niciodată nu ar fi fost de acord cu ea din cauză că o asemenea boală a minții este ereditară – starea ei tot mai gravă s-a manifestat mai întâi prin crize, apoi prin convulsii, iar, în cele din urmă, printr-un comportament extrem de violent pe care soții Rucastle l-au numit „febră la creier“ atunci când au anunțat boala fiicei lor lui Fowler și întregii opinii publice.

– Dar cu siguranță că domnul Fowler ar fi înțeles, spuse James.

Încerca să-și imagineze cum ar fi să scrie el o asemenea poveste, dar nu reușea. Era mult prea senzațională. Mult prea asemănătoare cu delirul din opera contemporanului Wilkie Collins.

– Ar fi înțeles că, într-un acces de nebunie, Alice Rucastle și-a ucis și și-a mâncat parțial fratele în vârstă de numai doi ani? îl întrebă Holmes cu blândețe. Eu mă cam îndoiesc.

– Sfinte Dumnezeule, șopti James. Și dumneavoastră ați avut cunoștință de... de monstruozitatea aceasta?

– Încă de la început, zise Holmes fără să mai zâmbească. Departe de a fi ticălosul care umbla să pună mâna pe o moștenire, așa cum l-a descris Watson, denaturând întreaga poveste, așa-numitul

Jephro Rucastle – pe numele lui adevărat Jethrow Dawkins – era un tată într-atât de îngăduitor și iubitor, că nu putea suporta gândul ca fiica lui, Alice, asasina unicului său fiu, moștenitor al averii și titlului familiei, să fie închisă într-o casă de nebuni. Așa i-a venit ideea să o încuie el într-o aripă goală și nefrecventată a casei.

– Dar dacă nu domnișoara Violet Hunter a descoperit toate lucrurile astea... dacă ea știa deja de nebunia lui Alice...

– Peter Fowler, nu prostituata Violet Hunter, a insistat să-i scoată din casă pe soții Rucastle, ademenindu-i cumva în oraș, în seara aceea de martie a anului 1886, spuse Holmes încruntat. Ne-a trimis o telegramă în care ne-a anunțat intenția de a o „salva“ pe iubita lui Alice. I-am răspuns de îndată, cerându-i să nu se apropie de Hodgkyss Hall. Din păcate, însă, nu a primit telegrama mea, pentru că deja părăsise hotelul din Wells, unde stătea. Eu și cu Watson ne-am grăbit cât am putut la Wookey Hole...

– Wookey Hole? îl întrerupse James.

– Da, firește. În Somerset, în apropiere de peșterile de lângă Wells. „Fowler“ stătea la Hotelul Wookey Hole din Wells. Familia „Rucastle“ din povestea lui Watson este în realitate bine-cunoscuta familie Dawkins. Tatăl lui Alice era Jethrow Dawkins, Lord Hodgkyss, văr primar cu vicarul de Wookey, supranumit „Eroul de la Transvaal“ [76] în timpul Revoltei Burilor din 1881.

– Până și eu, un biet american, am auzit de Vrăjitoarea de la Wookey Hole, zise James.

Parcă nu-și mai recunoștea vocea. Și nici nu-i prea venea să creadă că spusese așa ceva. Henry James Jr., la fel ca tatăl lui, Henry James Sr., și fratele lui

mai mare, William, avusese întotdeauna o slăbiciune pentru poveștile cu fantome.

– Vrăjitoarea de la Wookey Hole este doar o stalagmită din calcar care sperie turiștii încă din secolul al XVII-lea, zise Holmes pe cel mai sec ton cu putință. Alice Dawkins a fost adevăratul Monstru de la Wookey Hole. Iar asta s-a întâmplat doar cu șapte ani în urmă.

Henry James îl privi printre gene.

– Ați spus că Peter Fowler a fost ucis. În povestire moare de „o moarte violentă“ domnul Rucastle... sau Dawkins, Lord Hodgkyss, cum ziceți dumneavoastră. Cam multă vărsare de sânge rămasă fără explicații.

– Am ajuns doar câteva minute prea târziu, Watson și cu mine, șopti Holmes de-abia auzit. Fowler adusese cu el o scară înaltă, și-a primejduit viața mergând pe țiglele vechi ale acoperișului în beznă și a intrat prin lucarnă în camera lui Alice. Probabil că tânăra nu a făcut niciun gest cât el i-a desfăcut cătușele, lacătele și lanțurile, șoptindu-i vorbe de dragoste la ureche. Când s-a văzut liberă, i-a sfârtecat beregata cu unghiile și dinții. Când Dawkins, tatăl ei, a intrat în încăpere, a găsit-o mâncându-i inima. Chiar în spatele lui venea târfa angajată, care în povestire poartă numele „Violet Hunter“. Din pură coincidență, în seara aceea purta rochia albastră a lui Alice.

James nu spuse nimic; doar îl privea fix pe Holmes, așteptându-l să continue. Chiar dacă era convins că toată povestea nu era decât o scorneală, își dădu seama cu surprindere că respira foarte greu.

– Domnul Dawkins, adică Lordul Hodgkyss, avea la el un pistol, zise mai departe Holmes, pe același

ton sec. Cu o săptămână înainte când stătusem de vorbă cu el, îmi spusese că niciodată nu îl va folosi împotriva fiicei sale, indiferent cât de abominabile i-ar fi faptele. Și nu m-a mințit. Dawkins și-a pus pistolul acela la tâmplă și și-a zburat creierii când eu și cu Watson mai aveam doar câțiva metri până la el.

– Și duduia Violet Hunter? vru să știe James. Guvernanta ne-guvernantă?

– A înnebunit pe loc, spuse Sherlock Holmes. A început să țipe atunci când a văzut grozăvia din camera lui Alice Dawkins și continuă să țipe și în ziua de azi, în ospiciul plătit de Lady Hodgkyss.

James zâmbi, încercând să demonstreze că nu era chiar un mocofan. „Mocofan“ – învățase cuvântul acesta în tinerețe, când fusese la spectacolul unui circ ambulant, lângă Newport; dar nu se mai gândise la el de ani buni. Și nici nu-l folosise vreodată în scrierile lui.

– Și cu Carlo ce s-a întâmplat? întrebă el cu timiditate.

– Carlo?

– În „Aventura de la Fagii de Aramă“, Watson scrie despre un mastiff uriaș, pe nume Carlo, care patrula noaptea pe proprietate și care i-a sfârtecat gâtul domnului Rucastle în finalul povestirii.

Holmes schiță un zâmbet subțire.

– O, da, „mastiff-ul cel lătrător“. Watson n-a știut niciodată să facă diferența între câinii de vânătoare și cei ciobănești... Watson nu se pricepe deloc la câini. *A existat*, într-adevăr, un mastiff la Hodgkyss Hall. Îl chema Barney, avea cincisprezece ani și, dacă ar fi dat peste vreun hoț

în crucea nopții, s-ar fi culcat pe spate ca să fie scărpinat pe burtă. Jethrow Dawkins ne-a povestit mie și lui Watson că unica mârșăvie comisă vreodată de Barney a fost să distrugă unul dintre animalele împăiate pe care le colecționa Lady Hodgkyss.

– Dar Watson scrie în „Aventurile de la Fagii de Aramă“ că – și aici sper să citez corect – a fost nevoit să-i zboare creierii creaturii cu revolverul pe care îl purta la el, după ce fiara îl omorâse deja pe domnul Rucastle, spuse James cu vocea sugrumată.

– Era revolverul domnului Dawkins și eu am tras cu el, zise Holmes. Dar nu în câine. Ci în Alice Dawkins pe care am găsit-o mâncându-și tatăl.

Cei doi bărbați nu mai rostiră niciun cuvânt vreme de câteva minute.

În cele din urmă, Sherlock Holmes – sau cel care se prefăcea a fi imaginarul Sherlock Holmes – spuse:

– Cred că pot pricepe de ce Watson a simțit nevoia să scrie despre Afacerea Wookey Hole... „Aventura de la Fagii de Aramă“, cum a intitulat-o el. L-a obsedat. Nu l-a lăsat să doarmă. Este în firea doctorului Watson să încerce să rearanjeze astfel de lucruri în povestiri simple, unde nu există decât bine și rău. În locul lui, însă, eu aș fi lăsat în plata Domnului toată afacerea de la Wookey Hole.

Henry James îl privi în ochi și spuse:

– Sper că vă dați seama că tot ce mi-ați relatat sună total absurd.

– Categoric, fu de acord Holmes, uitându-se la ceas. John Hay a zis că la prânz ni se va pregăti o

gustare ușoară în seră, chiar dacă el va fi încă ocupat și nu va putea să ni se alăture. Vreți să luați masa cu mine, domnule James?

– Cred că voi aștepta ceaiul cu Clarence King și cina cu emisarul norvegian, domnule Holmes, îi răspunse Henry James.

Și, fără vreun alt cuvânt, se duse direct în camera sa și se întinse pe patul acoperit cu o cuvertură albă, imaculată.

CAPITOLUL 16

Clarence King sosi fix la ora cinci. Bărbat corpolent, deja în vârstă de cincizeci și unu de ani, de mult trecut de silueta atletică, de alpinist, din tinerețe, King se înfățișă la ușa soților Hay îmbrăcat într-un costum uzat din catifea reiată verde, cu pantaloni până la genunchi și ciorapi trei sferturi din lână. Pe cap purta o beretă mare.

– Ooo! Ți-ai pus vechiul tău costum european de călătorie! strigă John Hay, pompându-i cu înflăcărare mâna prizonieră în cele două ale sale. Iar ai de gând să pleci în străinătate?

– Dacă Mexicul e considerat „străinătate“, atunci da, râse King pe un ton care lui Henry James i se păru la fel de catifelat precum ridicolul costum de călătorie. M-am pomenit la Washington fără alte haine, dar știam că vechii și dragii mei prieteni îmi vor scuza acest abuz de catifea. Ziceți și voi că sărbătoresc Ziua Sfântului Patrick [77] cu nițică întârziere.

– Din partea noastră, poți să te îmbraci și cu nădragii ăia din piele cum poartă cowboy-ii și tot ai fi perfect pentru casa noastră, Clarence, zise Hay, care deja stabilise că cina va fi mai puțin formală; adică domnii se puteau îmbrăca în smoking, iar nu în frac, chiar dacă aveau să ia cina în compania diplomatului norvegian, a soției și fiicei acestuia.

King își smulse de pe creștet bereta supradimensionată și o întinse servitorului din apropiere. James observă că părul lui Clarence King se rărise considerabil de când îl văzuse el ultima oară, lăsând în urmă-i doar o amintire căruntă a fostelor bucle blonde de odinioară. Barba lui King era scurtă, tunsă în stilul lansat de U.S. Grant [78], demodat însă de multă vreme. James își zise că, în combinație cu costumul din catifea reiată, barba aceea și kilogramele în plus îl făceau pe explorator să aducă foarte mult cu portretele lui Henric al VIII-lea. Dar, pe de altă parte, își dădu seama scriitorul, și despre *el* se putea spune exact același lucru.

Entuziasmul de fetișcană cu care Clara Hay îl îmbrățișă și sărută pe vechiul prieten de familie li se păru lui James și Holmes deloc caracteristic pentru buna și așezata doamnă.

– Clara, dragostea mea! răcni King. Tu rămâi singura rază de soare în viața mea înnourată de om bătrân. Cum prea bine știi...

Și aici Clarence King îi aruncă lui John Hay o privire de băiețel pus pe năzbâtii.

– ...mi-ai distrus complet dorința de a mă apropia de alte membre ale sexului tău. Tu ești motivul pentru care n-am să mă însor în puținul timp care mi-a mai rămas de trăit și aștept cu nerăbdare incinerarea, căci doar ea ar putea să reprezinte o experiență nouă pentru mine.

– Ahhhh! țipă Clara și-l plesni pe King peste mâneca din catifea verde.

– Măi, să fie, uite-l și pe Harry! răcni din nou King, scuturând cu multă însuflețire mâna lui Henry James. Din tot grupul nostru se pare că deocamdată Adams e în frunte în cursa către

chelie, dar bag de seamă că o să cam aibă ceva de furcă cu noi doi. Ce a reușit să te scoată din ceața Londrei și să te aducă în State, prietene?

– În primul și în primul rând, răspunse James cu blândețe, retrăgându-și mâna amorțită din strânsoarea exploratorului și stăpânindu-și impulsul de a și-o masa, am dorit să-mi revăd prietenii. Dă-mi voie să ți-l prezint pe tovarășul meu de călătorie... Domnul Jan Sigerson. Domnule Sigerson, vi-l prezint pe originalul și inegalabilul Clarence King. Domnul King, domnul Sigerson.

King dădu mâna cu Holmes, dar imediat făcu un pas înapoi, ca și cum ar fi vrut să-l examineze mai atent pe detectiv.

– Sigerson? *Jan Sigerson?* Exploratorul norvegian? Cel care acum doi ani a reușit să străbată ținutul Munților Himalaya mai departe decât oricare alt explorator alb? *Acel* Jan Sigerson?

Holmes își înclină capul cu modestie.

– Pe toți sfinții, domnule, tună King, este o mare bucurie și onoare să vă cunosc. Am să vă pun o mie de întrebări despre Himalaya și despre Ținutul Interzis [79] în care ați reușit să intrați. Of, domnule, dumneavoastră ați înfruntat munți *adevărați*, în vreme ce eu mi-am irosit tinerețea cățărându-mă pe mușuroaiele astea de pe continentul nostru.

– Nu am ajuns decât la trecătorile cele mai accesibile, domnule King, rosti Holmes cuvintele cu accent norvegian.

În seara aceea mustața lui groasă și neagră părea mai groasă și mai neagră, iar James se întrebă din senin dacă nu cumva detectivul îi mai adusese niște retușuri.

– Și chiar și atunci am făcut-o călare pe ponei, încheie Holmes.

– Vino în salon, King, spuse Hay, evident încântat să-și revadă prietenul.

Dar lui James i se păru că mai era ceva în tonul gazdei sale... să fi fost o oarecare jenă din cauza felului în care era îmbrăcat King? Sau poate o afacere tabu, rămasă neîncheiată între cei doi? O datorie de bani, oare? Oricât de trupeș și rumen în obraji părea King, o privire mai atentă dădea de înțeles că nu se simțise tocmai bine în ultimul timp... poate chiar suferise de o indispoziție destul de gravă.

– Ceaiul este servit! îi anunță Clara Hay.

– O, ce vremuri am trăit noi, Clara. Ții minte? Cum pleca John devreme de la Departamentul de Stat, preferând mai degrabă să lase nația neocrotită decât să lipsească de la ceaiul nostru de la ora cinci. Și Adams... cum își scotea el mutra gălbejită din birou fix la cinci – nimic altceva nu l-ar fi putut smulge de lângă tomurile alea mucegăite ale lui. Și Clover... cum mai râdea Clover și ne conducea în salonul unde ardea focul în șemineu și ne așteptau fotoliile noastre îmbrăcate în piele roșie..., surâse Clarence King cu tristețe.

Acum King păru să-și dea seama de efectul produs asupra celorlalți de panegiricul lui, drept care își schimbă imediat și tonul, și expresia:

– De fapt eu speram să înlocuim ceaiul cu niște vin bun de-al tău, John.

– Exact așa vom face, spuse Hay, luându-l pe King de după umeri și conducându-l în salonul dominat de șemineul uriaș. Exact așa.

În vreme ce-și sorbea ceaiul (se turnase vin în pahare, dar el voia să îl bea mai încolo), Henry James își aduse aminte cât de mici de statură erau toți membrii din grupul celor Cinci Cupe. Clarence King, de doar un metru și șaptezeci, era cel mai înalt dintre ei.

După ceva flecăreală ca între prieteni – Hay încercând să afle dacă King urma să plece spre o mină de diamante din Anzi sau spre o mină de aur din capătul din Alaska al Munților Stâncoși (la care i se răspunse doar: „Niciuna, nici alta! E vorba de o mină de argint din Mexic!“) – King îi puse lui Holmes câteva întrebări despre culmile din Himalaya. Holmes îi răspunse ceva mai evaziv la început, dar apoi cei doi bărbați începură o discuție serioasă pe tema expedițiilor în astfel de regiuni îndepărtate. James îi urmărea cu atenție, așteptând inevitabilul moment în care Sherlock Holmes să înceapă să se bâlbâie, neputând să deosebească un vârf din Himalaya de un deal din Herefordshire.

– V-am citit cartea, îi spuse aproape cu sfială „Jan Sigerson“ lui King. *Alpinism în Sierra Nevada* [80]. Mi-a plăcut nespus de mult.

– E un volum vechi și depășit, râse King. L-am scris acum mai bine de douăzeci de ani. Și jumătate din capitole se referă doar la descoperirile din epoca Pleistocenului Timpuriu, pe care le-am făcut în vara și toamna lui 1864. Dar spuneți-mi, domnule Sigerson... v-a plăcut partea în care am descris cucerirea Muntelui Whitney?

Sherlock Holmes zâmbi, fără să răspundă.

Interveni John Hay:

– Ascultă, Clarence...

– Am scris două capitole doar despre ascensiunea pe Muntele Tyndall, tună King. Jumătate din carte se referă la urcarea pe toate celelalte culmi din jurul Parcului Yosemite. Însă triumful meu asupra măreţului Munte Whitney este descris în doar două propoziţii subordonate.

– Nu toate culmile pot fi urcate de la prima încercare, şopti Holmes.

King izbucni în râs şi îl aprobă din cap. Apoi se întoarse către Henry James:

– Uite, Harry, care sunt alea două propoziţii subordonate, de la cap la coadă – şi citez: *După ce am încercat în zadar să urc pe Muntele Whitney şi m-am întors la şes...*

Doar el singur râdea în hohote, dar asta nu părea a-i umbri veselia zgomotoasă. James se uită la el cu atenţie şi descoperi amărăciunea profundă instalată în sufletul celui mai vechi dintre vechii lui prieteni – ba nu, mai degrabă o deprimare ce venea de dinăuntru şi nu era provocată de factori externi, aidoma ceţii descrise de Dickens, care se ridica din mormintele de sub biserica veche, îngheţându-i, în final, pe toţi credincioşii.

– Eram tânăr, în formă, bine echipat şi motivat, spuse King, şi nu doar că nu am ajuns nici la o sută douăzeci de metri de vârf din prima încercare, dar când m-am întors şi am reuşit să mă urc până la el, s-a dovedit că *greşisem muntele*! Nu ştiu cum, dar în ambiţia mea de a mă urca pe el, am rătăcit un munte întreg... de patru mii patru sute nouăsprezece metri!

– Dar te-ai întors şi ai reuşit să ajungi în vârf, spuse cu blândeţe John Hay.

– Da, recunoscu King, dar numai după ce au urcat pe el înaintea mea alți albi ajutați de indieni. Și totuși eu l-am botezat!

– Mai este și un alt munte care vă poartă numele, zise Holmes. Muntele Clarence King... mi se pare că la nord-vest de Muntele Whitney, din lanțul Sierra Nevada.

– Cei din grupul nostru de exploratori se dădeau în vânt să boteze munții după numele colegilor, spuse King, întinzând paharul gol spre servitorul tăcut de alături pentru a-i fi umplut. Muntele ăla se cheamă „Muntele Clarence King“ pentru că era deja un vârf în Yosemite botezat după un oarecare predicator: Thomas Starr King. Culmea mea n-are decât trei mii nouă sute treizeci și trei de metri. Nu știu cum se face, dar mereu sunt cel mai pișpiriu din grup. La ce înălțime se află trecătoarea aia pe unde ați intrat în Tibet dinspre Sikkim, domnule Sigerson?

– *Jelep La?* spuse Holmes. Patru mii două sute șaizeci și șase de metri în punctul cel mai înalt al trecătorii.

– Recunoașteți deschis, îi zise King. Nu ați fost tentat nici măcar o clipă să clădiți un morman de pietre de vreo treizeci și ceva de centimetri înălțime? Ca să se poată spune că ați trecut de patru mii trei sute? Știți bine că alpiniștii care depășesc patru mii trei sute se bucură de mare respect în America.

Dar, fără să aștepte vreun răspuns, King începu să-l descoasă pe Sigerson/Holmes cu privire la metodele sale de alpinist; discuția dintre ei se asemăna cu un interogatoriu desfășurat în ritm de *staccato*. Holmes răspundea prompt și succint la fiecare întrebare, dovedind, în mod evident, că pricepea destul de bine termenii. Uneori punea și

el întrebări care-l făceau pe King să izbucnească în râs și să spună că, în ultimele două decenii, el nu urcase pe munți, ci scormonise prin și pe sub ei. James nu putu decât să remarce valul de termeni absconși pentru el care umpleau aerul: piolet, coborâre în rapel, urcare în cap de coardă, cum să-ți faci un nod Prusik din șireturile de la bocanci atunci când atârni suspendat deasupra hăului... James nu pricepea nimic din toate astea, dar Holmes lăsa impresia că *el* înțelegea absolut tot.

În cele din urmă, Clarence King oftă:

– Ei, asta este, las munții în grija generației dumneavoastră de alpiniști mai tineri. Mă tem că mie mi-au cam trecut zilele de stat în coardă și coborât în rapel.

Ca să risipească amărăciunea din vorbele lui și să schimbe subiectul conversației, John Hay îi zise:

– Al nabii de rău o să-i pară lui Adams că nu te-a văzut.

– Așa îi trebuie, mormăi King, ridicându-și paharul pentru a-i fi din nou umplut.

– Ar trebui să-i povestești oaspetelui nostru cum te-ai cunoscut cu Henry Adams, îl îndemnă Hay.

Clarence King păru să se gândească bine dacă merita să irosească timpul celorlalți cu povestea aceea, apoi își goli paharul și se întoarse spre Holmes:

– Nu-i așa că încă nu l-ați cunoscut pe Henry Adams, domnule?

– Așa este. Nu am avut încă această plăcere.

King mârâi:

– Cu multă vreme în urmă, să tot fi fost prin 1867, nefiind în stare să-mi găsesc o ocupație onorabilă – și nefiind nici prea interesat de așa ceva – am convins Congresul să creeze o Comisie de Prospectare a Paralelei Patruzeci și să mă pună pe mine la conducerea ei. În 1873, pe când mergeam de la Cheyenne, Wyoming, către Long's Peak din Colorado, ca să mă întâlnesc cu unul dintre asociații mei, un anume Arnold Hague [81]... Ați auzit de Long's Peak, domnule Sigerson?

– Nu, răspunse Holmes.

– Este unul din vârfurile din Colorado cu o înălțime de patru mii două sute nouăzeci și cinci de metri, dacă nu cumva mă înșeală memoria. A fost numit după Locotenentul Long, din expediția lui Zebulon Pike [82] și se află pe curbura estică a Munților Stâncoși. Amănunt absolut irelevant pentru povestea mea...

James surâse. Aproape că uitase de harul înnăscut de narator al lui Clarence King, care-și spunea mereu poveștile făcând o mulțime de digresiuni, aidoma cursului șerpuit al unui râu de munte, fără să-și plictisească niciodată ascultătorii. James se întrebase adesea oare de ce un asemenea dar nu putea fi transpus și în scris.

– Așa, deci... și, cum ziceam, la apusul soarelui de-abia ce reușisem să ajung în valea de lângă Estes Park și am fost nevoit să închiriez una din barăcile de acolo, ca să am unde să-mi petrec noaptea. Problema era că baraca avea pat, dar nu și sobă, iar noaptea era foarte friguroasă. M-am învelit cu toate păturile pe care le aveam la mine și tot nu mă puteam opri din tremurat. Normal că nici vorbă de somn, așa că, la un moment dat, am auzit un zgomot de afară și ies eu cu lanterna și... acolo era chiar domnul Henry Adams călare pe un catâr.

Nici în ziua de azi nu pot spune care părea mai bucuros că a dat de o așezare umană... Adams ori catârul lui.

Henry împlinise un an de când era asistent universitar la Catedra de Istorie de la Harvard și începuse să-l pasioneze și geologia după ce scrisese un articol despre geologul britanic Charles Lyell pentru *North American Review.* Un prieten îi sugerase să-și petreacă vacanța de vară în vest ca să vadă cum lucrează echipa noastră de prospecțiuni și așa a și făcut, fără să stea deloc pe gânduri. Probabil că Henry își zicea că toate prospecțiunile noastre aveau ceva de-a face cu geologia. Plus că îl cunoscuse pe Arnold Hague mai demult la Boston, așa că s-a dus cu el și a pierdut vremea pe lângă tabăra acestuia de pe Long's Peak până când s-a hotărât să se urce pe catâr și să se învârtă singur puțin prin zonă. Normal că s-a rătăcit, dar, cum Adams al nostru nu e deloc prost, a lăsat frâu liber catârului... ăsta-i cel mai înțelept lucru pe care îl poți face dacă vrei să ajungi la hrană și civilizație: să lași frâu liber unui catâr flămând. Așa s-a făcut de a nimerit el la baraca mea din Estes Park pe la zece noaptea.

Ajuns în punctul acesta al povestirii, Clarence King rânji cu gura până la urechi, iar James îi observă zâmbind și pe John și Clara Hay, care evident anticipau finalul poveștii.

– De fapt, m-am mai întâlnit în fugă cu Henry și înainte de noaptea aceea, continuă King. O dată la Washington și o dată în Cheyenne, cu o săptămână înainte de Estes Park. Dar nu cred că ne cunoșteam suficient de bine pentru a putea justifica felul în care m-a strâns în brațe atunci când s-a dat jos de pe catâr și m-a recunoscut. Oricum, ideea e că i se făcuse foame și era și nițeluș cam neliniștit. Ce vreau eu să vă spun este că Estes Park e la

altitudine destul de mare și noaptea era friguroasă, chiar dacă era doar august; acolo se poate întâmpla și să ningă în august. Așa că am mâncat împreună niște fasole din conservă și ne-am culcat îmbrăcați pe singurul pat din baracă. Am stat la povești până în zori. De atunci suntem foarte buni prieteni.

– O să-i pară rău că nu a apucat să te vadă, repetă John Hay.

– Da, domnule, știu, dar n-am ce-i face. Dacă vreau să pun pe perete și un Constable lângă toate tablourile mele de Turner, trebuie să ajung la mina aia de argint sau să mă întorc în Sierra și să caut ceva aur.

John Hay îi spuse zâmbind lui Holmes:

– Harry știe povestea asta, dar merită repetată. Acum câțiva ani Clarence s-a dus în Anglia să cumpere lucrări de artă – printre altele – și Ruskin [83] avea de vânzare două picturi splendide ale lui Turner. Când l-a întrebat pe King pe care o vrea, Clarence a zis că pe amândouă, pentru că – și exact astea au fost vorbele lui: „Un Turner frumos merită să aibă lângă el un alt Turner, la fel de frumos.“

King surâse stins amintirii:

– Pe vremea aia cumpăram tablourile lui Turner numai două câte două. Astăzi, însă, sărăcia mă obligă să vin la cina protocolară dată de cei mai buni prieteni ai mei îmbrăcat într-un costum vechi din catifea reiată.

– *Corde du roi*, murmură Henry James. Țesătura regilor. Și ce balenă frumoasă era. [84]

– Astea au fost ultimele cuvinte ale Căpitanului Ahab înainte ca Moby Dick să scufunde corabia

Pequod, spuse Clarence King.

Când Holmes ridică nedumerit din sprâncene, John Hay îi explică:

– Este vorba despre un roman care a apărut acum mai bine de patruzeci de ani [85] și care nu a atras mai deloc atenția cititorilor și criticilor. Dar Clover ni l-a recomandat și noi, toți cei din grupul celor Cinci Cupe, ne-am îndrăgostit literalmente de el și citam adesea din paginile lui. Este vorba despre Ahab, un căpitan de balenieră, obsedat de balena albă care îi mâncase piciorul în urmă cu mai mulți ani.

– Tactica lui Ahab față de balena lui cea albă a devenit mai nou atitudinea mea față de viață în general, zise Clarence King.

– Adică ce fel de atitudine? îl întrebă Henry James.

– „...până la capăt am să mă lupt cu tine; din inima iadului am să mă ridic să te înjunghii; toată ura am să mi-o pun în ultima suflare atunci când am să te scuip în față“, cită King, îndulcind ferocitatea exprimării cu un surâs dulce de copil.

Clara Hay, care se strecurase afară din salon cu câteva minute mai devreme, se întoarse acum, strângându-și mâinile la piept.

– Au sosit domnul Helmer Halvorsen Vollebæk, emisar diplomatic al Regatului Norvegiei, doamna Vollebæk și fiica acestora. Aici e cam prea cald și parcă nici nu e destul loc, așa că m-am gândit să servim aperitivele în seră. Mi-a spus bucătarul că cina va fi gata în mai puțin de o oră.

CAPITOLUL 17

Printre cunoștințele lui Henry James se afla o ducesă cam bătrâioară pe care el o considera cea mai crudă persoană pe care o întâlnise el vreodată. După luni bune petrecute la Veneția, doamna respectivă revenea acasă pe perioada sezonului londonez [86] și avea obiceiul să dea o petrecere a cărei atmosferă încărcată cu malițiozitate și perfidie i-ar fi făcut invidioși și pe membrii familiei Borgia. James fusese și el invitat la unul din aceste autodaféuri [87] pentru a completa numărul de bărbați necăsătoriți de la masă (și, poate, pentru a fi un fin observator al crudei ceremonii de sacrificare ce avea să se desfășoare în seara aceea) și onorase invitația din pură curiozitate, cu toate că fusese avertizat din vreme asupra veninului cu care își împroșca ducesa oaspeții. La cina aceea au fost invitate cinci cupluri, dintre care niciunul nu făcea parte din cercul social al ducesei; însă patru dintre doamnele respective întrețineau relații adulterine cu nu mai puțin de cinci dintre bărbații prezenți la cină. Pe lângă cele cinci cupluri acolo se aflau celibatarii (din rândul cărora ieșea în evidență Henry James, atât prin vârstă, cât și prin poziție socială) și cinci tinere necăsătorite. După cum prea bine știa ducesa, fiecare dintre domnișoarele respective avea (sau avusese) o legătură amoroasă catastrofală cu unii dintre bărbații singuri sau căsătoriți de la petrecere.

Dar nici vorbă ca soțul sau soția să fie la curent cu legăturile dintre invitați.

Cina cu pricina mustise de tensiuni, însă Henry James se simțea mult mai încordat la masa aceasta din ziua de duminică, 26 martie 1893, când soții Hay – poate cel mai amabil și blând cuplu pe care îl cunoscuse vreodată scriitorul – se arătau fericiți să-i aibă alături pe vechiul lor prieten, Harry, pe domnul Sigerson, pe Clarence King și pe diplomatul norvegian, împreună cu soția și fiica lui.

Domnul Helmer Halvorsen Vollebæk nu ocupa poziția de ambasador al Regatului Scandinav în Statele Unite pentru simplu motiv că Regele Oskar al II-lea al Scandinaviei prefera să aibă în permanență câte doi emisari la Washington, unul din Suedia și unul din Norvegia, țări unite doar cu numele sub Oskar al II-lea, dar fiecare fălindu-se cu originea ei distinctă. Cei doi emisari dețineau pe rând postul de ambasador și, la momentul despre care vorbim noi, diplomatul suedez ocupa această funcție. După doi ani urma să vină rândul domnului Vollebæk.

James aprecie că norvegianul avea în jur de șaizeci de ani, însă soția acestuia, Linnea – dacă îi reținuse corect numele în timpul prezentărilor –, trebuie să fi fost cu cel puțin douăzeci de ani mai tânără. Oda, fiica lor, părea cam de optsprezece, nouăsprezece ani și era cea mai căutată debutantă de pe Massachusetts Avenue [88]. Toți cei trei vorbeau o engleză fără cusur.

James se simți dezamăgit (sau, poate, ușurat, căci îi era greu să-și analizeze emoțiile în momentele acelea) când „Sigerson“ a fost prezentat domnului Vollebæk și cei doi bărbați au pocnit din călcâie și și-au înclinat capetele în același timp, însă s-au salutat în limba engleză.

Primele feluri au fost savurate printre frânturi de conversație lejeră. John și Clara Hay se pricepeau ca nimeni alții să-i atragă în discuție pe toți cei din jurul mesei. Singurul moment când s-au atins (tangențial doar) subiecte cu tentă politică a fost atunci când familia Vollebæk și-a manifestat entuziasmul față de fastuoasa ceremonie organizată cu ocazia instalării în funcție a președintelui Grover Cleveland, din urmă cu câteva săptămâni, și când și-au declarat dorința de a vizita în luna mai Expoziția Columbiană, din cadrul Târgului Internațional de la Chicago, înainte de a se întoarce în Norvegia unde aveau să-și petreacă vara. Domnișoara Vollebæk părea interesată doar de numeroasele baluri care aveau loc în capitală.

– Oda este la vârsta când fiecare bal reprezintă o bună ocazie de a întâlni tineri necăsătoriți, zise doamna Vollebæk cu un ușor accent scandinav.

– Mamă! exclamă Oda, cu obrajii roșii ca focul.

– Ce s-a întâmplat? Ăsta este adevărul, nu? râse tatăl ei, tamponându-și buzele cu șervetul. Fetița mea își va găsi foarte curând un soț.

Oda se îmbujoră și mai tare, iar Clara Hay spuse surâzând:

– Întâmplarea face să avem alături doi dintre cei mai căutați celibatari din America, Excelență.

Când domnul Vollebæk ridică nedumerit din sprâncene, buna doamnă se grăbi să explice:

– De multă vreme tinerele domnișoare de la noi încearcă să câștige inimile domnilor James și King.

– Chiar este adevărat, domnule James? îl întrebă doamna Vollebæk evident interesată. Niciunul dintre dumneavoastră nu este căsătorit?

Henry James detesta subiectul acesta. Mai ales atunci când se întâmpla să ajungă ținta tachinărilor. Îl enerva de zeci de ani, dar măcar învățase cum să răspundă.

Surâzând ușor și înclinând foarte puțin fruntea, ca pentru a primi titlul de cavaler de la Regină, James spuse:

– Vai mie! Sunt pe punctul de a împlini cincizeci de ani și un holtei atât de bătrân nu mai poate fi numit „bun de însurătoare“, ci mai degrabă „celibatar convins“. Pare aproape sigur acum că singurul mariaj de care mă voi bucura în viața aceasta este cel cu arta mea.

Observă privirea nedumerită din minunații ochi ai doamnei Vollebæk și adăugă:

– Cu scrisul meu, vreau să spun, deoarece sunt doar un biet scrib, pasionat în prezent de dramaturgie.

– Cred că v-am spus, dragele mele, interveni domnul Vollebæk, că domnul James este unul dintre cei mai mari scriitori americani în viață.

James înclină iar capul, ca răspuns la complimentul primit; apoi zise zâmbind:

– Dacă este să ne luăm după vânzările cărților mele din ultimii ani, mă tem că editorul meu și – din nou vai mie! – cititorii mei s-ar putea să nu fie de acord cu dumneavoastră. Dar vă mulțumesc pentru vorbele acestea pline de gentilețe.

– Și dumneavoastră, domnule King? glumi doamna Linnea Vollebæk aplecându-se peste masă ca să îl vadă mai bine pe celebrul geolog explorator.

Soția diplomatului era încă destul de tânără și atrăgătoare ca să-și permită să cocheteze.

– Dumneavoastră tot cu munca sunteți căsătorit?

Clarence King ridică paharul cu vin spre ea.

– Câtuși de puțin, doamnă. Problema mea este că sunt în permanență prezentat celor mai încântătoare domnișoare din New York, Boston și Washington; iar acum am avut ocazia să fac cunoștință cu superba dumneavoastră fiică, Oda...

Și își ridică paharul mai sus, apoi sorbi din el, în vreme ce sărmana domnișoară Vollebæk se aprinse iar la față.

– Însă, așa cum bine spune prietenul nostru, Harry, vai mie! continuă King. Toate frumusețile din America și din Anglia... și din Norvegia... absolut toate sunt extraordinar de *palide*, în vreme ce pentru mine, din cauza unei stranii înclinații a firii mele sucite, culmea frumuseții feminine este reprezentată de splendorile brunete din Mările Sudului.

John Hay izbucni în hohote de râs, fiind imediat imitat de toți oaspeții de la masă.

– Ați călătorit prin Mările Sudului, domnule King? vru să afle doamna Vollebæk.

– Vai mie, nu! surâse răutăcios King.

Era limpede că-i face plăcere să-l ironizeze pe James pentru că folosise expresia de care abuzase

atât de mult o poetă din îndepărtata Anglie. [89]

– Însă Henry Adams și John La Farge [90] au călătorit vreme de doi ani prin toate insulele din Pacific și mi-au trimis de acolo scrisori lungi, în care au descris cu lux de amănunte frumusețea doamnelor oacheșe de acolo.

Își termină vinul și adăugă:

– Nu contează că sunt îmbrăcate în piei rupte.

John Hay făcu un semn din cap spre unul dintre servitori și imediat au fost reumplute paharele tuturor. Apoi spuse:

– Clarence a fost în Cuba și Caraibe.

– Și în Mexic și în America Centrală și mai la sud de ea, dar... vai mie...

Și exploratorul își plecă fruntea, parodiind înfrângerea și inima frântă.

– În cinstea domnului King și fie ca domnia sa să-și găsească frumusețea întunecată, spuse micuța Oda, ridicând paharul plin.

Toți se amuzară copios de gluma făcută de tânăra doamnă, apoi ridicară și ei paharele în onoarea lui King.

Începură să fie aduse felurile principale. Agitat și fără poftă de mâncare, James aștepta cu înfrigurare momentul inevitabil când va fi dată în vileag escrocheria lui „Jan Sigerson“. În același timp își dădu seama că făcea neobișnuit de des semn servitorului să îi umple paharul.

Conversația îl avea și acum în centrul ei pe Clarence King, iar bărbații, ba chiar și Clara Hay,

explicau pe rând doamnelor Vollebæk cum fusese cu Marea Farsă a Diamantelor din 1872 și rolul de erou jucat de King în dejucarea planurilor celor care o puseseră la cale. Domnul Vollebæk nu avea nevoie de nicio lămurire, deoarece, după cum s-a dovedit pe parcursul discuției, unchiul său se aflase la New York la vremea respectivă și dorise din tot sufletul să investească și el în „miraculosul munte de diamante“ aflat undeva în vestul regiunii Colorado. Mai întâi și mai întâi, King a trebuie să descopere muntele cu pricina și să dovedească faptul că nu era decât o mare și sinistră păcăleală; diamantele, rubinele și celelalte nestemate de acolo erau cât se poate de reale și valorau cu totul cel puțin 30000 de dolari, însă erau de proastă calitate. Escrocii le cumpăraseră din Londra, apoi le „plantaseră“ la locul cu pricina, exact la fel cum alți șarlatani asemenea lor ascunseseră bucăți de aur adevărat în minele secătuite din Cripple Creek și din alte părți. Cei cu diamantele se așteptau ca investiția lor de 30000 de dolari să le aducă câștiguri de milioane. Clarence King salvase de la faliment zeci de milionari și potențiali investitori, printre care și domnul Halvard, unchiul lui Helmer Halvorsen Vollebæk.

– Dar nu confirmase domnul Tiffany, de la New York, faptul că diamantele și celelalte pietre prețioase găsite în munte valorau averi uriașe? întrebă doamna Vollebæk.

– Ba da, sigur că da, spuse King. Dar s-a dovedit că nici renumitul bijutier și nici vreunul dintre asociații lui nu aveau experiență în certificarea diamantelor brute.

– Dar, domnule King, atunci când ați descoperit muntele, zise domnișoara Vollebæk cu accentul ei încântător, ce anume.... cum spuneți dumneavoastră, americanii?... ce anume „v-a dat

de bănuit“ că pietrele fuseseră puse dinadins acolo?

Pe King îl apucă un râs atât de năvalnic, încât ceilalți i se alăturară, fără să știe precis de ce anume râd.

– Stimată domnișoară, spuse el când se mai potoli, am ajuns la așa-zisul Diamond Peak într-o zi de la începutul lui noiembrie. Atât de frig era în ziua aia, că ne-a înghețat whisky-ul în sticle. Ne-am dat jos de pe catâri atunci când am ajuns pe o porțiune de rocă de gresie, cam de treizeci de metri lungime; și nu puteam face nici măcar un pas fără să dislocăm câte un diamant ori altă piatră prețioasă. La început ne-am bucurat ca niște copii în ziua de Crăciun, repezindu-ne să adunăm nestematele. Apoi, însă, ochiul meu de om de știință a preluat controlul asupra emoțiilor. Și am observat că găseam pietrele numai în locuri unde terenul fusese răscolit. De exemplu, am găsit rubine în mușuroaie de furnici, dar numai în acele mușuroaie cu două găuri. Una era pentru accesul furnicilor, dar cealaltă – mi-am dat eu imediat seama – fusese făcută de cineva care împinsese rubinele înăuntru cu un băț.

Trebuie să știți, domnișoară Vollebæk, că niciodată nu se găsesc atât de multe nestemate într-un singur loc. Și, pentru a dovedi asta nefericiților din San Francisco și de aiurea care de-abia așteptau să-și cumpere acțiuni la falsa corporație minieră întemeiată de escrocii aceia, eu și prietenii mei am pierdut două zile săpând un șanț lung de un metru și adânc de trei într-o râpă unde ar fi trebuit să se găsească sute de diamante, dacă acela ar fi fost cu adevărat „Diamond Peak“. Dar... nu am găsit absolut nimic.

Cu paharul de vin în mâini, John Hay povesti finalul întâmplării:

– Și așa s-a făcut că tânărul nostru Clarence King n-a pus geană pe geană alte trei zile și nopți, pentru că s-a grăbit să se întoarcă la San Francisco, nu doar pentru a-i împiedica pe investitori să-și piardă banii, dar și pentru a-i opri pe escroci să-și vândă toate acțiunile la bursă și să dea lovitura vieții lor.

Ridică paharul:

– Pentru un om onest!

– Pentru un om onest! repetară ceilalți.

Rumeneala din obrajii lui King era evidentă chiar și prin bronzul lui intens.

– Acum, spuse Excelența Sa, Emisarul Diplomatic Vollebæk, când se aduse felul principal și o tăcere temporară se așternu în sufragerie, doresc să cer scuze tuturor celor prezenți pentru lipsa mea de politețe, dar aș dori să stau puțin de vorbă cu compatriotul meu, domnul Sigerson, în limba noastră maternă.

– Cum să nu! exclamă Hay.

Henry James își puse paharul pe masă și observă că îi tremură mâna.

Domnul Vollebæk se aplecă peste masă către Sigerson /Holmes și dezlănțui un tir de cuvinte în destul de melodioasa limbă norvegiană. „Sigerson“ lăsă impresia că dorea să spună și el ceva, dar se răzgândi. Vollebæk slobozi un alt șuvoi de vorbe.

Sherlock Holmes continua să tacă.

James își dădu seama că inima mai avea puțin și-i spărgea pieptul, atât de tare îi bătea. Doar câteva secunde, atâta doar și vor afla toți că omul adus de el în casa celor mai dragi prieteni nu era nimic altceva decât un impostor. La fel de evident va fi și că *James a știut tot timpul că-i un impostor.*

Sau nu va fi chiar atât de evident? James își imagină că scena din fața lui nu era decât una din romanele sau povestirile sale. Cum ar trebui să reacționeze „personajul lui“ în fața dezvăluirilor ce vor urma – farsă mult mai vătămătoare pentru cei din jurul mesei decât vechea poveste cu diamantele a lui King? Sigur, James ar putea simula șocul și surpriza și furia pe care toți ceilalți le vor simți cu adevărat, mai ales John și Clara.

Pe de altă parte însă, Holmes ar putea la fel de bine să dea totul în vileag, să dezvăluie faptul că James i-a fost complice din capul locului. Și atunci el va avea de ales între a spune că așa-zisul „Sigerson“ minte și să-l provoace la duel... pistoale în zori, douăzeci de pași!... și a se scuza cu câtă demnitate îi va mai rămâne, să anunțe că va părăsi Washingtonul chiar în această seara și să plece de la masă după ce își va fi cerut din nou scuze fiecăruia în parte.

Pe James îl luă cu rău de la stomac. Era convins că, pentru a explica aranjamentul acesta al lor, Holmes va invoca necesitatea de a rezolva „misterul“ sinuciderii lui Clover Adams, iar asta va produce un alt cutremur în sufletele soților Hay. (Care va fi o simplă adiere pe lângă puterea șocului și a sentimentului că a fost trădat pe care le va simți Henry Adams peste o săptămână, când va sosi acasă și prietenii lui îl vor pune la curent cu întâmplarea aceasta îngrozitoare. Henry James nu uitase câtuși de puțin cât de mult îl traumatizase moartea soției pe prietenul său istoric; atât de

profundă era rana din sufletul lui că nu vorbise nici măcar o singură dată despre circumstanțele tragicului eveniment în cei peste șapte ani trecuți de atunci.)

Amețit de la excesul de vin și de la starea de greață, James avea senzația că se află pe o barcă în plină furtună. Își vedea comesenii ridicându-se și coborând, ca pe valuri înspumate. Se sprijini cu palmele de fața albă de masă, încercând să-și domolească vertijul.

Și atunci Holmes/Sigerson începu să vorbească.

Lui James i se *părea* că era limba norvegiană. Deși Holmes începuse mai ezitant, cuvintele acelea (probabil în limba norvegiană) se transformară iute într-un torent. Când Holmes se opri din vorbit, domnul Vollebæk îi puse o întrebare într-o norvegiană și mai rapidă, iar „Sigerson“ îi răspunse cu aceeași viteză, rostind câteva fraze extrem de lungi. Henry James pur și simplu refuza să creadă că o asemenea fluență putea fi câștigată în câteva ore de studiu.

James se uită la cele două doamne Vollebæk. Atât pe chipul mamei, cât și cel pe al fiicei nu se putea citi decât curiozitate și nici urmă de uluire sau neîncredere.

Se vede treaba că emisarul Vollebæk pusese o altă întrebare, pentru că exploratorul norvegian, recte Sherlock Holmes, izbucni în râs și rosti câteva cuvinte în limba rapidă și fluidă a presupusei lui patrii.

Ca scriitor, Henry James se simțea adesea – de fapt, destul de frecvent, dacă e să fim cinstiți până la capăt – oarecum detașat de evenimentele și conversațiile din jurul lui. Cu toate că, în general,

se străduia să nu-i scape nimic, lumea i se părea mai mult un model pentru literatura pe care o scria, decât ceva de care ar fi trebuit să se bucure pur și simplu. Însă, în duminica aceasta de martie, James avea sentimentul că ieșise cu totul din propriul trup și plutea deasupra mesei, fantomă urmărindu-i pe cei încă vii cum sporovăiesc într-o limbă neinteligibilă. Sau, mai bine, ca un spectator la teatru – pentru că la fel se simțise și în Anglia, atunci când urmărea repetițiile și spectacolele cu piesa *Americanul,* prima sa încercare în ale dramaturgiei. Detașat, critic, sceptic și, cu toate acestea, surprinzător de încântat.

Numai că acum se simțea sigur și îngrozit.

Emisarul Helmer Halvorsen Vollebæk se întoarse spre soții Hay, King și James, spunându-le:

– Vă cer din nou scuze pentru lipsa de politețe de care am dat dovadă discutând în limba noastră maternă și vă mulțumesc pentru răbdare și îngăduință. Dar domnul Sigerson mi-a întărit o bănuială anterioară conversației noastre... și anume, că lucrurile nu sunt tocmai ceea ce par în cazul domniei sale.

Lui James i se tăie respirația. Prin urmare strădania lui Holmes de a vorbi limba norvegiană *eșuase*. Cum să nu eșueze? Niciun englez nu poate pretinde cu șanse de succes că ar fi originar din Scandinavia în fața unui norvegian autentic. James fusese pur și simplu luat prin surprindere de încercarea lui Holmes de a vorbi limba aceea străină. Atât și nimic mai mult.

– ... doamnele mele și cu mine am citit prin gazete și am auzit despre domnul Sigerson, exploratorul norvegian, continuă Helmer Halvorsen Vollebæk, pe un ton de scuză. Dar, după ce am discutat câteva minute cu domnia sa, ne-am dat seama că

ne aflăm în compania celui mai important explorator al țării noastre la momentul actual. Gazetele americane și cele londoneze au vorbit despre... hm... despre cum domnul Sigerson a cucerit anumite culmi muntoase din India, dar nu am înțeles la vremea respectivă cât de spectaculoase și fără precedent au fost călătoriile domniei sale prin Tibet în ultimii doi ani. Ca să nu mai vorbesc despre faptul că domnul Sigerson este originar din Loiten, orășelul meu natal din Districtul Hedmark, cu mai puțin de o sută de suflete. Iar domnul Sigerson îl cunoaște și pe Knut, vărul meu care locuiește acolo.

Holmes spuse câteva cuvinte în norvegiană.

Domnul Vollebæk începu să râdă:

– O, da, și pe mătușa mea, Oda, al cărei nume îl poartă fiica noastră.

– Incredibilă coincidență, murmură John Hay.

– „Este o lume mică“, asta spun eu mereu, adăugă și Clara Hay.

James simți că face infarct. Ceva îi apăsa atât de tare pieptul că a *trebuit* să se forțeze să respire.

– L-am întrebat pe domnul Sigerson despre numele de familie al domniei sale, continuă Vollebæk, deoarece „Sigerson“ nu este un nume norvegian obișnuit – sau, mai bine zis, ortografierea lui nu este una obișnuită. Așa cum mă așteptam, domnul Sigerson mi-a explicat că numele familiei sale fusese Sigurdson, dar bunicul domniei sale s-a căsătorit cu o doamnă din Germania, împreună cu care a trăit câțiva ani în Anglia. Iar scrierea numelui a fost schimbată atunci din motive de adaptabilitate și așa a rămas.

În mintea lui James se iscase un uragan. Acum devenise limpede că „Jan Sigerson“ – sau „Sigurdson“ – nu era celebrul detectiv, deghizat într-un explorator norvegian; ci, de fapt, era chiar un norvegian *autentic*, un explorator *autentic* care, din cine știe ce motive nebunești, susținea că este personajul imaginar de origine engleză cunoscut sub numele de Sherlock Holmes.

Atunci pe cine am cunoscut eu acum patru ani, la serata caritabilă a doamnei O'Connor?

Singura ipoteză posibilă era că Jan Sigerson își pusese în practică visul de a deveni detectivul despre care se scriseseră atât de multe povestiri.

Dar în 1889 povestirile cu Sherlock Holmes nu erau publicate în The Strand.

Adevărat, își zise James, însă parcă își aducea aminte că Gosse, sau vreun alt admirator al lui Holmes dintre cunoștințele sale, îi spusese că primul roman sau nuvelă (nu era sigur), *Un studiu în roșu*, apăruse încă din 1887, urmat la scurtă vreme de... care era titlul?... *Semnul celor cinci? Semnul celor patru?*... sau cam așa ceva... publicat în 1889, în *Lippincott's Magazine.* Gosse îi zisese că volumul apăruse în anul următor. De-abia după aceea au început să apară cu regularitate povestirile cu Sherlock Holmes în *The Strand Magazine*. Jan Sigurdson/Sigerson, norvegianul căruia îi săriseră mai multe doage, ar fi avut de unde să audă tot felul de discuții despre detectivul londonez, atât în Anglia, cât și pe Continent.

În zilele următoare James își va aminti ca prin vis că li se servise și desertul, dar în ruptul capului nu-și putea aminti dacă mâncase o felie de tort, una de plăcintă sau o cupă cu înghețată.

Bărbații s-au retras în impresionantul birou al lui John Hay. Clara Hay și cele două doamne Vollebæk s-au consultat și au căzut de acord asupra faptului că nu prea aveau chef să vadă imagini cu piscuri acoperite cu zăpadă. Hay, King, Sigerson, emisarul Vollebæk și James au servit coniacul în birou. Servitorii instalaseră deja ecranul și sistemul de proiecție închiriat de Holmes. Bărbații își ocupară locurile pe diferite fotolii și canapele moi, din piele. Într-atât de buimăcit era James de cele petrecute mai devreme, că își bău jumătate din coniacul din pahar fără să-l agite sau să-i inahaleze aroma, așa cum era obiceiul.

Servitorii traseră obloanele și părăsiră încăperea în liniște. Sigerson aprinse lampa proiectorului și un dreptunghi de lumină puternică apăru pe ecranul de pe un corp al bibliotecii.

– Nu am adus decât câteva din diapozitivele pe care le-am făcut, se scuză Jan Sigerson. Puține crime sunt mai odioase decât plictisirea asistenței.

– Adică să ne plictisească imaginile cu vârfurile din Himalaya și Tibet? strigă Clarence King. Nu prea cred!

– Clarei îi va părea rău că nu a venit și ea și s-ar putea să vă ceară un bis, spuse Hay.

– Pe care i-l voi oferi foarte bucuros, zise Sigerson, cu o înclinare scurtă a capului, după obiceiul nord-european. În prima fotografie puteți vedea cum ne apropiem de munții Himalaya prin partea de nord a statului Sikkim.

Și imaginea respectivă umplu ecranul.

– Doamne sfinte, exclamă King. Punctele alea mici de dincolo de morenă sunt oameni și catâri?

– Oameni, catâri și ponei tibetani, da, spuse Sigerson.

– Așa îți poți da seama cât de uluitori sunt munții aceștia, spuse domnul Vollebæk.

– Pe lângă ei, Alpii și Munții Stâncoși de la noi arată ca niște mușuroaie de cârtiță.

– Aici este trecătoarea Jelep La, despre care am vorbit mai devreme, zise Sigerson. Evident, *la* înseamnă „trecătoare“ sau „pas“ în limba tibetană.

Imaginea se schimbă și pe ecran apăru un șir de ponei și oameni foarte gros îmbrăcați – nu mai mulți de douăzeci și patru. Traversau terenul stâncos printre pereții aproape verticali ai muntelui.

– La vremea respectivă ni s-a părut că plutim printre nori, dar trecătoarea nu are mai mult de patru mii două sute șaizeci de metri în punctul ei cel mai înalt.

Alt diapozitiv. Încăperea se umpluse de mirosul combustibilului de proiector.

– Aceasta este Tang La, spuse Sigerson. Ultima poartă de acces spre Regatul Interzis al Tibetului. Tang La, adică „Trecătoarea Curată“, ne-a făcut destule probleme din cauza avalanșelor, chiar și pe timp de toamnă, cum a fost atunci când am încercat să o străbat împreună cu tovarășii mei. Iar viscolele bat necontenit în cea mai înaltă parte a ei. Se poate vedea cu ușurință că și noi, și poneii eram acoperiți cu chiciură.

Fotografiile astea nu sunt făcute de „Sigerson“, își spuse James. *A intrat cumva în posesia lor și acum pretinde că ar fi ale lui, dar se deslușesc destul de bine și europenii și tibetanii. Ce nu se*

deslușește deloc este figura așa-numitului „Sigerson“.

Următoarea fotografie era un prim-plan al lui Sigerson îmbrăcat cu o pufoaică uriașă, cu mustața și sprâncenele acoperite cu gheață. Exploratorul stătea pe un ponei. În spatele lui, cu toată neclaritatea imaginii, se putea observa cărarea ce cobora spre o vale mărginită de nenumărate piscuri uriașe.

– Poneiul tibetan este o creatură micuță și teribil de încăpățânată, spuse Sigerson, dar cu accent și pe „micuță“ și pe „încăpățânată“. După cum puteți vedea, cizmele mele ating pământul. Dacă poneiul ar fi încercat să mă ducă undeva unde eu nu voiam să merg, m-aș fi ridicat, pur și simplu, în picioare și l-aș fi lăsat să iasă de sub mine și să se ducă unde are chef. Ori, dacă eu nu aș fi vrut să-l las să plece, aș fi apucat bine șaua aceea tibetană din lemn – extrem de incomodă, vă rog să mă credeți – și aș fi ridicat-o cu tot cu căluț, până când consimțea să mă ducă unde îi cer.

În următorul diapozitiv erau palmieri, plante tropicale în ghivece uriașe și Sigerson pe o terasă, alături de un tânăr blond. În fundal se vedeau femei îmbrăcate în sariuri.

– Sven Hedin [91]! exclamă domnul Helmer Halvorsen Vollebæk.

– Da, mii de scuze, spuse Sigerson. Fotografia aceasta s-a rătăcit cumva printre celelalte. Mi-a făcut-o o cunoștință atunci când m-am oprit în Bombey ca să mă întâlnesc cu Sven Anders Hedin.

– Vă supărați pe mine dacă întreb cine anume este Sven Anders Hedin? interveni Clarence King, ridicându-se să-și mai toarne coniac din carafa de pe măsuța din apropiere.

– O, dar domnul Hedin este unul dintre cei mai talentați exploratori și alpiniști ai țării mele, răspunse domnul Vollebæk. Nu are decât douăzeci și opt de ani și deja promite să ajungă foarte departe.

– Când ne-am întâlnit în Bombay, Sven mi-a spus că s-a hotărât să se facă explorator încă de la vârsta de cincisprezece ani, zise Sigerson, făcând un pas înapoi ca să se ferească de fierbințeala emanată de proiector. Atunci a fost de față la triumfala revenire a celui mai mare explorator arctic pe care l-a dat patria noastră, Adolf Erik Nordenskiöld și a hotărât pe loc ce drum va urma în viață.

– Mă mir că tânărul Hedin nu v-a însoțit în Nepal, domnule Sigerson, spuse Clarence King.

Sigerson dădu din cap și explică:

– Hedin tocmai se îmbolnăvise de malarie atunci când l-am vizitat eu în Bombay, murmură el. Dar la toamnă sunt sigur că va porni în prima lui expediție de anvergură: o călătorie în Asia Centrală, desfășurată pe o perioadă de câțiva ani.

Diapozitivul scrâșni în mecanism, schimbând imaginea de pe ecran. Aproape tuturor bărbaților din încăpere li se tăie respirația.

– Potala... templul din Lhasa, în inima Tibetului, unde locuiește Dalai Lama, spuse Sigerson.

Henry James, care și el oftase prelung la vederea fotografiei, încercă să estimeze *dimensiunea* incredibilă a palatului. Oare chiar ființe omenești erau punctele acelea de culoarea șofranului aflate la baza scării din aur?

Ca și cum i-ar fi citit gândurile, Sigerson spuse:

– Da, dimensiunea Palatului Potala este greu de imaginat... mai cu seamă când restul orașului Lhasa este atât de jalnic: case dărăpănate, din lemn și chirpici, ulițe nesfârșite și strâmte, pline cu hoituri de câini și gunoaie de nedescris. Dar deasupra tuturor se înalță... *palatul* acesta. Ca să vă faceți cât de cât o idee despre mărimea lui, vă spun că întreaga clădire a Parlamentului Britanic ar încăpea într-o treime din Palatul Potala și doar Big Ben ar ajunge până în capătul scării. Templele și locuințele preoților budiști se află și mai sus.

– Nu înțeleg cum de ați reușit, domnule Sigerson, spuse Clarence King pe un ton sec. Pur și simplu nu înțeleg.

– Cum de am reușit să fac ce anume, domnule King?

– Să intrați în Tibet... și să ajungeți până la Lhasa. Zeci de europeni au încercat să ajungă până acolo. Niciunul nu a reușit. Îmi imaginez că nu v-ați deghizat în pelerin tibetan, așa cum au făcut mai toți exploratorii de până acum... cu tot cu raderea părului de pe cap și cu înveșmântarea într-o bucată de pânză de culoarea șofranului. Autoritățile tibetane îi descoperă întotdeauna. Unde mai pui că dumneavoastră sunteți *mult* prea înalt ca să puteți fi confundat cu un tibetan autentic.

Sigerson surâse.

– Nu m-am deghizat în niciun fel. Pur și simplu le-am spus tuturor celor pe care i-am întâlnit – funcționari, războinici, soldați sau membrii în poliția palatului – că sunt doar un pelerin.

– Și au ajuns la Lhasa și tovarășii dumneavoastră de drum? vru să știe John Hay.

– Nu. Toți au fost opriți la graniță.

– Tot nu înțeleg, spuse King o ultimă dată.

– Noi, norvegienii, suntem o rasă încăpățânată, încercă o explicație domnul Vollebæk.

Ultimul diapozitiv umplu ecranul. Luată de la o oarecare distanță, fotografia îl înfățișa pe Sigerson, așezat pe un bolovan într-o curte și discutând cu un băiat înveșmântat într-o robă de culoarea șofranului. Tânărul cu piele smeadă stătea cu spatele la aparatul de fotografiat și pe capul lui ras rămăsese un singur smoc de păr.

– Al treisprezecelea Dalai Lama, spuse Sigerson. Avea șaisprezece ani în iarna dintre 1891 și 1892, când am avut onoarea să îmi acorde câteva audiențe. De fapt, a fost o dublă onoarea, pentru că în perioada aceea Sfinția Sa se retrăsese departe de Potala, ca să primească îndrumări ferme și stricte pentru rolul pe care avea să îl preia în curând.

– Am citit undeva că majoritatea tinerilor Dalai Lama nu apucă să trăiască prea mult ca să poată influența cumva și lumea laică, spuse John Hay.

– Foarte adevărat, zise Sigerson. Toți Dalai Lama, de la al nouălea și până la al doisprezecelea, au murit de foarte tineri. Se bănuiește că au fost asasinați de regenții lor, care aveau tendința de a se agăța de putere. Predecesorul tânărului din imagine, adică al doisprezecelea Dalai Lama, a murit după ce regentul său a făcut în așa fel încât să se prăbușească tavanul peste patul în care dormea.

– Sfântă Fecioară, șopti King.

– Mă tem că acesta este unul din cele câteva concepte religioase pe care budiștii tibetani nu îl recunosc, spuse Sigerson, aparent fără nicio ironie.

– Ne este permis să vă întrebăm ce anume ați discutat cu al treisprezecelea Dalai Lama? îl întrebă cu sfială John Hay.

– Despre esența realității, răspunse Jan Sigerson/Sigurdson.

Cei trei Vollebæk au plecat primii. În uriașul hol cu lambriuri din mahon s-au strâns mâini și s-au făcut declarații despre minunata seară petrecută împreună.

Când Clarence King a cerut unui servitor să-i aducă pelerina și bastonul, Sigerson l-a surprins pe James – se pare că și pe ceilalți – spunând:

– Domnilor, vă rog să mă urmați în biroul domnului Hay. Am ceva să vă spun. Nu durează decât un minut.

În încăpere era foarte cald și mirosea puternic a hidroxid de calciu, cu toate că servitorii scoseseră deja ecranul și voluminosul proiector.

– Eu cam trebuie să plec, mormăi King. Mâine trebuie să ajung la New York și de acolo în Mexic și...

– Nu va dura decât câteva secunde, domnilor, spuse Sigerson, luându-și libertatea de a închide ușa biroului în spatele lui.

Apoi continuă:

– Este absolut necesar ca mâine dimineață, la ora zece, să discut ceva cu dumneavoastră, le spuse Sigerson, pe un ton pe care James nu i-l mai auzise.

Dacă nu era chiar un ton imperativ, nici prea departe nu era.

– Domnule Hay, îmi permiteți să abuzez o ultimă dată de bunăvoința dumneavoastră și să vă rog ca întrevederea noastră de mâine să aibă loc tot aici, în biroul dumneavoastră?

– Păi... eu... luni trebuie să.... mă rog, fie. Cu condiția să nu dureze mult.

– Nu va dura, îl asigură Sigerson.

– Eu nu pot să vin, zise Clarence King. Am tren spre New York la prânz și...

– Domnule King, spuse cu blândețe Sigerson, nu v-aș ruga să veniți dacă nu aș crede că prezența dumneavoastră este de maximă importanță. S-ar putea spune că este o chestiune de viață și de moarte. Și are legătură cu prietenul dumneavoastră, domnul Henry Adams.

Hay și King se priviră uluiți. James aproape că-și imagina fluxul telepatic dintre cei doi prieteni.

– La naiba, domnule, explodă King, lăsați la o parte tot misterul ăsta, dacă e vorba despre Adams. Spuneți-ne acum ce aveți de spus.

– Îmi pare rău, dar va trebui să așteptați până mâine dimineață la ora zece, spuse Sigerson. Am aflat că doamna Hay va lipsi aproape toată ziua, așa că nu ne va deranja nimeni. Îmi promiteți că veți fi aici?

– Și eu am planuri... începu Henry James, dar se opri brusc când observă intensitatea rece a privirii pe care i-o aruncă Sigerson.

Nu mai încăpea nicio îndoială: norvegianul era nebun de-a binelea și lui James i se părea mai sigur să-i cânte deocamdată în strună, ca să nu ajungă singura țintă a atenției lui.

John Hay, Henry James și Clarence King promiseră să fie prezenți a doua zi la ora zece. King nu părea deloc încântat.

– Vă mulțumesc, le spuse Jan Sigerson și deschise ușa biroului, ca și cum i-ar fi eliberat de sub controlul lui.

Însă doar pentru moment.

CAPITOLUL 18

Se strânseră în biroul lui Hay fix la ora zece și se așezară în aceleași locuri ca în seara precedentă; John Hay la biroul său masiv; Clarence King și Henry James în fotoliile din piele aflate de o parte și de cealaltă a biroului, toți cu fețele spre corpul de bibliotecă unde fusese ecranul. King nu se putea opri din bombănit. Hay părea stânjenit că totul se petrecea în casa lui. Henry James, maestrul de renume internațional al condeiului, amuțise complet.

La ora zece și zece minute, King exclamă:

– Ce mama naibii? Obraznicul ăla de norvegian ne ordonă... ne *ordonă*... să fim aici la ora zece și *el* nu apare? Am dat palme pentru ofense mai mici.

– Benson mi-a spus că Sigerson a plecat foarte devreme, zise Hay. În zori. Și mi-a mai spus că își luase geamantanul cu el.

– Ți-ai numărat argintăria? se interesă King.

James se forță să rămână tăcut. Trecuse pe la Sigerson la ora opt și găsise camera goală. Primul lui impuls a fost tot să-și strângă lucrurile și să fugă, dar și-a dat seama că absența impostorului îi poate oferi șansa de a îndrepta lucrurile cu John și Clara; poate chiar și cu King, dacă smintitul ăla de norvegian nu se va întoarce.

La zece și un sfert toți cei trei bărbați se ridicară în picioare.

– Nu văd de ce... începu Hay.

– Dacă își imaginează că... începu King.

James nu comentă nimic; își aranja vestonul și încerca să-și pună cât de cât gândurile în ordine.

Un străin intră în încăpere și închise ușa în urma lui.

Până și Henry James, care-l cunoscuse sub înfățișarea aceasta cu câțiva ani în urmă, avu nevoie de câteva secunde ca să priceapă că era Sherlock Holmes. Machiajul care îl transformase pe detectivul britanic în Sigerson fusese mai bun decât își putuse imagina scriitorul. Holmes purta acum un costum englezesc. Părul nu-l mai avea negru, ci castaniu, cu o mai pronunțată tendință de rărire decât lăsase să se bănuiască ciuful lui Sigerson. Pentru că dispăruseră și mustața și fardul gros din jurul nasului și al ochilor, varianta aceasta de Sigerson/Holmes părea și mai uscată, cu pomeții ascuțiți, cearcănele adânci, nasul acvilin, bărbia puternică și ochii pătrunzători.

– Luați loc, domnilor, le spuse Holmes, în vocea căruia revenise accentul englezesc, aristocratic. Vă mulțumesc pentru că ați venit.

– Cine... începu John Hay.

– Cum ați... zise și Clarence King.

Holmes le făcu semn să se așeze.

– Cu excepția domnului James, care are o vagă idee despre ce se întâmplă, dumneavoastră m-ați cunoscut sub identitatea lui Jan Sigerson. Numele

meu real este Sherlock Holmes. Sunt detectiv și colaborez îndeaproape cu poliția și serviciile secrete. Până acum doi ani am locuit la Londra. În 1891 am plecat în Nepal, iar acum am venit la Washington, în slujba Guvernului Maiestății Sale și în interesul vital al guvernului Statelor Unite ale Americii.

Firește că vorbele lui au fost întâmpinate cu un val de strigăte ultragiate. Urletele lui Clarence King îi aduseră la ușă pe servitorii îngrijorați, care ciocăniră și întrebară dacă totul era în ordine. Hay le spuse să plece de acolo. Singur James rămase pe fotoliu, parcă anesteziat vreme de câteva secunde, incapabil să se miște. Iar în acele secunde se convinse că fie murise la Paris, în apele Senei, în noaptea aceea de duminică, fie înnebunise complet din cauza depresiei profunde care-l făcuse să pornească spre Sena cu gânduri de sinucidere în minte. Pentru că, nu-i așa?, nebunia era singura explicație *logică* pentru ce i se întâmpla lui acum.

Dar este vorba despre nebunia mea*, ori despre cea a acestui Sigerson/Holmes?*

Holmes așteptă calm până se stinseră toate protestele și John Hay se așeză la locul lui. Clarence King continua să se plimbe furios prin birou, cu pumnii strânși și chipul, amabil de obicei, schimonosit într-o mască a furiei.

– În primăvara anului 1891, Edward Hooper, căruia dumneavoastră toți îi spuneați „Ned“, m-a angajat ca să investighez împrejurările morții surorii sale din 1885, precum și faptul că în fiecare an, în ziua în care i se comemora dispariția, domnia sa, dimpreună cu dumneavoastră toți, primea câte una dintre *acestea.*

Și Holmes scoase din sacoul lui din tweed nu una, ci șase cartonașe pe care scria „A fost asasinată“ și

i le întinse lui John Hay, a cărui expresie de surprindere se schimbase instantaneu într-una de șoc profund.

– Ned e mort, se răsti Clarence King. S-a sinucis, exact la fel cum a făcut-o sora lui cu șapte ani în urmă.

– Știu foarte bine că Ned Hooper este mort, spuse Holmes. Ce nu știu însă, ce nu știe niciunul dintre noi, este dacă moartea lui și a lui Clover au fost doar niște simple sinucideri.

– Lumea... toată lumea... a fost de acord că moartea lui Clover a fost o sinucidere, izbucni King, făcând un pas amenințător către Holmes, care-l privi cu infinit calm pe bărbatul mai scund, dar mult mai robust.

Apoi își scoase pipa din lut negru și îl întrebă pe Hay:

– Îmi permiteți?

Gazda dădu neatent din cap, iar detectivul și-o aprinse. Bine măcar că acum aroma ce umplu încăperea nu mai era aceea de tabac ieftin folosit de câteva ori în compania lui James, atât pe vapor, cât și în tren.

– Clover a înghițit cianură de potasiu atunci când a rămas singură în casă, continuă King după ce refuzase să se uite la cartonașele pe care i le întinsese Hay. Ned Hooper a încercat de două ori să-și ia viața. Prima dată s-a aruncat în fața unui tramvai. A doua oară s-a aruncat de la etajul sanatoriului... „ospiciu“ îi zic gurile rele... unde se internase.

– Dar nu există niciun martor care să o fi văzut pe doamna Adams înghițind cianura de potasiu și nici

pe fratele ei, Ned, aruncându-se de la fereastra sanatoriului, spuse Holmes trăgând încet din pipă și enervându-l încă și mai tare pe King.

– Nu trebuie să *vezi* ninsoarea ca să știi că a nins dacă ieși din casă și calci în zăpadă, mârâi King.

– Foarte bine, zise Holmes. Vă felicit pentru logica dumneavoastră inductivă. Însă în cazul acesta, avem un frate și o soră, amândoi morți aparent de propria lor mână. Dar s-ar putea să nu fie vorba de sinucidere în niciuna din aceste două situații. În anul dinaintea morții sale, doamna Clover Adams se împrietenise cu o anume domnișoară Rebecca Lorne. Așa este?

– Ce? exclamă King.

– Așa este, spuse John Hay. Am întâlnit-o de câteva ori pe domnișoara Lorne. O tânără foarte agreabilă.

– Și ea a fost cea care aștepta în fața fostei reședințe a soților Adams când domnul Adams a venit acasă și și-a găsit soția moartă la etaj? Am dreptate? spuse Holmes, reaprinzându-și pipa.

– Ei, și ce? se enervă acum și Hay. Domnișoara Lorne o vizita pe Clover aproape zilnic la vremea respectivă. Aștepta afară atunci când Adams a plecat la treburile lui, sau când s-a întors acasă, pentru că uitase ceva. Nu-mi mai aduc aminte cum a fost. Oricum, nu domnișoara Lorne a descoperit cadavrul... ci sărmanul Henry.

– Și domnișoara Lorne a plecat din Washington cam la o lună după moartea lui Clover Adams?

Tonul lui Holmes era blând, dar stăruitor.

– Da... la Baltimore, zise Hay. Unde s-a și măritat cu un anume domn Bell, la câteva luni după tragedie... parcă în vara lui 1886. Henry a corespondat cu ea în anii de după moartea lui Clover. Poate o mai face și acum.

– Mă îndoiesc foarte tare că așa ar sta lucrurile, spuse Holmes. Eu am impresia că femeia pe care dumneavoastră ați cunoscut-o sub numele de Rebecca Lorne a fost asasinată la scurtă vreme după ce a părăsit Washingtonul. Sau poate chiar înainte.

– Sunteți nebun, conchise Clarence King.

– Ia stați puțin, se dezmetici Hay. Ce-ar fi dacă am discuta această... reprezentație pe care ne-ați oferit-o în ultimele zile, când ați pretins că ați fi un explorator pe nume Jan Sigerson. Ce, Doamne, iartă-mă, a mai fost și aia?

– O stratagemă absolut necesară, spuse Holmes.

În încăpere se afla și un al treilea fotoliu, întors cu fața spre biroul lui Hay. Detectivul se așeză în el.

– Cei care mă urmăresc știau că aveam de gând să onorez rugămintea lui Ned Hooper.

– Cei care vă *urmăresc*... repetă Hay fără să înțeleagă.

– Al naibii de încet se mișcă cine or mai fi și ăia, comentă King. Spuneți că Hooper, pentru că dumneavoastră nu aveți absolut niciun drept să-l numiți „Ned“, v-a cerut să-l ajutați să deslușească șarada cu cartonașele astea în primăvara lui 1891. Și totuși dumneavoastră vă faceți apariția aici de-abia în primăvara lui 1893, la câteva luni bune după sinuciderea lui Ned. Slavă Domnului că nu sunteți pompier sau polițist.

– Dintr-un anume punct de vedere se poate spune că sunt polițist, murmură Holmes, care se tolănise în fotoliul moale și își încrucișase neglijent picioarele.

Henry James își regăsi glasul. Se adresă intenționat doar lui Hay și King, fără să-l privească pe bărbatul din fața lui.

– Aseară, domnul Vollebæk și doamnele sale ne-au oferit dovada aproape convingătoare a faptului că omul acesta, cu mască sau nu, este Jan Sigerson, exploratorul norvegian. I-am auzit vorbind fluent limba norvegiană. L-am ascultat pe Excelența Sa, domnul Vollebæk, povestind despre prieteni comuni din Norvegia. Apoi am vizionat diapozitivele cu expediția lui Sigerson în Tibet, printre care și o fotografie făcută la Bombay, în care se află alături de un alt explorator mai tânăr, pe nume Sven Anders Hedin, cunoscut foarte bine de toți cei trei membri ai familiei Vollebæk. Mie, unul, mi se pare că singura concluzie logică este că omul acesta pretinde de mai multă vreme că ar fi Sherlock Holmes, detectivul londonez. Poate că i-a dăunat la cap aerul rarefiat de pe culmile Himalayei...

Holmes își scoase pipa din gură și chicoti:

– Dragul meu James, oare sunteți în stare să credeți în scamatoria unui iluzionist de bâlci la fel de lesne cum ați crezut în transformarea mea în Jan Sigerson?

James simți că îi iau foc obrajii de furie și jenă, dar se forță să-și păstreze tonul calm, rațional și civilizat.

– Nu există niciun motiv pentru care domnul Vollebæk împreună cu soția și fiica lui să ne fi mințit în așa...

– O, dar au avut un motiv excelent, dragul meu James, îl întrerupse Holmes ridicându-se în picioare și gesticulând cu pipa. De îndată ce am aflat că urma să cinez în compania familiei Vollebæk în seara zilei de duminică, douăzeci și șase, i-am telegrafiat Regelui Oskar al Doilea al Scandinaviei și l-am rugat să-i ceară emisarului său să-mi susțină povestea. Vedeți dumneavoastră, domnii mei, încă mai am nevoie de exploratorul Sigerson. Și chiar acum când vorbim noi, domnul Vollebæk le povestește reporterilor de la *Washington Post* și unui ziarist de la *Washington Critic* despre seara încântătoare pe care a petrecut-o alături de compatriotul său, Jan Sigerson, acasă la domnul John Hay...

– Vreți să credem că l-ați convins pe Regele Scandinaviei să vă acopere minciunile doar cu câteva cuvinte scrise într-o telegramă? îl întrebă Clarence King, care se hotărâse să se așeze în fotoliul tocmai eliberat de Holmes. Ca să nu mai vorbim despre faptul că unul dintre cei mai respectați diplomați de la Washington împreună cu soția și fiica lui au mințit pentru dumneavoastră două personalități atât de apreciate ca John Hay și Henry James? Chiar vă așteptați să *credem* asta?

– Discuția în norvegiană... spuse Henry James.

– Departe de a fi fost fluentă în ce mă privește, zise Holmes, întorcându-se pe jumătate de la fereastră, astfel încât silueta i se decupă în lumină. Cea mai mare temere a mea a fost ca fiicei emisarului, tinerei Oda, deși i se ceruse să-mi sprijine farsa nevinovată, să nu-i scape vreo critică la adresa felului meu jalnic de a rosti cuvintele. Trebuie să vă mărturisesc că am învățat puțină norvegiană în cele două luni din 1888 petrecute la Londra alături de Maiestatea Sa Regele Oskar al II-lea și apoi în nouă săptămâni din iarna-

primăvara lui 1891, cu puțin înainte de „moartea“ mea de la Reichenbach Falls.

– Probabil că v-ați ocupat de o problemă personală *extrem* de delicată a regelui, zise King sarcastic, de v-a rămas într-atât de îndatorat.

– Nu vă înșelați deloc, zise Holmes. Însă nu acesta este motivul pentru care Maiestatea Sa, Regele Scandinaviei i-a cerut emisarului său să mintă pentru mine. Adevărul este că Regele Oskar al II-lea cunoaște prea bine rațiunile misiunii mele din Tibet și ale celei de aici, din Washington. Știe cu ce dușmani ne confruntăm... căci aceștia sunt și dușmanii lui, domnilor. Maiestatea Sa se află pe o listă lungă de nume importante ale unor persoane ce ar trebui să fie asasinate în următoarele luni sau ani, dacă planul acelor oameni ar fi să reușească.

Clarence King oftă adânc și-și împreună degetele.

– „Planul acelor oameni“... Bravo, acum vorbim despre conspirație și paranoia. Spuneți-mi, domnule Cum Vă Cheamă, mai sunt și alte manifestări ale nebuniei cu care doriți să ne amuzați?

Holmes izbucni într-un râs aproape copilăros la vorbele lui King. Fără să-i răspundă, scoase patru fotografii din buzunarul interior al hainei. Puse două înapoi și pe celelalte le întinse lui King.

– Vreți, vă rog, să fiți amabil să le dați mai departe, domnului Hay și domnului James? Vă mulțumesc.

James așteptă. Când primi prima fotografie, observă că fusese mult mărită, deoarece strada aglomerată din spatele subiectului era neclară. În imagine se vedea semiprofilul unui bărbat cu tenul întunecat, păr negru pieptănat pe spate, mustață îngrijită, ca de militar, și sprâncene îmbinate într-o

încruntătură fioroasă. Părea în jur de patruzeci și opt, cincizeci și doi de ani; însă vârsta îi era trădată doar de o ușoară lăsare a fălcilor.

– Acesta este colonelul Sebastian Moran, veteran al armatei indiene, Regimentul Bangalore Pioneers. Numele lui a apărut în mai multe depeșe în timpul războaielor afgane, a primit o medalie pentru uciderea a nouă afgani într-o luptă corp la corp în Kabul și era considerat de mulți drept cel mai bun vânător și trăgător din Asia... poate chiar din lume. Numele lui întreg este John Sebastian „Tigrul Jack“ Moran, lucru cunoscut de foarte puțini oameni.

– Colonelul Sebastian Moran... murmură Clarence King, luând fotografia de la James. Măi, să fie! I-am citit cărțile! *La vânătoare de animale mari în Himalaya de vest* și *Trei luni în junglă.* Amintiri de vânătoare... și povestiri al naibii de bune!

Cu spatele la fereastră, Holmes dădu din cap.

– Le-a publicat pe amândouă prin 1880, 1881. I-a spus editorului său că s-a născut în 1840, dar în realitate anul lui de naștere este 1834. Colonelul Moran va împlini șaizeci de ani anul viitor, în februarie.

– Nici vorbă să-și arate vârsta în fotografia asta, spuse John Hay. Când a fost făcută?

– Acum un an și jumătate. În Calcutta, răspunse Holmes. Vedeți dumneavoastră, colonelul Moran m-a urmărit din India și până în Elveția ca să mă asasineze. A primit o sumă mare de bani pentru moartea mea... pentru că asasinatele la comandă reprezintă principala sursă de venit a colonelului, înainte de sumele obținute făcând pe călăuza domnilor corpolenți și bogați care vor să se distreze făcându-se că vânează animale mari; și

mult înaintea banilor aduși de ocupația sa mai puțin rentabilă de jucător profesionist de cărți.

– Carevasăzică a fost angajat să vă asasineze..., oftă King. Și iată paranoia.

– O, da, nu se descurajă Holmes. Colonelul Moran a încercat de două ori să mă ucidă... prima dată în Calcutta, iar apoi în Darjeeling... însă, după cum bine se poate observa, nu a reușit. Apoi, deoarece cheltuise toți banii primiți în avans și nu mai dorea să mă aștepte să ies din Tibet, bunul colonel s-a întors la Londra. Pentru un vânător atât de renumit, Moran dă dovadă de surprinzător de puțină răbdare.

– Nu înțeleg ce legătură există între... începu John Hay.

– Imaginați-vă cât de mare a fost mirarea mea când, la traversarea trecătorilor înalte dintre Tibet și Sikkim, am fost împușcat de trei ori cu o pușcă rapidă, de la un kilometru și jumătate depărtare.

În încăpere se așternu o tăcere groasă. James auzi foșnetul făcut de pașii unui servitor pe covorul de pe scară și huruitul unei trăsuri pe caldarâm.

– Pretindeți că ați fost împușcat cu o armă rapidă, spuse Clarence King în cele din urmă. În cazul acesta ați fi fost... ar fi trebuit să fiți... mort. Prin urmare, nu avem de-a face doar cu un mincinos și un impostor, ci și cu o fantomă.

Se întrerupse ca să se uite la ceas.

– Iar eu nu mai am timp. Trebuie să...

Ridică ochii, văzu ce face Holmes și tăcu de îndată – foarte înspăimântat.

Holmes își scosese haina și vesta și gulerul și cravata și tocmai se descheia la cămașă.

John Hay sări în picioare.

– Domnul meu...

– Nu vă impacientați. Nu durează decât câteva secunde, spuse Holmes.

Nu purta flanelă de corp. Își așeză frumos cămașa pe speteaza unui scaun din apropiere, se întoarse din profil și ridică jaluzelele.

Pentru a doua oară (însă mai clar de această dată) Henry James observă cele două răni oribile din apropiere de omoplatul drept al bărbatului. Parcă „răni de intrare“ li se spunea acestor plăgi provocate de gloanțe. Observă și rețeaua de cicatrice livide care radiau din rănile acelea. Mai era și un al treilea „ornament“ de cicatrice albe chiar deasupra șoldului drept al detectivului.

Holmes se întoarse pentru ca lumina să-i cadă pe piept, abdomen și latura dreaptă a trupului.

În partea din dreapta a pieptului se vedea un alt semn adânc – „rana de ieșire“ auzise James că i s-ar spune. Iar înspre stânga și mai jos de acesta era o rană mai complicată și mult mai înspăimântătoare, dar deloc circulară, din care radiau alte cicatrice. Chiar deasupra șoldului drept era semnul de ieșire al celui de-al treilea glonț.

Cu degetele lui albe și lungi, Holmes atinse fiecare dintre rănile acestea, începând cu aceea de sub claviculă.

– După cum v-am spus, asasinul a tras de la un kilometru și jumătate depărtare și m-a lovit de trei

ori în mai puțin de două secunde. Glonțul al treilea...

Și atinse rețeaua de cicatrice de deasupra șoldului.

– ...m-a lovit pe când mă prăbușeam la pământ.

Acum își mișcă degetele ferme, ca de chirurg, spre îngrozitoarea împletitură de cicatrice din jurul celei de-a doua răni.

– Al doilea glonț nu a trecut prin mine, iar persoana care m-a salvat a fost nevoită să mi-l extragă din trup. A pornit din spate, apoi și-a dat seama că era mai aproape de suprafață în partea cealaltă, sub mușchii pieptului. A fost un proces lung și dureros, iar buna femeie nici nu avea vreun anestezic la ea.

– *Femeie?* întrebă Clarence King pe un ton amorțit.

– Mântuitoarea și medicul meu? spuse Holmes în timp ce-și îmbrăca la loc cămașa. Se numește Annie Royle Taylor [92] și este o misionară din Anglia. Tocmai încercase să ajungă în Lhasa, pentru că Mântuitorul *ei* i se arătase într-un vis și îi spusese că menirea ei este aceea de a duce cuvântul lui Hristos în Lhasa, lui Dalai Lama și tuturor celor din Regatul Interzis. Așa că domnișoara Annie Taylor s-a ras în cap și s-a îmbrăcat cu straie de bărbat tibetan, dar, din păcate, a fost descoperită înainte de a ajunge la Lhasa, întoarsă din drum și escortată de gărzile tibetane până la graniță. Eu tocmai ce mă despărțisem de tibetanii pe care mi-i dăduse Sfinția Sa, Dalai Lama, ca să mă însoțească prin trecătorile deschise de curând. Se îndreptau spre nord pe poneii lor atunci când au auzit cele trei focuri și au avut bunătatea de a se întoarce la locul unde mă lăsaseră. M-au găsit fără cunoștință și

sângerând abundent. Așa că m-au dus la cel mai apropiat avanpost din Yatung. Acolo nu era niciun doctor, firește, dar, mai de voie, mai de nevoie, tibetanii și cei din Sikkim i-au permis domnișoarei Taylor să locuiască acolo până la următoarea ei tentativă de intrare în Tibet. Mă gândesc că localnicii nu au gonit-o pentru că numele ei, „Annie“, seamănă foarte mult cu cuvântul „călugăriță“ din limba tibetană. Și așa s-a făcut că misionara aceasta, care studiase medicina și o și practicase prin mahalalele londoneze și, mai târziu, în China, mi-a oprit hemoragia, a scos al doilea glonț din mine și a reușit să-mi facă transfuziile de sânge care mi-au salvat viața.

– Incredibil, șopti John Hay.

– Da, așa este, îl aprobă Holmes.

– De unde putem noi să fim siguri că aceste presupuse cicatrice nu sunt făcute tot cu ajutorul machiajului? vru să știe Clarence King.

Holmes tocmai ce își încheiase vesta și voia să-și pună haina.

– Vreți să-mi atingeți rănile? întrebă el cu blândețe. Vă puteți vârî degetele mai ales în inciziile chirurgicale. Până la jumătatea arătătorului. Haideți, vă rog, îmi voi scoate iarăși cămașa.

– Nu! strigă King, făcându-i semn să rămână îmbrăcat.

– Dumneavoastră spuneți că, totuși, colonelul Sebastian Moran a așteptat să treacă iarna și a încercat să vă asasineze atunci când ați părăsit Tibetul, în primăvara lui 1892, zise Hay.

– Nu spun așa ceva, îl contrazise Holmes, aranjându-și manșetele. Bărbatul din această a

doua fotografie este cel care m-a împușcat de trei ori de la mare distanță. El este probabil singurul trăgător din lume care ar fi reușit una ca asta. Și l-a detronat de multă vreme pe colonelul Sebastian Moran din poziția de cel mai bun asasin din lume.

Pusese cea de-a doua fotografie în buzunarul lateral al hainei, iar acum o scoase și o întinse celorlalți bărbați.

James văzu cu surprindere o imagine destul de neclară a unui bărbat mult mai tânăr decât Moran: păr negru și foarte scurt, crescut în „V“ pe frunte; pomeți ascuțiți; urechile parcă lipite de țeastă; ochi ce păreau cu totul negri.

– Aveți în fața dumneavoastră singura fotografie existentă a fiului lui Sebastian Moran. A făcut-o pe o stradă aglomerată din India un agent al Serviciului Secret Britanic trimis în misiune la New Delhi. Omul a fost ucis a doua zi după ce a expediat-o superiorilor lui de la Whitehall. Imaginea este destul de proastă, dar este singura pe care o au poliția și serviciile secrete. Tânărul acesta este un fiu nelegitim al colonelului, firește, pentru că este de notorietate faptul că Moran a lăsat un șir lung de bastarzi în urma lui, prin India, Africa, Europa și Anglia. Însă acest anume copil a fost făcut cu o tânără aventurieră din Varșovia. În mod absolut surprinzător, Moran nu l-a abandonat, ci l-a luat de la mama lui și l-a crescut el. L-a târât pe băiat după el de-a lungul și de-a latul lumii; l-a pus să-i care puștile și să-l ajute la treabă în timpul expedițiilor de vânătoare din Asia și de aiurea... și... sunt sigur că l-a pus să-l ajute și la asasinatele lui comandate. Băiatul este foarte inteligent și a învățat foarte repede. Numele lui este Lucan. În ultimii ani, așa cum am spus, a luat locul tatălui său, devenind el acum cel mai desăvârșit asasin pe care lumea modernă a avut ghinionul să-l

cunoască. Însă marea deosebire dintre el și tatăl său este că Lucan nu ucide *niciodată* pentru bani. O face numai din fanatismul lui politic. Iar în cazul acesta despre care vorbim, scopul și zeul căruia i se închină este... instaurarea Anarhiei.

În sensul acesta, deoarece nu-și asasinează niciodată dușmanii pentru bani, se deosebește de tatăl său așa cum se deosebește cerul de pământ. Însă au ajuns amândoi să slujească la același stăpân când au plecat la Sikkim, pe granița Tibetului... și anume: gruparea internațională de anarhiști care l-a plătit pe colonelul Moran să mă urmărească până în India în 1891, și apoi, după eșecul acestuia, l-a trimis pe Lucan să rezolve problema.

– Aha, anarhiști... mormăi Clarence King. Iată și conspirația.

– O conspirație cât se poate de reală, îmi pare rău să o spun, zise Holmes. La fel de sceptic am fost și eu vizavi de o eventuală amenințare globală a anarhiștilor atunci când am venit în America, în luna septembrie a anului 1881, ca să investighez asasinarea președintelui dumneavoastră, James Garfield. Și, într-adevăr, nu a fost nicio conspirație în cazul acela. Dar mai târziu m-am convins că Moran fusese asasinul angajat de teroriștii anarhiști care au pus la cale așa-numitele revolte din Haymarket Square, din 1886. Focurile care au ucis trei dintre cei patru civili care și-au pierdut viața acolo și patru dintre cei șapte polițiști care au murit au fost trase, așa cum am demonstrat eu, fără putință de tăgadă, de pe acoperișul unei clădiri, aflate la distanță de jumătate de cvartal. Colonelul Moran și un complice de-al lui, dar nu Lucan, au folosit tot pușți modelul Lebel, ca aceea pe care colonelul a lăsat-o în urma lui, un an mai târziu,

după încercarea de asasinare a Maiestății Sale la Londra.

– N-am citit nicăieri lucrurile astea, spuse Hay.

– Și nici nu le veți citi, zise Holmes. Cel puțin până când vom reuși să înlăturăm definitiv pericolul anarhist ce amenință Anglia, Europa și Statele Unite.

– Pare o amenințare făcută cam la voia întâmplării, zise Hay.

James rămase cu gura căscată: *Ei, na! Acum John chiar crede că ne aflăm în fața lui Sherlock Holmes?*

– Nu este nimic la voia întâmplării în planul lor, spuse Holmes. Au o listă cu președinți și membri de familii regale pe care intenționează să-i ucidă. Așa cum v-am spus, în 1887 l-au angajat pe Moran să o asasineze pe Maiestatea Sa, regina Victoria, în ziua Jubileului ei de Aur. Moran aproape că a reușit să-și ducă treaba la bun sfârșit. Dar și-a abandonat la Londra pușca lui nouă, modelul Lebel, prima armă care folosește muniție fără fum. Iar eu, folosind anumite tehnici pe care le-am îmbunătățit de-a lungul timpului, am fost în stare să stabilesc că era vorba despre una dintre armele folosite în Haymarket Square.

Anarhiștii nu s-au dat bătuți. Acum au de gând să-l asasineze pe Președintele Cleveland în ziua de întâi mai, la deschiderea Expoziției Columbiene din Chicago. Trebuie să rămân în America măcar până la acea dată ca să pot împiedica tragedia.

– Vorbiți despre Moran senior... sau junior? îl întrebă King.

– Poftim? nu înțelese Holmes.

– Ați spus că Moran a încercat să o asasineze pe regina Victoria în urmă cu șase ani, spuse King. V-ați referit la colonelul Moran, sau la tânărul Lucan Moran?

– Singurul „Moran“ cu care avem de-a face este colonelul Moran... tatăl, răspunse Holmes. Fiul său, Lucan, nu-i poartă numele.

– Îmi mai puteți arăta încă o dată a doua fotografie? îl rugă John Hay.

Holmes, care primise fotografia de la King, după ce aceasta trecuse prin mâinile celor trei bărbați, o puse pe biroul din fața lui Hay.

– Îl cunosc pe bărbatul acesta, șopti Hay. Era vărul mai tânăr al Rebeccăi Lorne... buna prietenă a lui Clover Adams. Clifton Richards se numea. Și el era fotograf. Lui Clover îi făcea plăcere să discute cu el despre pasiunea lor comună.

– El a fost cel care i-a cumpărat soluțiile pentru developare, spuse Holmes.

Nu era o întrebare.

– Inclusiv soluția de cianură de potasiu.

– Da... da... cred că aveți dreptate, zise Hay cu glas sugrumat.

– Am, spuse Holmes.

Scoase din buzunar a treia fotografie și o puse și pe aceasta pe birou, în fața lui Hay. Mânați de curiozitate, James și King se ridicară din fotolii și se apropiară de prietenul lor să o vadă și ei.

Era evident o fotografie făcută de un profesionist, de tipul acelora pe care și le comandau

celebrităţile, iar femeia din ea era frumoasă şi superb îmbrăcată, aidoma unei actriţe. Părul negru îi fusese ridicat în creştet şi aranjat într-un coc artistic; în ochii mari şi negri dansau lumini delicate; ridicate la nivelul buzelor pline, mâinile ei frumoase strângeau mânerul umbrelei de soare.

– Ia te uită, asta e Rebecca Lorne, buna prietenă a lui Clover Adams! exclamă Hay. Pare mai tânără în fotografia asta decât atunci când am cunoscut-o eu, cu câteva luni înainte de moartea lui Clover, dar sunt sigur că ea este. Foarte frumoasă femeie.

– Aşa este, spuse King. Şi eu am cunoscut-o pe vremuri. Mi-aduc aminte cum povestea Clover că o văzuse de la fereastra camerei ei din fosta lor reşedinţă, casa în care a şi murit, Căsuţa Albă de pe H Street, la numărul 1607, foarte aproape de aici. Vreme de câteva săptămâni în şir Clover a tot văzut-o cum se plimba singură prin Lafayette Square. Şi într-o bună zi a coborât, s-a dus la ea şi s-a prezentat. De atunci au fost prietene nedespărţite, chiar şi în perioada crizelor depresive ale lui Clover.

– Şi, în mod foarte straniu, spuse Holmes, crizele de depresie ale doamnei Adams s-au intensificat, în ciuda eforturilor de a o înveseli ale noii sale prietene, domnişoara Lorne, şi ale vărului ei, Clifton.

Henry James nu o mai văzuse niciodată pe femeia din fotografie, dar, în fond, el doar auzise din scrisorile prietenilor săi despre încântătoarea domnişoară Rebecca Lorne.

– Adams mi-a spus că soţia lui o fotografiase de mai multe ori pe domnişoara Lorne, spuse Hay, mângâind marginile pozei.

– Același lucru mi l-a spus și mie Ned Hooper acum doi ani, șopti Holmes.

– Și l-a fotografiat și pe Clif... pe vărul Rebeccăi..., spuse Clarence King. Am văzut negativele pozelor pe care i le făcuse Clover când au fost cu toții la un picnic în Rock Creek Park. Zicea că tânărul ar fi fost un model foarte bun dacă nu s-ar fi foit tot timpul, împiedicând-o să-i surprindă chipul cum se cuvine.

– Sunt convins că se mișca intenționat pentru a nu i se putea distinge trăsăturile în fotografie, murmură Holmes.

– Parcă mi se pare totuși că există una sau două poze cu verișorul, spuse King. Doar că nu se ridicau la înălțimea standardelor lui Clover.

– Adams mai are fotografiile acestea? întrebă Holmes. Cu vărul și cu domnișoara Lorne?

– Sunt sigur că le mai are, zise John Hay. Le-a pus în cutii etichetate și le-a depozitat în arhivă.

– Dar niciodată n-o să vă permită să le vedeți, interveni Clarence King. Adams nu e în stare să vorbească despre Clover și cu atât mai puțin despre moartea ei. Așa că nu va arăta nimănui fotografiile ei. Nici măcar pe acelea pe care ea însăși ni le-a arătat nouă, fotografii cu tatăl ei sau cu tatăl lui Henry sau cu arhitectul lor, domnul Richardson.

– Tocmai din acest motiv trebuie să intru în casa lui Adams, într-o zi când servitorii vor fi plecați, spuse Holmes. Și trebuie să o fac până săptămâna viitoare, înainte de întoarcerea prietenului dumneavoastră. Dacă doamna Clover Adams a reușit să obțină o fotografie clară a lui Clifton, tânărul și agreabilul văr al Rebeccăi Lorne, aceea

va fi a doua pe care serviciile secrete din lume ar avea-o cu chipul principalului asasin anarhist. Adică bastardul și eminentul protejat al colonelului Moran.

– Dacă Clifton era... Lucan, zise Hay, continuând să mângâie fotografia de pe birou cu degetele lui îngrijite, atunci cine era Rebecca Lorne?

– Mama lui Lucan, pe care acesta a ucis-o la scurtă vreme după ce au pus împreună la cale moartea lui Clover Adams, răspunse Holmes.

Luă fotografia de la Hay și o puse bine în buzunarul de la haină.

– Aceasta este o fotografie mai veche, pe care eu o am de ani buni, domnilor. În ea este chipul mamei lui Lucan, defuncta Irene Adler, cântăreață de operă, actriță și șantajistă de origine americană.

CAPITOLUL 19

Holmes era în trenul de după-amiază ce făcea legătura între Washington și New York City, pentru că acolo se afla și bărbatul pe care îl urmărea el.

Detectivul era acum imaginea perfectă a birocratului sau funcționarului prost plătit: costumul lui negru era acceptabil, dar la limită; pantofii îi erau lustruiți, dar aveau tocurile scâlciate; pălăria din fetru era bine periată, dar își trăda vârsta; servieta veche și uzată era burdușită cu dosare, hârtii și creioane. De sub borurile pălăriei îi scăpaseră cârlionți nesupuși de păr roșu, iar perciunii lungi și roșcați (introduși în modă sub numele de „favoriți“ de un general din Războiul Civil) îi ajungeau până în colțurile gurii. Dinții mari, îngălbeniți și parțial cariați îi dădeau o înfățișare ca de iepure; Holmes știa foarte bine că oamenii au tendința de a-și feri privirea ori cel puțin de a nu se uita cu atenție la fețele cu dinți mari și neîngrijiți. Mai avea și obrajii rumeni, dar nu pentru că ar fi fost îmbujorat, ci din cauza unei erupții roșiatice, cu aspect deloc sănătos.

Alt motiv pentru ca oamenii din jur să nu se uite prea îndeaproape la el.

Funcționarul acesta se prefăcea că citește gazeta de prânz și, ori de câte ori individul urmărit de Holmes se uita în spate de la locul lui din fața vagonului, acesta nu vedea decât ziarul desfăcut.

Holmes nu-și dorea câtuși de puțin să-și petreacă această după-amiază a zilei de luni, 27 martie (zi a cărei dimineață fusese dedicată dezvăluirii adevăratei sale identități în fața lui John Hay și Clarence King), urmărindu-l pe bărbatul acela până la New York, dar își dăduse seama că s-ar fi putut să nu mai aibă o altă ocazie. În jurul morții lui Clover Adams fusese țesută o pânză de păianjen extrem de deasă și complicată și el știa că, înainte de a o putea străpunge, va trebui să vadă unde anume duc unele dintre firele ei, cel puțin acelea care aveau legătură cu prietenii apropiați ai bietei femei.

Firul acesta s-ar fi putut să nu ducă nicăieri, iar Holmes ar fi preferat să-și petreacă restul zilei organizând volumul uriaș de scrisori pe care Hay promisese că i le va da. De asemenea, va trebui să intre și în vila lui Henry Adams, de lângă cea a soților Hay. Dar treaba asta va trebui să mai aștepte până marți, după lăsarea nopții. Clara Hay îi spusese că servitorii lui Adams, care primiseră câteva zile de concediu pe perioada weekendului, se vor întoarce miercuri, 29 martie, ca să înceapă să aerisească și să pregătească locuința pentru întoarcerea stăpânului lor, de vineri, prima zi a lunii aprilie.

Deci, dacă voia să-l urmărească pe bărbatul acesta, trebuia să o facă acum ori niciodată. Pe deasupra paginilor de gazetă Holmes se uită la spatele lat și la părul blond și scurt al individului. Era foarte posibil ca individul să sară din vagon la una din multele opriri de până la New York, iar el era pregătit să pornească după el fără ezitare și fără să atragă atenția asupra lui.

După o absență de aproape doi ani, lui Holmes îi era dor de Londra. Îi era dor de apartamentul lui de pe Baker Street, numărul 221 B; și îi era dor de

doamna Hudson, ba chiar și de Watson. Însă cel mai mult îi era dor de oraș. Pe vremea când se pregătea să devină detectiv, Holmes lucrase ca birjar vreme de un an. Se măgulea singur spunându-și că știa fiecare stradă, bulevard, arteră și străduță din oraș. Mai mult încă, își impusese să memoreze toate prăvăliile, atelierele și depozitele și casele din zonele rezidențiale – muncă herculeană, îngreunată și mai mult de faptul că, încă din 1870, vechea Londră se afla într-un proces de continuă transformare: se dărâma, se demola și se reconstruia cu o grabă nebună, neegalată de niciun alt oraș al lumii. Magazine cu adrese mai vechi de un secol și jumătate dădeau brusc faliment sau se mutau în zone mai proaste din cauza costului tot mai ridicat al chiriei, în vreme ce cartierele „moderne“ prosperau și se înmulțeau.

Mai important decât toate astea era faptul că Holmes știa pe de rost mersul trenurilor din Anglia, mai cu seamă al acelora care plecau din sau soseau în Londra. Și el, și Watson uzaseră aproape complet ghidul *Bradshaw* [93]. Ba chiar, spre marele necaz al detectivului care știa că sărmanul lui frate nu era în stare să călătorească nicăieri, Mycroft Holmes memorase ghidul și era capabil să dea orele de sosire sau de plecare pentru orice direcție și pentru oricare moment al zilei sau nopții.

Sherlock Holmes avea impresia că Mycroft pur și simplu voia să facă pe grozavul.

Dar măcar în Anglia Holmes avea în permanență ghidul cu coperte galbene la el, fie în buzunar, fie în valiză. Aici, în America, nu reușise să găsească nimic comparabil cu ghidul domnului Bradshaw... aici, în America, nu existau decât informații prea puține și mult prea dubioase despre mersul trenurilor. Prin urmare, nu-i mai rămânea decât să

spere că trenul în care se afla chiar *mergea* la New York.

Vagoanele se legănau, îndreptându-se către nord, iar Holmes începu să se gândească la Henry Adams, la răposata lui soție, Clover Adams, la Clarence King, John Hay și Clara Hay. Toți aveau secrete importante pentru investigația lui, chiar și Clover Adams. Holmes știa din experiență că cei morți își luau secretele cu ei în mormânt, dar nu și le puteau ascunde la fel de bine cum o făceau cei vii.

Și mai știa că Henry James o cunoscuse foarte bine pe Clover, încă dinaintea căsătoriei ei cu Henry Adams. Puțini dintre oamenii pe care îi întâlnise în viață se pricepeau să-și păstreze secretele mai bine ca Henry James. Însă Holmes avea norocul să fi aflat secretul-secretelor pe care James mai degrabă ar fi murit decât să-l divulge.

Firește că nu vorbiseră încă despre asta, dar atât Sherlock Holmes, detectivul, cât și Henry James, scriitorul, erau necăsătoriți. Holmes renunțase la orice idee de viață sentimentală sau sexuală pentru a-și putea dedica tot timpul și întreaga-i energie profesiunii alese. Știa că, dacă s-ar fi simțit încolțit, James ar fi declarat același lucru; deja mărturisise într-una din scrierile lui că acum era un „holtei bătrân“ care nu avea de gând să se căsătorească vreodată, fiind deja însurat cu arta lui.

Însă Holmes știa că aceasta era doar o fațetă a adevărului. Pe vaporul cu care veniseră ei din Franța se aflaseră multe femei atrăgătoare și mulți bărbați chipeși, care se plimbau adesea braț la braț pe puntea de promenadă: bărbați cu bărbați, femei cu femei.

Detectivul nu știa dacă lui James îi plăcea să joace whist sau poker sau bridge sau vreun alt joc de

cărți care să presupună disimularea emoțiilor, dar era convins că expresia impasibilă a scriitorului ar fi fost un mare atu la o masă de joc. Aproape că nu avea reacții nici măcar în fața celor mai surprinzătoare relatări sau dezvăluiri. Însă odată, neștiind că Holmes se uita la el, privirea lui Henry James poposise o clipă doar asupra unei perechi de bărbați tineri, veseli și zgomotoși, care se plimbau braț la braț pe punte, cu atitudinea nestingherită și lipsită de griji a americanilor. Și detectivul surprinsese atunci scânteia din ochii lui James, ce trăda un complex de emoții: invidie, nostalgie, dorință și un fel de poftă imprecisă. Ochiul experimentat al lui Holmes nu detectase un caracter predominant de natură sexuală în pofta aceea, dar cu siguranță că era vorba despre o reacție emoțională.

Pe detectiv nu-l interesa deloc povestea aceasta, numai că era vorba despre cel mai ascuns secret al lui James (alături de rușinea neîmpărtășită a scriitorului față de starea lui precară de sănătate, de durerile de spate și de relația cu fratele lui mai mare, William); și i-ar fi păsat încă și mai puțin, dacă nu ar fi crezut că ar avea o oarecare legătură directă fie cu treaba serioasă care-l adusese în America, fie cu cazul destul de straniu al morții lui Clover Adams.

După mult prea multe halte, trenul de la Washington intră în cele din urmă în Grand Central Depot din New York, la intersecția dintre 42nd Street și Park Avenue. Clădirea aceasta urâtă, cu trei etaje, construită în stil victorian, avea să fie înlocuită, la sfârșitul secolului, cu „Grand Central Station“, cu șase etaje; iar, în 1913, în locul ei va fi ridicată „Grand Central Terminus“, care rezistă acolo de mai bine de un secol.

Gara despre care vorbim noi acum, „Grand Central Depot“, era o clădire mătăhăloasă, împopoțonată ca un tort de nuntă, cu portaluri întunecate de unde porneau prea multe șine pentru cele câteva tramvaie cu cai ce duceau spre centrul comercial al Manhattanului și cu indicatoare supradimensionate pentru traseele: NEW YORK – HARLEM, NEW YORK – NEW HAVEN și NEW YORK – HUDSON RIVER.

Evident obișnuit cu labirintul de legături de aici, bărbatul pe care îl urmărea Holmes coborî grăbit din vagon, urcă în fugă un șir de trepte, traversă iute o pasarelă aglomerată, ieși afară și alergă să prindă un tramvai cu cai care mergea pe Park Avenue. Holmes nu putu să facă nimic altceva decât să fugă mai tare, ținându-și cu o mână pălăria pe cap și cu favoriții fluturându-i în vânt, și să sară în ultima clipă pe scara traamvaiului.

Dacă victima lui s-ar fi uitat în spate, l-ar fi reperat pe loc. Dar Holmes observă că bărbatul se așezase deja undeva mai în față și își vârâse nasul în ziar.

Detectivul știa că individul acela era membru în câteva cluburi elitiste (din punctul de vedere al americanilor), iar în două dintre acestea avea propria lui cameră: la Union Club, de la intersecția 69th Street cu Park Avenue; și la Century Club, de la numărul 42, East 15th Street. Mai avea și o cameră rezervată la Brunswick Hotel, din Madison Square, la intersecția dintre Fifth Avenue și 25th Street.

Holmes își dăduse seama că destinația de acum a bărbatului nu era Union Club, pentru că acesta se urcase într-un tramvai care mergea în direcție opusă. Tot în cealaltă direcție se afla și Century Club, mutat recent la 7 West 43th Street.

Dacă individul voia să ajungă la Brunswick Hotel, ar fi trebuit să coboare înainte de stația de pe 25th Street, pentru că hotelul se afla la scurtă distanță spre est de intersecția cu Fifth Avenue.

Dar nici vorbă de așa ceva: omul părea cufundat în paginile gazetei newyorkeze pe care o cumpărase de la un chioșc din gară. Tramvaiul trecu de stațiile de pe 25th Street și de pe 23rd. Deci destinația lui nu era niciunion Club, nici Century Club și nici măcar Hotelul Brunswick.

Din Union Square, tramvaiul coti ușor și merse pe 4th Avenue până în Lafayette Square. Bărbatul urmărit de Holmes nu dădu niciun semn că ar fi dorit să coboare acolo. Dar, când Lafayette Street se contopi cu Centre Street, iar în fața lor apăru clădirea Primăriei, individul se ridică grăbit de pe scaun și sări de pe scara tramvaiului. Holmes mai așteptă încă o jumătate de stație înainte de a-l urma și se întoarse alergând prin mulțimea de trecători, fără să scape nicio clipă din ochi umerii și ceafa bărbatului.

Destul de surprins, detectivul își dădu imediat seama încotro se îndrepta individul. Își imaginase că ținta lui s-ar fi urcat pe un feribot dacă ar fi avut de gând să traverseze East River. Și se bucură când observă că nu mergeau spre debarcader; fusese de câteva ori la New York din 1883, când se terminase construcția Podului Brooklyn, dar niciodată până acum nu avusese vreun motiv sau prilej să pășească pe el. Chiar și cu o săptămână și jumătate în urmă, când trecuse cu Henry James prin oraș, feribotul i se păruse calea cea mai firească pentru a ajunge din Manhattan în Staten Island sau Brooklyn.

Își văzu omul plătind taxa la cabina din fier forjat, iar apoi îl urmări cum urcă treptele late până la

peron. Șase persoane mai în spate, Holmes își plăti și el cei cinci cenți și se strecură prin mulțimea de pe peron. Tramvaiele traversau podul pe banda din mijloc, în vreme ce căile pentru trăsuri și alte mijloace de transport se întindeau de o parte și de cealaltă a ei. Prin urmare, așa cum foarte bine știa și Holmes, tramvaiele nu puteau să opreasca pe pod. Așa că se relaxă și se așeză comod pe un scaun, cu spatele la bărbatul pe care îl urmărea. Putea să sesizeze mișcările din vagon în geamul de lângă el și știa că țintei sale i-ar fi fost foarte dificil, ca să nu spunem că ar fi fost un gest lipsit de sens, să sară din tramvai la mijlocul podului suspendat.

Și mai observă un amănunt de care s-ar fi putut să aibă nevoie în viitor (deși se cam îndoia că va avea vreodată de rezolvat un caz despre traseul tramvaielor suspendate de pe Podul Brooklyn): vagoanele acestei linii erau cele mai noi și mai luxoase din New York: uși glisante duble, ce se deschideau de pe platforme cu decorațiuni din fier forjat, scaune moi și confortabile și geamuri mari.

Locuitorii din New York și cei din Brooklyn se obișnuiseră de multă vreme cu aceste vagoane fără locomotivă care să le tragă sau să le împingă. Doar turiștii mai exclamau surprinși atunci când vagonul în care se aflau începea să se miște ușor, ca de capul lui. Holmes știa că sub șine se afla un cablu de tractare, fabricat din oțel, care se mișca încontinuu și de care erau conectate vagoanele. Holmes știa că San Francisco avea o rețea mult mai complicată de tramvaie cu cablu și că pantele erau mult mai înclinate acolo. Dar și aici puteai să simți cum vagonul tău urcă până pe structura suspendată a podului.

Sherlock Holmes nu era un om care să se lase prea ușor impresionat de realizările naturii sau de cele

ale semenilor săi. Pe cele din urmă, mai ales, le găsea total irelevante pentru munca lui, cu singura excepție a interioarelor unde erau comise crime; iar pe primele le considerase întotdeauna efemere în raport cu trecerea timpului și cu imixtiunea speciei umane în perfecțiunea lor. În adolescență, Holmes studiase scrierile lui Darwin și rămăsese de atunci nu doar cu sentimentul că el și toți ceilalți oameni au propriul lor loc în lume și că viața le era scurtă cât o clipită, dar și cu certitudinea că piramidele și alte „opere mărețe ale umanității“ sunt efemere ca un castel de nisip pe plaja din Brighton.

De aceea pe Sherlock Holmes nu-l impresionau în niciun fel catedralele și clădirile mărețe, indiferent de epoca în care fuseseră construite – cu foarte puține excepții, printre care Podul Londrei și Big Ben, ultimul mai mult auzit decât văzut prin cețurile groase ale capitalei britanice. Acestea erau valori fundamentale ale orașului în care lucra și pe care, în felul său rigid și reținut, îl iubea.

Acum însă, privind în sus, Holmes se văzu nevoit să admită că turnurile din piatră ale Podului Brooklyn erau cu adevărat deosebite. Vreme de multe decenii, cea mai înaltă construcție din New York fusese Biserica Trinity, de optzeci și șapte de metri. Doar cu trei ani înainte, locul îi fusese luat de World Building, cu o înălțime de nouăzeci și patru de metri, ridicată pe colțul dintre Park Row și Franklin Street. Și, cu toate că bolta aceasta din piatră pe sub care trecea acum tramvaiul nu avea decât treizeci și cinci de metri, iar turnurile se înălțau doar la patruzeci și opt de metri deasupra benzilor de circulație și a șinelor de tramvai (optzeci și patru metri peste nivelul râului), puritatea *forței* gotice a turnurilor din piatră reuși să-l impresioneze într-o oarecare măsură pe neimpresionabilul Holmes.

Detectivul era conștient de faptul că-și irosea aiurea prețiosul spațiu din memorie atunci când reținea asemenea date și cifre precise (și cu siguranță că nu aveau cum să-l ajute să rezolve vreun caz toate înălțimile de clădiri și de bolți și de turnuri), însă dăduse peste toate aceste informații într-una dintre numeroasele sale nopți fără somn, când a citit unul dintre cele douăzeci și cinci de volume ale celei de-a noua ediții din *Encyclopaedia Britannica.* Watson considerase această achiziție drept o risipă nesăbuită, de vreme ce Holmes deja avea și a șasea ediție, dar și pe a opta. Însă detectivul prețuia nespus această a noua ediție. Din păcate însă (și în ciuda faptului că, dintre ei doi, Mycroft, fratele lui, era cel înzestrat cu aptitudini matematice ieșite din comun), ori de câte ori Holmes se pomenea în fața unor fapte exprimate prin numere, îi era aproape imposibil să le mai uite.

Podul acesta parcă ireal este suspendat de cabluri care coboară din două turnuri din piatră ce se ridică la optzeci și patru de metri deasupra râului.

America, își spuse el, nu pentru prima oară, *este o națiune cu vise măreațe, care are adesea și capacitatea să și le îndeplinească.*

Vagonul tocmai ce coborâse planul înclinat dinspre cel de-al doilea turn și acum încetinea apropiindu-se de capătul din Brooklyn al traseului, stație cu mai multe ornamente din fier forjat decât cea de pe partea cu New Yorkul.

Holmes coborî și porni după omul lui; după câteva stații cu tramvaiul cu cai, a mai mers pe jos în urma lui către sud-est cam vreo jumătate de cvartal, pe o prelungire pietruită a Flatbush Avenue. Bărbatul nu s-a uitat nici măcar o dată

peste umăr și nici nu s-a oprit în fața vreunei vitrine ca să verifice dacă îl urmărește cineva.

Din câte își mai amintea Holmes, Brooklyn fusese pe vremuri un oraș bogat și vanitos (cu excepția locurilor de pe malul râului, înspre nord, unde locuiau imigranții irlandezi și populația de culoare) cu bulevarde largi, umbrite de arbori maiestuoși și străjuite de case impunătoare. Cartierul unde se aflau ei acum, nu prea departe de zona demolată pentru a permite accesul la Pod, nu avea nimic impunător în el. Majoritatea caselor de aici demonstrau faptul că locatarii lor renunțaseră să mai încerce să le repare sau să le întrețină cât de cât.

Omul lui Holmes urcă repede cele patru trepte ale unei clădiri mai îngrijite de pe Hudson Street, descuie ușa de la intrare, strigă ceva ce detectivul nu reuși să înțeleagă din locul unde se afla el, la mai bine de o jumătate de stradă distanță și imediat apărură două fetițe și o femeie cu un prunc în brațe, care îl sufocară cu îmbrățișările lor.

Fetițele, pruncul și femeia erau negrese; femeia, cel puțin, avea culoarea abanosului. Cele două fetițe, îmbrăcate în sarafane albe, curate, aveau pielea câteva nuanțe mai deschisă, dar se vedea clar că părul lor, împletit în codițe legate cu funde mari, era negru și sârmos. Nu încăpea nicio îndoială că Holmes era martor la întoarcerea bărbatului în mijlocul familiei lui iubitoare. Și asta îl surprinse, căci individul pe care îl urmărise el toată ziua era alb.

– Da, da, trei copii au. Alea mai mari sunt fete, spuse doamna Banes, femeia căreia îi lipsea un dinte din față.

– Ăl mai mic, bebelușul, e băiat. Au mai avut un băiat, primul lor născut, da' a murit, zise doamna Youngfeld, femeia cu părul cărunt.

Casa ei se afla chiar vizavi.

– Pe primul băiat, cel care a murit, l-a chemat LeRoy.

Le roi, își spuse Holmes. *Regele.*

Detectivul renunțase de urgență la părul de pe obraji, la perucă și la dinții proeminenți. Apoi își făcuse cărare pe mijloc, întinzându-și părul cu multă pomadă. Acum purta ochelari cu lentile groase, fără rame. Se vedeau vârfurile a șapte creioane ieșind din buzunarul din stânga al hainei. Din servietă scosese un registru foarte gros ce părea plin cu formulare oficiale.

Era târziu și bătuse deja la ușile mai multor case de pe Hudson Street, dar nu-i răspunsese nimeni. El era alb și cartierul era negru. Însă doamna Youngfeld și prietena ei din vecini, doamna Banes, se uitaseră printr-un ochi de geam și ajunseseră la concluzia că domnul acela cu aspect pedant nu avea cum să reprezinte o amenințare.

Holmes nu a reușit să stârnească interesul celor două doamne atunci când le-a spus că se numește „domnul Williams" și că face „un recensământ în plan local" din partea Asociației Locuitorilor Milostivi din Brooklyn pentru un proiect de dezvoltare a parcurilor și a serviciilor publice. Dar le-a devenit brusc simpatic atunci când a scos din buzunar banii cu care intenționa să le plătească (doi dolari de fiecare) pentru răspunsurile la cele câteva întrebări despre vecinii lor.

– Spuneți că familia se numește Todd? se interesă Holmes, țuguind buzele și completând ceva în

casetele și pe liniile tipărite de pe foile din registru.

– Chiar așa, spuse doamna Youngfeld. James și Ada Todd. Vă interesează și numele copiilor?

– Nu cred că este necesar, zise Holmes. Dar ziceați că au două fetițe și un sugar, corect?

– Și încă un copil pe drum, spuse doamna Banes. Mi-a zis mie Ada că vechea lor casă e acum prea mică pentru ei.

– Le cunoașteți cumva și vârstele? Chiar și cu aproximație.

Holmes vorbea ușor peltic printre buzele permanent țuguiate. Era funcționar guvernamental și îi *plăcea* să fie funcționar guvernamental. (Acuzație pe care i-o aruncase odată fratelui său într-un moment de supărare. Fără să stea pe gânduri, Mycroft îi răspunsese pe tonul lui tărăgănat și stăpânit – „Dar, dragul meu frate, eu nu *lucrez* pentru Guvernul Britanic. De multe ori eu *sunt* Guvernul Britanic.“)

– Păi, domnul Todd are cam la cincizeci și unu, cincizeci și doi de ani. Ada face treizeci și doi anul ăsta pe nouă aprilie, spuse doamna Youngfeld.

Holmes nu făcu niciun comentariu despre diferența de vârstă dintre cei doi. O observase și el mai devreme, la lumina palidă a înserării.

– Știți cumva și când anume s-au căsătorit? întrebă el, șuierând iarăși ușor printre buzele țuguiate.

Tonul îi era indiferent: doar o altă linie de completat; o altă căsuță de bifat.

– Da’ ce treabă are Asociația Locuitorilor Milostivi cu *data* la care s-a căsătorit un cuplu cu acte în

regulă? vru să știe doamna Banes, cu pumnii înfipți în șoldurile ciolănoase.

– La douăzeci și doi septembrie 1888, spuse doamna Youngfeld.

Doamna Banes se holbă la prietena ei.

– Ella, de unde... știi... tu... *asta*? Cum de știi data exactă când s-a luat Ada cu bărbatu-său? Eu de-abia dacă-mi mai aduc aminte ziua mea de naștere.

– Am ținere de minte la numere și date, răspunse doamna Youngfeld. Ziua ta de naștere e pe paisprezece decembrie, Totty... și, nu că te-ar interesa, dar s-au făcut patru ani de când te-a părăsit Henry.

Doamna Banes își întoarse privirea și bătu iritată din picior.

– Mi-a povestit Ada că ea și cu James s-au căsătorit la New York, în casă la mătușa ei, pe West 24th Street, continuă doamna Youngfeld spre Holmes care scria repede, încercând să țină pasul cu informațiile primite. Zicea că au chemat un preot metodist de culoare de la o biserică de pe 65th Street ca să oficieze ceremonia. Și au adus de undeva o orgă și au avut tort cu glazură albă.

Doamna Banes aruncă priviri furioase către prietena ei, dar nu spuse nimic.

– Aproape am terminat, zise Holmes. Acum... ia să vedem... da, ocupația domnului James Todd... parcă este angajat la uzina de gaz, nu-i așa?

– Nu! Nici vorbă! râse acum doamna Banes. Bărbatul Adei e originar din Baltimore și e însoțitor de vagon la căile ferate. *Șef* de tură. Lucrează la Căile Ferate Centrale New York, dar...

săraca Ada... e mereu singură pentru că el pleacă cu serviciul prin toată țara: ba în Pennsylvania, ba Michigan, ba Ohio, ba Illinois, ba Massachusetts... ba chiar și în Canada.

– La Ontario și Quebec, interveni doamna Youngfeld.

– *Nu contează* unde. Ideea e că e plecat mai tot timpul, spuse doamna Banes, evident exasperată de bogatul bagaj de cunoștințe și informații pe care îl avea vecina și prietena ei. Ada e iarăși gravidă și stă acasă doar cu cele două fete și băiețelul. O face bărbatu-său bani frumușei ca însoțitor-șef de tren, dar nu-i acasă nici două zile din cincizeci.

– Suficient, spuse Holmes, închizând registrul și aranjându-și ochelarii pe nas. N-am să vă mai răpesc din timp. Ați fost foarte amabile și m-ați ajutat extrem de mult. Informațiile dumneavoastră despre familia Todd și ceilalți vecini vor oferi Asociației Locuitorilor Milostivi un bun temei pentru finanțarea unui teren drăguț de joacă în apropiere.

– Sunt destule terenuri virane pe aici pe unde să se joace copilașii, zise doamna Banes. Nouă ne-ar fi mai de folos un *restaurant* micuț, drăguț și respectabil, așa cum erau alea de pe Flatbush Avenue pe care le-au dărâmat când au făcut Podul.

– Of, mai taci din gură, Totty, exclamă doamna Youngfeld.

Apoi îl privi pe Holmes în ochi și spuse:

– Glumește, domnule Williams.

Detectivul dădu din cap, își ridică pălăria salutându-le, coborî pe trotuar, se prefăcu că ar

vrea să plece, apoi se întoarse iar către cele două femei.

– Vă rog să mă scuzați dacă întrebarea mea vi se va părea nerușinată... face parte din recensământ, dar o pun foarte rar.

Cele două doamne așteptară întrebarea.

– Din pură întâmplare, am avut ocazia să îl *văd* pe domnul James Todd, dar fără să am și plăcerea de a face cunoștință cu dânsul, spuse Holmes încet, dând semne vizibile de stânjeneală. Domnul acesta are ochii albaștri, cât i-a mai rămas din păr este cu siguranță blond și tenul îi este foarte deschis la culoare...

Doamna Banes râse cu poftă.

– V-a păcălit și pe dumneavoastră, spuse ea, etalându-și mai mult ca înainte spațiul liber dintre dinții de un alb strălucitor.

– M-a păcălit... se făcu Holmes că nu înțelege.

– James Todd doar pare, spuse doamna Youngfeld, parcă și ea stingherită. I-a spus Adei că pare încă din copilărie.

– O, da, chiar așa i-a spus, râse în continuare doamna Banes. James Todd se *pricepe* să pară.

– Să pară? întrebă Holmes. Adică să pară...

– Alb, zise doamna Youngfeld. Când îl vezi pe James Todd nu zici că-i negru. De zeci de ori ne-a povestit Ada, nevastă-sa, că bunică-su și maică-sa au fost sclavi pe o plantație din Carolina. Multe corciri s-au petrecut pe vremea aia și în locurile alea. Și mulți copilași corciți încearcă să se dea

drept albi. Deși nu toți *arată* ca un alb autentic, așa ca James Todd.

– Bine măcar că s-a însurat cu o femeie din rasa lui, comentă doamna Banes.

Holmes duse mâna la pălărie pentru ultima dată.

– Vă mulțumesc încă o dată, doamnelor.

În trenul de la miezul nopții înapoi spre Washington, Holmes își dădu seama că se simte foarte obosit. Iar mâine va fi o altă zi grea, pentru că până la prânz va trebui să descopere cine a trimis în fiecare an cartonașele cu „A fost asasinată“, iar seara va trebui să intre în vila lui Henry Adams, chestiune destul de delicat de pus în practică în cartierul dichisit și plin de polițiști unde locuiau familiile Hay și Adams.

Cunoștea acum secretul unui membru al grupului celor Cinci Cupe: domnul Clarence King, „cel mai căutat burlac al Americii“, după spusele prietenului său, John Hay, și editorialist la *Century Magazine* era căsătorit cu o femeie de culoare, pe nume Ada Copeland, încă din luna septembrie a anului 1888. Nu era nicio îndoială, cel puțin în mintea vecinelor sale, că ale lui erau cele două fetițe, sugarul cel viu, sugarul cel mort care purtase numele LeRoy și copilul care se va naște curând. Holmes sesizase cât de deschisă la culoare era pielea bebelușului și a uneia dintre fetițe, mai ales în comparație cu nuanța de abanos a tinerei și atrăgătoarei lor mame.

Era un bun început descoperirea acestui secret al uneia dintre Cupe, își spuse Holmes, dar mai erau și altele de dezgropat din viețile Clarei și a lui John Hay, din viața lui Henry Adams, ba chiar și din cea a defunctei Clover Adams.

Holmes știa prea bine că fiecare om are secretele lui. Majoritatea – aidoma lui Clarence King, care își inducea în eroare cei mai buni prieteni cu pălăvrăgeala lui despre „splendorile de femei din Mările Sudului“ – avea secrete ascunse în spatele altor secrete.

Iar câțiva, așa cum erau Henry James și Holmes însuși, aveau secrete ascunse în spatele unor secrete dinăuntrul altor secrete.

Unul din micile secrete ale lui Holmes a ieșit la iveală înainte de plecarea din Brooklyn. Trecuseră multe ceasuri de la injecția cu „drogul eroic“ de dimineață și, înainte de a se urca pe feribot ca să ajungă la gară, a găsit o magazie pustie în care, departe de văzul lumii, și-a preparat soluția și și-a injectat-o. Toată după-amiaza avusese dureri mari, atât fizice, cât și psihice, iar starea de alinare de după injecție i s-a părut de-a dreptul paradiziacă.

Acum, așezat confortabil în trenul ce gonea prin noapte, Holmes închise ochii și ațipi.

CAPITOLUL 20

– Dragul meu Harry, exclamă John Hay, doar nu te gândești să mă abandonezi tocmai acum!

– Dar nici vorbă să te abandonez, spuse Henry James. Pur și simplu m-am hotărât să nu vă mai inoportunez, în ciuda ospitalității generoase și nemăsurate cu care m-ați primit tu și Clara. Ții minte probabil că m-ai ajutat să-mi închiriez o locuință în apropiere data trecută când am venit în America, în 1883, ca să-i vizitez pe soții Adams.

– Asta este cu totul altceva! zise Hay.

Era marți dimineață și cei doi bărbați se aflau în biroul lui Hay, care tocmai ce-l informase pe James că servitorii îi spuseseră că „domnul Sigerson“ – cu borul pălăriei tras pe ochi și gulerul de la haină ridicat – se întorsese acasă și se retrăsese în camera lui cu puțin înainte de apariția zorilor.

– Acum îl avem pe Holmes, cu toate misterele lui, continuă Hay. E mult prea fascinant ce se întâmplă. *Trebuie* să te bucuri alături de noi de toată povestea asta.

– Îmi cer din nou scuze pentru că mi-am permis să-l aduc în căminul vostru pe detectivul acesta deghizat și v-am și înșelat cu privire la motivele reale ale vizitei lui în America...

– Prostii! strigă Hay, făcând un gest nerăbdător din degetele lui lungi și frumoase. Este o experiență extrem de palpitantă pe care n-aș fi dorit s-o ratez pentru nimic în lume. Uite ce i-a pus pe secretarii mei să facă. Au muncit toată după-amiaza de ieri și în dimineața asta.

James se uită la cutiile pline cu plicuri și felicitări înghesuite pe birou și mesele din încăpere.

– Doar nu vrei să-mi spui că ai de gând să permiți acestui... acestui străin... să-ți citească acum corespondența de afaceri și pe cea personală, spuse James, incapabil să-și mascheze șocul din voce.

Hay începu să râdă.

– Firește că nu, dragul meu Harry. Aici nu sunt decât plicurile și felicitările scrise la mașină. Mi-a spus că vrea să compare literele cu cele de pe cartonașele alea urâte pe care noi, cei Cinci de Cupă, le primim în fiecare an. Înțelegi tu, toate plicurile și biletele de aici au fost scrise la mașină și Holmes mi-a zis ieri că... stai să-mi aduc aminte care au fost exact cuvintele lui... că „o mașină de scris are aproape la fel de multă personalitate ca și scrisul de mână“.

James scoase un sunet rezervat.

– Așa că trebuie neapărat să rămâi la noi, repetă Hay. Am nevoie de pragmatismul tău și de sfaturile tale înțelepte, prietene. Situația o să se complice mult atunci când Adams se va întoarce acasă.

– Bineînțeles că așa va fi, zise James. Dar tu nu ai de gând să-i...

– Să-i spun că Sherlock Holmes, renumitul detectiv britanic, investighează sinuciderea lui

Clover? îi termină Hay fraza. Sub nicio formă. Știi și tu la fel de bine ca mine că Henry nu va fi în veci de acord să vorbească despre ziua aia nefericită de decembrie. Ba chiar va fi consternat și furios la culme la *gândul* că un detectiv scormonește prin cenușa celor mai dureroase amintiri ale lui.

– Atunci nu ne mai rămâne decât să sperăm că Adams nu va afla la un moment dat de toată afacerea asta. Minciunile și omisiunile au obiceiul să iasă la iveală, mai ales printre prieteni buni.

Hay se încruntă, gândindu-se câteva clipe la vorbele lui James. Apoi spuse:

– Chestiunea care mă frământă acum este dacă să-i spun sau nu Clarei. Printr-o stranie coincidență, soția mea este o pasionată colecționară a povestirilor publicate despre noul nostru prieten.

– *Ce* să-i spui Clarei? se interesă doamna Hay din pragul ușii pe care o deschisese încet, neauzită de cei doi bărbați prinși în focul discuției.

James își luă umbrela, deși cerul era perfect senin în această zi caldă de martie, își încuie camera și porni la plimbare. Hay îi spusese că erau aproximativ trei kilometri până la Capitoliu și Biblioteca Congresului. Prietenul său adăugase și că, dacă voia să vadă unde se construia superba clădire ce avea să poarte numele lui Thomas Jefferson și unde, peste câțiva ani, se va muta biblioteca, va trebui să mai meargă încă un cvartal ca să ajungă la șantierul de pe 2nd Street.

James nu se prea simțise în largul său când își mințise prietenul pretextând că voia doar să facă ceva mișcare și să viziteze locurile interesante din

apropiere, când, de fapt, motivul vizitei lui la Biblioteca Congresului era unul mult mai sinistru.

Cu o după-amiază înainte, Henry James făcuse cel mai necivilizat gest din toată viața lui de adult.

Cameristele făceau ordine în camera „domnului Sigerson“: schimbau așternuturile și aeriseau ca să scoată duhoarea de tutun, așa că lăsaseră ușa întredeschisă.

James, în drum spre propria lui cameră, se opri și aruncă o privire înăuntru. Holmes plecase în mare grabă ceva mai devreme, încercând să-și ascundă noua deghizare sub un melon tras pe ochi și în spatele gulerului ridicat al impermeabilului. Nu se știa când avea de gând să se întoarcă. În camera lui domnea un haos cumplit: haine peste haine aruncate pe jos, cărți împrăștiate la tot pasul, scrum de pipă vărsat pe noptierele elegante ale lui Hay și pe măsuțe, hărți ale Washingtonului și New Yorkului desfăcute pe podea, peste grămezi de șosete și pantofi. Nici măcar un băiețel obraznic care ar fi vrut să-și înfurie părinții cu dezordinea din cameră nu ar fi putut face o treabă mai bună.

Dar tot acolo se afla, așezată pe spătarul unui scaun la niciun metru de ușă, și haina pe care Holmes o purtase cu o dimineață în urmă în timpul discuției cu Hay, King și James.

Henry James aruncă o privire temătoare și vinovată peste umăr, văzu că nu se afla nimeni prin preajmă, dar își dădu seama că nu are la dispoziție decât câteva secunde pentru indiscreția pe care avea de gând să o comită. Intră iute în cameră și pipăi buzunarul interior al hainei. La începutul discuției din biroul lui Hay, Holmes scosese patru fotografii din buzunarul acela, dar le arătase doar trei dintre ele: una cu colonelul Sebastian Moran, una de foarte proastă calitate cu

chipul tânărului Lucan Adler și una mai veche, cu femeia despre care detectivul spunea că se numea Irene Adler și care devenise prietena lui Clover Adams, sub numele fals de Rebecca Lorne.

Însă nu le arătase și a patra fotografie.

James nu se aștepta să găsească ceva, drept care cu atât mai mare i-a fost mirarea când a scos din buzunarul hainei teancul subțire cu cele patru fotografii împreună cu o telegramă. Trei erau, într-adevăr, cele pe care le văzuseră toți luni dimineață, dar a patra fotografie – una destul de formală, evident decupată cu foarfeca dintr-o poză mai mare – înfățișa un bărbat îmbrăcat într-o redingotă demodată. Părea în jur de patruzeci-cincizeci de ani, avea obrajii supți și foarte bine bărbieriți, ochii pătrunzători și fruntea impresionantă și un început de chelie în creștetul capului. Câteva șuvițe negre și cărunte atârnau în dezordine peste urechile ca de lup.

Era ceva profesoral în îmbrăcămintea și ținuta ușor aplecată de spate a bărbatului. Dar se deslușea și o nuanță feroce în felul cum își ținea înclinat capul vârât între umerii ridicați. Oricât de oficială era atitudinea lui, lui James i se păru că vede limba individului suprinsă de aparatul de fotografiat tocmai atunci când trecea peste dinții lui mici și tulburător de ascuțiți.

Telegrama îi era adresată lui Sherlock Holmes și fusese expediată la un oficiul Western Union din apropiere. Era datată cu o zi în urmă și nu conținea decât câteva rânduri:

SE CONFIRMĂ CĂ MORIARTY ARE REȚELE CARE ACTIVEAZĂ ÎN FRANȚA GERMANIA ITALIA ȘI GRECIA STOP ȘI REȚELE CARE FINANȚEAZĂ GRUPĂRI DE CRIMINALI ȘI ANARHIȘTI ÎN WASHINGTON NEW YORK BALTIMORE ȘI CHICAGO STOP ACTIONEAZĂ CU MAXIMĂ PRUDENȚĂ STOP MYCROFT

James puse la loc în buzunarul hainei lui Holmes cele patru fotografii împreună cu telegrama și ieși repede în hol, tocmai când apăru de după colț una dintre cameriste cu un teanc de așternuturi curate în brațe.

Femeia se dădu la o parte ca să-i permită să treacă spre camera lui, iar James răsuflă ușurat când nu observă în ochii ei că ar fi avut habar de delictul pe care el de-abia ce îl comisese.

James traversă părculețul și se îndreptă spre est, pe Pennsylvania Avenue, privind din când în când, dar fără prea mare interes, prin gardul din fier al peluzei imense din jurul Casei Albe. Ajunse la intersecție și coti spre sud, pe 15th Street. După vreo patru cvartale, o apucă spre sud-est, pe o prelungire a Pennsylvania Avenue.

După ce merse cu pas vioi cam un kilometru și jumătate, James traversă printre aglomerația de trăsuri și căruțe mari, trase de câte patru cai, și merse cam opt sute de metri spre est, pe Constitution Avenue. Se hotărâse să arunce, totuși, o privire la noua Clădire Thomas Jefferson, fie măcar și pentru a avea ce să-i spună mai târziu lui Hay.

După alte trei cvartale spre sud, pe 2nd Street, ajunse la șantierul cu pricina. Fuseseră deja ridicate trei etaje ale impunătoarei construcții ce avea să găzduiască Biblioteca, dar era goală pe dinăuntru. În fața zidurilor se înghesuiau o sumedenie de macarale, scripeți, bușteni, funii și grilaje din lemn și fier care aveau să asigure structura de rezistență a locurilor goale dintre pilonii celui de-al treilea nivel. Întreaga zonă din jur era plină cu blocuri de granit numerotate, paleți cu lemn de construcție protejați de intemperii cu

prelate groase din cauciuc, roabe pline cu cărămizi, muncitori, alte macarale, alți scripeți și alte funii.

James ar fi putut să meargă mai departe spre sud și apoi să se întoarcă la Capitoliu pe Independence Avenue, dar preferă să facă chiar acum cale întoarsă. Așa că, având grijă să rămână pe aleea pietruită, traversă un maidan plin cu noroaie (probabil o grădină neîngrijită) și urcă treptele de la intrarea de est a Capitoliului.

De dimineață, când Clara le surprinsese conversația, Henry James se așteptase fie la o ceartă între soții Hay, fie la o minciună gogonată din partea lui John. Dar nu se întâmplă nimic din toate astea. Hay îi mărturisi tot soției sale. Iar aceasta, în loc să se înfurie pentru că i se ascunsese un fapt atât de important, mai că nu sări în sus de bucurie că musafirul lor nu era „Jan Sigerson“, ci însuși detectivul Sherlock Holmes care lucra sub acoperire. James bănuia că Hay îi povestise totul Clarei pentru că nu știa cu exactitate când avea de gând detectivul să apară în fața ei și a servitorilor *sans* masca lui Sigerson.

– O, dar el este un adevărat maestru al deghizărilor, exclamase Clara, cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune. Ce onoare să-l avem în căminul nostru pe Cel Mai de Seamă Detectiv al Lumii! De-abia aștept să le spun lui Ellen și Marie și...

– Nu trebuie să spui nimănui, draga mea, o întrerupse Hay pe un ton de dojană și ridicând un deget spre ea. Domnul Holmes lucrează sub acoperire la un caz care mie mi se pare extrem de serios, iar viața i-ar putea fi pusă în pericol dacă s-ar afla despre prezența lui în America. Din motivul

acesta ne-a rugat și Harry să ținem secretă vizita lor.

– O, da... desigur... înțeleg... dar *după* ce se isprăvește aventura am să le pot povesti, da? spuse Clara Hay ridicându-și degetele împreunate la buzele surâzătoare ca și cum ar fi arătat că și le pecetluiește. Trebuie să scot din bibliotecă ediția din ianuarie a *Harper's Weekly,* unde e „Aventura cutiei de carton", o poveste de-a dreptul șocantă! O, să nu uit să caut și ediția din feburarie, unde e „Fața galbenă". Neapărat trebuie să-l întrebăm pe domnul Holmes ce părere are despre aceste cronici ale domnului doctor Watson!

Hay îi luă mâna într-ale sale.

– Clara, iubirea mea, nu trebuie să-l facem pe domnul Holmes să se simtă prost. Nu uita că nu oaspetele nostru a scris aceste... povestiri. Și s-ar putea să existe în ele anumite exagerări ori niște fragmente stânjenitoare, care l-ar putea face să se jeneze.

– Desigur, desigur, spuse Clara.

Dar surâsul îi stăruia pe buze. Iar James își spuse, în timp ce urca în cameră ca să-și ia umbrela și să poată pleca din casă înainte de a se trezi Holmes, că până la sfârșitul zilei exemplarele respective din revista *Harper's Weekly* vor fi aduse în salon și în atenția lui Holmes.

Când James îi spusese lui Hay că s-ar putea să treacă pe la Biblioteca Congresului ca să „răsfoiască niște cărți", prietenul lui a insistat să-i scrie un „bilețel de introducere". Scriitorului nu-i trecea prin minte la ce i-ar fi folosit un asemenea „bilețel" într-o bibliotecă publică, dar a pus bucata de hârtie în buzunarul de la haină și a uitat de ea

până în clipa când a fost oprit de câțiva bibliotecari tineri la ușa aglomeratei Biblioteci din clădirea Capitoliului.

Acum, firește, Hay nu-și dezmințise firea îndatoritoare și adresase „biletelul de prezentare“ directorului Bibliotecii Congresului, un anume Ainsworth Rand Spofford [94]. Subordonații acestuia de la intrare au citit biletul și au sărit imediat în picioare, agitați ca niște porumbei speriați. Apoi, cel mai înalt în funcție dintre ei îl conduse personal pe Henry James la etaj, unde se afla biroul directorului.

Spofford era un ins în vârstă, slab, cu aspect bolnăvicios. Avea o barbă căruntă și zburlită, iar părul lins și rar era despărțit în mijlocul creștetului de o cărare lată cât un început de chelie. În mijlocul feței îi crescuse un nas atât de mare, că James avu impresia că se uită la una dintre pietrele de ascuțit de pe șantierul noii biblioteci.

Directorul își ocoli biroul masiv ca să-l întâmpine pe James, deși, poate mai bine ar fi să spunem că a fost mai degrabă o atingere flască a degetelor lui albe, parcă fără viață și fără oase, decât o strângere bărbătească de mână.

– Bine ați venit, domnule James, bine ați venit. Biblioteca Congresului este extrem de onorată de vizita dumneavoastră. Cum vă putem fi de folos astăzi?

În prima clipă, James rămase fără cuvinte. Își închipuise că investigația lui de aici va fi anonimă, invizibilă.

– Poate doriți să aruncați o privire la superba noastră colecție de romane și povestiri? îl îndemnă Ainsworth Rand Spofford.

Directorul stătea tot în fața lui James și părea stingher fără biroul lui uriaș care să-l apere.

– O, Doamne, nu, nu, murmură James. Aș vrea doar să îmi permiteți să... să studiez ceva câteva minute... deși cuvântul acesta este mult prea pompos.

– Desigur, desigur! exclamă Spofford, frecându-și mâinile moi, de parcă tocmai ce încheiaseră o afacere ce promitea să aducă profit considerabil.

Directorul atinse un dispozitiv complicat de pe birou și imediat se deschise o ușă ascunsă într-un corp al bibliotecii, iar pe acolo intră fără zgomot o doamnă înaltă și deșirată.

– Dânsa este domnișoara Miller, asistenta mea personală, spuse Spofford. Domnișoară Miller, domnul Henry James, celebrul scriitor american, ne face onoarea de a fi oaspetele nostru astăzi.

Deoarece domnișoara se oprise la aproape trei metri de el, distanță prea mare pentru efectuarea strângerii de mână care în America se presupunea a consfinți egalitatea între sexe, celebrul scriitor american se mulțumi să încline ușor capul.

După părerea lui James, domnișoara Miller era exact așa cum își imaginau caricaturiștii că ar fi trebuit să arate o bibliotecară. Înaltă, slabă spre costelivă, cu părul strâns într-un coc neatrăgător în creștet, domnișoara era îmbrăcată cu un sarafan fără formă, din bumbac maroniu, pe dedesubt cu o bluză ce semăna prea mult cu o cămașă bărbătească. Pe nasul lung își cocoțase o pereche de ochelari cu lentile mici, bifocale, din aceia inventați de Benjamin Franklin. Iar pe o protuberanță de-abia sesizabilă, care ar fi putut fi sânul ei stâng ascuns de țesătura ca de sac a

sarafanului, era un ecuson pe care scria D. MILLER.

D. Miller, își zise oripilat Henry James. *O, nu, Doamne, te rog, nu!*

– Numele mic al domnișoarei Miller este Daisy, prin urmare sunteți cunoștințe vechi [95], spuse directorul bibliotecii Congresului, domnul Ainsworth Rand Spofford, cu un lătrat scrâșnit ce probabil reprezenta felul lui de a-și exprima amuzamentul.

Domnișoara Miller se înroși până la rădăcina părului ei de o culoare incertă. James se pomeni brusc preocupat de aspectul pantofilor săi, care, într-adevăr, se acoperiseră cu un strat urât de praf în timpul plimbării prin șantierul de construcții.

– Domnul James și-ar dori să desfășoare o activitate de cercetare aici, la noi, domnișoară Miller, tocmai spunea Spofford. Domnule James, dacă veți avea nevoie și de ajutorul meu, vă rog să nu ezitați și să mă căutați imediat...

Și întinse din nou mâna albă și fără vlagă.

James atinse relicva aceea cu vârful degetelor și o urmă pe domnișoara Miller prin ușa din corpul de bibliotecă.

Umila bibliotecară îl conduse printr-un labirint de birouri mici, înțesate cu cărți, până la un coridor înalt de trei etaje. Șocat, James își dădu seama că ajunsese chiar în Biblioteca Congresului. Sau într-o parte a ei. Aici cărțile nu se aflau doar pe rafturi, ci erau stivuite și pe pardoseală, pe toate mesele, birourile și suprafețele disponibile.

Domnișoara Miller îi surprinse privirea uluită.

– Când domnul director Spofford a fost numit în această funcție de însuși președintele Lincoln, în anul 1864, începu ea să spună, cu o voce surprinzător de senzuală, Biblioteca Congresului avea mai puțin de șaizeci de mii de volume, majoritatea provenind din donația făcută de Thomas Jefferson. Acum avem aproape patru sute de mii... și astfel am reușit să întrecem Biblioteca Publică din Boston. Domnul director Spofford și-a propus ca, peste trei ani, când ne vom muta în clădirea Thomas Jefferson, numărul volumelor noastre să ajungă la un milion.

– Admirabil! se auzi James murmurând aiurea, pe când străbăteau coridorul, ocolind cu mare atenție mormanele de cărți. Absolut admirabil! Nemaipomenit!

Se opriră la o intersecție de holuri. De jur împrejur nu se vedeau decât cărți, cărți peste cărți și nimic altceva, până la tavanul boltit aflat cu trei etaje deasupra lor.

– Cu ce vă pot fi de folos, domnule James?

– Păi, cum să vă spun eu... mă gândeam că... începu să se bâlbâie celebrul scriitor american. Adică, mă întreb dacă aveți cumva un exemplar al unei cărți de fizică sau matematică... o carte mai puțin cunoscută care se numește *Dinamica unui asteroid*?

Domnișoara Miller începu să râdă. Pe cât de strident și dezgustător fusese hohotul de râs al directorului, pe atât de plăcut și melodios era al ei.

– Cartea profesorului Moriarty! Bineînțeles că o avem, deși aveți dreptate, domnule James... este foarte greu de găsit. Însă domnul director Spofford și-a dedicat activitatea îmbogățirii colecției noastre de referințe științifice și matematice.

James strânse cu putere mânerul umbrelei în mâini, încercând să-și ascundă șocul simțit când bibliotecara rostise numele autorului fără să stea deloc pe gânduri.

– Este foarte bine că ne-ați cerut sprijinul, domnule, îi zise domnișoara Miller. Pentru că am fost obligați să trecem volumul *Dinamica unui asteroid* pe lista cărților cu acces limitat.

– Chiar așa? O carte cu un titlu atât de obscur și tehnic? De ce, domnișoară Miller?

– Ei bine, după povestea difuzată acum doi ani de Agenția de Știri Reuters – și după cea reluată de *New York Times* din gazetele londoneze – în care se vorbea despre dispariția profesorului James Moriarty și a detectivului Sherlock Holmes la Reichenbach Falls, oamenii au dat năvală... credeți-mă că nu exagerez... să vadă această carte valoroasă. Și ne-am temut că, fără o anume supraveghere, cineva ar fi putut să o fure.

– Ahhhhhaaa, oftă James.

– Pe aici, domnule James.

Și domnișoara Miller îl conduse spre o scară ale cărei trepte din fier erau, de asemenea acoperite cu teancuri mari de cărți, lăsând doar un interval extrem de îngust printre ele.

Următoarele două ore au reprezentat un straniu proces de instruire pentru Henry James.

Dacă ar fi fost lăsat să se descurce singur, așa cum își făcuse el planul, nu ar fi găsit niciodată lucrările profesorului James Moriarty și nici referințele la acestea. Însă domnișoara Miller a reușit să dea de urma tuturor volumelor existente în Biblioteca

Congresului Statelor Unite scrise de sau despre faimosul – sau infamul – profesor.

Primele două cărți pe care i le-a prezentat au fost mult discutata *Dinamică a unui asteroid* (două sute nouă pagini de ecuații ermetice și doar câteva cuvinte, exact așa cum se spunea) și un volum mai subțire, de doar șaizeci și opt de pagini, purtând titlul *Mic tratat despre Teorema binomială*. Această a doua carte fusese publicată în 1871, an în care James Nolan Moriarty primise titlurile sale academice în matematică și fizică aplicată din partea University College din Dublin – sau cel puțin așa spunea nota de pe copertă. Cartea fusese publicată de o editură micuță din Dublin despre care James nu auzise în viața lui și îi era dedicată lui Carl Gottfried Neumann [96], un profesor de la Universitatea din Leipzig.

James habar nu avea cine era profesorul Neumann, dar domnișoara Miller îl asigură că era vorba despre o personalitate apreciată în domeniu, menționată frecvent în jurnalele de matematică din Germania și din alte țări. Ba chiar îi și aduse cartea publicată de Neumann ca să își dovedească spusele: *Das Dirichtlet'sche Prinzip in seiner Anwendung auf die Reimann'schen Flächen* [97].

James nu pierdu vremea întrebând cum de fusese posibil ca un student de la Trinity College din Dublin să dedice prima sa carte de teorie matematică unui pofesor din Leipzig și îi explică domnișoarei Miller că pe el îl interesau în primul rând informațiile de natură biografică despre profesorul Moriarty, eventual și niște fotografii ale lui, dacă acestea erau disponibile.

În ochii bibliotecarei se aprinse imediat un licăr de curiozitate, dar experimentata domnișoară Miller nu se grăbi să-l descoasă: *Nu cumva aveți de gând*

să scrieți o carte despre omul care l-a ucis pe Sherlock Holmes? Femeia se apucă să caute alte informații prin labirintul cu teancuri, rafturi și încăperi cu cărți.

În mai puțin de un ceas, James căpătase deja toate datele existente despre omul pe care, în povestirile publicate, Sherlock Holmes îl numea un „Napoleon al crimei", iar în viața reală spunea că nu era decât o plăsmuire a imaginației sale.

Nici măcar data și locul nașterii nu coincideau. Ediția din 1884 a *Who's Who in European Mathematics* susținea că profesorul James Moriarty (fără menționarea vreunui al doilea nume), autor al *Micului tratat despre Teorema binomială,* se născuse la Dublin, în anul 1846. O carte de referințe a University College din Dublin, care atesta faptul că profesorul James N. Moriarty fusese profesor de matematică acolo din 1872 și până în 1878, spunea că se născuse în 1849 în Greystones. Domnișoara Miller îi aduse lui James un atlas al Irlandei și astfel află scriitorul că era vorba despre un sat micuț situat undeva între Dublin și Wicklow.

Deci, dacă Moriarty ar mai trăi, dacă nu ar fi murit în 1891 la Reichenbach Falls, atunci câți ani ar fi avut astăzi: 47 sau 49?

James mai avu încă un șoc atunci când descoperi data copyrightului pentru *Dinamica unui asteroid*: 1890. Chiar dacă Moriarty s-ar fi născut în 1849, înseamnă că ar fi avut patruzeci și unu de ani la data apariției cărții. Din câte pricepea Henry James, asta era o vârstă mult prea înaintată pentru prima lucrare importantă a unui matematician. Pe vremuri, un membru al consiliului de la Oxford îi spusese în treacăt că matematicienii renumiți, cum era și Charles Dodgson, cunoscut sub numele de

Lewis Caroll, obișnuiau să-și publice opera de căpătâi înainte de a împlini treizeci de ani.

Răsfoind paginile cu ecuații matematice, care lui i se păreau la fel de misterioase ca vechile hieroglife egiptene, Henry James se pomeni gândind cu voce tare:

– Dacă aș avea măcar o vagă idee despre ce e vorba aici...

– I-am auzit discutând despre volumul acesta pe câțiva dintre oamenii de știință care ne-au vizitat biblioteca, spuse domnișoara Miller, evident închipuindu-și că ei i se adresase scriitorul. Se pare că asteroidul respectiv creează „Problema celor trei corpuri“, cum este ea numită de astronomi și matematicieni. Dacă luăm oricare două corpuri cerești, atunci atracția lor gravitațională, efectul de maree produs de unul asupra celuilalt, direcția lor tridimensională și așa mai departe pot fi măsurate prin tehnici matematice atât clasice, cât și moderne. Dar, dacă mai adăugăm un al treilea corp... atunci orientarea, atracția gravitațională, ba chiar și traiectoria unui asteroid devin aproape imposibil de calculat. Dacă am înțeles eu bine ce vorbeau matematicienii aceia, faima profesorului James Moriarty exact de aici provine, din faptul că în cartea lui a demonstrat ce nu se poate calcula.

– Foarte interesant, spuse James, deși nu înțelesese absolut nimic.

Apoi adăugă:

– Să înțeleg că nu există nicio șansă să găsim pe undeva o fotografie a profesorului Moriarty.

– Veniți cu mine, vă rog, domnule James.

Domnișoara Miller (la al cărei nefericit prenume James încerca să nu se gândească) o luă înainte, cu pas vioi, mișcând din coate aidoma unui soldat în marș.

Au urcat în podul plin de praf al Capitoliului (deși, din câte își putea da seama scriitorul, acesta nu era cel de sub impresionanta cupolă) și domnișoara Miller descuie alte trei uși până când ajunseră într-o sală ticsită cu jurnale îndosariate.

– Europa... matematici... conferințe... mormăi bibliotecara ca pentru sine, făcându-i semn lui James să ia loc pe singurul scaun din încăpere.

Era un scaun scund, ca pentru pupitrul unui elev, situat în mijlocul sălii incredibil de plină cu maldăre de hârtii. Scriitorul era deja convins că mulți ani de acum încolo va avea coșmaruri cu biblioteca asta.

– Am găsit! exclamă femeia după o vreme.

Îi aduse un jurnal cu un titlu prea lung și prea plin de umlauturi și cuvinte compuse pentru ca să-și bată capul încercând să-l descifreze. Bibliotecara îl deschise la pagina treizeci și șase și puse degetul pe o fotografie unde se vedeau opt bărbați de vârstă mijlocie, așezați într-un rând cu fețele la aparat. Dedesubt scria în limba germană: „Conferința de Matematici Avansate și Fizică Astronomică, Universitatea Leipzig, iulie 1892.“

Erau trecute și numele celor opt, dar James nu avu nevoie să le citească. Îl descoperi imediat pe Moriary, în capătul din dreapta: același început de chelie, același păr zburlit, aceeași poziție ca de reptilă a gâtului, ba chiar și vârful limbii, întrezărit printre buzele subțiri și palide. Era exact aceeași fotografie pe care o sustrăsese din buzunarul lui

Holmes de dimineață. Probabil că dintr-un exemplar al acestui jurnal o decupase detectivul.

„Profesorul James N. Moriarty, Londra“

Nu se preciza apartenența la vreo universitate. Însă data conferinței îi atrase atenția lui James: iulie 1892. La mai bine de un an distanță de luna mai 1891, când și Holmes, și gazetele spuneau că Moriarty ar fi murit la Reichenbach Falls!

Dându-și seama că nu va mai afla și alte informații la Biblioteca Congresului despre acest Lazăr al timpurilor moderne, James se prefăcu că-și notează ceva și se grăbi să o asigure pe domnișoara Miller (care nu mai contenea cu scuzele) că nu, nu, nici vorbă, în ciuda aparentei insuficiențe a datelor, dânsa i-a fost de un ajutor inestimabil. *Inestimabil.*

Se ridică și se întoarse să plece, dar nu reuși să găsească drumul din pod la scară. Domnișoara Miller îl întrebă care anume ieșire din Capitoliu dorea să folosească.

– Cred că... ieșirea... principală... cea din față, se bâlbâi James.

– Minunat, spuse îndatoritoarea domnișoară. Așa veți putea vedea mai bine clădirea.

Îl scoase din impas, ajutându-l să coboare câteva paliere, ocolind cu dibăcie teancurile de cărți; apoi îl conduse prin coridoarele lungi și înalte, la fel de înțesate, până sub arcadele maiestuoase de la intrarea Capitoliului. Pe Henry James nu îl impresionă atât dimensiunea ca de Romă antică a construcției, cât puritatea ei albă, ateniană. Lumina blândă a începutului de după-amiază strălucea mirific pe pardoseala din marmură.

Ajuns afară, în galeria exterioară ale cărei coloane încadrau perfect imaginea Casei Albe, aflată la mai puțin de un kilometru și jumătate în spate, James se întoarse către bibliotecară.

– Vreau din nou să vă mulțumesc din toată inima, domnișoară Miller, pentru ajutorul neprețuit pe care mi l-ați dat.

Își ridică ușor pălăria și porni să coboare treptele. Se opri însă când o auzi pe domnișoara Miller strigându-l:

– Domnule James, eu... spuse femeia îmbujorându-se și frângându-și mâinile. S-ar putea să nu mai am o altă ocazie, așa că sper din suflet să nu mă considerați impertinentă dacă mă folosesc de acest prilej ca să vă mulțumesc pentru că ați scris un roman atât de frumos și serios despre *mintea* femeii.

Despre Daisy Miller *vorbește*? se întrebă James. *Sărmana femeie mai are multe de învățat despre viață.* Cu siguranță că el nu știuse prea multe în urmă cu mulți ani, atunci când scrisese cartea aceea agreată de public, dar extrem de superficială.

– Eu vă mulțumesc, domnișoară Miller, îi răspunse el cu blândețe. Însă personajul meu pălește în comparație cu frumusețea și inteligența tizei sale din viața reală.

– Tiză... repetă domnișoara Miller, făcându-se aproape purpurie la față. Vai, nu, domnule James... nu la romanul dumneavoastră *Daisy Miller* m-am referit eu. Sigur, și acela a fost o lectură acceptabilă... și distractivă. Nu, eu vorbeam despre splendida dumneavoastră carte *Portretul unei doamne.*

– Aha, sunteți foarte amabilă, murmură Henry James în barbă, ridicându-și din nou pălăria și făcând o plecăciune ușoară.

Se întoarse și începu să coboare treptele largi, lovind cu vârful umbrelei în piatra lor albă. *Lectură acceptabilă și distractivă?* Dar cine-și închipuia fata asta bătrână și neghioabă că este?

Se făcuse deja după-amiază. Nedorind să se întoarcă încă la soții Hay, James căută un loc în vecinătatea Capitoliului unde să poată lua o gustare ușoară. Își imagina că va găsi vreun bistrou sau vreo braserie, dar nu reuși să dea decât de un bufet (evident genul de stabiliment adaptat pentru nevoile funționarilor guvernamentali care nu aveau decât o pauză foarte scurtă la prânz) unde se serveau doar sandviciuri respingătoare și cafea aproape rece. Însă erau o mulțime de mese libere pe trotuar și scriitorul se bucură să poată sta la umbră ca să-și bea în liniște cafeaua și să se gândească la semnificația informațiilor aflate la Biblioteca Congresului.

Până cu câteva ore înainte, James fusese gata să își ia rămas-bun de la soții Hay, preferabil înainte de întoarcerea lui Henry Adams preconizată pentru sfârșitul săptămânii, și să se întoarcă singur la Londra. Îi trecuse criza de disperare care-l împinsese să se ducă în noaptea aceea pe malul Senei. Gata, îi trecuse, se risipise; iar acum nu-și dorea decât să se smulgă cât mai repede din pânza aceasta de minicuni și deghizări și identități false în care îl vârâse individul care își spunea „Sherlock Holmes“.

Dar acum aflase, dincolo de orice îndoială, că Holmes – sau cum l-o fi chemând – îl mințise atunci când a pretins că profesorul James Moriarty

era invenția lui, doar pentru a putea să „moară“ amândoi la Reichenbach Falls. Și mai văzuse și fotografia adevăratului Moriarty, atât cea din buzunarul detectivului, cât și cea din jurnalul european de matematică și fizică astronomică. Prin urmare James se simți cuprins de o îndârjire deloc caracteristică, dorindu-și să rămână alături de prietenii lui, soții Hay și Henry Adams, și să fie de față atunci când impostura acestui „Sherlock Holmes“ va fi dată în vileag.

Remontat de decizia luată, Henry James porni spre Lafayette Square și apoi spre casa lui John și a Clarei Hay.

Imediat ce un servitor îi deschise ușa, apăru și John Hay, într-o stare de oarecare surescitare, și îl conduse imediat în birou.

– Tocmai ce a început să ne dezvăluie totul, îi spuse gazda lui. N-a vrut să te mai aștepte, Harry.

– Să vă dezvăluie... repetă James.

De fiecare dată când individul care-și spunea „Holmes“ *dezvăluia* câte ceva, scriitorul se simțea cuprins de o spaimă cumplită.

În biroul lui Hay era o dezordine incredibilă – cartonașele și plicurile scrise la mașină fuseseră scoase din cutii și dosare și împrăștiate peste tot. James rămase surprins când o văzu pe Clara acolo, alături de soțul ei și de Holmes care nu purta masca lui Sigerson.

– Clara, se bâbâi el, ai aflat și tu...

– O, da, da! exclamă Clara Hay, respectabila doamnă din aristocrația Washingtonului, strângându-l de mână ca o școlăriță emoționată, în vreme ce cu mâna cealaltă flutura două exemplare

din *Harper's Weekly.* Și domnul Holmes mi-a spus ce părere are despre povestirile „Stea-de-argint“ și „Fața galbenă“ și...

– Liniște! strigă John Hay.

Renumit pentru calmul său, diplomatul părea acum în culmea entuziasmului.

– Tocmai ce ni se anunță rezultatele comparației dintre literele scrise la mașină.

Era clar că Sherlock Holmes se afla în centrul atenției și treaba asta îl mulțumea nespus. Ridică unul dintre cartonașele cu „A fost asasinată“ și arătă spre un teanc cu plicuri și alte bilete.

– Am aflat la ce mașină au fost scrise cartonașele anonime pe care le primiți în fiecare an, poate chiar și numele persoanei care le-a scris, spuse Holmes, indicându-le care anume trăsături ale literelor dactilografiate se potriveau perfect.

– Pentru numele lui Dumnezeu! strigă John Hay. Cine este? Spuneți-ne, nu ne mai fierbeți!

Holmes se uită peste marginile lupei cu care examina literele.

– Cine, spuse el, arătând spre caracterele identice, este acest... Samuel Clemens [98]?

CAPITOLUL 21

Holmes de-abia aștepta ca toți cei din vila soților Hay să se ducă la culcare. Fumă nervos pipă după pipă în camera lui, întredeschizând din când în când ușa ca să audă mișcările din casă. Foiala și șoaptele servitorilor continuară încă mult timp după ce și soții Hay și Henry James se retrăseseră în camerele lor.

În cele din urmă se așternu tăcerea. Deschizând larg fereastra care dădea în curtea din spatele impunătoarei vile de la intersecția dintre H Street și 16th Street, Holmes își luă voluminoasa geantă de umăr, plină cu unelte ce l-ar fi făcut invidios până și pe cel mai priceput spărgător de case, și se furișă afară din cameră, pe scara întunecată. Sub haina neagră își pusese un pulover tot negru, îmbrăcase pantaloni negri de muncitor și în picioare avea pantofii negri cu talpă din cauciuc pe care și-i comandase special la Charles F. Stead & Company, o tăbăcărie din nordul Angliei. Traversă bucătăria în vârful picioarelor, deschise ușa fără să facă niciun zgomot, se strecură afară și folosi unul dintre instrumentele din geantă ca să o încuie la loc.

Curtea din spatele vilei, acoperită în mare parte de o grădină superbă, era lipită de curtea casei lui Adams, separată fiind de aceasta printr-un zid înalt din cărămidă. Holmes aruncă peste el o frânghie cu o gheară mică la capăt, o încercă, apoi se cățără și, într-o liniște deplină, ajunse în partea cealaltă în

doar zece secunde. Grădina lui Adams era mai mult simbolică, iar partea din spatele proprietății era dominată de un grajd conceput de același arhitect care proiectase ambele vile. Însă în noaptea aceasta grajdul era gol.

Așa cum aflase de la Henry James, arhitectul Henry Hobson Richardson construise cele două vile cam în aceeași perioadă, însă nu le făcuse la fel. Holmes își petrecuse mare parte din după-amiaza acelei zile de marți, la un ceai prelungit cu Clara Hay, arătând un interes mai mult decât politicos în planurile de ansamblu ale celor două impunătoare clădiri. Acum se îndreptă spre locuința lui Adams având în minte planul parterului.

Henry Adams nu mai avea câine. Cu excepția câtorva lămpi de veghe cu gaz, casa era cufundată în întuneric. În spatele lui, se ridica silueta uriașă a grajdului. Holmes observă că toate ferestrele de la parterul vilei erau acoperite cu grilaje din fier forjat.

Cel mai bine era să intre pe ușa din spatele bucătăriei și Holmes știa că, pentru asta, nu ar fi trebuit decât să taie un cerc în sticla geamului – căci grilajul de fier nu l-ar fi împiedicat să-și folosească unealta –, dar așa ar fi lăsat urme ale intrării sale clandestine. Detectivul puse o bucată de cârpă pe jos și se așeză într-un genunchi. Reuși să descuie ușa în mai puțin de un minut, dar servitorii o zăvorâseră și pe dinăuntru înainte de plecare. Asta însemna că va trebui să demonteze întreaga încuietoare, să bage prin spațiul gol o sârmă tare, pe care o va îndoi în așa fel încât să poată trage cu ea zăvoarele, să intre, apoi să refacă toată încuietoarea și să o instaleze la loc. Asta i-ar fi luat aproape o oră, dar nu trebuia să o facă decât

o singură dată pentru că nu intenționa să iasă tot pe ușa bucătăriei.

Holmes se uită la stele. Nu se făcuse nici măcar ora unu. Avea vreme.

Ajuns în bucătărie, detectivul se așeză pe vine și rămase așa câteva minute, aproape fără să respire, ascultând atent la zgomotele casei. John și Clara Adams spuseseră că servitorii lui Adams primiseră liber în aceste ultime trei zile, după care aveau să revină ca să pregătească locuința pentru sosirea stăpânului lor de vineri. Îi spuneau acum și instinctele că uriașa vilă era cu adevărat pustie.

Aprinse un felinar de mână nu mai mare decât palma lui și reasamblă în câteva minute încuietoarea și sistemul de la clanță, încuie și zăvorî ușa pe dinăuntru și se furișă încet la etaj, pe scara îngustă din aripa servitorilor.

Deși ambele vile fuseseră construite în stilul așa-zis Romanesque și ambele aveau câte trei etaje, cea a lui Adams avea o altă atmosferă pe dinăuntru și arăta altfel pe dinafară. Holmes criticase în fața lui James excesul de turnuri și turnulețe și frontoane și coșuri imense de pe casa soților Hay; în vreme ce reședința familiei Adams (în care acum locuiau doar văduvul și servitorii lui) era mai simplă, cu un aspect exterior mai modern, împodobită doar de cele două arcade gemene și albe de la intrare.

Într-una din camerele de la primul etaj era biroul personal al lui Adams, iar Holmes îl descoperi imediat. Dar biroul avea ușa încuiată. Alături, tot încuiată, era o încăpere pe care Clover Adams o folosise pe post și de cameră obscură și de atelier. Acum, după spusele Clarei Hay, camera aceea fusese transformată în depozit pentru toate fotografiile regretatei doamne, strânse cu drag și

inventariate cu grijă de îndureratul soț după dispariția ei în decembrie 1885.

Holmes descuie broasca simplă a ușii în mai puțin de un minut și intră în arhiva fără ferestre. Reaprinse micuțul felinar și începu să se uite prin toate sertarele cu negative și plăci fotografice.

A avut încredere în spiritul de ordine și eficiență pentru care era renumit Adams și nu a fost dezamăgit. În doar câteva minute a descoperit și registrul în care erau trecute toate fotografiile (majoritatea datelor fiind scrise la mașină, dar câteva însemnate cu caligrafia lui îngrijită) și cheia de la cartoteca fabricată la comandă.

Vol. 7 – p. 24 – #50.23 – „R. Lorne, feb, 1884“, iar apoi urma explicația, cu scrisul înghesuit al lui Clover Adams – „Rebecca Lorne, în picioare, în costum roman“.

Holmes căută și găsi fotografia, iar apoi concentră lumina slabă a felinarului asupra ei.

Postura femeii era stângace, „costumul roman“ fusese cusut de un diletant, iar două treimi din chipul ei era întors de la aparatul de fotografiat. Cu toate astea nu încăpea nicio îndoială că acea „Rebecca Lorne“ era femeia pe care Sherlock Holmes o cunoscuse sub numele de Irene Adler. Puse fotografia înapoi, în locul de unde o luase.

Vol. 7 – p. 9 – #50.9 – „R. Lorne“, fără dată, iar mențiunea, scrisă tot de mâna lui Clover, spunea „Rebecca Lorne cu banjoul“. Urma o apreciere cu același scris – *Foarte bună.*

Holmes direcționă raza îngustă a felinarului asupra fotografiei. *Într-adevăr* era o fotografie foarte bună a celei care se numea Irene Adler/Rebecca Lorne. Deși mai în vârstă decât pe vremea când o văzuse

Holmes, femeia aceea era încă destul de atrăgătoare. Clover Adams o pusese să stea în colțul unei camere, lângă o fereastră, ținând banjoul ca și cum ar fi cântat la el. Chipul lui Lorne/Adler era întors spre geam și ușor aplecat înainte, luminat de razele blânde ale zilei. Clover folosise un obiectiv fotografic cu deschidere unghiulară mare (probabil un obiectiv Dallmayer, care de-abia apăruse la vremea morții lui Clover, presupuse Holmes) și imaginea obținută se situa pe undeva între portret și instantaneu de viață cotidiană.

Vol. 7 – p. 10 – #50.10 – „R. L., 8 feb. 1884“, data și aceeași mențiune ca la fotografia anterioară scrise de mâna lui Clover: „Rebecca Lorne, în picioare, în costum roman“. La fel și aici, chipul femeii era întors de la aparat. Holmes puse poza la loc.

Vol. 9 – p. 17 – #50.106 – „Old Sweet Springs, Virginia, iunie 1885, Rebecca Lorne, vărul ei, Clif Richards, H.A.“ – „Pe veranda casei“. Nota fusese scrisă de Henry Adams.

Holmes își scoase lupa și studie imaginea. Rebecca Lorne se uita acum la aparatul de fotografiat și doar fruntea îi era umbrită de marginea bonetei. Însă „vărul Clifton Richards“ își aplecase capul, astfel încât borurile pălăriei îi ascundeau tot chipul. Trupul bărbatului părea destul de atletic și s-ar fi putut într-adevăr să fie vorba despre Lucan Adler, dar nu aveai cum să fii sigur. Detectivul puse și această fotografie înapoi de unde o luase.

Vol. 9 – p. 21 – #50.108 – „Old Sweet“ – scrisul lui Henry Adams: „Casa cu oameni pe verandă“. Și aici se putea distinge o parte din fața „Rebeccăi Lorne“, dar bărbatul de lângă ea (tot Clifton

Richards după haine și pălărie) își întorsese capul cu totul.

Holmes înjură în șoaptă. Doar o singură fotografie mai era în seria aceasta.

Vol. 9 – p. 23 – 50#109 – „Old Sweet Springs, iunie 1885, Rebecca Lorne și Vărul“ – scrisese Henry Adams. „ Pe pajiște, cu casa în fundal“.

Era limpede că Clover făcuse această fotografie fără să-și avertizeze modelele. Cei doi erau în iarba înaltă ce le ajungea până aproape de talie. Capul și umerii „Rebeccăi Lorne“ nu aveau contururi clare pentru că femeia tocmai ce se întorcea să spună ceva bărbatului de alături.

Însă chipul acestuia era extrem de bine focalizat. Da, Holmes găsise unica fotografie clară cu tânărul Lucan Adler.

Detectivului îi bubuia inima în piept. În mapă erau două fotografii identice. Holmes luă una, o verifică la lumina felinarului ca să vadă dacă era la fel de clară și o puse în buzunarul interior al hainei. O introduse pe cealaltă la locul ei, apoi închise și încuie cartoteca.

Tocmai se pregătea să iasă din încăpere când auzi voci la parter.

– ...să mă scoale din pat în miez de noapte... spunea furios un bărbat.

– Nu-i vina lui că s-a stricat vremea în Atlantic... se auzi o altă voce, tot de bărbat, dar parcă mai în vârstă.

– ...vine acasă cu două zile mai devreme, fără să ne anunțe dinainte..., bombăni un al treilea bărbat,

mai tânăr.

– Trebuie să schimbăm așternuturile în dormitorul principal, să aerisim toată casa, să verificăm prosoapele... spunea o femeie către o alta care tot o întrerupea, văicărindu-se de ora târzie.

– Telegrama nu zicea la ce oră sosește domnul Adams mâine-dimineață, zise vocea mai bătrână. Haideți să rezolvăm totul din noaptea asta și mâine la șapte să fim gata de inspecție. I-am cerut lui Martin să-i anunțe și pe ceilalți.

– La dracu', șopti Holmes, mai mult în sinea lui.

Stinse micuțul felinar și se furișă în vârful picioarelor spre scara din spate.

Servitorii urcau pe scara principală – probabil că erau majordomul și doi bărbați dintre ajutoarele sale; menajera și două subalterne ale ei. Henry Adams se întorcea mai devreme cu câteva zile, iar sârguincioșii lui angajați voiau să pregătească totul până în zori.

– La dracu', repetă Holmes și urcă pe scara îngustă a servitorilor până la etajul al doilea.

Neacoperite cu mochetă, treptele din lemn îi scârțâiră sub tălpi.

– Ați auzit? strigă unul dintre bărbați de jos.

– Dacă-i un hoț, o să aibă parte de o surpriză neplăcută, se auzi vocea groasă a majordomului.

– Să chem poliția? întrebă menajera.

– Nu, zise majordomul. William, Charles, luați două vătraie din cămin. Aduceți-mi și mie unul.

William, tu vii cu mine să controlăm scara și camerele din spate.

Mare parte din etajul al doilea era rezervat camerelor pentru servitori. În întunericul deplin, Holmes merse pe bâjbâite până ajunse la ultima scară, îngustă și înclinată, numai bună pentru un coșar. În vreme ce bărbații tropăiau pe treptele dintre primul și al doilea etaj, Holmes se îndreptă în vârful picioarelor către pod. Avu nevoie de câteva minute extrem de prețioase ca să descuie ușa aceea în bezna totală. Apoi intră în podul plin cu praf și miros de aer stătut.

Bărbații verificaseră camerele de la primul etaj și urcau acum spre al doilea. Holmes trebui să rișteși își aprinse felinarul cel mic în podul înțesat cu cufere vechi și mătăhăloase, valize peste valize, o colivie goală și un manechin de croitorie, ca un cadavru decapitat. Se îndepărtă fără zgomot de ușă chiar atunci când vocile începură să se audă și mai tare, semn că cineva se apucase să urce scara spre pod. Cu ajutorul razei înguste a felinarului, Holmes reuși să depisteze trapa ce dădea pe acoperiș.

Spre norocul lui, aceasta se afla chiar deasupra a două cufere înalte. Se cățără pe ele ca pe o scară. Împinse ușor trapa cu spatele, sperând că zgomotul pașilor celor de dedesubt va acoperi scrâșnetul balamalelor ei neunse.

Ieși într-o clipă pe acoperișul înclinat și alunecos.

Trapa se deschidea spre curtea din spate și grajd. Mulțumindu-i în gând lui H.H. Richardson pentru calitatea construcției – parchet gros pe care tălpile lui din cauciuc nu făcuseră niciun zgomot, acoperișul acesta cu țigle zdravene – Holmes se grăbi să ajungă la coșurile de fum și frontoanele casei lui John Hay.

De pe H Street și din fața casei lui Adams, cele două vile uriașe din cărămidă păreau unite, însă, în realitate, Richardson separase zidul de est al casei lui Adams de zidul de vest al lui Hay printr-un spațiu gol de vreo patruzeci și cinci de centimetri, care, văzut de sus, părea un hău negru înalt cam de cincisprezece metri peste nivelul străzii. Holmes se pregăti să sară peste el, conștient de faptul că acoperișul casei lui Hay era puțin mai ridicat decât cel de pe care sărea el.

Auzind voci prin trapa din spate, Holmes renunță la calcule și sări. Alunecă pe suprafața înclinată, dar reuși să evite prăbușirea în bezna de dedesubt, lipindu-și trupul de acoperiș și agățându-se cu degetele de țiglele lui.

Prin trapa de pe acoperișul lui Adams ieșeau cei care îl căutaseră.

Holmes se trase cam jumătate de metru spre dreapta lui. Coșul principal de pe celălalt acoperiș trebuie că avea vreo șase metri. Detectivul încercă să se mențină în permanență în spatele lui, pentru a nu fi observat de bărbații de pe acoperișul lui Adams. Se cățără apoi pe panta mai înclinată a acoperișului lui Hay, se rostogoli peste coama lui și se ghemui iute în spatele ei, chiar în momentul când majordomul împreună cu cele două ajutoare ale sale ajunseseră la marginea de est a acoperișului lui Adams și îndreptaseră lanterna lor puternică spre acoperișul casei lui Hay. Fațada înaltă și triunghiulară dinspre H Street, Lafayette Square și Casa Albă îl ascundea pe Holmes de privirea oricui ar fi fost prin preajmă.

Deoarece se convinseră acum că nu era niciun hoț pe acoperișul lor, servitorii lui Adams se întoarseră pășind cu grijă, ba chiar și ținându-se de mâini la

un moment dat. Apoi coborâră prin trapă în podul casei.

Mișcându-se din nou pe vârfuri și doar din când în când agățându-se cu degetele de țiglele acoperișului teribil de înclinat, Holmes urcă până pe coamă, apoi se deplasă de-a lungul ei către nord, spre cel mai înalt punct al casei lui Hay, aproape la douăzeci și unu de metri deasupra trotuarului.

În loc de doar două hornuri uriașe, unul la vest și unul la est, așa cum avea casa lui Adams, pe acoperișul lui Hay se înălțau șase coșuri de cărămidă de diferite dimensiuni.

Holmes se lăsă să alunece pe suprafața înclinată până ajunse în dreptul unui horn înalt și subțire, în care își propti tălpile din cauciuc. Își trase sufletul, ascultând tropăitul stingher al calului de la singura trăsură care trecea pe 16th Street.

Cineva ducea acum caii în grajdul lui Adams. Holmes nu avea nici cea mai vagă idee unde fuseseră găzduite animalele pe perioada absenței stăpânului lor, dar se auzeau vocile grăjdarilor veniți la mucă la ora două dimineața. Grajdul, grădina, acoperișul și coșul în spatele căruia se ascundea Holmes erau luminate de razele lanternelor lor. Detectivul se uită la ceas și oftă încetișor.

Nu acesta fusese planul lui principal prin care intenționase să părăsească vila, presupus pustie, a lui Adams și să se întoarcă neobservat în camera lui. Nu fusese nici măcar planul lui secundar. Bine însă că-și *făcuse* și un plan C. În vreme ce sub el grăjdarii se ocupau de cai, încercând să facă cât mai puțin zgomot, Holmes scoase un colac de funie groasă din geanta lui de spărgător.

Ar fi al naibii de penibil dacă nu estimase corect lungimea funiei. Penibil și, de la această înălțime, fără doar și poate fatal.

Într-un final, caii lui Adams intrară în boxele lor, lanternele dispărură și se stinse până și lumina care ieșea pe geamul de la bucătărie. Probabil că majordomul, menajera și ceilalți câțiva servitori își terminaseră treburile și acum dormeau duși în camerele lor, își spuse detectivul.

Aprinse o clipă felinarul ca să se poată uita la ceas. Aproape patru dimineața. Curând se vor trezi servitorii lui Hay.

Holmes își verifică buzunarul cu fotografia, puse felinarul în geantă, o închise bine, apoi și-o trecu peste cap și umăr. Avea două frânghii, una mai scurtă, cealaltă mai lungă și mai groasă. Învățase, cu ani în urmă, arta escaladatului în munții Alpi. Acum încolăci bucata mai scurtă în jurul hornului, o legă bine cu noduri pescărești duble, asigurate cu noduri simple. Apoi trecu funia mai groasă prin această buclă. Își petrecu frânghia dublă printre picioare, chiar sub șezut, și o apucă bine cu mâna dreaptă, așa cum cerea metoda pe care primul lui instructor de alpinism din Alpi o numea *dulfersitz.*

Ținând bine bucata dublă de frânghie ancorată de horn, se lăsă încet să alunece de-a lungul suprafeței înclinate, spre marginea de vest a acoperișului care dădea în curtea din spatele casei lui Hay.

În dimineața aceea – de fapt, în urmă cu o dimineață – și, din nou, în timpul după-amiezii, ieșise să se plimbe în curtea din spate a lui Hay, pretextând că vrea să-și fumeze pipa și să se gândească. În realitate însă, voise să se uite la acoperiș și să estimeze din ochi rezistența acestui al șaselea (și cel mai subțire coș de fum) situat

deasupra camerei sale de la primul etaj. Acum nu avea încotro și trebuia să se bizuie pe propriile estimări și mai trebuia să spere că niciun servitor care s-ar fi întâmplat să treacă pe holuri după miezul nopții să nu fi simțit curentul de aer venit din camera lui și să nu fi avut nesăbuința de a intra să închidă bine fereastra pe care el o lăsase deschisă. Într-o bună zi, un meșter urcat cu treabă pe acoperiș avea să descopere lațul de funie, dar deocamdată Holmes nu-și făcea nicio problemă în privința aceasta. Lăsându-se mult pe spate, până aproape de orizontală, și ținându-se bine de frânghia înfășurată în jurul încheieturii lui drepte, Holmes coborî încet pe zidul de cărămidă al casei lui Hay. La un moment dat fu nevoit să facă un salt cam de un metru peste fereastra închisă a unei foste camere pentru servitori, care acum era folosită ca debara.

Ajuns în sfârșit la etajul întâi, avu mare grijă să nu se izbească de propria-i fereastră – nedorind să fie nevoit să explice prin ce minune se spărsese aceasta în miez de noapte – și, după ce bătu tare cu tălpile în pervaz, se aruncă în încăpere.

Mai întâi și mai întâi Holmes așeză pe noptieră fotografia cu Irene Adler și Lucan Adler, iar apoi se duse la fereastra deschisă și trase jos funia, atent să nu lovească geamul de dedesubt. Apoi o ridică, o strânse bine și o puse la loc în geanta lui cu unelte de spărgător. Bucata mai scurtă va rămâne legată de coșul de fum.

Noaptea era rece și detectivul lăsă fereastra deschisă ca să i se usuce transpirația dobândită în urma efortului fizic făcut când se cățărase, sărise și coborâse în rapel de pe acoperiș.

Apoi Holmes își scoase hainele de hoț, le împături frumos, se spălă în lavoar, își îmbrăcă lenjeria de

noapte și își puse ceasornicul să-l trezească la ora nouă. Pleca la New York împreună cu Henry James cu trenul de 10:42 a.m.

Înainte să adoarmă, aprinse lanterna de buzunar pe care o ținea pe noptieră și se uită o ultimă dată la fotografia pe care Henry Adams scrisese „Old Sweet Springs, iunie, 1885, Rebecca Lorne și Vărul – Pe pajiște, cu casa în fundal".

Cu ochii fixați pe chipul tânărului, Holmes îl întrebă în gând: *De ce ți-ai ucis mama?*

CAPITOLUL 22

– Așa că, imediat după ce ne-a acostat vaporul, mi-a venit să trec pe la redacția revistei *Century*. Stăteam eu bine mersi acolo, pe una din canapelele alea ale lor din roshar, și citeam primele șpalturi din noul meu roman, *Wilson Zevzecul*, spuse Clemens, și ce credeți că descopăr, domnilor? Un ticălos, un neica nimeni își bătuse jos de semnele mele de punctuație! De semnele *mele* de punctuație, domnilor! Semnele la care am chibzuit din greu și asupra cărora m-am aplecat cu atâta trudă! Și am stat acolo, privind, aproape fără să-mi vină a crede, la vandalismul ticălosului ăluia, până am văzut roșu în fața ochilor și am avut de spus câte o vorbă dulce la adresa fiecărui șef, redactor, secretară și curier din redacție. Și, pe când zbieram eu așa la ei, furia mi s-a transformat în vulcan, iar cuvintele ce-mi ieșeau din gură... cum să vă zic eu... nu erau tocmai potrivite pentru școala de duminică.

– Și ce s-a întâmplat cu capitolul deja editat? se interesă Howells.

Clemens plecă fruntea și se uită la el pe sub sprâncenele-i stufoase.

– Mi s-a explicat, exact așa cum ai explica tabla înmulțirii cu doi unui idiot căruia îi curg balele din gură, că respectivul corector era un profesionist fără pereche, adus... ia ghiciți de unde? De la Universitatea Oxford, nici mai mult, nici mai

puțin! Și cuvântul lui în redacția revistei *Century* este – și aici citez – „sacru, decisiv și imuabil“.

Howells zâmbea pe față. Însă James își lăsă capul în piept pentru a-și ascunde surâsul. Holmes stătea cu capul ușor înclinat într-o parte, în semn de expectativă politicoasă.

– Și ai apucat să discuți cu această somitate, tocmai descălecată de la Oxford, ale cărei păreri în materie de corectură sunt „sacre, decisive și imuabile“? vru să știe Howells, care era limpede că voia să-l întărâte pe Clemens.

În așteptarea următorului fel de mâncare, Clemens trăgea cu nesaț dintr-un trabuc. De încruntat ce era, i se împreunaseră sprâncenele bogate, își repezise bărbia înainte, iar trunchiul îi era extrem de încordat, dând impresia că ar fi fost un taur pregătindu-se să atace toreadorul. Își scoase trabucul de sub mustața deasă și căruntă.

– Am apucat, răspunse el. M-am confruntat cu el chiar în biroul directorului, luându-l pe sărmanul om de martor în caz că nu mi-aș mai fi putut stăpâni pornirile ucigașe. Cum vă ziceam, parcă eram un vulcan în plină erupție. Un vulcan atât de furios, că niciun amărât din redacția de la *Century* n-a scăpat nepârlit. Eu eram Vezuviul, iar directorul și corectorul lui de la Oxford erau Pompeii și Herculaneum-ul.

– Și ce i-ai spus inculpatului? îl întrebă cu blândețe Henry James.

Clemens își mută flăcările din privire asupra celuilalt romancier de la masă.

– Le-am spus amândurora că mă durea exact în cot și în alte părți dacă Miracolul de la Oxford era un Arhanghel venit drept din ceruri. Oricine ar fi fost

el, tot nu-i era permis să-și vomite nerușinarea ignorantă peste punctuația stabilită de *mine*. Le-am zis că nu-i permit așa ceva în ruptul capului. Le-am zis că nu suport să țin în mână nici măcar o *singură* pagină pe care fudulul ăla fără minte și-a lăsat gâinațul. Atunci deja și Herculeanum și Pompeii se dăduseră înapoi în fața furiei mele până în dreptul ferestrelor și eu am avut o bănuială că erau gata să se arunce de la etajul douăzeci. Așa că, înainte să-și ia zborul, l-am înhățat de revere pe Arhanghel și i-am explicat că toată... chestiunea acesta... trebuie refăcută și că trebuie să pună la loc toate semnele mele de punctuație. Și după aia le-am promis că o să mă întorc mâine, adică astăzi, fix la amiază, ca să citesc șpaltul dezinfectat.

Acum Howells râdea în hohote. Iar James zâmbea larg, așa cum Holmes nu-l mai văzuse niciodată. Până și detectivul schiță un surâs.

Când se mai domoliră râsetele (care atrăseseră privirile curioase ale celorlalți clienți din local, care începuseră să murmure între ei, evident cu referire la scriitorul cu păr ondulat și trabucul cubanez între dinți), Howells spuse:

– Când ai plecat din Europa, Sam? Și din care port?

– Din Genova, răspunse Clemens. Pe vaporul cu aburi *Lahn.* Și am ajuns ieri-dimineață, așa cum v-am zis.

– Ai ajuns foarte repede, comentă James.

– Căpitanul a zis că știe el o scurtătură, mormăi Clemens printre rotocoalele groase de fum. Și, la naiba, chiar a știut!

Howells, pe care Henry James îl considerase dintotdeauna un om extrem de serios, râdea

aproape cu lacrimi și încă voia să-l ațâțe și mai tare.

– Scurtătură prin Atlanticul de Nord, hohoti el. Ne zici și nouă pe ce rută secretă a apucat-o căpitanul ăla de pe *Lahn*.

Clemens se sprijini de spătarul scaunului și-și încrucișă brațele pe piept.

– Mă tem că nu pot. Un grup restrâns de pasageri ageri la minte, avându-mă pe mine conducător, firește, am hotărât să furăm sextantul ca să ne aflăm longitudinea și latitudinea.

– Și v-ați dus planul la bun sfârșit? întrebă Holmes.

– Bineînțeles că ni l-am dus, domnule, îi răspunse Clemens. Dar uitaserăm cu desăvârșire că niciunul dintre noi nu știa să umble cu instrumentul acela. Așa că, după ce ne-am chinuit vreme de câteva ceasuri cu drăcia aia, am reușit să stabilim cu precizie că ne aflăm ori în Africa Centrală, ori, la fel de precis, în Saskatchewan [99].

Howells râdea dezlănțuit acum, dar Clemens nu renunțase la încruntătura lui fioroasă.

– N-a existat niciun indiciu cu privire la natura ori direcția acestei scurtături transatlantice? îl întrebă James, aruncând o privire rapidă spre Holmes la cuvântul „indiciu“.

– Niciunul, spuse Clemens. Mai bine zis, niciunul, cu excepția pinguinilor pe care i-am văzut și eu, și tovarășii mei de călătorie. Da, da, cu excepția pinguinilor care dansau și se zbenguiau pe sloiurile de gheață printre care își croia drum *Lahn.*

– Pinguini! exclamă Howells, râzând parcă și mai tare.

Și atunci înțelese Henry James că scriitorul acela serios și adesea melancolic, editorul acela extrem de sobru, cetățeanul acela matur care era William Dean Howells folosea prezența lui Samuel Clemens drept pretext pentru a se reîntoarce la condiția de băiețel exuberant.

– Normal că noi am presupus că pinguinii cu pricina erau ospătarii și lacheii de pe navă, din cauza uniformelor lor, spuse Clemens, și că le dăduse liber căpitanul să zburde nițel pe ghețuri.

– Nu! strigă Howells, cu șiroaie de lacrimi pe obraji, de parcă i-ar fi cerut lui Clemens să nu mai continue, să-l lase o clipă să-și tragă răsuflarea.

– Dar, din păcate, era prea târziu să mai putem stabili coordonatele geografice ale pinguinilor, spuse Clemens cu mult regret în voce. Și când te gândești că la trei dintre ei le dădusem bacșișuri generoase. Și doar unul a avut bunul-simț să-și ascundă fața sub laba din față, sau aripă, sau cum naiba se cheamă chestia aia.

Howells continuă să râdă.

Chelnerii le aduseră felurile principale.

Cu o zi în urmă, marți, 28 martie, când Holmes îi anunțase pe cei strânși în biroul lui John Hay că mașina de scris la care se bătuseră cartonașele cu „A-fost-asasinată“ în toți acei șapte ani era aceeași cu mașina la care fusese dactilografiată corespondența primită de soții Hay de la o persoană pe nume Samuel Clemens, încăperea se umplu instantaneu de exclamații de surpriză și de proteste zgomotoase. Când se mai potoli, John Hay îi explică detectivului că Samuel Clemens era

numele real al celebrului scriitor cunoscut sub pseudonimul Mark Twain.

– Trebuie să discut de urgență cu el, spuse Holmes. Mă veți însoți ori dumneavoastră, domnule Hay, ori dumneavoastră, domnule James.

– Mă tem că nu va fi posibil, interveni Henry James. În ultimii ani am citit în gazetele londoneze că domnul Twain... domnul Clemens... se află într-un tur extins, *en famille*, prin întreaga Europă – Germania, Elveția, Italia – încă din anul 1891, dacă nu mă înșel. Se pare că a luat hotărârea aceasta din motive legate de niște datorii, niște creditori americani deosebit de insistenți și din cauza puterii dolarului american pe Continent. Ultima oară am citit că domnul Clemens și familia lui se mutaseră din Florența la Bad Neuheim, unde să își poată îngriji crizele de reumatism.

Pe chipul lui Holmes se putea citi dezamăgirea. Dar i-o alungă repede John Hay:

– De fapt, avem noroc. Acum două săptămâni am primit o scrisoare de la Sam... de la domnul Clemens, în care mă anunța că pleacă din Italia spre New York pe douăzeci și unu luna aceasta și că va sta aici vreo șase săptămâni, deoarece are programate câteva întâlniri de afaceri. Mi se pare că urma să ajungă la Chicago, să se întâlnească cu cineva de acolo și să vizioneze în avanpremieră Expoziția Columbiană, înainte de a se întoarce în Europa.

– Și va sta la New York? întrebă Holmes.

– Ar trebui deja să fie acolo, ori să ajungă în scurt timp, spuse Hay.

– Trebuie să plecăm de îndată, anunță detectivul.

Clara Hay aruncă soțului ei o privire pătrunzătoare, iar Hay ridică mâinile.

– Din nefericire, sunt ocupat până peste cap săptămâna asta, am angajamente sociale și de altă natură așa că îmi este imposibil să călătoresc până la New York. Dar sunt convins că lui Harry îi va face o deosebită plăcere să vă însoțească. Nu cred că a avut ocazia să-l cunoască pe Clemens. Uite, Harry... Sam mi-a scris că va lua cina împreună cu Howells imediat ce va ajunge la New York. Poate ar fi bine să mergeți și voi la restaurantul unde se întâlnesc ei.

– Cine este Howells? întrebă Holmes.

– William Dean Howells, spuse Hay, este un vechi prieten atât al lui Harry, cât și al lui Sam, scriitor de oarecare renume, dar critic foarte cunoscut. Între 1871 și 1881, Howells a fost redactorul secțiunii de literatură din *The Atlantic Monthly*, unde a publicat scrierile prietenilor săi, precum Harry și Sam. Și a scris editorialul din *Harper's Weekly* până în 1882.

– Bine, zise Holmes. James va face prezentările și, în timpul conversației de la masă, vom putea aborda chestiunea cu Clover Adams. Dacă veți avea amabilitatea să-i telegrafiați domnului Howells și să-l anunțați de sosirea noastră, cred că vom pleca chiar astăzi spre New York.

– Dar eu... începu James.

Nu voia să meargă cu Holmes, dar nu știa ce scuză să inventeze.

– Probabil că Samuel Clemens și-a lăsat mașina de scris la reședința lui din Europa, zise Hay.

– Nu contează, spuse Holmes. Ce mă interesează pe mine e să aflu cine anume a avut acces la mașina lui de scris între 6 decembrie 1885 și 6 decembrie 1886.

– Dar aia este... începu Clara Hay și se întrerupse. Înțeleg. Dacă toate cartonașele au fost dactilografiate în același timp, dumneavoastră credeți că asta s-a întâmplat între data la care a murit Clover și ziua în care s-a împlinit un an de la dispariția ei... atunci când le-am primit noi pe primele.

– Cu siguranță că nu vă trece prin minte să-l suspectați pe Samuel Clemens! exclamă John Hay.

– Deocamdată nu-i suspectez decât mașina de scris, răspunse Holmes. Și înainte de a trage orice altă concluzie trebuie să aflu cine a avut acces la ea după moartea lui Clover Adams.

– Poate cartonașele alea au fost dactilografiate *înainte* de moartea ei, sugeră Clara Hay.

Holmes îi aruncă un zâmbet acru gazdei sale.

– Poate. Dar cine le-a dactilografiat trebuie că a și ucis-o. Cu atât mai necesar este să discutăm cu acest domn Twain-Clemens cât mai curând.

Detectivul se întoarse spre Henry James și-i strigă:

– Repede, James! Luați-vă câteva lucruri în sacul de voiaj și să pornim la drum. A început partida!

– Ce te-a făcut să te întorci în State, Sam? întrebă Howells.

– Afacerile, mormăi scriitorul mușcând din costițele fragede pe care le comandase. Nimic

altceva. Bani, datorii și afaceri. Afaceri, datorii și bani. Aseară am luat cina cu Andrew Carnegie [100].

Henry James rămase impresionat, chiar dacă pe el personal nu-l prea interesau nici milionarii și nici actele lor de binefacere.

– Și cum a decurs cina? întrebă Howells.

– Excelent, răspunse Clemens. Carnegie voia să vorbim despre iahting, despre prețul aurului, despre familia regală a Marii Britanii, despre biblioteci, despre ce părere are familia mea referitor la Europa, despre profesorii particulari din Elveția și, mai ales – și în foarte mare detaliu, dacă îmi este permis să adaug – despre planul lui smintit prin care Statele Unite să anexeze Canada, Irlanda și întreaga Mare Britanie într-o singură Federație Americană. În vreme ce eu, de partea cealaltă, nu voiam decât să-l conving să-mi împrumute niște bani... sau, mai bine zis, să-l conving să investească oarece capital în niște companii de-a dreptul minunate și fără riscuri.

– Sper că discuția dumneavoastră s-a dovedit productivă, zise James.

Sprâncenele stufoase ale lui Clemens se uniră brusc.

– I-am explicat lui Carnegie că și eu am investit în Kaolatype și în alte invenții și jocuri ce se vor dovedi curând de mare succes, mai cu seamă în mașina de cules litere a domnului Paige, în care până la ora actuală am vărsat cam o sută și nouăzeci de mii de dolari, fără să văd vreodată bleste... fără să văd vreodată aiureala aia funcționând mai mult de două minute în șir.

– Și ce a răspuns domnul Carnegie când i-ai prezentat toate aceste oportunități de investiții? vru

să știe Howells.

– S-a aplecat peste masă și mi-a șoptit la ureche secretul bogăției, răspunse Clemens pe un ton conspirativ.

Ceilalți bărbați de la masă, chiar și Holmes, se aplecară și ei peste masă ca să afle secretul bogăției împărtășit de nimeni altul decât expertul în materie Andrew Carnegie.

– Carnegie mi-a zis, șopti Clemens, și îi citez vorbele întocmai... „Băiete, pune-ți toate ouăle într-un coș *și nu-ți lua ochii de la coșul ăla.“*

Howells și James izbucniră în râs. Până și Holmes catadicsi să surâdă. Sam Clemens se uită mânios la ei.

– Era cât se poate de serios, mârâi el printre hohotele celorlalți.

– Poate că invenția lui Paige este coșul tău cu ouă, spuse Howells.

Clemens pufni.

– Dacă așa este, atunci e un coș fără fund și fără mânere.

– Dar de ce nu încercați să... cum spuneți dumneavoastră, americanii?... de ce nu încercați să vă împăcați cu situația și să treceți mai departe? întrebă Holmes.

– Pentru că am investit prea mult, mormăi Clemens. Sunt cel mai prost dintre cei mai proști oameni de afaceri. Așa zice Livy. Așa zice și prietenul meu plin de mușchi, pastorul Joe Twichell. Așa zic toți prietenii mei care nu sunt înglodați în datorii până peste cap. Dar tot mai trag

nădejde că mașinăria asta a lui Paige îmi va deschide calea spre bogăție și spre siguranța familiei mele. Pentru că, vedeți dumneavoastră, mașina nu doar că e capabilă să culeagă literele fără greșeală, dar și umple automat formele de tipar... lucru pe care nicio altă mașină de pe planetă nu-i în stare să-l facă. Vestea cea bună e că Paige produce chiar acum vreo patruzeci sau cincizeci de mașinării dintr-alea miraculoase de-ale lui, iar *The Chicago Tribune* a acceptat să pună una la încercare. Înainte de a mă întoarce în Europa, am de gând să fac drumul până la Chicago ca să stau de vorbă cu Paige. Inițial intenționasem să-i comunic că vreau să anulez parteneriatul nostru...

– Dar James Paige poate fi extrem de persuasiv atunci când stai de vorbă cu el, sugeră Howells.

– Persuasiv! exclamă Clemens suficient de tare ca să deranjeze persoanele de la mesele din jur. Puțin spus, persuasiv. Ori de câte ori zic că i-a venit sorocul, că sfârșitul investițiilor mele este irevocabil și că demararea proceselor împotriva lui este inevitabilă, inventatorul îmi mai dă câte o reprezentație care l-ar face de ocară și pe Edwin Booth [101] – lacrimi șiroaie, jurăminte cu mâna pe inimă, asigurări sincere, demnitate lezată, listă interminabilă de date și cifre care ar băga în comă și un contabil cu experiență... și toate astea cu o expresie atât de nefericită, atât de profund îndurerată, mai jalnică decât cea a unui baset cu hemoroizi. Păi, James Paige e în stare să convingă și peștii să iasă din apă și să meargă cu el la o plimbare. Indiferent cât de hotărât mă duc eu, sfârșesc prin a crede tot ce-mi spune Paige. Pur și simplu n-am ce-i face. Livy zice că individul e hipnotizator, nu inventator. Eu zic că e unul dintre cei mai buni și îndrăzneți mincinoși din toți câți au existat vreodată, capabil să mă lase fără averea cu greu câștigată. Ajungi să-i dai încă cincisprezece

sau douăzeci sau cincizeci de mii de dolari doar pentru calitatea prestației sale.

La masă se așternu o altă tăcere stânjenitoare, întreruptă doar clinchetul farfuriilor schimbate de chelneri. Într-un final, Howells își drese glasul.

Holmes auzise de William Dean Howells, ba chiar îi citise unul din romane. Acum, că îl avea înaintea ochilor, trebuia să admită că înfățișarea acestui domn scriitor-editor-critic nu era deloc ieșită din comun: constituție solidă; păr tuns scurt, rărit bine în față și creștet, astfel încât își pieptăna cele câteva șuvițe din spate spre frunte; mustață bogată ce începuse să încărunțească; privire inteligentă și voce caldă.

– Vreau să vă spun că pentru mine seara aceasta este extrem de importantă, chiar „istorică“ aș putea spune, zise Howells.

– De ce spui asta? îl întrebă Clemens. Cumva din cauza mediocrității acestui vin nu prea vechi, dar exagerat de scump?

Howells îi ignoră comentariul.

– În seara aceasta cinează alături de mine doi dintre cei mai faimoși scriitori și doi dintre cei mai vechi și buni prieteni ai mei. Începusem să cred că minunea asta nu se va întâmpla niciodată.

– Am citit undeva, spuse Henry James, că stilul literar al lui Mark Twain se deosebește din toate punctele de vedere de al meu, așa cum se deosebește Polul Nord de Polul Sud.

– N-am înțeles niciodată gluma asta proastă, zise Clemens. Din câte cunoaștem acum despre Arctica și despre locul ăla de i se spune acum Antarctica, cele două poluri sunt mai degrabă asemănătoare.

Prin urmare, dacă zicem că noi doi suntem polii lui Howells, asta înseamnă că amândoi suntem reci, neroditori, imposibil de distanți, imposibil de atins și ostili față de cei ce cutează a ajunge până la noi.

– Indiferent cum ar fi, continuă James, hotărât să nu se lase impresionat de aiurelile lui Sam Clemens, tu, dragul meu Howells, ne-ai adus mult succes amândurora, mai cu seamă în perioada cât ai lucrat la *The Atlantic Monthly.*

– Prostii, spuse Howells în fața acestui omagiu, cu o fluturare din degetele lui cu unghii îngrijite. Destinul vostru, al amândurora, este imortalitatea literară. A fost onoarea mea să vă public și să scriu eseuri despre cărțile voastre.

– De cele mai multe ori nici nu ai semnat recenziile laudative pe care le publicai în revista ta, chiar dacă tot acolo apăreau romanele noastre în foileton, râse Clemens, care lui James îi lăsa impresia că începuse să simtă efectul vinului. Îți sunt recunoscător, așa cum sunt convins că îți este și domnul James, dar o eventuală comisie de etică a editorilor...

– Știți, domnule Clemens, îl întrerupse James înainte ca gluma nesărată a aceluia să se transforme într-o insultă reală, noi doi ne-am mai văzut o dată și ne-am strâns mâinile.

– Cu ce ocazie? îl întrebă Clemens.

Terminaseră de mâncat și erau acum la vin și țigări, iar James observă că Mark Twain, nărăvit cu amândouă, își mijea ochii spre el, încercând să focalizeze imaginea.

– La cincisprezece decembrie 1874, zise James. În Boston, la Parker House, la dineul de gală oferit de *The Atlantic* cu ocazia primului an sub o nouă

conducere. Erai și dumneata acolo, domnule Howells...

Și James se întoarse spre acesta, dând reverențios din cap. Iar apoi continuă:

– Și mulți alți cunoscuți scriitori, ale căror opere sunt publicate acum în *The Atlantic*, și editori, diferite personalități din mediul academic, Harvard și Princeton, arhitecți, clerici – deși în seara aceea reverendul Henry Ward Beecher...

– Aha! își aminti Clemens. Era în primele zile ale scandalului cu Elizabeth Tilton [102], nu-i așa? Vai, bietul Beecher... îl cunoșteam, Horațiu [103]... am fost vecin cu sora lui, Harriet [104], pe când locuiam la Nook Farm, în Hartford. Toate doamnele erau îndrăgostite de sărmanul Henry Ward, sau măcar de vocea cu care își ținea predicile; și după izbucnirea scandalului s-au repezit asupra lui ca niște harpii toate sufragetele de frunte: Elizabeth Cady Stanton, Victoria Woodhull, ba chiar și cealaltă soră a lui, Isabella Beecher Hooker. Toate îi voiau capul.

– Dar Harriet, sora aceea care ți-era vecină în Hartford, ea i-a rămas alături, nu-i așa? întrebă Howells.

– Așa este, răspunse Clemens. I-a stat alături până în ultima clipă. Și pentru că luna asta se fac șase ani de când reverendul Beecher a murit în urma unui atac de apoplexie, ridic paharul în onoarea lui și a tuturor bieților bărbați care sunt denigrați de scorpii și hoaște bătrâne pentru aceleași păcate minore.

Cei patru bărbați închinară în onoarea lui Beecher și a adulterului său.

Se goliseră celelalte mese din restaurant. Ospătarii stăteau aliniați în apropiere, cu mâinile înmănușate împreunate în față. James știa că seara era pe sfârșite și că aceasta era singura ocazie când va mai putea să vorbească.

– Domnule Clemens, am aflat de la domnul Howells că mâine plecați spre Hartford.

– Așa este, zise Clemens. Trebuie. Bani, datorii și afaceri. Dar nu voi lipsi decât o singură zi. Mă voi întoarce la doctorul Rice mâine seară.

James știa că scriitorul locuia acasă la doctorul Clarence C. Rice, specialist de gât-și-urechi, printre pacienții căruia se numărau persoane celebre, ca domnișoara Lillian Russell, Edwin Booth (actorul cam bătrâior la care făcuse referire Clemens mai devreme) și tenorul Enrico Caruso.

– Domnul Sherlock Holmes și cu mine ne întrebam dacă ne permiteți să vă însoțim la Hartford, spuse James. Și poate să vă convingem să treceți pe la locuința dumneavoastră de pe Farmington Avenue.

Clemens holbă ochii de parcă tocmai ce i s-ar fi cerut să înghită un șarpe.

– Știți cumva dacă mașina dumneavoastră de scris se mai află în casa din Hartford? nu-i lăsă Holmes timp să se dezmeticească.

Clemens își bulbucă acum ochii la detectiv.

– Mașina mea de scris?

– V-am spus mai devreme că Henry Adams, John și Clara Hay și Clarence King au primit câte un cartonaș dactilografiat la mașina aceea în fiecare an trecut de la moartea lui Clover Adams. Mi-ar fi

de mare folos în investigația mea dacă aș putea să o văd.

– Investigația dumneavoastră? repetă Clemens ca lovit în moalele capului.

Apoi se aplecă spre Holmes și îi șopti:

– Am fost politicos până acum, dar trebuie neapărat să vă întreb... dumneavoastră sunteți *adevăratul* Sherlock Holmes? Acel Sherlock Holmes care locuiește pe Baker Street la numărul 221 B? Acel Sherlock Holmes care zice „Haide, Watson, a început partida“?

– Eu sunt, îi răspunse detectivul.

– În cazul acesta, dumneavoastră... și James... și tu, Howells, dacă n-ai treburi mai importante... sunteți bine-veniți să mă însoțiți mâine la Hartford. Și poate că vom reuși să intrăm în casă, dacă telegrafiez înainte celor care au închiriat-o. Dar, mai întâi de toate, domnule Holmes, trebuie să-mi răspundeți la o întrebare care m-a obsedat în tot timpul cinei noastre delicioase și a frivolităților înșirate de gura mea păcătoasă.

– Vă voi răspunde dacă pot, zise Holmes.

Clemens se aplecă și mai mult înspre detectiv.

– Întrebarea mea este aceasta: sunteți o persoană reală ori un personaj literar, domnule?

– Acesta este unul dintre răspunsurile pe care trebuie să le găsesc investigând acest caz al lui Clover Adams și al grupului celor Cinci de Cupă.

Clemens îl privi lung, fără să mai adauge nimic.

Howells făcu semn să i se aducă nota de plată, plătiră și părăsiră restaurantul. Deoarece James și Holmes aveau camere chiar acolo, la Glenham Hotel, de pe Broadway, cei doi îi conduseră pe Clemens și Howells la birjele care așteptau lângă trotuar.

– Hai cu mine, Howells, spuse Clemens. Te las acasă în drum spre doctorul Rice.

– Dar ar trebui să ocolești... protestă Howells.

– Urcă, domnule, zise Clemens. Ar fi scandalos ca doi domni de vârsta și poziția noastră să fie arestați pentru că s-au luat la bătaie în plină stradă și la ora asta târzie.

Își întoarse privirea înflăcărată spre James și Holmes.

– Alergați după potcoave de cai morți, domnilor. Dar, ca unul care știe ce înseamnă asta, vreau să vă acord tot sprijinul. Ne vedem mâine-dimineață la nouă, la Grand Central Station.

CAPITOLUL 23

În dimineața aceea de joi, William Dean Howells a mers cu ei la Hartford, nedumerindu-l pe Holmes care bănuia că editorul ar fi trebuit să aibă o zi plină la New York. Monotonia peisajului rural care se desfășura dincolo de geamurile trenului era întrecută doar de monotonia conversației dintre cei patru. În timpul acelei călătorii cu trenul, Sherlock Holmes a învățat mai multe despre scris și editare decât ar fi avut nevoie să știe vreodată.

Clemens vorbea pe ton ridicat și, de regulă, taciturnul James îl aproba cu înflăcărare, în vreme ce Howells îi asculta, iar Holmes încerca să tragă un pui de somn.

– Editurile se schimbă în ritm rapid, și nu în sens bun, spuse Clemens.

– De acord, zise James.

– Revistele caută un tip nou de povestiri, asta presupunând că își mai doresc povestiri, spuse Clemens.

– Perfect de acord, îl aprobă James. Veniturile mele obținute din vânzarea de povestiri au scăzut abisal. Scriitorul de povestiri nu mai are ce mânca.

– Iar acum dispar și romanele-fluviu, care pe vremuri au asigurat menținerea editurii mele pe linia de plutire.

– Foarte adevărat, domnule Clemens.

– Deci, de unde naiba să ne câștigăm lefurile? întrebă Clemens, pufăind din trabucul cubanez. Până și romanele-foileton au început să dispară din reviste.

– Trăim vremuri grele, foarte grele, murmură James.

– Henry, spuse Howells, înviorându-se puțin. Îți mai aduci aminte că, acum vreo nouă ani, *parcă* prin 1884, dacă nu mă înșală memoria, cartea mea, *Ascensiunea lui Silas Lapham* a fost publicată în foileton în revista *Century* în același timp cu *Bostonienii* tăi?

– Am fost profund onorat să văd că modestul meu efort literar din tinerețe împarte aceleași pagini cu capodopera ta, spuse James.

William Dean Howells mulțumi pentru compliment înclinând ușor capul.

Holmes observă atunci cum pe chipul lui Henry James apare o expresie destul de vagă, destul de ascunsă, dar perfect sesizabilă pentru ochiul lui format. Expresia aceea dispăru într-o clipă, dar Holmes se gândi că așa ar fi trebuit să arate o fetiță foarte cuminte atunci când era pe cale să spună o obrăznicie sau să facă vreo poznă.

– Domnule Clemens, spuse James, ați citit cumva *Bostonienii*?

Un aer straniu de fâstâceală luă locul siguranței de sine afișate până atunci de Clemens.

– Aaa... nu, domnule James, nu am avut încă bucuria aceasta.

– Vă întreb, spuse încet James, zâmbind de-a dreptul acum, pentru că un prieten din Anglia mi-a spus că a participat la un banchet în Boston unde ați fost și dumneavoastră, mi se pare că tot în 1884, și v-a auzit declarând în auzul tuturor... să vedem dacă îmi amintesc cu exactitate ce ați spus... „Mai bine să fiu osândit să îndur raiul lui John Bunyan [105] decât să citesc *Bostonienii.*

Holmes rămase literalmente cu gura căscată în fața acestui atac frontal al lui Henry James. Îl cunoștea de puțină vreme, dar tot ce observase în comportamentul de până atunci al scriitorului – absolut *tot* – era de natură să sugereze că James ar face orice ca să evite controversele. Iar dacă nu ar avea încotro și ar fi nevoit să reacționeze în vreun fel, ar fi făcut-o la modul foarte subtil și cu o ironie bine camuflată. Și uite-l acum cum se repezea la Clemens ca Amiralul Nelson la flotele franceze sau spaniole.

La fel de surprins era și Samuel Clemens/Mark Twain. Chipul său, atât de mobil când exprima o supărare teatrală sau surpriza ori bucuria exagerată, era acum gol și vulnerabil și emoționant de stânjenit exact ca al unui băiețel de unsprezece ani, prins cu degetele în borcanul cu dulceață.

– Am... el... eu... se bâlbâi Clemens, cu nasul și obrajii în prag de explozie din cauza sângelui care-i năvălise în vasele capilare ale feței. Nu este... n-am vrut... fiți sigur... nu am... cu siguranță că n-am vrut... *ce podium.... ce banchet!*

Ultimele cuvinte îi țâșniră din gură cu un dispreț enorm, accentuat și de fluturatul lui din mână, de parcă ar fi încercat să împrăștie un miros neplăcut. Clemens se chinui să-și aprindă alt trabuc, concentrându-și întreaga atenție asupra acestei

activități, cu toate că trabucul de dinainte ardea, nefumat până la capăt, în scrumieră.

Din expresia încremenită pe chipul palid al lui William Dean Howells, Holmes deduse că acesta îi relatase scena lui James în urmă cu aproape un deceniu.

Henry James mai savură câteva secunde din liniștea apăsătoare și apoi spuse:

– Dar, domnul meu, mulți cititori – și aici mă includ și pe mine atunci când îmi recitesc scrierile după mai multă vreme – v-ar da dreptate în privința romanului *Bostonienii*. Eu însumi sunt perfect de acord cu dumneavoastră, domnule, că ar fi mai rău decât în raiul lui John Bunyan.

O vreme, în compartiment se instaură tăcerea. Clemens trăgea din trabuc, James și Howells își fumau țigările, Holmes pufăia din pipă. Se uitau unii la alții printr-o ceață albastră, într-o atmosferă încordată și totuși colegială.

– Henry, începu Howells, după ce-și drese glasul, parcă tu ți-ai diversificat activitățile, așa cum spun oamenii de afaceri, nu? Te-ai apucat să scrii teatru?

James dădu din cap cu modestie.

– Acum trei ani, la cererea domnului Edward Compton [106], am adaptat pentru scenă romanul meu *Americanii*. Romanul nu era tocmai nimerit pentru dramatizare, dar scrierea și corectarea acelei piese mi-a oferit experiența de care aveam atâta nevoie.

– S-a jucat pe scenă? întrebă Clemens.

– Da, îi răspunse James. Ba chiar cu destul succes. La început în teatrele de provincie, iar apoi în cele londoneze. Următoarea piesă pe care intenționez

să o scriu va fi una de sine stătătoare, nu o adaptare. Ca să fiu sincer, în anumite privințe am sentimentul că mi-am găsit, în sfârșit, forma literară care să mă reprezinte. Dramaturgia, cu accentul pus pe *dramatic*, mi se pare mult mai interesantă decât romanul sau povestirile, nu credeți?

Clemens mârâi:

– Și eu am adaptat pentru scenă una dintre cărțile mele. *Vârsta de aur*, piesă căreia mulți îi zic *Colonelul Sellers,* din cauza puterii de caracter a personajului principal, jucat de John T. Raymond [107]. Îl cunoașteți pe Raymond, domnule James?

– Nu am avut plăcerea să-l întâlnesc și nici nu am văzut vreo piesă în care să joace, răspunse James.

– A fost un extraordinar Colonel Sellers, zise Clemens. Piesa s-a jucat în perioada când Grant era președinte și a venit la una dintre reprezentațiile din New York. Niște prieteni mi-au spus că hohotele de râs ale președintelui se auzeau până în rândurile din spatele sălii.

– Înseamnă că piesa dumneavoastră este o comedie, spuse James.

– În parte, începu Clemens să explice. Și e așa din cauza lui John T. Raymond. Aș fi fost mai mulțumit dacă ar fi jucat cu mai mult patos celebra scenă a mâncatului de napi, dacă ne-ar fi făcut să-i simțim nefericirea produsă de sărăcie, nu la modul comic cum a făcut-o el. Dar nu am de ce să mă plâng. *Colonelul Sellers* mi-a adus zece mii de dolari doar în primele trei luni și presupun că-mi va mai aduce încă șaptezeci și cinci sau o sută de mii înainte să murim de bătrânețe, ori piesa mea, ori eu.

Tăcerea se așternu din nou peste cei patru bărbați, lăsând fumul de trabuc, țigară și pipă să ia cu el vulgaritatea acelor laude ale lui Clemens despre banii câștigați. Holmes se uită lung la Clemens, cu ochiul său analitic. Mare parte din rezultatele obținute de detectiv depindeau de felul în care se pricepea să citească și oamenii, nu numai indiciile. Și cu timpul chiar, Holmes ajunsese la concluzia că sinceritatea unei persoane sau trăinicia caracterului ei sau calitatea personalității sale puteau duce la mai multe descoperiri decât simpla analiză a urmelor de pași ori a mucurilor de țigară lăsate la locul unei crime. Iar acum detectivul observa că Mark Twain folosea vulgaritatea ca pe un instrument – nu doar pentru a-și șoca publicul (pentru că întotdeauna îi considera pe cei din jur publicul lui), dar și pentru a trece mai departe la un nivel superior (și dorit) al umorului.

Sau cel puțin pentru Clemens părea a fi un nivel superior.

Ca și cum ar fi putut să citească gândurile detectivului, Clemens își scoase trabucul din gură și se aplecă spre ceilalți bărbați.

– Dar dumneavoastră, domnule James? Ce părere aveți despre banii câștigați scriind pentru niște bieți actori?

James zâmbi.

– Am prieteni care ar spune că banii câștigați astfel sunt pătați.

– Pe legea mea! Chiar *sunt* pătați! exclamă cu putere Clemens, lovindu-se cu palma peste genunchi.

Îi dispăruse toată atitudinea de băiețel vinovat și rușinat, înlocuită fiind de o stare entuziastă ce

venea tot din copilărie.

– Averile făcute în zilele noastre de cei care scriu pentru scenă, cum e irlandezul ăla, Oscar Wilde, sunt *de două ori* mânjite!

– De două ori? repetă Henry James.

– De două ori mânjite, întări Clemens. Și averea dumneavoastră și categoric și averea mea.

Hartford era un orășel posomorât în care domina o singură afacere: firmele de asigurări de care te loveai la fiecare colț de stradă. Puținele instituții publice nu atrăgeau prin nimic atenția. Dar până când cupeul care-i ducea pe cei patru bărbați ajunse pe Farmington Avenue, James descoperise deja frumusețea cartierului în care locuise Mark Twain.

Casele erau mari, dar nu semănau deloc între ele. Fără doar și poate că arhitecții le concepuseră având în minte visele și dorințele clienților lor. Fiecare bucată de teren avea câteva pogoane și, în vreme ce unele case aveau garduri din fier care să le separe de strada pavată, proprietățile mai întinse păreau a se contopi cu pădurea și poienile din spate, fără garduri care să le despartă.

– Vedeți foișorul acela? îi întrebă Clemens, arătând cu mâna la copacii dintre două vile frumoase. L-am construit împreună cu Harriet Beecher Stowe, pentru că se află chiar pe granița invizibilă dintre proprietățile noastre. Obișnuiam să ne întâlnim adesea acolo, mai ales în zilele calde de vară sau în diminețile răcoroase de toamnă, ca să depănăm amintiri și să discutăm despre inevitabilul declin al civilizației noastre.

– Doamna mai trăiește? întrebă Holmes.

Coliba unchiului Tom se juca pe scenele londoneze parcă dintotdeauna.

– O, da, răspunse Clemens. Cred că are aproape optzeci și doi de ani acum și e la fel de grațioasă și afurisită ca în tinerețe. Așa cum a spus președintele Lincoln când a văzut-o prima oară: „O femeie mititică a cărei carte a declanșat războiul cel mare."

Cupeul lor opri, lăsând să treacă două căruțe mari pline cu materiale de zidărie. Clemens continuă, în vreme ce tovarășii lui se uitau la foișorul dintre copaci:

– Când nu puteam să dorm noaptea, obișnuiam să mă strecor afară din casă ca să stau pe balustrada foișorului și să fumez și să mă uit la stele. Deseori se întâmpla să o găsesc acolo pe doamna Stowe. Și stăteam la povești până în zori, ca doi insomniaci fericiți ce eram.

– Ar trebui să ne întrebăm, spuse Henry James, ce anume aveau de discutat, la lumina stelelor sau a lunii, doi scriitori extrem de realizați, însă atât de diferiți. Oare, despre natura răului? Despre trecutul și viitorul rasei negre în America? Sau despre proză și dramaturgie?

– Cel mai mult, spuse Clemens, scoțându-și trabucul din gură, vorbeam despre ce ne doare, unde ne doare. Mai ales înainte de moartea *domnului* Stowe, în 1886. Ea îmi zicea ce-o doare, eu îi ziceam ce mă doare.

Holmes surprinse surâsul lui Howells. Evident că urma una dintre povestirile lui Sam Clemens.

– Mi-aduc aminte că, într-o noapte, spuse Clemens printre rotocoale albastre de fum, după ce mi-a înșirat toate durerile și suferințele ei, convinsă că

acestea trebuie să o avertizeze asupra sfârșitului iminent... căci scumpa doamnă era aproape la fel de ipohondră ca și mine... am rămas surprins să aflu că problemele ei de sănătate erau identice cu ale mele... și cu simptomele și bolile de care tocmai ce mă vindecasem!

Holmes își încrucișă brațele la piept. Căruțele trecuseră, iar acum cupeul lor intră pe o alee pavată ce urca o pantă blândă.

– I-am spus... continuă Clemens. I-am spus... „Harriet“, îi zic eu... „de exact suferințele astea m-a vindecat de curând doctorul meu. Exact de ele!“ „Și ce doctorii ți-a prescris?“ m-a întrebat mititica doamnă Stowe. „Nicio doctorie!“ zic eu. „Mi-a spus doar să-mi iau două luni de vacanță de la băutură, fumat și de la frecventele, deși neregulatele, crize de nervi când împroșc vulgarități în toate direcțiile.“ Și-i mai zic: „Harriet, dragă, renunță la înjurături, băutură și fumat vreo două luni și ai să te faci bine.“

Clemens se uită la ceilalți bărbați prin norul de fum, dorind să vadă dacă încă mai erau atenți la povestea lui.

– „Domnule Clemens!“ țipă ea la mine. „Dar niciodată nu am avut obiceiurile acestea oribile despre care vorbești!“ „Niciodată?“ o întreb eu, și trebuie să recunosc, domnilor, că eram incredibil de șocat. „Niciodată“, zice Harriet Beecher Stowe, strângându-și șalul mai bine în jurul umerilor pentru că noaptea era răcoroasă. „În cazul acesta, draga mea doamnă“, i-am spus eu cu infinită tristețe, „nu mai ai nicio speranță. Ești ca un balon care se îndreaptă spre pământ și nu ai balast pe care să-l arunci peste bord. *Ți-ai neglijat viciile.“*

Cupeul se oprise pe creasta unei coline, unde se afla fosta locuință a lui Samuel Clemens. Cu toate

că vila încă îi aparținea, le explică el, din cauza necazurilor financiare o închiriase în ultimii doi ani unui anume John Day și soției acestuia, Alice, fiica Isabellei Hooker, pentru suma de două sute de dolari pe lună. Clemens spunea că le telegrafiase lui John și Alice, iar aceștia îi promiseseră că vor pleca pe perioada după-amiezii ca să le lase casa la dispoziție.

Holmes coborî din trăsură și se uită la clădire. Razele de soare creau jocuri de lumini și umbre pe zidurile din cărămizi de culoarea somonului. Frontoanele țuguiate și cele cinci balcoane îi dădeau aspect de castel. Turnul înalt de două etaje avea o fereastră uriașă ce dădea spre poarta proprietății.

Clemens observă privirea lui Holmes.

– S-a spus sau s-a scris că am vrut o casă care să semene cu timoneria unei nave, zise el, stingându-și trabucul pe trotuar. Dar nu-i adevărat. Nici nu m-am gândit la asta. Cum se zice, e doar o coincidență fericită.

Scoase o cheie dintr-un ghiveci cu flori de pe terasă, descuie ușa și se trase într-o parte ca să facă loc însoțitorilor săi.

Întrară și aruncară câte o privire în camerele mari de la parter. Holmes observă că în casa aceea domneau bunul-gust și calitatea deosebită a obiectelor. Cu toate că în dormitorul și salonul de celibatar ale lui Sherlock Holmes de pe Baker Street, 221 B, domneau haosul și dezordinea – atunci când nu intervenea doamna Hudson – detectivul știa să recunoască și să aprecieze ordinea și eleganța unui interior, așa cum era acesta din fața lui.

– Nouăsprezece camere, șapte băi, tocmai le spunea Clemens, aidoma unui agent imobiliar, hotărât să nu se lase până nu le vinde casa. Fiecare baie are propriul closet cu evacuare, care era considerat o mare curiozitate la vremea respectivă. Mai sunt instalate și tuburi acustice, ca să poți să vorbești cu cineva aflat la alt etaj, fără să zbieri. În salonașul acesta... poftiți, domnilor, vă rog să intrați... puteți vedea primul aparat telefonic din Hartford... uitați, chiar acolo, în nișa aceea micuță. Dar pentru că eu am fost printre primii localnici care mi-am instalat dispozitivul ăsta infernal, vă dați seama că nu prea am avut cu cine să vorbesc.

Aici este camera de zi... modelele de pe pereți au fost făcute de Lockwood de Forest [108].

– Partener al domnului Tiffany în compania nou înființată de acesta, adăugă Howells.

– În sera aceasta micuță fetițele mele se jucau de-a teatrul, continuă Clemens, arătându-le o zonă plină cu plante. Observați că draperiile seamănă cu o cortină.

Se întrerupse și începu să se uite prin camere ca și cum atunci le-ar fi văzut pentru prima dată.

– Este... ciudat, spuse el pe un ton sugrumat. Înainte să plecăm în străinătate, am strâns cu Livy toată mobila, covoarele, vazele, paturile și bibelourile și le-am depozitat undeva. Dar atunci când John și cu Alice au închiriat casa, ne-am oferit să le dăm lucrurile noastre... în schimbul unei mici taxe adiționale... pentru că ei sunt tineri și nu au cum să-și mobileze singuri o casă atât de mare. Dar...

Clemens intră în bibliotecă, apoi se întoarse în camera de zi. Deasupra uriașului cămin sculptat

era o fereastră ce dădea în curte. Clemens o mângâie spunând:

– Asta a fost ideea mea. Ce poate fi mai plăcut decât să stai în fața focului într-o zi de iarnă, împreună cu toți cei dragi ție și să vezi cum ninge chiar deasupra focului vesel?

Mângâie acum bibelourile și glastrele de pe polița căminului.

– John și cu Alice le-au așezat *exact* așa cum erau pe vremea noastră, șopti pe același ton ciudat pentru el. Fiecare glastră, fiecare covoraș pe care eu și cu Livy le-am cumpărat în primele călătorii făcute împreună. Fiecare bibelou mititel, atât de îndrăgit de copilașii noștri.

Atinse iar unul dintre obiectele de pe poliță.

– Vedeți dumneavoastră, în fiecare sâmbătă, Susy și Jean și Clara ne cereau să le spunem povestea ornamentelor înșirate pe pereți și pe cămin. La un capăt se afla capul unei pisici, pictat în ulei; în celălalt era o acuarelă impresionistă cu capul, în mărime naturală, al unei fete frumoase, pe care o chema *Emmeline.* Între pisică și fată se înșiruiau vreo douăsprezece, cincisprezece bibelouri... a! și mai era și un ulei pictat de Elihu Vedder [109], *Tânăra Meduză*. Așa că fetițele mele mă rugau să le spun câte o poveste, pe care trebuia să o improvizez pe loc, căci nu-mi dădeau deloc voie să stau să mă gândesc. Iar în fiecare poveste trebuia să introduc toate bibelourile și cele trei tablouri. Mai trebuia să încep cu pisica și să termin cu *Emmeline*. Nu-mi îngăduiau deloc să schimb ordinea. Nu-mi era permis să introduc un bibelou în alt loc al poveștii. Sărmanele bibelouri n-au avut niciodată parte de o zi liniștită, de o zi de odihnă, de o zi de Sabat. Nu exista Sabat în viețile lor. Nu exista odihnă în

viețile lor. Toată existența lor nu însemna decât violență și vărsare de sânge. Cu timpul, și bibelourile, și tablourile au început să dea semne de uzură din cauză că au avut parte de atâta violență în viețile lor.

– Minunat exercițiu pentru un scriitor, chicoti Howells.

– În poveștile alea apărea destul de des și un circ, continuă Clemens, fără să pară că l-ar fi auzit pe Howells, fără să pară a-și da seama că ceilalți bărbați sunt lângă el.

– Fetițelor mele le plăceau la nebunie poveștile despre circ și obișnuiam să...

Se întrerupse, ca năucit de ceva. Se clătină câțiva pași până la un scaun elegant, pe care mai mult se prăbuși decât se așeză.

– Sam? se neliniști Howells.

– N-am nimic, spuse Clemens, cu mâna la ochi de parcă ar fi vrut să-și ascundă lacrimile. Doar că... vedeți... toate par a fi la locurile lor... așa cum erau pe vremuri.

Ceilalți nu știau ce comentariu să facă.

– I-am promis lui Livy că, deși va trebui să mă văd cu vechii mei prieteni din Hartford ca să-i conving să investească în niște afaceri de-ale mele, nu am să mă apropii de fosta noastră casă nici cât să-i văd coșul de fum. Și nici bine n-am intrat pe ușă că m-a apucat un dor nebun să-mi revăd întreaga familie în casa asta... fără întârziere... și să nu mai plec niciodată de aici. Cu atât mai puțin în Europa.

Clemens privi în jur ca și cum totul nu ar fi fost decât un vis.

– Toate sunt la locurile lor. Toate lucrurile care ne-au fost atât de dragi, mie și lui Livy, toate lucrurile pe care le-am cumpărat și de care ne-am bucurat în tinerețea noastră. Pe vremea când fetițele nici nu învățaseră bine să umble.

Se întoarse și-l privi pe Howells drept în ochi. Apoi pe James. Și la sfârșit pe Holmes.

– Of, domnii mei, habar nu aveți cât de urâte, cât de fără gust, cât de respingătoare sunt toate casele pe care le-am văzut eu în Europa. Nici nu există comparație între monstruozitățile alea baroce și acest parter desăvârșit, unde culorile se armonizează în chip fericit și unde domnesc pacea și puritatea și mulțumirea profundă. Nu există nimic mai frumos pe pământ ca locuința aceasta.

– Într-adevăr, Sam, *este* foarte frumoasă, zise Howells.

Și de data aceasta Clemens păru să nu-l audă.

– Dar cumva, ca sub stăpânirea unei vrăji întunecate, am uitat cu totul de felul cum arăta vechea noastră casă, șopti el ca pentru sine. Locul... *acesta...*

Și Clemens lovi simultan cu palmele pe brațele scaunului și cu picioarele în podea.

– Locul acesta este pentru mine curat și fascinant și viu... locul acesta este *acasă,* domnii mei, și am sentimentul că acum tocmai ce m-am deșteptat dintr-un vis lung și diabolic. Am sentimentul, domnii mei, că nu am plecat niciodată de aici și că, dacă întorc capul spre scară...

Ceea ce și făcu.

– ...am s-o văd pe iubita mea Livy coborând din superbele încăperi de la etaj, cu fetițele ținându-se după ea.

Îi privi iarăși pe fiecare în parte.

– Dar în adâncul sufletului știu că nu va fi așa. Știu că asta nu se va mai întâmpla *niciodată.*

O tăcere adâncă se așternu peste ultimele lui cuvinte.

Clemens își frecă ochii cu palmele și se ridică brusc din scaun.

– Gata cu prostiile, domnilor, spuse el cu asprime. Haideți să mergem în sala de biliard de la etajul al doilea unde-mi țineam mașina de scris... acel instrument al Satanei în jurul căruia se învârtește ancheta domnului Holmes.

CAPITOLUL 24

James și Howells urcau în spatele lui Clemens și Holmes și, pe palierul primului etaj, Howells îl opri pe James, apucându-l de braț.

– Uite, acela era dormitorul lui Sam și al lui Livy, șopti Howells, arătând spre o ușă de la capătul coridorului. Își cumpăraseră din Italia un pat imens, care avea tăblia atât de frumos sculptată că au început să se culce cu capul la picioare pentru ca ultimul lucru pe care îl vedeau la culcare și primul pe care îl vedeau la deșteptare să fie căpătâiul ăla de pat superb, dar și înfiorător de scump. Cel puțin așa mi-a zis Sam. John și Alice și-au adus propriul pat, așa că minunea lui Sam și Livy a rămas în depozit.

James dădu din cap și vru să urce mai departe, dar Howells nu-și luă degetele de pe mâneca lui și îi arătă cu mâna liberă spre o altă ușă.

– Acolo stăteam eu când veneam în vizită. Și de multe, de foarte multe ori m-am trezit la auzul unor pași ușori, la unu, la două, ba chiar la trei dimineața. Și deschideam ușa să aflu despre ce e vorba și-l vedeam pe Sam în cămașă de noapte și cu tacul de biliard în mână... cutreierând casa în căutarea unui partener de joc.

– Și i-ai făcut pe plac? șopti și James.

– Aproape întotdeauna, chicoti înfundat Howells. Aproape întotdeauna.

Vocea lui Clemens bubui către ei prin casa scării.

– Aveți de gând să urcați și voi sau sunteți ocupați să cotrobăiți prin sertarele oamenilor? Am nevoie de un partener de biliard. Cel mai celebru detectiv din lume habar n-are să joace și refuză să învețe!

Henry James își însemnă în minte detaliile sălii de biliard a lui Mark Twain. Pereții înclinați spre înăuntru (căci încăperea se afla în vârful turnului) fuseseră zugrăviți într-un roșu-deschis, aproape roz. În mijloc se afla masa de biliard, de un metru și jumătate pe trei, iar James observă că era una de fabricație mai recentă, cu șase găuri, buzunare din pânză aurie și ciucuri în colțuri. Buzunarele acelea aurii, cumva asemănătoare cu șosetele atârnate de Crăciun de polița căminului, dădeau un aer de sărbătoare camerei cu tavanul înclinat, care nu era nimic altceva decât o simplă sală de jocuri amenajată în podul casei.

Podeaua era acoperită complet cu un covor persan cu pete de un roșu mai aprins în desenele lui complicate. Lângă perete, departe de masa de biliard, era un șemineu din cărămidă, iar James își imagină cât de plăcută putea fi încăperea aceasta iarna sau într-o noapte furtunoasă de vară. Alături de cămin se afla un dulap din lemn neprelucrat, înalt cam de un metru și jumătate. Pe rafturile lui mai rămăseseră câteva cărți și teancuri de gazete.

Cam la un metru de capătul mesei de biliard era un birou mic pe care se afla o lampă cu ulei, însă camera era luminată de cele patru lămpi mari cu gaz ale candelabrului din bronz de deasupra mesei de joc. În spatele biroului era o ușă care dădea într-un balcon; lumina soarelui intra în încăpere prin

geamul de deasupra ei, geamurile înalte din lateral și gemulețele pătrate de la bază.

În centrul ferestrelor mari din sticlă colorată erau desenate două tacuri de biliard încrucișate, cu un trabuc fumegând în mijlocul lor și o halbă plină cu bere, cu guler înalt de spumă, deasupra.

– Blazonul familiei mele, le spuse Clemens, care deja își aprinsese un alt trabuc și, cu un tac în mână, se plimba încolo și încoace în spațiul dintre cămin și masa de biliard. Blazonul familiei lui Shakespeare se putea făli doar cu un condei cu aspect bicisnic pe un fundal despre care Ben Jonson zicea că are culoarea mustarului. Eu zic că al meu e mai frumos.

James observă că tema celor două tacuri de biliard se repeta pe tavanul pictat. În colțul din stânga al camerei, în fața uneia dintre ferestrele pătrate, era o altă măsuță pe care se aflau mașina de scris și mai multe litere din plumb, din acelea folosite în tipografii. Holmes era deja acolo.

– Îmi dați voie să încerc mașina? întrebă detectivul.

Clemens de-abia dacă se uită în direcția lui.

– Firește, răspunse el.

Apoi își scoase trabucul din gură și îi fixă cu privirea pe Howells și James.

– Acum, domnule James, vreți să jucăm o partidă scurtă ca să stabilim cine este Campionul Mondial la Biliard al Lumii Literare Anglo-Americane?

– Din păcate, murmură James, nu joc biliard. Nu am jucat niciodată. Și aș risca să distrug minunatul postav verde dacă m-aș apuca să învăț astăzi.

– Nu? spuse Clemens cu dezamăgire în glas. Sunteți sigur, domnule? Să știți că toate variantele acestui joc sunt extrem de amuzante și aducătoare de satisfacție. Cu siguranță că v-ați distra atunci când eu mi-aș pierde cumpătul în urma unei lovituri proaste. Asta doar dacă nu cumva semănați cu predicatorii ăia metodiști cărora li se par inacceptabile sudalmele, epitetele mai colorate, blasfemiile și obscenitățile comice.

James ridică mâna cu palma deschisă și își întări refuzul făcând un pas înapoi. Atunci observă și mobila desperecheată din încăpere: alte câteva măsuțe, scaune din răchită, balansoare și două scaune care lui i se păreau luate dintr-o cârciumă din Vestul Sălbatic. Alese unul din scaunele tapisate din stânga și se așeză.

– Foarte bine, spuse Clemens într-un nor de fum. Howells, vechi dușman, drag prieten, iscusit partener al meu, uite că am rămas doar noi doi... din nou.

Howells își alese un tac dintre cele sprijinite de peretele din stânga căminului.

– Fiți buni și luați aminte, le zise Holmes, că acest cartonaș alb pe care eu îl pun în mașina de scris este identic din toate punctele de vedere cu cele primite de Henry Adams, soții Hay și Clarence King în fiecare decembrie, exact în ziua când a murit Clover Adams. Și Ned Hooper a primit câte unul în fiecare an până la decesul lui prematur din decembrie anul trecut.

– De unde știți că este identic? îl întrebă Clemens.

– Pentru că mi-am permis să-l analizez la microscopul portabil pe care l-am adus cu mine la Washington și am observat că are exact aceeași compoziție a hârtiei, răspunse detectivul.

Apoi centră cartonașul alb în mașină și scrise pe el câteva cuvinte. Ceilalți bărbați se strânseră în spatele lui.

A fost asasinată.

Detectivul înșirase pe masă cele șase cartonașe primite de soții Hay și cel împrumutat de la Clarence King, iar acum așeză cartonașul lui în dreptul fiecăruia.

– Vă rog să observați la toate cartonașele, le spuse Holmes, fisura din literele „a“, tendința „s“-urilor de a fi mai sus decât literele din jur, pata de pe litera „o“ și înclinația literelor „t“.

Nimeni nu rosti niciun cuvânt. Acum că i se atrăsese atenția asupra micilor imperfecțiuni, James înțelese că toate cartonașele fuseseră scrise la această mașină. Observă și că fiecare dintre neregularități se vedea mult mai clar pe cartonașul lui Holmes.

Detectivul parcă îi citi gândurile.

– Din cauza folosinței îndelungate, toate aceste probleme de aliniere și contur au devenit mai vizibile. Și, din cauză că toate cartonașele originale pe care le avem aici seamănă perfect, concluzia evidentă este că toate au fost scrise în aceeași perioadă, adică în urmă cu cel puțin șapte ani, deoarece soții Hay, King și, probabil, domnul Adams le-au primit pe primele la data de șase decembrie 1886.

Clarence își întinse mâinile cu încheieturile lipite, ca în așteptarea cătușelor.

– Recunosc. Eu am fost. Mă predau.

Zâmbetul strâmb de pe buzele lui Holmes îi trăda iritarea.

– Domnule Clarence, presupun că nu ar fi fost prea greu ca, pe timpul zilei, vreunul dintre oaspeții dumneavoastră să intre în sala de biliard și să scrie câteva zeci de asemenea cartonașe la mașina dumneavoastră. Cât ar fi durat? Probabil doar câteva minute.

– Sunt convins că ar fi fost posibil, zise Clemens cu trabucul între dinți, înapoindu-se la masa de biliard. Ar fi putut intra aici și noaptea, căci în afara mea nimeni nu ar fi sesizat zgomotul făcut de mașina de scris.

James își drese glasul.

– De ce nu v-ați luat mașina cu dumneavoastră în Anglia și Europa? Nu ați avut nevoie de ea?

– Evident că nu, răspunse Clemens, aplecându-se peste suprafața de joc și poziționându-și tacul în unghiul format de trup și brațe.

– În ultimii ani am scris de mână, continuă el. Iar în puținele rânduri când am avut nevoie de varianta dactilografiată a vreunui manuscris, am angajat un stenograf care avea mașină personală de scris.

– V-aș deranja prea mult, domnule Clemens, spuse Holmes, dacă v-aș cere să-mi dați o listă cu numele și ultimele adrese cunoscute ale tuturor servitorilor pe care i-ați avut angajați în 1886?

– E o listă din asta pe undeva prin casă, mormăi Clemens. Am s-o caut și am să v-o dau înainte de plecare. Acum, dacă nu vă supărați, îmi permiteți să-mi reiau jocul?

– Dar bineînțeles! spuse Holmes.

Clemens trimise cu putere bila albă într-un grup de bile colorate, împrăștiindu-le. Trei dintre ele căzură în buzunarele laterale. Clemens se îndreptă de spate și începu să frece cu cretă vârful tacului. Howells se încruntă și se aplecă peste masă.

– În jocul de biliard, ce-am făcut eu se cheamă norocul prostului, comentă Clemens.

– Se întâmplă să aveți o carte de oaspeți începând din 1885 și până ați plecat în Europa? vru să știe Holmes.

– Da, chiar mai multe, zise Clemens. Nu cred că le-am luat cu noi și știu sigur că John și Alice au propria lor carte de oaspeți. Vedeți că masa aia la care stați are un sertar, domnule Holmes... așa acolo... ridicați puțin fața de masă...

Holmes scoase din sertar patru registre legate în piele, de douăzeci centimetri pe treizeci.

– Îmi permiteți... începu detectivul.

Clemens făcu un semn scurt din cap. Îi permitea.

Howells lovi bila albă, care ricoșă în alte două bile și de benzile laterale ale mesei înainte de a se rostogoli într-un buzunar.

– Călca-m-ar Iuda să mă calce, mormăi fostul editor.

– Le așez eu cum trebuie și o luăm de la capăt, îi spuse Clemens. Nu înțeleg de ce a început să-mi placă mai mult biliardul cu buzunare decât cel tip carambol, care mi-a răpit atât de mult din tinerețe, energie și bani. Majoritatea meselor de biliard din Europa nici măcar *nu au* buzunare.

Răsfoind unul dintre registre, Holmes constată în vreme ce Clemens scotea bila albă și le aranja pe celelalte în interiorul triunghiului de lemn din mijlocul mesei:

– Se pare că ați avut sute de oaspeți în fiecare an, domnule Clemens.

– Păi, cam da... zise Clemens cu oarecare șovăială. Nu am nimic de ascuns, domnule Holmes. Sunt împăcat cu faptul că am rupt paginile pe care și-au scris numele și impresiile Madame Lafarge și trupa ei de dansatoare din buric virgine.

Holmes ridică ochii de pe paginile pline cu sute de mâzgălituri.

– Dacă nu vă este cu prea mare supărare...

– Da, da, spuse Clemens. Cărțile alea de oaspeți acoperă perioada dintre 1885 și iunie 1891, data la care am plecat noi în Europa. Veți găsi acolo absolut toate numele celor care ne-au vizitat și au rămas la noi peste noapte. Luați registrele cu dumneavoastră, nu mă supăr, dar aveți grijă ca Hay să mi le înapoieze intacte. Și vă cer lucrul ăsta pentru că sunt convins că, într-o bună zi, biografii mei vor avea nevoie de ele.

– Vă mulțumesc, murmură Holmes, dar nu am nevoie să le împrumut. Nu trebuie decât să memorez paginile de la decembrie 1885 până la sfârșitul lui 1886.

Și detectivul începu să dea foile, urmărind numele și datele cu degetul.

– Vreți să spuneți că puteți să *memorați* sute de semnături și comentarii doar citindu-le o singură dată? îl întrebă Clemens pe un ton care lui James i se păru deopotrivă ironic și neîncrezător.

Degetul lui Holmes se opri pe un rând, iar detectivul ridică privirea la ceilalți bărbați.

– Din nefericire, am fost dintotdeauna înzestrat cu o asemenea memorie. Îmi pot aminti orice văd o singură dată. Este mai degrabă un blestem decât un har.

– Dar trebuie că este de foarte mare folos în meseria dumneavoastră, spuse Howells.

– Uneori, zise Holmes. Însă am avut nevoie de ani întregi ca să mă învăț să uit lucrurile complet nefolositoare.

– Aduceți-mi aminte să nu joc niciodată poker cu dumneavoastră, domnule Holmes, îi ceru Sam Clemens.

Dar detectivul nu-l mai auzea. Se cufundase din nou în paginile registrului, parcurgând rapid cu degetul numele de pe fiecare pagină.

Clemens ridică din umeri și-i făcu semn lui Howells, care se aplecă peste masă, ținti bila albă și o expedie cu forță în celelalte. Bilele se izbiră între ele și se rostogoliră pe întreaga suprafață a mesei. Una intră într-un buzunar. Howells continuă să joace, reușind să bage încă două bile în găurile din colțuri. Însă eșuă la a patra încercare.

– Presupun că jucăm cu opt bile, Sam, zise Howells.

– A-ha-ha-haaa! râse Clemens scuturându-și scrumul într-o cupă. Presupunerile sunt al naibii de periculoase, Howells! Jucăm o partidă clasică – câștigă cine face primul cincisprezece puncte.

– Acum, că am avut ocazia să vă urmăresc jucând, ce altceva îmi mai puteți spune despre tehnicile de

biliard? îl întrebă Henry James.

– Ei bine, spuse Clemens, pregătindu-se să lovească, ca să vă dați seama dacă bila dumneavoastră va ajunge în imediata apropiere a bilei țintă, trebuie să ridicați un picior; apoi să ridicați și un umăr; apoi să mișcați din trup în direcția în care se îndreaptă bila; și chiar în clipa impactului trebuie să vă ridicați ambele mâini. Probabil că veți sparge candelabrul cu tacul, iar după aceea veți lua foc din cauza gazului din lămpi, așa cum a pățit de atât de multe ori prietenul nostru Howells chiar în această încăpere. Dar nu contează: ați făcut tot posibilul ca să câștigați.

Partida de biliard continuă. Era limpede că Sam Clemens câștiga. Holmes termină de examinat cartea groasă de oaspeți, o închise cu zgomot și zise:

– În februarie 1886 v-au vizitat Rebecca Lorne și vărul ei!

– Lorne? Lorne? întrebă Clemens clătinând din capul împodobit cu o coama albă de păr, bogată ca a unui leu. O, da, mi-aduc aminte de ea... venise însoțită de un tânăr sfios despre care spunea că-i este văr... cum îl chema? Carlton? Nu... Clifton. Da, „Clif“, cu un singur „f“, cum îi zicea domnișoara Lorne. Dar n-aș fi putut să vă spun că ne-au vizitat chiar în februarie 1886, la atât de puțină vreme după sinuciderea lui Clover Adams.

– Unde i-ați cunoscut? îl întrebă Holmes.

– Păi... pe domnișoara Lorne o cunoscusem cu o vară înainte... ba nu, la începutul toamnei, imediat după prima sesiune a Congresului... când mi-am petrecut câteva zile cu soții Hay și Adams... în zilele alea făceam lobby în fața unei comisii a

Congresului pentru legea drepturilor de autor. Domnișoara asta petrecea o grămadă de vreme cu doamna Adams... parcă i se zicea Clover, dacă nu mă înșel. Starea de tristețe profundă a lui Clover îl adusese pe bietul Henry Adams era în pragul disperării... asta-i cauza pentru care m-am mutat de la el la soții Hay... și am senzația că Rebecca Lorne era singura prietenă care o vizita în mod regulat în perioada aceea întunecată.

– Dar cum de s-a întâmplat de ea și vărul Clifton au înnoptat aici, în locuința dumneavoastră din Hartford, la două luni după moartea lui Clover? insistă Holmes. V-ați împrietenit cu ei și ați început să corespondați periodic?

– Doamne, ferește, nici vorbă! se apără Clemens. Din câte îmi aduc aminte, ăștia doi pur și simplu mi-au bătut la ușă într-o duminică, zicând că erau prin zonă și s-au gândit să mă salute. Parcă era pe la mijlocul lunii.

– Paisprezece februarie, zise Holmes, a cărui privire din gheață cenușie era într-atât de pătrunzătoare încât l-ar fi băgat cu siguranță în sperieți pe Clemens, dacă umoristul american nu ar fi privit în gol, încercând să-și amintească mai bine detaliile acelei vizite.

– Chiar așa, spuse el. Nu uitați însă, domnule detectiv, că toate astea s-au întâmplat acum mai bine de șapte ani. Au trecut pe la mine să-mi prezinte respectele lor pentru că știau, sau cel puțin Rebecca Lorne știa, că o cunoșteam pe Clover Adams de ani buni. Și s-a întâmplat să rămână la noi peste noapte din cauza unui viscol cumplit care s-a stârnit în după-amiaza aceea. Mi-aduc acum aminte că Livy a insistat ca ei să rămână la noi și să nu încerce să ajungă la gară pe vremea aia teribilă. Mi se pare că se duceau la Boston... dar

nu, nu în vizită... parcă se mutau cu totul acolo de la Washington.

Și Clemens se sprijini în tac, mânjindu-și manșeta cu cretă, și-l fixă pe Holmes cu o privira aproape la fel de pătrunzătoare precum cea de mai devreme a detectivului.

– De unde acest interes pentru domnișoara Lorne, domnule Holmes? Nu cumva este... suspectă... în această investigație a dumneavoastră?

– Deocamdată este o necunoscută în ecuația noastră, domnule Clemens, răspunse Holmes, fără să clipească în fața privirii crunte a scriitorului. Doamna Adams... Clover... o știa pe Rebecca Lorne doar de un an și cu toate astea păreau a fi devenit prietene intime în săptămânile și lunile de dinaintea așa-zisei sinucideri a doamnei Adams.

– *Așa-zisei* sinucideri? răcni Clemens. Dar cum să fi fost altceva, domnule Holmes? Henry Adams însuși i-a găsit trupul neînsuflețit, cald încă, după ce băuse cianura din soluțiile ei fotografice.

– Iar domnișoara Rebecca Lorne se afla în fața casei, spuse Holmes. S-ar putea ca acesta să fie ultima persoană care a văzut-o în viață pe Clover Adams.

– Aici greșiți, domnule Holmes, răcni iarăși Clemens, negru la față deasupra mustății albe. Mie mi-a spus personal Henry Adams că s-a întâlnit cu domnișoara Lorne *în fața* casei lor de la numărul 1607, H Street, pentru că ea venise în vizită la Clover, dar nimeni nu-i deschisese atunci când sunase la ușă.

Holmes dădu din cap.

– Dumneavoastră ați aflat de la Henry Adams că femeia care își spunea Rebecca Lorne i-a zis că aștepta în fața casei pentru că nu-i răspunsese nimeni atunci când sunase la ușă. Însă mai rămâne posibilitatea ca domnișoara Lorne să fi *urcat* la Clover Adams în cele câteva minute cât a lipsit domnul Adams și, atunci când s-au întâlnit, ea tocmai ce ieșise din casă, nu aștepta în fața ei.

– Absurd! exclamă Clemens.

– Dar foarte posibil, spuse Holmes.

– Și adică ce vreți să ziceți cu „femeia care își spunea Rebecca Lorne“, domnule? Cine altcineva să fi fost?

– Chiar așa, cine? șopti Holmes.

James urmărise cu maxim interes schimbul acesta de replici și acum se aștepta ca Holmes să prezinte teoria lui despre cum Lorne era, de fapt, o altă femeie pe care el o cunoscuse și care se numea Irene Adler.

În loc de asta, detectivul îl întrebă pe Clemens:

– În timpul cât a stat domnișoara Lorne aici, la dumneavoastră, sau atunci când v-ați întâlnit cu ea la Washington, v-a lăsat cumva impresia că arta teatrală nu-i este tocmai *străină*?

– Arta teatrală, repetă Clemens, aprinzându-și un alt trabuc. Nu prea înțeleg ce vreți să... stați așa. Stați. Acum, că pomeniți de asta, mi-aduc aminte o vorbă pe care i-am zis-o lui Livy după ce au plecat de la noi. I-am zis: „Femeia asta a jucat ceva teatru la viața ei.“ Da, uite că-mi aduc aminte, așa i-am zis.

– V-a mărturisit ea asta? îl întrebă Holmes.

– Nu, nu, nu, nici vorbă, râse Clemens. Dar odată, când vărul Clifton s-a așezat pe un alt scaun la cină, adică pe scaunul de lângă ea, așa cum protocolul interzice în cazul cuplurilor sau musafirilor veniți împreună, ea i-a zis: „Ți-ai greșit replica.“ Și, cu o altă ocazie, când jucam biliard – și trebuie să vă spun că domnișoara Lorne, sau cum o chema-o, joacă al naibii de bine – i-a zis „Lovește cum trebuie, nu-i cazul să faci figurație.“ Din câte știu eu, așa se vorbește în teatru.

– Chiar credeți că Rebecca Lorne ar fi putut fi la etaj, alături de Clover Adams, când... când aceasta a luat otrava? întrebă William Dean Howells, care uitase cu totul de tacul pe care încă îl mai ținea în mână.

Howells nu mai intervenise în discuție de ceva vreme și toate capetele se întoarseră spre el.

– Este posibil, spuse Holmes. Însă mi se pare mai probabil ca femeia ce luase numele de Rebecca Lorne să se fi postat în fața casei tocmai pentru a face zarvă în cazul sosirii neașteptate a lui Henry Adams... așa cum s-a și întâmplat.

James clipi nedumerit. Nu mai auzise partea aceasta a teoriei lui Holmes și i se părea a ascunde lucruri cumplite.

– Să facă zarvă... repetă Clemens, evident fără să priceapă.

– Ca să dea de veste despre întoarcerea lui Adams bărbatului căruia ea îi zicea „vărul Clifton“ și care se afla la etaj cu Clover, explică Holmes.

– Dar Adams s-a dus direct în camera ei, murmură Howells, alb la față din cauza implicațiilor teribile ale acelei ipoteze. Și nu a găsit-o decât pe Clover întinsă pe jos. Moartă.

– M-am interesat și am aflat că vila în care locuia Adams la vremea respectivă avea și scară de serviciu, zise detectivul.

Sam Clemens suflă cu putere fumul albastru.

– Adică ar fi putut coborî fără zgomot pe acolo, în vreme ce sărmanul Adams urca pe scara principală, spuse el răgușit. Și a șters-o pe ușa din spate, firește.

Se întoarse să-l privească pe Holmes în ochi.

– Cunoașteți cumva adevărata identitate a acestui „văr Clifton“?

– O cunosc, șopti detectivul, fără nicio nuanță de triumf sau superioritate în glas. Nu există absolut nicio informație despre Clifton Richards, nici în Washington și nici în Boston, până cu șase luni înainte de moartea lui Clover Adams, când acest „Clifton“ s-a angajat la depozitul de materiale fotografice de la Departamentul de Stat. El a fost persoana care i-a făcut rost lui Clover Adams de soluția cea nouă pentru developare, soluția cu cianură. A demisionat și a dispărut cu totul în ianuarie 1886, la doar câteva săptămâni după moartea doamnei Adams. Adevăratul său nume este Lucan Adler, anarhist internațional și asasin profesionist.

– Doamne sfinte! zbieră Clemens, zvârlindu-și tacul pe postavul verde al mesei. Asta înseamnă că Livy și cu mine am adăpostit sub acoperișul nostru o criminală și un criminal. Am fi putut fi otrăviți la masa noastră! Am fi putut fi înjunghiați în toiul nopții! Sufocați în patul nostru!

Holmes zâmbi acru:

– Posibil, dar deloc probabil. Nu aveau nimic cu dumneavoastră, ci doar cu Clover Adams. O urmăreau de luni bune.

– Dar de ce? întrebă Clemens. Da, sigur, Clover îi ofensase pe unii din cercurile conducătoare de la Washington, dar nu-mi pot imagina că s-a supărat cineva într-atât de mult încât să-i dorească *moartea.*

– Exact asta vreau eu să aflu, spuse Holmes. Pentru moment vă pot spune doar că mă tem că moartea doamnei Adams a fost pusă la cale de o fostă actriță și aventurieră, pe nume Irene Adler, împreună cu fiul ei, Lucan Adler, în principal pentru a mă aduce *pe mine* în America.

Cuprinși de o uimire fără margini, cei trei bărbați îl priviră lung. În cele din urmă James deschise gura:

– Vreți să spuneți că doreau să vă aducă în aici în decembrie 1885, sau în iarna lui 1886?

– Nu, spuse Holmes. Doreau să mă aducă aici după ce Ned Hooper mi-a adus cartonașele scrise la mașină Să mă aducă aici *acum.*

În încăpere se așternu tăcerea. Primul se dezmetici Clemens, care sprijini de perete tacul lui Howells, alături de al său, apoi le zise:

– Vă rog să mă urmați, domnilor.

James crezuse că Sam Clemens voia să-i conducă afară, la cupeul care îi aștepta în fața casei. Însă gazda lor îi duse pe o terasă mare de la etajul întâi. Priveliștea era minunată și șapte balansoare îșI așteptau musafirii.

– Vă rog să luați loc, domnilor, îi invită Clemens. Puteți alege oricare balansoar, cu excepția acestuia de aici.

Își sprijinea mâinile de speteaza unui scaun de culoare galben-mustar, cu perne ornamentale ce păreau destul de vechi.

– Dumnezeu să-i aibă în paza Lui pe John și Alice Day, continuă el, pentru că au lăsat toate lucrurile la locurile lor.

După ce s-au așezat, Howells și James și-au aprins câte o țigară. Holmes pufăia de zor, încercând să-și facă pipa să tragă cum trebuie. Clemens a mai găsit un trabuc în buzunar, i-a mușcat capătul, l-a scuipat peste balustradă, apoi și l-a aprins cu un mormăit de satisfacție. James fumase țigări de foi la viața lui, dar nu avea pretenția că ar fi fost ahtiat după ele. Însă, după mirosul fumului, își dădu seama că trabucul lui Clemens era unul ieftin, de proastă calitate.

Clemens îi surprinse privirea.

– Și eu fumam țigări ca dumneavoastră, domnule James. Dar mi-a zis Olivia că ăsta e un obicei urât și deloc sănătos. Așa că, mergând pe principiul că singura metodă prin care te poți dezbăra de un năravprost este să-l înlocuiești cu unul și mai rău, am început să fumez trabucuri.

Howells pufni în râs, deși probabil că mai auzise de multe ori gluma asta.

– Dar să știți că urmez îndemnul lui Livy la moderație, domnule James, continuă Clemens. Rareori mi se întâmplă să fumez mai multe trabucuri în același timp.

– Ați încercat vreodată să vă lăsați de fumat, domnule Clemens? se interesă Holmes.

James se gândi imediat la seringa detectivului și la dependența lui de substanțele pe care și le injecta zilnic. Și Holmes fuma în permanență, ba țigări, ba pipă. Să fi fost el oare interesat de o eventuală metodă descoperită de Twain prin care s-ar fi putut renunța cu totul la tutun?

– O, dar bineînțeles, râse Clemens. E ușor să te lași de fumat. Eu am făcut-o de sute de ori, de fiecare dată când sting o țigară.

James observă zâmbetul lui Howells, iar Holmes dădu din cap în fața micuțului calambur. James își dădu seama că tot ce spunea acum gazda lor erau fragmente din replici îndelung pregătite, repetate de multe ori pe acea scenă care era viața lui Sam Clemens.

Însă Clemens rămase tăcut câteva clipe și nimeni nu întrerupse această tăcere. Nu se auzeau decât scârțâitul neregulat al celor patru balansoare, trilul păsărilor și foșnetul frunzelor în adierea vântului. James se întrebă dacă ulmii impozanți, castanii și arțarii își vor desăvârși sublimele coroane atât de devreme, la sfârșitul lunii martie. Sângerii mai micuți deja erau în plină glorie. Și Henry James își aduse aminte de iernile din Cambridge, Massachusetts. Iernile acelea care nu se dădeau duse decât spre sfârșitul primăverilor și care la mijlocul lui aprilie încă mai acopereau lumea cu neaua lor rece. O asemenea vreme fusese și în anul când îi muriseră părinții, cu un deceniu în urmă, iar el rămăsese acasă mai mult timp ca să clarifice chestiunile legate de bani: sume datorate, sume promise. Își aminti că, împreună cu Alice James (*cealaltă* Alice, soția lui William), îi trimisese zeci de scrisori fratelui său, cerându-i să nu-și întrerupă

concediul de studii pe care și-l petrecea în Anglia. Venirea lui acasă nu ar fi făcut decât să încurce și mai rău lucrurile. James a renunțat atunci la partea din averea micuță a tatălui său, trecând-o pe numele lui Alice, sora lor; și s-a ocupat de sumele care trebuiau să le revină lui Wilkie și mătușii lor, Kate. William a rămas în Anglia și Europa, amenințându-l, însă, de sute de ori că se va îmbarca pe primul vapor cu destinația America.

Acelea fuseseră niște luni pline de tristețe, dar și de profundă satisfacție pentru Henry James. Pentru prima oară ajunsese să fie șeful incontestabil al familiei. S-a ocupat de situația ei financiară, de securitatea ei – și îi plăcuse nespus de mult senzația. Îi plăcuse nespus de mult să fie independent, să iasă din umbra atotputernicului său frate mai mare, William.

Vântul mișcă din nou frunzele, iar James își dădu seama că se simte bine acolo, pe terasă, bucurându-se de priveliștea din jur. Vedea foișorul alb, acum cam scorojit, unde Clemens petrecuse atâtea nopți înstelate de vorbă cu Harriet Beecher Stowe. Cel puțin așa pretindea el. James citise undeva că doamna, trecută acum de optzeci de ani, era foarte bolnavă. Și, de la decesul soțului ei, n-o mai interesau deloc nici viața și nici dezbaterile de idei.

James își aminti că îi citise romanul – *Coliba unchiului Tom, sau Viața celor umili* – la doar unul sau doi ani după publicarea lui, în 1852. Pe vremea aceea Henry James, Jr. nu avea mai mult de zece ani și, cu toate astea, observase imediat că melodrama de proastă calitate din roman nu era nimic altceva decât un amplu discurs propagandistic, înțesat cu stereotipuri și exagerări fără vreo legătură cu literatura. Plus că acea carte nu era deloc inspirată din viața reală. Dar sesizase

și furia și revolta care o motivaseră pe doamna Stowe să scrie romanul acela și, chiar dacă nu avea decât zece ani, Henry James știuse cu certitudine că el nu va putea niciodată să scrie sau să picteze ceva sau să creeze ceva mânat de o asemenea pasiune fără de margini. Încă dinainte de a ști pe ce drum o va apuca în viață, James era convins că realizările sale vor fi toate *raționale* și *temperate*, elaborate cu mare atenție și chibzuite îndelung.

Samuel Clemens își întoarse balansoarul în așa fel încât să se poată uita direct la James și spuse:

– Acum câteva luni am cinat cu fratele dumneavoastră la Florența.

– Da? se interesă politicos James, simțind că i se strânge inima.

Firește că William îi scrisese despre această întâlnire. Firește că William o considerase importantă, mai ales pentru că făcuse schimb de opinii cu acest necioplit infatuat care desconsidera romanul *Bostonienii*, al mai tânărului său frate, Harry. Dar, își aminti James conținutul scrisorii, după mai multe feluri de mâncare italienească și destule sticle cu vin, William fusese cucerit de personalitatea dublă a lui Mark Twain/Samuel Clemens.

– Am stat de vorbă până târziu în noapte, până când ospătarii au început să tușească discret și să-și facă de lucru cu măturile ca să ne sugereze că trecuse cu mult de ora închiderii, spuse Clemens. Și vă rog să mă credeți că în ultimele două ceasuri ale cinei noastre de-abia dacă am scos o vorbă. N-am făcut decât să-l ascult pe fratele dumneavoastră.

Sunt convins că așa a fost, își zise James. *Așa pățesc și eu, și soția lui, și majoritatea*

interlocutorilor săi.

– Parcă eram într-o stare de profundă venerație, continuă Clemens, întorcându-se către ceilalți doi bărbați. Ați auzit de extraordinara lucrare a domnului William James, intitulată *Principii de psihologie*?

Holmes se mulțumi să dea din cap, dar Howells se prefăcu furios:

– Mă întrebi dacă am *auzit* de ea? Știi bine, Sam, că nu numai că am scris una din primele recenzii laudative despre ea, dar eu am fost cel care *ți-a recomandat-o.* Dacă-mi aduc bine aminte, am cumpărat încă un exemplar și ți l-am trimis prin poștă, sfătuindu-te insistent să îl citești, în pofida aversiunii tale pentru cărțile „seci". Și crede-mă că îmi amintesc perfect.

– Este o carte absolut uluitoare, continuă Clemens, de parcă Howells n-ar fi spus nimic. Însă, pe parcursul conversației noastre din Florența, William James mi-a explicat mai în detaliu definițiile și diferențele dintre „eul material", „eul spiritual" și „eul social".

Vai de capul meu! oftă James în sinea lui și încercă să se calmeze privind iarăși la foișorul din grădină.

– Domnule Holmes, spuse Clemens, înclinându-se către bărbatul slab, în costum negru și fular lung, de asemenea negru, pe care și-l înfășurase în jurul gâtului în ciuda zilei călduroase. Vă place munca dumneavoastră de detectiv?

– Asta fac, răspunse Holmes aproape fără să se gândească.

Clemens dădu din cap, ca și cum răspunsul acesta îl satisfăcuse în cel mai înalt grad.

– Povestirile aventurilor dumneavoastră sunt la mare căutare aici și, din câte am aflat, au succes și în Anglia.

Holmes nu comentă.

– Sunteți mulțumit de maniera în care doctorul Watson și domnul Doyle vă prezintă aventurile? insistă Clemens.

– Nu am avut plăcerea să-l cunosc personal pe domnul Doyle, spuse Holmes cu politețe. Cât despre scrierile lui Watson... ei bine, de multe ori i-am atras atenția că greșește punând accentul pe întâmplările dramatice și, uneori, melodramatice, iar nu pe arta sigură și rece a deducției pe care ar fi putut-o împărtăși cititorilor inteligenți și interesați.

Holmes se sprijini mai bine în baston și se aplecă spre Clemens.

– Mai mult încă, zise el, atât Watson, cât și domnul Doyle, editorul și agentul său literar, se feresc să menționeze numele persoanelor publice implicate în cazurile mele, ba chiar și pe cele ale persoanelor necunoscute opiniei publice. De asemenea, amândoi nu vor să precizeze în povestirile alea perioada și locul exact unde s-a petrecut fiecare investigație. Iar aceste abateri de la realitate stârnesc cel mai adesea confuzii. Povestirile publicate aproape că nu mai au nicio legătură cu notițele mele din dosarele cazurilor.

– Dar vă place să fiți detectiv? îl întrebă iarăși Clemens.

– Asta fac, repetă Holmes.

Clemens izbucni în râs și se plesni peste genunchi.

– Pe Dumnezeul meu, am să scriu o carte care o să se cheme *Tom Sawyer, Detectiv*. Nu avem cum să dăm greș cu personajele mele îndrăgite și cu profesiunea dumneavoastră palpitantă, domnul meu. O să vindem un milion de exemplare!

Holmes preferă să-și țină pentru el părerea față de această idee.

– Fumați, fumați în tihnă, domnilor, exclamă Clemens. Pentru că acum am de gând să vă explic genialele definiții date de domnul William James pentru „eul fizic“ și „eul spiritual“ care există în noi toți. Și îi voi demonstra domnului Holmes că s-ar putea să aibă dreptate când spune că el nu există!

CAPITOLUL 25

– Domnul William James, fratele bunului nostru prieten, consideră că „eul material“ din fiecare dintre noi este agentul activ, persoana fizică, să zicem așa... partea aceea a conștiinței sau a ființei noastre care își propune anumite țeluri și acționează în consecință... indiferent dacă țelurile respective se referă la încercarea de a intra în grațiile unei dudui drăguțe, ori la căpătarea renumelui de cel mai bun scriitor al generației noastre, spuse Clemens, pufăind din trabuc. Sunteți de acord cu definiția aceasta?

Nimeni nu spuse nimic, iar James își îndreptă iar atenția la foșnetul frunzelor bătute de vântul blând. Apoi Holmes spuse:

– Pare un enunț evident, aproape axiomatic.

– Chiar așa! se entuziasmă Clemens. Atunci probabil veți fi de acord cu domnul William James și atunci când definește „eul spiritual“ ca fiind capacitatea noastră de autoreflecție... manifestată atunci când ne punem la îndoială trăsăturile de caracter, adică *Oare sunt o persoană prietenoasă?* sau când cugetăm la convingerile noastre *Oare cred eu cu adevărat în existența unui Dumnezeu atotputernic?* sau *Chiar îmi place ciocolata?*... sau când ne analizăm stările sufletești *Oare chiar sunt supărat pentru că Sam Clemens mă face să-mi pierd timpul în halul ăsta?*... și așa mai departe.

– Ce legătură are toată povestea asta cu întrebarea dacă domnul Holmes există în realitate sau nu? nu pricepu Howells.

Clemens își așeză mâna pe genunchiul prietenului său.

– Ai răbdare, Howells. Ai răbdare.

Își retrase mâna, apoi și le împreună pe amândouă peste abdomen și începu să se legene cu scaunul. Își scoase trabucul din gură și-i scutură scrumul pe podeaua din lemn a terasei.

– Domnul William James, fratele bunului nostru prieten, mi-a explicat că aceste două laturi ale noastre, eul care este cunoscut, adică cel „spiritual“ și eul care cunoaște, adică cel „material“ sunt în permanentă interdependență, concurând adesea între ele.

– Cum se poate? întrebă Holmes. Sinele omului, sufletul lui, ca să spun așa, nu poate fi divizat și nu se poate întoarce împotriva lui însuși.

– Oare? spuse Clemens. Oare noi, în adâncul sufletelor noastre, nu suntem divizați? „Eul spiritual“ se întreabă *Oare sunt un om bun?* și speră să fie așa, chiar atunci când „eul material“ comite cele mai mârșave acțiuni, rănindu-ne soții, copiii, prietenii cei mai buni. Domnule Holmes, oare nu ați cunoscut ticăloși care au comis cele mai cumplite fapte, crime chiar, dar care insistă că sunt oameni buni, oameni cumsecade și că atrocitățile lor nu au fost decât niște rătăciri de moment, făcute, ca să zicem așa, împotriva propriei lor voințe?

– Ba da, spuse Holmes după o clipă de gândire. Însă nu reușesc să înțeleg ce legătură au toate astea cu ipoteza că eu aș fi o construcție literară, care

există doar între limitele imaginației unui anume scriitor.

Clemens dădu din cap și-și scutură scrumul.

– Bărcuța noastră este foarte încărcată, domnule Holmes, dar sperăm că vom ajunge curând la mal. „Eul material“ din noi acționează; „eul spiritual“ cântărește aceste acțiuni atunci când noi ne tot repetăm că suntem oameni cumsecade. Și, cu timpul, „eul spiritual“ se transformă în ceea ce fratele dumneavoastră numește „eul empiric“ – acela pe care îl văd și ajung să-l cunoască cei din jur, acela pe care îl va cunoaște întreaga lume.

Suflă un norișor de fum și scoase o foaie împăturită din buzunarul de la vestă.

În tăcerea deplină a celorlalți, Clemens o despături, o depărtă de ochi și începu să o citească.

– Uitați ce zice fratele dumneavoastră, domnule James: „Mă confrunt adesea cu nevoia de a păstra doar unul dintre eurile mele empirice și de a renunța la celelalte. Nu că nu mi-aș dori (dacă s-ar putea) să fiu deopotrivă chipeș și gras și bine îmbrăcat și atlet de excepție și să fac câte un milion de dolari pe an și să fiu spiritual și *bonvivant* și mare crai, dar și apreciat filozof, filantrop, om de stat, războinic, explorator în Africa, dar și poet și om cucernic. Însă este pur și simplu imposibil. Viața milionarului se deosebește fundamental de cea a cucernicului; bonvivantul și filantropul s-ar împiedica unul de celălalt; filozoful și donjuanul nu ar putea conviețui în același trup de lut. Putem presupune că toate aceste trăsături există în stare latentă la începutul vieților noastre în fiecare dintre noi. Dar, pentru ca unele dintre ele să devină reale, celelalte trebuie să fie suprimate. Prin urmare, omul care se află în căutarea celui mai adevărat și mai profund eu al său trebuie să

analizeze lista aceasta cu mare atenție; iar apoi să îl aleagă pe acela pe care dorește să-și fundamenteze izbăvirea. După aceea, toate celelalte euri devin imaginare, singura realitate fiind soarta eului ales. Eșecurile lui sunt eșecuri reale, triumfurile lui sunt triumfuri reale, purtând cu ele deopotrivă ocară și desfătare.

O tăcere adâncă se lăsă pe terasă – așa cum se întâmplă de obicei după citirea unui fragment mai lung în fața unui public. Apoi Howells întrebă pe un ton tânguios:

– Spune, Sam, cum *Dumnezeu* s-a *nimerit* să ai exact foaia aia la îndemână?

Clemens rânji cu gura până la urechi. Răspunse cu ochii ațintiți asupra lui Henry James.

– Nu-s nici zece minute de când am rupt-o din cartea scrisă de fratele acestui domn, *Principii de psihologie.*

– Rușine să-ți fie! zise Howells.

– Mai bine rupi coloana unui om decât cotorul unei cărți, murmură James.

– O, fiți pe pace, cotorul i-a rămas intact, spuse Clemens. Dar mărturisesc păcatul de a fi smuls foaia aceasta chiar din pântecele extraordinarei cărți a lui William. Sunt paginile... hm...

Se uită pe o parte și cealaltă a foii.

– ...paginile trei sute nouă și trei sute zece.

– Impardonabil, nu se lăsă Howells.

– Voi face tot posibilul să o repar, spuse Clemens. După cum bine știți, am un atelier de legătorie.

Fără să facă vreo pauză, se întoarse spre Sherlock Holmes:

– Ce v-am citit acum nu a avut darul să vă liniștească în privința faptului că eșecurile dumneavoastră vă vor aparține întru totul, la fel cum și triumfurile vă vor aparține întru totul, chiar dacă sunteți un personaj imaginar?

– Ba *deloc*, zise Holmes. Dacă nu sunt decât marioneta vreunui scriitor de duzină, atunci nici triumfurile și nici eșecurile nu ar fi ale mele.

Clemens oftă adânc.

Interveni Howells:

– Înțeleg că acest teoretic „eu spiritual“ reprezintă suma tuturor trăsăturilor comportamentale, a deciziilor și emoțiilor de la un anumit moment al vieții. Dar cum rămâne cu „eul material“? Unde se află el în tot acest timp?

Când nimeni nu se grăbi să răspundă, James își drese glasul și zise:

– „Eul material“ cunoaște toate gândurile din trecut și și le însușește, dar de o manieră atemporală, ca să spun așa, din moment ce „eul material“ nu este nimic altceva decât o opinie, o idee, diferită de la clipă la clipă.

Ceilalți trei bărbați se holbau la James de parcă s-ar fi apucat să tragă vânturi. Howells strivi țigara sub talpă. Holmes își pusese pipa pe genunchi.

– Vedeți dumneavoastră, continuă James, conștient de faptul că ar fi trebuit să se oprească, logica lui William spune că, din moment ce fluxul gândurilor fiecăruia dintre noi este în permanentă schimbare, nu avem de ce să credem că în spatele acestui flux

s-ar afla o entitate invariabilă. Adică spune că nu există nici suflet, nici spirit fundamental, nici sine ca atare. Există doar pulsații ale conștiinței, gânduri care se îmbină și se armonizează între ele și care atrag după sine, printre altele, răspunsul imediat al trupului. Iar William crede că aceste gânduri... care alcătuiesc „eul material“ și suveran de la un moment dat... își pot aminti gândurile anterioare și le pot distribui în fluxul conștiinței. Însă „eul material“ este în permanentă mișcare, în curgere permanentă și face parte din fluxul conștiinței universale, s-ar putea spune.

Sam Clemens aruncă restul trabucului peste balustrada terasei.

– Mda. Chestiile astea le-am clarificat cu domnul William James la cina din Florența... până ne-au adus cafelele.

– Vreți să spuneți că ați discutat despre *toate astea* cu locvacele meu frate în timpul unei simple cine?

– Nici vorbă de așa ceva! exclamă Clemens. A fost o cină *italienească* prelungită, urmată de coniac și cafea, apoi desert și brânzeturi, apoi iar coniac și de-abia la urmă alte cafele. Până și Lumea a fost creată într-un timp mai scurt. Cel puțin peninsulele și fiordurile ei.

– Dar, Sam, tu vorbești despre identitate, nu despre realitatea existenței, spuse Howells.

– Nu sunt ele unul și același lucru? îl întrebă Clemens. Cățelul meu mă cunoaște, deci eu exist. Asta-i identitatea, domnii mei!

– Cățelul meu mă cunoaște, deci exist? repetă James pe un ton sec. La *atât* s-a rezumat filozofia profundă a fratelui meu?

– Nu tocmai, zise Clemens. Fratele dumneavoastră mi-a explicat că, în sensul lui cel mai larg, individualitatea omului reprezintă suma globală a tot ce îi aparține: nu doar trupul, cu suferințele și stările lui, ci și hainele lui, soția și copiii lui, strămoșii și prietenii, rivalii și dușmanii de o viață, reputația și operele sale, terenurile și caii și iahturile și conturile lui din bancă.

– Eu n-am iaht, șopti Howells. *Non navigare, ideo non esse.*

James și Holmes se pomeniră că izbucnesc în râs, spre marea lor surprindere. Howells nu naviga, prin urmare *nu* exista.

– *Ego navigare, ergo sum*, spuse Holmes. Atât doar că nu o fac. Adică nu navighez.

Acum până și Sam Clemens se alătură corului de râsete.

Pe neașteptate, Howells strigă:

– Uite!

O căprioară fugea pe pajiștea umbroasă din spatele casei lui Harriet Beecher Stowe. Dispăru apoi printre tufele dinspre nord. Bărbații de pe terasă o urmăriră în tăcere. James se întrebă dacă nu cumva venise momentul ca el și Holmes să își ia rămas-bun și să plece. Îi aștepta un drum lung cu trenul înapoi la New York și apoi la Washington.

Atunci începu să vorbească Sam Clemens. Iar vocea îi era cumva schimbată: mai stranie, mai încordată, mai rece.

– Susy, fetița mea, a împlinit douăzeci și unu de ani săptămâna trecută, chiar înainte să mă îmbarc pe vapor la Genova, spuse el pe un ton scăzut, fără

să se mai legene în balansoar. Și m-am necăjit. M-am necăjit mai mult decât se necăjește un tată care își dă seama că fetița lui s-a făcut mare. Or, și ăsta e un motiv întemeiat de supărare. Eu am făcut cincizeci și șapte de ani în noiembrie trecut și mi-aduc aminte că atunci mi-am dorit, așa cum îmi doresc și acum, să fi împlinit o oricare altă vârstă, șaptesprezece ani, nouăzeci și șapte, dar nu cincizeci și șapte.

Nimeni nu spuse nimic, iar James se trezi cu gândul la ziua lui de naștere de peste două săptămâni, când avea să împlinească cincizeci de ani. Își aduse aminte cum în tinerețe își jurase sieși că va ajunge maestru al literaturii încă dinainte de a împlini o jumătate de veac. Dar, în loc de gloria visată, acum de-abia reușea să-și publice câte o povestire. Și încerca să o ia de la capăt – la cincizeci de ani! – scriind pentru scenă și sperând că teatrul îi va aduce faima și bogăția mult visate. Însă tot entuziasmul lui pentru această metamorfoză slăbise puțin câte puțin, cu fiecare zi trecută de când părăsise Parisul, îndreptându-se spre America.

Știa că Howells avea 56 de ani. Clemens, conform propriilor văicăreli, avea să facă 58. În grupul lor doar Holmes era relativ mai tânăr, neavând decât 39 de ani.

– Oamenii se tot miră de ce vin atât de des în Statele Unite și de ce voi continua să o fac indiferent cât va mai dura exilul nostru european, spuse Clemens, așa că atunci când mă întreabă; „De ce călătoriți atât de mult, domnule Twain?“ eu le zic... „Păi, pe de-o parte pentru că îmi face bine la sănătate și pe de altă parte pentru că vreau să mă deprind cu drumul.“ Dar, domnii mei, adevărul este că eu călătoresc atât de mult în primul rând pentru a convinge „eul spiritual“ din mine că exist

cu adevărat, că domnul Samuel Clemens înseamnă mai mult decât hainele, soția și copiii lui...

Ceilalți trei bărbați încremeniseră în balansoare și se uitau lung la umoristul cu părul alb.

– Vedeți dumneavoastră, continuă Clemens aproape șoptind, am visat că m-am născut și am crescut și m-am făcut cârmaci pe Mississippi. Am visat că am fost miner și jurnalist în Nevada; și apoi pelerin pe minunata navă *Quaker City* și am scris o carte de succes despre călătoriile acestea în străinătate [110]; și, da, aveam nevastă și copii și locuiam cu ei într-o vilă de lângă Florența... și visul acesta nu se mai termină... și uneori pare atât de real, că ajung și eu să cred că *este* real. Dar n-am cum să-mi dau seama... înțelegeți, domnule Holmes, domnule James, dragul meu Howells?... Pur și simplu *n-am cum să-mi dau seama*... chiar dacă aș face vreun experiment, atunci și acela ar fi parte din visul meu și nu ar face decât să întărească amăgirea. Aș vreau să știu... aș vrea să știu...

Clemens își lăsă fruntea în jos și, vreme de o clipă lungă și penibilă, James avu impresia că plângea.

– Ce să știi, Sam? îl întrebă Howells.

Clemens se uită la ei. Ochii îi erau uscați. Distanți, cu o privire istovită și chinuită, dar uscați.

– Aș vrea să știu dacă toate astea au fost un vis sau au fost adevărate, răspunse el.

– Livy e adevărată, spuse Howells. Ea reprezintă o realitate incontestabilă de care te poți agăța când te împresoară diavolii deznădejdii.

– Livy... Olivia, spuse Clemens dând din cap. Am scris, nu de mult, despre Adam și Eva... despre cum Adam nu știa ce nume să dea creaturii născute

din coasta lui și cum l-au tulburat toate evenimentele acelea noi, asupra cărora nu avea niciun control. La început, n-a putut s-o sufere pe Eva, pricepeți dumneavoastră. Eva era o intrusă în solitudinea perfectă și calmă a vieții lui în Grădina Raiului. Dar au trecut anii și eu l-am făcut pe Adam să se răzgândească. „Înțeleg acum că m-am înșelat în privința Evei“, zice el. „Pentru că e mai bine să trăiesc *afară* din Grădină împreună cu ea, decât să fiu *în* Grădină, dar singur.“

James spera ca Sam Clemens să-și fi isprăvit prea lunga-i digresiune, dar umoristul își drese glasul și continuă:

– Când Eva moare, după secole petrecute alături de Adam, el a cioplit o bucată de lemn, ca să i-o pună la căpătâi. Și pe lemnul ăla a scris: „Unde era ea, *acolo* era Paradisul.“

Clemens se uită stânjenit la cei din jur.

– Așa... haideți să discutăm despre identitatea și veridicitatea domnului Holmes, domnii mei. Domnule Holmes...

Și îl privi țintă pe detectiv.

– Domnule Holmes, identitatea dumneavoastră nu va pieri atâta vreme cât pe lume vor mai exista lupe și șepci de vânătoare cu urechi.

Howells chicoti.

– Of, Doamne Dumnezeule, gemu Holmes, sprijinindu-și pumnii strânși pe genunchi.

– Pe desenatorul de la *The Strand*, acela care mi-a făcut portretul, continuă el, îl cheamă Sidney Paget. N-am avut neplăcuta ocazie de face cunoștință cu dumnealui, așa cum nici el nu m-a

văzut vreodată la față. Nicio fotografie sau fotogravură de-ale mele nu au apărut vreodată în gazete, indiferent cât de important ar fi fost cazul rezolvat sau cât de spectaculoasă demascarea vinovaților. Paget avea doar din relatările lui Watson o vagă idee despre înfățișarea mea și despre felul cum mă îmbrac.

Din moment ce *The Strand* voise inițial să-l angajeze pe Walter Paget, fratele mai mare a lui Sidney, să facă ilustrațiile povestirilor, probabil că acesta s-a consolat doar cu rolul de model pentru desenele cu mine. Vreau să spun că fața lui este cea a detectivului Sherlock Holmes din ilustrațiile publicate în *The Strand.*

Holmes se întrerupse și lovi cu bastonul în podeaua din lemn a terasei.

– Este foarte adevărat că am o șapcă din aceea cu urechi, dar nici vorbă să o port în permanență cum se arată în desenele lui Paget. Și, da, uneori *mă îmbrac* cu o pelerină groasă din stofă de lână atunci când călătoresc, dar așa fac mii de londonezi atunci când pleacă din oraș. Și uitați aici lupa pe care o folosesc la examinarea particulelor de praf, cenușă, scrum, fibre și alte asemenea indicii minuscule...

Holmes scoase din buzunar o lupă mică, fără coadă, cu rama groasă și neagră. Era genul de lupă folosit la descifrarea hărților.

Clemens și Howells râdeau, surprinși de izbucnirea lui Holmes. Nici James nu se putu stăpâni și chicoti și el.

– Ei bine, zise Clemens, sincer mi-aș fi dorit să am și eu asemenea particularități care să mă scoată în evidență, domnule Holmes. Toată lumea vă știe șapca și pelerina și lupa. Și numai Bunul

Dumnezeu știe cu adevărat cât de mult îmi place să fiu cunoscut și recunoscut de oameni. Să mă ierte și Cel de Sus, și prezbiterienii, dar mărturisesc cu toată sinceritatea că pentru recunoaștere trăiesc eu; pentru recunoaștere și pentru fărâma mea de celebritate. Cred că viața este suficient de scurtă, ca să trecem prin ea nebăgați în seamă de gloată. Dacă șapca aceea cu urechi nu ar fi devenit semnul dumneavoastră distinctiv, domnule Holmes, poate că m-aș fi apucat eu să o port. Nespus de mult îmi place să ies în evidență în mijlocul mulțimilor.

– Plimbă-te tu cu o șapcă din aia pe cap într-un oraș american ori nemțesc, interveni Howells, și precis ai să ieși în evidență într-un ospiciu.

James chicoti din nou.

Sherlock Holmes spuse:

– Purtați alb.

– Poftim? zise Clemens, care se pregătea să-și aprindă un alt trabuc.

– Îmbrăcați-vă cu un costum alb... dar puneți-vă în picioare pantofi obișnuiți, negri, explică Holmes.

– Mi se întâmplă să port costume albe, dar numai pe timpul verii, spuse Clemens, pufăind din țigara de foi. Am un costum foarte drăguț și răcoros din in alb. Și, da, îl îmbrac împreună *cu* pantofii mei negri, de fiecare zi, fapt ce ar reprezenta un păcat de moarte și o gafă monumentală la Newport [111] și în cele câteva cluburi unde am fost invitat. Din nefericire, însă, nu aș fi decât un alt costum alb printre mii de altele atunci când cresc temperaturile și vine vremea lor.

– Atunci purtați-l iarna, spuse Holmes. Purtați-l tot anul.

– Tot anul? repetă Clemens, uitându-se nedumerit la Howells, care îi zâmbi ridicând din umeri. Dacă fac asta, atunci *cu siguranță* că mă vor închide într-un ospiciu.

– Cu notorietatea dumneavoastră... cu faima de care vă bucurați, spuse Holmes, și cu coama aceasta de păr alb, costumul va fi considerat o excentricitate încântătoare, un simplu capriciu al unui om ilustru și amuzant. Măcar din septembrie și până în luna mai veți ieși în evidență oriunde v-ați afla. Am putea spune că acest costum alb va deveni semnătura dumneavoastră în societate. Priviți, apare Mark Twain.

Deși Clemens râdea și el acum împreună cu cei trei bărbați, ochii îi rămăseseră serioși.

Renunțând pentru moment la autocontrol (fapt ce i se întâmpla numai rareori), Henry James spuse:

– Și dacă vă va întreba cineva, domnule Clemens, de ce purtați costume din pânză albă de in în perioada iernii, spuneți că pentru dumneavoastră curățenia este calitatea supremă a unei persoane și că v-ați dat seama câtă mizerie și funingine ascund costumele negre pe care le poartă îndeobște bărbații. Oare la câte săptămâni, sau luni, sau chiar ani, se curăță costumele acelea negre? Nu, domnule... nu veți face parte din gloata aceea suspect de neagră. Omul curat îi este plăcut și lui Dumnezeu, ați mai putea adăuga. Iar costumul acesta alb îi este plăcut și lui Mark Twain.

De data aceasta Clemens își dădu capul pe spate și râse în hohote.

Howells a rămas cu Clemens în Hartford, însoțindu-l în vizitele programate pentru acea după-amiază și la cina cu vechi cunoștințe din Connecticut cu bani de investiții sau măcar de un împrumut. James și Holmes au luat trenul înapoi la New York, de unde aveau să ia trenul de seară către Washington.

– Henry Adams se va întoarce acasă peste câteva zile, spuse James după ce se urcaseră în trenul spre Washington. Mărturisesc că sunt puțin curios cine îi veți spune că sunteți... neînfricatul explorator norvegian, Jan Sigerson, sau detectivul londonez Sherlock Holmes. Dar, desigur, mai aveți încă trei sau patru zile ca să discutați cu John Hay cum ar fi mai bine să procedați.

Holmes răsfoia ghidul orașului Chicago, pe care îl cumpărase de la un chioșc din Grand Central Station. Acum își ridică privirea spre tovarășul lui de drum.

– Mă tem că nu mai avem timp de nicio discuție. Domnul Adams se întoarce acasă chiar astăzi... cel mai probabil înainte să ajungem noi la vila domnului Hay.

James clipi nedumerit.

– Dar John Hay spunea că... servitorii spuneau... toată lumea spunea că...

Reuși să se liniștească și se sprijini în baston.

– Sunteți sigur, domnule Holmes?

– Sunt sigur, domnule James.

– Și cum vă veți prezenta lui Adams? Ca Sherlock Holmes ori ca Jan Sigerson? insistă James.

– Cu puțin noroc, până mâine-dimineață ne vom muta în locuința aceea de închiriat despre care v-a povestit domnul Hay. Credeți că va fi pe placul nostru?

– Era acceptabilă în 1883, la ultima mea vizită la Washington, când Clover Adams a închiriat-o în numele meu, spuse James. Camerele erau luminoase și curate, iar Hay zice că vom avea fiecare câte un dormitor și salonaș personal.

Holmes dădu din cap.

– Intimitatea îmi este de mare folos la investigațiile mele.

James privi pe geamul vagonului la peisajul rural ce se desfășura pe lângă ei: case mici și albe, hambare roșii, câmpuri de-abia arate și pâlcuri de copaci ca de basm în lumina blândă și umbrele lungi ale apusului. Se întoarse către tovarășul lui de drum și îi spuse:

– Înțeleg că preferați să faceți cunoștință cu Henry Adams sub identitatea dumneavoastră reală, aceea a lui Sherlock Holmes.

– Ar simplifica mult lucrurile, admise detectivul.

Apoi niciunul nu mai spuse nimic vreme de o jumătate de oră.

– Domnule James, zise Holmes în cele din urmă, deoarece s-ar putea să nu mai avem ocazia să discutăm între patru ochi în zilele ce urmează, permiteți-mi să vă mărturisesc acum că mi s-a părut extrem de interesant felul în care a explicat domnul Clemens teoria fratelui dumneavoastră despre „eul material“ și „eul spiritual“.

James îi mulțumi cu o înclinare ușoară a capului și își înăbuși un oftat. Trăia deja de aproape cincizeci de ani în umbra fratelui său mai mare și, cu toate că îl iubea nespus pe William (ba chiar o parte din el încă mai voia să-l urmeze pretutindeni, așa cum făcuse în copilărie), și-ar fi dorit ca, măcar acum, să se afle și el în centrul atenției și să primească laudele cuvenite pentru scrierile sale, pentru realizările sale, pentru viața sa.

– Vă spun asta, continuă Holmes, pentru că am descoperit în toate lucrările dumneavoastră, domnule, același dialog polifonic între diferitele „euri“ surprins în fluxul evenimentelor și gândurilor personajelor dumneavoastră – ceea ce fratele dumneavoastră a denumit, absolut genial, „fluxul conștiinței“. Mi se pare absolut uluitor că doi frați, separați de un ocean, au reușit să ajungă la aceeași părere și explicație a conștiinței umane – fratele dumneavoastră, din punct de vedere științific, iar dumneavoastră din cel literar, mai puternic și de mai mare impact.

Pentru prima oară după ani și ani, Henry James rămase fără grai. Într-un final reuși să bâiguie pe un ton care și lui îi suna straniu:

– Vă mulțumesc, domnule. Mi-ați citit scrierile?

– Vă citesc de mulți ani, spuse Sherlock Holmes. Din motive ce nu mai au nevoie de explicație, *Prințesa Casamassima* mi s-a părut o analiză excelentă a modului în care clasele muncitoare din Anglia și America se îndreaptă spre anarhie... și, în consecință, spre terorism.

James dădu iar din cap cu modestie. Îi era exagerat de drag romanul *Prințesa Casamassima.* În primul rând pentru că nici nu suferea comparație cu *Daisy Miller* și celelalte povestiri despre tinere americane aflate la prima lor vizită în Europa. Din păcate,

însă, reacția criticilor fusese una reținută și eterogenă.

Holmes păru din nou a-i citi gândurile, pentru că spuse:

– S-a întâmplat să citesc în *The Times* o recenzie destul de critică la adresa romanului și a dumneavoastră pentru faptul că interacțiunea socială a personajelor dumneavoastră se desfășoară mai ales în zilele de duminică.

Holmes clătină din cap surâzând și continuă:

– Criticul respectiv și prea mulți alții din înalta societate pur și simplu nu înțeleg că duminicile sunt singurele zile în care *pot* avea oarece activități sociale membrii clasei muncitoare pe care ați descris-o.

– Exact, spuse James, care se documentase pentru romanul acesta, studiind obiceiurile imigranților din clasa de jos, mai mult decât o făcuse pentru oricare altă operă a sa. Vă mulțumesc pentru că v-ați dat seama de asta.

– Închisoarea pe care ați descris-o cu atâta precizie în cartea dumneavoastră este Millbank, zise Holmes. V-am văzut acolo, în interiorul închisorii, într-o dimineață din luna decembrie a anului 1884. Vă făcea turul clădirii un gardian posac din tura de zi și v-a condus în aripa femeilor, presupunând că locul acela va afecta într-o mai mică măsură sensibilitățile unui scriitor așa de renumit ca dumneavoastră. Dar gardianul o luase mult înainte și dumneavoastră păreați stingher și rătăcit, pe scările din metal și culoarele strâmte dintre celule.

– Da! exclamă James uluit. Dar n-am văzut pe nimeni altcineva în timpul vizitei mele în acel loc îngrozitor. Nici măcar pe directorul închisorii, cu

care corespondasem prin intermediul unui prieten amabil de la Whitehall, pentru a-mi permite accesul acolo. Nu era decât gardianul acela posac, cum bine ați spus, și necomunicativ. Unde erați dumneavoastră, domnule? Probabil tocmai aduceați un criminal pe care îl capturaserăți dumneavoastră și domnul doctor Watson?

– Eram într-o celulă, spuse Holmes. Eram unul dintre deținuți. V-am văzut prin vizeta ușii, pe care gardienii nu se osteneau să o închidă. Tocmai urcați treptele spre sectorul femeilor.

– *Deținut?* icni James, dându-și seama cât de înspăimântat trebuie să arate.

– Am stat acolo puțin mai mult de două luni. Aș putea spune că eram deghizat, dacă putem numi deghizare uniforma de pușcăriaș, urmele de bici de la bătăile încasate și malnutriția severă. Planul meu era să mă apropii de un alt deținut despre care știam că asasinase o mulțime de femei tinere. Dar trebuie să recunosc, domnule James, că m-am gândit de multe ori că, dacă ar fi pățit ceva inspectorul Lestrade și directorul închisorii, aș fi rămas în Millbank până în ziua de azi.

– Cine era asasinul acela? întrebă James pe ton scăzut.

– Un avocat, absolvent de Oxford, pe nume Montague Druitt, spuse Holmes, cu privirea întunecată de negura amintirii. Druitt era și director de școală și avea un întreg palmares de accese ocazionale de nebunie. A fost găsit într-o duminică în fața școlii lui. Plin de sânge. Înăuntru s-a descoperit trupul unei anume Mary O'Brian, una dintre elevele lui. Fata fusese disecată pe viu și apoi murise. Un tribunal inferior l-a găsit vinovat, dar ajunsese la închisoarea Millbank doar cu câteva zile înaintea mea. Avea prieteni sus-puși,

mai cu seamă în Baroul din Londra; și, după al doilea proces, a fost declarat nevinovat: le-a spus că a trecut în duminica respectivă pe la șocală ca să-și ia niște cărți, a găsit-o pe domnișoara O'Brien deja moartă și, tulburat la culme, a luat-o în brațe, încercând să o ajute cumva – lămurind astfel prezența cantității mari de sânge de pe hainele lui. Și i-a fost acceptată această explicație.

Nu a fost găsit niciun cuțit asupra lui și nici în preajma cadavrului, așa că a fost eliberat. Era considerat un gentleman pur-sânge, pricepeți dumneavoastră, continuă Holmes. Dar eu am văzut cadavrul domnișoarei O'Brian înainte de a fi ridicat de la locul crimei. Fusese complet dezmembrată, domnule. Trupul îi fusese eviscerat și tăiat în bucăți. Iar fiecare bucată fusese tăiată și sfâșiată. Nici cel mai plin de compasiune om nu ar fi putut să ia în brațe așa ceva.

– Deci dumneavoastră credeți că era vinovat? întrebă James.

– După eliberarea lui am reușit să găsesc arma crimei, cuțitul, într-un canal din apropiere, spuse Holmes. Și avea inițialele lui pe el. Plus că am împărțit aceeași celulă vreme de șapte săptămâni. Nu și-a mărturisit niciodată complet fapta, Watson... mă scuzați, domnule *James*... dar acolo, în celula aceea întunecată, umedă și rece de pe malul Tamisei, unde nu eram decât noi doi, Druitt mi-a spus de destule ori că nimeni nu va putea să rezolve crima aceea atroce.

– Dar firește că Scotland Yard-ul l-a arestat din nou după ce le-ați arătat cuțitul și le-ați spus ce vorbește, zise James.

– Scotland Yard-ul a scăpat din vedere o mulțime de indicii, domnule James. Nu a reușit nici măcar să găsească cuțitul, oricât de mult l-au căutat după

descoperirea crimei. Nu au aflat nici de crizele de nebunie din trecutul familiei lui Druitt. Dar Scotland Yard-ul nu vrea să atragă atenția cetățenilor asupra criminalilor pe care nu-i prind și nici asupra crimelor pe care nu le rezolvă.

– Îngrozitor, spuse James, văzându-l acum pe Holmes într-o lumină cu totul nouă. Și ce s-a întâmplat cu domnul Montague Druitt?

– După ce a fost eliberat din Millbank, a revenit la cariera mai profitabilă de avocat pledant, zise Holmes. În 1888, când atenția presei a fost acaparată de crimele comise în East End [112] de cel căruia i se spunea Jack Spintecătorul, am început să interoghez suspecții alături de domnul Anderson, de la Departamentul de Investigații Criminale. Au mai fost și alte femei asasinate în perioada aceea, dar eu eram convins că Spintecătorul nu făcuse decât cinci victime: sărmanele doamne Chapman, Stride, Nichols, Eddowes și o anume Mary Kelly, care o cunoscuse pe domnișoara O'Brian, cea ucisă în 1883. Așa m-am convins că în spatele tuturor crimelor comise de așa-numitul Jack Spintecătorul se ascundea domnul Montague Druitt.

– Dar Jack Spintecătorul nu a fost prins niciodată! exclamă James.

– Nu, însă trupul lui Montague Druitt a fost scos din Tamisa la data de treizeci și unu decembrie 1888, zise Holmes. Poliția a catalogat moartea aceasta drept o sinucidere.

– Și a fost... sinucidere? întrebă Henry James.

– Nu.

Lui James ochii cenușii ai detectivului i se păreau reci și inumani, ca de reptilă. Însă o reptilă

deopotrivă profund satisfăcută, dar și mâhnită.

Și brusc scriitorul fu cuprins de senzația dezgustătoare a frisoanelor care ridică firișoarele de păr de pe brațe, ceafă și spinare.

În cele din urmă se hotărî să spună:

– Vă mulțumesc încă o dată pentru comentariile la adresa romanului meu, *Prințesa Casamassima.* Mă bucură nespus că o persoană atât de preocupată de detalii cum sunteți dumneavoastră îmi apreciază munca de documentare.

Holmes zâmbi.

– Mai țineți minte adresa hotelului Glenham, unde am cinat aseară în compania domnului Clemens?

– Desigur, răspunse James. Broadway, numărul nouă sute nouăzeci și cinci.

– Ei bine, domnule James, la distanță de zece străzi de hotelul acesta se află peste treizeci de berării, săli de întruniri, săli de lectură și chiar biserici unde se întâlnesc anarhiștii în fiecare săptămână. Se întâlnesc și în berării, deoarece anarhiștii dumneavoastră americani sunt în primul și în primul rând socialiști, iar socialiștii dumneavoastră americani sunt în primul și în primul rând germani... mai exact, imigranți germani sosiți relativ recent în America.

– În ruptul capului nu mi-aș fi închipuit una ca asta, domnule, zise Henry James. Sigur, mulți dintre muncitorii din *Prințesa Casamassima* erau germani, dar asta din cauza sentimentului predominant... din cauza clișeului existent în Anglia, ca să spun așa...

– Cartierele locuite de germani din zona Lower East Side a New Yorkului reprezintă nucleul pentru nouăzeci și opt la sută din sentimentele și activitățile de natură anarhistă din America, continuă Holmes, de parcă nici nu-l auzise pe James. Am descoperit aceste organizații în Circumscripțiile 10, 11 și 17. Germanii numesc această parte a New Yorkului *Kleindeutschland*, adică „Mica Germanie“, deși sunt convins că nu aveați nevoie de traducerea mea. Regiunea aceasta este mărginită la nord de 14th Street, la vest de Third Avenue și Bowery, la sud de Division Street și de East River la est. Se numește *Kleindeutschland* încă din perioada Războiului Civil.

– Doar nu spuneți, domnule, că toți imigranții germani din New York sunt anarhiști! protestă James.

Holmes surâdea în continuare.

– Sigur că nu, zise el cu blândețe. Spun numai că un număr surprinzător de mare de imigranți germani au adus cu ei socialismul din Europa. Și mai spun că la baza celui mai fanatic socialism se află tăciunii și scânteile anarhismului și terorismului de astăzi.

– Mi se pare cam greu de crezut, murmură James.

– Între anii 1861 și 1870, continuă Holmes, 0,3 la sută din imigranții dumneavoastră au venit din Austria și Ungaria, ceea ce înseamnă mai puțin de opt mii de oameni. Între 1881 și 1890, mai mult de 6,7 la sută din imigranți sunt de naționalitate germană sau austriacă. Aproximativ optzeci și două de mii de persoane care, în mare parte, au ales să locuiască în zonele cele mai aglomerate din New York și din Brooklyn, nedorind să se mute mai spre vestul țării. Specialiștii în demografie din

departamentul de la Whitehall al fratelui meu, Mycroft, au elaborat o predicție – cu caracter secret, mi se pare – că, până în anul 1900, șaisprezece procente din totalul dumneavoastră de imigranți vor fi de origine germană, aproape șase sute de mii de bărbați, femei și copii; iar până în 1910, germanii din clasa de jos vor constitui douăzeci și cinci de procente din totalul imigranților, adică mai mult de două milioane.

– Dar cu siguranță că există și imigranți germani care sunt oameni muncitori și cu frica lui Dumnezeu... adică ați zis că sunt doar câteva berării nemțești... se bâlbâi James.

– La momentul acesta, în 1893, sunt peste două sute de berării în New York asociate cu mișcarea anarhistă, spuse Holmes. Majoritatea sunt *Lokalfrage*, cum le zic ei, adică „locuri sigure“, unde pot vorbi liber sau își pot ține întrunirile socialiste în cadrul cărora să discute pe față despre planurile lor anarhiste.

Detectivul se întrerupse și se aplecă spre James, sprijinindu-și greutatea în baston.

– Și da, domnule, imigranții dumneavoastră germani sunt oameni foarte muncitori. Vă pot confirma asta, deoarece am lucrat cot la cot cu ei în cele mai inumane condiții din fabricile newyorkeze. Însă cei mai mulți dintre ei refuză să învețe limba engleză. Iar cei educați din rândurile lor – căci nivelul de educație este ridicat în comunitatea germană, cum știți și dumneavoastră prea bine – au citit și și-au însușit învățăturile unor filozofi europeni de factură comunisto-anarhistă, așa cum este Bakunin, iar de curând au trecut la scrierile liderilor comunisto-anarhiști mai violenți, precum Piotr Kropotkin, Errico Malatesta și Élisée Reclus [113]. Imigranții dumneavoastră germani au

adus cu ei nu doar puterea lor de muncă brută, șase zile lungi pe săptămână, ci și ura față de clasele superioare ale societății și fascinația lor pentru anarhie și... în cazul câtorva dintre ei, dar mulți și aceștia... dispoziția de a recurge la atentate și revolte și asasinate... toate acestea fiind caracteristici concrete ale unei adevărate anarhii.

Holmes își mângâie ușor bastonul, de parcă înșirarea acestor grozăvii l-ar fi supărat chiar și pe el.

– Socialiștii folosesc aceste berării *Lokalfrage* și ca săli de întrunire pentru sindicate, săli de repetiții pentru coruri și săli unde își desfășoară activitatea organizațiile germane de ajutor reciproc. Însă, domnule James, cei mai violenți dintre anarhiști depozitează arme în sălile acelea, își țes planurile asasinatelor în sălile acelea. Și este foarte posibil ca noi să fi trecut pe lângă vreo zece, douăsprezece asemenea *Lokalfrage* aseară, când am plecat de la hotelul Glenham.

James își dorea cu disperare să schimbe subiectul. E drept că multe dintre personajele romanului *Prințesa Casamassima* erau imigranți germani care lucrau în industrie, dar în realitate Henry James nu cunoscuse nici măcar un singur imigrant german de felul acesta, nici măcar un singur lucrător dintr-o oarecare fabrică. Singurii germani pe care îi cunoștea el erau profesorii, artiștii și oamenii de litere din Germania. Acum spuse:

– Dar bărbatul pe care îl căutați... acest Lucan Adler... nu este german.

– Nu, zise Holmes pe un ton straniu. Nu este german.

Deși conștient de faptul că ar trebui să-și țină gura și să lase conversația aceasta neplăcută să se stingă

de la sine, Henry James spuse:

– Această căutare a persoanei din spatele morții lui Clover Adams, această căutare a lui Lucan Adler, fiul nelegitim al domnului Sebastian Moran, este extrem de personală pentru dumneavoastră, nu este așa, domnule Holmes?

Holmes îl privi lung cu ochii aceia reci și cenușii și înclină foarte ușor capul.

– Probabil din cauza rănilor, zise James. Din cauza rănilor acelea îngrozitoare pe care vi le-a făcut Lucan Adler când a încercat să vă ucidă.

Incredibil, inexplicabil, pe buzele lui Holmes apăru un zâmbet. Cu un gest afectat, pe care James ajunsese să i-l cunoască foarte bine, detectivul își aruncă lunga eșarfă neagră pe un umăr, își dădu capul pe spate și-și repezi înainte bărbia ascuțită de sub zâmbetul acela straniu, aproape vesel.

– Câtuși de puțin, răspunse el. Rănile sunt prețul pe care îl plătesc pentru profesiunea mea. Dar este adevărat că îl caut pe Lucan Adler dintr-un motiv mult mai grav, nu doar din dorința de a salva nenumărate personalități de cel mai teribil asasin din câți au existat pe lume. Vedeți dumneavoastră, domnule James, Sebastian Moran l-a luat de mic pe Lucan de la Irene Adler și l-a crescut el singur, deși nu i-a dat niciodată numele său. L-a instruit cum a știut el mai bine în toate formele întunecatei arte a crimei. Iar tânărul Lucan, care nu are mai mult de douăzeci și unu de ani, s-a pregătit și singur, întrecându-l astfel pe Moran și ca trăgător, și ca asasin.

Holmes se uită acum fix în ochii scriitorului. Privirea impenetrabilă a detectivului ciocnindu-se de cea a lui James: înspăimântată, dar extrem de curioasă și neclintită.

– Vă rog să mă credeți că am mai multe motive pentru care trebuie să-l găsesc pe Lucan Adler decât vă pot împărtăși la momentul actual, zise Holmes. Tânărul acesta trebuie să moară. Tot ce sper eu este să apuc să vorbesc cu el înainte de asta.

PARTEA A DOUA

1

BLESTEMATA CRUCE DE PE ZID

Henry Adams se trezi în patul său din vila din Lafayette Square și se simți dezorientat pentru moment. Aerul i se părea prea rece. Patul prea familiar. Lumina zorilor prea blândă. Iar podeaua nu se mișca.

Îi plăcuseră ultimele două luni, când trândăvise cu un prieten în Havana, precum și cele două săptămâni de după, petrecute la vila senatorului Don Cameron, de la Coffin Point, pe insula St. Helena. Dar cel mai mult i-a plăcut să „facă prospecțiuni geologice printre recifele de corali“ împreună cu zoologul Alexander Agassiz, fiu al celebrului geolog Louis Agassiz, pe elegantul iaht al acestuia, *Wild Duck.*

Însă acum ajunsese acasă – loc pe care preferase să-l evite în cei șapte ani scurși de la sinuciderea soției sale. Și valetul lui, nu unul dintre servitorii lui Don Cameron îi pregătise hainele pe care să le îmbrace după baie.

Pentru că fusese într-atât de retras din punct de vedere emoțional în ultimii șapte ani, Adams se așteptase să încerce un oarecare simțământ de ușurare atunci când trăsura care-l așteptase la gară a oprit în fața casei sale de pe H Street, alături de

vila soților Hay, fie și pentru simplul motiv că se isprăvise cu socializarea zilnică, mai întâi cu Phillips în Havana, apoi cu soții Cameron, apoi cu Agassiz, și iarăși cu soții Cameron.

Însă, pe când se apropie de bine-cunoscutele arcade ale ușii de la intrare, simți cum se năruie peste el un zid de disperare.

Nu, nu în casa aceasta murise Clover, altminteri el nu i-ar mai fi trecut niciodată pragul. Își propuseseră să se mute aici în prima zi a anului 1886, însă Clover își băuse soluția de developare pe șase decembrie.

Dar blestemata aia de cruce, asupra căreia ea insistase atât de mult, în ciuda opoziției lui, era acolo, pe zid, deasupra arcadelor.

El și Clover erau la Beverly Farms în luna iulie, când crucea – blestemata aia de cruce – fusese adăugată pe fațada casei. Henry îi scrisese lui Ted Dwight, un prieten care lucra la Biblioteca Departamentului de Stat, rugându-l să supravegheze lucrarea de ornamentare a zidului – „Dacă se întâmplă să vezi că zidarii au de gând să cioplească în zid un simbol creștin, oprește-i și dojenește-i ca un părinte.“

Arhitectul H.H. Richardson ținuse morțiș ca zidul dintre ferestrele de deasupra coloanelor principale să fie decorat cumva, așa că Henry i-a spus lui Clover că un păun cioplit în zid ar fi fost ornamentul cel mai indicat, pentru că, din punctul lui de vedere, vila lor cea nouă, cu tot ce avea ea pe dinăuntru (splendide obiecte de artă, mobilier superb), reprezenta doar un alt prilej de a-și da aere în fața înaltei societăți a Washingtonului de care el și Clover își bătuseră joc de atâtea ori. Richardson sugerase figura unui leu fioros. Iar Henry Adams a presupus că ideea aceasta îi venise

corpolentului arhitect din cauză că fusese obligat să suporte toate urletele și obiecțiile lui din timpul ridicării acelui epatant mausoleu destinat celor vii.

Dar în mare taină, din punctul de vedere al lui Henry, Clover ordonase ca pe zidul din cărămidă dintre ferestre să fie așezată o cruce cioplită din piatră. Când Adams, aflat la Beverly Farms, auzise veștile, crucea era deja un fapt împlinit. Iar asta îl deranjase peste măsură. Nici el și nici Clover nu erau bisericoși. Ba chiar se distraseră adeseori cu moderație pe seama cunoștințelor lor din Washington, care, nici ele evlavioase în vreun fel, își împodobiseră cu simboluri creștine exteriorul sau interiorul luxoaselor lor locuințe.

Când a primit scrisoarea de la Ted Dwight și a aflat că, la insistențele doamnei Adams și sub stricta supraveghere a lui Richardson, meșterii adăugaseră crucea pe fațada vilei, Henry i-a răspuns pe un ton pe care el și-l dorea vesel: „Relatarea ta despre crucea din zid îmi umple sufletul cu mâhnire și îmi îmbibă buzele cu cocaină.“ Și a adăugat: „Nu te teme, Ted, o s-o acoperim foarte curând cu ciment.“

Dar firește că n-au mai acoperit-o. Așa că i-a scris din nou lui Dwight: „Nu se mai poate face nimic, este un *fait accompli*, așa că nu pot nici să mă revolt și nici să mă lamentez, deși mie mi se pare o pseudoartă de prost-gust. Am protestat în van, așa că de acum înainte am să-mi țin gura.“ Și l-a rugat pe Ted să nu povestească deocamdată nimănui despre crucea aceea, pentru că „amicii noștri din Washington dau prea mult din gură, așa că-i mai bine să nu le dăm alt motiv de bârfă“.

Și numai Dumnezeu știe câte motive de bârfă le-a dat Clover la șase luni după apariția crucii pe zid,

atunci când a fost găsită moartă în Micuța Casă Albă, de la numărul 1607, H Street.

Crucea dintre cele două arcade reprezenta fundalul pentru o lighioană înaripată, greu de identificat. Cu siguranță că nu era un Pegas. Și nici vreun grifon sau dragon – deși lui Adams i-ar fi plăcut. Până în ziua de astăzi tot nu se știe ce anume a avut Clover în cap atunci când i-a cerut lui Richardson să adauge și desenul acela pe zid. În vara și toamna fatidicului an 1885, Henry menționase în scrisorile adresate prietenilor că „blestemata aia de cruce și creatura aia cu aripi par a prevesti viitorul“ și că îl umpleau „de groază“.

Și încă îl mai umpleau. Chiar dacă în ultimii șapte ani fusese mai mult pe drumuri decât acasă, tot nu-și dădea seama de ce nu scăpase de cruce și de monstruozitatea aia înaripată imediat după moartea lui Clover.

Pentru Henry Adams, anul acela oribil fusese plin de semne rele de la un capăt la altul. În primăvara lui 1885, când preotul încerca (cu infinită grijă, compasiune și blândețe) să o facă pe Clover să priceapă că tatăl ei era realmente pe moarte, Adams și-a auzit soția spunând: „Nu, nu, nu... totul mi se pare ireal. Nici nu știu ce spunem sau de ce suntem aici. Și dacă pare atât de ireal, înseamnă ca așa și este. Sau măcar *eu* sunt.“

Iar pe perioada acelei veri – fierbinte și nesfârșită vară, nefericită și zadarnică vară – de la Beverly Farms (când la Washington Richardson punea în practică ordinele secrete ale lui Clover, cioplind oroarea aia pe fațada noii lor vile, care îi costase incredibil de mult), Adams își auzise în mai multe rânduri soția plângându-se surorii ei: „Ellen, eu nu sunt reală. Of, te rog, fă-mă să fiu reală. Pentru numele lui Dumnezeu, fă-mă reală. Tu... *voi* toți...

sunteți reali. Făceți-mă și pe mine cum sunteți voi.“

În vreme ce își lua micul dejun singur la masă (așa cum singur mâncase cel mai adesea și dimineața, și la prânz, și la cină în ultimii șapte ani când se întâmpla să fie acasă și nu plecat în vreuna din lungile lui călătorii) se duse cu gândul la blestemata aia de cruce de pe zid și la vara aceea înăbușitoare și tristă de la Beverly Farms și la melancolia tot mai accentuată a lui Clover și... da... și la nebunia ei.

Dimineața era aproape pe sfârșite când majordomul ciocăni încet în ușă, intră în încăpere și spuse:

– Vă caută domnul Holmes, domnule.

– Holmes! strigă Adams, repezindu-se să strângă mâna prietenului său, ținându-i în același timp cotul în palma stângă, gest rezervat pentru vechii amici de care nu se simțea prea apropiat.

– Habar n-am avut că ești în oraș, continuă el. Intră, te rog! Rămâi la prânz?

– Nu pot să stau decât câteva minute, spuse Holmes. Am tren înapoi spre Boston peste o oră. Dar beau cu plăcere o ceașcă de cafea cu tine în birou.

Adam porunci să li se aducă cafele proaspete și îl conduse pe Holmes în birou. La un metru și șaptezeci, Henry Brooks Adams nu se simțise niciodată un bărbat înalt, nici măcar printre americanii scunzi ai secolului XIX, dar avusese mereu impresia că este un pitic pe lângă Oliver Wendell Holmes, Jr. [114]. Oaspetele său încă folosea abrevierea „Jr.“ chiar și la cincizeci și doi de ani,

deoarece celebrul său tată [115] era încă în viață, așa că nu avusese ocazia să o elimine, așa cum făcuse Henry James, cu un deceniu în urmă, după moartea tatălui *său*. Dar în cazul lui Oliver Wendell Holmes, Jr., chiar și adjectivul „Junior“ părea să-i sporească grandoarea.

Stând în hol alături de Holmes, Adams își dădu seama că vechea lui cunoștință devenea *mai* arătoasă odată cu trecerea anilor. Era un bărbat înalt, drept, cu o singură imperfecțiune pe care încerca să și-o ascundă cu gulerul înalt (părerea generală era că avea gâtul prea lung), cu o mustață perfect tunsă și de-abia încărunțită și păr des, pieptănat cu cărare, contrastând puternic cu creștetul chel al lui Henry Adams. (Și nu era vorba doar despre chelie, își zise el, ci și despre pielea care încă i se mai cojea din pricina arsurilor de soare suferite și pe St. Helena și pe iahtul lui Agassiz, în ciuda faptului că purtase în permanență pălărie de pai.)

Li se aduseră cafelele, iar Adams își dădu bine seama că, deși el nu avea decât cincizeci și cinci de ani, fiind doar cu trei ani mai mare decât Holmes, destinul lui era să continue să chelească și să se îngrașe și, da, chiar să scadă în înălțime, în vreme ce amicul lui va atinge apogeul frumuseții masculine pe la optzeci de ani și va avea aceeași ținută dreaptă înaltă și țanțoșă și la nouăzeci.

– Ce te aduce la Washington, Wendell? se interesă Adams. Ai venit să-l vezi pe Fuller [116], președintele Curții Supreme de Justiție?

– Da, pe Fuller și pe președintele Cleveland, spuse Holmes, sorbind cu grijă din cafea.

Nu explică însă de ce voise să îl vadă pe președinte, iar Adams se abținu să-l întrebe.

Din 1883, Holmes era judecător asociat la Curtea Supremă a statului Massachusetts, fiind totodată unul dintre cei mai inteligenți observatori pe care îi cunoscuse vreodată Adams, care bănuia că amicul lui va ajunge foarte curând președintele Curții Supreme a acelui stat. Alții erau în stare să parieze că, în cel mult zece ani, Holmes va deveni președintele Curții Supreme a Statelor Unite, dar Adams avea îndoielile lui în această privință.

– Ce mai face doamna Holmes? întrebă Adams. Sper că bine.

– Fanny face destul de bine, mulțumesc.

John Hay fusese cel care îi atrăsese atenția lui Adams asupra tonului ușor indiferent folosit de Wendel ori de câte ori pomenea de soția lui. Hay și Adams înțeleseseră că, dacă exista pe lumea asta un mariaj strict de conveniență, atunci acela era cel dintre cei doi soți Holmes.

Oaspetele puse pe măsuță ceașca și farfurioara și spuse în felul lui cam abrupt:

– Am trecut pe la tine ca să te întreb despre zvonurile astea.

– Care zvonuri?

Adams simți că inima i-o ia la goană, deși era convins că nu avea motiv de alarmare. Lizzie Cameron nu ar fi dezvăluit niciodată conținutul scrisorilor intime dintre ei, mai cu seamă conținutul celei din urmă cu două luni, pe care i-o trimisese el din Scoția. Și totuși, pulsul i se mări din cauza neliniștii care îl cuprinsese.

– Despre musafirii soților Hay, zise Holmes.

Adams ridică din sprâncene.

– Habar n-aveam că John și Clara au avut musafiri mai speciali, dar de-abia am venit dintr-o călătorie lungă și n-am apucat să mă pun la curent cu cele petrecute în absența mea.

– Știu că ai fost plecat. Mi-a zis Hay acum câteva minute când am trecut pe la el, spuse Holmes. Dar cu siguranță că servitorii tăi numai despre musafirii ăia vorbesc... ai mei așa fac.

– Servitorii tăi din *Boston* vorbesc despre musafirii lui Hay din *Washington*? zâmbi Adams.

– Normal că nu, dar am stat câteva zile la Washington și mi-am adus cu mine valetul și bucătarul.

Adams își sprijini bărbia în mâini și surâse mai larg.

– N-am avut vreme să ascult ce mai vorbesc servitorii pe la colțuri. Dar, haide, Holmes, spune-mi care-i bârfa.

Celălalt bărbat pocni din degetele sale lungi, ascuțite la vârfuri și cu manichiura impecabilă.

– Este cert că s-a întors Henry James, spuse el. Stă la soții Hay de vreo săptămână... dar eu nu l-am văzut astăzi pentru că tocmai ce a închiriat o locuință din apropiere și s-a mutat acolo. La o doamna Stevens, mi se pare.

– Acolo a stat și acum zece ani, la ultima lui vizită. Clover i-a închiriat apartamentul acela, șopti Adams.

Holmes bâțâi din cap cu nerăbdare.

– Am trecut pe la doamna Stevens înainte să vin la tine, dar nu l-am găsit nici pe James și nici pe

individul cu care locuiește.

– Mă întreb de ce s-o fi întors Harry, murmură Adams, dus pe gânduri.

Înainte ca Henry James să părăsească America în 1883, după moartea părinților săi și după toate problemele cu proprietățile din Albany provocate de testamentul tatălui său, Adams îl auzise jurându-se că nu va mai călca niciodată pe pământ american. Căminul lui era acum în Anglia și Europa, mai adăugase el.

– Indiferent ce l-o fi adus aici, încearcă din răsputeri să-și țină vizita secretă.

Adams își împeti degetele și se lovi cu ele în bărbie.

– De ce să facă una ca asta? Doar dacă nu cumva... dar William e bine sănătos și mi se pare că s-a dus cu familia undeva în Italia sau Elveția. Și parcă nici probleme n-au apărut anul trecut cu testamentul lui Alice, sora lor. Domnișoara Lorring a adus cenușa sărmanei fete și a pus-o în cavoul familiei, din Cambridge.

– Poate că toată taina asta se referă la bărbatul, sau, mai bine spus, bărbații cu care a venit James, șopti Holmes aplecându-se peste birou. Sunt doi. Și am auzit că amândoi sunt destul de ciudați.

Adams se bătu cu degetele peste buze. În întâlnirile lui cu Harry, fie în Anglia, fie pe Continent, sesizase sentimentele pătimașe, aproape perfect mascate, pe care James le avea față de unii dintre prietenii lui artiști. Iar dacă bârfa lui Wendell se referea tocmai la faptul că Harry hotărâse într-un sfârșit să aibă o legătură de natură fizică cu un alt bărbat, el unul nu avea de gând să o asculte. Spera doar ca expresia de pe chip și

poziția trupului, chiar dacă aparent neutre, să-i transmită acest mesaj prea directului și adesea indiscretului Wendell.

– Cine sunt acești tovarăși de călătorie? întrebă Adams pe un ton cum nu se poate mai indiferent. Trebuie să fie niște persoane ireproșabile, dacă Harry le-a prezentat soților Hay.

Instantaneu îi trecură prin minte zvonurile despre comportamentul scandalos al lui Oscar Wilde, dar surâse, alungând definitiv o asemenea comparație complet absurdă cu Henry James. Pentru că scriitorul, chiar dacă aprecia bârfele la fel ca toți bărbații din cercul lor epistolar, era probabil persoana cea mai discretă pe care o cunoscuse vreodată Adams.

– Desigur, desigur, mormăi Holmes. Însă unul dintre cei doi, despre care Hay zice că a plecat acum câteva zile, era, chipurile, Jan Sigerson. Norvegianul, sau suedezul, despre care probabil că ai citit și tu prin gazete. Un fel de explorator.

Adams își lăsă mâinile pe genunchi.

– Sigerson... Sigerson... da, parcă îmi aduc aminte. Cred că este norvegian. Acum un an sau doi s-a scris despre el, nu-i așa? Că ar fi escaladat un munte sau că a descoperit o trecătoare în Himalaya? Sau, parcă, a petrecut o perioadă în Tibet. Da, asta e ceva mai *puțin* obișnuit.

Adams vorbea acum din experiența lui de vechi călător. După moartea lui Clover, rătăcise pe Mările Sudului vreme de un an, în compania artistului John la Farge. O telegramă de la Paris... de la Lizzie Cameron... îl determinase să facă înconjurul planetei ca un neghiob.

Adams alungă acest gând.

– Da, mi-amintesc că am citit despre Jan Sigerson, repetă el. Și zici că exploratorul ăsta a venit în America împreună cu Harry? Recunosc, e destul de ciudat, dar tot nu văd motivul pentru care să-și țină secretă prezența chiar și față de vechii lui prieteni. Singura explicație ar fi ca nu cumva domnul Sigerson să fi dorit cu disperare să evite publicitatea, iar Harry a așteptat ca acesta să plece și de-abia apoi să ne înștiințeze de venirea lui.

– Servitorii vorbesc pe socoteala celui de-al doilea musafir al lui Hay, celălalt tovarăș de călătorie al lui James, spuse Holmes, scoțându-și ceasul din buzunarul de la vestă, de lângă emblema Phi Beta Kappa [117], și uitându-se la el.

Gara nu era deloc departe, iar Adams observase că îl aștepta o birjă în fața casei.

– Vrei să încerc eu să ghicesc numele celui de-al doile domn? întrebă el cu un alt zâmbet prietenos.

– N-ai să reușești nici într-o sută de ani, spuse judecătorul asociat Holmes, cu ton grav, măsurat. Numele lui este Sherlock Holmes.

Adams izbucni în hohote răsunătoare de râs.

– Tu râzi, observă celălalt Holmes.

Vechiul amic al lui Adams („vechi“ deoarece se cunoșteau de mai bine de treizeci de ani), nu era înzestrat cu un prea deosebit simț al umorului, așa cum erau John Hay și Clarence King. Iar lui Adams i se părea și mai lipsit de haz de când îmbrăcase roba neagră de judecător.

– Dar Sherlock Holmes nu este un personaj literar? întrebă retoric Adams. O creație a lui Arthur Conan Doyle? Poate vrei să spui că Harry l-a adus pe domnul Doyle la Washington.

– Nu. Pe Sherlock Holmes l-a adus, repetă celălalt Holmes. L-am convins pe John Hay să-mi mărturisească asta, deși mi s-a părut că promisese să păstreze secretul. Și nu doar servitorii lui bârfesc despre vizita detectivului londonez la ei în casă, dar și Clara Hay, după ce și-a pus prietenele să jure că nu vor spune nimănui, le-a povestit ce a făcut Sherlock Holmes la ei. Și doamna Hay are multe prietene. Peste o sută.

– Dar poate că-i o rudă de-a ta din Marea Britanie, zise Adams, cu un zâmbet ironic pe buze.

– N-am cunoștință de vreo rudă cu numele acesta, spuse celălalt Holmes, uitându-se iarăși la ceas. Ar cam trebui să plec, dacă vreau să găsesc loc pentru toate bagajele.

Înainte să se ridice în picioare, pentru a-și conduce amicul, Adams îl întrebă:

– Și acest Sherlock Holmes era cel de-al doilea chiriaș al doamnei Stevens pe care tu ai vrut să-l vezi în dimineața asta?

– Da, răspunse celălalt Holmes, făcând deja pași mari spre hol, unde aștepta Addison, majordomul, cu paltonul, pălăria și bastonul judecătorului.

– Și ce ai vrea să fac eu…? șopti Adams din pragul ușii.

Aerul dimineții de sfârșit de martie era încă rece.

– …să stau cu ochii pe geam toată ziua și să-ți trimit un raport în care să constat dacă acest Sherlock Holmes pare imaginar sau nu?

– Tot de unul singur cinezi, Henry, așa este? îl întrebă fără menajamente celălalt Holmes.

– Cam așa ceva, spuse Adams.

În cei șapte ani trecuți de la moartea lui Clover, ajunsese să fie considerat un pustnic și acum nici nu mai primea invitații la dineuri sau alte evenimente, cu excepția celor de la Clarence King (când se întâmpla să fie în oraș) și de la vecinul și prietenul John Hay, ambii vechi membri ai clubului celor Cinci Cupe.

– Știi și tu cum e orașul ăsta, se auzi Adams spunând. Dacă accepți invitația cuiva la cină, protocolul spune că trebuie să-l inviți și tu. De obicei iau cina acasă, uneori în compania vreunui alt văduv ori a vreunui celibatar tânăr.

– Ei bine, Hay te va invita la cină duminică seara, iar unul dintre oaspeți va fi un tânăr văduv pe care amândoi îl cunoaștem foarte bine. Și, de vreme ce se zvonește că acest Sherlock Holmes va fi și el invitat, sper să-mi scrii și să-mi povestești *cum* a fost.

– Un tânăr văduv pe care amândoi îl cunoaștem foarte bine... începu Adams, conducându-l pe celălalt Holmes pe sub arcade și blestemata aia de cruce. Doar nu vrei să zici...

– Ba *da*, spuse celălalt Holmes, pe un ton prea îmbufnat pentru urechea sensibilă a lui Adams. Băiatul.

– Băiatul...of, vai de mine...

Atât reuși să rostească Adams.

Făcu din mână în urma trăsurii celuilalt Holmes până când aceasta dispăru după colț, știind foarte bine că Wendell nu se uita niciodată înapoi.

– Băiatul, murmură Adams, simțind că făcuse o mare greșeală când se întorsese acasă cu câteva zile mai devreme. Of, vai de mine!

2

LA ȘAPTESPREZECE CENTIMETRI SUB NIVELUL SOLULUI

Lui Holmes îi plăcea mult mai mult locuința închiriată de la doamna Stevens decât camera în care îl găzduiseră John și Clara Hay. Sigur că și aici împărțea *spațiul* cu Henry James, dar ușa de la micuțul apartament al scriitorului era la capătul coridorului și nu mai erau obligați să se vadă tot timpul și nici să stea împreună la masă. Dar cel mai important aspect era că își redobândise libertatea de mișcare. Primul etaj al pensiunii avea propria lui scară și ușă de intrare și fiecare chiriaș primea câte o cheie de la ușa aceea. Prin urmare, Holmes era liber să vină și să plece oricând poftea (și deghizat oricum voia), fără să mai fie examinat din cap și până în picioare de Henry James ori de servitorii soților Hay.

Însă în dimineața aceasta era el însuși; își pusese unul dintre costumele cusute de un croitor vestit din Londra, își luase jobenul și mănușile, își înfășurase fularul negru în jurul gâtului și ținea în mână bastonul în care ascundea o sabie cu trei muchii, lungă de șaptezeci și șase de centimetri și tăioasă ca un brici.

În Lafayette Square, detectivul opri o birjă și-i ceru vizitiului să-l ducă la sediul Poliției Metropolitane, de pe colțul dintre Fifth și Louisiana Avenue. Când ajunseră acolo, îi ceru birjarului să oprească vizavi de clădirea veche și dărăpănată.

După nici zece minute, William C. Moore, comisarul-șef al Poliției Metropolitane, coborî treptele, aruncă o privire nervoasă la ceas și opri o birjă. Holmes îi strigă birjarului său să o urmărească, deși știa prea bine încotro se îndrepta.

Holmes nu avusese ocazia să facă cunoștință cu comisarul-șef Moore, dar îi studiase cu atenție fotografiile și nu avea cum să confunde barba aceea albă, făcută celebră de generalul Robert E. Lee [118]. Și mai știa că starea aceea de nervozitate a domnului era extrem de profundă în dimineața aceea, deoarece comisarul-șef în funcție nu era obișnuit să fie la ordinele *nimănui*, cu atât mai puțin ale unui oarecare din Departamentul de Stat care îi dăduse întâlnire în Clădirea Maltby.

Birja lui Holmes opri pe colțul dintre New Jersey Street și Constitution Avenue exact când Moore coborî dintr-a sa și aproape că se izbi de fostul comisar-șef al Poliției Metropolitane, William G. Brock. În vreme ce barba lui Moore era albă și deasă și ondulată, barba fostului comisar-șef era căruntă și încâlcită, în acord cu aspectul lui istovit și îngrijorat.

– Ce căutați aici... începu Moore.

– Aș putea să vă întreb același lucru, domnule, se răsti Brock.

Holmes și Brock se detestau cu pasiune. Mai exact, Holmes îl cunoștea din vedere pe fostul comisar-șef Brock și viceversa. Brock era

îndreptățit – sau așa i se părea lui – să-l urască pe Holmes mai mult decât pe actualul comisar-șef al Poliției Metropolitane.

Holmes așteptă în birjă până când cei doi bărbați intrară în clădire, tot bombănind și pretinzând răspunsuri unul de la celălalt Apoi coborî și plăti birjarul.

Cu o săptămână în urmă, detectivul îl descususe pe John Hay cu privire la clădirea Maltby, pomenind că trecuse pe lângă construcția aceea cu aspect bizar. Hay începuse să râdă și-i explicase că ascensorul dinăuntru reprezenta un permanent pericol, deoarece clădirea cu patru etaje, cumpărată înainte cu douăzeci de ani pentru amenajarea birourilor senatoriale în interiorul ei, fusese construită pe locul unor vechi grajduri. În esență, „așa cum este cazul multor clădiri din Washington“, spusese Hay, și ea fusese ridicată pe teren nisipos. Aceasta era cauza pentru care puțul masivului ascensor începuse deja să se scufunde în nisip și, dacă voiai să urci în lift, trebuia să faci un pas de vreo șaptesprezece centimetri în sus sau în jos. „Unde mai pui“, adăugase Hay râzând, „că birourile care mai există în clădirea Maltby sunt ca gheața pe timpul iernii, realmente insuportabile vara și aglomerate tot timpul anului“.

Perfect, își spusese Holmes atunci și se grăbise să-i telefoneze lui Mycroft, cerându-i ca „cineva“ de la Whitehall să-i convoace pe comisarii Moore și Brock și pe ceilalți la Oficiul de Inspectare a Navelor cu Abur de la etajul al treilea al clădirii. Inspectorul general al acelui oficiu, un oarecare James A. Dismont, fusese avertizat de Departamentul de Stat cu privire la faptul că birourile îi vor fi ocupate de niște persoane străine în dimineața respectivă, însă nu i se explicase motivul acelei invazii.

Secretarul lui Dismont, un individ agitat, pe nume Andrew McWilliams, îl conduse pe Holmes în biroul aglomerat al inspectorului general care răsuna de țipete indignate, cea mai stridentă fiind vocea lui William C. Moore.

Holmes bătu de patru ori cu bastonul în dușumeaua din lemn și toate capetele se întoarseră în direcția lui.

– Domnilor, spuse detectivul pe cel mai poruncitor ton al său, eu sunt Sherlock Holmes și ne-am întâlnit aici la cererea mea, aprobată de Whitehall, președintele țării dumneavoastră și Departamentul de Stat.

Făcu un semn din cap către inspectorul general al Oficiului de Inspectare a Navelor cu Abur. Sărmanul om se uita lung la el, neînțelegând ce se petrece.

– Domnule Dismont, avem nevoie de biroul dumneavoastră în următoarele patruzeci și cinci de minute. Prin urmare, vă invităm pe dumneavoastră și pe secretarul dumneavoastră, domnul McWilliams, să părăsiți clădirea și să petreceți următoarea oră bucurându-vă de ziua aceasta minunată de primăvară.

Dismont își umflă obrajii, ca și cum s-ar fi pregătit să protesteze. Dar se uită mai bine la chipurile bărbaților de seamă din biroul său, înclină scurt din cap și ieși, închizând încet ușa în urma lui. Holmes verifică mai întâi dacă inspectorul și funcționarul lui ieșiseră și din secretariat și de-abia după aceea se întoarse către chipurile congestionate ale celorlalți, care mai aveau puțin și explodau de atâta iritare. Detectivul ridică un deget înmănușat.

– Încetați! le ceru el. Înainte să începeți cu protestele și întrebările, trebuie să vă informez că întâlnirea aceasta are acordul Maiestății Sale regina Victoria și al președintelui Cleveland și a fost organizată de Whitehall și Departamentul de Stat... tocmai din rațiuni de securitate.

– Biroul meu de la sediu ar fi fost foarte sigur! tună comisarul-șef Moore pe sub mustața lui albă.

– Ba nu, domnule comisar-șef Moore, nu ar fi fost, zise Holmes cu blândețe. Nu numai că intrarea în sediul poliției de pe colțul dintre Fifth și Louisiana e supravegheată încontinuu de iscoadele... de spionii, cred că le-ați spune dumneavoastră... angajați de bandele criminale din orașul acesta, dar există și membrii ai departamentului dumneavoastră de poliție plătiți de aceleași bande de criminali.

– Dar ce spuneți dumneavoastră e... *revoltător!* mugi Moore.

– La fel de revoltătoare au fost și acuzațiile făcute de domnul Holmes acum mai bine de zece ani, cum că detectivii mei ar fi fost corupți, scrâșni fostul comisar-șef Brock. Din cauza colportării unor asemenea zvonuri neadevărate mi-am pierdut eu postul în 1883.

Holmes dădu din cap.

– Regretabil, spuse el încet. Fusesem invitat în țara dumneavoastră ca să investighez asasinarea președintelui Garfield... mai concret, ca să aflu dacă asasinul Charles Guiteau avea vreo legătură cu conspirația anarhistă care mai târziu va încerca să o ucidă pe regina Victoria. Investigațiile mele au demonstrat că Charles Guiteau a acționat singur și din motive închipuite doar în mintea lui bolnavă. Dar aceleași investigații au scos la lumină corupția

existentă în rândul detectivilor dumneavoastră. Și printre multele lor fapte murdare se număra și primirea unor sume importante de la cunoscuți conspiratori anarhiști.

Brock se întoarse ostentativ cu spatele la Holmes și începu să se uite pe fereastră.

Detectivul se grăbi să spună, înainte ca Moore să mai scoată un alt muget scandalizat:

– Permiteți-mi să vi-i prezint pe ceilalți trei domni trimiși de președintele Cleveland să participe la întrunirea noastră.

Și făcu semn din cap spre un bărbat chipeș, dar cam scund, care stătea lângă fereastră, aproape de Brock. Mustața acelui domn era bine unsă și răsucită după moda franțuzească, părul negru era pomădat și lipit de țeastă, dar orice impresie de superficialitate era imediat alungată de bărbia lui pătrățoasă, gura fermă și intensitatea privirii.

– Domnul William Rockhill, dacă nu mă înșel, spuse detectivul. Secretar executiv al Secretarului de stat adjunct și legătura noastră cu Departamentul de Stat și cu anumite guverne europene, în caz că vom avea nevoie să comunicăm cu guvernele respective.

Rockhill înclină din cap spre Sherlock Holmes.

– *Un plaisir de vous recontrer,* monsieur Holmes.

Se înclină și spre ceilalți bărbați.

– Domnule vicepreședinte. Domnilor.

Holmes făcu un gest către un bărbat înalt și tăcut, cu cărare pe mijlocul părului alb, singurul din încăpere, în afară de Holmes, care nu avea barbă.

– Presupun că dumneavoastră sunteți domnul Drummond?

Bărbatul se înclină ușor.

– Andrew I. Drummond, la dispoziția dumneavoastră.

– Domnul Drummond este actualmente șeful Diviziei Serviciului Secret din cadrul Trezoreriei, spuse Holmes.

Drummond dădu iarăși din cap. În ochii lui albaștri se aprinsese o lumină veselă.

– Ce mama naibii caută aici Departamentul de Stat și Trezoreria? Ce treabă au ele? zbieră din nou comisarul-șef Moore. Și, dacă tot suntem la partea cu politețurile, domnule...

Și comisarul-șef întinse bastonul în direcția lui Holmes.

– Cine mama naibii *sunteți dumneavoastră* și cine v-a premis să-l chemați la ordin pe Șeful Poliției Metropolitane?

În locul lui Holmes, vorbi atunci cel de-al șaselea bărbat din birou (cel care încă nu fusese prezentat), un ins tăcut, cam la șaizeci de ani, cu mustață și început de chelie.

– Vă voi răspunde eu, domnule comisar-șef Moore. Eu sunt vicepreședintele Adelai E. Stevenson [119]. Domnul Sherlock Holmes, cel mai renumit și respectat detectiv al Marii Britanii, a fost autorizat de președintele Cleveland să convoace întrunirea de astăzi. Totodată domnul președinte vă cere tuturor să-i acordați tot sprijinul în această problemă de maximă importanță.

– Domnule vicepreședinte... îngăimă comisarul-șef și apoi tăcu.

De la Hay aflase Holmes că domnul Adelai Stevenson, fost diriginte de poștă ajuns acum vicepreședintele Statelor Unite printr-un simplu moft al partidului lui Cleveland la Convenția Democrată din 1892, era capabil să apară la aproape toate petrecerile și adunările din Washington și să nu fie recunoscut de nimeni. (Holmes nu va fi deloc surprins în 1897, la patru ani după evenimentele acestea, când va citi în gazeta londoneză *The Times:* „Când l-am întrebat dacă președintele Cleveland i-a cerut vreodată părerea în vreo problemă, vicepreședintele Adelai E. Stevenson a răspuns: «Nu încă. Dar mai am câteva săptămâni din mandat.»“)

– Domnilor, spuse Holmes, observând că fostul comisar-șef Brock se întorsese de la fereastră, anarhiștii pun la cale asasinarea Maiestății Sale regina Victoria și a monarhilor, împăraților și conducătorilor aleși din cel puțin alte douăsprezece națiuni, începând cu președintele Grover Cleveland, care ar putea fi asasinat în ziua de întâi mai a acestui an sau cu câteva zile mai devreme.

Vicepreședintele Stevenson își asumă sarcina de a tempera explozia de strigăte, transformându-le într-o serie de întrebări, la care Sherlock Holmes răspunse cu mult calm.

Drummond, șef divizie serviciu secret: Cât de serioase sunt informațiile acestea referitoare la președintele Cleveland, domnule Holmes?

Sherlock Holmes: Foarte serioase, domnule.

Drummond, șef divizie serviciu secret: Se cunosc detalii ale acestei avertizări sau este vorba despre una dintre amenințările obișnuite și foarte vagi?

Sherlock Holmes: Cea mai precisă amenințare de până acum sugerează că președintele Cleveland va fi asasinat pe întâi mai... zi care, de la Masacrul din Haymarket Square, reprezintă pentru socialiști Sărbătoarea Internațională a Muncii... cel mai probabil tentativa de asasinat va avea loc atunci când domnul Cleveland va deschide oficial Expoziția Columbiană de la Chicago.

Rockhill, secretar departamentul de stat: Putem să ne așteptăm la o altă acțiune ca aceea din Haymarket Square, domnule Holmes? Mulțimi de oameni? Bombe? Tiruri de armă trase și spre polițiști și spre președinte?

Sherlock Holmes: Este foarte posibil... însă informațiile noastre spun că cel mai probabil vom avea de-a face cu unul sau doi asasini de profesie, angajați de anarhiști.

Drummond, șef divizie serviciu secret: Cunoaștem identitatea acestor asasini plătiți?

Sherlock Holmes: Le cunoaștem. Uitați aici fotografiile celor doi. Pe cel mai în vârstă probabil că l-ați mai văzut... este colonelul Sebastian Moran. Însă asasinul cel tânăr îl depășește... Lucan Adler, în vârstă de douăzeci și unu de ani... iar această placă fotografică reprezintă singura imagine existentă a lui Adler. Vă rog, aveți grijă să nu o spargeți. Domnule Drummond, puteți face copii mai în detaliu după placa aceasta?

Drummond, șef divizie serviciu secret: Bineînțeles. (*Ridică în lumină placa fotografică luată de la Clover Adams*; *ceilalți se îngrămădesc în spatele lui*.) Dar... acest Adler nu-i decât un copil.

Sherlock Holmes: Fotografia aceasta a fost făcută acum aproape șapte ani, domnilor. Lucan Adler avea atunci treisprezece ani... un copil, așa cum spuneți.

Dar chiar și la vârsta aceea, era un vânător remarcabil, excelent țintaș cu pușca și deja deprinsese tainele ocupației de asasin de la tutorele lui, colonelul Moran.

Brock, fost comisar-șef poliția metropolitană: Cine a făcut fotografia asta?

Sherlock Holmes: Mă tem că nu vă pot dezvălui deocamdată această informație. Dar vă asigur că tânărul din ea este cu adevărat Lucan Adler și că nu s-a prea schimbat în anii care au trecut de atunci. Poate doar trăsăturile i s-au mai ascuțit și au căpătat un aer mai aspru, mai nemilos.

Drummond, șef divizie serviciu secret: Și de unde știți că nu s-a schimbat, domnule Holmes?

Sherlock Holmes: Pentru că m-am întâlnit cu el destul de recent.

Brock, fost comisar-șef poliția metropolitană: *(Râde batjocoritor)* Ce? Faimosul Sherlock Holmes s-a „întâlnit“ cu asasinul nostru și individul nu este la pușcărie? Cum se poate? Oare aptitudinile faimosului detectiv au început să pălească odată cu trecerea anilor?

Sherlock Holmes: *Eu* am fost cel urmărit de Lucan Adler, domnule Brock. Iar acum doi ani, a vârât în mine și prin mine trei gloanțe, trase de la distanță extrem de mare. Am supraviețuit printr-un noroc chior și din cauză că acele gloanțe erau îmbrăcate în oțel, la fel ca muniția militară, așa că m-au străpuns și au ieșit pe partea cealaltă, nu au rămas în mine. Dacă ar fi fost cartușe obișnuite, din acelea mai moi, mi-ar fi distrus plămânii, inima și splina.

(Se așterne o tăcere adâncă.)

Moore, comisar-șef poliția metropolitană: Pe mărturia cui... pe ce temei ar trebui noi să credem în această mare conspirație anarhistă? De ce să credem că pe întâi mai se va atenta la viața președintelui Cleveland? De ce ar trebui să credem ce ne spuneți dumneavoastră?

Sherlock Holmes: Pentru că acestea sunt informațiile obținute de Serviciul Secret al Maiestății Sale. Iar ele au fost confirmate de către noul Prefect al Poliției din Paris, monsieur Louis Jean-Baptiste Lepine și de inspectorul Hanaud de la Siguranța Franceză. Și au fost completate cu alte informații culese de serviciile secrete din Belgia și Franța. Și, în ultimul rând, domnilor, același lucru l-am aflat și eu în cei șapte ani câți au trecut de când am oferit poliției din Chicago probe indubitabile referitoare la Masacrul din Haymarket Square.

Brock, fost comisar-șef poliția metropolitană: Domnule Holmes, părerea generală existentă acum în Statele Unite este că procesul Haymarket nu a fost decât o farsă, unde nu s-a auzit decât vocea unei singure părți; și că judecătorul a fost incorect, iar procurorii mult prea zeloși. Opinia generală este, domnule Holmes, că cei cinci oameni condamnați la spânzurătoare au fost martiri ai mișcării muncitorești, martiri care și-au dat viața pentru ziua de lucru de opt ore.

Sherlock Holmes: Atunci, dați-mi voie să vă spun că americanii care gândesc așa sunt niște neghiobi.

Moore, comisar-șef poliția metropolitană: Este un fapt aproape cert, domnule Holmes, că noul guvernator al statului Illinois, domnul Altgeld, îi va grația pe ceilalți trei bărbați răspunzători de Masacrul de la Haymarket Square, care au fost condamnați doar la cincisprezece ani de temniță... Schwab, Fielden și Neebe. Iar grațierea va fi însoțită de o amnistie

completă. Așa cum a spus și domnul Brock, oamenii cred acum că întregul proces Haymarket nu a fost decât o farsă și că Fischer, Lingg, Parsons, Spies și Engel au fost condamnați la moarte pe nedrept.

Sherlock Holmes: Doar patru dintre ei au fost spânzurați, domnule... Engel, Spies, Parsons și Fischer. Lingg, cel care a construit bomba, și-a pus capăt zilelor înfigându-și dinții într-o capsă detonatoare pe care și-o ascunsese în celulă. I-a explodat capul. Dar tot i-au trebuit câteva ore ca să moară.

Brock, fost comisar-șef poliția metropolitană: Și totuși, nu doar Guvernatorul Altgeld, ci și mulți, foarte mulți dintre concetățenii noștri spun acum, la șapte ani de la evenimente, că oamenii aceia au fost eroii clasei muncitoare.

Sherlock Holmes: Cei opt oameni au fost criminali și complici la crimă. Am dovedit asta, în mod absolut indubitabil, în fața poliției din Chicago și a justiției. Nu în ultimul rând, le-am decodificat mesajele apărute în gazeta anarhistă *Arbeiter-Zeitung*... în care se vorbea despre construirea bombelor, despre înarmarea anarhiștilor și despre ambuscada pregătită pentru forțele polițienești în ziua aceea de mai, în Haymarket Square.

Drummond, șef divizie serviciu secret: Dar nu a fost prins cel despre care se spune că ar fi aruncat bomba... Schnaubelt.

Sherlock Holmes: Rudolph Schnaubelt.

Drummond, șef divizie serviciu secret: Da. Schnaubelt a dispărut pur și simplu. S-a făcut nevăzut. Probabil pentru totdeauna.

Sherlock Holmes: Nu pentru totdeauna, domnule Drummond. În luna mai vor fi cinci ani de când eu l-am găsit pe Rudolph Schnaubelt în Franța.

(Încăperea se umple din nou de hărmălaia vocilor surprinse. Vicepreşedintele Stevenson ridică o mână. Ceilalţi amuţesc. Vicepreşedintele întinde mâna spre comisarul-şef al Poliţiei Metropolitane, invitându-l să-şi spună opinia.)

Moore, comisar-șef poliția metropolitană: Eu nu am auzit de arestarea lui Schnaubelt.

Sherlock Holmes: Din păcate, domnul Schnaubelt a decedat înainte de a putea să-l arestăm. S-a aruncat printr-o fereastră și s-a înecat în apele repezi ale râului ce curgea sub ea. Însă nu înainte de a recunoaște... de fapt, poate că ar fi mai corect să spun „nu înainte de a se lăuda“ cu rolul jucat în conspirație *și* cu faptul că el a aruncat bomba în polițiști la data de patru mai 1886.

Brock, fost comisar-șef poliția metropolitană: Deci spuneți, domnule Holmes, că nu avem decât cuvântul dumneavoastră despre... această așa-zisă mărturisire a lui Rudolph Schnaubelt.

Sherlock Holmes: Aveți cuvântul meu și relatările celor doi extraordinari oameni ai legii care au fost cu mine când Schnaubelt s-a lăudat cu acțiunile lui și apoi a încercat să scape.

Drummond, șef divizie serviciu secret: Ne puteți spune numele acestora, domnule Holmes?

Sherlock Holmes: Desigur. Primul coleg prezent la fața locului a fost inspectorul Lepine, despre care v-am pomenit mai devreme; iar al doilea ofițer de poliție care a auzit mărturisirea lui Schnaubelt și care ne-a ajutat să-i scoatem cadavrul din apele râului a fost un tânăr și foarte promițător membru al poliției din

Bruxelles, subinspectorul Hercule Poirot. Dar am discutat suficient despre cazurile vechi. Spuneți-mi, acum, domnilor, ce anume aveți de gând să faceți în următoarele patru săptămâni – sau mai puțin – pentru a salva viața președintelui Grover Cleveland?

Sherlock Holmes se îndepărtă de ceilalți bărbați și se sprijini cu spatele de o bibliotecă plină cu reglementări și specificații pentru cazanele cu abur folosite la vapoare.

Vicepreședintele Stevenson făcu un pas înainte și se adresă celor din încăpere:

– Domnul Președinte ne cere nouă, celor care facem deja parte din grupul acesta, precum și tuturor celor pe care vom considera de cuviință să ni se alăture, să ne întâlnim de două ori pe săptămână în această chestiune ce vizează siguranța domniei sale. Eu cred însă că este suficient să ne întâlnim doar duminicile, de la ora zece și până la prânz.

– Duminicile! exclamă Brock. Acum trebuie să renunț la duminicile mele petrecute cu familia și la slujba de la biserică din cauza... din cauza acestui pericol iluzoriu? Plus că eu nu mai am nicio calitate oficială. Așa că nu am de ce să fiu aici.

– Este dorința domnului președinte ca dumneavoastră să faceți parte din acest grup, spuse cu blândețe vicepreședintele Stevenson.

– Și pentru care motiv? vru să știe fostul comisar-șef.

– Pentru că atunci când ați demisionat, detectivii dumneavoastră erau profund corupți, interveni Sherlock Holmes. Dumneavoastră ați plecat, dar

mulți dintre aceștia încă lucrează în poliție, unii au ajuns chiar în funcții înalte. Iar detectivii plătiți de bandele criminale sau de anarhiști ne pot periclita iremediabil planul. Este nevoie de experiența dumneavoastră în acest domeniu. Cu alte cuvinte, domnule, Președintele Statelor Unite vă ordonă să vă transformați într-un informator... parcă acesta este cuvântul folosit de criminalii din America.

Brock izbucni într-un torent de invective din care nu se înțelegea niciun cuvânt.

– În regulă, să trecem mai departe, spuse Stevens, de parcă tocmai ce ar fi fost votată în Senat o moțiune totalmente lipsită de importanță. Domnule comisar-șef Moore, fiți bun și explicați-ne rolul departamentului dumneavoastră în asigurarea protecției pentru președinte.

Comisarul-șef își drese vocea.

– Poliția Metropolitană se ocupă de siguranța președintelui în cazul aparițiilor sale în public.

– Ofițerii dumneavoastră îl însoțesc pe președinte spre și de la locurile de desfășurare a evenimentelor respective? întrebă Stevenson.

– Nu, domnule vicepreședinte.

Palid, cel de-al doilea om în stat privi la ceilalți bărbați din încăpere.

– Atunci cine îl însoțește pe președinte când merge prin oraș?

Tăcere.

– Cine îi asigură protecția președintelui când se află la Casa Albă? întrebă iar Stevenson.

– Poliția Casei Albe, răspunse comisarul-șef Moore.

– Și unitatea aceasta se află în jurisdicția dumneavoastră, domnule comisar-șef Moore?

– Nu în mod direct, domnule Vicepreședinte, șopti răgușit Moore și își drese iar glasul. Noi îi instruim pe recruți și îi trimitem la unitatea aceea, însă poliția de la Casa Albă are deplină autonomie.

– Cine conduce unitatea de poliție a Casei Albe? vru să știe Stevenson.

– Sergentul O'Neil, domnule, răspunse comisarul-șef Moore.

– Un *sergent*?

– Da, domnule.

– Câți ofițeri aveți cu totul în subordine la Poliția Metropolitană, domnule comisar-șef Moore?

– Două sute, domnule vicepreședinte.

– Fără cei de la Casa Albă.

– Fără, domnule.

– Și câți ofițeri sunt repartizați la unitatea de poliție de la Casa Albă?

– Până la începutul primăverii au fost trei, domnule vicepreședinte, spuse comisarul-șef Moore. Dar numărul mare și frecvența amenințărilor cu moartea primite de președintele Cleveland au dus la sporirea numărului ofițerilor cu încă douăzeci și patru. Deci, acum sunt douăzeci și șapte cu totul.

– Care lucrează în câte trei ture pe zi, presupun.

– Cam așa ceva, domnule vicepreședinte.

– Prin urmare, în orice moment al zilei există nouă ofițeri începători care păzesc viața președintelui.

– Da, domnule, zise Moore, care începuse să se simtă cam ofensat. Niciun președinte din istoria noastră nu a fost păzit de un număr atât de mare de oameni, singura excepție fiind președintele Lincoln, pe care uneori era escortat de regimentul de cavalerie sau de cel de infanterie incartiruite pe terenurile Casei Albe.

– Dar nu l-au însoțit și în seara aceea de la Teatrul Ford, spuse vicepreședintele Stevenson.

– Nu, domnule, răspunse Moore. Soldatul care trebuia să păzească loja președintelui a lipsit în seara aceea.

– Pe întâi mai, când președintele Cleveland se va duce la Chicago să deschidă Expoziția Mondială Columbiană în fața a cel puțin o sută de mii de oameni, de câți membri ai Poliției Metropolitane ori ai unității de la Casa Albă... sau din armată... va fi el însoțit?

Cei din încăpere se uitau încurcați unul la celălalt, neștiind cum să răspundă.

În cele din urmă, începu să vorbească tot comisarul-șef Moore.

– De niciunul, domnule vicepreședinte. Când șeful națiunii noastre merge în alte orașe, protecția lui devine responsabilitatea poliției din orașul respectiv.

Un moment lung și încordat Stevenson se uită la comisarul-șef Moore. Privirea îi rămăsese blândă, la fel ca tonul, dar aerul părea încărcat cu

electricitate. Apoi vicepreședintele îl întrebă pe șeful de divizie a Serviciului Secret:

– Domnule Drummond, am înțeles că în ultimele luni, departamentul dumneavoastră a căpătat ceva experiență în activitatea de asigurare a protecției domnului președinte.

– Foarte puțină, domnule, spuse Drummond. Cum bine știți, agenții noștri au o pregătire excelentă și sunt înarmați. În ultimele luni, poliția Casei Albe ne-a cerut din când în când sprijinul pentru asigurarea unei mai bune protecții domnului președinte Cleveland.

– La Casa Albă sau în deplasări? întrebă vicepreședintele.

– Atunci când iese din Casa Albă pentru discursuri sau apariții publice, domnule, răspunse Drummond.

– *Domnule*, acesta este rolul Poliției Metropolitane, se răsti comisarul-șef Moore.

Era limpede pentru toată lumea că domnul comisar-șef nu mai auzise despre amestecul Serviciilor Secrete în treburile poliției.

Drummond dădu din cap.

– Da, domnule comisar-șef, știm acest lucru. Dar, în cazul unor evenimente de mai mare amploare, așa cum a fost discursul președintelui din City Park, de Crăciun, departamentul dumneavoastră nu a trimis decât trei ofițeri în uniformă pentru a-i asigura paza. Și poate tocmai din cauza amenințărilor primite, poliția Casei Albe ne-a cerut atunci să trimitem șase agenți în civil.

– Nu era nevoie, râse batjocoritor comisarul-șef Moore.

Fără să-i dea atenție comisarului-șef al Poliției Metropolitane, vicepreședintele Stevenson spuse:

– Domnule Drummond, este adevărat că Serviciul Secret al Trezoreriei l-a însoțit pe președinte în deplasările domniei sale prin oraș?

– O, da! exclamă fostul comisar-șef Brock, cu un hohot strident de râs. Șase bărbați înghesuiți într-o trăsură, încercând să se țină după careta prezidențială, dar rătăcindu-se pe K Street! Ce mai com*e*die! Toată populația Washingtonului s-a amuzat pe seama voastră.

Drummond înclină capul.

– Ideea ca agenții noștri să meargă în urma caretei prezidențiale și-a dovedit ineficacitatea, domnule vicepreședinte. Pe de altă parte este de înțeles că domnul președinte Cleveland și consilierii domniei sale nu vor ca agenții să călătorească alături de ei, în careta prezidențială.

Vicepreședintele Stevenson își încrucișă brațele pe piept.

– Domnule Drummond, dacă Serviciul Secret ar primi din partea Congresului atribuții complete pentru asigurarea protecției președintelui, atât în Washington, cât și în timpul călătoriilor domniei sale, de câtă vreme ar avea nevoie agenția ca să se pregătească pentru îndeplinirea acestor atribuții?

Destul de nedumerit de întrebare, Drummond răspunse:

– Ar trebui să angajăm și să pregătim mai mulți agenți, domnule vicepreședinte. În prezent, nu am

putea nici măcar să-i asigurăm protecția aici în Washington, douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Iar agenții cei noi ar trebui să fie pregătiți în mod special... deoarece o gardă de corp trebuie să aibă anumite abilități speciale, diferite de cele ale ofițerului obișnuit de poliție.

– Prostii, bombăni Moore.

Drummond îi aruncă domnului comisar-șef o privire ca de gheață.

– Oare ofițerii Poliției Metropolitane sunt instruiți să se arunce în fața persoanei a cărei viață trebuie să o apere? întrebă el pe un ton coborât, însă foarte ferm. Ca să încaseze ei glonțul destinat persoanei respective?

– Normal că nu, se răsti Moore. Ideea în sine este absurdă. Poliția îl capturează pe suspect sau zădărnicește planurile presupusului asasin mai înainte ca acesta să apuce să apese pe trăgaci. Oamenii mei nu s-au calificat în arta sinuciderii.

– O, dar ca să fii un agent de protecție cu adevărat eficient exact tipul acesta de pregătire trebuie să îl ai, spuse Drummond sec. Să încerci să-l oprești pe asasin, dacă poți. Să încasezi tu glonțul destinat președintelui, dacă trebuie.

Moore se întoarse să se uite pe fereastră.

– Câtă vreme, domnule Drummond? repetă vicepreședintele.

– Până la începutul anului viitor, domnule vicepreședinte, pentru protecție douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru și însoțirea președintelui în toate deplasările. Va trebui să deschidem birouri în mai multe orașe. Să pregătim agenții în toate detaliile muncii de protecție.

Stevenson dădu trist din cap, ca și cum tot la data aceea se așteptase și el.

– Însă până atunci puteți să ne oferiți servicii de protecție ad-hoc? Când vă vom cere-o?

– Da, domnule, spuse Drummond.

– Atunci vă rog să dispuneți ca măcar opt dintre agenții dumneavoastră să-l însoțească pe președintele Cleveland la Chicago în luna mai.

– Așa vom face, domnule.

– Îmi permit să fac o sugestie, domnilor, interveni Sherlock Holmes.

Toți ochii se întoarseră spre celebrul detectiv, care stătea pe un colț al biroului.

– V-aș sugera, domnule Drummond, ca atunci când îi veți alege pe agenții care îl vor însoți pe președinte, printre criterii să fie și înălțimea și lățimea trunchiului persoanei respective.

– În cazul ăsta oamenii nu-l vor mai putea vedea pe președinte! se revoltă fostul comisar-șef Brock.

– Asta este și ideea, spuse Holmes. Mare păcat, totuși, că aceste gărzi înalte nu pot sta în jurul președintelui atunci când el primește diverși demnitari ori când ține discursuri publice. Dar cu cât vor fi ei mai lipiți de președinte, cu atât va fi el mai apărat.

Drummond dădu din cap și își notă ceva pe un carnețel.

– Printre agenții noștri foarte buni sunt destui care au asemenea staturi impunătoare, spuse el încet. Voi avea grijă să nu se dezlipească de președinte.

– Ridicol, mârâi fostul comisar-șef Brock.

Ignorând remarca lui Brock, vicepreședintele Adelai E. Stevenson dădu din cap spre Holmes și spuse:

– Rămâne stabilit, domnilor: ne vom întâlni aici în fiecare duminică, până vom pune la punct toate detaliile acestui transfer de responsabilități privind protecția personală a președintelui nostru.

Se întrerupse și se uită iar la Holmes și apoi la Brock și la Moore.

– Deși s-ar putea ca la întâlnirile viitoare să nu fie nevoie de prezența tuturor celor care ați venit astăzi.

– Cum se va numi comitetul acesta, domnule? întrebă Rockhill, de la Departamentul de Stat.

Stevenson surâse ușor.

– De vreme ce ne aflăm în biroul domnului Dismont, inspector general al Oficiului de Inspectare a Navelor cu Abur, propun ca micuțul nostru grup să poarte numele Comitetul de Inspectare a Navelor cu Abur. De acord?

Nu răspunse nimeni.

Înainte ca bărbații din încăpere să se îndrepte către ușă, vicepreședintele Stevenson mai spuse:

– O ultimă întrebare, domnilor. Care dintre dumneavoastră este persoana de legătură cu poliția din Chicago pentru asigurarea protecției domnului președinte la Expoziția Columbiană?

Tăcerea devenise stânjenitoare.

– O să o fac eu, domnule, spuse Drummond în cele din urmă.

– Și eu, zise comisarul-șef Moore. Oricum voiam să le telegrafiez.

Sherlock Holmes se îndepărtă de bibliotecă.

– Am de gând să merg săptămâna viitoare la Chicago ca să fac pregătirile necesare, spuse el, punându-și mănușile din piele de ied. Îmi va face o deosebită plăcere să fiu persoana de legătură cu poliția din Chicago, alături de domnul Drummond și Serviciul Secret al domniei sale.

Doi câte doi, cei șase bărbați au coborât cu liftul. Holmes a făcut pereche cu vicepreședintele. Din cauză că uriașul ascensor se scufundase cu șaptesprezece centimetri sub nivelul solului, cei doi au fost nevoiți să-i urce ca pe o treaptă atunci când au ajuns la parter.

Inspectorul general al Oficiului de Inspectare a Navelor cu Abur stătea în hol, împreună cu secretarul său. Amândoi aveau obrajii congestionați de indignare.

– Vă mulțumim, domnule Dismont, îi spuse vicepreședintele tulburatului inspector general. Vă vom anunța când mai avem nevoie să vă folosim biroul.

– Este de-a dreptul absurd, mormăi Dismond, făcând săritura de șaptesprezece centimetri până în lift.

Cei doi urcară înapoi la biroul lor, iar Holmes ținu ușa pentru vicepreședinte.

Odată ajunși pe trotuar, Stevenson se întoarse spre detectiv.

– Așa este, domnule Holmes?

– Ce anume să fie, domnule?

– Tot efortul nostru... ba nu, toată discuția noastră despre un posibil atentat al anarhiștilor... este ea absurdă? Suntem *noi* absurzi?

– Vom afla foarte curând, domnule vicepreședinte.

Și Holmes își atinse borul de la pălărie cu măciulia bastonului și se îndepărtă pe Constitution Avenue.

3

PIETRE FUNERARE PENTRU DANTURI ȘI PISICI DOMESTICE

Sâmbătă dimineață, un curier îi aduse lui Henry James un mesaj de la John Hay, în care acesta îl întreba dacă poate să treacă pe la vilă în după-amiaza respectivă – la orice oră – deoarece aveau ceva de discutat, dar să nu-i fie teamă, pentru că discuția nu va dura decât câteva minute.

James făcu o vizită la vila de pe colțul dintre H Street și 16th Street, având grijă să ajungă după prânz, dar înainte de ora ceaiului, pentru a nu-l obliga în vreun fel pe Hay.

De-abia ce-i înmânase lui Benson haina, pălăria și bastonul că Hay ieși grăbit din birou ca să-i strângă mâna, să-i mulțumească pentru că a venit și să-l conducă în salon.

– Dintotdeauna am admirat dalele pe care tu și Clara le-ați ales pentru pardoseala acestei încăperi, comentă James, cufundându-se în fotoliul de piele pe care i-l indicase Hay.

– Da? întrebă gazda lui, privind într-o doară în jur, de parcă nu mai văzuse nici pardoseala (și nici salonul) de ceva vreme. Parcă-mi amintesc că

marmura africană se numește Aurora Pompadour, iar restul este onix mexican.

– Șemineul din bibliotecă este preferatul meu în materie de pietre, spuse James. Mi se pare splendidă combinația de galben cu roșu.

– O, da... al naibii de greu am reușit să găsim pietrele pentru fundul vetrei. Toate erau prea roșii sau prea rozalii sau prea... nepotrivite. Așa că ne-am decis să folosim porfirul acesta de un roșu stins... dacă nu mă înșel, parcă i se zice Boisé d'Orient. Vrei să bei ceva, Harry?

– Nu... mulțumesc. Vreau doar să mă odihnesc puțin după plimbare. Când merg, mă gândesc la scris. Mi-a venit ideea unei noi piese, dar deocamdată nu este suficient de clară ca să pot vorbi despre ea.

James se grăbise să adauge ultima frază, pentru a-l asigura pe Hay că nu venise ca să discute despre scrierile lui.

– Atunci îmi pare și mai rău că te-am deranjat tocmai sâmbătă după-amiaza, zise Hay. Dar mi-am spus că se cuvine să te previn.

– Să mă previi?

– Și să te rog să mă scuzi, adăugă Hay. Tu și domnul Holmes veți primi o invitație la o cină restrânsă ce va avea loc mâine seară. Nimic sofisticat, doar Adams și câțiva prieteni, aici, la noi acasă. Jumătate din scuze sunt pentru faptul că invitația vine atât de târziu.

– Și cealaltă jumătate? murmură James.

– Uite ce este: atunci când ai venit, ai cerut discreție, ai dorit să nu facem cunoscută prezența

ta la noi în casă, dar asta a fost acum aproape două săptămâni, Harry. Știi bine cum circulă veștile în orașul nostru mic, oricâte eforturi am face noi să le oprim.

– Bineînțeles că știu, spuse James. Și mă bucur să aud că s-a întors Adams. De-abia aștept să-l văd.

– Susține că nu mai ia masa în oraș, zise Hay, parcă tot cu gândurile aiurea. Dar știi la fel de bine ca și mine că astea sunt doar vorbe. Acum Henry dă mult mai puține dineuri la el acasă, dar a rămas la fel de sociabil ca pe vremea când l-ai cunoscut tu. Pur și simplu vrea să lase *impresia* că s-a izolat de lume.

– În privința aceasta îl pot înțelege, spuse James. Îmi permiți să întreb pe cine ai mai invitat, în afară de Adams? King încă nu s-a întors, nu-i așa?

– Eu n-am auzit, zise Hay. I-am trimis o telegramă pe adresa clubului său din New York, dar nu am primit niciun răspuns. Probabil că acum e la un kilometru și jumătate în pântecele Mexicului, îngropat în diamante și pepite de aur.

James nu spuse nimic și îl aștepta să continue.

– Restul invitaților sunt vechii suspecți, încheie Hay.

James ținea bine minte că mai demult fusese cu Hay la o piesă mediocră pusă în scenă de un teatru londonez – un fel de melodramă comică și de aventuri. Zile întregi după aceea John Hay repetase întruna această replică deloc memorabilă (după părerea scriitorului): „Restul invitaților sunt vechii suspecți.“ Cunoscând cercurile sociale destul de închise prin care se mișcaseră mereu soții Adams, soții Hay, *et al.* [120], James pricepu acum motivul

pentru care expresia „vechii suspecți“ i se păruse atât de amuzantă prietenului său.

– O să vină Don și Lizzie, spuse Hay. Și Lodge și Nannie, bineînțeles. Și Adams... toată povestea asta e un fel de petrecere de bun venit pentru el. Și... a, da... săptămâna trecută, când m-ai întrebat ce-mi mai fac copiii, ți-am zis că Alice, Helen, Clarence și Del sunt plecați la școală, dar uite că Dell vine în weekendul ăsta de la St. Paul's Academy. De asemenea, o să ni se alăture și Helen.

– Splendid, murmură James, care nu putea suporta prezența copiilor, fie ei și mai măricei, la un dineu. Nu i-am mai văzut de foarte multă vreme. Mi-ai scris de curând că Del a crescut foarte mult.

În opinia lui James (probabil și în opinia lui John Hay, tatăl său), Adelbert – „Del“ – Hay, în vârstă de șaptesprezece ani, era un băiat cam leneș, cam greoi la minte și deloc interesant. Dar scriitorul nu-i mai văzuse pe cei patru copii de la vizita făcută de familia Hay la Londra, în urmă cu cinci ani.

– A crescut surprinzător de mult, râse Hay. Del are acum peste un metru optzeci și nouăzeci de kilograme. Și este unul dintre sportivii apreciați la St. Paul's. La toamnă pleacă la Yale, unde vrea să se apuce serios de fotbal. De fotbal *american*, Harry, sportul ăla în care jucătorii nu-și folosesc mai deloc picioarele.

– Fotbal american? încercă James să se arate interesat. Care-i diferența?

– Este un joc cu totul nou, spuse Hay. Este un fel de combinație, ca să zic așa, de fotbal și rugby european... mai mult rugby, mi se pare mie. Acum vreo zece, doisprezece ani, un student de la Yale, la vremea respectivă, un anume Walter Camp, a

stabilit regulile acestui joc nou. Acum Camp a ajuns director sportiv... antrenor principal de fotbal american sau cam așa ceva. Fotbalul ăsta e acum ultima modă în toate universitățile de elită. Și, n-o să-ți vină să crezi, Harry, dar Harvard și Yale sunt de câțiva ani într-o competiție acerbă. Nu știu ce să mai facă să câștige campionatul anual de fotbal american. Uite, numai anul trecut, un maestru de șah de la Harvard... parcă Lorin Deland îl cheamă... a introdus în tactica echipei o execuție nimicitoare... sau manevră... sau mișcare... care se cheamă „Pana Zburătoare“... să nu mă întrebi ce înseamnă, pentru că habar n-am... dar Yale tot a câștigat cu șase la zero. Del de-abia așteaptă să joace sub conducerea lui Walter Camp.

– Ziceai că vine și Helen mâine seară? întrebă James, care și-ar fi scos bucuros ochii cu un cuțit bont, dacă așa ar fi scăpat de discuția despre sport. Câți ani are acum? Optsprezece?

– Da, spuse Hay. Iar în ultima vreme s-a apucat serios de scris poezii, ba chiar și proză scurtă. Vezi să n-o lași să te monopolizeze, Harry.

– Când am văzut-o ultima oară, la Londra, deși nu avea decât treisprezece ani, mi s-a părut un interlocutor fermecător și tonic, remarcă James. Nu pot decât să-mi imaginez cât de plăcut va fi să mă „monopolizeze“ într-o discuție pe teme literare.

– Adams vrea să-l cunoască pe Sherlock Holmes, zise Hay, dintr-odată serios. Acesta este principalul motiv al cinei noastre... nu că Adams nu ar fi dorit să te vadă și pe *tine*, cu prima ocazie, Harry. Și e necăjit că nu a fost în țară acum o săptămână, când ai stat tu la noi. Dar nu am prea știut ce trebuie să-i spun cu privire la... toată povestea asta cu Holmes. Cine crezi tu că va veni mâine la cină? Sherlock Holmes sau Jan Sigerson?

– Pe numele cui ai trimis invitația? îl întrebă James.

– Pe numele domnului Holmes.

– Atunci sunt sigur că va veni domnul Holmes.

– A! Era să uit, exclamă Hay când îl conducea pe James spre ușă. L-am invitat și pe acela căruia Adams și Wendell îi zic... Băiatul.

– Băiatul, murmură James. Ah, adică... Aoleu... Dumnezeule mare. Mereu uit că acum se află la Washington.

– I-am cerut să-mi promită că o să se poarte frumos, spuse Hay.

Zâmbetul lui James era două treimi ironie și o treime anticipare.

– Vom vedea. Vom vedea.

Invitația la dineul oferit de soții Hay duminică seara la ora opt fusese adresată „Domnului Sherlock Holmes“, așa că detectivul se prezentă ca Sherlock Holmes. Prin bunăvoința Ambasadei Marii Britanii la Washington, reușise să găsească cele două cufere mari rătăcite în timpul călătoriei peste Atlantic, așa că își pusese un frac croit la Londra după ultima modă, pantofi de bal atât de lustruiți că, în caz de nevoie, și-ar fi putut aranja părul în ei, o capă neagră cu căptușeală stacojie din cea mai pură mătase, un joben înalt de șaisprezece centimetri, o vestă cu revere (așa cum cerea eticheta) și cămașă strălucitor de albă cu guler înalt. Deoarece era invitat la un dineu, iar nu la un bal, renunțase la mănușile albe.

Ceilalți bărbați erau îmbrăcați la fel, tot în fracuri. Nimeni nu își pusese noua ținută, numită „smoching“, mai puțin formală (și, din punctul de vedere al lui Holmes, absolut degradantă). Atunci când Hay a făcut prezentările, Holmes s-a văzut nevoit să-i acorde lui Adams laurii pentru cea mai veche, cea mai uzată, dar de departe cea mai frumoasă ținută a serii, chiar dacă fracul lui Henry Cabot Lodge [121] probabil costase de cinci ori mai mult decât ținuta prefectă, deși veche, a lui Adams. Singurul care nu se simțea în largul său în frac era Del, fiul musculos și cu ceafă ca de taur al lui Hay, pe care hainele păreau gata să crape dintr-o clipă în alta.

Cu excepția câtorva detalii nesemnificative, ținutele doamnelor se ridicau și ele la cele mai înalte standarde ale modei franceze și americane.

Prezentările și schimburile de politeți nu au durat decât câteva minute, după care invitații au fost poftiți în sufragerie.

În ciuda blazării sale, Holmes se simți cuprins de o oarecare admirație. În trecut luase cina cu prințul de Wales, cu regele Scandinaviei, într-o sumedenie de palate ale aristocrației din Anglia, din Franța și din restul lumii, dar nu-și putea aminti să fi văzut o sufragerie, candelabru sau masă mai frumoase. Observă dimensiunile încăperii unde s-ar fi putut cu ușurință organiza un banchet pentru cincizeci de demnitari din Departamentul de Stat și se miră de felul în care Clara Hay reușise să așeze masa pentru doar douăsprezece persoane (patru femei și opt bărbați) pentru o cină caldă și intimă, între prieteni.

Numărul femeilor nu era egal cu cel al bărbaților, dar Clara și John Hay compensaseră acest neajuns prin amplasarea înțeleaptă a invitaților lor și a

superbelor, dar scundelor decorațiuni care nu-i împiedicau pe comeseni să se vadă. După ce s-au așezat la locurile lor (în spatele fiecărui scaun se afla câte un servitor îmbrăcat tot în frac, care avea sarcina să îi ajute să se așeze sau să se ridice de la masă), Holmes privi îndelung în jur, încântat de ceea ce vede.

În capul mesei nu stătea John Hay, cum ar fi fost normal să o facă la cina oferită de el, în propria lui casă, ci Henry Adams. Astfel era foarte bine scoasă în evidență intenția de a-i ura „bine ai venit acasă, Henry“ prin organizarea acestui dineu, însă detectivul avea vaga bănuială că scaunul adus anume pentru Adams avea șezutul puțin mai înălțat, poate cu ajutorul unor perne suplimentare, iar astfel micuțul omuleț chel ajungea la înălțimea celorlalți.

Apoi, pe latura dreaptă a mesei (unde stătea și Holmes), se afla proaspătul senator de Massachusetts, Henry Cabot Lodge (dichisit până în vârful unghiilor sale perfect manichiurate și până la ultimul fir al bărbii perfect tunse), bărbat cu privirea rece, *foarte* rece. Urma impozanta și extrem de însuflețita Clara Hay (a cărei rochie din mătase albastru-regal, cu mâneci și garnituri din mătase satinată și catifea de culoarea granatelor și cu un model din pene de păun tot de culoarea granatelor, ar fi putut fi considerată extraordinar de originală, dacă nu ar fi apărut în numărul din martie al revistei *Harper's Bazaar).* Venea după aceea senatorul de Pennsylvania James Donald Cameron (ai cărui ochi negri și triști erau coborâți la colțuri, așa cum era și mustața lui cea deasă). Urma apoi Sherlock, exact față în față cu Henry James. Detectivul își dădu imediat seama că așezarea lor la mijlocul mesei nu putea fi o întâmplare: din locul acela amândoi puteau discuta fără dificultate cu toți ceilalți invitați. La stânga lui

Holmes, stătea tânărul „Del“ Hay, zâmbitor și greoi, dar evident obișnuit să ia masa în compania unor asemenea personalități marcante ale epocii, cum erau Henry Adams, senatorul J. Donald Cameron, scriitorul Henry James și miliardarul congresman cu ochi de gheață, proaspăt devenit senator al Statelor Unite, Henry Cabot Lodge.

La capătul mesei, în stânga lui Holmes, se afla un alt „invitat special“ al serii, tânărul comisar guvernamental Theodore Roosevelt [122]. Despre acest individ Holmes nu știa decât ce-i spusese Henry James – și anume că se cunoștea de ani buni cu Hay și Adams și King și cu regretata Clover Adams și că aceștia obișnuiau să-i spună „Băiatul“.

Însă pe detectiv îl interesa mai mult ce remarca la tânărul de lângă el. Theodore Roosevelt emana agresivitate chiar și când făcea gesturi de extremă politețe, cum a fost momentul când a ajutat-o pe tânăra Helen Julia Hay să ia loc la stânga lui. Cu ochi mici care aruncau priviri furișe din spatele pince-nez-ului, mustață tunsă militărește, prea mulți dinți în gură – dinți mari, cabalini, strălucind într-o grimasă ca de armăsar înaintea împerecherii și trup bine legat, mai puternic decât cel al sportivului Del Hay, veșnic zâmbitorul Theodore Roosevelt părea pregătit să-i atace pe toți cei de la masă.

Sau să-i mănânce de vii, își spuse Holmes.

Helen Julia, fiica de optsprezece ani a lui John Hay, stătea la stânga lui Roosevelt. Lui Holmes i se părea a fi una dintre rarele frumuseți feminine care reușea să întruchipeze imaginea „Tinerei Gibson“ [123]: gâtul lung și alb, părul coafat ca un norișor în jurul capului, rochia din șifon moale, perfect mulată pe silueta ei perfectă – înaltă și

zveltă, dar cu sâni și coapse rotunjite. Totodată, tânăra Helen degaja un aer inconfundabil de inteligență și sănătate.

Chiar vizavi de Holmes stătea Henry James, cu chelia-i strălucind în lumina lumânărilor. Detectivul remarcă din primul moment că James se simțea în elementul lui în compania a doi senatori, a unui bărbat care era nepot și strănepot de președinți ai Statelor Unite, a câtorva dintre cei mai bogați oameni din America, a patru istorici de renume, a trei dintre cele mai frumoase femei pe care le văzuse Holmes în ultimii ani și a unui tânăr și energic canibal care își etala în zâmbet dinții de dimensiunea pietrelor funerare.

Evident că soții Hay îl avantajaseră pe James, așezându-l la masă între două femei frumoase: Helen Julia Hay la dreapta lui și Nannie Lodge la stânga.

Nannie Lodge, care stătea între scriitor și John Hay, era o femeie încântătoare în stilul Epocii de Aur a Americii [124]: zveltă, blondă, cu talie de viespe, mâini delicate și fire prietenoasă. Însă cea mai remarcabilă trăsătură a acestei frumuseți de patruzeci și trei de ani erau ochii... ochi pe care prietenul lui Holmes, doctorul Watson, i-ar fi descris pe loc folosind adjectivul „fascinanți“ și despre care Margaret Chanler scrisese că „au culoarea cerului atunci când se aprind stelele“.

Dar niciuna dintre expresiile acestea poetice nu-i trecuse prin minte lui Holmes în seara aceea de duminică, 2 aprilie 1893, când studie ochii lui Nannie Lodge (femeia era întoarsă spre stânga, pentru că îi spunea ceva lui John Hay și nu observă privirea scrutătoare a detectivului îndreptată asupra ei. Holmes reținu intensitatea blândă a ochilor doamnei Cabot Lodge și își va aminti de ei

peste ani, atunci când prietenul lui de la vremea respectivă, pictorul John Singer Sargent, se va lamenta că nu a avut șansa de a-i face portretul lui Nannie Lodge, spunând: „Atât de mult îmi plăcea doamna aceea, că poate aș fi reușit să surprind ceva din bunătatea și inteligența trăsăturilor ei și albastrul de neuitat al ochilor ei.“

Poate.

Dincolo de Nannie Lodge și de surâzătorul John Hay, în colțul mesei, chiar lângă domnul Adams, stătea adevărata frumusețe a dineului: Lizzie Cameron.

Henry James îi spusese pe drumul către casa soților Hay că soția permanent melancolicului senator Cameron era cea mai frumoasă și cea mai dezirabilă femeie din Washington. În maniera sa rece și distantă, Sherlock Holmes reuși să înțeleagă imediat temeiul pentru această caracterizare. Rochia lui Lizzie Cameron era deopotrivă mai simplă și mai îndrăzneață decât a tuturor celorlalte femei de la masă. Umerii albi îi erau dezgoliți. Brațele lungi, de un alb pur, se terminau cu mâini cu degetel subțiri și lungi parcă anume dăruite de Dumnezeu pentru a mângâia obrajii și părul bărbaților. Gâtul ei lung nu avea niciun fel de podoabă, iar chipul îi era și el alungit. Pentru seara aceea își prinsese părul la tâmple și și-l ridicase într-un coc la spate și totuși părea incredibil de natural.

În cele câteva minute de când se așezaseră la masă, Holmes remarcase și admirase frumusețea lui Lizzie așa cum o pisică ar admira un castron cu lapte din care nu are de gând să bea. Henry Cabot Lodge considera frumusețea soției prietenului său drept un dat al vieții, tânărul Del Hay o știa pe Lizzie Cameron încă din copilărie și o considera

doar o prietenă a părinților ei, iar Theodore Roosevelt îi adresa în treacăt rânjetul lui amenințător, cu bunăvoința indiferentă a unuia însurat de curând. Senatorul James „Don“ Cameron, care avea să împlinească șaizeci de ani peste doar două luni, arăta într-atât de nefericit de parcă fusese încornorat de zecile și sutele de bărbați care visaseră să intre în grațiile frumoasei Lizzie Cameron.

Holmes bănuia (de fapt, era sigur) că Lizzie Cameron cocheta, flirta, ațâța și flirta din nou, dar în realitate nu acorda nimănui favorurile ei. Nici măcar sărmanului Adams, despre care detectivul va afla curând că, în urma unei telegrame ademenitoare trimise de Lizzie, făcuse șaisprezece mii de kilometri din Mările Sudului până la Paris și, odată ajuns acolo, frumoasa doamnă nici nu voise să-l vadă. Nici măcar bietului John Hay care, după cum sesizase Holmes încă din prima clipă, intenționa să-i declare curând atracția fizică pe care o simțea pentru ea, dar care, după inevitabila respingere, avea să se alăture lui Henry Adams și mulțimii de bărbați între două vârste și cu suflete triste, care fuseseră retrogradați la rolul de „pisici domestice“ în viața lui Lizzie Cameron.

Holmes mai bănuia (era convins) că Lizzie Cameron era o persoană periculoasă și perfidă. Și, din moment ce nici profesorul Moriarty și nici Lucan Adler nu fuseseră invitați la acest dineu, Lizzie Cameron era cea mai periculoasă și mai perfidă persoană de la masă.

Sosiră stridiile și cina începu.

4

O ȘOCANTĂ INSUFICIENȚĂ DE RAȚE

Câtă vreme oaspeții se întrețineau înainte de cină, Henry James a intrat în bucătărie să-l salute pe bucătarul lui Hay, Charles Ranhofer, care fusese bucătarul lui William Waldorf Astor – cel mai bogat om din America – până în 1891, când acesta se mutase în Anglia. Ranhofer urma să-și publice o carte de bucate, de peste o mie de pagini, purtând titlul *Epicurianul* și care avea să se vândă în întreaga lume în mult mai multe exemplare decât oricare dintre romanele scrise vreodată de Henry James.

James îl cunoscuse pe Ranhofer când fusese oaspete la Lansdowne House, locuința închiriată a lui Astor de la Londra, și auzise adesea de renumele maestrului culinar când acesta încă lucra la restaurantul Delmonico's de pe Fifth Avenue.

În seara aceasta, celebrul bucătar se agita în imensa bucătărie a lui Hay strigând comenzi și ultimatumuri personalului suplimentat și nu avea timp nici măcar să schimbe câteva cuvinte cu James. Așa că scriitorul îi ură toate cele bune... dar nu înainte de a arunca o privire peste meniu.

Meniu

Huîtres en coquille Ruedesheimer [125]

Potage tortue vert Amontillado [126]

Caviare sur canapé Médoc [127]

Homard à la Maryland Royal Charter [128]

Ris de veau aux champignons [129]

Selle de mouton

Pommes parisiennes Haricots verts [130]

Suprème de volaille [131]

Pâté de foie-gras, Bellevue [132] *(ilizibil)*

Sorbet à la romaine [133]

Ţigarete

Rață mică, maioneză cu țelină, vin Clos de Vougeot

Platou cu brânzeturi, vin de Porto

Glacée à la napolitaine, Château Lafite [134]

Vin vechi de Madeira

„Țigaretele“ fuseseră șterse, fapt cu care James era întru totul de acord, mai ales atunci când se afla în compania doamnelor, dar și pentru că nu mai era la modă ca fumatul să fie inclus în meniurile aristocraților din Anglia și de pe Continent.

Stridiile au fost urmate de o supă, fel ușor de mâncare căruia James nu-i dădu prea mare atenție pentru că se întreținea cu superbele femei din dreapta și din stânga lui; apoi li se servi un fel cu pește.

Primele zece minute ale conversației au constat, în mare parte, din întrebări adresate lui Sherlock Holmes, aproape exclusiv de doamnele de la masă. Era într-adevăr un detectiv care colabora cu poliția? Ce anume făcea un asemenea detectiv? Aventurile lui au fost, într-adevăr, tot atât de palpitante ca acelea pe care ele le-au citit în *The Strand* și în *Harper's Weekly*?

– Mă tem că nu vă pot răspunde la ultima întrebare, spuse Holmes cu accentul lui englezesc, tăios și protocolar, dar foarte amabil. Domnul doctor Watson a început să publice aceste așa-zise cronici ale cazurilor mele doar de un an sau doi și

vă mărturisesc cu toată sinceritatea că nu am avut nici timpul și nici ocazia să citesc vreuna.

– Dar se bazează pe fapte reale? se interesă Helen Julia Hay.

– Foarte posibil, zise Holmes. Însă prietenul meu, doctorul Watson, și editorul și agentul lui, domnul Doyle, s-au angajat să-și distreze cititorii. Iar, din câte știu eu, adevărul crud și distracția doar rareori merg mână în mână.

– Și *Silver Blaze*? întrebă Clara, pe un ton sfios, dar plin de hotărâre. Cazul acesta a fost adevărat, nu este așa?

– Cine sau ce anume este Silver Blaze? întrebă Holmes.

Clara se fâstâci puțin, dar reuși să spună:

– Cazul cu... numele calului de curse care a fost furat... care a fugit... povestirea din numărul de luna trecută al *Harper's Weekly.*

– Trebuie să recunosc că nu am auzit în viața mea de un cal de curse cu numele de Silver Blaze, doamnă Hay, zise Holmes.

– Vezi, Clara, interveni John Hay, ți-am spus că-i doar ficțiune. Ori de câte ori mă duc în Anglia, pierd o avere la curse și nici eu n-am auzit vreodată de vreun mânz pe care să-l cheme „Silver Blaze".

Holmes zâmbi ușor și adăugă:

– Dar este adevărat că în 1888 am avut un caz neînsemnat cu un cal pe nume Seabreeze – câștigase cursele de la Oaks și St. Leger în anul acela. Însă „dispariția" lui a fost, în realitate, o

plimbare pe care a făcut-o în miez de noapte. A fost găsit de un fermier din vecinătate, iar eu am fost nevoit să recurg la întreaga mea pricepere detectivistică pentru a urmări urmele copitelor în noroi până la casa omului.

Toți începură să chicotească, dar Clara nu se lăsă:

– Deci antrenorul *nu* a fost găsit mort?

– Ba da, spuse Holmes. Însă acela a fost un simplu accident. Bietul flăcău îl ducea pe Seabreeze la plimbarea de seară și se pare că a observat o oarecare problemă la copita din dreapta spate. A îngenuncheat în spatele mânzei – ceea ce este o idee proastă și în circumstanțele cele mai bune – și, pentru că se înserase, a aprins un chibrit înainte de a-i ridica piciorul ca să vadă despre ce era vorba. Din instinct, Seabreeze a lovit o singură dată, iar capul bietului om a fost...

Holmes se întrerupse și privi la chipurile strălucitoare din jurul mesei scânteietoare.

– Asta a fost toată povestea: a murit pe loc din cauza loviturii la cap. Nu a fost vorba de niciun act criminal.

– Pe mânzul din povestire îl chema Silver Blaze, spuse Clara Hay. Și era mânz, nu mânză.

Începu să râdă și toți invitații râseră împreună cu ea.

Gazde cu multă experiență, John Hay și Henry Adams reușiră să mute atenția de la Sherlock Holmes și, foarte curând, toată lumea începu să participe la conversație. Doisprezece meseni era numărul ideal pentru o discuție prietenoasă și apropiată, cu atât mai mult cu cât la cină luau parte și asemenea interlocutori reticenți precum Henry

Cabot Lodge, Don Cameron și surâzătorul, atentul, politicosul, dar foarte tăcutul Del Hay.

James își aduse brusc aminte că Adams și Hay (la fel ca și regretata Clover) nu erau nici prea educați și nici prea scorțoși ca să nu se distreze făcând calambururi.

– Bietul nostru Vito Pom Pom a venit azi acasă cu o rană la ochișor, spuse Nannie Lodge, suficient de tare ca să fie auzită de Helen Julia Hay, din partea cealaltă a lui James.

Rezultatul a fost că a auzit-o toată lumea de la masă.

Reacțiile nu întârziară.

– Îngrozitor, exclamă Henry Adams. Dar am uitat, Nannie... Vito Pom Pom este o rudă sau un servitor de-al vostru?

– *Henry,* suspină doamna Lodge. Știi foarte bine că Vito Pom Pom este cățelușul nostru cel drag și scump, pomeranianul [135] nostru.

– Pomeranianul *tău* drag și scump, comoara mea, murmură Henry Cabot Lodge pe ton dezaprobator de bas, ce făcu să tremure candelabrul de cristal.

– Straniu, spuse John Hay. Și eu care credeam că noile legi ale imigrației au reușit să oprească fluxul de refugiați din Pomerania [136]. Tragic, tragic.

Nannie Lodge îi aruncă o încruntătură drăgălașă lui Hay, așezat la stânga ei.

– Diagnosticul pe care l-aș da eu este că Vito Pom Pom suferă probabil de miopie, spuse Henry Adams.

– Cel mai sigur, de *miorlau*pie, se amuză Hay.

Cei care își îngăduiau să râdă la astfel de jocuri de cuvinte – grup în care cu siguranță nu se încadrau nici senatorul Lodge și nici senatorul Cameron și la care Del Hay nu știa dacă să adere sau nu – râseră în voie.

– Ar fi putut să fie mult mai rău, spuse încet Henry James. Prietenul Vito ar fi putut fi complet e*miau*sculat.

Gluma scriitorului a fost urmată de o pauză foarte scurtă, după care se auziră alte chicoteli. Singură Lizzie Cameron râse cu poftă – hohote proaspete, vesele, nestingherite.

Apoi, fără nicio legătură cu subiectul, așa cum fac îndeobște tinerii, Helen Julia Hay se adresă tuturor celor de la masă:

– Nu-i așa că de-abia așteptați vara ca să mergeți la Târgul Mondial de la Chicago? Eu, una, nu mai pot de nerăbdare! Numai lucruri minunate am citit despre Orașul Alb [137]!

– Nu-i tocmai un târg, scumpa mea, o corectă tatăl ei. Chicago găzduiește *Expoziția* Mondială Columbiană, care comemorează împlinirea a patru sute de ani de când Columb a descoperit America.

– Dar suntem în o mie opt sute nouăzeci și *trei* [138], protestă Del.

Henry James întinse palmele.

– Columb a greșit cu... cu cât? Ce distanță e de aici până în Trinidad? Trei mii două sute de kilometri?

– Trei mii cinci sute, spuse Henry Adams.

– Deci Columb a acostat la trei mii cinci sute de kilometri distanță de țărmul Americii, continuă James. Iar Expoziția a greșit cu un an aniversarea acestei non-descoperiri. Putem spune că suntem chit.

Hay se întoarse către Adams:

– Ești sigur în privința celor trei sute de kilometri în plus?

– Destul de sigur, spuse Adams cu un zâmbet mic și răutăcios, dar fermecător totodată.

– Dar știți că atunci când Columb a debarcat în Trinidad, insula era locuită de triburi vorbitoare de caraibă și arawak? spuse Helen pe un ton mai degrabă anticipativ decât satisfăcut pentru că avea habar de asemenea fleacuri.

– Cum se numește locuitorul din Trinidad? vru să știe Lizzie Cameron? Trinidadian?

– Prescurtarea este ’dadian, zise John Hay.

– Domnișoara Hay are dreptate când spune că indigenii vorbesc limbile caraibă și arawak, interveni Theodore Roosevelt, cu voce tunătoare chiar și atunci când vorbea destul de încet. Dar asta s-a întâmplat doar după invazia pomeranienilor din anul 1439 d.Hr.

Ajunseseră deja la cel de al patrulea vin din cele nouă servite la dineu și râsetele erau deja mai dese și mai dezinhibate.

– Vito Pom Pom pricepe doar limba arawak? întrebă Nannie Lodge. Cât de greu trebuie să-ți fie.

– Probabil ăsta-i motivul pentru care ghemotocul ăla de păr, mare cât un șobolan, nu-i capabil să

înțeleagă nici cele mai simple comenzi, mârâi senatorul Henry Cabot Lodge.

Nannie își flutură unghiile lăcuite spre soțul ei.

– Dar nu vreau să pierd Târgul și Orașul Alb și Roata domnului Ferris și trupa de vodevil a domnului Cody [139], cu spectacolele lor inspirate din Vestul Sălbatic și... tot restul, exclamă Helen Julia Hay, pe un ton ce-i scădea zece ani din vârstă.

– Nici nu ai de ce să le pierzi, spuse senatorul Don Cameron. Niciunul dintre noi nu plecăm în Europa înainte de luna iulie. Expoziția se deschide la data de întâi mai. Drept care, cândva în luna mai, voi aranja să ni se pună la dispoziție câteva vagoane particulare și vom merge cu toții. De acord, Adams?

Henry Adams mormăi ceva. Apoi aruncă o privire către Lizzie Cameron și făcu semn că era de acord.

– Hay?

– Absolut. Venim cu tine, Don.

– Ce ziceți, domnule Holmes? Veniți și dumneavoastră? îl întrebă Cameron. Vagoanele ne vor lăsa chiar la intrarea Târgului și vom găsi camere pentru toți.

– Vă mulțumesc pentru invitație, dădu din cap Holmes. Dar eu s-ar putea să ajung mai devreme la Expoziție. Vom vedea.

Helen Julia Hay nu bătu din palme, ci și le împreună ca o fetiță ce-și spune rugăciunea înainte de culcare. James își zise că surâsul ei merita din plin mult prea fadul și des uzitatul epitet „radios“.

Friptura foarte condimentată din spată de oaie a constituit singura abatere de la protocolul unor asemenea dineuri. În loc de feliile foarte subțiri, așezate alături de sos pe farfuriile calde, friptura a fost tăiată chiar în sufragerie de maestrul culinar Ranhofer și a fost servită între două antreuri. În tăcere, servitorii se apropiară și reumplură paharele cu șampanie.

– Asta-i o șampanie a-ntâia, exclamă senatorul Don Cameron. Parcă o recunosc, dar parcă nu. Ce este, John?

– Royal Charter, răspunse Hay.

– Credeam că Royal Charter se găsește doar la restaurantul Delmonico's, tună Roosevelt.

– Chiar așa și este, spuse Hay.

– Aș prefera să-mi petrec toată vara la Expoziția din Chicago decât în plictisitoarea aia de Europă, în plictisitoarea aia de Elveție, spuse Helen.

– Cred că vom merge câteva săptămâni la Zermatt și Lucerna cu soții Cameron și Lodge și cu domnul Adams, zise Clara Hay. Târgul va trebui să se descurce și fără noi în iulie și august.

– Asta-i cea mai bună atitudine, spuse Adams. În 1876 am fost la Expoziția Centenară [140] și, în afară de avertismentul că ne vor fi invadate căminele de noua invenție care era telefonul, toată afacerea a fost exagerată și inutilă.

– Mai puțin sceneta aia în care l-au scalpat pe Custer [141], interveni John Hay. Aia chiar a fost *amuzantă.*

– John! se indignă Clara.

Hay își puse mâinile în poală și adoptă un aer pocăit.

– La Expoziția de la Chicago *vine* Buffalo Bill cu trupa lui, spuse Roosevelt. Am aflat că s-ar putea să reia sceneta cu înfrângerea lui Custer, cu Sitting Bull [142] în rolul principal. Asta chiar că ar fi nostim.

– Dar nu a luptat și Crazy Horse [143] alături de Sitting Bull împotriva lui Custer și a trupelor lui? întrebă Del.

– Ba da, ba da, tună iarăși Roosevelt, rotindu-și trunchiul, pentru ca toată lumea să beneficieze de splendoarea rânjetului său. Însă noi l-am omorât pe Crazy Horse în 1877.

– Ați scris o istorie a Vestului Sălbatic, domnule Roosevelt, nu-i așa? îl întrebă Lizzie Cameron. Și mi se pare că va apărea curând, da?

Roosevelt încuviință din capul masiv, înclinat brusc cu modestie.

– Așa este. Se numește *Cucerirea Vestului*. La vară ar trebui să apară primele două volume. Dar, chiar dacă am lucrat ani buni la cartea aceasta, n-aș dori să vorbesc despre mâzgălelile mele în prezența unor asemenea istorici însemnați.

Foarte adevărat, își zise James. Probabil că Henry Adams era cel mai prețuit istoric american în viață, iar volumele sale despre administrația Jefferson erau considerate capodopere ale genului. Cartea lui John Hay despre fostul lui șef, Abraham Lincoln, scrisă în colaborare cu vechiul său prieten, John Nicolay [144], se vânduse bine și în America, și în Europa și era considerată *cartea* de referință a administrației Lincoln. Străbunii lui Henry Cabot Lodge nu fuseseră prieteni la cataramă cu George Washington, dar Lodge tocmai terminase o cronică

magistrală despre primul președinte american. Tânărul Roosevelt, cu toată energia lui debordantă și realizările lui intelectuale, avea multă dreptate să dea dovadă de modestie în prezența unor asemenea străluciți istorici.

Sau oameni politici, își spuse James.

Don Cameron începu brusc să vorbească, pe un ton surprinzător de puternic și pițigăiat. James aproape că uitase că Soțul cu Chip Mohorât era senator al Statelor Unite.

– Nu aveți de ce să vă temeți de mine, domnule comisar Roosevelt. Eu nu am scris nicio cronică despre nimic și despre nimeni. Și nici nu am de gând să o fac. Prefer să *citesc* istorii și biografii în tihna biroului meu.

– Dar știi atât de multe lucruri despre care ai putea scrie, Don, îi zise John Hay. Doar ai fost ministru de Război în administrația președintelui Grant, pe perioada Războiului Sioux [145], așa este?

Cameron dădu din cap.

– Ce perioadă interesantă trăim noi acum, reflectă Adams. În doar câțiva ani... sau poate unui moșneag ca mine i se par a fi fost „câțiva“... am trecut de la confruntările sângeroase dintre indieni și trupele lui Custer, la spectacole de vodevil în care un șef important de trib, așa cum este Sitting Bull, își joacă propriul rol. Cucerirea Vestului Sălbatic prezentată cu umor. Masacru fără sânge. Bătălie fără morți.

– Domnule Roosevelt, spuse Nannie Lodge, am auzit că aveți o fermă pe undeva prin vest... sau *ați avut* una. Ați fost vreodată nevoit să împușcați vreun indian?

James îl privi cu atenție pe tânărul funcționar guvernamental. Știa că Roosevelt cumpărase ferma și se mutase acolo, după ce prima și mult iubita lui soție, Alice, murise la nașterea copilei lor, în februarie 1884. La fel ca Adams, care nu mai vorbise niciodată despre Clover în public, și Roosevelt evita să pomenească numele soției sale. La scurtă vreme după moartea ei, tânărul își lăsase fiica (botezată tot Alice) în grija surorii lui și se mutase în pustietățile din Dakota, ca să se facă fermier și cowboy și să ia viața de la început.

Roosevelt îi adresă lui Nannie un zâmbet și mai larg decât cele de până atunci, uluindu-l pe Henry James, care nu ar fi crezut că așa ceva era posibil.

– Doamnă Lodge, am tras în indieni, în bandiți albi, în mexicani beți, în mexicani treji, în urși grizzly, în lupi și scorpioni și șerpi cu clopoței și în încă o sută din cele mai îngrozitoare creaturi lăsate de Dumnezeu pe pământ. Și, de obicei, nimeresc ce împușc.

– Credeți că indienii se numără printre cele mai îngrozitoare creaturi lăsate de Dumnezeu pe pământ, domnule Roosevelt? îl întrebă Lizzie Cameron.

Roosevelt își întoarse privirea spre ea și lentilele ochelarilor îi luciră ca două faruri în lumina blândă a lumânărilor, reflectată de cristalul candelabrului.

– Așa cum a aflat și soțul dumneavoastră, doamnă Cameron, în perioada când a fost ministru de Război, zise Roosevelt cu același rânjet pe chip, cel mai just război din toate câte există este acela împotriva sălbaticilor... deși este foarte adevărat că un asemenea război poate fi de asemenea și cel mai sângeros și inuman. Civilizația noastră trebuie să fie profund îndatorată aprigilor coloniști care,

cu pușți Remington și cuțite Bowie, i-au alungat pe acei sălbatici din teritoriile noastre de la vest.

– Deci crezi că nu-i loc pentru populațiile indiene în viitorul națiunii noastre? îl întrebă John Hay, pe un ton blând, dar pătimaș.

– American și indian, bur și zulus [146], cazac și tătar, neozeelandez și maori [147], se înflăcără Roosevelt. În fiecare situație, indiferent cât de oribile au fost multe din acțiunile învingătorului alb, acesta a pus bazele pentru viitoarea măreție a unei națiuni puternice. Este extrem de important ca America, Australia și Siberia să scape din mâinile roșii, negre și galbene ale proprietarilor lor indigeni și să devină patrimoniul mondial al rasei dominante.

Maestrul culinar Ranhofer adusese pe o măsuță cu rotile *la pièce de résistance* a cinei – o tartă delicioasă cu ficat de gâscă și trufe în aspic, arajate în straturi în aluat copt în formă de cochilie –, iar acum servitorii aranjau feliile pe farfuriile încălzite și le puneau pe masă. Însă dintre toți doar Roosevelt începu să mănânce, iar Ranhofer se retrase în bucătărie, enervat de lipsa de interes a mesenilor. Aceștia uitaseră cu totul de minunea din farfurii, așteptând ca tânărul comisar guvernamental să-și continue ideea.

Între îmbucături mari și lacome, Roosevelt își ridică ochii din tarta aburindă cu ficat de gâscă și i se adresă lui Lizzie Cameron:

– Vedeți dumneavoastră, doamnă, în modesta mea carte, *Cucerirea Vestului,* se prezintă în detaliu cum greu câștigata supremație a albilor asupra sălbaticilor și asupra teritoriilor lor de pe acest continent a dat naștere unei noi rase a omenirii... Rasa Americană.

Henry Adams își drese glasul.

– Editorul meu din Anglia mi-a trimis manuscrisul noii cărți a lui Charles H. Pearson, care cred că va apărea anul viitor. Se intitulează *Existență și caracteristici naționale*. Ați auzit cumva de domnul Pearson, domnule Holmes? Sau, poate, l-ați și întâlnit?

– Da, am auzit, răspunse Holmes. Nu am avut plăcerea să fac cunoștință cu domnia sa. Parcă s-a retras de curând din Parlament.

– Așa este, zise Adams, scotocindu-se în buzunarele de la haină și vestă. Am copiat una din... pentru o posibilă recenzie... și vreau să vă... o, da, iat-o.

Scoase o bucată împăturită de hârtie, o desfăcu și o așeză lângă farfuria neatinsă, apoi se aplecă să o poată descifra. Capul pleșuv îi strălucea în lumina lumânărilor.

– Temerile domnului Pearson pentru secolul ce va veni... și pentru viitorul nostru și al Europei... sunt exprimate așa:

Vocea lui Adams era egală și fermă:

– Nu este prea departe ziua când europeanul va privi în jur și va observa că globul pământesc este înconjurat de o zonă cu rase negre și galbene, care nu vor mai fi prea slăbite ca să nu recurgă la agresiune, nu se vor mai afla sub tutela nimănui, ci vor fi independente, vor avea propriile lor guverne, vor monopoliza comerțul regiunilor lor și vor îngrădi dezvoltarea industrială a europenilor; nu este prea departe ziua când chinezii și locuitorii Hindustanului, statele din America Centrală și de Sud, care la vremea respectivă vor fi predominant indiene... vor avea flote în mările Europei, vor fi

invitate la conferințele internaționale și li se va căuta sprijinul pentru soluționarea gâlcevilor din lumea civilizată. Cetățenii acestor state vor intra în relații cu rasele albe, se vor îmbulzi la cursele de cai din Anglia sau în saloanele din Paris și vor contracta căsnicii mixte. Este inutil să spunem că orgoliul nostru național nu ar fi umilit dacă așa ceva s-ar întâmpla... Ne vom trezi într-o bună zi și vom vedea că suntem înghiontiți și îmbrânciți de popoare pe care întotdeauna le-am considerat inferioare nouă și obligate să ne îndeplinească nevoile. Singura noastră consolare va fi că aceste schimbări erau inevitabile.

Adams împături la loc foaia de hârtie, își scoase ochelarii și se uită în partea cealaltă a mesei la tânărul Roosevelt de pe chipul căruia rânjetul nu se șterse încă.

– Nu sunteți de acord, domnule Roosevelt? îl întrebă el.

– Pearson vorbește în primul rând despre rasele negre și galbene, spuse tânărul. Până când vor fi ei în stare să ne amenințe din punct de vedere militar sau economic, descendenții negrilor și chinezilor de azi vor fi la fel de înțelepți ca atenienii. Rasa americană... firește, și cea engleză... pur și simplu vor trata atunci cu alte națiuni civilizate de sânge non-arian, așa cum astăzi tratăm cu maghiarii, finlandezii și bascii. Și este foarte just să fie așa, deoarece Creatorul nu i-a destinat pe europeni și pe americani să trăiască și să se înmulțească în regiunile fierbinți din Africa, America de Sud și India. Doar aici, pe continentul nostru – iar rușii albi pe al lor și australienii albi pe al lor – trebuie noi să-i eliminăm pe sălbatici și cultura lor, pentru ca rasa americană să poată domni liniștită acasă la ea.

– Poate ați dori să recenzați cartea domnului Pearson, spuse Adams.

– Cum să nu! se lăți rânjetul lui Roosevelt.

– Voi cere editorului lui să vă trimită un exemplar.

– Până atunci, vă rog să gustați din tarta aceasta minunată, interveni Clara Hay. Trufele sunt absolut delicioase și sper că ați remarcat aranjamentul lor pe farfurie. După tartă vom servi sorbet și apoi... apoi... mi se pare, ni se va aduce friptură de rață domestică.

– *Domestică*? exclamă Henry Cabot Lodge. Nu din specia nord-americană?

– Se pare că specia aceasta este imposibil de procurat acum, spuse John Hay. Poate din cauza dispariției habitatului lor natural, poate din cauză că nu mai găsesc țelina sălbatică pe care o mănâncă sau poate, așa cum zic unii, din cauza faptului că au fost vânate în exces.

– Cu siguranță că această criză a fost provocată dinadins, fu de părere Henry Adams. Nu este decât un șiretlic pentru ca să crească prețul rațelor sălbatice în restaurante și măcelării. Știați că aproape două treimi din restaurantele bune din New York sunt deținute, direct sau indirect, de evrei?

Nu se opri nimeni din mâncat, mai puțin Del Hay, care întrebă mirat:

– Chiar așa?

– Chiar așa, spuse Adams. Nimeni în afară de evrei nu s-ar pricepe atât de bine să crească prețul cărnii de rață nord-americană sub pretextul unei crize artificiale.

Alte clipe de tăcere.

– Ei bine, spuse Henry Cabot Lodge, întorcându-se spre prea mâhnita Clara Hay. Rața domestică are un gust la fel de bun ca rața nord-americană, însă nu cred că ar putea ceva să surclaseze terina aceea genială din ficat de gâscă. Complimentele mele nu doar maestrului bucătar, ci și încântătoarei noastre gazde.

Clara surâse și se îmbujoră. Servitorii strânseră paharele de cabernet Steinberger care fusese servit cu *foie-gras* și umplură pahare mai mari cu Clos de Vougeot. Conversația de la masă continuă.

Trecuseră aproape două ore și jumătate de la începutul cinei și dacă s-ar fi terminat totul acum, dacă toți s-ar fi ridicat de la masă și ar fi plecat la casele lor după platoul cu brânzeturi, câteva vieți ar fi avut parte de un cu totul alt destin. Dar înghețata *à la napolitaine* revigorase spiritele moleșite, iar ultimele vinuri ale cinei (înainte de coniacul servit de domni în bibliotecă) au fost deosebit de fine. Din păcate, Del Hay arăta ca și cum băuse suficient, ba chiar mai mult de atât, încă de la Clos de Vougeot, servit cu friptura de rață. Tânărul devenise tăcut, poate chiar puțin ursuz, în vreme ce vinul dezlegase limbile celorlalți de la masă. Doar Sherlock Holmes și senatorul Cameron au vorbit mai puțin; Henry Cabot Lodge a spus o anecdotă despre *fromage* și a continuat să pălăvrăgească cu entuziasm.

Pe neașteptate, Helen își ridică paharul cu vin.

– Am închinat pentru multe lucruri, dar nu am închinat încă în cinstea revenirii unchiului Harry în Statele Unite!

– Cu dragă inimă! strigă John Hay și toți băură în cinstea întoarcerii lui Henry James.

– Sper și vreau să cred că domnul James va rămâne în America de această dată, spuse Theodore Roosevelt.

Tânărului îi străluceau ochii, dar James observase de-a lungul cinei cât de puțin vin băuse comisarul guvernamental.

Scriitorul înclină politicos din cap, dar spuse:

– Din nefericire va trebui să mă întorc curând în modestul meu apartament din Londra, pe De Vere Gardens. Îmi câștig pâinea scriind și din ce în ce mai rar am vreme să mă bucur de asemenea seri superbe cum este aceasta de acum. O adevărată încântare, Clara, John.

Clara Hay se îmbujoră din nou și-i adresă un zâmbet; soțul ei înclină fruntea.

– Nu, serios, insistă Roosevelt. Această nouă rasă americană are nevoie de scriitorii ei. America vrea ca scriitorii care trăiesc într-un exil autoimpus să se întoarcă acasă și să scrie despre ea. Nu sunteți de acord, domnule Holmes?

Cu un surâs politicos pe buze, Holmes ascultase conversația de la masă fără să intervină, iar acum doar dădu din cap în fața întrebării inadecvate. Poate că Roosevelt nu remarcase că era englez.

– Dar unchiul Harry tocmai despre *americani* scrie, protestă Helen.

– Și scriu atât de mult despre ei, că aproape mi-am adus la disperare agentul literar și editorii, surâse James.

– Ați citit *Portretul unei doamne*? îl întrebă Helen pe Roosevelt. Este un portret literar absolut uluitor al unei femei din America.

– Publicat cu mai bine de un deceniu în urmă, la ultima vizită a domnului James în Statele Unite, spuse Roosevelt. Mai spun încă o dată, pentru că poate nu m-am făcut înțeles: este nevoie ca scriitorii americani să se întoarcă acasă din Europa sau alte ascunzători decadente și confortabile, pentru ca să reînvețe modul de viață american.

Hay voi să intervină, dar James spuse, cu același surâs:

– Aș fi în stare să pariez, domnule Roosevelt, că nu ați scris niciun cuvânt din *Cucerirea Vestului* pe vremea când trăiați chiar *în* Vest. Însemnările și amintirile și documentările dumneavoastră v-au înlesnit scrierea acestui volum extrem de valoros atunci când vă aflați în New York sau în Washington sau, presupun, chiar la bordul unui vapor pornit spre o destinație îndepărtată.

– Firește, zise Roosevelt, făcând cu pumnul strâns un gest ciudat de respingere a constatării. Dar eu am trăit în Vest. Am vânat în Vest. Am urmărit și am capturat bandiți și m-am confruntat cu indieni sângeroși în Vest. Am fost *în* Vest și am făcut parte *din* Vest înainte de a mă apuca să scriu cartea mea *despre* Vest.

– Iar eu am fost *în* America și am făcut parte *din* America mulți ani înainte de plecarea în Europa, unde am scris despre multe subiecte, mai ales despre americani care descoperă Europa, spuse James cu blândețe.

– Dar ați plecat acum treizeci de ani, domnule, și ați revenit doar în vizită..., insistă Roosevelt pe un ton ridicat.

– Mă tem că au fost mai mult decât niște simple vizite, zise cu tristețe scriitorul.

– Erați major când a izbucnit Războiul Civil, dar nu v-ați înrolat, continuă Roosevelt cu o atitudine triumfătoare, la fel ca aceea a unui maestru de șah care-și mută calul într-o poziție amenințătoare.

Din ochii îndeobște reci ai lui James țâșniră scântei.

– Frații mei mai mici, Wilkie și Bob, au fost amândoi răniți în războiul acela, domnule. Wilkie a luptat sub comanda colonelului Shaw în Regimentul 54 Massachusetts, alături de soldați de culoare, și a fost grav rănit în timpul luptei de la Fort Wagner. Grav rănit, domnule Roosevelt, pricepeți?... A fost găsit, din pură întâmplare, într-un morman de soldați muribunzi, de prietenul nostru de familie, William Russell, care își căuta fiul – pe fiul lui îl chema Cabot și a murit la Fort Wagner. Multe săptămâni după aceea Wilkie s-a zbătut între viață și moarte, pe targa împuțită pe care a fost adus acasă. Fratele meu a suferit din cauza acelor răni cumplite până în noiembrie 1883, când a murit. Eu am cunoscut îndeaproape Războiul Civil, domnule Roosevelt. Dumneavoastră câți ani aveați când s-a încheiat? Opt?

– Șapte, răspunse Roosevelt.

– Mulți bărbați destoinici au luptat în război și mulți au suferit chinuri cumplite, spuse John Hay. Războiul Civil a fost un coșmar din care o întreagă națiune – un întreg popor – nu s-a putut trezi.

James se întoarse spre stânga să-și privească prietenul. I se părea interesant comentariul făcut de cineva care adăugase de curând o mică avere la averea deja avută, colaborând la scrierea unei cărți

despre Lincoln și care fusese în mijlocul acelei îngrozitoare volburi a războiului încă de când împlinise douăzeci și trei de ani.

– Nu de lipsa scriitorilor americani îmi fac eu griji, spuse Henry Adams. Priviți la masa aceasta. Aproape toți cei din jurul ei au lucrări publicate, ori aspiră să li se publice... și așa se va întâmpla... da, la tine mă refer, draga mea Helen.

Fiica lui Hay se îmbujoră până la rădăcina părului.

– Dar *eu* nu scriu și nici nu doresc să scriu, spuse Clara Hay.

– Ai scris o carte de bucate, scumpa mea, o contrazise John Hay.

– Ce vreau eu să spun, continuă tânărul Roosevelt, care nu voia să se lase descurajat, este că America, ajunsă în centrul atenției întregii lumi, pur și simplu nu poate nici accepta și nici tolera omul de litere neevoluat – cu excepția celor prezenți, firește – care fuge ca un laș din țara lui pentru că, din cauza sensibilității lui delicate, efeminate, îi este greu să joace rolul de bărbat printre bărbații nației sale. Drept urmare se duce acolo unde se simte la adăpost de vânturile care întăresc spiritele mai cutezătoare.

Oftatul prelung al celorlalți meseni răsună în sufragerie. John Hay închise o secundă ochii, își duse la frunte degetele albe și lungi și vru să spună ceva. Dar James îl opri cu un gest.

– Domnule Roosevelt, zise scriitorul, privind fix în lentilele de la ochelarii tânărului, sunt obligat să-mi imaginez că administrația civilă este un loc cu adevărat brutal, dacă acolo își găsesc adăpost și hrană lei tineri ca dumneavoastră. Respectul meu

pentru funcționarii guvernamentali a crescut exponențial începând din clipa aceasta.

Roosevelt căscă gura ca să răspundă, dar Henry James continuă pe același ton insinuant:

– Din nefericire, însă, dragul meu domn, valoarea răgetelor dumneavoastră din această seară este mult micșorată atât de splendida incoerență a observațiilor, cât și de simplismul lor pueril.

Lizzie, Nannie și Helen izbucniră în râs. Del părea că nu mai pricepe nimic și se uita de la Roosevelt la James și apoi iar la Roosevelt. Cu buzele albite, John Hay își împreună mâinile. Clara Hay privi tulburată la cei din jur, dându-și seama că minunatul ei dineu se făcea ferfeniță, precum un stindard de luptă sub focul continuu al muschetelor inamice.

– Frazele dumneavostră, domnule James, scrâșni Roosevelt printre dinții lui mari, sunt la fel de neinteligibile și abracadabrante în viu grai cum sunt și pe hârtie.

Henry James îi adresă un surâs aproape serafic.

– În privința aceasta, fratele meu, William, este perfect de acord cu dumneavoastră, domnule.

– Deci, a rămas stabilit, da? Mergem cu toții în mai la Expoziția Columbiană de la Chicago? întrebă Helen.

– Mor de nerăbdare să văd Statuia Zeiței care întruchipează Republica, făcută de Daniel Chester French. Din câte am auzit are aproape douăzeci de metri și va fi amplasată chiar în centrul Orașului Alb, în fața bazinului cu apă, zise Lizzie Cameron.

– Eu, personal, de-abia aștept să văd statuia Dianei, zeița vânătorii, sculptată de Saint-Gaudens. Am aflat că se află chiar în vârful Palatului Agriculturii, construit de celebrii arhitecți McKim, Mead și White, spuse Nannie Lodge.

James privi spre stânga. Din câte știa, Henry Adams nu pomenise niciodată, în ultimii șapte ani, nici de Clover, nici de moartea ei; dar oare ar dori să discute despre sculptorul Augustus Saint-Gaudens, a cărui statuie, deja faimoasă, veghea asupra mormântului ei din cimitirul Rock Creek? Sau pomenirea statuii nu-l va face decât să se închidă iarăși în sine?

Adams parcă îi citi gândurile, pentru că spuse:

– Harry, tu n-ai văzut niciodată sculptura lui Saint-Gaudens de la mormântul lui Clover, nu-i așa?

– Nu am văzut-o, Henry. Nu era terminată la ultima mea vizită.

– Atunci trebuie neapărat să mergem mâine să o vezi, spuse Adams. Doriți să ne însoțiți, domnule Holmes?

– Cu cea mai mare plăcere.

– Atunci așa rămâne, zise Adams, fără să-și dea seama că soții Lodge, Cameron și Hay se holbau șocați la el. Vin eu să vă iau de la pensiunea doamnei Stevens mâine-dimineață la zece.

– Bine, zise James, în mod excepțional negăsindu-și cuvintele.

Habar nu avea de ce Henry Adams se arăta brusc dispus să ducă doi oameni, dintre care unul era un necunoscut, să vadă mormântul soției sale și statuia de acolo.

John Hay se ridică de la masă.

– Ce-ar fi ca doamnele să se retragă acum în salon, iar noi, domnii, să servim coniac și să fumăm în bibliotecă?

– Susțin această propunere, spuse senatorul Lodge.

Se ridicară toți de la masă.

Privirea arzătoare a lui Roosevelt nu se dezlipise de pe chipul lui James.

– Gogoman emasculat, murmură tânărul în barbă, în vreme ce eleganții domni și superbele doamne se îndreptau spre bibliotecă și salon.

Zâmbind ușor, James se întoarse către Roosevelt și rămase nemișcat până când John Hay îi șușoti ceva la ureche. Cu toate că scriitorul îi răspunse în șoaptă, îl auziră atât Holmes, cât și Roosevelt.

– ...poate că m-am așteptat la ceva mai mult decât vorbele alea găunoase.

Cele patru doamne părăsiră în grabă sufrageria. Cei opt domni se îndreptară cu calm către bibliotecă. Doar Sherlock Holmes surâdea.

5

KWANNON [148], PACE, TĂCERE SAU DURERE

Luni, 3 aprilie 1893, promitea încă de dimineață să fie o zi aproape perfectă de primăvară. Aerul era curat și răcoros după ploile scurte din timpul nopții, dar soarele anunța temperaturi în jurul valorii de douăzeci de grade Celsius. Înfrunziseră toți copacii de pe străzi, înfloriseră cireșii și sângerii, straturile cu flori bucurau privirile trecătorilor cu prospețimea culorilor.

James și Holmes îl așteptau pe Adams în fața pensiunii doamnei Stevens. Acesta sosi în vechea și frumoasa lui trăsură deschisă, trasă de doi cai mari, foarte bine îngrijiți. Lacheul coborî de pe capră și deschise ușa, iar James și Holmes urcară și se așezară unul lângă celălalt, în fața lui Adams, care, sprijinindu-se cu ambele mâini în baston, le spuse zâmbind:

– Mă bucur nespus de mult că ați avut amândoi timp să veniți cu mine astăzi.

Apoi i se adresă vizitiului.

– Întoarce spre Lafayette Square, Simon, te rog.

Holmes schimbă o privire rapidă cu James. Lafayette Square era la doar câteva străzi distanță.

Oare ce motiv avea Adams să-i ducă înapoi la el acasă sau acasă la Hay?

Nu avea niciunul. Nu opriră atunci când ajunseră în Lafayette Square, ci merseră mai departe. Copitele cailor răsunau puternic în spațiul acela gol. Iarba părea foarte verde în dimineața aceea. Holmes se uită la statuia ecvestră a lui Andrew Jackson [149] din centrul pieței.

Adams surprinse privirea detectivului și îi spuse:

– Soția mea, Clover, zicea că statuia aceea îl înfățișează pe „Jackson pe căluțul lui de lemn“. Și nu era departe de adevăr... aceasta a fost prima statuie turnată în bronz din America și prima statuie ecvestră cu calul ridicat pe picioarele din spate. Din păcate sculptorul, un anume Clark Mills, nu mai văzuse niciodată o statuie ecvestră și mi se pare că neștiința lui se poate observa în statuia lui Jackson.

Holmes surâse, remarcând, totodată, privirea uluită a lui Henry James. Era de notorietate faptul că Adams nu vorbea niciodată despre regretata lui soție. Cu toate acestea, tocmai o făcuse.

– De fapt, continuă Adams, l-am rugat pe Simon să ne aducă aici, înainte de a porni spre cimitirul Rock Creek, deoarece nu știu dacă Hay v-a relatat poveștile unora dintre casele din această piață, domnule Holmes. Evenimentele petrecute aici ar putea fi deosebit de interesante pentru o persoană cu ocupația dumneavoastră.

– Nu, spuse Holmes. Nu mi-a vorbit nimeni despre vreo altă casă în afară de cea a dumneavoastră și a domnului Hay.

– Clădirea îngustă de acolo... zise Adams, arătând cu vârful bastonului pe care, însă, îl ridică peste

ușa trăsurii… a fost închiriată de generalul George McClellan, pe timpul Războiului Civil. John Hay spune că, atunci când el avea doar douăzeci și trei de ani, l-a însoțit într-o noapte pe președintele Lincoln la o discuție cu acest general... Micuțul Bonaparte, cum îi plăcea să fie numit... Au ajuns aici și au descoperit că McClellan nu era acasă. Lincoln și Hay l-au așteptat în salon. O oră mai târziu, micuțul general – micuț doar la trup, vă asigur, de vreme ce McClellan aspira să devină „dictator“ și avea năravul de a-l numi „Gorila“ pe Lincoln – a apărut, l-a văzut pe președinte că-l așteaptă în salon și s-a dus la etaj. După vreo jumătate de ceas, așa zice Hay, Lincoln s-a hotărât să întrebe un servitor când va coborî domnul general McClellan. „O, domnule, dar domnul general s-a dus la culcare“, a răspuns servitorul.

– Incredibil, murmură Henry James.

Adams zâmbi.

– Același lucru i l-a spus și Hay președintelui pe drumul înapoi la Casa Albă prin ploaie și beznă. A mai spus că nici Lincoln, nici vreun alt președinte al Statelor Unite nu ar trebui să tolereze o asemenea insolență. Iar Lincoln i-a răspuns: „I-aș ține eu hățurile, dacă ar fi în stare să ne câștige războiul.“

– Fascinant, zise Holmes, deși nu prea văd legătura cu profesiunea mea.

– Aveți dreptate, spuse Adams. Dar acolo...

Bastonul indică o altă casă.

– Acolo a locuit colonelul Henry Rathbone, care a fost înjunghiat de John Wilkes Booth la Teatrul Ford, în aceeași seară când a fost asasinat președintele.

Adams se întrerupse și îl privi lung pe Holmes.

– Am crezut că vă interesează, din moment ce vă ocupați de asasinate.

– Colonelul a supraviețuit? vru să știe Holmes.

– Da, da... da, a supraviețuit. Colonelul Rathbone s-a luptat cu Booth după ce actorul l-a împușcat pe președinte în ceafă. Însă, pe lângă pistol, Booth avea asupra lui și un pumnal și l-a lovit cu cruzime pe Rathbone în brat și cap. Și apoi a sărit pe scenă de unde și-a strigat melodramatica replică *Sic semper tyrannis* [150]

– Dar parcă am citit undeva că Rathbone se învinovățește pentru că nu a fost în stare să-l oprească pe Booth, spuse James.

– Exact, zise Adams. Rănile i s-au vindecat, dar sărmanul Rathbone a suferit cumplit la gândul că nu a putut împiedica asasinarea președintelui. În urmă cu zece ani, pe când era consul al Statelor Unite în Germania, colonelul și-a ucis soția: a împușcat-o și a înjunghiat-o de mai multe ori. Și-ar fi omorât și cei trei copii dacă nu ar fi fost oprit la timp. Apoi le-a spus polițiștilor că este complet nevinovat și că adevăratul asasin se ascundea, alături de alte persoane, în spatele tablourilor de pe pereți.

– Și unde se află el acum? vru să știe Holmes.

– Într-un ospiciu din Hildesheim, Germania, spuse Adams, ridicând din nou bastonul. În casa aceea din cărămidă a locuit secretarul de stat William Seward. În noaptea asasinării lui Lincoln, el a fost atacat în propriul pat de o namilă de om, cu probleme de sănătate mintală, pe nume Louis Paine. Acesta a reușit să pătrundă în casa lui Seward, cam în același moment când Lincoln era

împușcat la Teatrul Ford, spunând că aducea medicamente pentru bolnav și trebuia să i le înmâneze personal.

– Bolnav? nu înțelese Holmes.

– Seward avusese de curând un accident grav de trăsură și, pe lângă alte răni, avea și falca ruptă și fixată cu o atelă din metal. Paine l-a înjunghiat pe fiul lui Seward și apoi s-a repezit ca un demon asupra bietului om, imobilizat la pat. L-a lovit cu un cuțit uriaș, l-a lovit de multe ori în față, în gât, în piept, în braț... și l-a tot lovit chiar și după ce Seward se prăbușise în locul îngust dintre pat și perete. Se pare însă că atela din metal, ghipsul și grosimea bandajelor i-au salvat viața lui Seward în noaptea aceea.

– Și fiul lui? întrebă Holmes.

– Și el a supraviețuit, dar a rămas cu niște cicatrice îngrozitoare, zise Adams. Paine a fost spânzurat, firește... împreună cu ceilalți conspiratori. Vedeți copacul acela...

Se apropiau de un copac de pe marginea trotuarului. Adams își sprijini bastonul de ușa trăsurii.

– Chiar acolo, în februarie 1859, congresmanul Daniel Sickles – desfrânat și cartofor notoriu și de o ipocrizie ce întrecea cu mult falsitatea uzuală în Congresul nostru – l-a împușcat și l-a ucis pe tânărul Philip Barton Key, fiul lui Francis Scott Key, cel care ne-a scris versurile imnului național. Sickles o sedusese pe Teresa Bagioli, o tânără de cincisprezece ani, cu comportament cam exotic, iar apoi o luase de soție. Cei cinci ani de căsnicie au fost... să spunem explozivi? Cu toate că Sickles întreținea legături amoroase cu mai multe femei – ba chiar a luat cu el în Anglia o cunoscută

prostituată, pe nume Fanny White, și a prezentat-o Reginei Victoria, în vreme ce biata Teresa era însărcinată – atunci când a aflat că soția lui îl înșală cu Key, l-a așteptat pe sărmanul tânăr... chiar în locul *acela*, lângă copac... și l-a împușcat de mai multe ori.

– Am auzit de cazul acesta, spuse Holmes. Sickles a fost declarat nevinovat pe motiv de... cum au zis?... nebunie temporară provocată de infidelitatea soției. Mi-am notat verdictul acesta, deoarece a fost pentru prima dată, din câte cunosc eu, când, într-o țară de limbă engleză, „nebunia temporară“ a fost invocată ca motiv de achitare într-un proces de crimă.

Adams dădu din cap.

– Sickles i-a angajat pe cei mai buni avocați din acest oraș al avocaților. Printre ei au fost și Edwin Stanton, viitorul ministru de război al lui Lincoln; și un anume James T. Brady, care făcea parte din Tammany Hall, societate politică de pe lângă partidul democrat, în care era membru și Sickles.

– Nu cumva Sickles a fost grav rănit în război? întrebă James care părea încântat de acest tur mai neobișnuit al orașului.

– Ba da. Și-a pierdut un picior la Gettysburg, răspunse Adams. Dar asta nu l-a împiedicat să revină în mare grabă la Washington, la o zi după amputarea piciorului, ca să fie primul care să spună povestea bătăliei, cu excepția telegrafiștilor armatei. Se pare că nu-și îndeplinise tocmai bine sarcinile de general de brigadă și voia ca lumea să cunoască mai întâi varianta lui asupra celor întâmplate... și așa a și fost. Sickles era foarte bun prieten cu doamna Lincoln și o vizita adesea. Dacă doriți, puteți să-i vedeți piciorul.

– Să-i vedem piciorul? nu înțelese Sherlock Holmes.

– Da. În ziua de doi iulie, 1863, după ce i l-au amputat în spitalul de campanie, Sickles a cerut să i se păstreze piciorul și a comandat o cutie în formă de sicriu pentru el. Apoi l-a dăruit Muzeului Medical al Armatei, care se află foarte aproape de aici. Piciorul tăiat al lui Sickes se află acolo și acum, într-o casetă din sticlă, alături de o ghiulea de tun, despre care el zicea că este exact de mărimea celei care i-a sfărâmat piciorul. În fiecare iulie, Dan Sickles face un pelerinaj la muzeu pentru a-și vizita piciorul... adesea în compania unor tinere extrem de atrăgătoare. Te rog, Simon, oprește aici.

Trăsura se opri, iar Adams le arătă o clădire frumoasă din cărămidă, mare cât un conac.

– În 1859 în casa aceasta locuia Benjamin Tayloe și aici a fost adus Phillip Barton Key după ce a fost împușcat mortal. Tânărul și-a dat ultima suflare pe podeaua din camera de zi și se spune că încă se mai vede sângele lui pe parchetul de sub superbul covor persan. Atât soții Tayloe, cât și actualii locatari se jură că fantoma lui Key încă bântuie casa.

– Cine sunt actualii locatari? întrebă Holmes.

– Senatorul Cameron și soția lui, Lizzie, au cumpărat casa în 1886, zise Henry Adams.

Atinse cu bastonul umărul vizitiului.

– Du-ne acum la cimitirul Rock Creek, Simon.

Doar opt kilometri erau de la Lafayette Square până la cimitir. În timpul drumului, Adams și

Henry James au sporovăit încontinuu: bârfă de bărbați de vârstă mijlocie, care se interesează de prietenii comuni și de diverși artiști și scriitori. Acum soarele încălzea destul de tare, caii mergeau la pas, ritmul ca de metronom al copitelor lor pe asfalt era adormitor, iar Holmes își trase borul pălăriei pe ochi pentru a se feri de razele soarelui, dar și pentru a putea medita în liniște.

Îl surprindea calmul pe care îl afișase Henry James în fața sălbaticului atac al lui Theodore Roosevelt cu o seară înainte. Cu un secol în urmă, ba chiar și în primele decenii ale acestui secol, asemenea cuvinte ca „efeminat“ și „emasculat“ ar fi provocat întâlnirea în zori de zi a protagoniștilor disputei, cu secunzii alături și pistoalele încărcate și gata de tragere. Holmes fusese uluit peste măsură să vadă că James a rămas la coniac și trabucuri; presupusese că scriitorul se va scuza și va pleca singur înapoi la pensiunea doamnei Stevens. Însă cel care și-a luat rămas-bun și a plecat primul a fost tânărul Roosevelt, evident simțindu-se stânjenit ca urmare a comportamentului său reprobabil din timpul cinei. Holmes a plecat la scurtă vreme după aceea, probabil pe la miezul nopții, surprins din nou că James nu l-a însoțit, ci a rămas să converseze cu ceilalți.

Detectivul se vedea nevoit să-și repete că James, Hay și Adams erau vechi prieteni. Dar îi era greu să priceapă cum ar putea o prietenie, *orice fel* de prietenie, să surpavieţuiască unor asemenea insulte publice. La fel cum nu putea înțelege nici de ce James manifestase atâta calm și reținere în fața acelor prieteni care nu numai că-l invitaseră pe necioplit la masă, dar nici nu rostiseră vreun cuvânt în apărarea lui.

Trăsura înaintă pe 14th Street N.W., merse puțin pe Harvard Street, apoi făcu la stânga pe Sherman

Avenue după care o apucă spre nord-vest, pe New Hampshire Avenue. Holmes se lăsă în voia moleșelii care îl cuprindea uneori după doza de heroină injectată dimineața. Cu toată somnolența pe care o simțea, mintea-i funcționa într-un ritm alert. Știa că va trebui să rezolve în săptămâna următoare enigma morții lui Clover Adams și a misteriosului expeditor al cartonașelor, deoarece trebuia să ajungă la Chicago înainte de jumătatea lunii aprilie. Avea la dispoziție exact patru săptămâni până la inaugurarea Expoziției Columbiene de pe întâi mai, când președintele Cleveland trebuia să apese comutatorul ce avea să aprindă toate luminile electrice, să dezvelească uriașa statuie a lui Saint-Gaudens și să pornească sutele, dacă nu miile de instalații de la Târg.

Iar telegramele trimise de Mycroft insistau asupra faptului că Lucan Adler, asasinul angajat de anarhiști, se va afla acolo ca să îl ucidă pe președinte.

Holmes își dădu seama că Adams îi spusese ceva.

– Îmi cer iertare, spuse el, așezându-se mai drept și ridicându-și borul jobenului din mătase. Aproape ațipisem și nu v-am auzit.

– Vă arătam acoperișul și cupola de pe dreapta, zise Adams. Acolo era Căminul Soldaților, unde președintele Lincoln și soția lui mergeau să se relaxeze și să respire aer curat în verile din timpul Războiului Civil. Dar, cum era normal, în cele trei decenii care au trecut de la război, Washingtonul s-a dezvoltat foarte mult și a ajuns până la Căminul Soldaților, parcul Rock Creek și cimitirul cu același nume. În vremea când domnul și doamna Lincoln veneau până aici ca să scape de căldura orașului, zona aceasta era toată numai câmp.

– Îl însoțea și domnul Hay pe președinte? întrebă Holmes.

Adams râse înfundat.

– Foarte rar. Lincoln îi lăsa pe John și pe Nicolay în sufocanta Casă Albă ca să aducă la zi mulțimea de documente ale administrației. Hay se pricepea de minune să imite semnătura domnului Lincoln și el a scris multe din scrisorile atribuite președintelui. Ați fi surprins să aflați câte dintre renumitele scrisori ale lui Lincoln au fost, în realitate, scrise de tânărul John Hay.

Holmes scoase lătratul acela bizar de focă pe care el îl considera hohot de râs.

– Nu cumva a scris și Discursul de la Gettysburg? întrebă el. Se spune că ar fi fost mâzgălit pe spatele unui plic.

– Nu cred, surâse Adams la sunetul și forța ciudatului râs al detectivului, dar și la ideea că Hay ar fi scris celebrul Discurs.

Henry James, care își acoperise creștetul pleșuv cu o pălarie de pai, spuse:

– Probabil că v-a plictisit de moarte discuția noastră de aseară despre pieile roșii, cum le ziceți dumneavoastră, britanicii, domnule Holmes.

– Ba deloc. De multă vreme mă interesează viața și obiceiurile triburilor de indieni de pe acest continent.

– Ați avut vreodată ocazia să vedeți un indian? În carne și oase, cum se zice? îl întrebă Adams. Poate când trupa de vodevil a lui Buffalo Bill Cody a vizitat Londra?

– Am văzut indieni în împrejurări nițeluș mai interesante, spuse Holmes. De fapt, niște indieni Sioux Oglala m-au învățat să mă descurc cât de cât în limba Lakota [151].

Dar imediat ce rosti cuvintele, îi și păru rău că deschisese subiectul acesta.

– Nu mai spuneți? exclamă Henry James cu o curiozitate neprefăcută. Ne puteți povesti cum de s-a ajuns la așa ceva?

Blestemându-se în gând pentru că dezvăluise prea mult, Holmes se gândi dacă poate cumva să schimbe subiectul, evitând astfel să povestească despre întâlnirea lui cu indienii. Însă își dădu seama că nu avea cum.

– De-abia împlinisem douăzeci de ani, spuse el, când m-am îndrăgostit de teatru și am vrut să mă fac actor. Iar trupa cu care călătoream, trupă cu repertoriu preponderent shakespearian, a făcut un turneu de optsprezece luni în America. Și eu i-am însoțit.

Am jucat în Denver, apoi în mai multe orășele întemeiate de căutătorii de aur din Colorado, de exemplu Cripple Creek și Central City; și atunci directorul a hotărât ca, înainte de a porni spre San Francisco, să jucăm și în Deadwood, din teritoriile Dakota, deoarece se afla la „o aruncătură de băț“, în Black Hills. Acum, firește că „o aruncătură de băț“ a însemnat o călătorie de cinci zile cu un convoi de șase poștalioane pline cu oameni și recuzită. De două ori am fost nevoiți să coborâm și să traversăm înot râurile umflate pe care le-am întâlnit în cale. În orice caz, am reușit să ajungem în Deadwood la data de douăzeci și nouă iunie 1876...

– La patru zile după masacrarea lui Custer, interveni Adams.

– Exact. Acolo nu erau drumuri care să ducă nici spre est, nici spre vest, nici spre nord și nici spre sud, iar calea ferată nu ajunsese încă până în Black Hills, așa că trupa noastră a fost obligată să rămână cinci săptămâni în Deadwood. Dădeam spectacole cinci seri pe săptămână și câte un matineu sâmbăta. Eu am început curând să îmi petrec diminețile cu un grup mic de indieni Oglala Sioux care își aveau tabăra lângă Bear Butte, un deal înalt pe care ei îl considerau sacru.

– Aș fi zis că regimentele americane de cavalerie i-au adunat pe indienii ăia... sau mai rău, spuse Henry James.

Holmes făcu un semn din cap.

– În grupul despre care vă vorbesc erau doar femei, copii și bătrâni. Iar bătrânii erau mai toți vraci, *wicasa wakan*, cum îi numesc indienii Sioux. Ajunseseră la Bear Butte cu câteva săptămâni înainte de uciderea lui Custer de la Little Bighorn, „Pajiștea Unsuroasă“, cum îi zic ei acelui loc. Și veniseră aici pentru că voiau să discute cu un vraci așa-zis nemuritor... o născocire, fără îndoială... pe care îl chema Robert Sweet Medicine. Se presupunea că acesta locuia într-o grotă pe Bear Butte. Dar aveți dreptate: cu toate că era limpede pentru toți că acest grup de indieni era inofensiv, cavaleriștii încartiruiți la Belle Fourche le confiscaseră toate armele. Nu erau mai mult de cincizeci de indieni, dar, nemaiavând cu ce să vâneze, depindeau toți de mâncare pe care le-o dădeau soldații... când și dacă le-o dădeau... așa că au ajuns să moară aproape de foame.

– Și totuși s-au găsit câțiva care să vă învețe limba lor, spuse Adams.

– Da. Iar eu le aduceam de mâncare ori de câte ori îi vizitam. Adulții îmi mulțumeau și începeau imediat să-și hrănească pruncii.

– Spuneți-mi, vă rog, interveni James. Ce anume ați aflat de la cowboy, bețivi, crescători de catâri, vânători de bizoni, războinici indieni, bandiți, dezertori și căutători de aur în cele cinci săptămâni cât ați stat în Deadwood?

Holmes schiță un zâmbet:

– Că preferă *Hamlet* și *Macbeth* în loc de *Cum vă place.* Dar cel mai mult le place *Titus Andronicus*.

De pe prăfuita și întinsa New Hampshire Avenue, trăsura coti la dreapta pe Allison Street. În fața lor se vedea poarta din fier forjat a cimitirului Rock Creek.

Trăsura merse mai departe, pe sub umbra copacilor. Adams le spuse că cele optzeci și șase de pogoane ale cimitirului fuseseră amenajate în „stil de grădină rurală“, atât de popular înainte de Războiul Civil. Datorită interesului pentru arhitectura greacă și romană, cimitirele moderne, cum era și cazul acestuia, fuseseră concepute atât ca loc de odihnă veșnică, cât și ca parc public. Adams le spuse că, în zilele de duminică, oamenii își aduceau copiii la picnic și la plimbare prin cimitirul Rock Creek.

– Clover era o călăreață pasionată, zise Adams. Și de foarte multe ori am călărit împreună în parcul acesta. Sunt convins că am trecut și peste locul unde este ea acum înmormântată.

După aceste cuvinte, Adams își întoarse privirea și nu mai spuse nimic.

Nu întâlniră alte trăsuri sau trecători. Holmes își dădea seama că acolo trebuia să fie o mică armată de grădinari care să întrețină atât de bine iarba cimitirului, să ude și să plivească superbele straturi cu flori. Dar nu văzu pe nimeni. La jumătatea unei alei lungi și șerpuitoare, care trecea printre două sectoare cu iarbă, mărginite de copaci și pietre funerare, trăsura se opri și Henry Adams le spuse:

– Acum am să vă rog să mă urmați pe jos, domnilor.

Zonele cu pietre funerare erau separate între ele de fâșii de iarbă, astfel încât cei veniți să-și plângă morții sau să se plimbe să nu aibă sentimentul că ar călca pe morminte. Însă Adams îi conduse pe o potecă asfaltată care șerpuia pe sub câțiva copaci, iar apoi traversa din nou câteva locuri deschise. Toate pietrele de la căpătâiul mormintelor erau executate cu mult bun-gust. Holmes își dădu seama că Adams îi ducea spre ceva ce semăna cu un gard viu, foarte des, combinat cu arbuști de ilice plantați unul lângă celălalt, care rămâneau verzi tot anul.

Adams ocoli zidul acesta verde și ajunse în locul unde o coloană de granit înaltă de trei metri se ridica pe un soclu alcătuit din două straturi de piatră. Frunzele copacilor din apropiere acopereau în parte coloana.

– Aceasta este partea importantă a monumentului, le spuse Adams, atingând emblema reprezentând două verighete suprapuse cioplite în granit.

Fiecare avea diametrul cam de treizeci de centimetri și Holmes observă că amândouă erau gravate cu frunze împletite de laur. În jurul fiecăruia se putea vedea un șanț foarte mic în granit.

Fără să se oprească, Adams îi conduse mai departe, spre un loc îngust în mijlocul copacilor înalți de șase metri.

– Aveți grijă unde călcați, le spuse el când intrară în luminiș.

Sfatul acesta era unul bun, pentru că pietrișul de pe jos era străbătut de o ridicătură din ciment care delimita zonele cu vegetație.

Cei trei bărbați intrară prin poarta aceea din frunze, urcară pe locul mai înalt, acoperit cu pietriș și se opriră brusc.

– Cerule sfinte, exclamă Henry James.

Chiar și Sherlock Holmes, care nu nutrea niciun fel de interes pentru obiectele ori sculpturile funerare, indiferent din ce epocă ar fi provenit ele, simți că rămâne fără suflare.

Se aflau pe un hexagon înalt, cu un diametru de șase sau șapte metri. Pe trei laturi ale acestuia erau bănci din piatră, dar nu din granit, ca monumentul din partea cealaltă. Brațele băncilor erau aripi de grifoni și picioarele lor erau cioplite în formă de gheare care strângeau câte o sferă.

Însă elementul cel mai important al hexagonului era sculptura din fața celor trei bănci.

Pe un postament înalt din granit și sprijinită de un bloc înalt tot din granit, era impresionanta statuie din bronz a unei femei sau bărbat înveșmântat într-o rasă monahală. Gluga îi acoperea capul și, în afară de chipul umbrit nu i se vedeau decât brațul și mâna dreaptă.

Holmes se apropie de statuie. La fel făcu și James.

– Henry, spuse acesta din urmă, mi-ai trimis fotografii, dar nu mi-am imaginat...

– Nicio fotografie nu e în stare să o înfățișeze așa cum se cuvine, zise Adams. Eu am primit fotografii de la Lizzie Cameron când eram în Mările Sudului, dar până nu am văzut cu ochii mei monumentul... asta a fost anul trecut în februarie... nu mi-am dat seama de forța pe care o emană. Și de atunci am stat de multe ori aici, fără să fiu văzut sau auzit, și am urmărit și ascultat reacțiile oamenilor când văd pentru prima oară statuia. Comentariile lor parcurg toată gama de impresii, de la „extrem de interesant“ la „incredibil de pueril“.

Părțile vizibile ale formei omenești erau clar androgine. Brațul ridicat era puternic, degetele erau strânse sub maxilar, însă statuia putea fi la fel de bine și bărbat, și femeie. Curba obrazului avea o perfecțiune prerafaelită, sesizabilă și în bărbia puternică și linia dreaptă a nasului. Dar ochii întredeschiși, contemplativi și mâhniți, erau cei care scoteau statuia din orice epocă sau școală de artă, fie ea clasică sau nu.

– Parcă chipul lui... sau al ei... de sub gluga aceea este cufundat într-un ocean de gânduri, spuse James.

– În 1886, când m-am întors din Japonia, împreună cu John La Farge, am vrut să-l inspirăm pe Saint-Gaudens și aproape că l-am îngropat în fotografii reprezentând diferite statui ale lui Buddha, șopti Adams. În timpul lungilor mele pribegii prin Mările Sudului, obișnuiam să-i spun acestei statui, necreată încă la vremea respectivă, „Buddha al meu“, însă ce vedem noi aici nu este Buddha.

Are dreptate, își zise Holmes. Statuile lui Buddha pe care le văzuse el în Orientul Îndepărtat emanau

un aer de calm și pace; în vreme ce statuia aceasta îi transmitea privitorului o paletă întreagă de emoții profunde: de înfrângere, de pierdere, de absență, meditație, durere, ba chiar și melancolie. Toate acele emoții pe care le-au lăsat în urmă Buddha și discipolii lui întru iluminare.

Holmes observă că masiva statuie era așezată pe o bancă sau pe o lespede sprijinită de blocul drept din granit. Picioarele ei, aproape nedeslușite sub faldurile și umbrele sutanei, se odihneau pe o piatră lată cam de un metru, așezată, la rândul ei pe o bucată de granit ce ieșea din blocul vertical.

Dacă te mișcai la stânga sau la dreapta, aveai senzația că statuia te urmărește cu privirea, chiar dacă îi era capul acoperit cu gluga largă. Faldurile hainei cădeau grele printre genunchii de bronz, lustruiți de atingerea mâinilor omenești.

– Lucrarea aceasta are vreun nume? se interesă Holmes, continuând să se miște spre stânga și spre dreapta și simțind mereu cum îl urmăresc ochii adumbriți ai statuii.

Adams se așezase pe o bancă din fața monumentului. Își puse un picior peste celălalt și răspunse:

– Vreau să o numesc „Pacea lui Dumnezeu“. Dar nu se prea potrivește, nu-i așa? Este în sculptura aceasta ceva mai presus de pace... sau ceva lipsit de pace... La Farge, prietenul meu artist, îi zice „Kwannon“, după numele japonez al zeiței chineze Kuan Yin. Dacă ar vedea-o, Petrarca ar spune *Siccome eternal vita è veder Dio.* Sincer, sunt de părere că un artist adevărat – sau un suflet mare – nu ar dori să-i dea vreun nume care să-i limiteze esența.

– Și băncile? întrebă James.

– A, Stanford White s-a ocupat de bănci și de plante și este evident pentru toată lumea că s-a îndepărtat și mai mult decât a făcut-o Saint-Gaudens de stilul oriental pe care îl doream eu. Vreme de o lună și jumătate din iarna lui 1890, oamenii lui au acoperit locul cu un cort și nu am putut vedea nimic. Iar aripile acelea de grifon... nu sunt chiar în tradiția Sakyamuni [152] pe care o aveam în minte eu și La Farge când am revenit din Japonia. Însă eu cred că această sculptură este un Saint-Gaudens *suprem* – absolutul pe care îl putem cere sau primi din adâncul sufletului acestui mare artist.

Întorcându-se să se mai uite încă o dată la statuie, James întrebă:

– Dar Saint-Gaudens i-a găsit vreun nume?

– I-a găsit mai multe, răspunse Adams. Preferatul lui este *Misterul vieții de apoi* – dar știe că nu este potrivit. Limba maternă a lui Saint-Gaudens este piatra, nu cuvântul.

– „Sunt scepticul, dar sunt și îndoiala“, recită James.

– Da, zise Adams.

– Nu recunosc citatul, spuse Holmes.

– Este din poemul „Brahma“ al lui Emerson [153], îl lămuri James și începu să declame:

Dacă ucigașul roșu crede că ucide,
Ori dacă cel ucis își vede moartea,
Vă spun că nu-mi cunosc metodele subtile
Ce în atâtea feluri le pot întrece mintea.

Departe mi-e aproape, nimic nu uit,

Umbră sau soare-mi sunt tot una,
Zeii cei morți mi s-au destăinuit
Ocara, faima sunt mână-n mână.

Minte nu au când de mine nu țin seama;
În zbor când se ridică eu le sunt aripa;
Sunt scepticul, dar sunt și îndoiala,
Și imnul ce brahmanu-l cântă.

Puternicii tânjesc după sălașul meu
Și-n van tânjesc cei Șapte Sacrii.
Dar, tu, umil de bine iubitor,
Vin' de mă caută, de ceruri uită.

– Când am fost în India, am încercat să meditez așezat sub smochinul lor sacru... mic precum o rămurică în timpurile acelea, spuse Adams. Atunci am scris propriul meu poem în care am încercat să sintetizez momentul acela cu adevărat transcendental. Dar am eșuat încă și mai rău decât a făcut-o Emerson.

– Te rog, Henry, spune-ne poemul tău, îi ceru James.

Adams vru să refuze, dar apoi își întinse brațele pe spătarul băncii și spuse încet:

Viața, Timpul, Spațiul, Gândul, Lumea, Universul
Sfârșesc unde au început, în unica idee
A Purității în Tăcere.

Apoi, surprinzându-i pe ceilalți doi bărbați, Adams izbucni în hohote puternice de râs.

– Scuzați-mă, spuse el când se mai liniști. Însă poemul lui Emerson mi-aduce aminte de o

scrisoare pe care Clover i-a trimis-o tatălui ei în iarna lui... 1880, parcă atunci a fost. Sper să citez corect: *Aici e un viscol puternic exact ca pe vremuri; încercările de a ne da cu săniuța sunt numeroase și comice. „În zbor când se ridică eu le sunt tălpica“, ar fi spus Ralph Waldo Emerson dacă ar fi trecut pe aici.*

Holmes și James zâmbiră. Scriitorul surprinse privirea detectivului și spuse:

– Cred că am să mă plimb puțin prin cimitir. Mă întorc în câteva minute.

După ce Henry James ieși prin deschizătura din vegetație, Adams se ridică de pe bancă și zise:

– Foarte bine. Domnule Holmes, a venit vremea să stăm serios de vorbă.

– Cunosc motivul pentru care ați venit aici, domnule Holmes, spuse Adams. Motivul pentru care ați venit la Washington. Motivul pentru care l-ați târât pe sărmanul Harry după dumneavoastră.

– V-a spus Hay, zise Holmes, sprijinindu-se cu ambele mâini în baston.

– Nu... încă nu. Dar îmi va spune. Lui John nu-i place să fiu luat de prost sau să fac pe prostul prea mult timp. El și cu mine suntem mai mult decât prieteni, Holmes. Suntem ca frații.

Holmes bâțâi neutru din cap, întrebându-se cât de mult știa ori bănuia Adams.

– Am știut din prima clipă că ați venit ca să rezolvați așa-zisul „mister“ al caronașelor pe care Cupele rămase în viață le primesc în fiecare an,

exact în ziua când a murit Clover, spuse Adams. Deci, spuneți-mi... cum stați?

– Mă întrebați dacă l-am rezolvat?

– Da.

Cuvântul monosilabic plesni în aerul apatic al după-amiezii ca vârful unui bici.

– Nu, zise Holmes. Am aflat doar că au fost scrise la mașina de scris a lui Samuel Clemens. Am văzut și lista oaspeților familiei Clemens în perioada dintre Crăciunul lui 1885 și luna decembrie a lui 1886... când au fost scrise cartonașele acelea.

– Și ați putut să reduceți lista?

Holmes întinse palmele, apăsând pe baston.

– În anul respectiv, Rebecca Lorne și vărul ei, Clifton, au petrecut o noapte în casa lui Clemens. La fel și Ned Hooper. La fel și celelalte Cupe, cu excepția lui Clarence King. Și *dumneavoastră* ați fost acolo, domnule Adams.

Adams dădu nerăbdător din cap.

– Deci o suspectați pe Rebecca Lorne?

Holmes scoase din buzunar o fotografie și i-o întinse lui Adams. Era o bucată dintr-un program al unei opere poloneze, iar diva de pe coperta lui era cântăreața și actrița britanică Irene Adler.

– Ar putea fi ea, spuse Adams. E cam greu să fiu categoric, din cauza machiajului și coafurii de scenă. Domnișoara Lorne se îmbrăca foarte simplu.

– Este una și aceeași femeie, zise detectivul.

– Și ce dacă este? nu înțelese Adams. Lucrul ăsta nu rezolvă nimic.

– De unde ați aflat motivul prezenței mele aici, dacă nici Hay și nici James nu vi l-au împărtășit? întrebă Holmes. Presupun că de la Ned Hooper.

Adams zâmbi, îi înapoie fotografia și își încrucișă brațele la piept.

– Mi-a fost drag Ned Hooper și am fost distrus în decembrie, când am aflat de moartea lui. Până atunci, Ned mă vizita în taină aproape în fiecare an ca să mă implore să anunț autoritățile despre povestea asta cu cartonașele primite la fiecare șase decembrie. Acum doi ani, pe întâi ianuarie, mi-a promis... m-a amenințat... că, dacă eu nu am de gând să iau nicio măsură, el se va duce la Londra ca să-l angajeze pe celebrul detectiv Sherlock Holmes.

– Și ce i-ați spus atunci?

– Mi-amintesc că i-am zis că, din câte știam eu, celebrul detectiv Sherlock Holmes este un personaj literar, răspunse Adams.

Holmes dădu din cap: la răspunsul acesta se așteptase. Câteva momente niciunul dintre cei doi bărbați nu mai spuse nimic. De undeva din afara zidului de vegetație se auzea tropot de cai pe una din aleile șerpuite ale cimitirului.

– Scumpa mea soție și-a pus singură capăt zilelor, domnule Holmes, șopti Adams în cele din urmă. Din cauza asta nu am mai vorbit și nu am mai scris despre ea în ultimii șapte ani.

– Dar astăzi ați vorbit mult și nestingherit, remarcă Holmes.

– Pentru că astăzi vreau să vă cer să renunțați la această investigație inutilă, să vă întoarceți în Anglia și să mă lăsați în pace cu amintirile mele, domnule Holmes.

Cuvintele lui Adams răsunară ca un tir de artilerie.

– Sunt obligat să îndeplinesc dorința clientului meu, domnule, spuse detectivul.

Hohotul de râs al lui Adams ascundea multă tristețe.

– L-am iubit mult pe Ned Hooper, domnule Holmes. Dar Ned suferea de același soi de nebunie de care suferise și Clover, și tatăl lor și mulți alți membrii ai familiei Hooper. Nu a fost vina nimănui. Dar soarta lui Ned a fost să-și ia viața, la fel cum a făcut-o și sărmana mea Clover. Doriți să mergeți mai departe cu investigarea acestui așa-zis „mister“, deși știți că orice indiciu fals sau fapt greșit interpretat mi-ar face mai mult rău decât dacă m-ați pune să înghit cioburi de sticlă?

– Departe de mine gândul să vă rănesc, domnule Adams. Nu intenționez să rănesc pe nimeni, cu excepția persoanei care se află în spatele acestor...

– *La naiba* cu intențiile dumneavoastră, domnule! îl întrerupse Adams. Tot nu pricepeți? Ned Hooper a scris cartonașele acelea când l-a vizitat pe Clemens în 1886! Ned a reușit să le strecoare în corespondența tuturor Cupelor în fiecare an, pe șase decembrie.

– V-a mărturisit-o el? îl întrebă Holmes, care de asemenea luase în considerare această ipoteză.

Însă prezența Irenei și a lui Lucan Adler în ultimele luni de viață ale lui Clover Adams îl convinsese de contrariul.

– Nu în mod direct, spuse Adams. Dar Ned era labil psihic, era fragil, gata să clacheze la primul șoc... iar sinuciderea surorii lui a fost exact șocul care l-a distrus definitiv. Moartea lui Clover *nu a avut nicio noimă*, domnule Holmes. Logică nu a fost decât pentru ea și pentru durerea și disperarea ei. Iar Ned nu a putut accepta că o persoană atât de importantă pentru el a dispărut pe veci fără motiv.

– Poate, spuse Holmes. Dar în cazul acesta, temerile lui Ned par a fi provocate de o acțiune permeditată, nu de un gest de nebunie inocentă. Adevărata identitate a Rebeccăi Lorne și a vărului ei, Clifton, demonstrează că...

– Vreau să vă propun ceva, domnule Holmes, îl întrerupse Adams.

Detectivul îl așteptă să continue.

– Am auzit toți că sunteți un maestru al deducțiilor, domnule Holmes... cel mai bun detectiv din câți există. Deocamdată însă, niciunul dintre noi – și sunt convins că nici măcar Harry – nu am descoperit nici cel mai mic indiciu că ați fi în stare să rezolvați ceva, *orice*, cu așa-zisele dumneavoastră abilități deductive.

– Ce anume ar trebui să fac ca să vă demonstrez că vă înșelați? întrebă Holmes.

– Rezolvați misterul pe care vi l-am pregătit eu, spuse Adams.

– Misterul cartonașelor din șase decembrie...

– Nu! strigă Adams. Misterul pe care vi l-am pregătit *eu*. Rezolvați-l până mâine după-amiază la ora cinci și puteți rămâne. Ba chiar voi fi de acord să vă ajut în investigația dumneavoastră. Însă vă cer cuvântul dumneavoastră de gentleman că, dacă

nu îl veți rezolva, veți fi de acord să părăsiți acest oraș, să părăsiți această țară și să lăsați în pace așa-zisul „mister“ al morții soției mele. De acord?

– Îmi puteți spune care este natura misterului pe care mi l-ați pregătit?

– Nu, răspunse sec Adams. Dacă sunteți acel geniu al observației și deducției cum se spune în... povestirile despre dumneavoastră... atunci veți putea să descoperiți singur misterul și să îl dezlegați până mâine după-amiază. Dar dacă *nu sunteți* un asemenea geniu, dacă *nu veți putea* să faceți ce vă cer, atunci vă veți lua frumos rămas-bun și mă veți lăsa în pace.

Holmes își ridică bastonul și se lovi ușor cu el pe umărul drept. După câteva clipe, spuse:

– Nu mă pot întoarce la Londra până nu-mi închei cealaltă misiune, dar sunt de acord să părăsesc Washingtonul și să abandonez cazul soției dumneavoastră.

Adams făcu iarăși un gest scurt din cap.

– Deci ne-am înțeles: descoperiți care este misterul și rezolvați-l până mâine după-amiază la ora cinci, ori plecați din Washington și mă lăsați în pace.

Cei doi bărbați rămaseră tăcuți câteva momente, privindu-se fix, dar văzând foarte puțin. Așa îi găsi Henry James când se întoarse prin deschizătura din vegetație.

– Am pierdut ceva? îi întrebă el, făcându-i să tresară surprinși.

6

PÂNĂ ȘI UN ORB AR FI VĂZUT

Henry James murea de curiozitate.

Era evident că se petrecuse ceva între Sherlock Holmes și Henry Adams, dar niciunul dintre ei nu voia să recunoască asta... darămite să spună despre ce fusese vorba. Holmes și Adams nu scoseseră nicio vorbă nici în timpul drumului înapoi cu trăsura. Adams deschise gura doar în fața pensiunii doamnei Stevens, când Holmes și James coborâră:

– Cu bine, prieteni.

Nici când urcau scara spre camerele lor închiriate Holmes tot nu a vrut să vorbească, cu toate insistențele lui James. Iar când scriitorul l-a întrebat dacă vrea să iasă la cină cu el, detectivul a răspuns:

– Vă mulțumesc, dar s-ar putea să nu cinez în seara asta.

Și apoi s-a retras în camera lui.

James și-a petrecut restul după-amiezii și începutul serii așezat în fotoliul de lângă fereastră. A fumat, a răsfoit un roman fără să fie capabil să se

concentreze la ce citea și s-a tot uitat afară pe geamul care dădea deasupra intrării în clădire.

În cele din urmă, Holmes ieși din casă, cam cu un ceas înainte de lăsarea întunericului. Detectivul era îmbrăcat într-un costum de călătorie din tweed gros, pelerină și o șapcă din același material, cu apărătorile de urechi ridicate și prinse cu fundă în creștet. În mână ducea o geantă din pânză groasă. Imediat James își înhăță bastonul și jobenul și coborî scara în goană, ca să-l urmărească. Firește că Holmes era îmbrăcat ca un gentleman, însă geanta aceea din pânză îl făcea să semene cu un instalator sau meșteșugar ce se întoarce acasă după o zi de lucru.

Presupunând că Holmes îl va observa mai devreme sau mai târziu și îl va lua la întrebări, James se pregătise să vocifereze, spunând că plecase și el la o mică plimbare de seară. Dar detectivul nu se uită nici măcar o dată în urmă și nici nu păru să-l remarce pe James care mergea la jumătate de stradă în spatele lui, pe trotuarul de vizavi.

Mai întâi Holmes intră într-un oficiu poștal aflat la trei străzi distanță de pensiunea doamnei Stevens. James se retrase lângă vitrina unui magazin de galanterie, închis la ora aceea, și începu să privească, mimând interesul, la cravatele expuse acolo. În reflexia din geamul vitrinei putea vedea și când Holmes avea să părăsească oficiul poștal. Nu avu de așteptat decât câteva minute.

Holmes porni mai departe cu pas vioi, fluierând și învârtindu-și din când în când bastonul. În câteva minute ajunse aproape de intersecția dintre 12th Street N.W. și Pennsylvania Avenue, unde vechiul hotel Kirkwook House își trăia ultimele luni dinaintea demolării. James așteptă o breșă în traficul aglomerat de trăsuri și câteva automobile,

ca să poată traversa Pennsylvania Avenue. Dar, când ajunse în siguranță pe celălalt trotuar, observă că detectivul parcă intrase în pământ. James continuă să meargă, dar mai încet, întrebându-se dacă nu cumva Holmes intrase în vreuna din clădirile de birouri de acolo. Umbrele deveniseră mai lungi, soarele se apropia de asfințit, iar James tocmai traversa o alee îngustă când se pomeni cu Holmes în fața lui, blocându-i drumul. Scriitorul reuși să surprindă sclipirea sabiei camuflate în bastonul detectivului înainte ca acesta să o vâre la loc și să închidă la loc măciulia din argint.

– James, râse Holmes încetișor. Mă gândeam eu că e prea devreme să fie Lucan Adler.

Scriitorul clipi nedumerit. Se aștepta Holmes să fie urmărit de anarhistul-asasin? Oare din cauza aceasta consimțise să ia parte la dineul dat de soții Hay... ca să dea de veste că Sherlock Holmes era la Washington, pentru ca dușmanii lui să-l poată ataca?

Holmes ieși de pe alee și fluieră puternic, făcând semn uneia din birjele înșirate în fața hotelului Kirkwood House.

Se urcară amândoi, iar detectivul îi spuse birjarului să-i ducă două străzi spre vest, apoi să facă la dreapta.

– Mergem undeva? întrebă James, dându-și imediat seama cât de absurde erau vorbele lui.

Firește că mergeau undeva, cel mai probabil înapoi la pensiunea doamnei Stevens... deși birja nu o apucase în direcția aceea.

– Trebuie să mă gândesc și am deseori impresia că o plimbare lungă cu birja îmi pune gândurile în

ordine, spuse Holmes. Nu vi se întâmplă și dumneavoastră, domnule James?

Scriitorul scoase un sunet care nu însemna nimic. Adevărul era că nu-și amintea să fi avut cine știe ce gânduri deosebite într-o birjă. Într-un vagon de tren în care era singur, da; cel mai adesea, în baie sau în timpul plimbării de dimineață. Dar nu într-o birjă. Observă direcția în care se îndreptau, în vreme ce Holmes tot striga: „La dreapta aici, birjar“, „La stânga, birjar“, „Tot înainte până îți spun eu, birjar“.

– Trebuie să vă gândiți la ceva anume? întrebă James. Sau poate a apărut o informație nouă la care ar trebui să ne gândim amândoi?

Știa că își asumă un risc punând întrebarea într-un mod atât de direct... risca să nu i se răspundă, sau chiar să fie pus în încurcătură, însă James era o fire curioasă și murea de curiozitate încă de când se întorsese la monumentul lui Saint-Gaudens și-i găsise pe Adams și Holmes tăcuți, fiecare cu gândurile lui.

– Da, trebuie, spuse Holmes, dar s-ar putea să fie vorba despre o problemă personală a lui Adams, a tuturor prietenilor dumneavoastră de aici... Sunteți convins că vreți să aflați despre ce e vorba?

James nu avu nevoie de timp de gândire.

– Sunt convins, răspunse el imediat.

Pe scurt, Holmes îi relată discuția din cimitir și învoiala făcută cu Henry Adams.

– Dar nici măcar nu știți despre *ce* mister este vorba? exclamă James, deopotrivă șocat de hotărârea luată de Holmes și bucuros pentru că

detectivul avea să dispară curând din viețile prietenilor lui.

– N-am nici cea mai vagă idee, spuse Holmes.

– L-ați întrebat pe Adams... ați primit măcar un indiciu?

– Nu, răspunse detectivul. Îl cunoașteți bine pe Henry Adams, domnule James, iar eu nu – cu excepția celor pe care mi le-ați povestit despre el dumneavoastră și Ned și a impresiei pe care mi-am făcut-o aseară la cină și astăzi în cimitir – așa că spuneți-mi: credeți că există cu adevărat un mister?

James se gândi la această întrebare în vreme ce birja mergea mai departe, urmând o altă indicație a lui Holmes: „Acum la dreapta, birjar“. Străzile pe care treceau erau caracteristice pentru Washington: case mari și elegante, câteva clădiri de birouri, apoi spații verzi, apoi iarăși case și copaci.

– Da, răspunse scriitorul după o vreme. Lui Adams îi place să facă... *glume*... acesta este cuvântul care-mi vine în minte... mai ales atunci când se află în compania lui Hay sau Clarence King sau Sam Clemens... însă își protejează intimitatea cu aceeași ardoare cu care balaurul păzește Lâna de Aur. Dar cred că dacă nu ar fi existat niciun mister, atunci nu ar fi venit cu jocul ăsta... absurd. Doar ar fi insistat să plecați și să-l lăsați în pace și să-i lăsați în pace și prietenii.

Holmes, care se juca cu mănușile negre, trecându-le dintr-o mână în cealaltă, dădu din cap neatent:

– Deci nu aveți nicio idee care poate fi acest mister?

– Niciuna, în afară de cel pentru care ați venit aici: moartea de acum șapte ani a soției lui, răspunse James. Însă este foarte adevărat că, în ultimul deceniu, relația mea cu Adams s-a limitat la scrisori și întâlniri scurte atunci când vine el la Londra sau când suntem amândoi pe Continent.

– Sunt sigur că misterul despre care vorbește se află aici, zise Holmes. Nu este vreo enigmă peste care a dat în Londra sau aiurea.

– Ghiciți cumva care ar putea fi acest mister? întrebă scriitorul.

Încruntându-se, Holmes se lovi cu mânușile în palma deschisă și rosti tăios:

– Eu nu ghicesc *niciodată*, James. Niciodată.

– Dar ați mai avut vreun caz asemănător? insistă James.

– Ce vreți să ziceți, domnule?

– Un caz în care trebuie să rezolvați un mister pe care mai întâi trebuie să-l desoperiți dacă *există.*

– În mod indirect, da, răspunse Holmes. Mi se cere adesea sfatul în privința unor lucruri ce depășesc statutul de simple curiozități. De exemplu, motivul pentru care un tată îi cere fiicei sale să facă schimb de dormitoare după ce ea pretinde că a auzit ceva în timpul nopții; iar apoi descoperim că simpla ciudățenie a zgomotelor nocturne ascunde un mister adevărat. Dar niciodată nu mi s-a cerut să descopăr un mister, să-l scot la suprafață de nicăieri, ca să spun așa, și să-l și rezolv în doar douăzeci și patru de ore...

Privi spre umbrele și mai lungi în lumina slabă a înserării.

– ...în mai puțin de douăzeci și patru de ore. Oprește aici, birjar.

James coborî și privi în jur, dar nu recunoscu locul.

– Poftim un stimulent ca să ne aștepți până ne întoarcem, îi spuse Holmes birjarului, oferindu-i un număr absurd de mare de monede de aur (după părerea lui James).

Birjarul zâmbi cu gura până la urechi și duse mâna la pălăria din pâslă.

– Haideți, James, zise Holmes și porni cu pas rapid pe strada laterală străjuită de copaci ce se desprindea din bulevardul pe care veniseră.

Doar atunci când văzu la douăzeci de metri în față arcada porții, Henry James înțelese că se întorseseră la cimitirul Rock Creek.

– Sperați să găsiți aici misterul pe care trebuie să îl dezlegați? întrebă scriitorul în timp ce mergeau pe aleea pavată ce șerpuia prin cimitirul vast.

– Nu neapărat, zise Holmes. Dar dacă o plimbare ne ajută să ne gândim mai bine la problema aceasta, unde altundeva am putea găsi un loc care să ne ajute să medităm mai bine?

– Curând va fi un loc care ne va ajuta să ne spargem capetele din cauza *întunericului*, remarcă James.

Foarte adevărat. Soarele ajunsese la asfințit – glob roșu pe linia orizontului, întrezărit doar printre frunzele arborilor și monumentele funerare. Umbrele lungi ale copacilor din cimitir se contopiseră, formând lacuri de tenebre. Curând va fi mult prea întuneric ca să mai poată deslușì inscripțiile de pe pietrele funerare.

– Am adus un felinar în caz că vom avea nevoie, spuse Holmes, scuturând geanta din pânză.

Apoi își făcu de lucru cu pipa. În mod normal, lui Henry James îi plăcea mult aroma de tutun de pipă, însă detectivul folosea iarăși tabac ieftin, astfel încât scriitorul se mută în cealaltă parte ca să nu-i vină duhoarea în nas.

– Vă amintiți cumva, domnule James, dacă domnul Adams a făcut aluzie la vreo enigmă în timpul conversațiilor de la dineul de aseară?

– Mă tem că din cauza bădărăniilor domnului Roosevelt am cam pierdut șirul discuțiilor de la masă, spuse James.

Holmes se opri și-l privi pătrunzător pe scriitor prin lințoliul de fum de pipă.

– Dumneavoastră nu pierdeți niciodată *nimic*, James. O știți prea bine, și o știu și eu.

James nu mai spuse nimic și își reluară plimbarea. Soarele dispăruse și se topiseră în lumina plăcută a crepusculului și contururile lucrurilor din jur. În lipsa luminii și a umbrelor care să le scoată în relief, copacii, monumentele, pietrele funerare mai mici și dâmburile acoperite cu iarbă căpătaseră toate un aspect plat.

– S-a comentat despre misterul rațelor sălbatice, își aminti James. Însă Clara Hay a fost cea care l-a adus în discuție atunci când a vrut să ne explice de ce ne servește rațe domestice. Iar soțul ei a fost cel care a spus că dispariția rațelor sălbatice din restaurante și măcelării este aproape un mister.

– Iar Henry Adams l-a rezolvet, spuse Holmes. În spatele acestei dispariții se află evreii... care se află și în spatele atâtor conspirații odioase.

James sesiză tonul lui Holmes și vru să explice concluzia trasă de prietenul său, să spună că Adams era, în mod obișnuit, o persoană cu vederi liberale și că singurul lui defect era antipatia pe care o nutrea față de evrei.

Holmes îi întrerupse justificările cu o mișcare scurtă din baston.

– Nu contează, James. Această neîncredere și ură instinctivă față de evrei este împărtășită de mulți britanici. Însă în țara dumneavoastră atitudinea aceasta este eclipsată de comportamentul americanilor față de cele peste opt milioane de negri. Știți bine că îi tratează de parcă ar fi cetățeni de mâna a doua, sau nu ar fi ființe omenești așa ca noi.

James aproape că spuse *Nu și aici, în nord*, dar își aduse aminte că se aflau la Washington, D.C., oraș ce nu făcuse niciodată parte cu adevărat din Nordul Unionist. Și, pe neașteptate, îl copleși amintirea unei zile superbe din primăvara lui 1863... da, 23 mai era.... când luase hotărârea să nu se ducă să-și vadă fratele (pe Wilkie) defilând pe Beacon Street cu regimentul lui, 54 Massachusetts, sub comanda tânărului, la vremea respectivă (și, firește, albului) colonel Shaw. În perioada aceea Henry James își pierdea vremea la Harvard, deloc interesat de cursurile lui de drept și petrecându-și tot timpul citind literatură. Însă în ziua respectivă cursurile fuseseră suspendate, pentru ca toți studenții să-i poată ovaționa pe soldații care plecau la luptă. James rămăsese în camera lui închiriată și citise. A aflat după aceea că William, fratele lui mai mare, tot student la Harvard, făcuse același lucru. Și era sigur că nici măcar William, cu toată psihologia pe care o studia, nu ar fi fost în stare să explice mai bine ca el motivul pentru care nu se

dusese alături de familie, prieteni și străini să conducă regimentele din Massachusetts.

Preț de o clipă James se simți vinovat pentru că se folosise de suferințele fraților lui răniți în război pentru a-i riposta lui Theodore Roosevelt cu o seară în urmă. Rănile lui Wilkie fuseseră într-atât de îngrozitoare, agonia lui atât de cumplită și curajul atât de mare atunci când revenise în armată mai târziu, încât experiența aceasta produsese o schimbare definitivă în sufletul scriitorului. Acum își reproșa cu amar că folosise chinul lui Wilkie drept argument în timpul acelei discuții aprinse.

Dar mai știa și că, dacă ar fi fost să trăiască din nou ziua aceea de 23 mai 1863, tot nu s-ar duce pe Beacon Street să urmărească defilarea regimentului lui Wilkie, nu s-ar duce să-i vadă pe tinerii aceia radioși, veseli și sănătoși mergând la război cu stindardul regimentului în frunte.

Zgomotul pătrunzător făcut pe asfaltul aleii de vârful metalic al bastonului lui Holmes îl smulse pe James din această reverie.

– Trebuie să presupunem că, dacă Adams joacă cinstit, așa cum ziceți dumneavoastră, atunci așa-zisul lui mister are legătură mai degrabă cu ceva ce ne-a spus astăzi, nu aseară la dineu.

– Se prea poate, murmură James, simțindu-se brusc cuprins de oboseală. Dar aduceți-vă aminte că eu am plecat să mă plimb și nu am fost de față la discuția dumneavoastră de la monumentul lui Clover.

– Așa este, spuse Holmes și ieși de pe potecă, călcând pe iarbă.

Scriitorul observă în față copacii și arbuștii care formau îngrăditura mormântului lui Clover și zise:

– Credeți că monumentul vă poate da un indiciu?

– Cred că acolo se află o bancă pe care pot sta să fumez câtă vreme ne gândim, răspunse Holmes.

Se apropiară în tăcere de latura din spatele monumentului. Chiar când ajunseră la blocul de granit, detectivul exclamă:

– Ciudat... Adams ne-a spus amândurora că *aceasta* este partea importantă a monumentului.

Și atinse ușor cu bastonul blocul de granit.

– Dar nu este deloc ciudat, îl contrazise James. Oricât de impresionantă ar fi sculptura lui Saint-Gaudens, este vorba despre cele două verighete încrucișate de aici...

Și se ridică pe vârfuri ca să atingă inelele uriașe.

– ...care simbolizează anii lor de căsnicie, iar despre asta este vorba în tot acest memorial.

– Da, firește, zise Holmes, proptindu-și bastonul pe umăr și privind printre gene la monumentul învăluit în penumbre.

Lui James i se păru că detectivul nu părea în întregime convins de explicația primită.

Holmes o luă înainte prin deschizătura îngustă din zidul de vegetație. Hexagonul dinăuntru, băncile, lespedea de granit și monumentul erau cufundate în întuneric. Detectivul se așeză pe banca din fața statuii, își puse geanta alături, apoi și bastonul. Încrucișă picioarele și își reaprinse pipa.

– Despre ce ați vorbit când v-am lăsat singuri? întrebă James.

Printre rotocoale de fum gros, Holmes spuse:

– I-am arătat fotografia divei Irene Adler, despre care eu sunt convins că a jucat rolul Rebeccăi Lorne, prietena lui Clover din lunile de dinainte de moartea ei. Adams mi-a spus că nu are cum să-și dea seama dacă este vorba despre una și aceeași femeie. Mi-a cerut apoi să abandonez această investigație. Eu i-am spus că am această datorie morală față de clientul meu, iar atunci Adams a început să mă insulte și să...

– V-a insultat? îl întrerupse James fără să-și ascundă șocul și uluirea din voce.

Acelui Henry Adams pe care îl cunoștea de atâția ani nu-i stătea deloc în fire să adreseze insulte oamenilor cu care stătea de vorbă.

– M-a insultat, repetă Holmes, apoi mi-a explicat că, deși l-a iubit și el pe Ned, fratele lui Clover, trebuie să admită că nebunia era o boală ereditară în familia Hooper. Ce a vrut el să insinueze este că un nebun m-a trimis după cai verzi pe pereți și mi-a declarat categoric că Ned a scris toate cartonașele acelea, iar apoi le-a distribuit celor Cinci Cupe în fiecare zi de șase decembrie...

– V-a prezentat și vreo dovadă în acest sens? îl întrerupse iarăși James.

Și el se gândise la această posibilitate, care cu siguranță că avea ceva noimă... mai multă decât oricare altă ipoteză.

– Nu mi-a prezentat nimic, zise Holmes. Mi-a zis că asta este părerea lui.

– Ați mai discutat și despre altceva?

Holmes întinse palmele deschise. James își spuse că semănau cu două porumbițe albe luându-și zborul prin întuneric.

– Nu chiar. Și după aceea m-a provocat să descopăr și să dezleg acest „mister“ și imediat v-ați întors dumneavoastră.

– Nu mi se pare...

– Liniște! îl repezi Holmes.

În primul moment, James a fost convins că detectivul auzise pași în apropierea zidului de vegetație și se pregăti sufletește să dea ochii cu Henry Adams. Dar nu apăru nimeni prin intrarea înfrunzită și scriitorul înțelese că Holmes voia să se gândească în liniște.

James privi la sculptura din fața lor și cu toate că era teoretic imposibil, chipul de sub gluga rasei monahale părea să strălucească în ciuda întunericului din jur.

Holmes a fumat și s-a gândit vreme de vreo douăzeci de minute. Pe James nu-l deranja liniștea, deși îl tulbura puțin lăsarea nopții. Așa că tresări când auzi glasul puternic al detectivului:

– „Am stat de multe ori aici, fără să fiu văzut sau auzit, și am urmărit și ascultat reacțiile oamenilor când văd pentru prima oară statuia. Comentariile lor parcurg toată gama de impresii, de la „extrem de interesant“ la „incredibil de pueril“.

– Cum? strigă James. Am crezut că azi ați văzut pentru prima dată monumentul ăsta!

– Așa și este, spuse Holmes. Ce ați auzit sunt cuvintele pe care ni le-a spus Adams mai devreme.

– O, da, oftă James, aducându-și aminte. Exact așa a spus.

– „Am stat aici, fără să fiu văzut sau auzit și am urmărit și ascultat...“ repetă Holmes vorbele lui Adams.

Detectivul își întinse brațele cuprinzând în gestul lui cele trei bănci care formau o jumătate a hexagonului.

– Domnule James, unde credeți că ar fi putut sta, fără să fie văzut sau auzit?

– Eu înțeleg că surprindea pe furiș reacțiile oamenilor atunci când aceștia nu erau atenți la el, zise James. Și că trăgea cu urechea la comentariile lor.

– La fel am crezut și eu, spuse Holmes, ridicându-se de pe bancă. Dar dumneavoastră știți mai bine decât mine că Henry Adams este foarte atent la cuvintele pe care le rostește. Pe acestea le-a folosit dinadins: *Am stat aici fără să fiu văzut sau auzit și am urmărit și ascultat...* Există pe undeva pe aici un loc unde se poate ascunde ca să tragă cu urechea fără să fie descoperit.

– Cu siguranță că nu aici, la bănci, spuse James.

– Nu, trebuie să fie în afara acestui spațiu, zise Holmes. Mai țineți minte dacă în afara zidului din frunze există vreo bancă suficient de aproape ca să se audă vocile celor care vin să viziteze monumentul?

– N-am observat niciuna astăzi, când m-am plimbat, răspunse James. Dar nu mă uitam după bănci. Meditam și nu eram atent în jur.

– Haideți să vedem, spuse Holmes.

– E prea întuneric ca să ne dăm seama dacă se poate vedea ceva de afară, protestă James.

Holmes scutură scrumul din pipă și și-o puse în buzunarul de la haină.

– Exact, zise el. Atunci vom presupune că aceasta este persoana noastră.

Scoase felinarul camuflat din geantă, îl așeză pe brațul în formă de aripă de grifon al băncii, îl aprinse și îi trase capacul. Felinarul își aruncă raza spre intrarea dintre copaci. Lăsându-și geanta pe bancă, Holmes ieși din hexagon.

Afară era mai multă lumină. Pe cer se mai vedeau ultimele tușe cenușii ale crepusculului de primăvară, dar apăruseră și câteva stele strălucitoare.

– De ce să nu fi stat pe iarbă pe undeva pe aici? întrebă James arătându-i detectivului movilele din gazon.

– Îl vedeți pe prietenul dumneavoastră, Adams, așezat pe iarbă într-un cimitir? râse Holmes.

James clătină din cap.

– Atunci pe o bancă ori în spatele vreunui monument din apropiere. Însă neapărat pe latura aceasta, pentru că doar de aici se poate vedea înăuntru.

Holmes îi arătă cu bastonul spre dreapta, iar el o luă la stânga. Porniră amândoi să studieze posibilele ascunzători din spatele monumentelor și să caute vreo bancă suficient de aproape de zidul de vegetație de la mormântul lui Clover.

După câteva minute, James strigă:

– Ar fi putut sta aici.

Holmes se îndreptă spre el. Deasupra lor, rândunele și lilieci descriau arcuri în cerul înserării.

– Asta e suficient de înaltă și de lată, spuse James cu mâna pe o piatră de mormânt.

– Și de ce nu vă așezați pe ea?

James se încruntă auzind tonul detectivului.

– Nu se cade. În fond, e o piatră funerară.

– Exact, zise Holmes, și trebuie să presupunem că Adams stă aici pe timpul zilei.

– Mi-a povestit Hay că Adams vine atât de des în cimitir încât a început să-l numească „acasă“, își aminti James.

Holmes dădu din cap. Nu fusese atent.

– De aici nu se vede bine dacă este cineva la monumentul de dincolo de zidul de vegetație.

James își dădu seama că detectivul avea dreptate. De-abia dacă se putea sesiza lumina felinarului printr-o spărtură din frunziș și toată zona dinăuntrul hexagonului era ascunsă vederii.

– Plus că locul ăsta este cam la șaizeci de pași depărtare de monument și copacii ăștia formează o altă barieră, continuă Holmes. E prea departe ca să poți auzi de aici vreun om care vorbește normal.

– Și unde... începu James.

– Copacii și gardul viu! exclamă Holmes, luând-o la fugă înapoi.

Ocoliră împreună perimetrul.

– Înțeleg că acum căutăm ceva care seamănă cu un adăpost ca acela folosit de vânătorii de păsări, șopti James, fără să știe de ce.

– Da, zise Holmes, împungând cu bastonul tufele. Un adăpost camuflat în frunzișul ăsta.

– Chiar dacă vom găsi un adăpost aici, spuse James, tot nu vom afla răspunsul la cea mai importantă întrebare.

– Care întrebare? îl întrebă Holmes, pipăind cu mâna goală printre frunze.

– Dacă vânăm rațe sălbatice sau domestice.

Își continuară căutarea fără să mai vorbească. În zadar. Copacii nu erau nimic altceva decât copaci; gardul viu era gard viu. Nu aveai unde să te ascunzi acolo decât dacă te-ai fi băgat cu totul în tufăriș, iar James îl cunoștea suficient de bine pe Adams ca să jure că nu ar face în veci una ca asta.

Se întoarseră la monument și Holmes stinse felinarul. Se reobișnuiră în câteva secunde cu vederea nocturnă. Dar Holmes, în loc să plece sau să se așeze iar pe bancă, rămase în picioare, evident dus pe gânduri. Ferindu-se să-l întrerupă, James se întrebă într-o doară dacă prietenul și rapsodul aventurilor lui Holmes, doctorul Watson, pierdea la fel de mult timp așteptându-l să-și revină din stările acestea de meditație.

– Desigur! exclamă Holmes, pocnind din degete. Cât de prost am putut să fiu! Până și un orb ar fi văzut!

Ridică felinarul, îi scoase capacul și merse cu el la statuie. Îi lumină o latură, apoi pe cealaltă. De aproape și de la distanță.

James nu se mișcă din loc. Sculptura lui Saint-Gaudens îl tulbura suficient de mult chiar și la lumina zilei; în raza felinarului era de-a dreptul înspăimântătoare.

– Veniți, îl chemă Holmes, care se apropie cu pași mari de bancă să-și ia geanta.

– Mergem acasă acum? îl întrebă James.

– Nu. Mergem în adăpostul de vânătoare al lui Henry Adams.

7

LICĂRUL ROȘU DIN BEZNĂ

Da, era vorba despre cele două verighete, firește.

Câteva minute, și Holmes, și James au pipăit în jurul marginilor cioplite în granit ale inelelor. Iar detectivul repeta întruna: „Aceasta este partea importantă a monumentului“... „O lună și jumătate monumentul a fost acoperit cu un cort“... „Cui îi trece prin cap să protejeze granitul de ninsoare?“... „Adams doar că nu mi-a desenat o hartă și nu mi-a făcut săgeți în iarbă ca să-mi indice drumul.“

La primele trei cercetări tactile, degetele lui Holmes nu descoperiră nimic. Dar la a patra încercare dădu peste o adâncitură mică în partea de jos a verighetei din dreapta.

– Dați-vă la o parte, îi zise el lui James, scoțând o unealtă din geantă: o rangă scurtă cu capătul îngust în formă de daltă.

Se potrivea. Din granit se auzi un pocnet, iar cele două verighete se răsuciră, ajungând perpendiculare pe monument. Holmes îl împinse pe unul. O ușă se deschise în blocul de granit, dezvăluind bezna totală de dincolo de ea.

– Doamne, Dumnezeule! se sperie James, făcând repede doi pași înapoi, de parcă s-ar fi temut să nu fie înghițit de gaura aceea neagră.

Holmes nu intră imediat, ci îndreptă felinarul spre interior. Și bine a făcut, pentru că după vreo patru metri se făcea o gaură mare, cu o scară ce cobora în beznă. Dincolo de gaura aceea se vedea un scaun capitonat la care se putea ajunge doar dacă ocoleai cu mare grijă marginile din granit ale gropii. Peretele îndepărtat din interiorul monumentului era acoperit cu o sumedenie de proeminențe și scobituri din bronz.

– Statuia e goală pe dinăuntru, spuse Holmes, fără strop de surpriză în voce, deoarece înțelesese asta mai devreme, când rămăsese dus pe gânduri.

Puse ranga înapoi în geantă, luă bastonul și geanta într-o mână și felinarul îndreptat înainte în cealaltă, păși înăuntru, merse încet spre scara din groapă, apoi întoarse raza felinarului spre intrare.

– Aveți grijă pe unde călcați, James.

– Eu nu intru acolo, spuse scriitorul, care nu se mai apropiase de monument de când se deschisese panoul secret.

– Cum doriți, zise detectivul. Atunci mergeți și așteptați-mă în birjă. Nu voi zăbovi mult aici.

Și vru să închidă panoul.

– Stați! strigă James. Intru și *eu.*

Și corpolentul scriitor păși cu mare grijă pe marginea îngustă de granit din stânga gropii. Holmes lumină partea interioară a panoului.

– Trebuie să verific dacă există un mecanism de deschidere pe dinăuntru, că nu-i nevoie de cheie ca să nu rămânem blocați... aha, uite-l.

Detectivul acționă mecanismul și închise panoul.

Rămaseră închiși în mormânt.

– Scara, spuse Holmes și îndreptă raza felinarului în josul scării.

Aceasta avea balustrada și treptele din fier și nu era mai lungă de doi metri și jumătate. În capătul ei nu se distingea nimic, dar detectivul își dădu seama că peretele din partea cu statuia a acestui puț era de fapt o draperie neagră.

– Vreți, vă rog, să țineți felinarul în poziția asta până când ajung eu jos? îl rugă Holmes.

– Nu! strigă James. Adică... de ce să coborâți? Nu se poate. Nu trebuie! Este... asta... acolo jos... mult prea oribil!

Ultimul cuvânt de-abia se auzi, căci locul acela părea a descuraja vorbitul cu glas tare.

Holmes se uită bine la chipul însoțitorului său și înțelese imediat ce își închipuia James că s-ar afla în spatele acelei draperii din catifea neagră: o raclă din sticlă în care putrezeau rămășițele lui Clover Adams. *Oare cum o arăta după șapte ani?* Din nefericire, Holmes știa prea bine cum arată cineva mort de șapte ani. Așa că șopti:

– Nu, nu, nu cred, James. Prietenul dumneavoastră este un om ciudat, poate chiar nebun după anumite standarde, dar nebunia aceasta a lui are o logică. Și sunt convins că nu vom descoperi nimic înspăimântător acolo jos.

Îi întinse felinarul lui James, puse geanta și bastonul pe scaunul capitonat care era suspendat de perete cu un drug de fier fixat în interiorul sculpturii.

– Lăsați-o puțin mai jos, îi ceru Holmes.

Coborî câteva trepte și ridică degetele albe după mânerul felinarului:

– Acum dați-mi-l.

Detectivul lumină pereții gropii în care coborâse. Era îngustă, de-abia îi încăpuseră umerii înăuntru și ar fi pus probleme serioase unuia care suferea de atacuri de claustrofobie. Holmes surâse ca pentru sine, zicându-și că seamănă probabil cu un arheolog care tocmai a descoperit un mormânt în Egipt sau Babilon sau Troia.

Însă pe cei trei pereți de granit nu erau hieroglife și nici vreun alt indiciu. Doar scara și draperia neagră.

Holmes ridică felinarul și trase draperia. Pipăi pe jos cu piciorul ca să se asigure că podeaua din granit nu se sfârșea brusc și făcu un pas.

– Ce vedeți acolo? se auzi șoapta agitată a lui James.

– Așteptați puțin, răspunse detectivul.

Încăperea din spatele draperiei avea formă de prismă rectangulară, lată de doi metri și lungă cam de doi și jumătate. Fusese construită sub fundația monumentului și sub hexagonul cu pietriș din jurul lui. Holmes aprecie că deasupra lui trebuia să fie un strat mai gros de o jumătate de metru de ciment. Apoi pământ.

În peretele de granit din stânga fusese săpată o nișă lungă la înălțimea umărului. Era plină cu cărți. În prelungirea peretelui din dreapta era o coloană de granit, tot până la înălțimea umărului. Pe ea stătea un felinar mic. Holmes se simți tentat să-l aprindă cu prototipul brichetei pe care îl avea în buzunar, căci lumina lui ar fi fost mai puternică decât aceea a felinarului său, dar nu voia să lase nicio urmă a trecerii sale pe acolo.

Tot în peretele din dreapta, cam la un metru de podea, fusese cioplită o nișă și mai mare, pe care se aflau o saltea îngustă și două perne. Patul acesta nu era mai lung de un metru și șaptezeci de centimetri și detectivul ar fi fost nevoit să-și strângă picioarele la piept dacă ar fi dorit să se culce în el. Dar nu dorea. Patul era făcut și detectivul atinse pătura și cearșafurile: erau calde, nu umede și reci și fără iz de mucegai. Probabil că erau schimbate des.

Holmes ar fi fost în stare să parieze că acesta era singurul pat pe care și-l făcuse vreodată singur Henry Brooks Adams în toți cei cincizeci și cinci ani de viață ai lui.

În celălalt capăt era o a doua coloană de granit, tot cu un felinar micuț deasupra. Lângă felinar era o carte. Holmes o luă în mână, observă că era legată în piele și îi citi titlul la lumina felinarului său:

Lumina Asiei: Propovăduitorul Nirvanei și al Legii de Sir Edwin Arnold [154]. Publicarea acestui volum în 1879 stârnise o oarecare agitație în America și Anglia, însă Holmes nu rezistase să citească decât o parte din el. Stilul lui Arnold i se părea inacceptabil de încărcat. Totuși, își amintea recenzia din *The Times*, a renumitului expert în cultura și civilizația japoneză Lafcadio Hearn, la apariția ediției din 1883 a cărții: „În fond, o formă

ezoterică a budismului ar putea deveni religia viitorului... Căci ce altceva este raiul plăsmuit de creștini dacă nu Nirvana – topirea individului în eternitate?“

Chiar așa, își zise Holmes.

Puse cu grijă cartea la loc, alături de al doilea felinar și trecu pe lângă draperie în puțul îngust pe unde coborâse.

– Coborâți și dumneavoastră, James.

– Nu pot, veni răspunsul șoptit.

– Ar fi bine să puteți, spuse Holmes. Altminteri vă veți frământa întreaga viață întrebându-vă dacă v-am spus sau nu adevărul. Vă dau cuvântul meu că aici nu este nimic care să vă tulbure.

Se auzi un râs isteric înăbușit. Iar apoi șoapta speriată a lui James:

– În momentul ăsta mă tulbură totul, Holmes. Am invadat cel mai profund loc al intimității unui om bun, ne-am amestecat în suferința lui și poate chiar în dramul lui de nebunie. Purtarea noastră este criminală. Este de nedescris.

– De acord cu dumneavoastră, răspunse Holmes. Dar nu mai putem da înapoi. Coborâți ca să vedeți ce este aici și apoi putem pleca.

– Ridicați felinarul, șopti Henry James și începu să coboare greoi scara.

După cinci minute erau amândoi iarăși la suprafață. Scaunul capitonat era suficient de lat ca să poată sta împreună pe el, cu condiția ca fiecare să se sprijine cu piciorul de marginea din granit.

– Nu se poate vedea prin ochii statuii, șopti James.

Avea perfectă dreptate. La lumina felinarului se puteau distinge trăsăturile inversate ale sculpturii, dar cu toate că văzuți de afară ochii păreau a fi goi, din locul unde se aflau cei doi se observau două bucăți ovale din metal (dar nu din bronz) care îi astupau. Holmes remarcase aceste inserții în ochii plecați ai statuii atunci când o cercetase prima dată.

– Căutați un mâner, șopti Holmes. Bucățile astea din metal sunt legate de... aha!

Mânerul se afla pe partea lui James.

– Puneți mâna pe el, dar nu-l apăsați încă, zise detectivul cu buzele aproape de urechea scriitorului. Vreau mai întâi să sting felinarul ca să ni se obișnuiască ochii cu întunericul.

Lui Holmes nu-i plăcea să stea atât de aproape de un alt bărbat. Îl simțea pe James cum încerca să se îndepărteze, lăsându-și toată greutatea pe partea stângă tocmai pentru ca trupurile lor să nu se atingă.

– Acum, șopti detectivul.

Obloanele de pe ochi se ridicară aproape fără zgomot atunci când mecanismul a acționat bara din metal care le susținea.

Unghiul de Observație era unul bun: capul sculpturii androgine era aplecat iar chipul era parțial acoperit de gluga rasei monahale, dar orbitele erau mai mari decât cele naturale. Holmes privi prin ochiul drept, iar James prin cel stâng și amândoi reușiră să vadă întregul hexagon, băncile și stelele de deasupra copacilor. Locul era pustiu.

După câteva clipe se relaxară și se așezară mai comod. Puteau vedea totul la fel de bine.

– Așa observă și aude Adams reacțiile oamenilor fără să fie văzut, șopti James.

Holmes încuviință dând din cap.

– Nu cred că... începu James, oprindu-se brusc când detectivul îl apucă strâns de braț.

Cineva intrase în locul mărginit de tufe și copaci.

Amândoi se întoarseră să se uite, având instinctiv grijă să nu-și apropie prea mult ochii de deschizăturile ovale, pentru ca să nu se reflecte în ei lumina stelelor și să-i dea astfel de gol.

Holmes nu reuși să distingă altceva decât umbra unor picioare îmbrăcate în pantaloni (deci nu era o femeie în rochie), însă bărbatul acela părea foarte înalt și foarte slab. Iar impresia aceasta i-a fost confirmată atunci când străinul se așeză pe banca din fața statuii și observă că umerii acestuia depășeau speteaza, mai mult chiar decât o depășiseră umerii lui când sătuse acolo.

James se aplecă spre el și-i șopti la ureche:

– Ăsta nu-i Adams!

Holmes îl obligă să tacă strângându-l și mai tare de braț. Scrâșnetul făcut pe pietriș de cizmele sau pantofii bărbatului era atât de puternic că Holmes presupuse că spațiul acela izolat funcționa ca un soi de galerie acustică, amplificând sunetele. Bănuia că Adams îi ceruse anume lui Stanford White să obțină acel efect și din acest motiv au apărut spetezele mult prea înalte ale băncilor și triunghiul de piatră. Detectivul se temu că și

sunetele dinlăuntrul sculpturii ar putea fi auzite de afară.

James îi intui gândurile și se aplecă iarăși să privească mai bine.

Trecură câteva minute fără ca bărbatul să facă vreo mișcare. Ochii lui Holmes se adaptară mai bine la noaptea fără lună și reuși să vadă brațele lungi ale străinului întinse pe spetează băncii: exact aceeași poziție în care stătuse el mai devreme.

Apoi omul își lăsă brațele jos și detectivul observă o mână albă căutând ceva prin buzunarele hainei ori vestonului; apoi se auzi scrâșnet de chibrit când bărbatul își aprinse o țigară.

Flacăra mică a bățului de chibrit ar fi trebuit să-i descopere chipul, dar Holmes nu văzu decât o scânteiere tăiată de un arc întunecat. Înțelese pe loc că bărbatul purta o pălărie cu boruri largi care îi acopereau chipul.

Din întâmplare își pusese pălăria astfel, ori o făcuse cu bună știință? Lui Holmes nu-i plăcea să ghicească, dar intuiția îi spunea că varianta a doua era cea adevărată.

Un singur licăr roșu în beznă. Nicio trăsătură vizibilă. Doar vârful roșu al țigării licărind în întuneric.

În cele din urmă bărbatul își isprăvi țigara aceea și își aprinse o alta. Din nou borul lăsat al pălăriei îi acoperi trăsăturile pe care flacăra chibritului le-ar fi putut dezvălui.

Își bate joc de noi, își zise Holmes.

Nu se așteptase ca Lucan Adler să-l găsească atât de curând, dar își dădu acum seama că subestimase

viteza veștilor despre prezența lui la Washington, vești răspândite nu numai de soții Hay, servitorii lor, soții Cabot Lodge, Cameron, Theodore Roosevelt, dar și de Clemens și William Dean Howells. Lucan era asasinul suprem, iar Holmes înțelese acum, cu o strângere de inimă foarte asemănătoare cu teama, că îi oferise acestuia suficient timp să îl găsească.

Atunci de ce sunt încă în viață? se întrebă el, dându-și seama că, instinctiv, își strecurase mâna dreaptă în buzunarul hainei.

Dar, în loc de patul reconfortant al pistolului (căci nu avusese încă timp să-și cumpere unul în Washington), degetele lui dădură peste mânerul scurt și flexibil al bastonului telescopic pe care îl adusese cu el. Capătul dur, din piele tare, al bastonului era umplut cu nisip și, dacă era folosit corect, îl putea îngenunchea și pe cel mai corpolent adversar, ba chiar putea să îl lase lat.

În buzunarul de la pantaloni avea briceagul cu lama de zece centimetri. Ranga cea scurtă din geantă, pe care o folosise ca să deschidă monumentul, putea de asemenea să fie folosită ca armă.

Marele Sherlock Holmes, își spuse el cu ironie amară, alungând junghiul de panică simțit mai devreme. *Vine cu un briceag și un baston acolo unde știe că se va lăsa cu shimb de focuri.*

Nu își dorise niciodată să se confrunte cu Lucan Adler atunci când Henry James era în preajmă. Dar acum era aproape sigur că nu va avea încotro. Era la fel de sigur că Lucan știa că el se află în monument împreună cu altcineva.

Licărul roșu se stinse. Holmes se încordă, strângând mai tare mânerul bastonului. Măcar dacă

Lucan ar intra în monument (deși el se îndoia că asasinul anarhist îi văzuse pe ei doi intrând), locul ar fi atât de strâmt, că toată priceperea lui cu armele de foc ar fi fost zadarnică.

Da, acesta este locul perfect pentru o luptă cu briceagul sau bastonul, mai ales datorită puțului deschis despre existența căruia poate că Lucan nu are habar, își mai spuse detectivul.

Dar cu Henry James la mijloc.

Scăpără al treilea băț de chibrit. Din nou atitudinea batjocoritoare cu capul aplecat și cu trăsăturile ascunse de borurile largi. Din nou strălucirea roșie a vârfului de țigară în bezna profundă din jurul monumentului.

Holmes aprecie că trecuse mai bine de o jumătate de oră de când se uitau fix la străinul acela care se uita și el fix la ei. Sau, mai bine spus, se uita fix la statuia care nu era decât o formă neagră în noapte. Holmes era aproape sigur că nu putea fi Henry Adams bărbatul acela; chiar dacă ar fi estimat greșit înălțimea lui, oare ar purta vreodată Adams o asemenea pălărie? Și cu fiecare minut care trecea devenea tot mai convins că Lucan Adler era cel de afară, Lucan Adler care se juca cu el și cu James așa cum o pisică se joacă cu un șoricel înainte să-l lase fără cap.

Din cauza poziției neconfortabile, Holmes începuse să aibă cârcei în picioare, însă mult mai rea era durerea tot mai puternică din cele trei răni de glonț. Din cauză că se gândise toată după-amiaza doar la misterul despre care îi vorbise Adams, uitase să își facă a doua doză de heroină. Și fără ea rănile parcă îl dureau și mai tare.

Trecuseră cam zece minute de când se aprinsese a treia țigară și Holmes își lipi gura de urechea lui

James, simțind în nări parfumul scump al pomezii din părul rar al scriitorului.

– Stați aici, îi șopti. Eu mă duc afară.

Mai mult îl simți decât îl văzu pe James clătinând cu putere din cap, dar îl strânse din nou de braț și-i repetă să nu se miște din loc.

Poate că totuși Lucan nu ne-a văzut când am intrat în monument, își spuse detectivul. *Și dacă nu ne-a văzut, atunci James mai are o șansă să rămână în viață, chiar dacă Lucan mă omoară pe mine.*

Pășind încet pe marginea din dreapta a puțului, Holmes își găsi felinarul și îl ridică în mâna stângă. Va trebui să îl aprindă afară și să îl stingă foarte repede.

Dar dacă raza ei l-ar orbi pe Lucan, atunci...

Nu-și duse gândul la capăt pentru că știa că nu va avea norocul acesta.

Mai aruncă o ultimă privire ca să se convingă că silueta și strălucirea țigării erau încă acolo, păși cu prudență peste geantă, pipăi după mecanismul de deschidere a panoului și îl acționă. Pocnetul mic sună ca un foc de pușcă în urechile lui încordate.

Aerul care pătrunse înăuntru era rece și de-abia acum își dădu Holmes seama cât de mult încălziseră el și cu James spațiul strâmt cu căldura emanată de trupurile lor.

Ajuns afară, Holmes se încumetă să închidă panoul, provocând un alt pocnet ce i se păru asurzitor, dorind astfel să-i ofere lui James o șansă cât de mică în caz că se va dovedi că străinul acela era chiar Lucan Adler.

Se așeză într-un genunchi, scoase cu o mișcare rapidă bricheta din buzunarul pantalonilor și aprinse felinarul. Îi pusese deja capacul, astfel încât singura lumină a fost flacăra scurtă a brichetei sale... interminabilă și vizibilă din orice colț al cimitirului, după părerea lui.

Își ferise privirea atunci când aprinsese bricheta, nedorind să-și piardă capacitatea de a vedea bine în întuneric; însă tot fu nevoit să mai rămână câteva secunde acolo, clipind des, până când reuși să distingă iar conturul lucrurilor din jur. Cu felinarul în mâna stângă, pregătit să ridice capacul în orice clipă, Holmes scoase din buzunar bastonul telescopic și îl ținu lipit de coapsă.

Detectivul merse tiptil pe lângă colțul drept al zidului de vegetație, până în locul pe unde se putea intra printre copaci. Prin deschizătura aceea nu ieșea nicio rază de lumină. Holmes păși cu mare grijă, dar nu voia să se miște prea încet. Căci, în fond, surpriza și, poate, o rază neașteptată de lumină îndreptată în ochii lui Lucan erau singura lui speranță de a supraviețui încă vreo câteva minute.

Ajunse la spărtura dintre arbori și se opri ca să tragă iute cu ochiul pe lângă trunchiurile lor. Știa bine că până și mișcarea aceasta furișată ar fi atras atenția unui maestru asasin cu pistolul pregătit. Și mai știa că, deși norii acoperiseră stelele, era mai multă lumină unde se afla el și silueta lui putea deveni o țintă sigură.

Dar nu se auzi niciun foc de armă. Niciun zgomot.

Holmes se mai uită o dată, încordându-și privirea, dar nu văzu nici vârful arzător al țigării și nici forma bărbatului de pe bancă. Pur și simplu era mult prea întuneric înăuntru. Își dădu seama de-abia acum că, în ultimele patruzeci și cinci de

minute, de când se strânseseră norii pe cer, el și cu James văzuseră doar licărul roșu al țigării, nu și conturul întunecat al străinului.

Nu mai am de ce să aștept, își zise el. Ridicând felinarul mai sus și neobservând nimic în bezna completă, Holmes înaintă repede. Sunetul crengilor date la o parte i se părea puternic ca acela făcut de o avalanșă.

În clipa când ajunse în hexagonul mărginit de zidul de copaci, ridică brusc capacul felinarului și se pregăti să lovească cu bastonul.

Nu mai era nimeni pe bancă.

Unde s-a dus? Ar fi putut trage la fel de bine din oricare colț al hexagonului.

Holmes se gândi să închidă capacul felinarului și să elimine astfel orice avantaj ar fi avut trăgătorul: atunci nu ar fi fost decât doi bărbați care se caută prin beznă, iar el avea briceagul și bastonul de partea lui. Însă își dădu seama că dorea prea mult să vadă chipul străinului ca să dea curs acestei tactici înțelepte.

Începu să se miște repede în zig-zag, cu felinarul îndepărtat de trup, legănându-l într-o parte și în cealaltă. Hexagonul din fața statuii era pustiu. Zona din jurul monumentului din granit și bronz era pustie.

În spatele băncilor. Acolo s-ar fi ascuns Holmes dacă ar fi vrut să împuște pe cineva în locul acesta.

Detectivul sări pe o bancă, apoi peste speteaza ei înaltă și ateriză în poziție ghemuită în spate, aproape de deschizătura dintre copaci. Raza felinarului lumina trecerea îngustă dintre arbori și bănci.

Nimeni.

Se întoarse, tot ghemuit, pentru ca astfel să nu i se vadă capul peste speteaza din piatră. Ajunse la primul colț și puse jos felinarul cu raza îndreptată spre stânga.

Niciun foc de armă. Niciun zgomot.

Holmes privi în jur, văzu că nici în spatele celei de-a doua bănci nu era nimeni și că zidul de vegetație de acolo era intact. Apoi se grăbi să verifice cel din urmă colț, pregătit să azvârle felinarul din mână dacă nu va ajunge suficient de aproape cât să-și orbească adversarul cu raza lui.

Nimeni.

Holmes ieși din hexagon și verifică zidurile din frunze. Cineva și-ar fi *putut* croi drum printre ramuri și tufe, dar cu siguranță că l-ar fi auzit.

Mulțumit că nu găsise pe nimeni în îngrăditura hexagonală, ridică iarăși felinarul și se îndreptă spre statuia din bronz, așezată pe postamentul din două niveluri. Se apropie de sculptură dintr-o parte, închipuindu-și că Henry James murise, că trupul îi căzuse prin puțul îngust și că ochii de vânător tânăr ai lui Lucan erau lipiți de o orbită a statuii, iar gura pistolului era lipită de cealaltă. Ochii statuii erau destul de mari și un glonț putea trece prin ei fără nicio problemă.

Atingând cu haina frunzele, se apropie tiptil de sculptura meditativă. Combinația între întuneric și lumina nemiloasă a felinarului scotea mai mult în evidență faldurile drapate ale hainei, umbrele de sub glugă, nasul drept și bărbia puternică, mâna dreaptă ridicată și cu degetele strânse sub obrazul din bronz.

– James?

Deși folosise un ton absolut normal, vocea îi răsună cu putere în noaptea adâncă, făcându-l să tresară.

Niciun răspuns.

Mai tare acum:

– James?

– Aici, se auzi din capul statuii răspunsul stins.

Holmes își imagină că bietul scriitor fusese luat prizonier, iar acum răspundea sub amenințarea unui pistol înfipt sub bărbia lui dublă. Plus că nu era sigur că vocea aceea înăbușită îi aparținea lui Henry James.

– Cum se numește romanul dumneavoastră despre care v-am spus că mi-a plăcut? întrebă Holmes, lipit de latura din dreapta a monumentului pentru a nu putea fi văzut, ori luat în cătare din interiorul statuii.

– Ce?

De data aceasta parcă aducea cu vocea lui James. Atunci când era foarte iritat.

Holmes repetă întrebarea.

– *Prințesa Casamassima*, veni răspunsul în care se simțea furia mocnind. Ce naiba v-a venit să mă întrebați asta?

Holmes zâmbi și păși în fața statuii. Nu reușea să se stăpânească și privea peste umăr la fiecare câteva secunde.

– Unde este? întrebă el statuia.

– N-am nici cea mai vagă idee, Holmes.

Din poziția aceasta detectivul auzea mult mai bine vocea dinăuntru: îi aparținea cu siguranță lui James, chiar dacă era înăbușită de bronzul monumentului.

– Imediat după ce ați plecat, a dispărut și jarul roșu al țigării. Pe el nu l-am văzut mișcându-se... nu l-am văzut nici să iasă printre copaci. Pur și simplu a... dispărut.

– În regulă, zise Holmes. Înseamnă că a plecat înainte să ajung eu aici. Sunteți bun să-mi aduceți și geanta când ieșiți?

– E prea întuneric, spuse James printr-una din orbitele statuii. Nu văd pe unde calc. Și puțul... nu cred că am să găsesc mecanismul de deschidere... Am să încerc, dar...

– Nu, dacă mă gândesc bine, este mai sigur să vă iau eu de acolo, zise Holmes. Stați liniștit câteva clipe și vin eu cu felinarul.

Dar în loc să meargă în spatele monumentului, detectivul traversă hexagonul, se lăsă într-un genunchi și începu să examineze pietrișul din jurul băncii. După aceea, cercetă la lumina felinarului și locul din fața celorlalte bănci. Apoi trecu în spatele lor și făcu același lucru. Tocmai ce studia cu atenție pietrișul din spațiul liber al hexagonului, când statuia spuse ceva nedeslușit.

Holmes se apropie de ea cu felinarul ridicat.

– Ce ați spus, James?

– Ce, *Doamne iartă-mă,* tot faceți acolo? vru să știe chipul androgin, marcat de jale profundă.

– Caut mucuri de țigară sau scrum, răspunse Holmes. Amândoi l-am văzut pe Lucan, despre care eu cred că a fost silueta din întuneric, fumând cel puțin trei țigări până la capăt. Amândoi am simțit mirosul de tutun, dar nu văd pe nicăieri nici măcar un muc de țigară, nici măcar un firișor de scrum. Probabil că și-a scuturat țigările în palmă și apoi a pus în buzunar scrumul și mucurile. Și vă întreb, James: nu vi se pare acesta un comportament cam straniu pentru o persoană care nu are nimic de ascuns?

– *La naiba* cu scrumul! exclamă chipul de bronz, asprit de umbre. Veniți să mă scoateți de aici, Holmes. Am nevoie să mă ușurez de mai bine de o oră!

Când ajunseră înapoi pe New Hampshire Avenue nu mai găsiră nici birjarul și nici birja.

– Șarlatanul! exclamă James, referindu-se la birjar. Netrebnicul ăla v-a luat banii și tot ne-a lăsat aici!

– Am stat mult timp în cimitir, spuse Holmes.

Detectivul făcuse tot drumul de la monument cu umerii gheboșați până la durere, așteptând lovitura glonțului de pistol sau pușcă, al cărei foc nu îl va auzi. Nu se relaxă nici pe bulevardul cu prea puțin trafic. Aici nu erau felinare și nici luminile din case nu erau aprinse.

– Poate amicul nostru fumător ne-a luat birja, zise James. Ce facem acum?

– Nu sunt decât șase kilometri până la pensiunea doamnei Stevens, așa că mergem pe jos, răspunse Holmes, știind că, în ciuda tuturor eforturilor de a se relaxa, trupul său va aștepta la fiecare pas impactul glonțului. Și în fiecare oră și minut din

zilele și nopțile ce vor veni până când va rezolva toată problema aceasta.

Câteva minute mai târziu ajunseră la lumina unui felinar de gaz atârnat de un stâlp în fața unei case cufundate în beznă. Lumina desena un oval galben pe macadamul drumului. James se opri acolo câteva secunde.

Acesta este locul perfect, își zise Holmes. Lucan se ascundea în întuneric în spatele casei au în bezna de sub copacii de lângă ea. Ținta lui – sau, poate, țintele, în caz că asasinul era într-o dispoziție mai sângeroasă – încremenise ca o căprioară în lumina de la felinarul vânătorului.

– Am reușit cumva să-mi pierd ceasul, spuse James. Cât e ora?

Holmes nu putu decât să spere că scriitorul nu și-l pierduse în *interiorul* monumentului. Mâine-dimineață avea de gând să-l anunțe pe Henry Adams că îi dezlegase micuțul mister, că descoperise și intrase în cel mai scump adăpost pentru vânătoarea de rațe din istorie; dar asta o făcuse *el și numai el.* Nu voia ca Adams să afle de implicarea prietenului său, James.

Acum lăsă jos geanta grea din pânză, își scoase de lanț ceasul din buzunarul de la vestă și îl ridică în fața ochilor lui James.

– A trecut un sfert de oră de la miezul nopții, zise Holmes.

Scriitorul dădu din cap, ridică geanta și o întinse detectivului și apoi porni iar la drum.

E trecut de miezul nopții, își repetă detectivul, grăbindu-se să-l prindă din urmă. Se făcuse marți,

patru aprilie – ziua de naștere a lui Sherlock Holmes.

Tocmai ce împlinise treizeci și nouă de ani.

8

WIGGINS AL DOILEA A AJUNS CU BINE ASTĂZI LA NEW YORK

În dimineața ce a urmat absurdei și tulburătoarei aventuri din cimitirul Rock Creek, Henry James s-a trezit convins că trebuie să facă *ceva* imediat. Doar nu se putea hotărî ce anume. Să se întoarcă de urgență în Anglia? Să se ducă la Henry Adams și să-i mărturisească că i-a încălcat intimitatea cea mai secretă, ca un nemernic și ticălos ce este? (Ba nu... doar simplul gând la patul acela amenajat în sarcofagul de piatră de sub pământ, alături de locul unde fusese înmormântată Clover, nu doar că-i mai făcea încă pielea de găină, dar îi dădea și o stare de greață. Niciodată nu va fi în stare să-i pomenească despre asta lui Adams și nici să-i sugereze în vreun fel că știa despre lumea lui secretă din interiorul monumentului lui Clover. Și nici lui John Hay nu-i putea spune. Niciodată.)

În dimineața aceea ploioasă de marți, în vreme ce se spălă și își aranjă barba tunsă scurt și se îmbrăcă – dorinduși pentru a suta oară să-i fi luat cu el pe soții Smith, servitorii lui din locuința de la Londra: doamna Smith, mediocra lui bucătăreasă, și soțul acesteia, mult mai puțin mediocrul bețivan care îi era un fel de valet – se hotărî să o anunțe pe fiica doamnei Stevens (o tânără cam înceată la minte)

că și astăzi va lua micul dejun în cameră. Tocmai ieșise în hol ca să o caute, când dădu cu ochii de ultimul om pe care voia să îl vadă: domnul Sherlock Holmes. Ud leoarcă și aprins în obraji, detectivul tocmai își dădea jos haina de ploaie și aproape că se lovi de el.

– Exact persoana pe care voiam s-o văd! exclamă Holmes, atât de binedispus de parcă nu ar fi tulburat cel mai sfânt secret al unui om bun doar cu o noapte în urmă. Haideți la micul dejun să stăm de vorbă.

– Voiam să mănânc la mine în cameră, răspunse James cu răceală.

Holmes nu păru să sesizeze înghețul din atmosferă.

– Prostii. Avem multe de discutat și prea puțin timp la dispoziție, James. Haide, fiți băiat de treabă și coborâți în sufragerie.

– Nu vreau să vorbesc despre... evenimentele de azi-noapte.

Holmes zâmbi larg.

– Foarte bine. Nici eu nu vreau. Am vești mai importante. Ne vedem la micul dejun.

Și detectivul se răsuci pe călcâie cu una din mișcările sale bruște, aproape spasmodice (însă ciudat de grațioase) și începu să coboare scara. De pe haina împăturită pe braț se prelingeau stropi de ploaie.

James rămase încremenit în capul scării. Oare să-l pună la punct pe Holmes o dată pentru totdeauna și să imprime relației lor caracterul mult mai rece și formal pe care și-l dorea? Sau mai întâi să rabde cu

stoicism prezentarea acelor „vești mai importante“?

În cele din urmă, foamea câștigă lupta cu argumentele superioare, de natură morală. Henry James coborî la micul dejun.

– M-am mutat din confortabila pensiune a doamnei Stevens, îl anunță Holmes.

Detectivul se înfrupta din micul dejun englezesc pe care i-l pregătea în fiecare dimineață doamna Stevens, evident sensibilă la farmecul lui: fasole cu ouă, cârnați și pâine prăjită.

James rămase stupefiat.

– Când?

– În dimineața asta.

– De ce? întrebă scriitorul, dându-și imediat seama că nu voia să afle motivul și că oricum nu era treaba lui.

– Situația a devenit prea periculoasă, răspunse Holmes, bându-și cafeaua cu înghițituri mari.

James observase că, în mod obișnuit, detectivul era nepăsător în fața mâncării; însă erau momente ca acesta când lăsa impresia că alimentează o locomotivă cu combustibil, nu că mănâncă pur și simplu.

– Indiferent cine a fost bărbatul cu țigările de azi-noapte, e foarte probabil să fi fost cineva care ne-a urmărit până acolo cu intenția să-mi facă rău... adică să mă ucidă, spuse Holmes înfulecându-și cu entuziasm ouăle prăjite. Dacă aș continua să locuiesc aici v-aș pune în pericol pe

dumneavoastră, pe doamna Stevens, pe fiica ei și pe toată lumea din jurul meu.

– Dar nu sunteți sigur că bărbatul de azi-noapte a fost un... asasin, spuse James, aproape poticnindu-se la cuvântul acela melodramatic.

– Nu. Nu sunt deloc sigur, recunoscu Holmes. Dar pentru moment simt că nu trebuie să-mi expun prietenii unui potențial pericol.

James simți cum îl cuprinde o căldură lăuntrică la auzul cuvântului „prietenii“. Și se ura pentru asta. Firește că el nu-l inclusese pe acest Sherlock Holmes pe lista lui de prieteni cenzurată cu atâta rigiditate și permanent revizuită. Iar ipoteza lui Holmes că relația dintre ei ar fi ajuns la nivelul acela nu era decât o simplă supoziție.

Și totuși flacăra din sufletul lui continua să ardă.

Holmes termină de mâncat și își aprinse o țigară. Unul din motivele pentru care lui James îi era groază să ia micul dejun împreună cu detectivul era că acesta nu mânca niciodată gălbenușul de la ouăle prăjite; și, fără excepție, își stingea țigara într-unul din gălbenușurile moi, lăsând capătul ridicat, aidoma unui proiectil nedetonat de artilerie. Obiceiul acesta dezgustător îl deranjase întotdeauna pe Henry James și știa că, în această dimineață, îi va face greață.

– Nu-mi prea este foame astăzi, minți scriitorul, împingându-și farfuria și pregătindu-se să se scoale de la masă. Vă doresc mult noroc la noua locuință...

– Așteptați, domnule. Așteptați, spuse Holmes, apucându-l pe James de manșetă cu degetele sale lungi, de violonist, de parcă ar fi intenționat să-l împiedice în caz că scriitorul ar fi vrut să se ridice

de la masă și să plece. Trebuie să vă spun mai multe.

James îl aștepta pe Holmes să-i zică despre ce era vorba, urmărind cu iritare crescândă cum își fuma mai departe țigara și spunându-și că gălbenușul cu mucul înfipt în el semăna cu ochiul supurând al unui taur. Îl aștepta să-i vorbească deoarece voia să știe unde se va afla Holmes... și dacă acesta era cu adevărat ultimul episod al absurdei aventuri în care intrase cam fără de voia lui.

– Aveți de gând să-mi spuneți unde v-ați mutat? întrebă James, șocat de propria-i grosolănie.

– Nu. Ar fi mai bine pentru toată lumea dacă nu îmi veți cunoaște noua adresă, James.

Taci din gură, își ordonă sieși James. De câteva ori în ultimele zile se întâmplase să iasă din personajul „Henry James – Scriitorul“ pe care și-l confecționase cu atâta migală și teamă de penibil de-a lungul vieții. Acum își impuse să rămână în personaj. Cel care observă, nu protagonistul. Ascultătorul precaut, nu prostul care dă mult din gură. Cu toate acestea, se auzi spunând:

– Înseamnă că veți pleca din Washington? Vă întreb doar ca să știu ce să spun în caz că Hay sau Adams... sau altcineva... se va interesa de dumneavoastră.

– Dacă doriți să luați legătura cu mine, zise Holmes, trimiteți un bilet la adresa asta.

Detectivul își deschise creionul mecanic și notă ceva pe spatele uneia din cărțile sale de vizită.

James aruncă o privire și văzu că era adresa unui debit de tutun de pe Constitution Avenue.

– Locuiți într-o tutungerie? nu se putu abține scriitorul.

Holmes scoase sunetul acela brusc și tăios care-i servea drept hohot de râs.

– Nici vorbă, dragul meu James. Dar proprietarul îmi va transmite orice mesaj la noua mea locuință cu un curier, sau îmi va trimite o telegramă. Dintr-un motiv pe care doar americanii îl pot înțelege, tutungeria este deschisă douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, așa că mă puteți contacta la orice oră doriți.

James dădu din cap, puse în portmoneu cartea de vizită a detectivului, puse portmoneul înapoi în buzunarul de la haină și tocmai voia din nou să se ridice de la masă când apăru doamna Stevens în pragul sufrageriei cu un tânăr în spatele ei.

– V-a adus un mesaj, domnule James, spuse proprietăreasa pensiunii.

Citi expresia de pe chipul scriitorului și adăugă:

– Îl cunosc pe tânărul ăsta. Îl cheamă Thomas. Duce mesaje pentru cele mai bune familii din jurul Parcului Lafayette. Dacă veți dori, puteți să trimiteți liniștit răspunsul cu el. Va fi în siguranță în mâinile lui și nu îl vor citi decât destinatarii.

James înțelese din ultimele vorbe ale doamnei că tânărul Thomas nu știa să citească. Îi făcu semn băiatului să se apropie.

Deschise biletul și observă că era scris pe o coală din setul personalizat de corespondență al lui John Hay.

Dragă Harry,

Dacă vei dori să treci pe la noi astăzi, după ora ceaiului – pe la 5:15 – aș fi bucuros să pot discuta cu tine o problemă extrem de importantă (și probabil presantă). Aștept să ne vedem atunci.

Credinciosul tău servitor,
John Hay

P.S. – Te rog să nu-i spui domnului Holmes despre vizită. E foarte important. – JH

Îndatoritoare, doamna Stevens îi adusese deja un blocnotes mic, pentru cazul că ar fi vrut să răspundă. Voia. Având grijă ca Holmes să nu poată citi ce scrie, James acceptă invitația lui Hay, spunând că va fi la el acasă fix la ora 5:15 p.m. Ora i se părea foarte precisă, dar, în fond, John Hay era un om care își dedicase viața lucrurilor extrem de precise, mai ales în perioada când fusese secretarul președintelui Abraham Lincoln.

James îi întinse băiatului biletul și o monedă, spunându-i:

– Vezi să ajungă în mâinile celui care te-a trimis la mine, tinere.

Nu o fi știut Thomas să citească, dar privirea îi strălucea de inteligență.

– O, dar nu trebuie să-i dați bani, domnule James, spuse doamna Stevens. Sunt sigură că l-a plătit foarte bine persoana care v-a trimis mesajul.

– Nu contează, spuse James și-i făcu semn lui Thomas să plece.

Chiar în clipa aceea, intră fiica doamnei Stevens, aducând cu ea alți doi băieți. Proprietăreasa părea contrariată de această neașteptată invazie a mesagerilor. Primul era un băiat cam de vârsta lui Thomas, dar mai sărăcăcios îmbrăcat; cel de-al doilea era un tânăr aflat pe la sfârșitul adolescenței și care purta uniforma de comisionar de la Western Union.

– Un mesaj pentru domnul Holmes, anunță băiețașul mai peticit.

– O telegramă pentru domnul Holmes, zise și băiatul mai mare.

James încă își spunea că trebuie să plece de la masă, dar curiozitatea îl obligă să rămână la locul lui. Deoarece Holmes se mutase (Dumnezeu știe unde), înseamnă că s-ar putea să nu-l mai vadă niciodată. Iar toate întâmplările tulburătoare din ultimele două săptămâni ar rămâne un mister nedezlegat în veci.

Holmes își stinse din nou țigara în centrul gălbenușului de ou; și din nou James fu nevoit să-și întoarcă privirea pentru a-și putea controla senzația de vomă.

Holmes citi repede telegrama, o puse pe masă, lângă șervet, și îi spuse tânărului de la Western Union care duse mâna la cozoroc în timp ce ieșea din încăpere:

– N-am niciun răspuns.

Apoi detectivul făcu semn băiatului cu mesajul personal. Îl citi și pe acesta la fel de repede, înșfăcă blocnotesul adus pentru James și spuse:

– Mă întorc imediat, James. Îl conduc pe tânărul nostru Mercur până la ușă în timp ce-i scriu două

vorbe de răspuns.

Doamna Stevens și fiica ei ieșiseră deja. Băiatul cu telegrama plecase și el. Rămas singur, James ascultă zgomotul pe care îl făceau pașii lui Holmes și ai celuilalt curier pe parchetul holului de lângă salon. Apoi se auzi scârțâitul ușii de la intrare, când cei doi ieșiră pe terasă. Scriitorul privea țintă la tabloul obscen de pe masă: mucul de țigară înfipt în mijlocul gălbenușului rănit.

Alături se afla telegrama uitată de Holmes lângă șervet.

Nu, își spuse James. *Categoric nu.*

Se ridică de parcă ar fi intenționat să se ducă spre scară, dar se întoarse la dreapta în loc să se întoarcă la stânga și despături telegrama cu mâna stângă.

WIGGINS AL DOILEA A AJUNS CU BINE ASTĂZI LA NEW YORK STOP IA LA CUNOȘTINȚĂ CĂ SCOTLAND YARD-UL ȘI SERVICIILE SECRETE DE LA NOI ȘI DIN FRANȚA INFORMEAZĂ CĂ REȚELELE LUI MORIARTY AU FOST ACTIVATE ÎN PARIS, BERLIN, PRAGA, ROMA, BRUXELLES, ATENA, LONDRA, BIRMINGHAM, NEW YORK CITY, CHICAGO ȘI WASHINGTON, D.C. STOP NU SE COFIRMĂ ADRESA LUI LUCAN ADLER ÎN ULTIMELE CINCI SĂPTĂMÂNI STOP ACȚIONEAZĂ CU MAXIMĂ PRUDENȚĂ

MYCROFT

Când auzi pașii sprinteni ai lui Holmes pe parchet și pe covorul împletit din salon, James puse repede telegrama la loc și se îndreptă spre scara din partea opusă a încăperii. Tocmai se pregătea să urce a doua treaptă când intră detectivul. Holmes observă telegrama desfăcută, o împături și o puse în buzunarul de la haină, alături de celălalt mesaj, fără să pară deranjat că fusese citită.

– Deci urcați înapoi în cameră, spuse el.

– Pe legea mea, Holmes! exclamă Henry James simțind nevoia să-l pună la punct pe acest fals gentleman. Capacitatea dumneavoastră deductivă este... cum *reușiți?*

În loc să pară supărat sau stânjenit, Holmes scoase din nou hohotul scurt de râs strident, își ridică bastonul (cel cu sabia camuflată înăuntru, după cum bine știa James) și spuse:

– Atunci am să-mi iau rămas-bun, deși sunt ferm convins că ne vom întâlni iar nu peste multă vreme.

– Probabil că voi pleca foarte curând spre Anglia, zise James.

Nu știa de ce spusese una ca asta, mai ales pentru că nu-și făcuse niciun plan de călătorie. Fără să-și dea seama, își atinse buzunarul de la vestă unde ținea tabachera din fildeș cu cenușa surorii lui, Alice.

– Mă rog, în cazul acesta poate nu ne vom mai vedea, zise Holmes deloc afectat de veste.

Parcă se bucură, constată James clocotind pe dinăuntru.

– La revedere! mai spuse detectivul și ieși vioi din sufragerie.

Fluiera o melodie de music-hall prost care i se păru cunoscută lui James. Parcă o mai auzise la cârciuma Old Mo, de pe Drury Lane.

Scriitorul își dădu seama că de mai bine de un minut stătea cu piciorul ridicat spre a doua treaptă, după ce auzise trântindu-se ușa de la intrare. Parcă

îl transformase Gorgona într-o stană de piatră. Dar ceea ce i se părea mult mai cumplit era că își dorea ca Holmes să se întoarcă și să-i spună că s-a răzgândit și nu se mai mută.

Doamna Stevens intră în sufragerie să strângă masa, îl observă pe James încremenit pe trepte, cu o expresie stranie pe chip și îl întrebă speriată:

– Ce s-a întâmplat, domnule James? Aveți nevoie de ceva?

– Nu s-a întâmplat nimic, doamnă Stevens. Urc la mine în cameră să mai scriu ceva. Vă doresc o zi bună, doamnă.

– O zi bună și dumneavoastră, domnule James.

Femeia își întinse gâtul ca să-l urmărească urcând scara, de parcă ar fi fost angajată de Holmes... sau de Mycroft... sau Moriarty... sau Lucan Adler... ca să-l spioneze.

Fix la ora 5:15 p.m. James vru să bată la ușa soților Hay – ba chiar își ridică pumnul să o facă –, dar se râzgândi și apăsă butonul soneriei electrice, ultima modă printre bogații Washingtonului.

Avusese parte de o dimineață și după-amiază dificile. Încercase să scrie, să schițeze câteva idei cu creionul pe hârtie pentru noua piesă pe care o promisese celebrului actor și director de trupă, George Alexander; însă, oricât de plăcută era pensiunea doamnei Stevens, era, totuși o pensiune. Tot felul de zgomote, conversații sonore cu ajutoarele sau cu fiica înceată la minte, vocile unor bărbați care voiau să închirieze proaspăt-eliberatul apartament al lui Holmes, ba chiar fredonatul doamnei Stevens care călca rufe în cămăruța de lângă bucătărie sau întindea albituri proaspăt spălate pe frânghia de afară – toate acestea păreau

înțelese între ele pentru a-i distrage atenția deja neliniștitului și iritatului Henry James. De o sută de ori atinsese în după-amiaza aceea mica proeminență făcută de tabachera din fildeș în buzunarul lui, întrebându-se ce ar trebui să facă în continuare. Să se întoarcă în Anglia? Să se ducă la cavoul familiei din Cambridge, chiar lângă Boston, și să îngroape acolo cenușa surorii sale, ducând, în sfârșit, la îndeplinire sarcina pe care singur și-o atribuise? Să se ducă să-l viziteze pe William și familia lui în Florența sau Geneva sau unde erau ei acum? Putea sta de vorbă cu William. Câteodată. Destul de rar. De fapt, aproape niciodată.

Dar până atunci se bucura că primise invitația de la John Hay. James se simțea ca un om care a căzut peste bordul unei nave pentru că se aplecase prea mult peste parapet. Iar invitația lui Hay i se părea un colac de salvare, care îi fusese aruncat cu precizia unui expert.

La sonerie răspunse Benson care, după ce-i făcu semn unui lacheu să ia haina de ploaie, jobenul și bastonul scriitorului, îl conduse pe acesta în de acum familiarul birou al lui Hay. John ridică ochii de pe un maldăr de hârtii și sări în picioare când își văzu prietenul în pragul ușii. Se repezi la el și îi strânse mâna, ținându-l cu cealaltă de umăr. Gestul acesta, atât de asemănător cu o îmbrățișare, l-ar fi oripilat pe Henry James în orice altă zi, însă acum îi readuse starea de bună dispoziție pe care era convins că nu o va mai simți vreodată.

– *Atât* de mult mă bucur să te văd, Harry, spuse Hay, ținându-l pe James de cot și conducându-l la fotoliul mare și confortabil din fața biroului.

După ce scriitorul se așeză, Hay se cocoță pe un colț al biroului (*uluitor de sprinten este pentru un*

bărbat care va face cincizeci și cinci de ani în octombrie, remarcă James) și exclamă:

– Au trecut cincisprezece minute de la ora când cei Cinci de Cupă obișnuiau să ia ceaiul, dar asta nu ne împiedică să bem și noi câte o ceașcă. Stafia lui Clover n-o să se supere pe noi, deși s-ar putea să auzim una sau două bătăi nepământene în masă. Sau poate că ar fi mai bine să bem câte un pahar cu whisky bun.

James ezită. Era prea devreme să bea alcool și, oricum, rare erau ocaziile când se atingea de whisky. Însă după-amiaza era ploioasă, focul ardea vesel în șemineul din biroul lui John Hay și începuse să-i surâdă ideea unei băuturi tari.

– Zici că e whisky scoțian veritabil, fără litera „e“ în el? se interesă James. Ori e una din acriturile alea americane cunoscute ca „whiskey“?

Hay începu să râdă:

– Fii pe pace, Harry, îți garantez că e whisky scoțian. N-am de gând să-ți ofensez sensibilitățile anglicizate cu vreo acritură sau vreun „e“ ascuns în denumirea licorii.

Și îi făcu semn lui Benson care nu ieșise încă din încăpere.

– Am un Cardhu de doisprezece ani din Speyside, dintr-un singur soi de malț, maturat în butoaie din lemn de stejar, care mi se pare mai bun decât majoritatea whisky-urilor americane vechi de douăzeci și unu de ani, continuă Hay, mergând în spatele biroul uriaș ca să se așeze în fotoliul său din piele, cu spetează înaltă. Singurul dezavantaj e că nu-l poți cumpăra decât din Speyside, așa că ori trebuie să ajung acolo de fiecare dată când mă aflu în Anglia, ori să plătesc pe cineva să se ducă la

Speyside, să-l cumpere, să-l ambaleze și să mi-l expedieze cu vaporul.

– M-ai făcut curios. De-abia aștept să-l gust, spuse James, știind prea bine că mai gustase Cardhu de doisprezece ani dintr-un singur soi de malț la Paris, în compania lui Paul Joukowsky [155], și chiar în salonul lui Lady Wolseley – în cazul acesta datorită bunului-gust al soțului doamnei, vicontele Wolseley, sursa de inspirație pentru „generalul maior al timpurilor noi“ din opereta lui Gilbert și Sullivan *Pirații din Penzance.*

Chiar înainte ca John Hay să mai apuce să spună ceva, Benson reveni în birou cu o tavă din argint pe care se aflau o carafă cu Cardhu, pahare de whisky din cristal, o sticlă cu apă carbogazoasă, una cu apă normală și câteva suporturi din piele pentru pahare, cu blazonul lui John Hay pe ele. Când Benson se întoarse spre scriitor, întrebându-l din privire cum își dorește whisky-ul , James spuse:

– Simplu, te rog.

– Mie toarnă-mi puțină apă, ca de obicei, Benson, zise Hay.

După ce majordomul ieși din birou, închizând fără zgomot ușa în urma lui, cei doi bărbați ridicară paharele, căci biroul era mult prea lat ca să le poată ciocni, iar Hay spuse:

– *Amicus absentibus.*

Pe James îl surprinse toastul: în sănătatea cărui prieten sau prieteni absenți vor bea ei? Însă dădu din cap și sorbi puțin din licoarea chihlimbarie. Da, whisky-ul era excelent. Fără să fie un degustător specializat, scriitorul își putea da seama totuși că acest whisky avea un gust plăcut și bine

echilibrat și îți lăsa în gură o aromă de fum dulce, foarte subtilă. Da, nu era deloc ostentativ ca restul whisky-urilor făcute dintr-un singur soi de malț.

James mai dădu încă o dată din cap, de data aceasta pentru a confirma calitatea băuturii. Dar gândind în tot acest timp – *Care prieten sau prieteni absenți?*

– Uite, Harry, nu am de gând să o iau pe ocolite, zise Hay, aplecându-se peste birou și ținând paharul în ambele palme. Clara și cu mine sperăm că ai să te întorci să stai cu noi cât mai rămâi la Washington.

Are vreo legătură cu cele întâmplate azi-noapte? James își simțea inima bătând cu putere, bătând dureros de tare... toți bărbații din familia lui avuseseră probleme serioase cu inima... Mai luă o gură din Cardhu ca să aibă timp de gândire. Nu, nu credea că Holmes ar fi povestit cuiva despre prezența lui în cimitir și în interiorul monumentului lui Clover. Îi promisese că nu o va face. *Dar ce semnifică o promisiune pentru cineva care nu este un gentleman?*

– De ce, John? întrebă el cu blândețe. Doar am stat destul de mult la voi și sunt convins că vă bucurați de tihna casei voastre după deranjul pe care vi l-am făcut noi.

– Ai stat la noi împreună cu Holmes, zise Hay. Mai bine spus, cu Holmes deghizat în Jan Sigerson, exploratorul norvegian... fapt amuzant în felul lui. Dar Clara și cu mine credem că nu am avut ocazia să stăm de vorbă cu tine așa cum se cuvine.

James își propti bărbia în piept într-o poziție care, o jumătate de secol mai târziu, va fi asociată cu Winston Churchill.

– Doar dacă nu cumva, continuă Hay, sprijinindu-se de spătar și înghițind grăbit whisky-ul, de parcă delectarea cu parfumul lui nu ar fi făcut parte din acest ritual, doar dacă nu cumva intenționezi să pleci curând din oraș. La Cambridge? Și după aceea înapoi în Anglia? La Paris?

– Nu, nu intenționez să plec foarte curând.

James își dădu seama că luase această hotărâre chiar când rostea cuvintele. Dar camerele pe care le-am închiriat la pensiunea doamnei Stevens mi se par foarte potrivite pentru nevoile mele.

Hay zâmbi larg pe sub mustățile admirabil tunse.

– Poate sunt potrivite pentru nevoile unui congresman la primul mandat și celibatar pe deasupra, Harry. Dar cu siguranță că nu fac față cerințelor unui scriitor. Căci *scrii,* nu-i așa?

Prea puțin, prea puțin, răspunse James în gând. Dar, în fond, intenția lui fusese să se sinucidă la Paris, iar o parte din farmecul acelui plan era că s-ar fi terminat cu toate termenele-limită, ar fi scăpat pentru totdeauna de agentul său literar, de toți regizorii de teatru, de toți editorii și de toți ceilalți care trăiau pe spatele lui.

– Am încercat doar să-mi schițez noua piesă, răspunse el, pe un ton trist cum îi era și expresia feței. Am dezvoltat puțin niște însemnări. Atâta tot.

Hay zâmbi din nou.

– Sunt convins că te simțeai mult mai comod în camera pe care ți-am pus-o noi la dispoziție, însă să știi că avem și un apartament rezervat oaspeților. Este mult mai spațios și se află în cealaltă aripă a casei. Nu te-am instalat acolo prima oară, pentru că este cam departe de scara

principală. Dar, dacă ne vei onora cu o altă vizită, ți-l vom oferi ție; are dormitor și un salon mare, ambele cu șemineu, iar în salon este și o bibliotecă destul de variată. Plăcile de faianță din jurul căzii de la baie sunt mai viu colorate decât cele din fosta ta baie, dar lavoarele sunt din marmură și robinetele din argint și îți promit că vei avea la discreție apă caldă și rece.

James trase aer în piept, încercând să-și formuleze refuzul în cel mai politicos mod cu putință. Adevărul era că doar vecinătatea cu Henry Adams, a cărui intimitate o încălcase cu atâta nerușinare, îl împiedica să accepte propunerea lui Hay.

– Și oricât de drăguță o fi pensiunea doamnei Stevens, continuă prietenul său, care își terminase paharul cu whisky, nu cred că ți-a pus la dispoziție un valet la fel de priceput ca al meu.

– Valet, repetă James, simțindu-se cuprins de o amorțeală stranie.

Oare la fel se simte și un personaj de roman când autorul îl obligă să facă ceva ce contravine firii sau judecății sale? Își dori să-i poată pune lui Holmes această întrebare și chiar duse instinctiv mâna la buzunarul unde se afla portmoneul cu cartea de vizită a detectivului, pe care acesta scrisese adresa tutungeriei unde putea lua legătura cu el.

– Da. Și nu este vorba despre un valet oarecare, zise Hay, aplecându-se și mai mult peste birou, ci despre Gregory, unul dintre cei mai vechi și mai de încredere angajați ai noștri.

James își aduse aminte de un bărbat înalt, cu părul alb, din personalul lui Hay, căruia i se spunea Gregory. Servitorul acesta emana un aer de demnitate și eficiență discretă.

– Gregory este numele de botez sau cel de familie? vru el să știe.

– De familie, îi răspunse Hay. Parcă numele de botez e Terrance. Crede-mă că Gregory nu doar că știe ca nimeni altul să facă focul și să-ți aranjeze hainele dimineața, dar niciun alt servitor de-al meu nu e în stare să bărbierească mai bine decât el.

– Nu doresc deloc să vă deranjez din nou pe tine și pe Clara... începu James.

Hay ridică mâinile cu palmele deschise, apoi le mișcă în părți opuse, ca și cum ar fi deschis o ușă sau ar fi alungat muște.

– Nu va fi ca prima dată când ai adus un musafir cu tine... când a trebuit să îndeplinești tot felul de... să le zicem „obligații“. Adică să iei cina împreună cu noi, să stai la taclale cu noi, să mănânci la prânz cu mine și tot așa. Nu. Apartamentul de oaspeți este complet izolat de restul casei. Se află pe colțul de nord-est și s-ar putea să-ți intre pe ferestre zgomotul traficului de afară, dar te asigur că nu te va deranja absolut deloc. Del, fiul nostru, a locuit acolo o perioadă, înainte de a pleca la școală. S-a mutat însă înapoi în camera lui, pentru că apartamentul i s-a părut *prea* tăcut. *Prea* mare.

Poate că încăperile lui sunt bântuite, își spuse James. Surâse când își dădu seama că nu l-ar deranja să primească niște vizite din lumea spiritelor. Poate Alice, sora lui, l-ar putea sfătui ce să facă cu cenușa pe care o furase.

– ... și, firește, cameristele se vor ocupa de curățenie, dar numai atunci când nu vei fi acasă, continua Hay să înșire beneficiile apartamentului. Și, dacă vrei, poți servi în cameră ceaiul și toate mesele... Gregory nu îți va fi doar valet, ci te va și apăra de eventualii nepoftiți. Și firește că vei avea

propria ta cheie de la ușa principală, ca să poți pleca și veni după bunul plac, fără să deranjezi pe nimeni.

– Trebuie să-ți mărturisesc că mă simt cam singur la pensiunea doamnei Stevens, spuse James, cedând insistențelor prietenului său.

O, da. Acum putea să se odihnească. Putea să scrie.

– Nici nu-i de mirare... mai ales că domnul Holmes a plecat pe nepusă masă, spuse Hay.

Politicianul păru să nu remarce micuța levitație a sprâncenelor lui James.

– Deci ești de acord să te muți la noi, Harry?

James bâțâi din cap.

– Splendid! exclamă Hay. Trimit chiar acum niște flăcăi cu o căruță ca să-ți aducă cufărul și celelalte bagaje.

Un minut mai târziu, stăteau amândoi în pragul ușii, urmărind ploaia de primăvară și adulmecând mirosul proaspăt de vegetație udă. Imediat în fața lor se opri cupeul lui Hay, cu Gregory urcat pe capră, alături de vizitiu. În urma cupeului venea căruța pentru bagaje, cu câțiva grăjdari veseli chiar dacă se udaseră deja de la ploaie.

Și atunci James dădu glas întrebării care îl frământa:

– Ascultă, John, de unde știi că Holmes a plecat de la pensiune? S-a întâmplat azi-dimineață.

Hay rânji și îl bătu pe scriitor pe umărul drept, în același timp deschizând o umbrelă ca să îl conducă

până la cupeu.

– Harry, Harry... să nu subestimezi niciodată viteza cu care circulă chiar și cele mai neimportante vești prin Washington. Mai cu seamă în jurul Parcului Lafayette. Fiica proprietăresei tale, oricât de înceată este ea la minte, biata copilă, i-a povestit lacheului nostru totul despre Holmes azi-dimineață, la piață, probabil înainte ca noi doi să ne dăm jos din pat.

James se instală pe canapeaua cu miros plăcut de piele din cupeul închis. Hay strânse umbrela și bătu în capră cu mânerul ei din lemn.

– Pe curând, Harry!

Cupeul porni. Era foarte logic ca fiica doamnei Stevens să-i fi spus lacheului despre plecarea lui Holmes, iar lacheul să fi răspândit vestea celorlalți servitori pe care, apoi, i-au auzit Clara sau John.

Însă Henry James nu credea că așa au stat lucrurile.

9

O MULȚIME DE BICICLIȘTI CUMPĂRĂ STORCĂTOARE DE LAMÂI [156] DE LA NOI

Una peste alta, de ziua lui, Holmes avusese parte de o dimineață fructuoasă și agreabilă. Acasă, sau mai bine spus în locul acela pe care încă îl mai considera el ca fiind „acasă“ – în bârlogul lui din Londra, de pe Baker Street – obișnuia adesea să doarmă până spre prânz sau chiar mai târziu în perioadele monotone dintre cazuri. Iar după ce se scula, lua micul dejun și se ducea iarăși la culcare. Bineînțeles că amestecul de cocaină pe care și-l injecta în zilele acelea anoste contribuia și el la starea lui letargică. Drogul pe care începuse să îl ia de când venise în America nu avea acest efect. Nu este însă mai puțin adevărat că era plin de energie ori de câte ori lucra la câte un caz.

În această dimineață specială de patru aprilie, se trezise în zori și plecase să-și caute o nouă locuință; îl interesa mai ales vechiul hotel Kirkwood House, de pe colțul dintre 12th Street N.W. și Pennsylvania Avenue pe lângă care trecuseră el și cu James cu o noapte în urmă. Se zvonea că hotelul ar fi putut fi demolat oricând, însă lui Holmes îi plăcea confortul lui sobru:

draperii groase, dar decolorate de soare; fotolii extraordinar de bine făcute, dar a căror ponosire nici măcar husele nu o mai puteau ascunde; angajați prevenitori, dar discreți, care știau când trebuie să-și lase clienții în pace. Holmes înțelegea de ce comis-voiajorii de succes rămăseseră fideli acestui loc.

Angajase trei oameni de nădejde, pentru care garantase chiar directorul hotelului (perfect normal, de vreme ce unul dintre ei era chiar fiul lui) și plecaseră toți cu căruța ca să-și ia bagajele și cufărul de la pensiunea doamnei Stevens fără prea mare zarvă.

Apoi, când de-abia se deschiseseră prăvăliile, Holmes s-a dus și și-a cumpărat un pistol. Remarcase numărul mare de magazine cu arme din Washington și intrase în cel din apropierea hotelului la un minut după ce se deschisese. În vitrină erau expuse o mulțime de arme, unele dintre acestea concepute special pentru bandiții și cowboy-ii din Vest. Alte pistoale erau agățate în perete. Aerul mirosea plăcut, a metal și ulei de pușcă.

– Doriți ceva, domnule? îl întrebă vânzătorul cu mustață.

– Ați primit cumva storcătoare noi de lămâi? întrebă Holmes.

– Da, domnule, sigur că da, domnule. Cât să fie țeava – cinci centimetri, sau șapte jumate?

– Șapte și jumătate.

– Foarte corect, domnule; țeava de șapte jumate are precizie mai mare, spuse vânzătorul, scoțând un pistol din vitrină.

Da, cu o țeavă de șapte jumate aș putea să nimeresc peretele unui hambar dacă aș fi înăuntru și aș trage de aproape, comentă Holmes în gând. *Aș putea, la o adică.*

– Preferați un calibru anume, domnule?

– Prefer un Smith&Wesson de treizeci și opt, zise Holmes.

– Avem și de treizeci și doi, domnule. Este puțin mai ieftin și un pic mai ușor.

– Îl vreau pe cel de treizeci și opt, vă rog, spuse hotărât detectivul.

Cu mișcări solemne, vânzătorul îi arătă pistolul micuț (chiar că *era* mai mic în comparație cu majoritatea revolverelor din prăvălie) și-i desfăcu butoiașul ca să arate că nu era încărcat. Apoi i-l întinse lui Holmes.

Cartușele se potriveau perfect în camere. Detectivul închise butoiașul și întinse mâna cu arma, țintind zidul de cărămidă din spatele magazinului.

– Trebuie să țineți degetele și pe trăgaci și pe mâner, îl sfătui vânzătorul.

– Bine, zise Holmes.

Exersă de două ori. Nu cine știe ce antrenament, dar obligatoriu pentru a se obișnui cu o armă nouă.

– Deci doriți un storcător de lămâi cu percutorul ascuns, domnule? Sunteți cumva biciclist?

– Exact, răspunse Holmes. N-ar fi bine să mi se agațe percutorul și să mi se declanșeze pistolul în buzunar, nu credeți?

– Sigur că n-ar fi bine, domnule. O mulțime de bicicliști cumpără storcătoare de lămâi de la noi. Garantăm că pistoalele acestea nu trag dacă posesorul se întâmplă să cadă de pe bicicletă.

Vânzătorul se opri să-și dreagă glasul, apoi continuă:

– Înseamnă că sunteți pasionat de ciclism, domnule.

– Chiar așa, zise Holmes. Sunt nebun după ciclism.

– Să știți că nu avem prea mulți clienți din Anglia... mă scuzați, domnule, nu am vrut să fiu indiscret.

Obrajii roșii ai vânzătorului se făcură purpurii când își dădu seama că se cam întrecuse cu gluma.

– Nu-i nicio problemă, surâse Holmes. Poate că am nevoie de pistol ca să trag la țintă cu prietenii mei americani, nu?

– Desigur, domnule.

– Mi se pare straniu să nu-i simt percutorul, spuse detectivul. Se întâmplă cumva ca arma asta să se blocheze sau să nu tragă?

– Nu, domnule. Marca Smith&Wesson nu face așa ceva. Este cel mai sigur pistol cu dublă acțiune pe care îl fabrică. Știu că sună ciudat, dar este cea mai bună armă pe care o puteți ascunde într-un buzunar mai mic. Chiar și în situația aceea, o armă mai mare s-ar agăța de căptușeala buzunarului, nu-i așa?

– Ba da, spuse Holmes. Cât costă?

– Cinci dolari, domnule.

– Puțin cam scump.

– Vă dau și două cutii cu cartușe pe lângă storcătorul de lămâi, domnule.

– Ne-am înțeles, zise Holmes.

– Să vi-l împachetez, domnule?

– Nu, răspunse detectivul. Îl pun în buzunar.

La scurtă vreme după aceasta, când Holmes bătu la ușa lui John Hay, avea pistolul încărcat într-unul din buzunarele lui largi de la costumul de tweed, iar în celălalt erau îndesate cele două cutii cu cartușe. Fostul diplomat era la micul dejun, când detectivul intră în salon. Holmes îl liniști spunându-i că vizita lui nu va dura decât două minute și că ar servi cu multă plăcere o cafea, în vreme ce Hay termina de mâncat.

Foarte pe scurt și fără să pomenească despre aventura nocturnă din cimitirul Rock Creek ori despre silueta care fuma în întuneric, Holmes îi explică lui Hay că se muta de la pensiunea doamnei Stevens, din păcate era obligat să o facă, și că îl preocupa siguranța domnului James.

– Dar James n-are niciun dușman în Washington! exclamă Hay.

– Mă îndoiesc că domnul James ar avea dușmani oriunde, spuse Holmes. Însă *eu* am. Și mi s-a adus la cunoștință că este posibil să fi aflat de prezența mea în Washington... ba chiar de adresa mea actuală de la pensiunea doamnei Stevens.

Îngrijorat, Hay își tamponă cu un șervet barba ascuțită și mustața perfect tunsă.

– Dar cu siguranță că n-au cum să... un om atât de nevinovat cum este Harry...

– S-ar putea să nu fie decât o pură speculație din parte mea, așa cum ziceți dumneavoastră, americanii, continuă Holmes. O posibilitate foarte îndepărtată. Însă oamenii despre care vă vorbesc nu țin cont nici de logică și nici de decență. N-aș mai putea să dorm știind că ar putea să mă caute la doamna Stevens și să dea acolo peste domnul James...

Hay îl privi pătrunzător:

– Familia mea ar fi în pericol dacă Harry ar locui la noi?

– Câtuși de puțin.

– Cum puteți fi sigur de asta, domnule?

Dispăruse comportamentul agreabil al lui Hay. Politicianul semăna acum mai degrabă cu un procuror care interoghează un suspect.

– Oamenii aceștia... s-ar putea să nu aibă habar de faima literară a lui Henry James, spuse Holmes. Dar sunt convins că reputația *dumneavoastră* o cunosc, domnule Hay; și nu v-ar face nici dumneavoastră, nici familiei dumneavoastră... și nici vreunui oaspete de-al dumneavoastră... ceva care să-i aducă în atenția opiniei publice.

– Atunci îl voi ruga pe Harry să treacă azi pe la noi și voi insista... voi *insista,* credeți-mă... să se mute înapoi la noi, zise Hay.

Lui Holmes îi făcea nespusă plăcere să audă tonul unui om care putea lua o hotărâre importantă în doar câteva secunde.

– L-ați putea ruga să treacă pe aici la ora cinci și un sfert? întrebă detectivul.

– Da, dacă așa doriți, spuse Hay, privindu-l printre gene. Aveți un motiv special pentru care doriți să fie la noi la ora aceea?

– Pur și simplu nu vreau să mă mai întâlnesc cu domnul James odată ce am plecat de la încântătoarea pensiune a doamnei Stevens și s-ar putea să mai am ceva treabă astăzi prin cartierul dumneavoastră.

– Atunci am să-i cer anume să vină la cinci și cincisprezece minute, spuse Hay, dând să se ridice ca să îl conducă pe Holmes.

– Nu, vă rog, nu-i nevoie să mă conduceți, spuse detectivul. Vă mulțumesc pentru serviciul pe care mi-l faceți.

– Dacă va trebui să iau legătura cu dumneavoastră... începu Hay.

Holmes îi întinse una din cărțile lui de vizită, cu adresa tutungeriei scrisă pe spate.

– Din motive pe care eu nu le pot înțelege, debitul acesta de tutun este deschis zi și noapte, zise el. Și patronii mi-au promis să-mi transmită de urgență orice mesaj primesc pentru mine.

Holmes și Hay și-au strâns mâinile și detectivul plecă în grabă, ca să apuce să-l prindă pe Henry James înainte ca acesta să ceară să-i fie adus micul dejun în cameră.

10

UN BUCHEȚEL DE VIOLETE ALBE

Holmes bătu la ușa lui Henry Adams la 5 p.m., exact ora pe care o sugerase în biletul trimis de dimineață și la care primise imediat răspuns.

Ușa se deschise imediat și Holmes se pomeni că se uită la figura morocănoasă a unui majordom cam în vârstă; îi cunoștea deja pe toți servitorii soților Hay și după chip, și după nume, dar nu și pe cei ai lui Adams.

Fără să rostească vreun cuvânt, majordomul închise ușa în spatele detectivului, făcu un semn din cap cerându-i să-l urmeze și îl conduse pe scara pe care Holmes o văzuse doar în întuneric, în noaptea când intrase pe furiș în casa aceasta. Ajunși în biroul de la etaj, majordomul cu privire încruntată așteptă un semn de la Adams și apoi ieși și închise ușa. Fără să-l anunțe pe Holmes, fără să-i dea bună ziua la intrare, fără să-i spună „Vă rog să mă urmați, domnule“. Dar poate că Adams îi poruncise să nu vorbească cu el. În orice caz, detectivul nu se simți deloc descumpănit. Cu oarece interes, începu să privească în jur la rafturile cu cărți. Era un birou de erudit, luminat nu numai de lampa de birou și lămpile de pe măsuțe, ci și de soarele care intra prin ferestrele

mari, unele acoperite cu vitralii, altele simple. Prin cele simple se vedea Casa Albă de vizavi.

Adams nu se ridică de la birou și nici nu spuse vreun cuvânt, așa că Holmes se văzu nevoit să preia inițiativa. Traversă încăperea, își puse mănușile, jobenul și bastonul pe un scaun și se așeză pe un altul aflat chiar în fața biroului.

– M-ați pus într-o situație imposibilă, domnule Sherlock Holmes, spuse încet savantul cel chel.

Dar nu atât de încet ca Holmes să nu sesizeze substratul de furie și frustrare din tonul lui.

În loc să-l contrazică sau să-i comenteze spusele în vreun fel, detectivul se mulțumi să dea din cap.

– Micuțul meu mister... a fost... a fost prea simplu, nu? continuă Adams. V-am oferit prea multe indicii.

– Suficiente, spuse Holmes. Și nu pe toate mi le-ați oferit intenționat.

– În biletul pe care mi l-ați trimis de dimineață, m-ați anunțat că ați rezolvat misterul și că ați privit lumea prin ochii unei persoane cernite. Presupun că ați vrut să ziceți...

– Că am intrat în monument? îi isprăvi Holmes spusele. Da.

Henry Adams își coborî ochii asupra hârtiilor de pe birou și, preț de o clipă, chipul lui, ba chiar și pielea capului aproape în totalitate pleșuv, căpătară o paloare atât de urâtă, că lui Holmes i se făcu teamă ca nu cumva bărbatul mai în vârstă să fi făcut un infarct sau un atac cerebral. Dar apoi Adams ridică privirea și își îndreptă spatele.

– În cazul acesta... spuse el cu o voce ce-i tremura ușor, cunoașteți acum cel mai mare secret al vieții mele, domnule Holmes. Am fost nesăbuit și îngâmfat când am oferit unui om... ca dumneavoastră... indicii mult prea simple.

Pe neașteptate, trupul lui Adams zvâcni ca și cum ar fi fost străbătut de curent electric.

– Sper că nu i-ați spus lui James.

– Nu am discutat nici cu Henry James și nici cu altcineva despre această problemă. Nici azi-noapte și nici în dimineața aceasta, zise Holmes, simțind că-i stă în gât stratagema avocățească la care fusese nevoit să recurgă.

Adams dădu din cap.

– Măcar pentru atâta lucru vă pot fi recunoscător.

Apoi oftă și își încrucișă mâinile pe birou.

– Ce vom face acum, domnule Holmes? Doriți să discutăm despre bani?

Holmes ar fi putut să se prefacă indignat, ba chiar era tentat să o facă; dar se stăpâni.

– Domnule Adams, eu accept să fiu plătit pentru investigațiile mele, spuse el cu răceală. Nu pentru șantaj.

Însă Adams nu-și schimbă expresia.

– Atunci, spuneți-mi care ar fi... onorariul dumneavoastră de detectiv... în cazul acesta, domnule Holmes.

– Un dolar. Pe care mi l-a plătit deja acum doi ani Edward, regretatul frate al soției dumneavoastră.

– Ned, șopti Adams pe un ton straniu, îndurerat.

Holmes dădu din nou din cap.

Brusc, Adams păru să iasă din starea de tulburare care îl cuprinsese.

– Îmi cer scuze, spuse el, ridicându-se pe jumătate din scaun și întinzând mâna spre o funie din catifea din perete. Nu v-am întrebat dacă doriți o ceașcă cu ceai... sau cafea... sau un pahar cu whisky.

– Nu doresc nimic, mulțumesc.

Adams aproape că se prăbuși la loc în scaun.

– Probabil că sunteți singurul om în viață care știe ce monstru sunt, șopti el.

– Sunteți un om îndurerat, un om îndoliat, zise Holmes. Nu un monstru. Nu sunteți câtuși de puțin un monstru. Doar un bărbat cu doliul în suflet, care a iubit cu adevărat și care a găsit o modalitate inedită prin care să-i poată vedea pe ceilalți cum îi jelesc iubirea pierdută.

Adams scoase un hohot chinuit de râs.

– Dacă le-ați fi auzit comentariile... dacă i-ați fi văzut cum s-au amuzat când au dat prima oară cu ochii de sculptura lui Saint-Gaudens. I-am ascultat făcând rămășaguri cu privire la prețul monumentului; i-am ascultat cum îi criticau solemnitatea și lipsa de semnificație religioasă sau lipsa de bucurie și speranță și credință în mântuirea veșnică. Da, domnule Holmes, noi, oamenii, suntem o specie bizară și de neînțeles.

– Aveți dreptate.

– Ce vreți, domnule? întrebă Henry Adams.

– Vreau... trebuie... să descopăr adevărul morții soției dumneavoastră, răspunse Holmes.

– A băut cianură de potasiu și moartea i-a fost aproape instantanee, spuse Adams repede. Nu mai este altceva de discutat despre asta și cu atât mai puțin de descoperit.

Holmes oftă și se aplecă, încrucișându-și și el mâinile pe biroul lui Adams.

– Îmi cer iertare pentru lipsa mea de menajamente, domnule Adams. Și fiți convins că vă voi mai vorbi la fel de direct până când îmi voi termina treaba. Dar nu din cruzime fac aceste comentarii și nu din răutate vă pun aceste întrebări. Ci din nevoia de a-mi clarifica lucrurile.

Adams se sprijini de spătar și privi neclintit în ochii cenușii și pătrunzători ai detectivului.

– Moartea doamnei Adams nu avea cum să fie una aproape instantanee, spuse Holmes cu o voce blândă, dar fermă. Eu am publicat monografii despre mai bine de trei sute de substanțe și combinații de substanțe otrăvitoare: simptome, rată a mortalității pe o scară de o sută, miros, eficacitate. Cianura de potasiu luată în doza care ar fi putut să o ucidă pe doamna Adams i-ar fi ars mai întâi limba și gâtul. Apoi, otrava aceasta blochează alimentarea cu oxigen a organismului – adică asfixiază victima. Dar, dacă doamna Adams s-ar fi sufocat, s-ar fi zbătut, și-ar fi sfâșiat gulerul rochiei sau corsajul, chinuindu-se să respire... iar asta ar fi durat mai multe momente cumplite. S-ar fi prăbușit pe jos, unde s-ar mai fi zvârcolit violent alte câteva minute. După aceea...

– Ajunge! strigă Henry Adams, lovind atât de tare cu palma în birou, că zgomotul sună ca un foc de pușcă.

Numaidecât se deschise ușa și în prag apăru majordomul cel vârstnic.

– Domnule... s-a întâmplat ceva? Am auzit...

Tot cu ochii în pământ, Adams dădu din cap și spuse cu o voce răgușită:

– E totul în regulă, Hobson. Nu mai e nevoie să stai la ușă.

– Da, domnule.

Ușa se închise fără zgomot și acum Holmes auzi ce nu auzise mai devreme: pașii majordomului îndepărtându-se pe coridor și coborând scara.

Detectivul se uită din nou la Adams și simți intensitatea privirii acestuia. Dacă ochii ar putea ucide, atunci Holmes ar fi fost deja decapitat și eviscerat.

– De ce îmi spuneți toate lucrurile astea? scrâșni Adams.

Holmes arătă spre unul din sutele de volume legate în piele de pe rafturile bibliotecii.

– *Otrăvuri și efectele lor*, de Sedford, ediția a noua. Dumneavoastră cunoașteți toate amănuntele pe care vi le-am enumerat eu, domnule Adams. V-ați documentat temeinic despre otrava aceasta, așa cum v-ați documentat și când ați scris lucrările despre administrația lui Thomas Jefferson. Ați vrut să aflați adevărul, oricât de dureros ar fi fost el. Asta vreau și eu.

– Da, bine, oftă prelung istoricul. Salonul unde am găsit-o pe Clover arăta de parcă trei marinari zdraveni se încăieraseră în el: draperii sfâșiate, mese răsturnate, lămpi sparte, perne sfârtecate cu unghiile, bibelourile de cristal căzute de pe polița căminului. Și chipul lui Clover... chipul ei era oribil, domnule Holmes... era schimonosit de groază.

Holmes dădu aprobator din cap. După câteva clipe de tăcere, îi spuse:

– Ați mințit și poliția, și ziarele, domnule.

Adams își dădu brusc capul pe spate, îndreptându-și cu o mișcare nervoasă umerii. Razele sfioase ale soarelui la asfințit luceau pe capul lui chel și pe pumnii strânși. Văzându-i expresia, Holmes își aduse aminte de măștile demonului *ki* dintr-o piesă tradițională japoneză pe care o văzuse mai demult în Kyoto. Observă totodată cum mâna dreaptă a istoricului coboară până în dreptul sertarului de la birou și se întrebă dacă nu cumva Henry Adams ținea un pistol acolo. Noul storcător de lămâi al lui Holmes (încărcat) se afla în buzunarul din dreapta al hainei din tweed.

– Le-ați spus polițiștilor și ziariștilor că v-ați lăsat soția singură în dimineața aceea de duminică deoarece trebuia să mergeți la dentist, zise Holmes. Dar nu era adevărat.

Micuțul trup al lui Adams se legănă ușor înainte și înapoi, parcă împins de zbuciumul lui psihic. În cele din urmă, reuși să spună:

– Nu, nu era adevărat.

– De ce ați plecat de acasă în dimineața aceea, domnule Adams?

– Mă certasem cu Clover. Urât.

Dar, realizând sensul cuvântului de-abia rostit, se grăbi să adauge:

– Pentru mine și Clover a fost o ceartă urâtă, deși nici nu am ridicat vocea unul la celălalt. Nu eram un cuplu care să țipe. Niciodată n-am țipat.

– Dar v-ați certat.

– Da.

– Din ce motiv? vru să știe Holmes.

– Toată dimineața Clover fusese extrem de tulburată, aproape de disperare; plângea, era în pragul unei crize de isterie, pentru că mereu îi scrisese tatălui ei duminicile la ora aceea. Iar tatăl ei era acum mort.

– Și v-ați certat din cauza emoțiilor ei ori din cauza scrisorii pe care nu mai avea cui să o scrie?

– Am rugat-o insistent să-și facă un alt obicei pentru zilele de duminică, spuse Adams. Să-i scrie surorii ei, Ellen, de pildă. Să transforme duminica într-o zi dedicată unor activități ce necesită alte stări de spirit decât jalea și deprimarea.

– După ce dumneavoastră ați plecat, doamna Adams a scris scrisoarea aceea pentru sora ei, sau mai degrabă a scris doar un fragment, spuse Holmes. I-a spus surorii ei – și sper să citez corect – *Henry este mai răbdător și mai afectuos decât pot spune în cuvinte*; și, în ultimul paragraf rămas neîncheiat – *Henry a fost, și este, tandru mai presus de orice cuvinte și mai bun ca* voi *toți.* De ce credeți că a scris așa ceva imediat după ce v-ați certat, iar dumneavoastră ați plecat de acasă, domnule Adams?

Adams semăna cu un scriitor obligat să privească cum i se ard toate cărțile, pagină cu pagină.

– Nu știu, domnule Holmes. Așa cum nu știu nici cum de cunoașteți conținutul scrisorii lui Clover pentru Ellen.

– Polițiștii au făcut o copie, spuse detectivul, făcând un semn din mână ca și cum ar fi vrut să alunge din discuție un asemenea amănunt banal și neimportant. Mie mi se pare că doamna Adams îi scria surorii ei un bilet de adio, în care voia să o anunțe că se va sinucide și că dumneavoastră nu aveți nicio vină.

Adams clătină din cap, însă detectivul nu-și putu da seama dacă dezaproba concluzia lui ori dacă era pur și simplu mult prea tulburat.

– Tot în scrisoarea adresată surorii ei, continuă Holmes, doamna Adams a scris – și sper din nou să-mi amintesc exact cuvintele ei – *Un singur strop de caracter sau bunătate dacă aș avea, pe el m-aș baza ca să revin la viață* – și aici scrisoarea se sfârșește. Spuneți-mi, domnule Adams, de ce v-ați întors din drum și v-ați dus înapoi acasă atât de repede? După doar vreo zece minute de la plecare? Știu că nu aveați oră la dentist în dimineața aceea.

Adams apucă un stilou de pe birou și începu să-l frământe în ambele mâini, ca și cum ar fi vrut să-l rupă.

– M-am... alarmat, spuse el. M-am simțit îngrijorat. Mi-am dat seama cât de josnic am fost... să o las pe Clover singură acasă chiar atunci când suferea cumplit.

– Și când v-ați întors acasă la dumneavoastră, la adresa de atunci – 1607 H Street, în apropiere de actuala dumneavoastră locuință – ați găsit-o pe

domnișoara Rebecca Lorne așteptând în fața ușii de la intrare. Așa le-ați spus polițiștilor. Și le-ați mai spus că v-a întrebat dacă să urce la Clover sau să o viziteze într-o altă zi.

Adams nu mai spuse nimic. Ochii lui în mod normal aproape înspăimântător de inteligenți păreau acum acoperiți cu o ceață. *Ca un văl străveziu al amintirilor*, își spuse Holmes.

– De ce ați mințit și în această privință, domnule Adams? îl întrebă detectivul.

Adams dădu repede din pleoape.

– Cine zice că am mințit?

– Eu zic. V-ați întâlnit cu Rebecca Lorne când aceasta *ieșea* din casa dumneavoastră de pe H Street. Plângea – era isterică, așa cum fusese și doamna Adams mai devreme. Nici n-a putut să vă spună ce găsise în cameră atunci când a urcat să o viziteze pe soția dumneavoastră. Așa a fost, domnule Adams?

– Da. Am fost nevoit să o duc în casă, pentru ca nimeni să nu-i vadă istericalele... a durat câteva minute ca să o calmez suficient cât să-mi poată spună ce se întâmplase la etaj.

– Dar cum a putut să intre în casa dumneavoastră? întrebă Holmes, aplecându-se din nou peste birou.

– Cum adică?

– Sunt convins că ați încuiat ușa atunci când ați plecat să vă plimbați ca să vă treacă supărarea, zise Holmes. Cum a reușit Rebecca Lorne să intre?

– A, Clover îi făcuse o cheie în urmă cu o lună sau două, răspunse Adams cu un aer zăpăcit. Speram

să mergem la cumpărături la New York – deșartă speranță cum s-a dovedit mai târziu – și Clover îi dăduse domnișoarei Lorne cheia rugând-o să treacă pe la noi din când în când ca să vadă ce fac servitorii și să verifice dacă sunt udate cum trebuie plantele.

– Rebecca Lorne, nu dumneavoastră, a fost persoana care a descoperit cadavrul doamnei Adams în salonul distrus, spuse Holmes.

Nu era o întrebare, așa că Adams se mulțumi să dea ușor din cap. Apoi spuse cu o voce spartă, vocea unui om care a trecut prin Infern și știe că trebuie să coboare iarăși acolo.

– În lunile acelea din urmă, singură Rebecca Lorne părea să-i aline lui Clover suferința provocată de moartea tatălui ei. Clover renunțase să mai petreacă timp în compania multora dintre prietenii ei. Nu ar fi tocmai cinstit să spun că ea și domnișoara Lorne au fost nedespărțite la sfârșitul verii și în toamna acelui an, dar nu mai era nimeni de a cărui prezență să se bucure Clover atât de tare, cum se bucura de întâlnirile cu domnișoara Lorne.

– Nu au vizitat-o ele pe doamna Cameron, Lizzie Cameron, cu o seară înainte de tragedie? întrebă Holmes.

Adams clipi iarăși nedumerit.

– Ba da. Așa a fost. Lizzie era bolnavă... parcă gripă avea. Și Clover a vrut să se ducă să o vadă, iar domnișoara Lorne a însoțit-o. I-au dus flori și o carte.

Holmes scoase din buzunar bucata din programul de operă cu fotografia Irenei Adler și i-o întinse lui Adams, întrebându-l din nou:

– Femeia din fotografia aceasta este Rebecca Lorne?

Adams se uită atent.

– Mda... pare a fi domnișoara Lorne. Dar rochia este mai... „de efect“ cred că-i expresia potrivită... și pare mai tânără. Dar, da, cred că este Rebecca.

Holmes luă înapoi fotografia.

– Aceasta este o reclamă făcută unei anumite Irene Adler, o femeie de origine americană, dar cu studii în Europa.

– Studii în ce domeniu? vru să știe Adams.

– Operă, actorie și șantaj, zise Holmes. În special ultimul.

– Nu vă cred.

– Vă amintiți de vărul ei, un anume Clifton Richards?

– Desigur, spuse Adams. Lucra în secția de fotografie a Departamentului de Stat.

Se întrerupse brusc și ochii i se încețoșară din nou.

– El i-a adus lui Clover soluția aceea nouă de developare care conținea cianură de potasiu.

– Numele lui real este Lucan, zise Holmes. Posibil Lucan Adler. Se pare că ar fi fiul Irenei Adler.

Adams clătină iarăși din cap.

– Ați vorbit sau l-ați văzut pe Lucan, pe acest așa-zis văr Clifton, în ziua când ați întâlnit-o pe Rebecca Lorne ieșind din casa dumneavoastră... ziua în care a murit Clover?

– Nu.

– Înseamnă că el s-ar fi putut afla înăuntru și a coborât pe scara din spate atunci când dumneavoastră ați urcat pe cea principală. Iar apoi s-a furișat pe ușa din spate și a ieșit în alee, spuse Holmes.

– Aceasta este o supoziție ciudată și scandaloasă, se revoltă Henry Adams. Nu există nicio dovadă că vărul Clifton s-ar fi aflat la mine în casă în ziua aceea îngrozitoare.

– Nu există, îl aprobă Holmes. Dar este cert că „vărul Clifton“ era asasinul Adler. Și, din moment ce nu o putem chestiona pe Irene Adler, așa-numita Rebecca Lorne a dumneavoastră, nu avem cum să cunoaștem adevărul celor întâmplate în acea zi. Iar în martie 1886, s-a publicat un necrolog pentru Irene Adler în *Times.*

Adams scutură iarăși din cap, dar mai făcu și un gest cu mâna, ca și cum ar fi vrut să respingă vorbele lui Holmes.

– Nu, nu... această Irene Adler despre care vorbiți nu avea cum să fie femeia pe care eu am cunoscut-o atât de bine în anul de dinaintea morții lui Clover. În anii care au trecut de atunci am corespondat cu domnișoara Lorne, care acum se numește *doamna* Braxton și locuiește în Boston. Și mi-a răspuns întotdeauna.

– Și de curând? întrebă Holmes, cu urechile ciulite metaforic ca ale unui câine de vânătoare.

– Mi se pare că ultima scrisoare am primit-o toamna trecută, spuse Adams. Prin urmare înțelegeți de ce actrița aceea moartă despre care vorbiți nu a avut cum să fie doamna Rebecca Lorne Braxton din Boston.

– Și caligrafia acelor scrisori nu vi s-a părut schimbată?

– Absolut deloc. Dar am să vi le arăt. Să judecați singur. Doamna Braxton nu mi-a trimis niciodată vreo scrisoare bătută la mașină, așa cum sunt blestematele alea de cartonașe pe care le investigați dumneavoastră cu atâta lipsă de tact și de discreție.

– Când s-a căsătorit domnișoara Lorne?

– Cam la doi ani după moartea soției mele, spuse Adams. Domnișoara Lorne s-a mutat la Boston în ianuarie 1886, doar la o lună după... după. În august 1888 mi-a trimis un bilet în care m-a înștiințat de căsătoria ei. Știu doar că soțul ei este ceva mai în vârstă și că se ocupă cu comerțul maritim cu India.

– Pot să văd și eu scrisorile acestea?

Detectivul se aștepta să fie refuzat. Se aștepta chiar la niște vorbe aspre. Dar se pare că Adams anticipase această cerere, pentru că scoase din sertarul biroului un teanc de plicuri elegante, legate cu o fundă roz.

– Citiți-le, domnule Holmes. Luați-le cu dumneavoastră, dacă îmi dați cuvântul că mi le veți înapoia. Nici în scrisorile Rebeccăi Lorne Braxton către mine – și nici în biletele mele către ea, presupunând că doamna vă va permite într-o zi să le citiți – nu veți descoperi nimic altceva decât o conversație normală între un văduv bătrân și prietena soției sale, care și ea mai poartă doliul în suflet chiar după șapte ani.

Tonul lui Adams era sec, aproape oficial.

Holmes luă scrisorile fără să rostească vreun cuvânt.

– Încă ceva, dacă sunteți bun, domnule Holmes. Mai există un *mister*, zise Adams.

Holmes își puse teancul de scrisori pe genunchi și îl așteptă să continue.

– În fiecare an, la data de șase decembrie, spuse Adams, la comemorarea morții lui Clover, am găsit... sau au găsit Hay și ceilalți prieteni, dacă eu nu mă aflam în țară... câte un buchețel de violete albe, florile preferate ale lui Clover, așezat pe mormântul ei din cimitirul Rock Creek. Sunt sigur că Rebecca Lorne le punea acolo.

– De unde știți? îl întrebă Holmes. V-a spus ea?

– Nu. Și nici nu am pomenit de violetele acelea în scrisorile mele, răspunse Adams. Pur și simplu știu. Încă nu i-am scris ca să-i mulțumesc, dar o voi face într-o zi.

– Dar ziceați că domnișoara Lorne... doamna Braxton, cum o cheamă acum... a locuit în Boston în toți acești șapte ani din urmă.

– Da.

– Domnule Adams... chiar credeți că Rebecca Lorne Braxton bate tot drumul până la Washington în fiecare an pe șase decembrie, fără să vă contacteze vreodată, doar ca să lase buchetul de violete albe pe mormântul soției dumneavoastră?

– Așa cred, domnule Holmes. Nu mi-a scris despre asta, dar sunt convins că gestul acesta deosebit este al ei. Se potrivește cu personalitatea femeii pe care am cunoscut-o în 1885. Rebecca Lorne era și este încă un om foarte bun, domnule Holmes. A fost

prietena soției mele. Simplul gând că a fost implicată cumva, sau, Doamne ferește, chiar răspunzătoare pentru moartea soției mele – despre care eu susțin că a fost ucisă de depresie – este mai mult decât o eroare de judecată, domnule Holmes. Este o incompetență crasă din partea dumneavoastră. Și mai este și o calomnie de o cruzime inimaginabilă.

– Vă mulțumesc pentru timpul pe care mi l-ați acordat, domnule Adams, spuse Holmes, ridicându-se și luându-și pălăria, mănușile și bastonul.

Adams nu se mișcă de pe scaun.

– Plecați din Washington? îl întrebă istoricul pe detectiv.

– Voi face câteva călătorii în legătură cu această investigație... și cu o alta... dar pot fi găsit oricând prin intermediul acelei tutungerii a cărei adresă v-am dat-o, răspunse Holmes.

– Nu mai am nimic de spus pe această temă, zise Adams. Și v-aș fi recunoscător dacă mi-ați înapoia scrisorile înainte de a pleca în călătoriile despre care vorbiți. I le puteți da lui Hobson. Nu mai văd niciun motiv pentru care noi doi să ne întâlnim sau să stăm de vorbă.

Holmes aprobă din cap.

– Nu este nevoie să mă conduceți, domnule Adams. Vă mulțumesc pentru timpul și amabilitatea dumneavoastră.

Și atinse ușor buzunarul de la piept, unde pusese teancul mic de scrisori.

Dar Henry Adams își coborâse iar privirea la hârtiile de pe birou.

Holmes se opri în pragul ușii, simțindu-l pe Hobson, dar fără să-l vadă, ascuns undeva în umbrele coridorului.

– O ultimă întrebare, domnule Adams.

Adams își ridică fruntea. Fără să ofteze plictisit, fără să se încrunte supărat, fără să-și dea ochii peste cap scârbit. Și din nou Holmes se văzu nevoit să admire stăpânirea de sine a istoricului.

– Ferestrele dumneavoastră de la încăperea aceasta, domnule, continuă Holmes, cele fără vitralii, oferă o vedere surprinzător de bună asupra casei președintelui.

Adams nu spuse nimic. Nici măcar nu întoarse capul în direcția indicată de detectiv. Nu avea de ce. Adams lucra în biroul acesta și vedea Casa Albă pe geamurile lui din anul 1886.

– Se întâmplă cumva să știți, domnule Adams, care este camera din Casa Albă care se vede atât de bine din biroul dumneavoastră? Și, oricât de stranie vi se poate părea întrebarea mea, știți cumva dacă președintele Cleveland trece des pe acolo?

– Nu vă pot spune decât că, atunci când am vizitat, împreună cu soția mea, casa președintelui în timpul primului său mandat, camera aceea îi servea drept cabinet de lucru și salon de primire surorii președintelui, domnișoara Rose Elisabeth Cleveland. La vremea respectivă, până la căsătoria domnului Cleveland din 1886, domnișoara era Primă Doamnă de facto. Mi se pare că ceremonia cu pricina a fost singura cununie a vreunuia din președinții noștri organizată la Casa Albă. Luna

trecută, când domnul Cleveland s-a întors pentru al doilea mandat, sora domniei sale nu a revenit la Washington împreună cu el. Am aflat că acum ea se ocupă de administrarea unei micuțe instituții academice din Indiana... mai exact din Lafayette. A publicat frecvent articole pe teme numite acum *feministe*, adică despre drepturile femeilor. Am citit că a participat, anul trecut, la Prima Conferință Internațională a Femeilor care a avut loc la Paris. Așa că nu, nu știu la ce anume este folosită acum încăperea din spatele ferestrelor acelora de vizavi de ale mele. Știu doar că sora președintelui nu mai este acolo.

Deși tonul lui Adams fusese unul rece și dur, Holmes zâmbi în fața răspunsului exhaustiv pe care istoricul îl dăduse întrebării sale aparent stupide. Mulțumi iarăși și închise ușa după el.

Grăbindu-se la birja care îl aștepta, ca nu cumva să dea nas în nas cu Henry James, care venise în vizită la John Hay, Holmes se bucură că aflase măcar un fapt relevant în urma discuției cu Adams: biroul istoricului era locul perfect pentru un asasin ca Lucan Adler înarmat cu o pușcă.

11

ROATA TIMPULUI

În primele două zile de la revenirea lui în căminul soților Hay, Henry James s-a simțit din nou ca un artist a cărui intimitate trebuia în permanență respectată. Nu mai fusese atât de bucuros și de liniștit de dinainte de Anul Nou. Apartamentul din capătul primului etaj era spațios, confortabil și izolat de restul casei. Dacă James avea chef să ia masa cu John și Clara Hay, gazdele lui îl primeau cu încântare alături de ei. Dacă prefera să rămână singur, ceea ce a și făcut în acele prime zile, Gregory, valetul ce-i fusese repartizat, îi aducea meniul înaintea ficărei mese, iar James își putea alege de acolo felurile pentru micul dejun, prânz sau cină, fără nicio legătură cu ce mâncau prietenii lui.

În primele zile, James s-a bucurat de absența completă a lui Holmes în aceeași manieră calmă cu care întâmpinase dispariția crizelor sale de gută care îl chinuiseră atât de tare la Londra în jurul Crăciunului și Anului Nou. Se terminase cu mucurile de țigară înfipte în gălbenușurile de ou; se terminase cu discuțiile stupide despre conspirații și asasinate; se terminase cu plimbările prin cimitire la miez de noapte și cu furișarea prin pasaje secrete în monumente comemorative. James se simțea eliberat. Holmes dispăruse, iar el era liber. Liber să se odihnească, liber să scrie, liber să

se plimbe și să mediteze. Sau să-și rezerve o cabină pe următorul vapor cu destinația Anglia, dacă asta și-ar fi dorit. Lucrurile nici că ar fi putut lua o întorsătură mai bună.

Atunci pentru care motiv, se întrebă el în data de șapte aprilie, prima zi de vineri petrecută în vila soților Hay, se simțea atât de profund apatic și deprimat, așa cum se simțise în luna martie, când luase hotărârea să se ducă la Paris și să se arunce în Sena?

În seara aceea, stând întins pe pat, James își răsfoia numeroasele carnete cu însemnări pentru viitoare scrieri. Se pare că nu mai exista cerere pentru povestirile lui, iar majoritatea editorilor din Anglia și America renunțaseră la lungile romane-foileton, care, în tradiția lui Dickens, îi dăduseră de lucru lui James vreme de mulți ani. Ultimele sale două cărți, *The Reverberator* [157] și *Muza tragică*, cea de-a doua apărută în 1890, cu doar trei ani în urmă, se vânduseră foarte prost. Nu avusese succes nici colecția de povestiri, *Manuscrisele lui Jeffrey Aspern,* publicată în același an.

Până la sfârșitul acestui an trebuiau să-i apară trei cărți: *Picture and Text* [158] în iunie, cu eseurile lui despre artă; *Essays in London* [159], mai spre sfârșitul verii, volumul fiind în esență o culegere de elogii pe care le scrisese despre prietenii decedați recent; și, în cele din urmă, colecția de proză scurtă, intitulată *Viața personală și alte povestiri.*

Dar niciuna nu era un roman de mare răsunet. Iar eseurile și culegerile lui de povestiri nu-i aduseseră niciodată prea mulți bani sau atenție.

Era limpede că lumea literară se îndepărtase de Henry James. Ori poate se îndepărtase *el* cumva de ea. De aici hotărârea luată cu un an în urmă

(înainte de hotărârea de a se sinucide) de a scrie pentru teatru, începând astfel o nouă carieră mai avantajoasă din punct de vedere financiar (și social).

Prima lui piesă, *Americanul,* adaptare destul de liberă a romanului său cu același titlu (atât de liberă fusese adaptarea, că inițial o intitulase *Californianul*) se jucase de șaptezeci de ori la Londra și avusese mai multe reprezentații în provincie. Lui James îi plăcuse această nouă experiență: le citise actorilor cele patru acte ale piesei, așa cum obișnuiau să facă regizorii și dramaturgii din Franța; urmărise toate repetițiile; le adusese gustări nutritive tuturor angajaților trupei de teatru. Îi încurajase. Îi tachinase. *Participase* la viața lor. Fusese acceptat. Râsese alături de ei și îi făcuse să râdă cu umorul lui – care putea fi regăsit în noile replici ale piesei.

Cât de diferită fusese toată perioada aceea de deceniile de izolare autoimpusă în vreme ce scrisese zecile de povestiri și bibliotecile de romane. Dar la ce bun toată munca aceea titanică? Banii câștigați au fost suficienți doar cât să-și închirieze apartamentul luminos din De Vere Gardens, la numărul 364 – căminul lui încă din anul 1886. Însă chiar și în locuința aceea încântătoare se simțea neliniștit. Renunțase de bunăvoie la viața socială londoneză, de care se bucurase atât de mult în anii din urmă, doar ca să aibă mai mult timp de scris. Munca devenise noua lui mantră, iar pentru a se dedica ei trup și suflet trebuia să refuze invitațiile la dineuri din fiecare seară a săptămânii, să nu mai accepte să-și piardă timpul în weekenduri la conacele de la țară și pe moșiile noilor îmbogățiți care îl invitau ca să-i amuze cu bogatul lui bagaj de glume și bârfe.

Însă, cu toate că-i plăcuse nespus această izolare, munca lui nu-i mai aducea nici suficienți bani, fie aceștia lire sterline ori dolari, și nici faimă.

O, dar nu că ar fi urmărit vreodată să obțină bani și faimă! Nu! Arta fusese întotdeauna pe primul loc. Întotdeauna. Dar mereu își *imaginase* că, după cincizeci de ani, munca lui îi va fi oferit suficientă libertate financiară ca să... Ca să ce? Poate ca să-și cumpere o casă în Anglia, pe malul mării. Doar o simplă căsuță, firește, unde să-și petreacă verile. Un căsuță la țară, unde să-și poată invita prietenii din lumea literelor și pe William, cu familia lui, atunci când treceau prin Anglia. Un loc unde să-și poată primi prietenii mai tineri – Paul Bourget, de pildă, sau Edmund Gosse. Fără să fie deranjați.

Dar în cele din urmă și în pofida strădaniei sale, trupa de teatru modificase complet al treilea act al piesei lui James (mult prea „sumbru“ a fost părerea generală), transformând *Americanul* într-o comedie modestă.

Prințul de Wales văzuse piesa la Londra, iar evenimentul acesta îl determinase pe producător să încerce o „a doua premieră“ la a cincizecea reprezentație. Și din nou James și-a adus prietenii din înalta societate ca să ocupe locurile și lojile scumpe. Însă publicul a rămas de gheață și, în cele din urmă, Henry James s-a văzut nevoit să fie de acord cu criticii. Piesa de teatru în care el și sora lui Alice puseseră atât de mult din optimismul lor se dovedise un eșec pe mai multe planuri. Cuprins de frenezie, el își abandonase rădăcinile literare, ca să scrie „o piesă bună“ și tocmai proxenetismul acesta înfocat al lui transformase un roman serios într-o melodramă absurdă. Criticul de teatru A.B. Walkley, persoană extrem de cultivată și respectată în epocă, scrisese despre ritmul infernal al piesei: „Cum adică, domnule James? Toate astea se

întâmplă „între cină și plecarea trenului din gară“? James era convins că tot Walkley scrisese recenzia nesemnată în care se spunea că trăsăturile memorabile ale americanului din piesă erau „accentul exagerat, haina splendidă și țipătoare și o replică repetată ca un tic verbal.“

Foarte adevărat: Edward Compton, regizorul piesei și actorul care interpretase rolul principal, redase dialectul american în tușe groase. La vizionările ulterioare ale piesei sale schilodite și emasculate, James auzise cum era caricaturizată engleza americană. Iar replica definitorie pe care i-a găsit-o (după ce Compton îi spusese că asemenea replici erau importante pentru teatru) a fost: „*Exact* asta voiam să văz“ – care părea a fi repetată la fiecare trei propoziții de personajul lui Compton.

Cât despre uriașa haină de culoarea ciocolatei, tot Compton fusese cel care se încăpățânase să o poarte. „Îl ajută pe public să cunoască mai bine firea acestui american“, spusese actorul și regizorul după primele reprezentații din provincie. James își dădea de-abia acum seama că fusese o alegere absurdă și nefericită. Un critic se întrebase dacă toți americanii jupuiau bizonii ca să-și facă haine din pieile lor. Altul comparase nasturii mari ai lui Compton cu niște brioșe glazurate cu ciocolată.

Cele mai blânde cuvinte ale criticilor despre actrița americană din rolul feminin principal, domnișoara Elizabeth Robins, se referiseră la jocul ei „o idee mai puțin somnambulic“ din reprezentațiile ulterioare. Pentru că jocul ei din primele spectacole (personajul fiind cel al unei femei inerte, o ascultătoare, o observatoare) fusese descris ca fiind „cel al unei persoane aproape isterice, dacă nu cumva chiar cu mințile duse“. Biata actriță, cu totul nepotrivită pentru rolul acela

de femeie esențialmente pasivă și lipsită de pasiuni, încercase întreaga gamă de atitudini: fusese mai întâi dezechilibrată, apoi isterică, apoi letargică – de parcă ar fi fost drogată cu laudanum –, iar în final ajunsese la faza când era „o idee mai puțin somnambulică“. După triumful ei cu rolurile Heddei și Norei din piesele lui Ibsen [160], al căror succes de public James nu-l putea pricepe, faptul că era pusă la stâlpul infamiei de critici pentru interpretarea rolului „Claire“ din piesa *Americanul* o făcea să plângă amar după fiecare spectacol.

Iar James simțea că-i vine și lui să plângă împreună cu ea.

O recenzie nesemnată, apărută în revista *Era*, rezumase debutul lui Henry James în dramaturgie astfel: „Noi, criticii de școală nouă, suntem bucuroși să aclamăm intrarea literaților noștri în lumea teatrului, dar numai cu condiția să își aducă și literatura cu ei.“

Adevărul acestor vorbe îl rănise pe James mai mult decât ar fi vrut să recunoască. Își aduse aminte că i-a scris Henriettei Reubell în 1890, la începutul luptei sale îndelungate cu *Americanul:* „Am scris o piesă lungă (și îngrozitor de bună) în patru acte, care sper să-mi aducă o avere.“

Într-adevăr, *lungă* fusese. Dar în cele din urmă James s-a văzut nevoit să admită că nu fusese și „îngrozitor de bună“. În multe privințe fusese doar „îngrozitoare“.

Își aduse aminte că-i scrisese și prietenului său, Robert Louis Stevenson, stabilit acum pe o insulă îndepărtată din Pacificul de Sud: „Zelul pe care îl dovedesc în afacerea aceasta este întrecut doar de indiferența mea“; dar, câteva paragrafe mai încolo, se arătase entuziasmat: „Când scriu pentru scenă

mă simt de parcă aș încerca să cuceresc un regat.“ Însă la finalul aceleiași scrisori contradictorii îi spusese lui Stevenson: „Da, un regat, însă după standardele mele – după standardele *noastre,* absentul dar mereu apropiatul meu prieten – un regat ticăloșit în care directorii sunt niște brute ignorante, iar actorii sunt toți *cabotini.*“

Mai de curând, când îl chinuiau crizele de gută înainte de plecarea la Paris, îi scrisese tot lui Stevenson:

> *Nu mă judeca prea aspru – am fost prins în ghearele sălbatice ale necesității de a-mi simplifica și tempera stilul și a trebuit să câștig cumva banii pe care nu-i obțin prin literatură. Cărțile nu mi se mai vând și se pare că piesele s-ar putea să aibă succes. Prin urmare am de gând să-mi iau inima în dinți și să scriu vreo șase.*

În seara aceea de vineri la care ne referim noi acum (aprilie 1893), când mai avea doar o săptămână și o zi până când împlinea cincizeci de ani, Henry James înțelese că nu deprinsese cu adevărat niciodată tehnicile scrierii pentru scenă. Cu toate acestea, în geamantanul pe care îl luase cu el în America, se aflau trei comedii terminate, o dramă scrisă anume pentru o actriță mai bătrână decât i-o cerea acest rol, însemnări extinse pentru alte cinci posibile piese și schița primelor trei acte ale unei drame pe care se gândise să o intituleze *Guy Domville*.

Tot acolo se găsea și o listă cu nume pentru personajul principal al acestei piese despre singurul descendent al unei familii bogate, care este chemat acasă de la mănăstirea unde se afla și pus să aleagă între viața monahală și ducerea mai

departe a numelui familiei prin căsătorie și copii. James mai avea și notițele făcute cu ani în urmă, la Veneția, după ce auzise o istorioară despre un novice care fusese obligat să renunțe fie la perpetuarea familiei, fie la călugărie. La vremea respectivă crezuse că ar putea să o dezvolte într-o povestire și îi dăduse titlul provizoriu „Eroul“:

> „Cazul acelui membru de pe vremuri al unei vechi familii venețiene (am uitat care) devenit călugăr & scos aproape cu forța din mănăstire & adus înapoi în societate pentru a împiedica dispariția familiei... – trebuia neapărat să se căsătorească.“

James renunțase cu mult timp în urmă la titlul „Eroul“ pentru varianta pentru scenă a povestirii sale, adăugase apoi câteva straturi dramatice – mai degrabă melodramatice – deciziei luate de personajul principal și alesese din cele două pagini cu posibile nume pe acela care îi plăcea cel mai mult: „Domville“. Mai greu i-a fost să se hotărască asupra prenumelui. La un moment dat cochetase cu „Boy“, doar pentru că îl delecta sunetul lui, dar spre sfârșit îl transformase în „Guy“. *Guy Domville.* Clar că nu mai era vorba despre o piesă a cărei acțiune să se desfășoare la Veneția.

Dar oare gestul eroic al protagonistului – bărbat foarte viril, de altminteri – consta în consimțirea la o căsătorie lipsită de dragoste (căsătorie în care încerca să-l ademenească un ticălos cu numele Devenish, nume foarte potrivit pentru caracterul lui infam), sau în stăpânirea în fața acestei ispite și renunțarea la dragoste, familie și orice viitor pentru numele nobil al strămoșilor lui prin întoarcerea la ordinele monahale și la celibat?

Culcat în semiîntuneric pe patul moale din apartamentul de oaspeți al lui John Hay, alături de veioza de pe noptieră care-i lumina doar mâinile palide și teancul de carnete cu însemnări, James își imagină că dubla renunțare de la finalul piesei va smulge lacrimi sufletelor mai sensibile din public. Parcă și auzea vorbele actorului din rolul principal răsunând în întregul teatru: – „Stăpâne, eu sunt ultimul din neamul Domville!“ Iar spectatorii fie s-ar fi pus pe plâns, fie ar fi amuțit de groază.

Oare?

Lui Henry James îi venea să plângă. Își dorea să se întoarcă Sherlock Holmes.

Sâmbătă dimineață, exact cu o săptămână înainte de temuta lui zi de naștere, după ce Gregory, cu obișnuita lui eficiență tăcută, strânsese pe o tavă farfuriile de la micul dejun, Henry James se îmbrăcă în elegantul lui costum cu vestă maro cu dungi fine, se așeză lângă fereastra prin care intra soarele de primăvară și scrise următoarele rânduri:

> „Dincolo de toate tergiversările, dezamăgirile, impedimentele artei teatrale, nu mă mângâie decât gândul că romanul mă așteaptă răbdător în prag și că nu trebuie decât să trag zăvorul ca să-i dau drumul înăuntru acestei minunate specii literare care, în fond, este cea mai apropiată sufletului meu și cu care nu mi-am încheiat încă socotelile. Îi dau drumul înăuntru, se întorc timpurile minunate de demult; le trăiesc din nou – și mai adaug o cărămidă la micuțul monument literar pe care sunt menit să îl ridic.“

James se opri și reciti rândurile scrise. Prostii. Prostii sentimentale. Nu-l obligase nimeni să scrie piese de teatru ca să facă bani și nu avea ce zăvor să tragă pentru a lăsa să revină în viața lui această specie literară într-atât de ușor de scris și într-atât de puțin profitabilă financiar.

Și de unde îi venise ideea asta egocentrică cu „micuțul monument literar“ pe care trebuia să și-l înalțe, cărămidă cu cărămidă? Gustave Flaubert răspunsese cu un comentariu laconic la această trufie caracteristică majorității scriitorilor: „Cărțile nu sunt precum copiii, ci precum piramidele și la fel de inutile. Piramidele se află în deșert. Șacalii urinează la baza lor și burghezii li se urcă în vârf.“

Henry James avea să împlinească în curând cincizeci de ani. Și, cu toate că-și trăise tinerețea literară cu degajare dar și cu disciplină hotărâtă, în momentele acestea întunecate se îndoia foarte tare că vreunul din copiii săi beletristici vor trăi mai mult decât el. În cel mai fericit caz nu-i vor supraviețui decât cu câțiva ani.

Chiar și tentativele sale de a-și convinge colegii – sau măcar pe prietenii tineri cu dragoste de literatură – să i se adreseze cu „Maestre“ („Maître“) fuseseră sortite eșecului. Iar dacă, în urma insistențelor lui, se întâmpla să i se spună așa, tonul era unul de glumă. Nu, nu exista niciun „monument literar“ în onoarea lui. Niciun monument ridicat „cărămidă cu cărămidă“ prin munca lui perseverentă. Iar „monumentele“ vremelnice pe care se străduise atât de mult să le construiască erau udate la bază de urina criticilor-șacali, în vreme ce exasperanta burghezie li se urca în vârf și își scrijelea inițialele cu unghiile și bricegele în pietrele șlefuite cu atâta trudă.

Doar cu un an în urmă scrisese o povestire pe care o îndrăgise: „Roata timpului“. Acolo, personajul principal, o altă imagine a lui văzută într-o oglindă întunecată, își amintește de tinerețea pierdută, meditând totodată la cea de-a patruzeci și noua aniversare. Tinerețea...

> „O regreta, îi era dor de ea, încerca să o convingă să se întoarcă; însă viața de la Londra îi dădea sentimentul că o pierduse pentru totdeauna. Poate că vârsta de cincizeci de ani îi va aduce o compensație, poate că telescopul prin care se uita el la viață își va schimba direcția, poate că va vedea ceva de pe culmea pe care a ajuns. Cincizeci: număr rotund, mare, stupid, care probabil că aduce cu sine infatuare și convingerea că i se cuvine respectul celor din jur. Însă, până atunci, vârsta de patruzeci și nouă de ani i se părea odioasă.“

Dar acum, când vârsta aceea rotundă și odioasă de cincizeci de ani se apropia în viteză de el ca un tren de marfă în noapte (la fel de insensibil, la fel de terifiant, la fel de ineluctabil), ar fi dat orice să rămână la patruzeci și nouă întreaga viață.

Îngrozit, James simți că-i vine să plângă. Poate că avusese dreptate porcul ăla, tânărul Teddy Roosevelt; poate că *era* efeminat atât în gândire, cât și în scriere.

> Pe James îl chinuia dorul de a scrie o scrisoare cuiva. Însă nu putea, nu era bine să o facă... această călătorie în America trebuia să rămână un secret pentru prietenii și interlocutorii lui epistolari.

Alte prostii. Era om de litere în mai multe sensuri decât cel strict literar. Henry James scria câte o scrisoare, de obicei mai multe scrisori, în fiecare zi din viața lui. Adevărul este că păstra legătura cu viața tocmai prin acest schimb regulat de scrisori.

În momentele acelea simțea o nevoie copleșitoare de a-i scrie lui Constance Fenimore Woolson despre evenimentele ultimelor săptămâni. Știa că prietena lui împlinise cincizeci și trei de ani în martie, doar cu o lună în urmă (ocazie cu care îi trimisese o scrisoare spirituală cu urări eliptice) așa că ea ar putea înțelege sentimentele care îl încearcă atunci când se gândește la apropiata lui zi de naștere. Din câte ținea minte, nu discutaseră niciodată despre bătrânețe. Legătura lui cu Constance Fenimore – scriitoare din America, la fel ca el; autoexilată de decenii în Europa, tot la fel ca el – reprezenta cel mai apropiat lucru de o relație romantică cu o femeie pe care îl simțise ori și-l îngăduise vreodată Henry James.

Dar desigur că nu avea cu adevărat intenții romantice față de Fenimore și cu atât mai puțin erotice ori sexuale – trupul gol de femeie îl impresiona doar în câteva picturi și sculpturi clasice. Trupul gol de bărbat, pe de altă parte, îl mișca pe James într-un mod profund, puternic, dar nesigur, încă din ziua aceea de la Newport, când intrase peste grupul de desen după natură al fratelui său și-l văzuse pe vărul Gus pozând, complet dezbrăcat. Însă au fost săptămâni când, locuind împreună în vila închiriată de Fenimore în Bellosguardo, lângă Veneția (ea în camerele de la etaj, iar el în apartamentul confortabil de la parter), începuse să-și dea seama *cam* cum ar fi să trăiască cu o femeie.

Să fie căsătorit.

Acum, adevărul este că Fenimore era lipsită de feminitate în multe privințe: independentă la modul agresiv, chinuită de ambiția de a-i fi recunoscute meritele de poetă și scriitoare, gata oricând să se ridice în mijlocul unei încântătoare conversații cu James, pe terasa întinsă de la Villa Brichieri, doar pentru a se întoarce la masa de scris. Dar era și femeie și avea enigmele ei de femeie. De-abia la câteva luni după ce Fenimore plecase din casa ei închiriată în Oxford, James înțelesese adevăratul motiv pentru care venise ea acolo, în negura iernii englezești, care o deprima atât de tare încât spunea că are nevoie de lumina soarelui ca să nu o ia razna: venise să-i fie alături la moartea lui Alice, sora lui.

Să-i fie *alături.* Rămăsese mai multe luni acolo, iar James nu apreciase cum se cuvine melancolica ei prezență. A remarcat-o de-abia atunci când a plecat din Oxford, cuprinsă de un soi de exasperare, dacă nu cumva de furie fățișă.

Femimore putea fi considerată o excentrică amuzantă, cu atât mai nostimă din cauza problemei ei cu auzul (pe care nu voia să o recunoască) și care îngreuna orice conversație cu ea, mai ales într-un salon sau într-un loc aglomerat. Dar James știa că nu era mai excentrică decât el. De fapt, era chiar mai puțin. Măcar Fenimore, din câte știa el, nu avea nicio taină ascunsă.

Cu un an în urmă, atunci când Fenimore se pregătea să plece în Elveția, iar apoi în Italia, manifestând față de el mai multă asprime decât o făcuse vreodată, James înțelesese nu doar că ea se mutase la Oxford pentru a-i fi aproape în ultimele luni din viața surorii lui, dar și că acum, cu Alice dispărută dintre ei, se așteptase ca el să-i acorde mai multă atenție.

Se întâlneau adesea în orașe europene, ba chiar și în cele englezești, unde locuiau în hoteluri diferite, respectând astfel convenințele. Dar se plimbau împreună, cinau împreună, vizitau muzee și mergeau la câte un concert care o încânta pe Fenimore în ciuda defectului ei de auz. Să se fi așteptat ea la mai mult de la el?

Să fi fost îndrăgostită de el?

James evitase cu asiduitate să fie văzuți împreună de cunoștințele comune. Se întâlneau în orașe mai puțin frecventate de acestea, luau cina în hoteluri și restaurante destul de drăguțe, dar în care James era aproape sigur că nu se va întâlni cu vreun prieten. Nu-i era rușine să fie văzut în compania ei, deoarece Constance Fenimore Woolson era una dintre cele mai interesante și sofisticate scriitoare americane care trăiau în Europa. Dar era (și de-abia acum o recunoștea) pur și simplu îngrozit că un terț ar fi crezut că sora lui, Alice, avusese dreptate când îi scria pe un ton frivol lui William sau altor membri ai familiei: „Of, Harry... Harry a plecat pe Continent ca să flirteze cu Fenimore Woolson.“

Îi îngăduise aceste glume, pentru că știa că Alice era pe moarte. Dar s-ar fi simțit distrus dacă ele ar fi venit din partea oricărei alte cunoștințe, mai cu seamă din partea fratelui său, William..

Însă a locuit împreună cu Fenimore în Bellosguardo, au locuit împreună în condițiile impuse de ea, dar s-au simțit bine pentru că amândoi erau doar doi-colegi-celibatari-dedicați-muncii-lor; iar săptămânile acelea îl schimbaseră cumva. Atunci a înțeles Henry James cât de îngrozitor, îngrozitor de singur era.

În urmă cu un an, în mai 1892, la o lună după cea de-a patruzeci și noua zi de naștere, James o

vizitase pe Fenimore la Oxford și apoi se dusese glonț acasă ca să scrie un pasaj din „Roata timpului“. În povestirea aceasta, personajul principal, Maurice Glanvil, acum în vârsta de patruzeci și nouă de ani, își amintește că în tinerețe respinsese avansurile lui Fanny Knocker, o doamnă deloc frumoasă, însă bizar de fermecătoare, care îi era prietenă. Mulți ani după aceea s-au reîntâlnit din întâmplare pe Continent. Soția lui Maurice murise, lăsându-l doar cu o fiică urâțică și prea puține amintiri despre cum ar trebui să fie o dragoste adevărată

Când, la patruzeci și nouă de ani, Maurice o reîntâlnește pe Fanny (și ea văduvă și purtând numele „doamna Tregent“), constată cu mare surprindere că fosta lui prietenă a devenit o mare frumusețe, genul acela rar care atinge apogeul doar la vârsta mijlocie. Și are și un fiu, surprinzător de chipeș și elegant, doar cu câțiva ani mai în vârstă decât fiica lui urâțică și banală.

În povestire, acest fiu repetă trădarea din trecut a lui Maurice față de tânăra Fanny Knocker, refuzând să se căsătorească cu fiica lui, în pofida eforturilor sale și ale doamnei Tregent, care voiau să-i vadă împreună pe cei doi tineri.

Dar adevărata lovitură a povestirii se petrece atunci când Maurice află că el fusese pasiunea ascunsă din viața lui Fanny Knocker Tregent în toți anii aceia. O iubire nemărturisită. Neîndeplinită. Dar în jurul căreia ea și-a clădit întreaga viață.

În ziua aceea de mai din urmă cu un an, după vizita la o Fenimore iritată în mod total nejustificat și aflată pe picior de plecare, James se dusese acasă ca să scrie scena în care Maurice meditează la această pasiune neștiută, a cărei descoperire „îl bucură și îl uluiește în același timp“.

„Se împotrivise, acceptase, se conformase; dar se gândise la el în fiecare zi a vieții sale. Își asumase responsabilități și le dusese la îndeplinire, își alungase din suflet toate slăbiciunile și profesase toate virtuțile; dar niciodată nu a putut stinge văpaia aceea ascunsă. Avusese mereu chipul lui în fața ochilor, nu reușise să-l uite; și nu și-a refuzat dulcea speranță că îl va întâlni din nou într-o bună zi și că va avea o relație cu el. Niciodată însă nu mișcase vreun deget pentru asta, dar soarta i-a răspuns la rugăminți. Femeile erau capabile de asemenea sentimente misterioase, de asemenea devotament intens; și erau momente când inima lui Maurice Glanvil bătea straniu în fața unei asemenenea imagini sublime. Părea că acum înțelege prin ce miracol devenise Fanny Knocker atât de frumoasă – miracol al docilității eroice și al chinului acceptat și al egotismului înfrânt. Miracolul acesta nu se întâmplase peste noapte, ci prin renunțarea de sine. Și acum tot pentru alții trăia; nu avea cum să nu vadă că trăia pentru el. Trecuse vremea pasiunii, dar vremea întrajutorării era lungă.“

Scrisese scena aceasta, publicase apoi povestirea, închipuindu-și în tot acest timp cu îngâmfare că scria despre pasiunea nemărturisită a lui Constance Fenimore Woolson pentru *el.* Dar de-abia acum înțelegea pe deplin puterea legăturii dintre ei.

Și mai înțelegea (simțind că-i vine să verse de silă) că era posibil să fi scris pasajul acela despre *sine însuși.* Despre această neconfirmată, nerecunoscută nevoie a lui (nu de a simți dragoste, ori pasiune, ori dorință, însă tot o *nevoie* fundamentală, căreia nu i se putea împotrivi) de a o avea pe Fenimore în viața lui... de a o avea în

viața lui ca să-l scape de această hidoasă povară a singurătății din suflet, ca să-l înconjoare cu înțelegerea ei aproape masculină și cu prezența ei stăruitor feminină.

Doamne sfinte! își zise Henry James în dimineața aceasta de sâmbătă, cu o săptămână înainte de ziua când avea să împlinească cincizeci de ani. *Trebuie să plec de aici, trebuie să plec cât mai departe de aici.*

Va merge la Boston, unde va depune cenușa lui Alice în urna din marmură de pe mormântul în care domnișoara Loring pusese restul rămășițelor ei incinerate. Și după aceea se va duce acasă. În Anglia.

Un lucru era acum cert: pentru că Sherlock Holmes dispăruse din viața lui, se impunea să se gândească cu atenție la întrebarea pe care i-o pusese la început detectivul: dacă era real, sau doar un simplu personaj literar (transformându-l astfel și pe el, Henry James, într-un personaj secundar, la fel ca doctorul Watson, creat anume pentru a se minuna de puterile deductive ale lui Holmes). Pentru că Sherlock Holmes dispăruse din viața lui, întorcându-se la treburile lui și la locurile unde își rezolva aceste treburi, Henry James redevenise o simplă ființă omenească. Chiar dacă una extrem de talentată.

Se auzi un ciocănit rapid în ușă, fără să-și dea seama ce face James spuse „Intră“ și se pomeni în cameră cu Clara Hay, entuziasmată peste măsură.

– Trebuie să vezi asta, Harry, trebuie neapărat! îi strigă ea, zglobie ca o fetișcană.

Îl apucă de mână și aproape că-l ridică din fotoliu, apoi îl trase spre ușă.

– N-ai nevoie de haină, Harry. Afară e cald ca vara. Și nu facem decât câțiva pași. *Neapărat* trebuie să vezi asta! Ar fi păcat să n-o vezi.

– Ce să văd? reuși James să întrebe în goana pe scara principală, apoi afară pe ușa deschisă de Benson pentru ei.

– Trupa Zburătoare Vernetti!

Mulțimea se adunase pe iarba din Parcul Lafayette și se uita în sus la vila soților Cameron (a fost nevoie să-i amintească Clara cui aparținea casa respectivă). James o observă pe Lizzie Cameron mai în față (dar nu-l văzu nicăieri pe soțul ei, Don – evident că acesta se afla la lucru). Doamna Cameron își pusese palma pavăză la ochi, ca să poată vedea mai bine. James mai remarcă și alte vecine cu stare ale soților Hay și Cameron și ale lui Adams, majoritatea doamne respectabile, înghesuite lângă latura de est a parcului, în vreme ce oamenii mai simpli, printre care și câțiva gunoieri cu măturile în mâini, se țineau ceva mai departe. Câteva dintre reprezentantele înaltei societăți (James o identifică pe tânăra Helen Hay) își aduseseră binoclurile de teatru.

Dar toată lumea privea în sus. Clara îi arătă încotro. James duse și el palma la ochi și încercă să descopere la ce anume se holbau toți.

Uite. Acolo. Un bărbat și un băiat mergeau cu pași exagerat de mari pe creasta celui mai în pantă și mai înalt acoperiș al celei mai mari vile din cartier (cea a familiei Cameron, firește), traversând cu nonșalanță distanța periculoasă dintre un grup de coșuri de fum și celălalt. Bărbatul purta în spate un fel de tolbă din care ieșeau mai multe perii și mături de dimensiuni bizare.

– Sunt coșari? întrebă James uimit că prietena lui îl scosese din casă doar pentru atâta lucru.

– Uită-te! îi strigă Clara.

James se uită și înțelese tensiunea momentului: acoperișul soților Cameron era la o înălțime de douăzeci de metri și panta lui era prea abruptă ca să împiedice căderea vreunuia dintre cei doi dacă ar fi alunecat.

Brusc James și restul oamenilor oftară prelung atunci când băiatul făcu roata înainte pe muchia îngustă, iar bărbatul își propti palmele pe țiglele alunecoase de o parte și de cealaltă a crestei și se așeză în mâini, cu picioarele în sus.

Atât bărbatul, cât și băiatul (nu mai mare de unsprezece, doisprezece ani) erau niște creaturi ciudate: slabi ca niște scânduri și îmbrăcați în costume negre de coșari care păreau să le fie mai mici cu câteva numere. James observă că efectul acesta era unul intenționat, deoarece șosetele și manșetele cămășilor aveau dungi roșii și negre în cazul bărbatului și verzi și negre în cel al băiatului.

Ciudățenia tabloului era sporită și de faptul că adultul avea părul portocaliu ridicat pe mijlocul capului, în stilul pieptănăturii tradiționale a indienilor Mohawk. În vreme ce părul țepos și vâlvoi al puștiului fusese vopsit într-un verde strălucitor. Bărbatul își vopsise fața în alb – lăsând impresia că te uiți la un craniu – iar ochii îi erau acoperiți cu fard negru. Chipul băiatului era tot alb, mai puțin dunga subțire și roșie a buzelor. Efectul acesta, cel puțin din punctul de vedere al lui James, era prea neplăcut și tulburător.

Pe neașteptate, băiatul cel aproape descărnat luă tolba cu perii de la bărbatul ca o sperietoare de ciori și se lăsă pe vine. Omul-craniu făcu o tumbă

peste el aterizând perfect pe creasta lată de doar șapte centimetri și apoi se îndoi de mijloc ca să-i poată sări băiatul în spinare.

Mulțimea gemu înăbușit și cei din primele rânduri încercară să se retragă puțin ca să nu cadă peste ei cei doi, în caz că și-ar fi pierdut echilibrul.

James se simți cuprins de un sentiment de irealitate atunci când privi la bărbatul cu dungi negre și roșii și degete lungi și albe ca de adevărat schelet, care dădea la o parte capacele de la coșul triplu de la capătul crestei. Și foarte repede, bărbatul cu păr portocaliu și băiatul cu păr verde legară capacele acelea cu o bucată de sfoară la baza coșului.

Apoi bărbatul cel scheletic făcu un salt în aer și ajunse cu picioarele, încălțate cu un fel de balerini negri, sprijinite pe laturile opuse ale hornului triplu, mai lat de un metru.

Mulțimea gemu iarăși (ca un singur organism, își zise James care gemuse și el) atunci când băiatul se aruncă de pe acoperișul aflat la douăzeci de metri deasupra solului, cu mâinile întinse ca ale unui înotător ce se aruncă în mare de pe o stâncă. Dar nu era apă dedesubt, ci doar un perete înalt de cinci etaje, iar apoi pământ tare, iarbă și o alee pietruită.

Coșarul cel înalt și cu păr portocaliu îl prinse pe băiat din zbor și îl întoarse, așa cum era – drept ca o săgeată și cu mâinile întinse – înspre deschiderea îngustă a coșului de fum. De-abia atunci observă James că amândoi (și coșarul adult, și coșarul copil) aveau funii înnodate la centură, ca doi alpiniști care escaladau împreună vârful Matterhorn din Alpii Elvețieni.

Chip-de-craniu lăsă să-i alunece printre degetele ca niște bețe trunchiul și picioarele băiatului care

dispărură înăuntrul coșului teribil de strâmt. Apoi coșarul adult dădu drumul și gleznelor băiatului, iar mulțimea gemu din nou la unison, observând mai târziu că bărbatul avea funiile în mâini. Începu să o coboare pe prima, înclinându-se din ce în ce mai mult spre spate, astfel că doar greutatea băiatului (atâta câtă era) îi asigura echilibrul. Și se tot înclină spre spate, mai mult, și mai mult, până când nu mai părea posibil să se mai poată ridica la loc în poziție verticală.

James se întoarse cu spatele.

– Incredibil, nu crezi? îl întrebă Clara Hay. De-a dreptul palpitant!

– Extraordinar, spuse James, nedorind să rănească sentimentele gazdei sale.

Nu urmărise spectacolul decât câteva secunde, dar deja îl luase cu amețeală și i se făcuse greață. *Ce specie fără minte suntem!* a fost singurul lui gând coerent.

– Își zic Trupa Zburătoare Vernetti, continuă Clara, evident fără să observe paloarea neașteptată a lui James. Lizzie Cameron crede că sunt tată și fiu. Săptămâna asta au curățat coșurile celor mai bune familii din cele mai frumoase vile de pe stradă și Lizzie de-abia aștepta să ajungă și la casa ei.

– Extraordinar, repetă James mecanic, fără să-și întoarcă privirea înapoi la spectacol atunci când se auzi din nou mulțimea cum icnește și geme la o altă acrobație imposibilă.

– Lizzie zice că nu-s alții mai pricepuți decât ei, zise Clara mai departe, cu ochii la cei doi. Încuie fiecare încăpere a casei înainte să curețe coșurile și numai Dumnezeu știe câtă nevoie au coșurile caselor ăstora vechi să fie curățate temeinic. Și mai

zice că acoperă podelele cu ziare înainte de a se apuca de treabă.

– Extraordinar, oftă James, cu ochii ațintiți la Casa Albă de peste drum.

– Cred că am să fac o plimbare scurtă, continuă el. Ne vedem mai pe după-masă sau diseară, Clara.

Doamna Hay nu-i răspunse. Cu mâinile încleștate ca pentru rugăciune și cu gura căscată, privea captivată la absurdițile făcute de cei care sfidau moartea pe acoperișul lui Lizzie Cameron.

Mai târziu, chiar mulți ani mai târziu, Henry James tot nu știa cum să explice, nici măcar pentru sine, de ce s-a hotărât să facă tot ce a făcut în orele care au urmat. *Presupunând,* adăuga el la această întrebare care îl frământa, *că a fost hotărârea mea să fac ce am făcut.* Purtarea aceea i se părea mult mai potrivită pentru un personaj prost conturat, desprins din romanele de senzație ale lui Wilkie Collins sau H. Rider Haggard.

Din fericire își luase jobenul și bastonul când ieșise din casă, cu toate insistențele Clarei să se grăbească, așa că nu trebuia să se întoarcă în vila familiei Hay. James o porni cu pas sprinten pe Pennsylvania Avenue, fără să privească înapoi la „vai“ - urile, „ah“ - urile și „of“-urile mulțimii din Parcul Lafayette.

Trupa Zburătoare Vernetti reprezenta exact tipul de spectacol neghiob iubit de americanii care se înghesuiau la toate prostiile cu pâine și circ. Acesta era unul dintre motivele pentru care Henry James trăia de atâția ani în Anglia și Europa. Un coșar care punea în pericol viața fiului său (dacă *era* cu adevărat băiatul lui și nu vreun orfan) ca să execute acrobații cretine la douăzeci de metri

deasupra solului doar pentru a-i amuza pe cei asemenea Cameron-ilor și Lodge-ilor și Hay-ilor și morocănosului Henry Adams. James nu s-ar fi mirat deloc să afle că președintele Grover Cleveland și soția lui se aflau pe peluza Casei Albe și căscau gura la spectacol la fel ca elita din Parcul Lafayette.

America era o națiune care refuza să se maturizeze. Era un bebeluș veșnic, un copilaș uriaș, trandafiriu și obez, care acum stăpânea niște arme îngrozitoare pe care nici nu știa cum să le țină în mână, darămite să le folosească cum se cuvine.

James opri o birjă și îi ceru vizitiului să-l ducă la cea mai apropiată companie de navigație.

Ajuns la sediul luxos al companiei, scriitorul îl rugă pe birjar să îl aștepte, iar el intră să-și rezerve o cabină pe *Spree,* noul vapor rapid al North German Lloyd Line, care pleca de la New York spre Londra marțea următoare, 11 aprilie, la ora 7:30 a.m. Avea să-și petreacă ziua de naștere în mijlocul oceanului.

James știa foarte bine că nava aceasta germană nu avea în palmares traversări rapide ale Atlanticului ca acelea cu care se lăudau *City of New York* (5 zile, 23 ore și 14 minute) sau *City of Paris* (5 zile, 23 ore și 50 minute), dar la fel de bine știa și că *Spree* era un vas peste măsură de confortabil. În plus, era un fapt cunoscut că societățile de navigație din America și Marea Britanie își măsurau traversarea oceanului de la Sandy Hook Lightship și până la Roche's Point, intrarea în Portul Queenstown [161]; în vreme ce companiile North German Lloyd Line și Hamburg-American își măsurau călătoriile pornind de la Sandy Hook Lightship și până la Needles, lângă Southampton.

Când va ajunge în larg nu se va mai grăbi nicăieri și se bucura la gândul că majoritatea pasagerilor vor fi vorbitori de germană, astfel încât nu va fi obligat să participe la conversațiile lor (cu toate că vorbea fluent limba aceasta).

Mulțumit că peste trei zile va pleca spre Anglia, James se întoarse la birjă și îi comunică vizitiului următoarea destinație.

De la gară își cumpără un bilet la clasa întâi spre New York la trenul care pleca din Washington duminică după-amiază, adică a doua zi. Își cumpără și bilet dus-întors la trenul New York – Boston, care pleca luni dimineață și se întorcea marți după-masă, ceea ce-i oferea suficient timp până seara, când se va urca la bordul navei *Spree.*

După aceea îi ceru birjarului să îl ducă la un oficiu poștal, de unde telegrafie la hotelul elegant din New York unde stătea de obicei, cerându-le să-i rezerve o cameră pentru duminică noapte, apoi făcu o altă rezervare la un hotel familiar din Boston. Se hotărâse deja să nu se întâlnească cu prietenii care mai locuiau acolo, iar William era în Europa împreună cu toată familia. Dacă va avea grijă, își spuse James, atunci când va merge la cimitir să depună cenușa lui Alice, va reuși să ocolească vechea casă din Cambridge unde locuiseră toate rudele lui, mătușa Kate și toți ceilalți. Nu voia să treacă nici pe lângă casa uriașă a lui William, de la numărul 95 pe Irving Street, tot în Cambridge. Așa că își va trasa drumul spre și de la cimitir în funcție de aceste două adrese.

Pentru că se gândise la fratele lui, James mai scrise încă o telegramă pe care o trimise și la Florența și la Lucerna. Conform programului pe care îl primise cu mai multe săptămâni în urmă, cam la vremea asta William trebuia să plece din Italia spre

Elveția. Dar James știa că în această privință fratele lui semăna foarte mult cu tatăl lor: își făcea un program pe care nu-l respecta deloc.

Telegrama pentru William îl făcu pe telegrafist să-l privească bănuitor, reușind să-i aducă un zâmbet pe buze:

WILLIAM – ACUM MĂ AFLU ÎN AMERICA ÎMPREUNĂ CU UN BĂRBAT CARE FIE ÎȘI IMAGINEAZĂ CĂ AR FI DETECTIVUL SHERLOCK HOLMES, FIE ESTE SHERLOCK HOLMES CARE CREDE CĂ ESTE UN PERSONAJ IMAGINAR STOP AI VREUN SFAT? STOP MESAJELE ÎMI VOR FI TRANSMISE DE LA ADRESA LUI JOHN HAY DIN WASHINGTON – HARRY

Ei uite, *asta* chiar o să-l bulverseze pe mereu superiorul său frate mai mare.

La sfârșit, James cedă unui capriciu de moment și se interesă dacă putea plăti unul din curierii de la Western Union ca să-i ducă un bilet la o adresă din oraș. I se răspunse că serviciul acesta costa doar cincisprezece cenți și că în el erau incluse atât hârtia, cât și plicul. James scrise pe plic adresa tutungeriei la care Holmes îi spusese că putea fi contactat oricând și începu să scrie mesajul pe coala albă. Reuși să treacă de „Plec din Washington mâine, duminică“ și se opri. Nu-i mai venea în cap nimic pertinent. Iar ce făcea el nu era treaba lui Holmes. Se semnă la repezeală (aproape adăugând particula „Jr.“ pe care nu o mai folosise de mai bine de un deceniu), adăugă deasupra adresei de pe plic „Pt. Dl. S. Holmes – Personal“, plăti costul curierului la ghișeul Western Union și-i dădu băiatului cu pricina un bacșiș de zece cenți.

După ce rezolvă toate aceste chestiuni, James îi ceru birjarului să îl lase pe Constitution Avenue, la câteva străzi distanță de Lafayette Square, sperând să aibă norocul să ajungă acasă la soții Hay fără să mai fie nevoit să dea cu ochii de mulțimile care

probabil încă mai admirau tumbele prin aer ale Zburătorilor Vernetti. Toată risipa aceea de energie, tot jocul acela cu moartea... doar ca să mai fie chemați să curețe un coș sau două. Absurd.

O luase către sud când ajunse într-o intersecție și încremeni pe loc. Se holbă șocat câteva clipe, nevenindu-i să-și creadă ochilor. Apoi deveni *sigur.*

Profesorul James Moriarty – frunte palidă și înaltă, păr drept și rar peste urechi, guler demodat, frac negru și mâini foarte subțiri și albe – mergea repede pe trotuarul de vizavi, îndreptându-se spre sud-est, în direcție opusă celei în care mergea James.

Nu-i treaba mea, își spuse încordat James. *Nu-i decât un profesor bătrân de matematică și fizică astronomică; știam deja că există cu adevărat pentru că i-am văzut fotografia într-o revistă de știință de la Biblioteca Congresului și nu e absolut deloc treaba mea*.

Își repetă vorbele astea de trei ori, ca pe o mantră, iar apoi se răsuci pe călcâie și porni după profesorul Moriarty, având grijă să păstreze o distanță prudentă între ei și să meargă pe trotuarul de vizavi.

12

UN ȘOBOLAN. UN BLESTEMAT DE ȘOBOLAN

Henry James nu „filase“ pe nimeni în viața lui, dar își dădu curând seama că era o treabă relativ simplă. Constată că tot ce avea de făcut era să rămână cam cu un cvartal în spatele profesorului Moriarty, pe cealaltă parte a străzii; să grăbească pasul atunci când acela făcea la stânga sau la dreapta; și să se retragă lângă vitrina vreunui magazin atunci când profesorul se oprea. Îi era de mare ajutor și faptul că Moriarty nu se uita în urmă și nici în vreo altă direcție, ci mergea vioi spre destinația lui. Ori de câte ori lui James i se întâmpla să audă pocnetul pe caldarâm al bastonului cu măciulie de argint, știa că se apropiase prea mult de profesor și rămânea în urmă douăzeci, treizeci de metri.

Trecuse cam o jumătate de ceas din această urmărire iscusită, când James realiză că nu mai avea nici cea mai mică idee unde se afla. Ținea bine minte că la un moment dat mersese către vest, unde se vedea soarele la apus, iar apoi Moriarty făcuse la stânga – deci spre sud; după aia iar spre vest și iar spre sud de mai multe ori, dar nu știa în ce cartier al Washingtonului ajunsese. Unde mai pui că de ceva vreme dispăruseră plăcuțele cu numele străzilor, ba chiar și felinarele. Privi în jos

și văzu uluit că nici trotuar nu mai era sub tălpile lui.

Începuse să-l urmărească pe Moriarty într-o zonă cu case impunătoare și prăvălii elegante și acum se afla pe o stradă cu depozite dărăpănate din cărămidă și cocioabe șubrede. Până și străzile se îngustaseră mult și acum mergea pe niște drumuri murdare, mai degrabă ulițe decât străzi. Deasupra acoperișurilor sparte stăruia o ceață verde, ciudată, cu miros infernal. Neobișnuit fenomen pentru Washington, D.C., dar un fleac în comparație cu smogul gros al Londrei. Se întrebă dacă nu cumva îl urmărise pe Moriarty până în partea aceea a orașului căreia John Hay îi zicea „Fundul Cețos [162]“.

Dar, în mod foarte ciudat, dar și util pentru acțiunea pe care o întreprindea, pe ulițele acelea mizerabile erau mai mulți oameni și circulația era mai aglomerată decât în zonele plăcute ale capitalei. James observă că cei mai mulți dintre oamenii de pe străzi erau bărbați și că mergeau în grupuri. O dată sau de două ori a remarcat și câte o femeie șleampătă; una dintre acestea evident beată și încercând pe mai multe cărări să se dea la o parte din drumul bărbaților și al căruțelor pline cu butoaie cu bere care împânzeau strada. Totuși majoritatea pietonilor erau bărbați îmbrăcați în hainele ponosite ale clasei muncitoare sau „mahări“ ai cartierului – indivizi uriași și înfricoșători, în costume pătate cu noroi, cu dungi a căror cutezanță întrecea orice stil al modei și cu veste în culori îngrozitor de țipătoare.

Dar Moriarty mergea înainte fără să se uite la stânga sau la dreapta. Mulțimile de oameni grosolani (gloate, mai bine zis) se despărțeau, făcându-i loc să treacă, de parcă profesorul ar fi

fost vreun Moise păgân, iar bandiții aceia valurile Mării Roșii.

Dându-și brusc seama că hainele sale, bastonul, ba chiar și atitudinea lui afectată „ieșeau în evidență“ într-un asemenea loc, James se opri în mijlocul cărării din pământ, considerată drept trotuar prin părțile acelea, și se gândi serios să facă stânga împrejur și să se întoarcă degrabă în părțile mai decente ale orașului.

Dar cum? Pe unde să o iau? Și dacă mă oprește cineva?

Gândul acesta îi trimise fiori reci pe șira spinării, dar imediat observă cum trei bărbați se apropiau hotărâți de profesorul Moriarty. Nu-și strânseră mâinile, nici măcar nu avură intenția, dar chiar și de la distanță de câteva case, scriitorul văzu că cei patru se cunoșteau între ei. Mai bine spus, cei trei derbedei mătăhăloși (îmbrăcați ca vai de lume, de la pălăriile soioase și până la ghetele scumpe, dar stropite cu noroi și cu vârfurile ciudat de ascuțite) îl cunoșteau pe profesorul Moriarty. Bărbații erau solizi: umeri lați, brațe groase, pântece umflate; însă Moriarty era mai înalt decât ei. Cu capul lui ca un craniu, fruntea proeminentă și creștetul pleșuv acoperit de câteva șuvițe negre de păr, profesorul părea un cadavru bine îmbrăcat care privea în jos spre niște posibili profanatori de morminte.

Schimbară câteva cuvinte și apoi făcură la stânga pe o altă străduță. Simțind cum îl străpung privirile grupurilor de bărbați jerpeliți din apropiere, James se hotărî să-și continue cursa și se grăbi să ajungă la colț.

O fundătură. Pe aleea scurtă nu se afla nimeni altcineva în afara lui Moriarty și a noilor săi

prieteni. În capăt se înălța un depozit mare, fără geamuri.

James se retrase după colț doar cu câteva secunde înainte ca unul dintre cei trei bărbați să se uite peste umăr.

Când scriitorul își luă iar inima în dinți și aruncă o privire pe alee, văzu cum doi dintre bărbați deschideau o ușă culisantă din lemn masiv. Dinăuntru se auziră voci – dar James nu-și dădea seama dacă erau voci de oameni sau de animale. Apoi Moriarty intră în urma primilor doi bărbați, iar cel de-al treilea se uită iarăși în spate (scriitorul avu prevederea să se ascundă din nou) și închise ușa masivă în spatele lor. La vreo zece pași în dreapta ușii culisante se afla o altă ușă, una de dimensiuni normale, „ușă pentru oameni“, cum se spune. Însă părea destul de solidă și James nici nu avea de unde să știe dacă dădea în același loc în care intrase Moriarty. Și probabil că era încuiată.

Scriitorul rămase la colț... și simți că îl apucă tremuriciul. Nu găsea alt cuvânt mai potrivit pentru ce simțea: *tremurici.*

Ce să facă?

Ar putea să plece din cartierul acesta deprimant... de fapt, *poate* că ar putea să plece, pentru că nu luase seama la toate cotiturile și schimbările de direcție care îl aduseseră până *aici*. Iar apoi ar încerca să găsească un alt flăcău de nădejde prin care să-i trimită lui Holmes un al doilea mesaj prin tutungeria aceea.

Dar firește că Holmes nu va ajunge înainte ca profesorul Moriarty să-și încheie treburile din spatele ușii culisante a depozitului. Iar Henry James nu credea sincer că el ar avea tăria să meargă mai departe. Plus că detectivul îl mințise

atunci când îi spusese clar și fără echivoc că presupusul geniu criminal, profesorul James Moriarty, nu exista; că nu fusese decât o plăsmuire a imaginației sale, inventat doar pentru a da mai multă credibilitate șiretlicului cu moartea măsluită și cu dispariția lui Holmes din lume.

Ei bine, nu era deloc adevărat. James îl văzuse cu ochii lui în fotografia de grup a matematicienilor participanți la Conferința de Matematici Avansate și Fizică Astronomică de la Universitatea din Leipzig din anul 1892. Iar acum îl văzuse în carne și oase.

Dar ce să facă în situația asta?

Ar putea să iasă din cartierul acesta și să caute un polițist. Însă ce crimă comisese Moriarty? James nu văzuse decât că profesorul mersese pe un drum public (sau uliță, cum era cazul de față). Și nu știa despre el decât că era profesor autentic de matematică și fizician din Anglia. Într-o atare situație, poliția l-ar putea vârî pe *el* la închisoare pentru depunere a unei reclamații false.

Unica variantă evidentă și rezonabilă era să facă acum stânga împrejur și să plece (cu pas vioi) din cartierul acesta. James începuse să creadă că dacă ar merge spre nord și est ar putea ieși din „Fundul Cețos“ și ar putea ajunge în căminul confortabil al familiei Hay, unde ar uita deocamdată de profesorul James Moriarty. În cazul că ar da vreodată peste Sherlock Holmes, îi va povesti amuzat cum îl văzuse din întâmplare la Washington pe adevăratul Moriarty.

Da, acesta era singurul lucru înțelept pe care l-ar putea face.

James inspiră adânc de două ori și traversă tiptil fundătura până la depozit, sperând la fiecare pas că

nu se va deschide tocmai atunci ușa aceea grea. Dacă Moriarty și cei trei derbedei ar fi ieșit atunci când el ajungea lângă ușă? Nu ar fi ținut să pretindă că s-a rătăcit, de vreme ce mersese până la capătul unei fundături.

Dar ușa culisantă nu se deschise.

James se opri în dreapta ei, în fața „ușii pentru oameni“. Puse mâna pe clanța din fier, rugându-se în gând să fie încuiată. Era normal să fi fost încuiată. Semăna mai mult cu ușa unui birou, decât cu o ușă care să se deschidă spre locul unde intraseră Moriarty și golanii lui. După ce se va convinge că era cu adevărat încuiată, se va răsuci pe călcâie și va pleca de acolo cu mers sprinten și demn, știind că a făcut tot ce i-a stat în putere să afle ce anume punea la cale Moriarty.

Ușa nu era încuiată.

James o deschise, gata să se întoarcă și să o ia la fugă dacă ar fi făcut vreun zgomot sau ar fi văzut pe cineva.

Înăuntru era beznă totală. La lumina cenușie care pătrundea prin crăpătura ușii se vedea doar o scară îngustă în față. Treptele erau acoperite cu un strat gros de praf, ceea ce dovedea că scara aceea nu era folosită în mod curent.

James intră și încercă să-și obișnuiască ochii cu întunericul de acolo.

Scara cea îngustă și alarmant de abruptă se înălța între doi pereți negri și dărăpănați. Partea de sus a scării dispărea în beznă. De unde se uita James, putea foarte bine să nici nu fi existat. Dar odată ce i se obișnui vederea cu întunericul, își dădu seama că în capătul scării se zărea lumina slabă a unei lămpi cu gaz.

Începu să urce în vârful picioarelor, străduindu-se să nu facă niciun zgomot și temându-se de inevitabilele scârțâieli ale lemnului vechi. Înțelese însă destul de curând că, în ritmul acela, ar fi durat zece minute, dacă nu mai mult, ca să ajungă până în vârful scării. Plus că treptele păreau foarte solide. Și nu scârțâiau. Se mai gândi că stratul de praf i-ar fi putut înăbuși zgomotul pașilor.

Așa că începu să urce normal (aproape normal, din moment ce se lăsa cu toată greutatea doar pe vârfuri), iar când nu mai vedea pe unde calcă, se ținea cu mâinile de pereții laterali. Nu exista balustradă. Pipăia prudent fiecare treaptă cu vârful piciorului înainte să pășească pe ea. Pe urmă ajunse în ovalul de lumină apatică venită de la lampa de sus.

Tot nimic. Doar un palier îngust unde era și lampa aceea sfrijită. Și niciun fel de uși sau ferestre. James se uită spre stânga și văzu o a doua scară ce urca la fel de abrupt spre o altă lumină slabă.

Una peste alta, trebuie să spunem că, până să ajungă în vârf, James a urcat patru asemenea scări și a traversat trei paliere pline cu praf și prost luminate. Acolo descoperi o ușă în partea dreaptă. Jumătatea ei superioară era din sticlă jivrată. James privi în jos; în praful de pe dușumea nu se vedeau decât urmele lui. Apăsă clanța din porțelan crăpat.

Ușa aceasta era încuiată. James încercă să o spargă, ba chiar se împinse cu umărul în ea cât de tare era el în stare, dar ușa tot încuiată rămase. Știa că putea să spargă geamul cu bastonul și intre pe acolo, dar ideea aceasta dispăru la fel de repede precum venise. Zgomotul de sticlă spartă i-ar fi alertat pe Moriarty și pe bandiții lui.

Se întoarse și vru să coboare înapoi în beznă când observă ceva pe peretele din stânga, vizavi de ușă.

Mai bine spus, *auzi* ceva acolo.

Murmurele neclare ale mai multor persoane, la fel ca acelea dintr-un teatru înainte de începerea piesei. Dar murmurele acelea și fragmentele de cuvinte deslușite veneau de la voci aspre, necultivate. Dacă unor spectatori le aparțineau ele, piesa nu ar fi putut fi decât o melodramă vulgară.

La baza peretelui din lemn era un panou dreptunghiular. James se lăsă pe vine și văzu în colțurile lui câte o flanșă tot din lemn. Le roti pe toate în poziție orizontală și panoul îi căzu în palme. Acum zgomotul se auzea mai tare și pe acolo se vedea și lumină puternică. James închise trapa la loc cu o singură flanșă, se ridică și stinse lampa cu gaz.

Prin geamul jivrat venea suficientă lumină ca să poată găsi din nou trapa. O deschise cu grijă exagerată și își vârî capul și umerii prin deschizătură.

Nu era nicio dușumea acolo, ci doar grinzi mari și groase (cea din fața lui avea cel puțin cincizeci de centimetri lățime) care se întindeau peste un hău mare. Distanța dintre grinzi era de vreo patru metri și jumătate, iar la un metru, un metru și jumătate sub grinzile acestea de susținere erau niște căpriori mai mici, de care era prinsă un fel de plasă de sârmă, din aceea pe care James o văzuse la cotețele de păsări. De plasa aceea era fixată o podea falsă dintr-un soi de carton sau pânză subțire, acoperită cu niște grămăjoare mici dintr-o substanță albă, ca zăpada. Scriitorul înțelese acum că se afla în podul uriașului depozit unde intraseră cei trei bărbați împreună cu Moriarty.

Dar la trei metri în fața lui podeaua falsă se termina și de acolo veneau zgomotele și lumina de

dedesubt. James auzi o voce groasă care încerca să potolească mulțimea.

Dacă ar fi vrut să vadă ce se întâmpla acolo, ar fi trebuit să meargă de-a lungul grinzii. Își puse bastonul în colțul palierului și începu să înainteze în patru labe.

Planul lui fusese să ajungă până la marginea hăului, dar își dădu seama că nu putea să vadă bine din poziția aceea, așa că se lăsă pe burtă și se târî pe grinda lată până când doar picioarele îi mai rămaseră în întunericul din spate.

Sub el era o sală mare, a cărei dușumea din lemn era acoperită cu rumeguș. James calculă că se afla cam la douăzeci de metri, poate chiar douăzeci și cinci, deasupra mulțimii de bărbați de jos. Pe neașteptate îl cuprinse o senzație de vertij și se apucă cu genunchii și unghiile de lemnul grinzii. Dar era greu de crezut că l-ar fi putut observa cineva cocoțat acolo. Sala de jos era puternic luminată de lămpi electrice cu arc, cu abajururi metalice, atârnate de căpriori cu bare din oțel. Așa că bărbații de acolo nu ar fi văzut nimic în întunericul de deasupra lor.

Întins pe burtă, James încercă să-și controleze respirația și să înțeleagă scena la care asista.

Erau peste o sută de bărbați în sala aceea uriașă, așezați pe butoaie și lăzi. Scriitorului i se părea că toți seamănă cu hoții de buzunare și cu tâlharii de drumul mare, chiar dacă stăteau strânși în grupuri (triburi) separate. Unul dintre acestea părea compus din vreo treizeci de muncitori care vorbeau mai cu seamă în limba germană. Ceilalți bandiți zbierau într-o engleză americană de șanț.

Dar toți stăteau cu fața spre un podium înalt, în spatele căruia James observă un cântar abandonat.

Înțelese atunci că „zăpada“ pe care o văzuse mai devreme pe pânza de sub căpriori era alcătuită din pene de găină și că depozitul acela imens fusese odinioară ultimul popas pentru mii de biete păsări. Acest lucru explica în parte și duhoarea care plutea în aer și pe care el o atribuise sutelor de oameni nespălați de sub el.

Pe podiumul acela se aflau doi bărbați. Profesorul James Moriarty stătea în spatele acelei scene improvizate, într-un scaun cu spătarul înalt. Celălalt bărbat, cu un trabuc în colțul gurii și cu melon pus șmecherește într-o parte pe capul pătrățos, era cel care urla cerând să se facă liniște.

În cele din urmă, oamenii se potoliră și își concentrară atenția asupra vorbitorului.

– Bravo, urlă bărbatul îndesat de pe podium. S-au strâns aici toate bandele importante și încă nu avem niciun mort. Asta da *realizare.* Ăsta da progres.

Nu râse nimeni. Cineva din grupul de muncitori germani traducea pentru camarazii lui.

– Culpepper n-a venit! strigă unul din mulțime.

– Culpepper o murit! strigă altul. Unu’ l-o aruncat dă la vreo zece metri în căpățâna aia grasă a lui.

Replica aceasta stârni râsete. Bărbatul de pe podium le făcu iarăși semn să se potolească.

– Până când băieții lui Culpepper se hotărăsc cine-i va lua locul, noi vom merge înainte cu planul nostru și le vom da de veste după aceea.

– *Care* plan? zbieră un grăsan din față. Am auzitără *dăcât* multă vorbă dă gologani grămadă, da’ ni’ca egzact, în pana mea!

Înainte ca bărbatul de pe podium să apuce să-i răspundă, un individ din grupul muncitorilor germani țipă și el:

– De ce ne-ați adus aici cu... cu *criminalii* ăștia?

Tâlharii izbucniră în hohote răsunătoare de râs, unii dintre ei repetându-i vorbele în bătaie de joc:

– ... cu... cu *criminalii* ăștia!

Alții își deschiseră bricegele lungi.

Bărbatul care se dădea șef le făcu din nou semn să tacă.

– Așa cum veți auzi imediat, avem nevoie de anarhiști pentru...

– Socialiști! strigă germanul care intervenise mai devreme.

– Avem nevoie de acești anarhiști socialiști, se corectă bărbatul de pe podium, pentru îndeplinirea planului nostru. Ne sunt indispensabili. Vă va explica domnul profesor Moriarty.

– Domnilor, începu acesta, aducând tăcerea adâncă în sala plină de oameni, cu ochii săi duși în fundul capului și prin înfățișarea scheletică. Domnilor, niciunul dintre dumneavoastră nu m-a văzut vreodată, dar îmi cunoașteți cu toții planul. În ultimii doi ani și jumătate, proiectele mele au adus mai mulți bani fiecăreia dintre... organizațiile dumneavoastră... decât ați făcut vreodată înainte.

James își dădu seama că freamătul care trecu prin mulțimea de bărbați era unul de aprobare.

Moriarty ridică două degete. Tăcerea se pogorî asupra sălii ca o cortină.

– În luna care vine, continuă profesorul cu voce blândă, dar care pătrundea în toate colțurile locului aceluia imens, dumneavoastră și cu mine vom face și mai mulți bani... vom face o adevărată avere... mai mare decât oricare alta din îndelungata istorie a criminalității.

Tăcerea se adânci și mai tare. Într-un final se auzi un glas ascuțit și neîncrezător:

– Cum?

– În ziua de întâi mai, fix la amiază, spuse Moriarty, președintele Statelor Unite ale Americii va apăsa butonul care pornește toate dispozitivele electrice de la Expoziția Columbiană de la Chicago. La o secundă după ce va face asta, președintele Cleveland va fi asasinat. Va fi împușcat cu o pușcă de mare viteză mânuită de cel mai mare asasin din lume.

Incredibil, dar tăcerea deveni cumva și mai adâncă.

– În următoarele cincisprezece minute, continuă Moriarty, vor fi de asemenea uciși vicepreședintele Statelor Unite, secretarul de Stat și procurorul general. Asasinarea lor a fost plănuită în cele mai mici detalii și nu poate da greș. În ora următoare, primarii și șefii polițiilor din Chicago, Washington, New York, Baltimore, Philadelphia, Boston, Cincinnati și din opt capitale europene vor fi și ei asasinați.

– Și dă unde scoatem noi gologani pă chestia asta? zbieră cineva din spatele mulțimii.

Moriarty zâmbi. Chiar din locul înalt unde se afla, Henry James tot îi observă zâmbetul acela înfiorător, care-l făcu să tremure și să se apuce și mai strâns de grinda lui.

– La un semnal precis, prietenii noștri anarhiști... socialiști... din țara aceasta și din Europa, continuă Moriarty, cu mâna întinsă către grupul de muncitori germani, vor ataca forțele polițienești din Chicago, Washington, Boston, Londra, Berlin... din toate orașele pe care le-am pomenit și altele. Forțele de poliție vor fi atacate în locuri și la momente bine stabilite dinainte. Prietenii noștri anarhiști vor fi înarmați așa cum nu au mai fost niciodată: cu puști și cu pistoale, cu cantități mari de dinamită și cu grenade. Sincronizarea va fi exactă, așa cum v-am spus mai devreme. Această oră din ziua de întâi mai, care va începe cu executarea conducătorului Statelor Unite, va dovedi că povestea din Haymarket Square nu a fost decât o repetiție minoră și insignifiantă.

Dintr-odată pe James îl apucă rău de tot strănutul. De la penele și puful din jur. Își strânse nasul cu două degete și începu să se roage.

– Da' ce să... întrebă cu suspiciune un bărbat din gloata de dedesubt.

– Care este rolul vostru? îi termină Moriarty cuvintele.

Din nou cu rânjetul acela de cadavru. Peste marginea grinzii, scriitorul vedea cum oamenii din primele rânduri păreau a se da înapoi din fața profesorului.

– După ce vor fi decapitate aceste năpârci ale guvernelor tiranice, spuse Moriarty. Adică li se vor tăia capetele... (traduse el pentru ascultătorii lui mai puțin inteligenți). Deci, după ce vor fi fost uciși toți primarii și șefii polițiilor și toți ceilalți, se va crea haos la scară națională. Iar în haosul acela, voi veți face ce vă pricepeți cel mai bine... veți prăda tot ce se poate prăda. Veți jefui tot ce se poate jefui.

Se opri și limba-i ieși printre buze ca unui șarpe.

– Dar nu o veți face la nimereală. Și nu fără să vă gândiți la consecințe. Nu. Veți jefui cele mai impunătoare case din New York și din Chicago și din Washington și Boston și din toate celelalte orașe. Cele mai grase bănci. Cele mai bogate depozite de aur federale și de stat. Le veți jefui pe toate după un plan pe care eu l-am conceput și pe care vi-l voi împărtăși curând... plan care este fără cusur.

Șoaptele ocazionale se înmulțiră, se amplificară și se transformară într-un vuiet de exaltare.

– O să fie ca atunci când a fost răscoala aia de la New York, da' fără împuțita aia dă armată să o strangureze, zbieră bucuros cineva.

James își aducea bine aminte de revoltele din 1863. Se petrecuseră la scurtă vreme după Bătălia de la Gettysburg. Când au început recrutările în New York (căci până atunci armata fusese formată doar din voluntari), bandele de stradă și cetele de răufăcători, majoritatea imigranți irlandezi, porniseră o insurecție civilă ce durase zile în șir. Atunci au fost sparte casele unora din cele mai bogate familii ale New Yorkului, au fost violate femeile găsite înăuntru, au fost furați bani și tablouri și obiecte de mobilier. Străzi întregi au fost incendiate. Ca să se amuze, o bandă de irlandezi a dat foc unui orfelinat pentru copii de culoare.

– O să fie de o mie de ori mai bine decât răscoala din New York, se ridică vocea lui Moriarty deasupra vacarmului din sală. Și ai dreptate... de data aceasta nu va mai fi adusă armata ca să-i salveze pe polițiștii și jandarmii rămași fără arme și atacați din toate părțile. Toată prada va fi... a voastră.

Se întoarse și se așeză la loc pe scaunul său.

Pe neașteptate, un bărbat cu un revolver în mână sări din scaun, arătă în sus, la grinda de care stătea lipit până la contopire Henry James și zbieră isteric peste larma celorlalți:

– Un șobolan! Un blestemat de șobolan!

Înainte ca scriitorul să se gândească măcar că ar putea să se târască înapoi, individul ridică arma, ținti și trase. Alți cinci sau șase bărbați săriră în picioare și începură și ei să tragă spre locul unde se afla Henry James.

13

„ÎI VOI CERE LUI LUCAN ADLER SĂ UCIDĂ PE ORICINE VA VORBI CU POLIȚIA“

Atât Henry Adams, cât și John Hay aveau telefon. Hay și-l folosea pe al lui tot timpul, mai ales pentru convorbiri legate de consultanța pe care o oferea Departamentului de Stat. Lui Adams nu-i plăcea aparatul acesta, însă îl folosea și el destul de des ca să vorbească cu John Hay, care locuia în vila de alături. Se poate spune că vorbeau prin perete și, pentru că erau atât de mulți paraziți pe liniile telefonice, poate că s-ar fi auzit mai bine dacă ar fi deschis ferestrele și ar fi strigat unul la celălalt.

– Încerci să te eschivezi de la cina de diseară, Henry, am dreptate? zise Hay după ce ascultase mai bine de un minut scuzele firave ale lui Adams.

Era după-amiaza zilei de sâmbătă.

– Păi... cum să-ți spun... am impresia că nu am avut prea multe de oferit la ultimul dineu pe care l-ai dat. Oamenilor în permanență prost dispuși nu ar trebui să li se permită să ia parte la sindrofiile vesele ale semenilor lor.

– În cazul ăsta, cam nouăzeci și cinci la sută dintre noi ar trebui să stăm acasă, râse Hay.

– Și așa s-ar îmbunătăți exponențial calitatea conversației, spuse Adams.

– Foarte adevărat, Henry, foarte adevărat. Dar vino diseară, te rog. Este doar o simplă cină între noi, bărbații.

– Dar ce treabă au minunatele doamne, inclusiv fiica ta, Helen? întrebă Adams.

– Nannie Lodge, Clara, Helen și Edith Roosevelt, care a venit pentru câteva zile la Washington ca să stea cu soțul ei, servesc cafelele la Gala Caritabilă a DAR [163] pentru veteranii de război, răspunse Hay.

– Unde se ține anul acesta?

– În Rotonda Capitoliului, zise Hay.

– Înseamnă că ori vor îngheța de frig, ori vor muri de cald, comentă Adams.

– Probabil că și una, și alta.

– Și Lizzie Cameron împarte prăjituri boșorogilor?

– Nu. Merge la operă diseară, spuse Hay.

– Cu Don?

Hay izbucni în râs.

– Când și-a însoțit Don ultima oară nevasta la operă sau alt eveniment cultural?

– Cu cine, atunci? întrebă Adams.

– Cu vărul ei... zi să-i zic. Moșneagul ăla venerabil care a plictisit până și lemnele din șemineu la

petrecerea familiei Vanderbilt din noiembrie.

– Ai pomenit de Edith Roosevelt, ceea ce înseamnă că va veni și Băiatul diseară, spuse Adams. Chiar ai de gând să-i aduci față în față pe Harry și Teddy atât de curând?

– Băiatul nu poate să sufere să-i spunem „Teddy“; așa era strigat în copilărie, zise Hay.

– Nu poate să sufere nici să-i zicem „Băiatul“, dar dragostea lui pentru noi este mai mare. Zău, Hay, chiar ai de gând să-i așezi iarăși la aceeași masă?

– Teddy se căiește sincer pentru ce a spus ultima oară și îi pare rău pentru comportamentul lui grobian, zise Hay.

Acum veni rândul lui Adams să izbucnească în râs.

– Niciodată nu l-am auzit pe Theodore Roosevelt să se căiască pentru că a zis ceva, a făcut ceva, a înjunghiat sau a împușcat pe cineva.

– Ai dreptate, spuse Hay. Dar a stat și s-a gândit mai bine, de fapt cred că Edith a stat și s-a gândit mai bine și a ajuns la concluzia că asemenea vorbe ca „efeminat“ și „laș“ nu se cuvine a fi adresate unuia dintre cei mai mari oameni de litere ai Americii.

– Acum cincizeci de ani toată situația asta ar fi fost mult mai amuzantă, comentă Adams. Sau poate chiar acum treizeci de ani. Pe vremea asta am fi trecut deja de alegerea secunzilor, ar fi fost stabilit locul pentru duel și pistoalele ar fi fost unse și încărcate.

– Mie Harry îmi dă impresia că ar prefera floreta, îl contrazise Hay. Și nu uita că el ar fi avut dreptul să aleagă armele.

– Ai dreptate: și spiritul îi este ca o floretă. Nu-i altul mai tăios și mai ascuțit.

– Dar lui Teddy îi pare *sincer* rău de ce a făcut și m-a implorat să-i dau o șansă ca să ne demonstreze că știe să se comporte civilizat, continuă Hay. Și își dorește ca tu să fii de față.

– Am fost de față ultima oară când a încercat să se poarte civilizat, zise Adams. Mi se pare că asta a fost prin 1873 sau 1874.

– Acum serios, Henry. N-o să fim decât noi, bărbații, la cină. O să discutăm politică (foarte politicos, desigur), o să ne scărpinăm când și unde vrem, o să râgâim la fel, o să vorbim ca marinarii, o să bem ca marinarii și o să toastăm în cinstea sexului frumos până când o să vină Benson cu ajutoare să ne care în paturile noastre. L-am invitat și pe doctorul Granger pentru că... mă rog, știi și tu.

Adams știa. Doctorul Elias Granger avea cam șaizeci și cinci de ani, fiind cel mai în vârstă dintre ei; și suferea și acum profund din cauză că își pierduse soția în urmă cu patru ani. Aflându-se într-o companie exclusiv masculină, Granger s-ar fi putut relaxa, dând dovadă de jovialitatea care îl caracterizase până la moartea soției. Într-o societate de ambele sexe, vorbea foarte rar, de parcă s-ar fi gândit că o conversație purtată cu alte doamne ar fi putut răni sentimentele regretatei sale soții. Adams, văduv de șapte ani, își spunea că înțelege această atitudine. Dacă nu ar fi fost Lizzie Cameron și, într-o măsură mai mică, Nannie Cabot Lodge, probabil că nici el nu ar accepta invitațiile la cină. Însă așa stând lucrurile, nu doar că lua parte la astfel de dineuri mixte, ci și începuse din nou să organizeze faimoasele lui „mic-dejunuri“ – ținute mai aproape de prânz decât de dimineață –

unde le invita pe Lizzie, Nannie și alte splendori din oraș.

– Sună foarte bine și mie îmi este drag bătrânul Granger, spuse Adams, dar...

– Înainte să treci mai departe cu pretextele, îl întrerupse John Hay, am uitat să-ți spun că va veni și Clarence King. Zice că are o poftă teribilă de distracție. Și eu îl cred.

– King! exclamă Adams. Credeam că-i plecat în Mexic, sau Chile, sau Patagonia, sau în vreun alt loc cu domnițe oacheșe.

– Și eu tot așa am crezut, Henry, dar s-a întors la Washington... pentru o foarte scurtă perioadă, din câte am înțeles... și de-abia așteaptă să cineze împreună cu noi.

– Cine mai vine? se interesă Adams.

– Teddy și James, firește, King, Rudyard Kipling, care ia o pauză de la cinele servite la Clubul Cosmos...

– Aș veni doar ca să ascult o poveste de-a lui Kipling, spuse Adams, dar de fiecare dată când începe Teddy să spună o năzbâtie de-a lui, Rudyard se ghemuiește în fotoliu și îl ascultă toată noaptea, ca o adolescentă hipnotizată.

– Un mare povestitor știe să recunoască un alt mare povestitor, zise Hay. Cameron nu poate să ajungă, dar va veni Cabot Lodge...

– În vreme ce nevastă-sa toarnă cafele și împarte farfurii cu prăjituri în Capitoliu.

– Exact. Cât despre Harry... ți-am zis că stă iarăși la noi? Cât mai rămâne la Washington.

– Nu, spuse încet Adams. Nu mi-ai zis.

– Ei, da, s-a mutat la noi. Deci, așa cum spuneam, cina de diseară va fi una neprotocolară, nu ca ultima. Ne putem descheia și la gulere, dacă așa avem chef.

– Henry James descheiat la guler, murmură Adams. Ei, iată, ochiul meu interior refuză să vadă o asemenea imagine.

Se opri și își drese glasul înainte de putea să continue.

– Va... va veni și domnul Holmes?

Hay fie nu sesiză tonul lui Adams, fie preferă să-l ignore.

– O, nu. Holmes a dispărut. Ultima oară am auzit că a plecat de tot din oraș; posibil înapoi în Anglia. Oricum ar fi, nu va veni diseară la cina noastră și eu n-aș putea fi mai încântat.

– De ce? îl întrebă Adams.

– Pentru că Helen, fiică-mea, s-a înamorat de individ! răcni Hay. Chiar ieri m-a întrebat cât câștigă un detectiv și dacă un asemenea venit ar putea oferi soției sale confortul cu care ea a fost obișnuită. Și m-a mai întrebat dacă regina Victoria are obiceiul de a-i înnobila pe marii detectivi.

– Sfinte Dumnezeule, oftă Adams. Dar sunt convins că nu astea au fost cuvintele ei.

– N-are a face, oricum asta era ideea, spuse Hay. A! Am uitat! Diseară vine și Saint-Gaudens, dar zice că trebuie să plece mai devreme, înainte de coniac și țigări. Are de sculptat o soție de senator în granit.

– Și doamna nu-i poate poza decât noaptea?

– Ori de câte ori senatorul e plecat din oraș, răspunse Hay.

– Deci, Kipling, dragul nostru Clarence King, Saint-Gaudens, Cabot Lodge fără Nannie... știi că deschide rar gura când e și nevastă-sa de față, dar e plin de duh în compania bărbaților... Și îmi mai oferi șansa de a sta în primul rând la o a doua repriză între Harry și Băiat, spuse Adams. N-am cum să ratez așa ceva. Am să vin.

– Ți-aduci și glumele?

– Mi-aduc și tichia de bufon și poate am să mă îndur s-o port după ce deschidem a patra sticlă, zise Adams.

– Lasă-i tichia de bufon tânărului Theodore... pentru orice eventualitate, spuse Hay.

Cei doi bărbați închiseră telefonul chicotind încă.

Deși aflat la douăzeci de metri deasupra, pe James aproape îl asurzi detunătura pistolului. De jur împrejurul lui începură să zboare puful și penele de găină de pe căpriorii de jos. Grinda groasă pe care se afla el se zgudui și ea când un alt foc devie în ea. Încercând să se facă cât de mic era în stare, corpolentul James simți cum un alt glonț (mai probabil alice) îi sfâșie mâneca stângă și îi dă furnicături în tot brațul. Strânse tare din dinți ca să nu țipe.

– Nu l-ai nimerit! urlă unul din bandiții de dedesubt. Uite cum se face... lasă-mă...

Urmară două focuri rapide, dar mai clare și mai puternice. Focuri de pușcă. James simți cum cel

puțin unul din gloanțe lovește grinda cam la doi metri în fața lui. Aceasta se zgudui tare, ca un copac la prima lovitură de topor.

– L-am pălit! zbieră individul cu pricina.

Mulțimea izbucni în urlete.

James îndrăzni să arunce o privire peste latura din stânga a grinzii.

Cu excepția anarhiștilor, toți ceilalți bărbați se ridicaseră în picioare și acum se loveau pe umeri și râdeau în hohote aspre, uitând pentru moment de rivalitățile dintre bandele lor. Un bandit cu pușcă ținea de coadă un șobolan mare și foarte mort, pe care-l prezenta cetelor de criminali.

– LINIȘTE!

Atât de puternică și poruncitoare era vocea lui Moriarty, încât Henry James își pierdu echilibrul, fiind cât pe ce să cadă de pe grindă. Mulțimea tăcu imediat.

– Săptămâna viitoare, Grogan va trece pe la fiecare conducător de bandă, cu instrucțiuni precise referitoare la locul unde va trebui să vă întâlniți pe întâi mai, armele pe care va trebui să le aveți la voi și pe care vi le vom procura noi, locul exact unde se va afla poliția, pozițiile de unde veți ataca voi și informații despre zonele în care anar... mă scuzați... socialiștii au amplasat bombele. Întâlnirea noastră s-a încheiat. Plecați în grupuri mici înapoi la oamenii voștri și la berăriile unde vă faceți veacul. Nu trebuie să atrageți atenția polițiștilor și cu atât mai puțin să fiți arestați. Și îi voi cere lui Lucan Adler să ucidă pe oricine va vorbi cu poliția, chiar dacă omul respectiv este ținut în arest.

Amenințarea aceasta păru să-i dezmeticească pe tâlhari, care nu mai scoaseră nicio șoaptă. Bărbatul cu pușca aruncă cât colo șobolanul. Începură să iasă în grupuri mici pe ușa culisantă a depozitului.

James se aplecă să se mai uite încă o dată la Moriarty, însă pe podium nu se mai afla decât haidamacul cu melon, pe nume Grogan. Moriarty dispăruse.

James nu s-a mișcat de pe grindă până când nu a simțit că-i vine să țipe din cauza durerii din oase și mușchi. A rămas acolo până când ultimii bandiți și anarhiști au ieșit prin ușa culisantă în bezna de afară; a rămas acolo până când bărbatul căruia i se spunea Grogan a stins luminile și a plecat și el. Și a rămas acolo încă mai bine de o oră după aceea, nemișcat, în ciuda durerii din brațul stâng, ascultând cum mișună șobolanii pe căpriorii din apropiere.

Era convins că, dintr-o clipă în alta va auzi pași urcând pe scară. Trăsese panoul în spatele lui, dar știa că oricine va aprinde lumina de pe palier va observa flanșele desfăcute.

În cele din urmă nu a mai putut să îndure durerea și întunericul. Amețit și temându-se să nu-și piardă echilibrul, s-a ridicat în patru labe și a mers așa cu spatele până când a atins trapa cu călcâiele. Apoi a împins-o cât de silențios a fost el în stare.

Acum era înapoi pe palierul negru ca moartea, dar nu putea să stea în picioare. Așadar trebui să se ridice puțin câte puțin, sprijinindu-se cu mâinile de peretele de deasupra trapei. Apoi, slăbit și tremurând se lipi de acesta. Genunchii și spatele îl dureau mult mai tare decât rănile din brațul drept, de sub mânecile sfâșiate de la haină și cămașă.

Prin geamul jivrat al ușii din capătul opus al palierului nu se mai vedea nicio lumină. Atât de mult a stat el pe grinda aceea că se întunecase afară? Vru să aprindă lampa de gaz de pe perete, dar se răzgândi imediat. Dacă era cineva pe scară, atunci lumina l-ar fi făcut o țintă perfectă.

Își căută pe jos pălăria și bastonul și reuși să le găsească.

Amintindu-și cât de abruptă și îngustă era scara, James o coborî cu mare grijă prin beznă, pipăind mai întâi treptele cu bastonul și ținând brațele întinse ca să poată atinge pereții coșcoviți dintr-o parte și cealaltă.

Pe fiecare palier foarte slab luminat, se aștepta să dea nas în nas cu vreun bandit care-l aștepta. Dar nu întâlni pe nimeni. Cu toate acestea, când ajunse la capătul ultimului șir de trepte, în fața ușii prin care intrase, avu nevoie de câteva minute ca să-și adune curajul să o deschidă. Un gând înfiorător îl făcu iarăși să se sprijine de perete: *Dar dacă au încuiat și ușa asta? Dacă m-au încuiat înăuntru?*

Nu-l încuiase nimeni. Așa că ieși la lumina asfințitului. Doar el se afla în fundătura pustie... doar el.... atât de ridicol, atât de *nelalocul lui.*

Doar șaizeci de pași erau până la capătul aleii și începutul străzii nepavate, dar suferindului scriitor distanța aceasta i se păru mai lungă de o jumătate de kilometru.

Apoi o luă la dreapta pe strada fără nume, încercând să-și amintească cum să ajungă înapoi, în zonele civilizate ale orașului. Mai erau oameni pe stradă – dar numai bărbați, din câte își putea da el seama – însă majoritatea erau buluciți în fața celor câteva birturi luminate. James se feri de lumină, mergând pe lângă clădirile întunecate de

pe trotuarul opus – de fapt, de pe poteca plină cu noroi care ținea loc de trotuar străzii care nu era chiar stradă.

În vreme ce mergea, scriitorul își analiză reacțiile din orele când stătuse agățat de o grindă înaltă în abatorul acela vechi de găini, deasupra pungașilor, tâlharilor, violatorilor, incendiatorilor și profesorului James Moriarty. Da, normal că îi fusese frică, mai cu seamă când bărbatul acela strigase „Un șobolan!“, iar detunătura armelor cutremurase totul în jurul lui. Însă împreună cu teama apăruse și un sentiment neașteptat și destul de nou pentru Henry James. Emoție? Senzația că trăiește o aventură palpitantă? Bucurie stranie și inexplicabilă în fața situației neobișnuite în care se afla?

Se întrebă dacă bubuiturile inimii și impresia că totul se desfășura cu încetinitorul din momentele acelea tensionate când stătuse atârnat deasupra mulțimii de criminali, momentele acelea când crezuse că a fost descoperit... se întrebă dacă focurile de armă și tot ce se întâmplase acolo reprezentau cumva echivalentul acelei experiențe pe care refuzase să o trăiască atunci când evitase să se înroleze în perioada Războiului Civil. Oare fratele lui, Wilkie, avusese parte de același fel de emoții în minutele sau orele de dinainte să fie rănit într-un chip atât de îngrozitor? Cum altfel s-ar putea explica nerăbdarea lui Wilkie de a reveni la unitatea lui la câteva luni doar după ce suferise de pe urma acelor răni nedemne, supurânde și insuportabil de dureroase?

Iar celălalt frate al lui, Bob, care susținea că-i „plăcuse“ viața din armată în timpul războiului... Oare experiența pe care o trăise în după-amiaza aceasta ar putea fi cumva asociată cu simpla bucurie a luptei pe care o descriseseră frații lui în

scrisori? James se gândi la roșcovanul văr Gus – cel al cărui superb trup gol îl surprinsese în după-amiaza când intrase în clasa de desen după natură. Oare și Gus simțise această beție a pericolului și plăcerea riscului în lunile de dinainte să fie ucis de un trăgător de elită? Oare și Gus auzise detunătura armei care-i răpise viața lui tânără? Veteranii spuneau că nu se poate auzi așa ceva, din moment ce știința demonstrase că un glonț sau o ghiulea călătoresc cu o viteză mai mare decât cea a sunetului. Dar James auzise focul de pușcă exact cu o fracțiune de secundă înainte să se miște grinda de sub el ca un clopoțel în mâna colindătorilor. Iar ce simțise el atunci... fusese incredibil de palpitant.

Se întunecase de-a binelea și lui i se părea că rătăcește pe străzile acelea de ore întregi. Nemaiavând nici cea mai mică idee încotro să o apuce, James se îndreptă către luminile reflectate în norii mohorâți. Străzile de acolo aveau felinare. Străzile de acolo, care or fi fost numele lor, îl puteau duce înapoi în lumea civilizată.

De câteva ori traversară către el niște bărbați ieșiți din grupurile din fața birturilor, iar James își spuse de fiecare dată: *Până aici mi-a fost*. Dar nu l-a acostat nimeni. Și nu a încercat nimeni să intre în vorbă cu el, cu excepția unei femei de moravuri ușoare, sulemenită într-un mod foarte bizar și al cărei sediu de afaceri era una din boxele acoperite cu prelate dintr-o alee împuțită. Buzele purpurii se căscară lăsând să i se vadă dinții galbeni atunci când îl întrebă:

– Vrei să petreci, nu-i așa Domnule-Domn?

James făcu semn din cap că nu dorea și traversă repede.

Ajunse în sfârșit pe o stradă pietruită (care avea pe mijloc șine de tramvai!) și cu felinare cu gaz la fiecare colț. Acum își permise un oftat de satisfacție. De aici încolo străzile aveau plăcuțe cu nume. Mahalaua rămăsese în urmă.

Chiar în clipa aceea trei bărbați ieșiră de pe o alee și îi blocară drumul.

– Te-ai pierdut, amice? îl întrebă cel mai înalt dintre ei, un individ jegos și bărbos.

Al doilea bărbat era la fel de înalt, dar mai corpolent și cu favoriți scurți în loc de barbă. La lumina felinarului din colț James observă că primul avea un dinte de aur. Ambii aveau pălării cu borurile mari, pătate de sudoare și praf de cărbune și care, după câte se părea, fuseseră roase de șobolani. Cel de al treilea cu greu putea fi considerat bărbat: era un băiat de șaisprezece, șaptesprezece ani, aproape la fel de înalt ca tovarășii lui, însă infinit mai slab. Chipul îi era tot numai nas, iar părul slinos îi atârna peste ochi. Când James îi zări dinții proeminenți, se gândi la șobolanul împușcat de membrii bandelor criminale.

– Vă rog să mă lăsați să trec, spuse scriitorul, înaintând spre bărbosul cu dinte de aur.

Acela se dădu la o parte, însă camaradul lui mătăhălos îi tăie calea lui James. Se apropiară toți trei de el, împresurându-l. James se uită peste umerii agresorilor, dar nu văzu niciun polițist, niciun trecător, niciun om onorabil pe care să-l poată chema în ajutor.

– Frumoase ghetre, observă șeful derbedeilor.

Apoi horcăi și scuipă o flegmă amestecată cu tutun drept pe piciorul stâng al lui James.

Al doilea bărbat atinse mâneca sfârtecată de la haina scriitorului.

– Sângerezi, cumetre. Haide cu noi să te oblojim.

James încercă să facă un pas la stânga, spre stradă, dar băiatul și primul bărbat îi blocară din nou drumul. Se îndreptară amenințători către el și își dădu seama că începe să se retragă spre aleea întunecată din care ieșiseră cei trei. Se opri.

Șeful se apropie atât de mult, încât James îi simți duhoarea de whisky și usturoi a respirației. Cu degetele murdare și pline de tăieturi, individul începu să-i pipăie haina și partea din față a vestei.

– Iete niște ghetre date dracu', iete joben dat dracu', iete baston dat dracu' cu capu' dă argint, enumeră șeful cel bărbos, da' nu văz niciun ceas dat dracu' la vestă. Unde-i?

– L-am... l-am pierdut, spuse James.

– Nătâng făr' dă minte, comentă al doilea bărbat. Da' mă prinz că teșchereaua nu ți-ai pierdut-o, nu-i așa, domnu' Ghetre?

James se îndreptă de spate și strânse bine bastonul în mâna dreaptă, cu toate că știa că îl vor dovedi înainte de a apuca să-l ridice.

Simți o înțepătură în burtă și, când privi în jos, văzu că băiatul își proptise vârful șișului acolo.

– James! se auzi o voce cunoscută de pe cealaltă parte a străzii.

James și cei trei hoți întoarseră capetele în același moment. Scriitorul se văzu nevoit să-și înăbușe un hohot de râs (probabil unul isteric) când văzu că cei doi oameni la care se aștepta cel mai puțin să-i

întâlnească traversau în grabă strada spre el. Cel care îl strigase fusese Theodore Roosevelt. Alături de el, într-un costum mai elegant decât cel purtat atunci când îl văzuse James ultima oară, era Clarence King.

Șeful cel bărbos, sărit bine de un metru optzeci, se uită lung la Roosevelt (un metru și șaptezeci și cinci de centimetri) și la King (cu cinci centimetri mai scund decât Roosevelt) și spuse:

– Mă prinz că *ăștia* are ceasuri.

– Da' n-o să mai aibă, în puișorii mei, adăugă partenerul lui la fel de înalt, zdravăn și jegos.

14

MAI TARE DECÂT ECHIPA DE BASEBALL BEANEATERS DIN BOSTON

Când Roosevelt și King se apropiară de grup, cuțitarul cel tânăr își luă șișul de lângă burta lui James.

– James! strigă iarăși Roosevelt, ignorându-i pe cei trei derbedei și dezvelindu-și într-un zâmbet larg dantura perfectă.

Ochii albaștri îi sclipeau veseli în spatele pince-nez-ului cu ramă din aur.

– Mare noroc să dăm peste tine! Chiar vorbeam cu King că ar fi bine să te întâlnim... ne ducem la cina de la Hay.

Ochii căprui ai lui Clarence King erau mult mai reci decât ai lui Roosevelt. Tânărul funcționar guvernamental nu avea baston, dar exploratorul îl ținea în mână pe al lui. James îi văzuse bastonul acesta prima dată acasă la John Hay: măciulia era făcută dintr-un fel de piatră lucioasă, curbată natural în formă de cioc de pasăre.

Cei doi bandiți mai în vârstă schimbară o privire între ei și bărbosul făcu un semn din cap. James presupuse că tocmai ce căzuseră de acord să-i jefuiască și să-i bată – poate chiar și să-i ucidă – pe cei trei „barosani“ întâlniți la marginea Orașului Tenebrelor. James habar nu avea dacă acești trei bandiți participaseră la adunarea lui Moriarty... și realiză că oricum nu avea nicio importanță. Încercase să-și avertizeze prietenii cu gesturi nu-prea-subtile încă dinainte ca aceștia să traverseze. Acum era prea târziu. Toți șase stăteau strânși în cerc la intrarea în aleea întunecată.

– Bună seara, domnilor, îi salută tânărul Roosevelt pe cuțitari, cu același zâmbet insuportabil. Vă mulțumim că l-ați condus pe prietenul nostru până aici. De aici înainte mergem noi cu dânsul.

Cei doi hoți mai înalți se deplasară puțin spre dreapta, blocând orice cale de retragere pentru Roosevelt și King. Tânărul cel costeliv de lângă James își ridică din nou cuțitul.

Șeful pocni din degetele-i murdare și apoi le întinse spre vesta lui Roosevelt.

– Nu-i așa că pă lanțu’ ăla-i un ceas bun, patru-ochi? îl întrebă el, dezvelindu-și dinții înnegriți.

– Bineînțeles că este, îi răspunse tânărul Roosevelt cu politețe rece.

– Și ai și o teșcherea în buzunar, nu? mai vru să știe bărbosul.

Deși imposibil de imaginat, rânjetul lui Theodore deveni cumva și mai larg.

– Da, spuse el încet. Și acolo va rămâne, pentru că voi veți pleca acum cuminți la treburile voastre și nu va păți nimeni nimic.

Cele două matahale începură să râdă cu poftă, iar cel tânăr izbucni într-un cotcodăcit strident.

Șeful întinse mâna. Celălalt bărbat scoase de undeva un șiș cu lama scurtă, foarte asemănător cu cel pe care băiatul îl proptise iarăși în burta lui Henry James.

– Să nu îndrăznești să mă atingi, îl avertiză Roosevelt pe bărbosul care părea a fi în avantaj cu vreo nouă kilograme și cam cincisprezece centimetri.

– Și ce-o să faci dacă o să te *ating*, patru-ochi?

Mâinile mari și jegoase ale bărbosului șovăiră în fața lanțului strălucitor de ceas de pe pieptul lat al lui Theodore.

Într-o germană destul de fluentă, pe care James reuși să o priceapă, Roosevelt spuse:

– Am să te lovesc în boașe, am să-ți sparg dinții cu genunchii și după aia am să-ți trag una cu capul de ai să-ți mănânci creierii ăia mizerabili de pe jos.

James observă că tânărul Theodore nu știa exact expresia din germană care însemna „lovitură cu capul“, așa că folosise sinonimul aproximativ *Kopfbütten*. Totodată i se adresase banditului cu *du*, pronume rezervat persoanelor apropiate, copiilor și animalelor. Intenția lui semantică a devenit evidentă atunci când a ales varianta *fressen* pentru verbul „a mânca“ (doar câinii și celelalte animale *fressen*), în loc de *essen* cum ar fi fost normal pentru un subiect uman. Apoi Theodore își scoase cu grijă pince-nez-ul, îl puse în buzunarul interior al vestei și se bătu ușor peste buzunarul cu pricina. Zâmbetul i se îngustase mult și nu i se mai vedeau dinții proeminenți.

Șeful cuțitarilor hohoti și zise:

– Iacă că ne-am procopsit cu două piticanii de nemțălăi, băieți. Haida să-i batem de să le sune apa-n cap.

Cei doi bandiți făcură câte un pas înainte. Roosevelt și King făcură trei pași grăbiți înapoi, ca și cum ar fi vrut să o rupă la fugă. Bărbosul se grăbi să-i taie calea lui Theodore.

Roosevelt își deschise larg brațele, își lăsă trunchiul masiv pe spate și îl lovi cu toată puterea pe bărbos în testicule. Numai pe terenurile de rugby mai văzuse Henry James o asemenea lovitură puternică de picior. Vârful lustruit de la gheata scumpă a lui Theodore se implântă în zona vulnerabilă a șefului bandiților. Atât de puternic a fost impactul că scriitorul văzu cum tălpile individului saltă de pe sol.

Matahala se prăbuși în genunchi și începu să se ofilească. Pălăria îi zbură de pe capul lăsat în piept. Se ținea de testicule cu ambele mâini și scotea niște gemete deloc omenești.

Când fruntea bărbatului se lăsă și mai în jos, genunchiul lui Theodore zvâcni fulgerător în sus. James auzi scrâșnet de dinți sfărâmați și pocnet de nas spart.

Banditul se lăsă pe spate. Ochii închiși de pe chipul lui mânjit de sânge erau acum la același nivel cu cei albaștri ai lui Teddy. Roosevelt îl înșfăcă pe tâlhar de umeri, îl smuci brusc spre el și îl pocni în față și tâmple cu fruntea lui proeminentă. Zgomotul loviturii îl duse pe James cu gândul la un topor implântat într-un copac subțire.

Șeful se prăbuși pe burtă și nu se mai mișcă.

Celălalt bandit nu stătuse degeaba în tot acest timp. Se apropie de Clarence King fluturându-și șișul în toate direcțiile, cu intenția evidentă de a-l înjunghia.

King își proptise bastonul cel greu pe umăr, iar acum îl balansă ca pe o bâtă de baseball. Henry James nu jucase baseball în copilărie, dar William fusese îndrăgostit de sportul acesta. Plus că în ultimele două săptămâni James fusese nevoit să îndure entuziasmul arătat de John Hay față de toate manifestările sportive. Așa că lovitura lui King i se păru scriitorului mai degrabă caracteristică pentru echipa Beaneaters din Boston (favoriții la câștigarea titlului din acel an), decât pentru echipa Washington Senators (ocupanții tradiționali ai ultimului loc din clasament).

Piatra în formă de cioc din măciulie îl izbi pe atacator drept în față. James și văzu, și auzi cum pocnește pometele și cum se sparge nasul. Atât el, cât și derbedeul cel tânăr de alături se dădură la iuțeală înapoi ca să se ferească de gheizerul de sânge și aschii de dinți care țâșnise din capul individului. Banditul scăpă cuțitul din mână și căzu în patru labe.

Poate că nu avea Clarence King mai mult de un metru șaptezeci și abdomenul i se mărise considerabil în ultima vreme, dar deceniile de alpinism și lucru în mină îi transformaseră brațele și coapsele în niște mașinării extrem de puternice. Lovitura lui de picior în spinarea hoțului a fost atât de puternică încât nenorocitul patină pe burtă prin zgura aleii.

Băiatul se îndepărtă repede de James și ridică mâna stângă ca să-l înjunghie pe Clarence King în coaste.

Înainte de Crăciun, Henry James îi scrisese lui William că se îngrășase prea mult, că mai întâi îi intra burta într-o încăpere și apoi restul din el și că situația asta începuse să nu-i mai convină. Îi povestise mai departe fratelui său că și-a angajat un antrenor de scrimă, cu care face de trei ori pe săptămână ședințe de câte două ore; și îi mai povestise și cum, deși îi plăcea foarte mult ce face, toată această mișcare fizică nu-l slăbise nici măcar cu un gram.

Acum James ridică și el bastonul și lovi încheietura tânărului ca și cum ar fi bătut un țăruș de cort cu un baros. În mod absolut surprinzător, lovitura lui a fost una perfectă. Se auzi zgomotul puternic făcut de baston la contactul cu osul de la închaitura sfrijită a băiatului, care scăpă cuțitul în mizeria de pe alee.

Tânărul bătăuș urlă de durere, dar se și mișcă fulgerător. Într-o fracțiune de secundă se lăsă în genunchi ca să-și recupereze cuțitul. James nici nu avu vreme să ridice din nou bastonul.

King făcu un singur pas și-și puse gheata lustruită și grea pe lama șișului. Băiatul trase de el, dar lama se frânse din plăsele.

– Cuțit de contrabandă, comentă Roosevelt, stând cu picioarele desfăcute deasupra șefului întins la pământ. Le dau cu grămada indienilor din pustietăți pe nimica. Nu fac nici cât o ceapă degerată.

King își trecu bastonul în mâna stângă și scoase un briceag mare dintr-un buzunar de la haină. Îl deschise cu o mișcare rapidă din încheietura mâinii. Lui James lama i se păru enormă pentru un cuțit de buzunar, cel puțin optsprezece centimetri. Era conică și se termina cu un vârf îngrozitor de ascuțit.

Vârful acesta îl lipi King de obrazul băiatului, doar la un milimetru sub ochiul stâng. Apoi îl apăsă suficient de tare cât să facă locul să sângereze, iar potențialul tâlhar la drumul mare să scoată un icnet îngrozit. James parcă îl și vedea pe King scoțând ochiul băiatului așa cum ar scoate un vânzător cu lingura înghețata într-o seară fierbinte.

– Să-ți fie de învățătură, băiete, șuieră King. Dacă ai chef de o bătaie cu cuțite, ai grijă să-ți aduci un *cuțit* la tine. Altminteri te pricopsești cu ditamai cicatricea, cum au studenții ăia zănatici de la Heidelberg [164].

Și exploratorul îi tăie obrazul de sus până jos.

Sângele țâșni. Băiatul zbieră. Își duse mâinile la falca spintecată prin care acum i se vedeau măselele. Se ridică în picioare. O luă la fugă. Se pierdu în noapte.

Ascultând cum pașii băiatului se pierdeau pe aleea întunecată, James se uita țintă la cei doi bărbați rămași fără cunoștință. Tresări ușor când simți cum îl atinge cineva pe mânecă. Se calmă iute, văzând că era Roosevelt.

– Bună mișcare, domnule James.

– Foarte bună, întări King, curățându-și sângele de pe măciulia bastonului în zgura de pe jos.

– Aveți mâneca sfâșiată și plină de sânge, observă tânărul Theodore. Nemernicul ăla mic v-a făcut asta?

– Nu, răspunse James, șocat de tonul calm al propriei voci. Am... am căzut mai înainte, când am vrut să cobor dintr-un tramvai.

King și Roosevelt schimbară o privire, dar nu mai comentară. Se îndepărtară de derbedeii întinși pe jos. Unul gemea, celălalt era tot leșinat.

Exploratorul își învârti vesel bastonul curățat.

– Noi eram pe drum spre Hay. Ne-a invitat la cină. Vreți să ne însoțiți, domnule James?

– Sigur că da, domnule King, răspunse scriitorul.

Două intersecții mai încolo (unde felinarele erau mai dese, prăvăliile deschise, străzile pavate și trotuarele normale) văzură o birjă în care ar fi încăput toți trei. Roosevelt o opri cu un fluierat care îl sperie pe bietul cal.

15

PANICA DIN ’93

Nu sosiseră încă toți oaspeții atunci când Roosevelt, King și James ciocăniră în ușa lui Hay. Acesta le spuse imediat lui Banson și încă unui servitor pe nume Napier să-l ajute pe domn James să meargă în apartamentul său. Doctorul Granger, care venise mai devreme ca să bea un pahar de whisky și să discute în tihnă cu vechiul său prieten, Hay, aruncă o privire la mâneca scriitorului și zise:

– Ar fi bine să urc și eu să văd despre ce este vorba.

– Nu e nimic grav, protestă James.

– Vin imediat, numai să-mi iau geanta, zise doctorul, prefăcându-se că nu l-a auzit.

Roosevelt, din nou cu pince-nez-ul la ochi, se arătă nedumerit:

– Doctorul Granger își ia geanta cu el la petreceri?

– Doctorul Granger își ia geanta pretutindeni, îl lămuri Clarence King.

Ajuns în apartamentul pus la dispoziție de John Hay, James își aruncă mai întâi ghetrele din picioare. Dar, atunci când Napier le culese de pe jos, spunând: „Am să le curăț imediat, domnule“,

James se răsti la el: „Nu! Pune-le imediat pe foc!“ Pentru că mereu va vedea pata aceea scârboasă de flegmă amestecată cu tutun pe una din ele, indiferent cât de curată ar fi.

– Veniți în baie, unde avem mai multă lumină, îi ceru doctorul Granger. Ce să vezi? O cameră de oaspeți cu baie proprie, apă curentă și lumină electrică. Vor înceta vreodată minunile?

Camera somptuoasă de baie era luminoasă și curată aproape ca o sală de operații. James își scoase cămașa ruptă și îmbibată cu sânge și o azvârli într-un colț. Doctorul Granger aruncă o privire la rana din braț și întrebă:

– Cum ziceți că s-a întâmplat?

– Am sărit din tramvai puțin înainte de stație și am căzut pe pietriș, răspunse James, cu ochii în pământ.

Ochii albaștri ai lui Granger erau uneori la fel de glumeți ca ochii lui Roosevelt. Și-i ridică spre James și spuse:

– Am înțeles, dar mie mi se cam pare că bucata aia de stradă era pavată cu alice.

Cu un instrument lung, foarte asemănător cu un clește, doctorul îi scoase alicele din braț, aruncându-le pe rând în vasul mic și alb adus de Napier. James se făcea tot mai roșu la față cu fiecare zăngănit de alică pe porțelan. Granger i le extrase pe toate douăsprezece și badijonă cu iod (sau altă soluție care ustura la fel de tare) locurile unde fuseseră alicele și restul de zgârieturi profunde de pe braț.

– Nu a fost atins niciun mușchi, constată doctorul Granger. Cele mai multe de-abia dacă au trecut de

piele. Dacă nu v-aș cunoaște, aș zice că ați suferit un accident minor de vânătoare.

– Așa cum spuneți, eu nu vânez, domnule, spuse James, dând să-și pună cămașa elegantă adusă de Benson din șifonier.

– O secundă, îl opri doctorul. Doar nu vreți să vă pătați mâneca cu iod, așa cum nici eu nu vreau să vă infectați rănile. Întindeți brațul aici... sprijinit de lavoar... țineți-l nemișcat.

Granger scoase din geantă niște fețe și o foarfecă. În mai puțin de un minut, James se pomeni cu tot antebrațul bandajat.

– Vă simțiți mai bine? îl întrebă doctorul Granger.

– Mă simt ca un prost și...

Își ridică brațul drept bandajat până la cot.

– ...și ca o mumie egipteană.

– Stați, nu vă puneți cămașa încă, spuse doctorul, în timp ce umplea o seringă cu un lichid închis la culoare dintr-o fiolă.

– Dar nu... nu cred... se bâlbâi James.

Dar doctorul deja îi făcuse injecția aproape de umăr.

– Ce a fost asta?

– Ceva care să vă potolească eventualele dureri și să reducă posibilitatea de a face tetanos.

La naiba! își spuse James. Recunoscuse morfina și ar fi trebuit să cască gura din timp. În ultimele luni de viață ale surorii sale, învățase împreună cu Katherine Loring cum să-i administreze doze

generoase de morfină. De fapt, Alice chiar se stinsese când era pierdută în visele induse de acest drog... și Henry James se jurase atunci că niciodată nu va permite să bage mizeria aia în venele lui. Prea târziu acum.

Dar nu-l mai durea. Nu-l mai durea aproape *deloc.* James se duse cu gândul la Sherlock Holmes și la dezgustătoarele lui injecții și se întrebă dacă nu cumva sentimentul acesta luminos... ca de fericire... ar fi putut fi rezultatul acelei injecții făcute împotriva voinței sale.

– Dacă o să mă apuc să bălmăjesc ca un cretin în timpul cinei, spuse James, dumneavoastră o să fiți de vină, domnule doctor Granger. Dumneavoastră și seringa dumneavoastră.

– Dacă nu o să ne apucăm *toți* să bălmăjim ca niște cretini până la al treilea fel de mâncare, spuse doctorul, atunci de vină va fi Hay, pentru că nu ne-a dat să bem destul vin și alcool.

Înainte de a se înapoia în sufragerie, Hay observă că pe James îl preocupa ceva. Îl luă ușor de brațul stâng, îl scoase pe culoar și îl întrebă:

– Ce s-a întâmplat, Harry? Pot să te ajut cu ceva?

Scriitorul își dădu seama că își mușca buzele.

– Oricât de absurd ți s-ar părea, John, spuse el încet, cred că trebuie neapărat să iau legătura cu domnul Holmes. Urgent.

– Cu Sherlock Holmes? se miră gazda. Credeam că a plecat din oraș.

– Poate că a plecat, zise James, dar trebuie să-i comunic ceva. Mi-a lăsat adresa unei tutungerii de

aici și dacă Benson ar putea găsi un flăcău care să-mi ducă mesajul...

– Putem să o rezolvăm altfel, Harry. Aflăm dacă tutungeria aia are telefon și sunăm chiar noi.

– Ce naiba să facă o tutungerie cu un telefon? exclamă James, înăbușindu-și un alt impuls atipic de a chicoti prostește.

Hay ridică din umeri și se îndreptă spre birou.

– Trăim într-o epocă stranie, dragul meu Harry.

James observase și mai înainte telefonul din biroul lui Hay, dar niciodată nu-și văzuse prietenul vorbind la el. Urmară câteva minute de conversație cu cineva despre care James înțelese că era o „telefonistă“, sau poate un funcționar care putea oferi informațiile cerute. Hay zâmbi satisfăcut și îi întinse aparatul lui James, spunându-i:

– La telefon este domnul Twill. Patronul tutungeriei despre care ți-a zis Holmes. Vorbește cu el.

Și se retrase discret, lăsându-l pe James singur.

– Alo, alo, alo? spuse James, simțindu-se absolut ridicol.

După ce și el, și domnul Twill se prezentară, James spuse:

– Înțeleg că cineva de la dumneavoastră primește și transmite mesajele pentru domnul Sherlock Holmes. Este necesar... imperios necesar... să iau fără întârziere legătura cu dânsul. Sau să vorbesc la telefon, dacă se află acolo acum.

– Cu domnul Sherlock Holmes, domnule? cârâi vocea lui Twill printre paraziții liniilor telefonice.

– Da.

– Un domn din Anglia, domnule?

– Chiar el!

– Nu, domnule, n-a mai venit pe la noi din ziua când m-a plătit pentru a-i transmite mesajele. Dar vine un băiat de două sau trei ori pe zi să verifice dacă avem ceva pentru domnia sa.

James oftă. Dacă nu s-ar fi simțit acum atât de... ametit... era convins că l-ar fi durut pieptul de nerăbdare să-i transmită lui Holmes veștile extraordinare pe care le aflase în după-amiaza aceea.

– Bine, zise el. În cazul acesta puteți să notați un mesaj pentru domnul Holmes și să i-l transmiteți cât mai curând cu putință?

– De îndată ce trece pe la noi băiatul angajat de dânsul, domnule.

– Bine. Mesajul este... aveți hârtie și creion la îndemână?

– Sunt gata de scris, domnule.

– Mesajul este....

James se opri o secundă ca să îl alcătuiască în minte.

– Scrieți așa: Azi l-am urmărit pe profesorul Moriarty la o întâlnire într-un loc din Washington. L-am auzit... da, da, am să vorbesc mai rar.

– Gata, domnule, puteți să continuați. L-ați auzit...

– L-am auzit pe Moriarty expunându-și planurile pentru ziua de întâi mai în fața mai multor... grupuri. Este absolut necesar să luați de urgență legătura cu mine. Mâine după-amiază... adică duminică, nouă aprilie... voi pleca cu trenul din Washington. Este extrem de *important* să vorbim înainte. Semnat, James. Îmi puteți citi ce ați scris, vă rog?

Twill îi citi mesajul, James corectă vreo două greșeli, apoi legătura se întrerupse, iar scriitorul se chinui să pună în furcă receptorul, iar apoi să așeze toată drăcia aia înapoi pe etajeră.

Poate că morfina a fost cauza (presupunând că morfină i-a injectat doctorul Granger), dar dineul din acea seară i s-a părut lui Henry James cel mai agreabil din toate la care luase parte în viața lui. Nu se mai putea opri din râs. Poate că ar fi fost normal să-l apese evenimentele la care asistase în timpul zilei, însă amintirile despre grinda pe care se ascunse, despre Moriarty, despre anarhiștii și criminalii din abatorul de găini și despre confruntarea violentă cu bandiții (în mod bizar, nici Teddy Roosevelt și nici Clarence King nu aveau hainele de gală pătate de sânge) păreau a-i fi insuflat o energie și o bună dispoziție cum nu mai simțise de ani întregi. Starea de bine era amplificată și de faptul că își pusese o cămașă curată și își îmbrăcase smochingul.

Hay stătea tot în capul mesei, supraveghind conversația și având grijă să o stimuleze în caz că ar fi lâncezit, deși asta nu se întâmpla aproape niciodată într-un grup alcătuit exclusiv din bărbați. James primise locul de onoare de la dreapta gazdei, iar în dreapta lui se afla vechiul lui cunoscut Rudyard Kipling. La nunta lui Kipling, care avusese loc la Londra în 1892, James fusese

cel care îi condusese mireasa la altar, pe domnișoara Carrie Balestier. Iar afecțiunea pe care o împărtășeau era desăvârșită de faptul că își admirau reciproc operele literare. Însă de ce Kipling alesese să trăiască în America, când scria despre toate trăsăturile mărețe și reprobabile ale Angliei, era peste puterea de înțelegere a lui James.

Henry Adams stătea în partea cealaltă a lui Kipling și lângă el era Teddy Roosevelt. În seara aceasta locul din celălalt capăt al mesei era ocupat de Augustus Saint-Gaudens. James aproape nu avea cuvinte prin care să-și exprime admirația față de sculpturile lui; și i se părea că statuia de la mormântul lui Clover Adams dovedea nu numai un talent absolut, ci și un curaj fantastic, pentru că nu avea menirea să stârnească în privitor sentimente de speranță sau de încredere în viața de apoi și în încetarea durerii, așa cum își amintea James că formulase scriitorașul ăla de Poe. Ci doar o tristețe infinită și o stare acută de disperare în fața pierderii iremediabile.

În dreapta lui Saint-Gaudens și pe latura cealaltă a mesei, spre stânga lui Hay, stăteau Clarence King, doctorul Granger și Henry Cabot Lodge.

În seara aceasta toți bărbații de la dineu păreau extraordinar de spirituali, dar, din câte își mai putea da seama James cu simțurile lui date peste cap de adrenalină și morfină, Kipling și Roosevelt îi eclipsau pe ceilalți. Rudyard Kipling, în vârstă de doar douăzeci și șapte de ani, care își petrecuse iarna în casa din înzăpezitul Vermont și a cărui soție dăduse naștere unui copil pe 29 decembrie, era ținta felicitărilor și bătăilor amicale pe umeri. Într-o bună zi James va scrie: „Mie, unul, Kipling mi se pare cel mai desăvârșit om de geniu (a nu se

confunda cu inteligența de calitate superioară) pe care mi-a fost dat să îl cunosc vreodată.“

– Foarte frumos din partea micuței Josephine că și-a ales douăzeci și nouă decembrie ca zi de naștere, spuse tânărul scriitor, deoarece a mea este pe treizeci și a lui Carrie pe treizeci și unu. Măcar să sărbătorim în bună rânduială, ca să zic așa.

Doctorul Granger – cu nasul deja înroșit, dar cu vorbirea perfect inteligibilă – se interesă dacă venirea pe lume a copilei aducea mai multă căldură locului de lângă Brattleboro pe care soții Kipling îl numeau „Căsuța Fericirii“.

– Scumpa noastră e prea mică să ne poată încălzi cu trupșorul ei, râse Kipling. Dar ne încălzim foarte bine când ne plimbăm noaptea cu ea în brațe ca să o oprim din plâns.

Conversația trecea cu lejeritate de la un subiect la altul, însă lui James îi era greu să se concentreze la ea. Se tot gândea la incredibilele evenimente ale zilei și la necesitatea imperioasă de a lua legătura cât mai repede cu Sherlock Holmes.

Lui Kipling și Roosevelt li se cerură detalii despre îndrăgitul lor Club Cosmos, situat dincolo de Parcul Lafayette. Cei doi tineri îndrăgeau până la fanatism exercițiile în aer liber și Clubul Cosmos. Pe lângă faptul că era poate cel mai elitist și mai influent club din America, le oferea posibilitatea de a-și pune pasiunea în practică.

– Acum cinci ani am înființat o mică organizație pe care am numit-o Societatea Geografică Națională [165], spuse Teddy Roosevelt.

Kipling începu și el să râdă și răspunse apoi nedumeririi celorlalți:

– Vă rog să mă scuzați, dar mi-am adus aminte de ziua când prietenul Theodore a venit să se înscrie în club. Douăzeci dintre membrii mai vechi au întins pe masa mare din sufragerie cam la o sută de oase fosilizate și i-au cerut să le identifice dacă poate.

– Și a putut? întrebă repede Clarence King, care evident cunoștea răspunsul pentru că începuse deja să zâmbească.

Kipling râse din nou. Lui James îi plăcea cum sună râsetul tânărului scriitor, bărbătesc și puternic, dar niciodată sarcastic.

– În următoarele câteva ceasuri, Theodore nu numai că a identificat oasele fosilizate, dar le-a și împărțit în funcție de animalele actuale sau dispărute cărora le aparțineau ele. Credeți-mă, domnilor, mai avea doar să le prindă cu sârmă și să construiască scheletele. Iar în tot timpul acesta a descris obiceiurile de alimentație, fie ele erbivore sau carnivore, precum și obiceiurile de împerechere ale fiecărui animal.

– De atunci încoace Teddy a devenit vedeta Clubului Cosmos, spuse Hay, ignorând privirea furioasă pe care i-o aruncă Roosevelt auzindu-și numele de alint din copilărie.

Urmă un șir de anecdote pe diverse teme spuse cu haz de toți mesenii. Chiar și James spuse una. Însă, înainte de a patra sticlă de vin, Kipling îl rugă pe Roosevelt să spună istorioara cu „ursul grizzly din Dakota și tufele“.

Roosevelt rânji mulțumit și începu să povestească. Oferi doar strictul necesar de amănunte, nedorind să-și lungească inutil relatarea, însă lui Henry James întâmplarea i se păru deosebit de nostimă. Uriașul urs grizzly era bătrân și miop – aproape

orb. Pe de altă parte, Roosevelt își pierduse ochelarii când coborâse o coastă abruptă și ajunsese cam la fel de orb ca ursul. Și nu îl nimerise de la primul foc.

– Nu l-am nimerit în inimă, ci în spate, zise Roosevelt, respectând prima regulă a naratorului care cere să nu zâmbești sau să râzi atunci când îți spui propria poveste. Ursul a intrat în niște tufe înalte de răchită, mult prea dese ca să pot încerca să intru după el – mai ales fără ochelari. Vă dați seama că ne puteam pomeni nas în nas, eu și cu domnul Urs, înainte să-mi pot ridica pușca. Unde mai pui că fiara era cam prost dispusă în dimineața respectivă...

În cele din urmă Roosevelt intrase în tufișuri, însă doar la margine, ca să ademenească ursul afară. După un ceas de încercări zadarnice, își croise drumul mai departe printre ramurile dese de răchită folosindu-se de țeava de la pușca Winchester și ținând cuțitul lung de vânătoare între dinți. Toți cei de la masă râseră cu poftă imaginându-și cum arăta. Râse și James cu ei.

– Orbul care-l urmărește pe orb, ăștia eram noi, spuse Roosevelt. S-a dovedit că ursul a fost mai orb decât mine. Sau eu am fost mai norocos.

Lui James îi plăcu mult povestea și nu avea nici cea mai mică îndoială că era adevărată. Însă îi aduse aminte că niciunul dintre ei – nici King, nici Roosevelt și nici el – nu pomeniseră despre încăierarea cu bandiții care se petrecuse doar cu patruzeci de minute mai devreme. Heny James nu cunoștea ce spunea eticheta în cazul relatărilor de întâmplări violente: poate că un adevărat gentleman nu trebuia să le amintească în caz că ieșise învingător. Sau poate că Roosevelt și King voiau să-l salveze dintr-o situație stânjenitoare, la

fel cum îl salvaseră de la o bătaie sigură, dacă nu cumva de la înjunghiere, cu mai puțin de o oră în urmă. James își propuse să țină minte să-și facă personajul viitorului roman să se comporte în același fel dacă s-ar duce la o cină cu prietenii după o asemenea altercație violentă.

Dar, se văzu el nevoit să recunoască pentru sine, se îndoia că vreunul dintre personajele sale ar fi vreodată *implicat* într-un conflict de această natură.

Conversația revenise la evenimentele curente, dar gândurile lui Henry James se învârteau tot în jurul celor întâmplate în timpul după-amiezii. Își spunea că este neapărat nevoie să informeze autoritățile despre planurile lui Moriarty: asasinarea președintelui, revolta anarhiștilor și atacul bandelor de criminali.

Ceilalți bărbați discutau acum despre finanțe, mai precis despre toată tevatura cu „Panica din ’93“, care deocamdată se dovedise doar un foc de paie. James profită de ocazia aceasta ca să se gândească la problemele lui, fără să pară nepoliticos. Toți cei de la masă, poate cu excepția lui Teddy Roosevelt, știau că Henry James era scriitor și, prin urmare, *nu* avea finanțe. În momentul când nu-ți poți permite nici măcar o singură investiție, nu ai de ce să iei parte la toată vorbăria aceea nesfârșită și plictisitoare despre capital și plasamente.

Dacă nu primesc nicio veste de la Holmes, își spuse James, *poate că ar trebui să mă duc la primar și la șeful poliției. Ori poate chiar la președintele Cleveland.*

Ultimul gând îl făcu să bată în retragere.

Deși ar fi posibil. Câțiva dintre prietenii de la această masă – Hay, Cabot Lodge, poate și

tânărul Roosevelt – luaseră de mai multe ori cina împreună cu președintele; poate chiar și Adams, căruia îi displăcea să facă cunoștință cu președinții din ultima vreme. Da, și-ar putea ruga prietenii să-i aranjeze o întâlnire de urgență mâine în zori.

Ca să ce? se întrebă scriitorul. *Ca să le spun că atunci când stăteam ascuns pe niște căpriori într-un abator de găini abandonat s-a întâmplat să-l aud pe profesorul James Moriarty (considerat personaj fictiv de majoritatea oamenilor și, foarte probabil, și de rivalul său, Sherlock Holmes) cum pune la cale asasinarea președintelui Statelor Unite și a altor zece sau mai mulți șefi de state și poate a zeci de membri ai guvernelor din America și vreo douăsprezece state europene... și l-am mai auzit cum organiza revolte ale anarhiștilor și răzmerițe ale bandelor de criminali care aveau să se desfășoare simultan cu aceste asasinate în zeci de orașe de la noi și din străinătate.*

– ...își are originea în scăderea la bursa din Buenos Aires a cotației recoltelor de grâu... spunea Cabot Lodge.

Hay respinse supoziția aceasta cu un gest al mâinii. În afară de Roosevelt, doctorul Granger și James, toți ceilalți își aprinseseră țigările de foi.

– Este vorba doar despre o speculație bursieră cu acțiunile companiilor feroviare, nimic mai mult, spuse Hay.

– Indiferent ce este, sau a fost, sau va fi, oamenii de afaceri au început să vorbească despre „Panica din ’93“ încă din noiembrie ’92. Ar fi bine să se întâmple ceva curând, altminteri o mulțime de speculanți care vând acum în pierdere vor fi extrem de dezamăgiți.

Acesta să fi fost faimosul plan al lui Sherlock Holmes? În ziua de întâi mai, la câteva secunde după ora douăsprezece, să-l apuce pe președintele Grover Cleveland de brațul lui cel gros și să-l tragă de lângă butonul care ar porni toate mașinăriile de la Expoziția Columbiană, strigându-i „Lasă-te în jos, prostule!", cum se povestește că i-ar fi strigat tânărul căpitan Oliver Wendell Holmes președintelui Lincoln în 1864 la Fort Stevens?

– Am avut în februarie un preludiu la criza aceasta atunci când societatea feroviară Philadelphia & Reading a dat faliment din cauza extinderii rețelei de cale ferată urmate de performanțe economice prea modeste, spuse Cabot Lodge.

– Mie mi s-a părut că președintele Cleveland a gestionat destul de bine criza de la Trezorerie, interveni Hay, atunci când a convins Congresul să abroge Legea Sherman [166] chiar la câteva zile după instalarea în funcție.

– Cleveland pare un om de acțiune, destul de bizar pentru un democrat, singurul ales președinte de când mă știu eu, spuse doctorul Granger.

– L-ar fi putut prinde cu mâinile goale pe ursul meu grizzly, adăugă Roosevelt. Cred că aveau cam aceeași greutate. [167]

– Haide, haide, Theodore, îl dojeni Henry Adams.

Nu pot să-mi amân plecarea de mâine, continuă James dialogul cu sine. *Dacă rămân, n-am să mai apuc să văd cum se pune capăt tuturor acestor conspirații. Nu am de ales: trebuie să dau de veste despre întâlnirea profesorului Moriarty cu bandele de criminali și anarhiști și să repet ce a spus acest... cum îi ziceau în* The Times *după povestea*

de la Reichenbach Falls?... acest Napoleon al Crimei despre asasinate, revolte și jafuri la scară mare.

M-am pomenit implicat într-o poveste ca acelea din romanele de aventuri pe care le disprețuiesc atât de mult – deși nu chiar atât de violentă și de proastă calitate cum scrie H. Rider Haggard –, iar singura modalitate prin care aș putea să scap ar fi să mă prefac că nu am văzut și nu am auzit nimic astăzi... să mă prefac că săptămânile trecute de la episodul de pe malul Senei nu au existat. În felul acesta minte realitatea. Mai degrabă literatura. Dar orice ar fi de preferat în locul poveștii ăsteia de groază în care m-am nimerit fără voia mea.

– Mișcarea cu liberalizarea extracției de argint este jokerul în jocul acesta, spuse Hay. Mai ales că este sprijinită de toți fermierii.

– Dacă oamenii vor începe să ceară să le fie schimbate bancnotele în aur... șopti Henry Adams ca și cum ar fi gândit cu glas tare.

– În Vest și în Vestul Mijlociu s-au închis deja peste trei sute de bănci, zise Roosevelt.

– În Vest și în Vestul Mijlociu, spuse Hay, făcând semn unui servitor să deschidă o altă sticlă cu vin, poate înființa o bancă oricine are două arme, o scândură și o cutie de trabucuri plină cu monede de douăzeci și cinci de cenți.

Trebuie să plec mâine, își zise James, simțind o durere neașteptată în piept și brațul stâng. *Trebuie* neapărat *să plec mâine. Am să cumpăr de pe drum o lopată mică de grădină ca să pot îngropa tabachera cu cenușa lui Alice. Am fost tentat să mă duc la Newport, unde și-a construit casa pe țărm și a fost atât de fericită alături de domnișoara Loring. Dar cred că această*

domnișoară s-a cam săturat de compania lui Alice. Nu, draga, iubita, sarcastica, morbida mea soră trebuie să doarmă în același pământ cu părinții noștri și cu mătușa Kate.

Și după aceea va trebui să mă grăbesc ca să prind trenul de la amiază spre New York. Nu trebuie să pierd vaporul – parcă Spree *se numește, nu? – care ridică ancora marți dimineață. Îmi voi permite să mă relaxez de-abia după ce mă voi vedea la bordul lui. Atunci am să mă gândesc mai bine și am să încerc să mă lămuresc ce anume a fost realitate și ce a fost iluzie în ultimele săptămâni. Domnul Sherlock Holmes va trebui să se descurce singur cu misterul ăsta îngrozitor de complicat. N-am de gând să-l ridic în slăvi și să-i aștern pe hârtie triumfurile detectivistice așa cum face doctorul Watson, presupunând că acesta ar fi o persoană reală (și chiar dacă ar fi doar un produs al imaginației lui Conan Doyle). Nu am văzut niciunul dintre aceste așa-zise triumfuri.*

Un servitor se strecură înăuntru cu o bucată de hârtie pe o tavă din argint. Îi șopti ceva la ureche lui Hay, care încuviință și făcu un semn spre James.

Era o telegramă. Cu siguranță că era răspunsul lui Holmes la veștile lui despre Moriarty și James voia să o citească imediat. O deschise și o urmări ținând-o sub tăblia mesei. Era destul de lapidară:

JAMES DACĂ PUTEȚI VĂ ROG SĂ NE ÎNTÂLNIM LUNI LA 3 PM LA NUMĂRUL 436 BIS PE REVERE STREET ÎN BEACON HILL BOSTON STOP CHIAR DACĂ NU PUTEȚI TOT VĂ CER SĂ VENIȚI LA ÎNTÂLNIRE STOP LĂSAȚI-VĂ BAGAJELE LA GARA NEW NORTH UNION PE CAUSEWAY STREET PENTRU CĂ VOM LUA DUPĂ ACEEA TRENUL DE NOAPTE SPRE CHICAGO STOP

HOLMES

16

PÂNĂ ȘI DUMNEZEU L-AR PUTEA INVIDIA

Sherlock Holmes apăsă butonul noii sonerii electrice de la ușa lui Henry Adams la aproximativ o oră după ce trenul lui James plecase spre New York și apoi spre Boston. Hobson, majordomul cel înalt, îi deschise și nu păru deloc mai bucuros să-l vadă pe detectiv decât la ultima lor întâlnire.

– Domnul Adams este în baie, spuse Hobson, pregătindu-se să trântească ușa în nasul lui Holmes.

– Nu-i nimic, zise acesta, întinzându-i pălăria și bastonul în timp ce se strecura pe lângă el. Îl aștept cu plăcere în birou.

În timp ce un foarte nervos Hobson plecă să-i dea de veste stăpânului său despre neplăcuta vizită, Holmes intră în biroul lui Adams, își turnă o porție sănătoasă de scotch cu o picătură de apă și se tolăni în fotoliul din fața uriașului birou acoperit cu piele verde.

Își întinse cele două degete arătătoare în linie dreaptă cu ferestrele Casei Albe unde fusese biroul surorii președintelui Cleveland înainte ca aceasta să fie înlocuită de mireasa de numai douăzeci și unu de ani, domnișoara Frances Folsom. Din

moment ce Cleveland avusese patruzeci și nouă de ani în ziua nunții, opinia publică ar fi trebuit să se arate șocată de această diferență de douăzeci și opt de ani între cei doi însurăței. Sau dacă nu, măcar să pară cât de cât derutată de caracterul neobișnuit al acestui mariaj, pentru că Grover Cleveland fusese executorul testamentar al tatălui lui Frances, Oscar Folsom, de care îl legase o prietenie strânsă; și se îngrijise de educația tinerei după moartea tatălui său. Când Frances de-abia se născuse, Cleveland îi făcuse cadou un landou galben și se părea că și acum continua să-i dăruiască obiecte strălucitoare.

În dimineața aceea de duminică, Holmes se întâlnise cu Comitetul de Inspectare a Navelor cu Abur. Lipsise doar fostul comisar-șef al Poliției Metropolitane, William G. Brock, dar în locul lui venise Daniel O'Malley, șeful echipei de douăzeci și șapte de polițiști de la Casa Albă. În vreme ce domnul Rockhill, persoana de legătură cu Departamentul de Stat, se tot văita că fusese obligat să renunțe la slujba de duminică, Holmes l-a întrebat pe vicepreședintele Adlai E. Stevenson unde intenționa să se afle pe *întâi* mai, în jurul prânzului, cam în același timp când președintele Cleveland trebuia să deschidă Expoziția Mondială Columbiană.

Vicepreședintele Stevenson se gândi un minut, își verifică agenda de buzunar și apoi spuse:

– Voi fi la Casa Albă de la zece și jumătate dimineața până la jumătatea după-amiezii. Iau prânzul cu o delegație a actualului regim din Filipine, iar apoi participăm la semnarea oficială a unui acord între statele noastre.

– Și unde anume va avea loc semnarea acestui acord, domnule vicepreședinte?

Stevenson se gândi iarăși un minut, apoi își aduse aminte:

– În încăperea pe care noi o numim Sala Mică a Tratatelor.

– Nu cumva este sala aceea dinspre nord, ale cărei ferestre dau spre parc? Și de la care se poate vedea casa domnului Henry Adams? insită Holmes. Încăperea folosită în trecut ca birou și sală de primire de sora președintelui Cleveland în perioada primului mandat al acestuia?

– Ba da, mi se pare că da, răspunse vicepreședintele Stevenson.

Holmes se întoarse spre domnul Drummond, șeful Diviziei Serviciului Secret din cadrul Trezoreriei, și spre Daniel O'Malley. Acesta din urmă nu i se păruse prea inteligent lui Holmes pe parcursul scurtei lor conversații de mai devreme.

– Suntem în posesia unor indicii certe că va avea loc un atentat la adresa vieții vicepreședintelui Stevenson cam în același timp cu încercarea de asasinare a președintelui la Chicago. Sala Mică a Tratatelor se află în linie directă cu mai multe ferestre de la casa domnului Henry Adams, situată la mai puțin de două sute de metri distanță.

– Să cerem ca evenimentul să fie mutat în altă sală? întrebă O'Malley, comandantul poliției de la Casa Albă.

– V-aș sugera să-i țineți departe de Casa Albă pe domnul vicepreședinte și oaspeții domniei sale pe tot parcursul zilei, spuse Holmes. Poate găsiți o sală sigură în clădirea Departamentului de Stat unde să-i puteți duce și aveți grijă să nu afle nimeni de modificările acestea.

Drummond de la serviciile secrete făcu un semn din cap și Holmes înțelese că așa se va face.

– Înțelegeți cum poate cineva să tragă direct în Sala Mică a Tratatelor de la ferestrele domnului Adams? întrebă Holmes.

– Dar domnul Adams nu ar consimți niciodată la așa ceva, spuse O'Malley.

– Alături de vila domnului Adams se află casa colonelului John Hay, îl informă pe Holmes comisarul-șef Moore. Nu se cuvine să deranjăm niște persoane atât de importante doar din cauză că... locuiesc aproape de Casa Albă.

– Bineînțeles că nu, zise Sherlock Holmes.

– Am să studiez situația și am să vă informez săptămâna viitoare, spuse și Andrew Drummond.

Din cuvintele acestea Holmes înțelese că locuința lui Adams va fi percheziționată temeinic, specialiștii vor analiza cele mai bune poziții de tragere și șeful Serviciului Secret (departament fără obligații constituționale în protejarea președintelui) își va amplasa oameni înăuntru pe întâi mai.

– Domnule comandant O'Malley, spuse Holmes, veți detașa și de această dată niște polițiști care să-l însoțească pe președinte, așa cum faceți uneori?

– Offff, gemu O'Malley, căutând răspunsul corect pe chipurile bărbaților din jur. Aș putea să trimit mai mult, așa cum aș putea să trimit și mai *puțin*.

– Mai mul*ți* sau mai puțin*i*, îl corectă Holmes.

Ori de câte ori auzea cum este siluită limba engleză reacționa la fel ca în fața cailor sau

câinilor bătuți fără motiv. Și nu era neapărat un iubitor de cai sau câini. Dar îi spusese odată lui Watson că această confuzie făcută între „puțin și puțini“ sau „mult și mulți“, la fel cu alăturarea pleonastică „dar totuși“ sunt greșeli preluate de publicul larg de la persoanele care se consideră bine educate. Și că frecvența lor ar putea fi redusă în mod drastic – dacă nu chiar ar putea fi eradicate în totalitate – prin câteva focuri bine țintite și de o notă explicativă prinsă de piepturile victimelor agramate.

– Adică să trimit mai puțin decât cei doi pe care-i trimit de obicei? nu înțelese comandantul O'Malley.

Aici interveni vicepreședintele Stevenson, fâcându-i cu ochiul lui Holmes.

– Știm deja că există o amenințare la adresa Casei Albe, domnule comandant O'Malley. Iar colonelul Sebastian Moran este un trăgător și mercenar renumit... spre deosebire de aceste.... fantome... pe care le caută ceilalți. Poate că cel mai bine ar fi ca în ziua respectivă să-i păstrați la Casa Albă pe toți cei douăzeci și șapte de subordonați ai dumneavoastră. La urma urmei, ați fost pregătiți să apărați Casa Albă de intruși, nu să-l protejați pe președinte în călătoriile sale.

– Așa este, spuse O'Malley. Și e treaba poliției din Chicago să-l apere câtă vreme se va afla acolo. Întotdeauna responsabilitatea asta revine orașului gazdă.

– De data aceasta va fi doar în parte responsabilitatea poliției din Chicago, interveni Drummond, de la serviciile secrete.

– Ce vreți să spuneți? se miră Moore, comisarul-șef al Departamentului de Poliție din Washington.

Înainte de sosirea tuturor membrilor acestui comitet, Holmes îl luase deoparte pe Drummond și îl întrebase dacă îi împărtășea părerea că orașul Chicago avea „onoarea“ de a găzdui cel mai corupt departament de poliție din țară. Șeful Serviciului Secret se declarase de acord cu el:

– Acum că nu se mai află în New York niciun membru al rețelei Tweed [168] și nu le-au luat locul alții, Chicago a devenit cel mai corupt oraș. Imoralitatea le curge prin vene la fel ca vinul pe care îl beau. Dar sunt și oameni buni în poliția de acolo, deși foarte puțin printre sutele care ar pune umărul la asasinarea unui președinte.

Holmes făcu un semn din cap. Înțelesese.

Acum comandantul O'Malley ridică tonul:

– Adică ce insinuați când ziceți că poliția din Chicago nu-și va lua răspunderea pentru siguranța președintelui Cleveland?

– De la ușa Hotelului Lexington și până la locul unde a fost amenajată Expoziția, așa-numitul Oraș Alb din Parcul Jackson, obligația de a-l proteja pe președinte este numai și numai a Departamentului de Poliție din Chicago, spuse Holmes. Dar odată ce procesiunea intră pe terenurile sacrosancte ale Expoziției Mondiale Columbiene, Garda Columbiană va fi direct răspunzătoare pentru siguranța președintelui Statelor Unite, ca să nu mai pomenim de siguranța celorlalți patruzeci sau cincizeci de înalți demnitari ce vor fi prezenți acolo. Am aflat că publicul de-abia așteaptă să îl vadă pe președintele Braziliei.

– Ce dracu' mai e și Garda Columbiană? vru să știe O'Malley.

Îi răspunse Drummond:

– Este o forță de securitate înființată de Daniel Burnham [169] doar pentru acest eveniment.

– Fără poliția din Chicago? se miră și Moore.

– Fără, spuse Drummond, de la serviciile secrete. Pe terenurile Expoziției, doar Garda Columbiană are puterea de a reține, interoga și aresta pe oricine pare suspect. Da, „aresta“ am spus, pentru că lângă Parcul Midway Plaisance s-a construit o închisoare micuță ce aparține Gărzii Columbiene. Membrii ei se vor ocupa în mare parte de găsirea copiilor pierduți, de îndrumarea vizitatorilor, de intervenția în cazurile când starea de ebrietate a unora și altora ar putea deveni o problemă și, în general, vor fi cât se poate de amabili cu sutele de mii de vizitatori care vor veni la Expoziție ca să se simtă bine.

– Și câți membri are Garda Columbiană? întrebă Vicepreședintele Stevenson.

Acum răspunse Holmes:

– Peste două mii, domnule vicepreședinte.

– Două mii! explodă Moore, comisar-șef al Departamentului de Poliție din Washington. Asta-i o armată!

– Cred că exact asta a fost intenția lui Daniel Burnham, spuse detectivul. Locul acela căruia i se spune Orașul Alb va avea parte de un sistem de electrificare la care doar îndrăznesc să viseze orașe ca New York, Chicago, Washington sau oricare alte orașe americane mari. Străzile lui vor radia la lumina felinarelor, vitrinele magazinelor vor străluci. Toate cele șase sute de pogoane ale Expoziției Mondiale vor fi luminate puternic de proiectoare și alte asemenea aparate. Iar această explozie de lumină împreună cu cel mai mare procent de apărători ai ordinii – în uniformă și

civil – la numărul de vizitatori din câte a văzut vreodată omenirea, vor face ca Orașul Alb să fie cea mai sigură așezare urbană din lume.

– Mă interesează mai ales să fie sigură în orele pe care le va petrece președintele Cleveland acolo, comentă vicepreședintele Stevenson.

– Ce arme au gărzile astea columbiene? vru să afle Moore.

Holmes zâmbi:

– Cei mai mulți sunt înarmați doar cu un fluier și cu o sabie scurtă într-o teacă.

Henry Adams intră în birou în halat și papuci. Se uită urât la detectivul care nu se ridicase din fotoliu.

– Bag de seamă că vă simțiți ca la dumneavoastră acasă, domnule Holmes.

Holmes surâse, dând afirmativ din cap.

– Și nu mă îndoiesc că ați avut vreme să-mi cotrobăiți prin sertare și dulapuri.

– Doar atât cât să-mi torn ceva de băut ca să îmi treacă așteptarea mai ușor, domnule Adams. Aveți un whisky excelent.

– Nu intenționam să vă mai văd vreodată, spuse Adams.

Holmes îl aprobă din nou.

Adams ocoli încet biroul, ca și cum ar fi dezbătut cu sine însuși dacă era mai bine să rămână în picioare sau să stea jos, acceptând astfel prezența detectivului. În cele din urmă se așeză.

– Credeam că m-am făcut foarte bine înțeles data trecută, domnule Holmes, când v-am spus că aceea era *ultima* noastră întrevedere. Că nu mai avem absolut nimic de discutat nici în public și nici între patru ochi.

Holmes scoase din buzunar unul dintre cartonașele cu „A-fost-asasinată“ și îl puse pe sugativa mare de pe biroul lui Adams.

– Asta nu mă privește, spuse stăpânul casei, rupând cartonașul în bucăți pe care le aruncă în coșul de gunoi de alături.

– Ned Hooper m-a angajat ca să aflu cine v-a trimis în fiecare an cartonașele astea dumneavoastră și celorlalți supraviețuitori din Clubul celor Cinci Cupe. Dar, pentru că nici el nu se mai află printre noi, iar dumneavoastră sunteți ruda lui cea mai apropiată, prin regretata dumneavoastră soție, înseamnă că dumneavoastră trebuie să vă spun ce am descoperit, explică Holmes.

– Singur ați recunoscut, zise Adams, că l-ați văzut o singură dată pe fratele soției mele, acum doi ani, iar întrevederea aceea a durat mai puțin de o oră. Asta nu vă dă dreptul, domnule Holmes, să-i spuneți „Ned“ lui Edward, așa cum îi spuneau familia și prietenii. Dacă trebuie neapărat să vă referiți la el, puteți folosi cuvintele „domnul“ și „Fowler“.

Holmes nu îl contrazise și continuă:

– Domnul Fowler m-a plătit ca să descopăr expeditorul acestor cartonașe. De asemenea, mi-a cerut – și îl citez exact – „să aflu dacă moartea lui Clover a fost cu adevărat o sinucidere, ori altceva mai sinistru“. Prin urmare, în absența domnului Fowler, dumneavoastră trebuie să vă dau raportul.

Adams, care își întorsese capul spre fereastră, se întoarse acum să se uite la Holmes:

– Vreți să spuneți că ați aflat cine a trimis cartonașele astea în ultimii șapte ani?

– Da.

Un lemn carbonizat se rostogoli în căminul din birou. Era limpede că lui Adams îi plăcea să aibă focul aprins chiar și în zilele călduroase. Holmes se întrebă dacă nu cumva istoricul văduv suferea de o stare permanentă de frig.

După mai multe secunde de tăcere, Adams izbucni:

– Ei bine, aveți de gând să-mi spuneți, sau nu?

– Nu, îi răspunse Holmes.

Henry Adams se făcu roșu la față, iar buzele i se albiră.

– Parcă spuneați că trebuie să-mi dați mie raportul pentru că Ned, clientul dumneavoastră, s-a sinucis în decembrie. Acum ziceți că nu vreți să-mi dezvăluiți identitatea individului care ne hărțuiește de atâția ani? N-am mai pomenit asemenea insolență! Dacă fi mai tânăr cu câțiva ani, domnule Holmes...

Detectivul îl aprobă zelos din cap, de parcă ar fi fost convins de faptul că un savant precum Henry Adams ar fi putut să-l bată măr.

– Am dedus cine este persoana care a scris cartonașele la mașină și le-a expediat, spuse el, însă mai întâi trebuie să am o discuție între patru ochi cu ea. Această discuție nu poate avea loc acum, ci de abia în prima săptămână din luna mai.

– Cu alte cuvinte, se răsti Adams, mergeți pe ghicite!

– Nu merg niciodată pe ghicite, spuse Sherlock Holmes.

Își împreunase degetele lungi sub bărbie și părea că privește fix undeva departe. Chipul lui, cel mai adesea impasibil, căpătase acum o expresie severă. Și chiar dacă istoricul își dădea seama că această severitate nu lui i se adresa, tot se simți cuprins de neliniște.

– Nu mă aștept să-mi spuneți că ați mai descoperit ceva despre restul acestui „mister“ din jurul morții sărmanei mele soții... care numai mister nu se poate numi, spuse poticnit Adams.

Fraza fusese una extrem de stângace, nemulțumindu-i profund pe scriitorul și pe editorul desăvârșit din Henry Adams.

Holmes păru să se întoarcă din locul unde îl duseseră gândurile.

– O, da, spuse el cu un aer degajat. Mi s-a confirmat, fără putință de tăgadă, ipoteza mea conform căreia Clover... doamna Adams... a fost *asasinată.*

Lui Adams îi pică falca și, cu toate că închise imediat gura și se strădui să-și controleze expresia, mai trecură încă treizeci de secunde până să fie în stare să vorbească:

– Asasinată? Cum? De cine? Și pentru care anume motiv?

– Sper să obțin răspunsuri la toate aceste trei întrebări în mai puțin de două săptămâni, spuse Holmes. Cât despre „cum“, nu există nicio

îndoială că moartea a survenit în urma ingerării arsenicului din soluțiile de developare. Dar întrebarea rămâne pe listă, deoarece nu știm exact cum a fost administrată otrava.

– Prin urmare chiar mergeți pe ghicite în toate privințele, spuse Adams.

– Nu merg niciodată pe ghicite, domnule, repetă Holmes.

– Dar măcar aveți... cum le ziceți în istorioarele alea polițiste de duzină?... Aveți suspecți?

– Am o listă cu trei nume și știu că asasinul a fost unul dintre cei trei, răspunse detectivul. Iar numele dumneavoastră este al treilea de pe lista aceasta.

– Numele meu! zbieră Adams, sărind în picioare. Dar este de neconceput... cum vă permiteți...

Rămase fără cuvinte și întinse mâna după bastonul sprijinit de perete în spatele lui.

– Ați avut ocazia, ați știut despre otravă și ați avut acces la ea, spuse Holmes. Cât despre motive... dintotdeauna motivele care duc la asasinarea unuia dintre soți au fost dintre cele mai complicate, mai personale și mai întunecate. În cazul acesta, toată lumea știe că soția dumneavoastră a fost o fire depresivă. În timpul lunii de miere din Egipt i-a scris tatălui ei, recunoscând că era... „prea copleșită de melancolia mea cea veche“... cred că acestea au fost cuvintele ei... ca să mai fie în stare să vorbească cu dumneavoastră, soțul ei, sau cu oricine altcineva, vreme de două săptămâni întregi. De-a lungul anilor, o asemenea situație îl poate epuiza pe partener. Chiar dumneavoastră ați povestit că s-a lăsat și mai mult pradă tristeții bolnăvicioase în anul după moartea tatălui ei, survenită în martie 1885.

Adams scrâșni atât de tare din dinți încât zgomotul măselelor lui acoperi trosnetul focului din cămin. Își ridică bastonul gros ca pe un ciomag, strângându-l în mână până i se albiră încheieturile degetelor.

Însă Holmes nici nu se clinti și nici nu încercă să se apere în vreun fel atunci când Henry Adams se aplecă peste birou spre el, cu mâna în care ținea bastonul tremurându-i de furie. Detectivul nici nu se întinse să-și ia propriul baston, sprijinit de un scaun la vreo doi metri depărtare de el. Rămase așezat în fotoliu, cu ochii ațintiți la chipul lui Adams, cu mâinile calm împreunate pe genunchi.

Adams lăsă să-i cadă bastonul pe covorul persan și se prăbuși la loc în scaun, cu umerii gârboviți, cu mâna acoperindu-și ochii. După câteva momente reuși să șoptească:

– Trebuie să știți că nu am... ucis-o... pe iubita mea Clover.

– O, dar știu că nu ați ucis-o, spuse Holmes, cu coatele pe brațele fotoliului și cu bărbia sprijinită pe degetele împletite. Însă orice polițist competent sau procuror priceput și ambițios v-ar fi putut aresta, iar jurații v-ar fi putut declara vinovat și ați fi fost condamnat la spânzurătoare. Însă ați fost anchetat foarte superficial în primul rând din cauza averii și poziției dumneavoastră în societate.

Adams rămase iarăși cu gura căscată și de data aceasta nu-și mai aminti să și-o închidă la loc. Se uită printre degete la Holmes așa cum se uită copiii la presupușii monștri din dulap.

– Ați avut prilejul, știați unde își ținea doamna Adams arsenicul și niciunul dintre servitorii care se aflau în casă în acea dimineață de duminică nu v-a văzut plecând la dentist. Și pentru că nu v-ați

dus la dentist, așa cum ați susținut, ați fi putut să așteptați câteva case mai încolo, la marginea parcului, până ați văzut-o pe Rebecca Lorne la ușa dumneavoastră. Ea avea să fie alibiul dumneavoastră.

– Dacă așa gândiți, hârâi Adams, de ce spuneți că *nu* credeți că eu am ucis-o?

Holmes se ridică și se apropie de scrinul în care se aflau sticlele, își mai puse niște scotch și umplu un alt pahar cu coniac. Pe acesta îl așeză pe birou, în fața lui Adams.

– Știu că sunteți nevinovat nu doar pentru că îmi este limpede că nu aveți trăsături de criminal, zise Holmes, dar și pentru că nu ați văzut-o pe Rebecca Lorne în fața casei, ezitând dacă să bată la ușă, așa cum ați declarat poliției. Ci ați văzut-o pe domnișoara Lorne atunci când ieșea în fugă din casă, într-o stare învecinată cu isteria. Ea a descoperit prima cadavrul doamnei Adams, nu dumneavoastră.

– Eu v-am spus asta, dar de unde știți că nu v-am mințit? îl întrebă Adams, luând o înghițitură lacomă de coniac.

– Ați parcurs în goană cele două străzi care vă despart de casa doctorului dumneavoastră și v-ați întors cu el, continuă Holmes. Doctorul Charles E. Hagner a declarat mai târziu presei că flaconul cu cianură de potasiu se afla, deschis și emanându-și aburii ucigași, pe o masă în partea cealaltă a camerei față de locul unde zăcea doamna Adams. Pe covor lângă ea era un pahar gol în care fusese apă. Doctorul Hagner a mai spus că, atunci când a sosit împreună cu dumneavoastră, domnișoara Rebecca Lorne aștepta în camera de alături de dormitorul doamnei Adams și că era atât de răvășită încât a fost nevoit să-i administreze un

sedativ. Locotenentul Hammond a ajuns cu doi oameni din subordine la douăzeci de minute după dumneavoastră și domnul doctor Hagner, însă a rămas foarte puțin pentru că ați cerut să rămâneți singur cu trupul soției dumneavoastră. În raportul pe care domnul locotenent l-a întocmit se menționează locul unde a fost găsit cadavrul, locul unde a fost găsit flaconul cu cianură – cu dopul pus la loc –, dar nu se pomenește absolut nimic despre paharul de apă de pe covor.

– Scena aceasta mi-este însemnată în minte cu fierul înroșit, zise Adams, dar nu-mi amintesc de vreun pahar pe covor.

– Sticluța cu otravă era pe o masă la distanță de locul unde se afla trupul doamnei Adams, înainte să o luați în brațe și să o întindeți pe canapea, spuse Holmes, lovindu-și ușor buzele cu degetele arătătoare. Toată lumea este de acord în privința aceasta. Dar s-au găsit stropi dintr-o substanță chimică în apropiere de locul unde se aflase trupul soției dumneavoastră. Chiar menajera spunea că lichidul acela letal a decolorat marginea covorului și puțin din parchetul lustruit. Așa că, pentru ca să scape de pete, și-a pus ajutoarele să taie franjurii covorului și să lăcuiască din nou parchetul.

Tâmplele și obrajii lui Adams se făcură din nou ca focul.

– Vreți să ziceți că menajera mea a avut neobrăzarea să discute cu dumneavoastră despre...

Holmes ridică mâinile, întrerupându-l.

– Domnule, deși nu putem vorbi despre o anchetă serioasă a poliției, servitorii dumneavoastră au fost chemați să dea declarații atunci când erați în primele ore de doliu. Înțeleg că ați stat două zile și două nopți singur cu trupul soției dumneavoastră și

de-abia în ultima clipă v-ați înștiințat cei trei prieteni rămași în Clubul Cupelor cu privire la locul și ora înmormântării. În orice caz, informația aceasta despre petele de pe covor și parchet se găsește în însemnările domnului locotenent Hammond.

– Și ce importanță are asta? țipă Adams.

– Când domnul doctor Hagner a venit împreună cu dumneavoastră, lângă trupul doamnei Adams se afla un pahar de apă din care nu încape nicio îndoială că a băut otrava, spuse Holmes. Petele de pe covor și parchet trebuie să fi provenit de la lichidul rămas în pahar când doamna Adams l-a scăpat din mână. Și totuși paharul dispăruse când a sosit locotenentul Hammond, o jumătate de oră mai târziu.

Detectivul se aplecă acum spre Adams, fixându-l cu privirea lui cenușie și pătrunzătoare ca a unei păsări de pradă.

– În jumătatea aceasta de oră, cineva a luat paharul de acolo, spuse el încet. Trei zile după aceea, doamna Soames, menajera dumneavoastră, a declarat poliției că în dulapul din bucătărie erau doar unsprezece pahare pentru apă. Paharul despre care vorbim provenea dintr-un serviciu de douăsprezece.

Adams își termină coniacul.

– Și atunci cine? Dacă nu au fost servitorii, cine ar fi putut lua de acolo paharul... paharul acela legendar pe care nici nu-mi aduc aminte să-l fi văzut. Poliția?

– Polițiști spun că nu, domnule.

– Nu... nu pricep importanța acestui pahar pentru apă sau...sau a sticluței cu cianură, se bâlbâi Adams. De ce îi acordați atâta atenție?

– Este mai ușor să *faci* pe cineva să bea dintr-un pahar decât dintr-o sticluță, spuse Holmes.

Ochii lui Adams parcă se îndesară și mai mult în orbite.

– Să-l *faci* să bea? Adică spuneți că cineva ar fi forțat-o pe Clover să bea otrava aceea care i-a adus o moarte atât de dureroasă, atât de cumplită?

– Exact asta spun, răspunse Holmes. Mai mult decât atât, este și o problemă de timp. De obicei soția dumneavoastră ținea pahare pentru apă în dormitor?

– Nu, răspunse categoric Adams. Clover nu putea să sufere urmele lăsate de pahare pe mobile.

– Atunci în baia de alături?

– Nu, repetă Adams. Avem pahare în băile noastre, dar nu din acelea mai mici pentru apă. Iar paharul lui Clover era... la locul lui... când m-am uitat în baia ei, câteva zile mai târziu.

– Din momentul când ați plecat de acasă, pretextând că mergeți la dentist, și până când v-ați întors... începu Holmes, observând că Adams nu-l întrerupse ca să îl contrazică... cât de greu i-ar fi fost doamnei Adams să coboare la parter, să traverseze dependințele până la bucătărie unde erau paharele... evitând să fie văzută de doamna Ryan, bucătăreasa-șefă, care la vremea respectivă pregătea prânzul... și după aceea să urce înapoi la etaj cu paharul și *după aceea* să meargă până la camera obscură din capătul culoarului, unde se afla un dulap încuiat în care își ținea toate soluțiile

chimice pe care le folosea la developare și de-abia după aceea să se întoarcă în dormitorul ei?

Adams scutură din cap ca un om care vrea să se dezmeticească dintr-un coșmar.

– Insinuați că... altcineva a dus la etaj paharul și sticluța cu otravă și a stat ascuns pe undeva, așteptând momentul când va rămâne singură, chiar atunci când eu vorbeam cu Clover, înainte să plec?

– Este o posibilitate, zise Holmes.

– Și spuneți că această persoană a fost Rebecca Lorne, pe care Clover o îndrăgea și în care avea deplină încredere și pe care m-am bizuit și eu în zilele de după... de după... zise răgușit Adams. Trebuie să fi fost Rebecca Lorne, pentru că doar ea ar fi putut să ia paharul în perioada scurtă dintre sosirea doctorului și cea a locotenentului de poliție.

– Este aproape cert că ea a fost cea care a luat paharul din cameră, spuse Holmes, însă nu este singura suspectă de crimă. Acolo a mai fost și altcineva.

Adams bulbucă atât de tare ochii la Holmes încât acesta avu sentimentul că îl frige privirea înnebunită a istoricului.

– Ar putea fi implicat și... Clifton Richards... vărul domnișoarei Lorne, îi explică Holmes. S-ar fi putut să se afle în casă și să fugă pe scara de serviciu atunci când Rebecca Lorne urca să o avertizeze pe doamna Adams.

– Să o avertizeze, repetă fără intonație Adams.

Reuși să-și fixeze privirea pe chipul detectivului și îl întrebă:

– Cine mi-a ucis soția, domnule Holmes? Vă implor... dacă știți, spuneți-mi.

– Voi ști cu certitudine în următoarele câteva săptămâni, domnule Adams. Și tocmai din acest motiv trebuie să vă cer un serviciu.

Gestul de încuviințare al lui Adams a fost aproape imposibil de observat.

– I-am convins pe John Hay și Cabot Lodge să meargă la deschiderea de pe întâi mai a Târgului Mondial de la Chicago, nu cu două săptămâni mai târziu așa cum intenționaseră inițial. Vor ajunge cu o zi sau două mai devreme. Iar iahtul senatorului Cameron... el îi zice „Iahtul Marilor Lacuri“... va ancora în debarcaderul Expoziției.

– Vreți să-mi spuneți că dacă merg și eu la nenorocita aia de Expoziție am să aflu cine a ucis-o pe Clover și am să-l pot da pe mâna justiției? se enervă Adams.

– Da.

– Atunci am să merg și eu cu Hay, Cameron, soții Lodge și ceilalți. Deși, vă spun sincer, eu am vizitat Târgul Mondial de la Philadelphia și nu cred că m-am plictisit vreodată mai tare ca atunci.

Holmes își îngădui un zâmbet.

Se pregătea de plecare când Adams se apropie de el și-l apucă de braț.

– Dar de ce să o omoare pe Clover? Ce motiv să fi avut? De ce să-și dorească cineva să-i facă rău acelei femei spirituale și triste, singuratice și mult iubite?

Oftând, Holmes se așeză la loc pe scaun și scoase din buzunarul interior al hainei un plic bleu, legat cu o fundă roz. Se vedea însă că fusese deschis. Holmes scoase dinăuntru o foaie scrisă de mână și o ținu întinsă până când istoricul își puse ochelarii și reuși să o citească peste biroul lat.

Henry Adams scoase un geamăt la vederea propriului scris și se repezi să înșface scrisoarea.

– Nu, spuse Holmes, împăturind foaia de hârtie și punând-o înapoi în buzunar. Nu vă pot lăsa să o rupeți așa cum ați rupt cartonașul.

– Dar îmi aparține! mârâi Adams.

Holmes dădu din cap.

– Din punct de vedere legal, da, vă aparține. Chiar dacă era în posesia unei alte persoane.

– Dar de ce să facă Lizzie... cum de ați... de ce să vă încredințeze ea această scrisoare intimă? Cea mai mare nebunie din toată viața mea?

– Nu ea mi-a dat-o, spuse detectivul. Nici nu știe că a ajuns la mine. Am fost nevoit să o „împrumut“. Când îmi voi termina investigațiile, o voi pune înapoi în ascunzătoarea în care o ține.

– *Investigațiile*, șuieră Adams cu dispreț. Să citiți corespondența personală a altor oameni. Să vă furișați în budoare la miez de noapte. Să furați...

– Vă asigur că am să o înapoiez în următoarele câteva săptămâni, zise Holmes. Doamna Cameron nici nu va ști că am luat scrisoarea din locul unde a ascuns-o. Pur și simplu a trebuit să aflu cu ce anume au șantajat-o Rebecca Lorne și așa-numitul Clifton Richards pe doamna Adams.

– Au șantajat-o?

Henry Adams părea în pragul unei crize de râs isteric.

– În cazul acesta eu am ucis-o pe Clover Adams. Din cauza mea a murit draga mea soție.

– Ba nu, îl contrazise Holmes. A fost necesar să găsesc și să citesc această scrisoare, domnule Adams, dar vă asigur că nu mi-a făcut nici cea mai mică plăcere. Și nu mi s-a părut nimic nelalocul lui în ce ați scris. Este un bilet de la un bărbat înfiorător de trist, abandonat de soția căzută pradă depresiei de ani întregi, nu doar de câteva luni... este o scrisoare de dragoste scrisă în miez de noapte, atunci când suferința este cel mai apăsătoare; o scrisoare de dragoste pentru o altă femeie pe care bărbatul acesta o cunoștea bine și o admira nespus de mult. A fost o nesăbuință, domnule Adams, dar o nesăbuință profund omenească și de înțeles.

– În seara de patru decembrie am fost în vizită la soții Adams, spuse istoricul ca hipnotizat, cu ochii rătăcindu-i aiurea prin încăpere. Două zile înainte de moartea... de moartea lui Clover. Lizzie Cameron era bolnavă și Clover se arătase neobișnuit de mâhnită din cauza asta. Știa... știam cu toți că bolile lui Lizzie erau provocate în primul și în primul rând de simulacrul căsniciei ei cu Don. Clover suferea și din cauza asta. În seara respectivă am luat-o și pe Rebecca Lorne cu noi... îmi aduc aminte că era cald... parcă nici nu era deja decembrie.

Ca să o înveselim pe Lizzie, Clover i-a luat un buchet mare de trandafiri galbeni, Marechal Niel, foarte greu de găsit iarna la Washington; și i l-a dus în cameră împreună cu domnișoara Lorne. Cunoașteți limbajul florilor, domnule Holmes?

– Foarte puțin.

Zâmbetul lui Adams era crispat.

– În acest limbaj foarte la modă zilele astea, trandafirii galbeni semnifică „Sunt al tău cu trup și suflet“. Mesajul acesta i l-a comunicat soția mea lui Lizzie Cameron cu mai puțin de patruzeci și opt de ore înainte de moarte.

– Dumneavoastră vi l-a comunicat, șopti Holmes.

Adams clătină din cap.

– Dacă Clover știa despre... despre scrisoarea impulsivă, necugetată, pe care i-o scrisesem lui Lizzie în luna iulie... despre *acea* scrisoare...

Și arătă spre buzunarul lui Holmes.

– ... și voia să știe adevărul... și dacă Rebecca Lorne o făcuse să sufere, insinuând că ar cunoaște despre existența unei scrisori... și dacă Lizzie nu a negat...

Holmes se întinse peste birou și îl strânse foarte ușor de braț.

– Nu vă lăsați imaginația să o ia razna, domnule Adams. Nimeni nu a cunoscut mai bine decât dumneavoastră sufletul bun al lui Clover. Cu siguranță că florile pe care i le-a dus prietenei bolnave nu au reprezentat decât un gest de dragoste și generozitate.

Dar detectivul știa prea bine că în seara cu pricina avusese loc o confruntare între cele două femei din cauza scrisorii lui Henry Adams. Clover o întrebase pe Lizzie Cameron dacă era adevărat... dacă exista o asemenea scrisoare de la „Henry al meu“. Lizzie era bolnavă și într-o dispoziție

detestabilă și, cu toate că ridiculizase o atare idee, făcuse tot posibilul să nu nege că ar fi primit-o. Ba chiar le tachinase pe Clover și Rebecca pentru că voiau să vadă „un asemenea document bizar“. Holmes aflase toate amănuntele acestea pentru că, pe lângă faptul că luase scrisoarea din teancul de bilete personale lipit sub sertarul măsuței de toaletă a lui Lizzie Cameron, mai împrumutase și jurnalul personal din anul 1885 al doamnei doar atât cât să citească însemnările din prima săptămână a lui decembrie. Apoi jurnalul fusese pus înapoi la locul lui (cu ceva riscuri pentru trimisul lui Holmes care se ocupase de toate aceste probleme), dar păstrase scrisoarea din lulie, precum și alte scrisori luate din alte case prin aceleași mijloace nu tocmai corecte. Și le va păstra câteva săptămâni, până la clarificarea lucrurilor.

Holmes își dăduse seama că Adams se apropia de momentul unei crize personale. Acesta era bărbatul care, după moartea soției, fugise în Mările Sudului împreună cu un prieten artist. Acesta era bărbatul care rătăcise fără țintă la sud de Ecuator vreme de trei ani, parcurgând cincizeci de mii de kilometri. Acesta era bărbatul care-l rugase pe marele sculptor Saint-Gaudens să jure că îi va păstra secretul și apoi îi ceruse să-i construiască mausoleul pentru cei vii în interiorul impresionantului monument închinat nu soției sale, ci propriei sale suferințe.

În picioare, gata de plecare, cu pălăria și bastonul în mână, Holmes nu se îndreptă imediat spre ușă. Scoase o altă bucată de hârtie din buzunar și îi spuse lui Adams:

– Hay mi-a dat asta, deși toți prietenii dumneavoastră erau la curent. Clover... doamna Adams... a început o scrisoare pentru sora ei, Ellen, la scurtă vreme după ce ați plecat de acasă

în dimineața aceea. Sunt convins că o cunoașteți pe de rost, dar poate vă ajută cu ceva să auziți din nou ce a scris:

> „Un singur strop de caracter sau bunătate dacă aș avea, pe el m-aș baza ca să revin la viață. Henry este mai răbdator și mai afectuos decât pot spune în cuvinte. Până și Dumnezeu l-ar putea invidia – neîncetat îndură și speră și apoi își pierde iar speranța... Henry a fost și este tandru mai presus de orice cuvinte și mai bun decât voi toți.“

Holmes împături hârtia și o puse înapoi în buzunar, alături de scrisoarea din plicul albastru.

– Domnule Adams, soția dumneavoastră a scris aceste cuvinte *după* ce a aflat de existența scrisorii dumneavoastră către Lizzie Cameron. Vă iertase deja.

Adams se ridică de pe scaun și își întoarse privirea impenetrabilă spre detectiv.

– Când ne vom vedea din nou, domnule Holmes? Ce infern mă mai așteaptă... ne mai așteaptă pe toți?

– Chicago, spuse Holmes și ieși în liniște, fără să mai cheme majordomul.

PARTEA A TREIA

UNU

Joi, 13 aprilie, 10:00 a.m.

La începutul acestui episod al poveștii noastre dedicat inaugurării Expoziției Mondiale de la Chicago am intenționat să explic motivul pentru care Henry James, contrar tuturor instinctelor și firii sale, îl va însoți pe Holmes în această parte a aventurii lui. Însă, oricât ar părea de ciudat, nici eu nu am habar de ce a făcut James așa ceva.

Cunoaștem cu toții persoane care își ascund gândurile mai bine decât alții, dar trebuie să vă mărturisesc că niciodată în viața mea și niciodată în scrierile mele nu mi-a mai fost dat să întâlnesc personaje atât de ermetice precum Sherlock Holmes și Henry James. Că Holmes își ascunde secretele și felul de a gândi este un lucru de înțeles: detectivul a devenit gentleman prin propriile sale eforturi, nu prin naștere; copilăria, despre care refuză să vorbească, și-a petrecut-o pe străzile Londrei; iar toată viața lui de până acum a fost ca un mers lung și primejdios pe sârmă, menținându-și echilibrul prin inteligența-i excepțională și voința de neclintit. Mintea lui Holmes și inima lui (sau ce îi ține loc de inimă) funcționează în moduri prea ciudate și prea complicate pentru ca noi să le putem pricepe. Sau să le putem *suporta* dacă am reușit să le înțelegem.

Însă gândurile și sentimentele lui Henry James sunt ascunse în spatele unei armuri psihice și mai

groase. Aidoma lui Holmes, și James s-a autoinventat: și-a creat din nimic și doar printr-un simplu efort de voință identitatea de artist, identitatea de maestru, identitatea de bărbat căsătorit doar cu arta lui, probabil urmând dictonul lui John Keats – „Creatorul trebuie să se creeze pe sine“. Dar, spre deosebire de detectiv, James a încercat să-și ascundă sufletul și față de el însuși. Fiecare cuvânt pe care l-a scris vreodată (în scrisori, preambuluri sau literatură) parcă amenință să dezvăluie un lucru, o impresie, un sentiment oricât de efemer, pe care scriitorul vrea să le păstreze bine tăinuite. Stricta disciplină autoimpusă pentru evitarea unor asemenea revelații s-a dovedit extrem de eficace. Și tocmai din cauză că a reușit cu brio să-și păstreze doar pentru sine gândurile și motivațiile hotărârilor luate în viață am ajuns noi acum să stăm în fața acestei structuri masive și aparent contradictorii care este Henry James și ne minunăm de alegerile pe care le-a făcut.

În orice caz, ideea este că James luase hotărârea de a-l urma pe Holmes la Chicago și îmi cer iertare și de la el, și de la dumneavoastră pentru că voi sări două zile în cronologia evenimentelor, urmând ca după aceea să revin la întâmplările anterioare.

În dimineața celei de-a doua lor zi la Chicago, Sherlock Holmes a insistat să îl ducă pe Henry James într-o mică excursie pe apă prin Orașul Alb din Expoziția Columbiană. Vaporașul a plecat de la un debarcader din centrul orașului Chicago, situat în apropiere de hotelul lor. Plimbarea aceasta de nouăzeci de minute pe Lacul Michigan oferea curioșilor ocazia de a admira de la distanță structurile Expoziției.

– Nu cred că înțeleg scopul acestui tur, spuse James, care stătea alături de Holmes, lângă

parapetele de la tribord al zgomotoasei ambarcațiuni.

Vaporul modern avea trei punți acoperite, fiecare cu multe rânduri de scaune. Fusese botezat *Columbus* și, după deschiderea oficială, urma să ducă, din oră în oră, petrecăreți veseli spre Expoziție și vizitatori obosiți spre hotelurile lor din centru. Cu toate că ar fi putut transporta în siguranță în jur de trei sute de persoane, astăzi nu se aflau la bordul lui decât vreo cincizeci de oameni care doriseră să facă această scurtă croazieră până la Parcul Jackson. Și, cu excepția lui James și a mereu impasibilului Holmes, toți ceilalți călători păreau profund impresionați de priveliștea clădirilor încă neterminate.

– Vreau să vă prezint viitorul, zise Holmes.

Când vaporul plecase din debarcader, țărmul lacului era acoperit de ceață, dar acum, când se apropiau de Parcul Jackson unde se afla Expoziția, ceața se ridică și apăru soarele, încălzindu-i pe turiști și luminând țărmul ca un proiector divin. James știa că, pe vremuri, Parcul Jackson fusese o prelungire sudică a orașului Chicago, dar această porțiune de aproape cinci sute douăzeci de hectare de lângă lac, unde se organizase Expoziția, fusese un loc îngrozitor, cu mlaștini, mult nisip, un loc dezolant și sterp, ocolit chiar și de speculanții cu terenuri, care extinseseră granițele orașului Chicago până departe, în prerie.

De aproape doi ani gazetele din America nu mai pridideau să relateze cât de oripilați fuseseră cei mai renumiți arhitecți ai țării, aleși pe sprânceană chiar de Daniel Hudson Burnham, conducătorul suprem al Expoziției, când au aflat că, sub treizeci de centimetri de pământ negru, constructorii vor da de nisipuri nesigure și sol suprasaturat. Burnham le

ceruse să construiască cele mai mari structuri din America de Nord (și cele mai înalte, începând din iunie, după terminarea Roții Ferris) pe noroi – sau, mai bine spus, pe nisipuri mișcătoare – nu pe un strat solid de rocă, așa cum fuseseră obișnuiți până atunci acești arhitecți.

Din centrul orașului Chicago și până la locul Expoziției din Parcul Jackson trăsurile făceau cam un ceas. Mai puțin făceau drezinele galbene („vagoane de vite“ în argoul locuitorilor din Chicago), care mergeau în linie dreaptă spre sud, direct la intrarea în Expoziție. Când afaceriștii au refuzat să vândă cu mai puțin de 100% profit spațiul aerian de deasupra bulevardelor care duceau spre Parcul Jackson, directorii căilor ferate construiseră o linie feroviară ridicată pe deasupra străduțelor care străbăteau orașul de la nord la sud.

Vaporașul de agrement *Columbus* ajunse în douăzeci și cinci de minute la locul Expoziției din Parcul Jackson.

– Sfinte Dumnezeule! exclamă James.

În cele aproape trei decenii de când călătorea și trăia în străinătate, scriitorul văzuse că minunile arhitectonice cu care se mândreau americanii păreau neînsemnate sau urâte sau mult prea evident destinate unui scop strictamente utilitar în comparație cu splendorile milenare ale Europei. Însă Orașul Alb era ceva absolut nou pentru el. Rămas fără suflare, se apucă strâns de parapet și se holbă la priveliștea din față.

– Iisuse! exclamă din nou.

Mlaștina de demult fusese transformată în cinci sute de hectare de ziduri din piatră albă, nenumărate clădiri albe, de dimensiuni amețitoare, sculpturi care atingeau cerul, domuri gigantice,

grațioase poduri arcuite, pajiști verzi, câmpuri cu flori și o insulă împădurită.

La lumina zilei Orașul Alb părea incandescent. James se văzu nevoit să strângă din ochi. Chicago era un oraș relativ nou, cu majoritatea clădirilor construite după îngrozitoriul incendiu din 1871, dar pentru scriitor devenise acum un Oraș Negru, murdar și meschin, în comparație cu miracolul din fața lui. Construcțiile înalte din Chicago împiedicau lumina soarelui să ajungă la trotuare și clădirile mai scurte din jur. Străzile cavernoase erau și mai negre din cauza căilor pentru tramvaiele suspendate care treceau pe deasupra lor. Cu excepția câtorva clădiri dinspre Lacul Michigan, tot restul orașului era ca o văgăună plină de mizerie, zgomot și funingine. James știa că și Londra, orașul lui de suflet, era la fel de murdar, ba poate chiar mai mult, dar măcar avea bunacuviință de a-și ascunde jegul sub cețurile groase cea mai mare parte a anului.

Holmes, care nu scosese niciun cuvânt până acum, începu pe nepusă masă să joace rolul de ghid.

– În Orașul Alb sunt paisprezece clădiri foarte mari. Aceea de care ne apropiem noi acum se numește Casa Meșteșugurilor și Artelor Liberale și are o sută douăzeci de mii de metri pătrați. Numai acoperișul ei este lung de o sută doisprezece metri și înalt de șaizeci și trei. Are cinci hectare de suprafață zugrăvită. Pe lângă aceste clădiri colosale, în Orașul Alb mai sunt alte două sute de construcții, printre care câte una pentru fiecare din cele patruzeci și șapte de state ale Uniunii și pentru fiecare teritoriu.

James zâmbi, amuzat de accentul britanic al ghidului său personal. Mai mulți călători se apropiau de ei să audă ce spunea Holmes.

– Pe întâi mai, continuă detectivul, care fie nu-i observase, fie prefera să-i ignore pe cei care trăgeau cu urechea, când președintele Cleveland va apăsa butonul, dinamurile din Orașul Alb vor furniza o cantitate de energie electrică de trei ori mai mare decât cea din Chicago și de zece ori mai mare decât cea de la Expoziția Universală de la Paris, din 1889. Peste o sută douăzeci de mii de becuri incandescente și șapte mii de lămpi cu arc electric luminează bulevardele, terenurile, aleile și fântânile Orașului Alb. Foarte puține colțuri, poate chiar niciunul, vor rămâne în întuneric; iar constructorii și-au înființat propria forță de securitate alcătuită din două mii de oameni. Garda Columbiană, cum se numește aceasta, are sarcina nu numai de a-i reține pe cei care au făcut vreo nelegiuire sau au tulburat ordinea publică, dar mai ales de a *împiedica* să se petreacă asemenea evenimente nedorite. Nu există niciun oraș în America sau Europa care să aibă o asemenea politică înțeleaptă când e vorba despre aplicarea legii.

– Ce este construcția aceea urâtă și neterminată de la nord și puțin mai la vest de Casa Meșteșugurilor? întrebă James, indicând direcția respectivă cu bastonul. Parcă ar fi carena de la Arca lui Noe.

– Aceea va fi replica pe care Orașul Alb o dă Turnului Eiffel, marele succes al Expoziției de la Paris, îi explică Holmes. Un anume domn Ferris construiește o roată de dimensiuni colosale, care va putea transporta câte patruzeci de persoane în fiecare dintre cele treizeci și șase de cabine ale ei. Pasagerii vor fi urcați la optzeci de metri în aer, de unde vor avea o priveliște uluitoare asupra Lacului Michigan, a Orașului Alb, cu tot cu Parcul Midway Plaisance și a orașului Chicago la orizont. Cel puțin așa promit domnul Ferris și constructorii

Orașului Alb. Ce vedeți dumneavoastră acum este doar scheletul jumătății inferioare a Roții. Curând vor aduce și vor monta axul, despre care am aflat că este cea mai grea piesă din oțel fabricată vreodată pe continentul acesta. Axul, cu o lungime de cincisprezece metri și care cântărește patruzeci și șase de tone, trebuie să suporte greutatea Roții din oțel, la care se adaugă cea a cabinelor și a pasagerilor, ajungându-se la de șase ori greutatea acelui pod în consolă din Cincinnati, peste Râul Ohio, de care dumneavoastră, americanii, păreți atât de mândri. Domnul Ferris și cei care se ocupă de Orașul Alb mai spun că Roata Mare va fi gata să-și primească pasagerii pe la mijlocul verii, dacă nu cumva mai devreme.

– De unde ați aflat toate aceste informații, domnule Holmes? îl întrebă James. Toate cifrele și datele astea concrete nu vă caracterizează.

Detectivul se întoarse cu spatele la Orașul Alb și se sprijini de parapet zâmbind.

– Este adevărat că aritmetica îmi creează probleme, așa cum remarcă prea adesea fratele meu, Mycroft. Dar ieri am făcut un tur al locului, în vreme ce dumneavoastră ați rămas la hotel, de vorbă cu suferindul nostru domn Clemens. Până și un tembel poate ține minte niște date o perioadă scurtă de timp. La fel ca aceia care termină *cum laude* studiile la Cambridge sau Oxford. Dar sunt convins că știți asta.

Columbus ocoli într-un arc larg digul care înainta în Lacul Michigan pe o distanță de 762 de metri. Pe el fortfoteau muncitorii care lucrau la Trotuarul Mobil.

– Zece cenți va costa ca să mergi pe Trotuarul ăsta din capătul digului, unde cobori din ambarcațiunea cu care vii, și până la intrarea în Expoziție, spuse

Holmes fără să întoarcă ochii la el. Probabil că vizitatorii vor plăti ca să vadă și ei la ce e bună invenția asta.

James se minună de lagunele curate și de canalele îngrijite care străbăteau Orașul Alb. Mlaștina mizerabilă fusese transformată într-o versiune mai pură, mai întinsă și mai aerisită a mult iubitei sale Veneții.

– Și toate astea în doar douăzeci și una de luni, spuse James. Care e locul unde președintele Cleveland își va ține discursul inaugural și va apăsa butonul?

Detectivul se întoarse și-i arătă cu bastonul.

– Vedeți o cupolă printre coloanele de la marginea lagunei? Chiar în spatele statuii acoperite cu pânză de pe piedestalul înalt? Statuia aceea uriașă reprezintă Republica și a fost realizată de Daniel Chester French. Vedeți? Da, clădirea cu câte un pavilion în fiecare colț. Aceea este Casa Administrației, unde își vor ține discursurile președintele și ceilalți demnitari. Vor sta cu fața în direcția asta, spre est, adică spre lac și statuie. Și se așteaptă un mare aflux de omenire exaltată, care va ocupa tot spațiul acela imens, până la coloane.

Holmes îi întinse lui James un micuț telescop. Scriitorul și-l puse la ochi, îi reglă claritatea, se uită la dom și spuse:

– Statuile care se văd pe promenada de la Casa Administrației sunt îngeri?... Acolo, sub cupolă?

– De fapt sunt opt grupuri de îngeri, spuse Holmes. Trâmbițând toți victoria Păcii, deși mă tem că dau dovadă de cam prea mult optimism în privința asta. Pe lângă sutele de becuri incandescente care pe timpul nopții vor trasa conturul cupolei și al

părții superioare de la Casa Administrației, promenada la care vă uitați este înconjurată cu lămpi foarte mari cu gaz, care vor lumina cupola, transformând-o în aur.

– Sfinte Dumnezeule, își aminti James să zică.

Întoarse telescopul către numeroasele palate din marmură, fiecare împodobit cu o mulțime de grupuri statuare, turnuri, cupole și bolți, fresce viu colorate.

– M-ar surprinde dacă locuitorii din Chicago n-ar cere să se mute în Orașul Alb după închiderea Expoziției, spuse el încet.

– Ar rămâne fără casă după o iarnă sau două, sau chiar după câteva luni cu ploi puternice cum sunt pe aici, zise Holmes.

James lăsă jos telescopul.

– Ce vreți să spuneți?

– Cu toate că la construirea clădirilor pe care le vedeți acum s-a folosit mult oțel și mult fier... peste optsprezece mii de tone numai pentru paisprezece clădiri foarte mari... ca să nu mai vorbesc despre tonele de lemn, materialul acela care dumneavoastră vi se pare că ar fi marmură este în realitate ipsos de Paris.

– Ipsos de Paris?

– Așa se numește materialul, spuse Holmes. Este un amestec mai exotic de ipsos, ciment și cânepă, sau alt material fibros, care dă impresia de piatră. Toate construcțiile acestea foarte mari, majoritatea celorlalte clădiri și foarte multe dintre grupurile statuare și basoreliefurile pe care le vedeți sunt făcute din ipsos de Paris... despre care am aflat că

poate fi foarte ușor modelat atunci când este în formă semilichidă. Și mai ușor decât lemnul. Cu toate astea, s-au folosit mai mult de treizeci de mii de tone la majoritatea construcțiilor din Orașul Alb.

– Adică au avut de la început intenția să nu construiască ceva permanent? întrebă James, cu o stranie strângere de inimă.

Într-un mod cu totul absurd și în pofida tuturor motivelor care îl îndemnaseră să-și trăiască viața în străinătate, James se simțea mândru de acestă realizare a concetățenilor săi.

– Exact, răspunse Holmes. Deși ar putea să dureze câțiva ani dacă le-ar zugrăvi regulat. Lăsate pradă capriciilor vremii, toate aceste superbe clădiri pe care le admirați se vor descompune și vor putrezi în mai puțin de un an, la fel ca tortul de la nunta domnișoarei Havisham [170].

James îi înapoie telescopul, iar detectivul îl plie la loc și și-l puse în buzunarul exterior al hainei. *Columbus* făcu un arc mare spre est și porni de-a lungul malului înapoi spre Orașul Negru. Scriitorul își spuse cu tristețe că nicio altă națiune nu se pricepea mai bine decât America să-și creeze propriile metafore: în cazul acesta era vorba despre fantasma unui viitor minunat, înțelept, sigur, dar clădit pe nisipuri mișcătoare.

– Ei bine, spuse el, dezamăgit că Veneția lui americană se dovedise a fi doar un tort din marțipan, cred că viitorul Orașului Alb nu este problema noastră.

– Nu este, încuviință Holmes. Cum-necum toate problemele noastre se vor termina la sfârșitul zilei de întâi mai.

DOI

Luni, 10 aprilie, 11:20 a.m.

Trei zile înainte de plimbarea cu vaporașul spre Orașul Alb și cu o zi după ce-și luase rămas-bun de la prietenii din Washington, Henry James a vizitat cavoul familiei de la Cambridge. Ultima oară mai fusese aici în urmă cu mai bine de zece ani, când venise de urgență în Statele Unite ca să fie la căpătâiul tatălui său în ultimele momente ale vieții. Dar nici nu pusese bine piciorul pe cheiul din Boston când a aflat că părintele său murise cu o oră în urmă. În prima zi a anului 1882, James urcase singur cărarea înzăpezită până la mormântul umplut cu pământ înghețat. Neputând să revină la timp din Europa, William îi trimisese tatălui lor o scrisoare confidențială. Dar și scrisoarea aceasta, la fel ca Henry, ajunsese după ce îngrozitoarea moarte îl luase la ea. Ziua fusese cumplit de rece, iar cerul de iarnă de deasupra statului Massachusetts incredibil de senin, iar James își amintea și aburii denși ai respirației când a citit scrisoarea în fața mormântului și senzația de amorțeală din picioarele înghețate. Lunga scrisoare a lui William începea cu „Dragul meu bătrân Tată“. Urmau câteva pagini cu speculații metafizice care lui Henry i se păruseră o continuare a disputelor mai calme sau mai nervoase pe care William le avea de zeci de ani cu tatăl lor. Scrisoarea se încheia cu „Noapte bună, sfântul și bătrânul meu Tată. Și, dacă nu ne vom mai vedea, îți spun Adio!! Fii binecuvântat! Adio!“

James era și acum convins că nu izbucnise în plâns în ziua aceea de iarnă din urmă cu un deceniu doar pentru că știa că i-ar fi înghețat lacrimile pe obraji.

Însă această zi de aprilie era exact opusul ultimei sale vizite în cimitir. Atunci văzuse în zare un câmp acoperit cu omăt, pe celălalt mal al râului Charles; acum frunzele care dansau în adierea primăverii ascundeau vederii și câmpul, și mare parte din râu. Însă acum întrezări case și prăvălii care nu fuseseră acolo în 1882.

În urmă cu un an, William comandase în Italia o urnă din marmură pentru cenușa surorii lor. Henry citi cuvintele alese de fratele lui:

ed essa da martiro
e da essilio venne a questa pace

James recunoscu imediat citatul: *Divina Comedie*, *Paradisul*, Cântul Zece. Îl traduse aproximativ din italiană: „prin martiriu și surghiun s-a ajuns la pacea aceasta“. Se potrivea bine cu viața plină de suferință a lui Alice. Țintuită multă vreme la pat, sora lui acceptase moartea ca pe o mântuire, cu toate că James știa, mai bine decât oricine altcineva din familie, că până aproape de ultima ei clipă, Alice tratase și durerea și moartea cu malițiozitatea și înclinarea spre parodie care o caracterizau. Fără să-i ceară părerea, William dăduse spre publicare jurnalul surorii lor, susținând că toți membrii familiei ar trebui să-l citească. Atunci Henry James fusese absolut șocat de șirul nesfârșit al oamenilor pe care îi ridiculiza Alice în taină. El, unul, ar fi cenzurat la sânge jurnalul pentru a nu-i insulta pe cei vii (sau de curând decedați), dar poate că fratele mai mare a avut dreptate... poate că Alice detesta cenzura.

Într-o mână James ținea eleganta tabacheră în care se afla puțin din cenușa pe care o furase după incinerarea în Anglia a lui Alice și în cealaltă cu lopata de grădină recent cumpărată dintr-o prăvălie cu unelte de pe Bolton Street, nu prea departe de fostul lor cămin. Însă își respectase atât promisiunea făcută sieși de a nu trece prin fața acelei case pustii acum, cât și cea de a nu ajunge în preajma impunătoarei vile pe care o aveau William cu Alice *a lui* (o Alice care era și soție, și mamă) la numărul 95 pe Irving Street.

Henry James avea sentimentul că-și dezamăgise sora. Intențiile lui fuseseră din cele mai bune: unul dintre frați (adică el) și nu domnișoara Katherine Loring trebuia să-i împrăștie cenușa. Dar să i-o împrăștie într-un loc unde Alice fusese cu adevărat fericită. Iar el pur și simplu nu reușise să găsească acest loc, sau măcar unul unde fericirea surorii lui să nu fi depins de povestea ei de dragoste cu domnișoara Loring, așa cum era casa celor două din Newport. James își dădea seama că fusese egoist și prost, lăsându-se orbit de această gelozie ulterioară față de Katherine Loring. Niciodată nu se simțise astfel pe vremea când Alice trăia. Atunci era fericit că exista cineva care putea aduce zâmbetul pe chipul surorii lui, cineva care o putea face să râdă. Dar, de la moartea ei și de când domnișoara Loring pusese monopol pe cenușa pe care o adusese în locul acesta sacru – cavoul familiei *James* – devenise mai gelos și se încăpățânase tot mai tare să găsească el un loc pentru cenușa din *tabacheră.*

Însă în cele din urmă se dăduse bătut. Caracterul lui Alice James fusese unul *unitar*, așa că se cuvenea ca rămășițele ei pământești să se afle toate într-un singur loc... sau măcar la mică distanță unele de altele. Pentru că James nu avea de gând să încerce să deschidă urna sigilată.

După ce se asigură că nu îl vedea nimeni, scriitorul se așeză în genunchi și săpă un mormânt micuț pentru tabachera lui. Cutiuța aceasta din fildeș și porțelan îi fusese dăruită în 1879 de Richard Monckton Milnes, Lord Houghton, vechi prieten al lui Henry James Sr. Tatăl său îi povestise că Lordul Houghton era un om plin de viață și amuzant. Ba chiar și Henry Adams îi spusese tânărului James, la vremea respectivă, că Houghton era „cel mai glumeț om din Londra și creator de destine... de multe destine“, însă lordul avea șaizeci și opt, șaizeci și nouă de ani atunci când Henry Jr. a apucat în sfârșit să îl cunoască și începuse să ofere mic dejunuri și dineuri extravagante ca să „captureze“ artiști și scriitori celebri ca pe fluturi.

Tabachera era făcută din cel mai fin porțelan Delft, pe care erau sculptate siluete androgine, micuțe și delicate, care, datorită veșmintelor vaporoase, păreau sfinți sau heruvimi coborâți dintr-o pictură a secolului al șaptesprezecelea. Aura spirituală a acestei cutiuțe era mult amplificată de faptul că în ea se afla un pic din cenușa mult iubitei lui surori.

În vreme ce James puse micuța tabacheră în groapa adâncă și începu să o umple cu pământ, se duse cu mintea la unul dintre primele dineuri de la Lordul Houghton unde, printre invitați, se aflaseră Tennyson [171], Gladstone [172] și doctorul Heinrich Schliemann, cel care a descoperit și a scos la suprafață ruinele Troiei.

După ce-și termină treaba, Henry James se ridică în picioare, strâmbându-se de durere când un junghi îi săgetă spatele sensibil, și își scutură pantalonii la genunchi. Știa că ar trebui să spună o rugăciune, dar nici mintea și nici inima lui nu se puteau gândi la vreuna. Își luase deja rămas-bun de la Alice, singura lui rudă la căpătâiul căreia fusese

în perioada lungă și dureroasă dinaintea morții. Mai aruncă o ultimă privire la inscripția de pe urnă ca pentru a încheia acest ritual intim.

ed essa da martiro
e da essilio venne a questa pace

Birja îl aștepta la intrarea în cimitir. James se urcă, spunându-și că trebuie să se hotărască ce va face în continuare. De fapt, nu exista decât o singură variantă logică și înțeleaptă: călătoria la clasa întâi în trenul spre New York, care pleca peste o oră din gara veche a Bostonului. Făcuse arnajamentele necesare cu societatea germană de navigație ca să poată urca la bordul vaporului *Spree* încă din această seară, de îndată ce va ajunge în New York. Va mânca bine la cină și apoi se va culca în cabina sa de la clasa întâi a elegantului transatlantic. *Spree* va ridica ancora de dimineață, pornind spre Southampton. (De unde James va lua trenul spre Londra, spre casă!) Nici nu va fi nevoie să se îmbrace și să iasă pe punte pentru că nu îl conducea nimeni. Va dormi până târziu și își va savura micul dejun în cabină.

Dar rămânea chestiunea cu afurisita aia de telegramă primită de la Holmes, care-i ordonase să se întâlnească cu el în Beacon Hill, pierzând, astfel, trenul. Cât de arogant era detectivul de își putea permite să-l plimbe de colo până colo, de parcă nu ar fi fost decât o piesă de șah, incapabil să gândească singur. Mai importante însă erau veștile pe care trebuia să i le dea detectivului, despre profesorul Moriarty și șocanta întrunire a bandiților și anarhiștilor la care el asistase, punându-și viața în pericol. Era exclus să-i împărtășească informațiile acestea într-o scrisoare (presupunând, prin absurd, că ar fi știut unde naiba

se află Holmes) și cu atât mai puțin într-o telegramă.

Asta este, va trebui să se decidă curând. Birjarul dădea semne de nervozitate. La fel și calul lui.

Nu exista decât o singură opțiune logică. Trebuia să scape cât mai repede din coșmarul acesta. Trebuia să ajungă la gară, să se urce în trenul de New York, să se urce la bordul vaporului cu tot cu bagaje și să se instaleze în cabina lui de pe *Spree*. Rațiunea îi spunea insistent că era vremea să se întoarcă în apartamentul lui din De Vere Gardens, unde să scrie piesa care îl va îmbogăți.

– Birjar, spuse el. Du-mă la gara centrală. Repede.

TREI

Luni, 10 aprilie, 3:38 p.m.

Holmes se uită cu ostentație la ceas când birja opri lângă el și un Henry James congestionat la față coborî din ea.

– Ați întârziat aproape opt minute, James, spuse detectivul. Tocmai voiam să-mi văd de treburile mele și să nu vă mai aștept.

James plătise birjarul, iar acum chipul i se făcu și mai roșu.

– Nu cumva să *îndrăzniți* să mă mustrați pentru că am ajuns târziu la acest *rendez-vous!* Mai întâi mă insultați într-o telegramă accesibilă oricui, cerându-mi să vin dacă pot și *chiar dacă nu pot,* tot să vin. Poate că ați încercat să fiți spiritual, domnule Holmes, dar un gentleman care are ceva de comunicat altui gentleman printr-o telegramă nu face glume dintr-acestea. Cât despre cele opt minute întârziere... în primul rând v-aș ruga să vă amintiți că mi-am pierdut ceasul când mă trăgeați după dumneavoastră, în creierii nopții, prin cimitirul Rock Creek și alte locuri mai puțin civilizate; drept care a trebuit să mă bazez pe orologiile publice americane, pe care știe toată lumea că nu te poți baza. Și în cele din urmă, a trebuit să mă grăbesc la Gara Centrală ca să-mi iau bagajele, apoi să străbat tot orașul prin traficul ăsta infernal până la gara North Union. După care a

trebuit să-mi las cufărul și valizele la gara asta, care este al naibii de aglomerată la ora asta, și, ca să găsesc o birjă care să mă aducă până aici, am fost nevoit să mă lupt cu bostonienii, doar cu o treaptă deasupra canibalilor din Mările Sudului pe scara evoluției a lui Darwin. Și nici nu merită să mă obosesc să vă spun ce *planuri importante* mi-ați stricat...

James se întrerupse pentru că Holmes îi zâmbea cu gura până la urechi, fapt care îl înfurie și mai tare.

– Planuri cum ar fi îmbarcarea pe *Spree* mâine-seară? îl întrebă detectivul.

– De unde... cum de puteți să... de unde ați... bolborosi James.

– Vai nouă, îl ironiză Holmes, nici măcar dragul nostru telegraf nu ne asigură dreptul la intimitate, fie că e vorba despre schimbul de mesaje între doi domni ori despre rezervarea unei cabine pe un transatlantic. Rămân documente și copii de documente, ușor accesibile ochiului curios al unuia care se nimerește să intre în oficiul poștal la câteva clipe după cel care a trimis telegrama. Cu atât mai bine este dacă persoana aceasta indiscretă poate să citească cuvintele de-a-ndoaselea, șmecherie pe care eu am dobândit-o încă din copilărie.

James își încrucișă brațele peste piept, deasupra abdomenului său impunător, încercând să-și rețină vorbele și frazele nervoase care-i veniseră în minte la auzul acestei încălcări a intimității sale.

Birja nu plecase încă și Holmes îi strigă vizitiului:

– Am să te rog să ne aștepți aici, dragul meu. Ne întoarcem în vreo cincisprezece minute.

Îi întinse câteva bancnote. Birjarul dădu din cap, duse mâna la pălărie, apoi mută trăsura lângă trotuarul de vizavi.

– Credeți că ce aveți de făcut aici va dura numai cincisprezece minute? șuieră James pe ton scăzut pentru a nu fi auzit de birjar. Adică mi-am pierdut trenul și vaporul spre Anglia pentru o treabă ce va dura doar *cincisprezece minute*?

– Sigur că nu, zise Holmes. Așa cum v-am spus, vom pleca la Chicago în...

Se uită la ceas și continuă:

– ...mai puțin de nouăzeci de minute. Dar problema cu care ne confruntăm acum, după cum puteți vedea și dumneavoastră, este aceea că nu există adresa 426 Bis... pe partea aceasta a străzii avem casa cu numărul 426 și, imediat după ea, casa cu numărul 428.

James oftă, minunându-se de obtuzitatea individului pe care multă lume îl considera un „geniu“.

– Pe Beacon Hill este obiceiul să se construiască câte o cămăruță deasupra anexei unde se ține trăsura proprietarului, explică el. Acestea au adresele cu „bis“ adăugat la numărul casei principale.

– Aha! exclamă Holmes. Am văzut o asemenea anexă la numărul 426.

Și se îndreptă într-acolo pe străduța pietruită.

James îl apucă de mânecă pe detectivul cel înalt.

– Eticheta cere să te mergi pe alee până la camerele de deasupra anexelor. Trebuie să o luăm

pe aici și apoi să facem la stânga ca să găsim intrarea în aleea cu pricina.

– Ce regulă ridicolă, se încruntă Holmes. De ce să ocolim, când clădirea este *chiar acolo*?

Și întinse brațul stâng în direcția respectivă, cu toate că deja casa dispăruse la capătul aleii în pantă.

După ce o luară la stânga pe o altă stradă (cunoscută și aceasta lui James atât din copilărie, cât și din vizitele făcute mai târziu acasă, pe Bolton Street), scriitorul îl apucă de braț pe Holmes și îi șopti:

– Am niște informații foarte importante pentru dumneavoastră, Holmes. Extrem de importante. Mult mai importante decât verificarea unei adrese care precis că se va dovedi un punct mort. Să vă povestesc ce am aflat acum două zile când...

Holmes îi îndepărtă cu blândețe mâna și îi spuse în șoaptă:

– Nu mă îndoiesc că aveți ceva deosebit de important să-mi spuneți, James. Dar fiecare lucru la vremea lui, dragul meu. Mai întâi vom sta de vorbă cu persoana care locuiește la această adresă, apoi vom pleca spre gara North Union și îmi veți putea spune ce aveți de spus în mai multă... tihnă.

În clipa aceea lui James îi veni să facă stânga-mprejur și să plece de acolo. Chipul i se făcu aproape violet de furie și se uită urât în urma lui Holmes. Își promise să nu mai spună nici măcar un singur cuvânt până când detectivul nu-l va ruga frumos să-i împărtășească informațiile acelea deosebit de importante. Ce dacă el, Henry James, cunoștea detaliile planurilor urzite de profesorul Moriarty? Ce dacă aflase despre numeroasele

asasinate și despre revolta anarhiștilor și a bandiților puse la cale pentru întâi mai? Dacă Holmes va continua să se poarte în felul ăsta, al naibii să fie el dacă îi va destăinui aceste informații vitale.

– Cine locuiește în camerele astea de deasupra anexelor? se interesă detectivul, de parcă acesta era cel mai important lucru pentru el. Servitorii?

În primul moment, James se gândi să nu-i răspundă, dar buna sa educație nu-i îngădui această lipsă de politețe.

– Nu. La fel cum este cazul în Anglia, dacă o familie își poate permite să țină servitori, aceștia locuiesc de obicei în casa principală, la mansardă. Practica este ca aceste cămăruțe să se închirieze la un preț foarte mic albilor cultivați, pe care slujbele sau talentele lor i-au adus în pragul sărăciei. Învățătorii, de pildă; sau studenții, deși aceștia sunt considerați îndeobște prea zburdalnici pentru cartierele acestea liniștite... așa că li se cer multe scrisori de referință, firește.

– Firește, repetă Holmes.

Descoperise scara care ducea la camera sau camerele de deasupra grajdului încă folosit (dacă te luai după mirosul puternic de băligar venit de acolo) și urcă nerăbdător treptele două câte două.

Ciocăni de mai multe ori în ușă, dându-i timp lui James să îl ajungă din urmă, gâfâind din greu. Le deschise cu multă prudență o doamnă căruntă, cu cataractă la ochiul drept.

Holmes își scoase jobenul.

– Bună ziua, doamnă. Numele meu este Sherlock Holmes, iar acesta este partenerul meu, domnul

doctor... vă rog să mă scuzați... domnul James. Am venit la dumneavoastră pentru că eu sunt vechi prieten cu domnișoara Irene Adler, căreia dumneavoastră îi trimiteți scrisorile primite la această adresă pe numele „Rebecca Lorne Baxter“ și vreau să vă rog să îmi spuneți unde aș putea să o găsesc.

– Cum ați spus că vă numiți? îl întrebă bătrâna.

– A... Sherlock Holmes, doamnă, răspunse detectivul pe un ton scăzut. Și cu cine am plăcerea?

Femeia cu păr alb, piele albă și cataractă albă ezită înainte de a răspunde:

– Doamna Gaddis.

– Nu cumva ați fost învățătoare, doamnă Gaddis? o întrebă Holmes. Felul în care vă exprimați îmi sugerează că am dreptate.

– Am fost douăzeci și opt de ani la catedră, timp în care am fost apreciată de toată lumea. Însă nu primesc o pensie decentă care să-mi permită să plătesc chiria acestor două cămăruțe de deasupra unui grajd urât mirositor, spuse doamna Gaddis. Dar doamna care îmi plătește câte cinci lire în fiecare lună ca să îi transmit corespondența primită la această adresă nu mi-a pomenit niciodată de dumneavoastră. Așa că mă tem că trebuie să închid, domnule Holmes.

Cât de blând era capabil, detectivul blocă ușa cu piciorul stâng și puse mâna ca din întâmplate pe ușă.

– Nu se poate să nu vă fi lăsat ceva instrucțiuni pentru cazul că voi trece pe aici, se grăbi el să spună. Știu bine cât de glumeață este domnișoara

Adler. Precis v-a lăsat vreo ghicitoare sau vreo întrebare cu ajutorul căreia să mă puteți identifica și să îmi dați adresa.

Doamna Gaddis își miji ochiul cel bun.

– Este adevărat că doamna care mă plătește ca să îi transmit corespondența – și nu am de gând să vă spun la ce adresă și nici dacă sub un alt nume decât cel al doamnei Lorne Baxter, pe care l-ați menționat și dumneavoastră – mi-a spus că s-ar putea să-mi bată într-o bună zi la ușă un gentleman englez cu accent de Yorkshire; și dacă așa se va întâmpla, atunci eu va trebui să-i pun o anumită întrebare ca să mă asigur că este chiar cel care se pretinde a fi.

Holmes își ținuse jobenul în mână, dar acum și-l puse simbolic într-o parte pe părul bine pomădat.

– *Eu* sunt gentlemanul cu pricina, spuse el bucuros, încercând să o înveselească pe mohorâta doamnă Gaddis și astfel să obțină mai multe informații de la ea. Poate v-ați dat deja seama după accentul meu britanic.

– Accentele pot fi copiate la fel cum copiezi un desen, se încruntă doamna Gaddis. Dar vă voi pune întrebarea pe care mi-a încredințat-o binefăcătoarea mea... *dacă* mi-o voi aminti corect.

Lui James parcă îi veni să râdă văzându-l pe Holmes aproape panicat la gândul că încercarea lui de a da de urma Irenei Adler nu va duce nicăieri doar din cauza memoriei istovite a unei bătrâne învățătoare.

Însă vârsta nu-i afectase și mintea în aceeași măsură în care îi deteriorase vederea.

– Iată întrebarea pe care trebuie să o pun vizitatorului din Anglia, spuse doamna Gaddis, dându-le celor doi impresia că o scotea din memorie la fel cum ai scoate un pergament vechi de pe un raft înalt. „Care au fost ultimele cuvinte pe care i le-am adresat atunci când ne-am văzut ultima oară?“

Holmes începu să râdă:

– Ultimele ei cuvinte către mine au fost „Noapte bună, domnule Sherlock Holmes“, răspunse el. Dar nu am recunoscut-o atunci. Eram împreună cu doctorul Watson și tocmai ne descuiam ușa de la casa noastră de pe Baker Street, când a trecut pe lângă noi un tânăr subțirel, cu părul scurt îndesat sub un melon și îmbrăcat cu un raglan prea mare pentru el, căruia îi ridicase mult gulerul ca să nu i se deslușească fața. Atunci mi-a spus ce mi-a spus. Domnișoara Adler este actriță și îi place... sau îi plăcea... să se deghizeze la fel de mult cât îmi place și mie.

– Răspunsul dumneavoastră este corect, spuse doamna Gaddis, fără să renunțe la căutătura încruntată. Stați aici până caut eu biletul pe care am scris adresa la care trebuie să-i reexpediez corespondența.

În minutul cât au așteptat-o, James se uită peste umărul lui Holmes în apartamentul micuț, dar curat și plăcut al bătrânei învățătoare. Doamna Gaddis se întoarse, îi întinse detectivului o bucată de hârtie și spuse:

– Presupun că acum conversația noastră a luat sfârșit, domnule Holmes.

Detectivul ridică un deget, arătându-și dezacordul.

– Nici vorbă, spuse el vesel. Buna-cuviință, ca să nu vorbim despre curtoazie, mă obligă să vă ofer o mică sumă, ca metaforă a aprecierii mele sincere pentru serviciul pe care îl faceți prietenei mele, domnișoara Adler, precum și pentru ajutorul pe care mi l-ați dat ca să o pot găsi.

Doamna Gaddis ridică mâna în semn de protest și clătină din cap. Dar, până să apuce să refuze, Holmes îi întinse o bancnotă de 20$. Și bătrâna doamnă nu mai spuse nimic.

– Profesorii reprezintă clasa profesională cel mai subapreciată și cel mai puțin recompensată, spuse detectivul repede, ignorând încercările nu prea hotărâte ale doamnei de a-i înapoia banii.

Își puse bine jobenul pe cap, se întoarse și coborî tropăind treptele. James dădu din cap spre bătrâna învățătoare, surâzându-i cu prefăcută considerație și se grăbi să-l urmeze pe Holmes.

Odată instalați în birjă și în drum spre gara North Union, James ceru să vadă adresa pe care fosta învățătoare i-o dăduse lui Holmes. Observă că era o adresă din Washington, foarte aproape de Dupont Circle, dacă nu cumva chiar în cartierul acela.

– Așadar nu a părăsit niciodată Washingtonul, murmură scriitorul. Sunt convins că Henry Adams și John Hay au crezut-o plecată în toți acești ani.

– Adams mi-a dat adresa din Beacon Hill, spuse Holmes. În toată perioada asta de aici i-a răspuns ea la scrisori. Este limpede că Irene Adler își expediază scrisoarea din Washington într-un plic pe care scrie adresa din Boston, iar îndatoritoarea doamnă Gaddis o expediază de acolo. Pentru cinci

dolari pe lună cu care își completează banii de chirie.

– Dar sunteți sigur că Rebecca Lorne și Irene Adler sunt... erau... una și aceeași persoană? îl întrebă James.

– Absolut. Și chiar dacă nu aș fi fost, m-a convins „întrebarea de identificare“ cu ultimele cuvinte pe care mi le-a adresat în seara aceea la Londra. Mi se pare că Watson a descris scena în „Scandal în Boemia“. I-a pus povestirii acest titlu absurd pentru că a simțit că trebuie să ascundă cumva identitatea personajului din familia regală a Angliei.

– Mă surprinde că prietenul dumneavoastră nu s-a gândit să-l pună să iasă din scenă, urmărit de un urs [173].

Câteva secunde Holmes se uită la el fără să priceapă ce vrea să spună. Apoi izbucni în hohote stridente de râs, ca un croncănit de cioară. Deși James îl mai auzise râzând, tresărea speriat de fiecare dată.

– Mă rog, mi se pare că aceea a fost prima relatare a cazurilor mele... mai bine zis, *prima povestire despre personajul Sherlock Holmes*... care a apărut în revista *The Strand.*

James o citise cu o săptămână în urmă. O găsise în colecția Clarei Hay cu povestirile lui Holmes. Sau povestirile lui Arthur Conan Doyle... Habar n-avea care descriere se aplica mai bine realității... dacă se putea vorbi despre așa ceva.

– Am bănuit mereu că Irene Adler a rămas în Washington, tocmai spunea Holmes.

– De ce?

Detectivul îi aduse aminte de buchetul de violete albe care apăreau în mod miraculos pe mormântul lui Clover Adams în fiecare an pe șase decembrie.

– Dar înțeleg că nu vă grăbiți să vă întoarceți la Washington ca să vă confruntați cu ea, spuse James.

Birja lor se apropia de gara North Union – ciudat nume pentru o gară situată în extremitatea de *vest* a orașului.

– Nu, admise detectivul. Avem bilete pentru Chicago și multă treabă de făcut acolo. În plus, adresa de lângă Dupont Circle nu-i aparține Irenei Adler. Nu este decât un alt punct mort... chiar ucigător.

James dădu din cap, făcând un semn cu mâna în aer de parcă ar fi vrut să dea deoparte acea discuție încheiată.

– Acum pot să vă povestesc ce am aflat la Washington sâmbăta trecută? întrebă el nerăbdător. Vă asigur că ce am a vă spune este extrem de important.

– Am ajuns la gară și trebuie să ne întâlnim cu cineva aici, spuse Holmes. Mai bine îmi povestiți când vom ajunge în compartimentul nostru de la clasa întâi. Nu vom fi decât noi trei acolo.

– Noi trei? repetă buimăcit James.

PATRU

Luni, 10 aprilie, 4:10 p.m.

Lui Henry James, noua gară din Boston i se părea o celebrare a epocii moderne. Arhitectura era nobilă, iar întreaga configurație mustea de bun-simț: călătorii nu erau obligați să aștepte în frig și umezeală ca în gările mari și mici din Londra. Aici coborai pe o rampă până *înăuntrul* uriașei construcții, iar trenul oprea la un peron încălzit și bine aerisit.

Când ajunseseră în fața gării North Union, James anunțase:

– Trebuie să merg să le cer să-mi transfere bagajele.

Dar Holmes luase toate recipisele de bagaje și-i spusese:

– O să găsesc pe cineva care să facă treaba asta în locul nostru.

Și dispăruse doar pentru câteva clipe în mulțimea care mișuna la intrarea gării.

– Sunteți sigur...? începu James.

Coșmarul lui recurent era că, pe parcursul uneia din aceste aventuri feroviare, îi vor dispărea cufărul sau valizele, mai cu seamă aceea plină cu schițe de povestiri și cu manuscrisele lungi,

corectate și răscorectate ale pieselor sale. Își dădu acum seama cât de fericit ar fi fost să se afle și el, și bagajele sale la bordul lui *Spree*, în largul oceanului.

Holmes îl conduse prin mulțime, pe rampele elegante care coborau spre peronul cu placarde care anunțau că trenul lor spre Chicago urma să plece în cincisprezece minute.

– Ia poftiți, domnu' Holmes, domnu' James, domnilor, se auzi o voce vorbind într-un inconfundabil dialect londonez.

James rămase surprins la vederea unui flăcău scund, slab-scândură, cu un zâmbet dezinvolt și știrb. Era limpede că băiatul acela făcea parte din grupul de „copii ai străzii", cunoscut la Londra încă de dinaintea vremurilor când Charles Dickens scrisese despre ei. Dar tânărul acesta era destul de bine îmbrăcat: costum din tweed, cu haină și vestă pe măsura lui, pantaloni bufanți până la genunchi, ciorapi trei sferturi din lână de calitate și pantofi englezești bine lustruiți. Chiar și șapca, pe care și-o scosese când le arătase căruțul plin cu bagaje, era nouă și bine cusută, cel mai probabil în Scoția.

– Dă recipisele hamalului de lângă vagonul acela și o să ne aranjeze el bagajele cum trebuie, îl instrui Holmes. În compartiment ai să ne aduci doar valiza domnului James, vezi că are inițialele inscripționate pe ea; și servieta mea și caseta mică de culoarea bronzului.

– Se face, șefu', spuse băiatul și se pierdu în mulțime, trăgând după el uriașul căruț încărcat cu bagaje.

– Aveți încredere în copilul acesta ciudat? îl întrebă James.

Holmes îi aruncă un zâmbet enigmatic.

– Mai mult decât vă puteți imagina, James, șopti el. Mai mult decât vă puteți imagina.

Apoi detectivul se duse până la un chioșc din apropiere ca să cumpere niște ziare și reviste. Erau tot în același loc când băiatul se întoarse cu valiza lui James, cele două obiecte personale ale lui Holmes și alte recipise pentru bagaje. Privirea lungă pe care i-o aruncă scriitorului nu era tocmai insolentă, dar nici respectuoasă nu se poate spune că ar fi fost.

– Îmi pare bine să vă văd iarăși, domnule James.

Scriitorul îi auzi bine pronunția: „don' Jemz" și își dădu seama că era în stare să enumere toate străzile din jurul bisericii St. Mary-le-Bow, din Londra, pe unde își făcuse veacul tânărul derbedeu. Și se gândi că, dintre toți hamalii și mesagerii pe care îi întâlniseră în timpul călătoriei, niciunul nu se putea compara cu acest băiat surprinzător de bine îmbrăcat. Plus că era convins că nu-l mai văzuse niciodată *înainte*, așa că îi răspunse cu răceală:

– Nu cred că ne-am mai văzut vreodată, tinere.

Și din nou pe chipul băiatului se lăți zâmbetul acela dezinvolt și fără dinți.

– Ba m-ați văzut și io v-am văzut că mă vedeți, conașu'.

James surâse și el, dar clătină din cap.

– Nu prea cred.

Peronul începuse să se golească, pentru că majoritatea pasagerilor se urcaseră deja în tren

pentru a-și găsi compartimentele. James se afla cam la trei, patru metri depărtare de băiat, când acesta se apropie foarte repede de el – foarte repede și cu o siguranță aproape vecină cu ostilitatea – făcându-l pe scriitor să-și strângă bine bastonul în ambele mâini. Dar tânărul se opri brusc la doi pași de el, își azvârli brațele în sus de parcă s-ar fi bucurat de ceva și, cu o viteză incredibilă, aproape imposibil de urmărit, făcu două tumbe în spate, aterizând în mâini de fiecare dată. Fără să se oprească, făcu apoi un salt peste cap în aer, iar în fracțiunea de secundă de dinainte ca trupul său să se izbească de peron, Holmes îl apucă de picioare, și le petrecu în jurul mijlocului și îl ținu atârnat acolo doar cu mâinile sale puternice.

Detectivul scoase o exclamație ca de jongler, băiatul își apropie palmele, ridicându-și brațele deasupra capului de parcă ar fi vrut să se arunce într-o apă adâncă, nu pe betonul de jos sau pe șinele de tren și, cu o demostrație de forță ce întrecea puterea de înțelegere a lui James, Holmes apucă picioarele băiatului ridicându-l până deasupra umerilor săi. Apoi scoase un alt țipăt (scriitorul pricepu că aceasta era maniera prin care comunicau ciudații acrobați din fața lui) și îl aruncă în aer pe tânăr, îl prinse de glezne și îl ținu cu capul în jos. Se lăsă imediat într-un genunchi, băiatul se sprijini de el ca de o trambulină și făcu un salt cu capul înainte, descriind un arc perfect. Aterizâ ușor chiar în fața lui James.

Numărul acesta de circ zgâlțâi memoria scriitorului.

– Sfinte Dumnezeule... voi doi... voi erați coșarii de pe acoperișul soților Cameron! icni James.

Holmes își strâmbă buzele într-un zâmbet fugar.

– *Dumneavoastră* aveați o frezăportocalie ca a indienilor Mohawk, spuse acuzator scriitorul arătând spre Holmes. Și tu aveai niște *țepi* de păr verde, îi zise el băiatului.

– ’m pare bine că v-o plăcut, conașu’, rânji băiatul.

James continua să clipească nedumerit, aidoma unei șopârle orbite de soare. Se întoarse spre Holmes:

– Dar de ce ați ales numele „Trupa Zburătoare Vernetti“?

– Pe bunica mea din partea mamei o chema Vernet, spuse Holmes, pronunțând numele în franceză, așa cum se cuvenea. Cei din familia Vernet erau artiști. Așa că Trupa Zburătoare Vernetti mi s-a părut numele cel mai potrivit.

– Potrivit pentru *ce?* strigă James. Hay și ceilalți mi-au spus că toată săptămâna aceea doi coșari acrobați curățaseră coșurile casei lui Cabot Lodge, ale lui Don Cameron... pe acoperișul căruia v-am văzut eu... ba chiar și acoperișul lui Hay, unde ați locuit...

– Am avut nevoie de anumite documente, spuse Holmes cu răceală. Scrisori vechi, mai exact, dar și un jurnal al unei anumite doamne. După ce coșarii au așternut ziare pe toată dușumeaua și mobilele din budoarul doamnei cu pricina pentru a le feri de funingine, au încuiat ușa și le-au spus servitorilor să nu intre acolo.

– Dar șemineele din dormitoare sunt foarte mici... începu James.

– Domnule Henry James, spuse Holmes făcând un pas înainte, îmi face o deosebită plăcere să vi-l prezint pe Wiggins al Doilea.

James își aduse aminte de telegrama de la Mycroft, fratele detectivului, pe care o citise pe ascuns: „Wiggins al Doilea a ajuns cu bine astăzi la New York“.

– Ce s-a întâmplat cu Wiggins Întâiul? se pomeni că întreabă aiurea.

– O, a crescut și nu mi-a mai fost de folos, zise Holmes.

– Une mai pui, râse Wiggins al Doilea, că frățâne-meu îi la beci.

– Dar ce a făcut? vru să știe James.

– Păi... cum să vă spui io... pentru Sfânta Treime, domnu', spuse Wiggins al Doilea. A spart geamu', a intrat și s-a opus la arestare. O să zacă colo-șa încă câțiva ani, conașu'.

– Wiggins al Doilea mai răspunde și la numele Moth, care, pronunțat în engleza veche, sună ca „mut“.

– Ăsta mi-s eu, conașu' Jemz, mut ca un pește, completă băiatul.

Un conductor se apropie de ei și îi anunță printr-un nor de abur:

– E vremea să vă urcați în tren, domnilor.

James află cu surprindere că Wiggins al Doilea, Moth, avea propria cușetă la clasa întâi, alături de cea pe care el o împărțea cu Holmes. Dar băiatul rămase în compartimentul lor până când trenul ieși din suburbiile bostoniene și pe lângă geamuri începură să treacă în goană ferme mici și albe, ziduri din piatră și pajiști verzi.

– Păi, io zic să mă duc să văz vagonu' ăla ristorant, cum îi zic yankeii, și să-mi iau o bericică, îi anunță Wiggins al Doilea, deschizând ușa compartimentului.

– Nu vând alcool unui copil, îl descurajă James.

– O, ba pardon, conașu', spuse Moth, jucându-se cu monedele din buzunar. O să-mi deie, pen' că bericica aia io tre' s-o aduc la cei doi domni care au grijă de mine.

Când rămaseră singuri, Holmes se aplecă spre scriitorul care rămăsese înmărmurit pe bancheta de vizavi și îi zise pe un ton scăzut:

– Parcă aveați să-mi spuneți ceva foarte important, James.

Luat prin surprindere, scriitorul avu nevoie de un minut ca să-și aranjeze în minte evenimentele sfârșitului de săptămână, iar apoi începu să le relateze cât mai succint și fără să se poticnească.

– Chiar l-ați văzut pe profesorul Moriarty pe stradă și l-ați urmărit? îl întrerupse Holmes pe un ton stupefiat.

– Da. Exact asta v-am spus!

– Dar de unde ați știut că este Moriarty?

– Pentru că i-am văzut fotografia într-o revistă de matematică și fizică la Biblioteca Congresului, îi ieși porumbelul pe gură lui James. Și a fost fotografiat în Leipzig anul trecut, în 1892, așa că mi-am dat seama că ați mințit de două ori: prima oară ați mințit întreaga lume cu povestea născocită împreună cu doctorul Watson, cum că ați murit și dumneavoastră, și el la Reichenbach Falls; și apoi m-ați mințit pe mine, când mi-ați spus că Moriarty

nu este decât rodul imaginației dumneavoastră... dacă nu mă înșel, exact așa v-ați exprimat. De ce m-ați mințit, Holmes?

Privirea cenușie și calmă a detectivului o susținu pe cea cenușie și furioasă a scriitorului.

– Dacă am denaturat în vreun fel oricât de mic adevărul, am făcut-o doar ca să vă protejez, James, răspunse Holmes.

– *Dacă am denaturat în vreun fel oricât de mic adevărul*, repetă James pe un ton batjocoritor. Aș îndrăzni să spun că nerecunoașterea existenței profesorului Moriarty și a planurilor lui ucigașe și de instaurare a anarhiei în plan mondial este ceva mai mult decât o denaturare *oricât de mică*!

Holmes nu răspunse, mulțumindu-se doar să dea încet din cap, de parcă nu ar fi fost întru totul de acord cu gravitatea actului său de trădare a onoarei, încrederii, prieteniei... iar atitudinea asta îl înfurie și mai mult pe Henry James.

– Profesorul Moriarty este un monstru cu chip omenesc, Holmes! L-am *văzut*! L-am *auzit*! Punea la cale morțile a sute de oameni – polițiștii nebănuitori din zeci de orașe, președintele și vicepreședintele Statelor Unite, Dumnezeu știe cât de mulți martori inocenți – cu tot atât de multă sensibilitate ca aceea a unui om de afaceri care-și anunță angajații că vor începe o nouă campanie de promovare a mărfurilor.

– Foarte bine ziceți, James, spuse detectivul cu un zvâcnet al buzelor. Foarte bine, jos pălăria.

James mârâi adânc. Nu avea deloc dispoziția necesară pentru complimentele domnului Sherlock Holmes.

– Continuați să-mi povestiți ce s-a mai întâmplat în după-amiaza aceea de sâmbătă, vă rog, îl îndemnă Holmes.

Mai târziu, când se uită la ceasul detectivului, James rămase uluit să vadă că povestea lui durase o jumătate de oră. Începuseră să-i ardă ușor obrajii, căci partea despre ascunzătoarea lui de pe grindă și vânătoarea de șobolani a bandiților de sub el o relatase cu mai multe înfloriturі decât folosise vreodată în scrierile sale.

Se pregătise sufletește pentru interogatoriul ce va urma povestirii și se miră să-l audă pe Holmes întrebându-l doar:

– Și cum v-ați simțit?

– Cum m-am *simțit*?

Scriitorul își dădu seama că strigase destul de tare. Se uită cu teamă la ușa închisă a compartimentului și coborâ tonul:

– Vă dau toate informațiile astea, vă spun orele când vor avea loc asasinatele, vă descriu felul în care vor izbucni revoltele bandiților și anarhiștilor și tot ce doriți să aflați este cum m-am *simțit eu?*

– Da, zise calm Holmes. De pildă, atunci când ați crezut că trag în dumneavoastră și detunătura a zguduit grinda pe care erați. Cum v-ați *simțit* atunci, James?

Scriitorul trebui să se oprească un moment. Era perfect conștient de faptul că întrebarea aceasta nu merita vreun răspuns (existau mult prea multe alte întrebări la care avea răspunsurile pregătite, întrebări despre adunarea de criminali și despre planurile profesorului Moriarty), dar înțelese în sinea lui că exact aceeași întrebare îl obsedase în

ultimele două zile. Cum se simțise în timpul acelei întâmplări absurde, cu iz puternic de ireal, cum nu i se mai întâmplase să trăiască vreodată? Înspăimântat? Da, însă nu aceasta fusese emoția cea mai puternică.

– Viu, spuse el într-un târziu. M-am simțit foarte... viu.

Holmes zâmbi cu gura până la urechi, îl bătu ușor pe genunchi, de parcă ilustrul romancier ar fi fost un câine de vânătoare care nu mușcase din fazanul adus în bot, și îi zise:

– Dacă așa stau lucrurile, cred că o să vă placă la nebunie următoarele două săptămâni.

CINCI

Miercuri, 12 aprilie, 8:05 a.m.

De cum ajunse în Haymarket Square, Holmes îl și observă pe inspectorul Bonfield care stătea vizavi, lângă intrarea în alee. Desplaines Street era plină de trăsuri și căruțe, dar și de pietoni. Holmes așteptă o breșă în trafic și traversă în goană. Inspectorul îi strânse entuziasmat mâna încă înainte să se oprească din alergat.

– Mă bucur nespus să vă revăd, domnule Holmes, spuse inspectorul Bonfield.

– Și eu mă bucur, inspectore. Felicitări pentru avansare.

Ultima oară Holmes fusese la Chicago în mai și iunie 1886, când adunase probe pentru procesul intentat anarhiștilor care puseseră la cale revolta din Haymarket Square, în timpul căreia fuseseră uciși opt polițiști și trei civili. La vremea respectivă Bonfield era doar căpitan, dar informațiile furnizate acuzării i-au adus rapid funcția de „inspector“ și conducerea Biroului de Detectivi al Departamentului de Poliție din Chicago. Bonfield fusese apoi detașat la Expoziția Columbiană ca să îi instruiască pe cei două sute de detectivi în civil care cunoșteau chipurile și tehnica de lucru a tuturor hoților de buzunare, tâlharilor și șarlatanilor de pe o rază de șapte state. Membrii nou-înființatei Gărzi Columbiene,

îmbrăcați în uniforme albastru-deschis și purtând, uneori, pelerinele din material roșu și galben, nu aveau la ei decât câte o sabie ornamentală. Însă băieții în civil ai lui Bonfield erau înarmați cu câte un baston gros, două boxuri din alamă și un pistol încărcat pe care îl țineau în buzunarul de la haină.

– Nu meritam promovarea asta, spuse Bonfield, care rămăsese același om calm, rezervat și competent pe care îl cunoscuse Holmes cu șapte ani în urmă. Toate onorurile ar fi trebuit să vă revină dumneavoastră, domnule Holmes.

Detectivul făcu un gest care arăta că nu îl interesau aceste lucruri.

– Și am văzut că s-a făcut un monument care comemorează evenimentele din acel patru mai, spuse Holmes. Cu un polițist de gardă lângă el.

Bonfield dădu din cap.

– Acum se face de gardă douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, domnule Holmes. Pentru că niște vandali – fie anarhiștii, fie unii dintre miile de oameni care au început să-i considere eroi pe aceștia – l-au distrus cu baroasele, au mâzgălit pe el cuvinte obscene, l-au acoperit cu vopsea verde... lipsă totală de respect, ce să vă spun... Așa că am hotărât să-i punem pază permanentă.

Holmes își scoase pipa și începu să o umple. Henry James reușise să îl convingă să folosească o marcă mai scumpă și mai bine mirositoare de tutun pe perioada cât va mai rămâne în America – măcar pentru binele prietenilor lui de aici, dacă nu din alte considerente.

– Nici nu vă trece prin cap ce este programat să se întâmple în cimitirul Waldheim pe patru mai,

spuse Bonfield, mai încruntat decât îl văzuse detectivul vreodată.

– Waldheim, repetă Holmes, aprinzându-și pipa și apoi punând bricheta-unicat în buzunarul de la pantaloni, alături de pistolul de calibrul .38. Parcă acolo au fost înmormântați cei patru anarhiști spânzurați, nu-i așa?

– Așa a fost, răspunse tânărul inspector. Acum este un altar în amintirea „neînfricaților sindicaliști“ care mi-au atacat oamenii acum șapte ani. Vor dezveli un monument ridicat în cinstea ucigașilor, sau „martirilor“ cum le spune presa de stânga. Și se pare că monumentul acela are mai mult de șase metri înălțime, cât are statuia aceasta a celor opt polițiști care au murit atunci. Primele date arată că mai mult de opt mii de oameni vor lua parte la ceremonia organizată de extremiști în cimitirul Waldeheim. Dacă ar fi vorba despre o slujbă comemorativă pentru polițiștii noștri, n-ar veni nici zece persoane.

– Istoria este o mașinărie perversă, spuse Holmes pufăind din pipă. Are nevoie de sânge de martir, real sau inventat, tot așa cum un mecanism are nevoie de ulei.

Inspectorul Bonfield mârâi nemulțumit, observă o pauză în trafic și-i făcu semn lui Holmes să îl urmeze.

– Strada asta a fost asfaltată după procesul care a urmat revoltei, spuse inspectorul. Dar probabil că vă mai amintiți că a fost cam pe aici...

Și pantoful lustruit al lui Bonfield se opri pe un oarecare loc de lângă trotuar.

– ...unde mi-ați arătat crestătura aceea în formă de ou pe care o făcuse prima bombă în pavajul din

lemn de cedru care era la vremea aia. Și...

Bonfield merse mai departe pe stradă.

– Iar *aici* ați observat craterul acela oval unde explodase bomba respectivă. Când ați unit cu sfoară roșie locul de impact cu craterul, am putut demonstra că bomba fusese aruncată din alee, nu dintr-un loc aflat mai la sud de grupul de polițiști, așa cum dorea apărarea să spună că s-ar fi întâmplat.

Inspectorul Bonfield era într-atât de cufundat în amintirea acelei zile, că nu observă căruța mare, trasă de patru cai solizi, apropiindu-se în goană de el. Holmes îl apucă de cot și îl trase pe trotuarul de vizavi de alee.

– Bomba a explodat chiar sub polițistul Mathias Degan, continuă Bonfield, ca în transă. Degan îmi era prieten bun. Schija care l-a omorât nu a fost mai mare decât unghia de la degetul dumneavoastră, domnule Holmes. Mi-a dat-o doctorul care a scos-o din el și o păstrez în birou. Dar i-a retezat lui Mathias artera femurală și a murit din cauza hemoragiei. Chiar acolo a murit, pe dalele din lemn de cedru de pe vremea aia. În brațele mele.

– Am demonstrat că șase dintre cei opt polițiști uciși au fost împușcați de la geamul de acolo, de lângă alee, spuse Holmes, arătând spre fereastra magazinului din colțul aleii cu Desplaines Street.

– Acuzarea a insistat asupra acestui aspect, dar jurații nici nu s-au sinchisit, zise amărât inspectorul Bonfield. Bine măcar că dovezile pe care le-ați adus dumneavoastră, domnule Holmes, au putut demonstra că tâmplarul Rudolph Schnaubelt a fost cel care a aruncat bomba din alee direct în grupul de polițiști.

– Fără putință de tăgadă, întări Holmes. Dar nu ați reușit să-l arestați.

Inspectorul Bonfield ridică mâinile în semn de neputință.

– Cum să-l arestăm dacă nu știm unde este, domnule Holmes? Am avut câteva piste de-a lungul anilor: ba că Schnaubelt e în Pittsburgh, ba că e în Santo Domingo, ba că ar fi murit în California, ba că cerșește pe străzile din Honduras, ba că se lăfăie în lux în Mexic. Fițuica aia socialistă, *Arbeiter-Zeitung*, a publicat la un moment dat o scrisoare despre care susțineau că ar fi primit-o de la Schnaubelt și ziceau că plicul avea ștampila poștei din orașul Christiania, Norvegia. Individul ăsta e o fantomă, domnule Holmes.

– Ba nu, îl contrazise detectivul. Schnaubelt produce utilaje agricole în Buenos Aires și câștigă destul de bine. A ajuns în Argentina la o lună după revolta din Haymarket Square și o duce de minune acolo.

– De ce nu ne-ați dat informația asta?

– Dar i-am trimis în 1887 o telegramă șefului dumneavoastră, comandantul poliției, în care am trecut toate datele acestea, inclusiv adresele lui Schnaubelt de acasă și de la fabrică. Nu am primit răspuns și atunci am trimis o a doua telegramă, cu aceleași informații, la care am adăugat și diferitele nume false pe care le folosea Schnaubelt. Tot niciun răspuns...

Bonfield își scosese chipiul și părea dornic să-și smulgă părul din cap.

Holmes se uită la ceas și își scoase pipa din gură.

– Se face târziu, domnule inspector. Dumneavoastră sunteți omul meu de legătură pentru povestea asta cu inaugurarea. Mai întâi aș vrea să mergem pe ruta pe care va ajunge președintele Cleveland la Expoziție. Apoi mi s-a promis un tur prin Orașul Alb. Dar asta înseamnă că va trebui să galopăm până la hotelul Lexington ca să ajungem la timp.

– O să galopeze caii în locul nostru, spuse inspectorul Bonfield.

Fluieră cu putere și de ei se apropie o trăsură neagră, condusă de un polițist în uniformă. Acesta coborî iute de pe capră ca să le deschidă portiera.

În fața hotelului Lexington, la intersecția dintre 22nd Street și Michigan Avenue, se aflau două trăsuri care îi așteptau pe Bonfield și Holmes. Prima era foarte mare, acoperită și avea trei rânduri de bănci instalate cu fața înainte, plus o a patra banchetă așezată cu invers. Trăsura aceasta era plină cu polițiști în uniformă.

A doua era una deschisă, cu aspect mult mai confortabil, iar vizitiul ei era un individ uriaș, cu ochi albaștri, strălucitori și bărbuță căruntă, tunsă după moda lansată de fostul președinte Ulysses S. Grant. Privind la mâinile lui, Holmes își spuse că avea cam în jur de șaizeci de ani, dar pe chipul lui nu se vedea niciun rid, cu excepția celor de expresie. Purta pantaloni confortabili din cord și ghete uzate, așa cum purtau îndeobște muncitorii, dar vestonul lui de echitație părea destul de scump. Însă atenția ți-o atrăgea pălăria neagră cu boruri largi, pe care și-o dăduse pe spate, ca și cum ar fi vrut să-și bronzeze la soarele de aprilie fruntea albită de iarnă.

Inspectorul Bonfield făcu prezentările:

– Domnule Sherlock Holmes, am onoarea de a vă face cunoștință cu primarul nostru ales, domnul Carter Henry Harrison.

Strângerea de mână a uriașului individ era fermă, fără să fie dureroasă.

– Încântat, sunt absolut încântat că am ocazia să vă cunosc, domnule Holmes! exclamă Harrison.

– Primar ales? se miră Holmes.

– Pe patru aprilie am fost ales pentru al cincilea mandat, dar non-consecutiv, spre marea mea rușine, îi explică Harrison. Însă învestitura va avea loc de-abia în ziua de douăzeci. Iar pentru că domnul primar Washburne are treabă să mă înjure și să-și golească biroul, am profitat de ocazie să vă arăt eu traseul pe care îl vom conduce pe domnul președinte Cleveland.

Apoi, văzând un polițist apropiindu-se de ei, îi șopti lui Bonfield:

– Hopa, uite-l și pe McClaughry.

După însemnele de pe uniformă, Sherlock Holmes înțelese că McClaughry era comandantul poliției din Chicago. Primarul Harrison făcu prezentările, urmate de o altă strângere de mâini, aceasta încă și mai înflăcărată.

– Domnule Holmes, ce bine îmi pare să vă cunosc în sfârșit! exclamă comandantul McClaughry. În vremea când am fost directorul închisorii Joliet din Illinois, m-am ocupat de crearea primului sistem complet de *bertillonage* [174] din America. Cred că îl folosiți și dumneavoastră.

– Sincer să fiu, îl cunosc și îl respect pe monsieur Bertillon și am lucrat cu domnia sa la Paris, dar multe din metodele sale de identificare a criminalilor, lungimea oaselor, lățimea frunții în centimetri și tot restul, sunt destul de greu, dacă nu imposibil de pus în practică. Așa că am ales să mă concentrez aproape exclusiv asupra amprentelor.

– Ahhhhhhhh, oftă comandantul McClaughry, cam descurajat de lipsa de entuziasm a detectivului față de *bertillonage.* Desigur, și noi lucrăm cu seturile de amprente. Cred că deja avem vreo cinci sute. Dumneavoastră aveți propriile seturi, domnule, sau vă bazați pe cele ale Scotland Yard-ului?

– Din păcate, Scotland Yard-ul nu a adoptat încă metoda confruntării amprentelor, spuse Holmes. Însă asistentul meu merge prin închisori și așa ne producem propriile noastre seturi: cu fotografia suspectului pe o parte și amprentele tuturor degetelor și amprenta palmei pe spate. Cred că am cam vreo trei mii de asemenea fișe.

Comandantul McClaughry rămase vizibil surprins la auzul acestei lămuriri.

– Bob, interveni primarul-ales Harrison. Ar cam fi cazul să plecăm. Vino cu noi, dacă vrei. Bonfield poate să meargă cu ceilalți polițiști.

– Nu, am să călătoresc alături de oamenii mei, spuse înțepat McClaughry. Îmi pare extrem, extrem de bine că v-am cunoscut, domnule Holmes. Sper să ne mai întâlnim și să avem vreme să discutăm despre metodele lui Bertillon și despre alte chestiuni de analiză criminalistică.

Comandantul strânse iarăși mâna detectivului și porni spre trăsura arhiplină.

– Urcați lângă mine, domnule Holmes, îl îndemnă Harrison. Bonnie, tu stai în spate cu domnul Drummond. Presupun că îl cunoașteți pe Drummond, domnule Holmes, nu-i așa?

Holmes dădu ușor din cap spre șeful din cadrul serviciilor secrete.

– Sigur că da. Mă bucur să vă revăd, domnule.

Drummond zâmbi și îl salută la rândul lui.

– Bine, să pornim, spuse primarul-ales și mângâie ușor cu biciul spinările celor doi cai.

– Presupun că președintele Cleveland va sta la hotelul Lexington, zise Holmes.

– Da, răspunse Harrison. Are cel mai mare apartament din tot orașul. Dar dacă ar fi fost să-i aleg eu hotelul, aș fi preferat unul de pe o stradă pavată.

Holmes observase deja că porțiunea de pe Michigan Avenue unde se aflau ei acum era mai mult țărână galbenă decât caldarâm.

– Dar o să fie totul bine dacă n-o să plouă în ziua inaugurării, spuse Harrison. Hotelul ăsta a fost construit anul trecut și este cel mai elegant din zona asta, așa că-i logic să-l fi ales tocmai pe el. De aici și până la Expoziție nu se fac mai mult de douăzeci, douăzeci și cinci de minute pe Michigan Avenue.

– Păcat că domnul comandant McClaughry nu a dorit să meargă împreună cu noi, spuse Drummond de pe locul său, din spatele primarului. Trebuie să discutăm măsurile de securitate pe care le vor lua poliția din Chicago și Garda Columbiană.

Harrison chicoti și-și aranjă mai bine borul pălăriei ca să-și ferească ochii de soare.

– Comandantul McClaughry este un om bun. Și adept al reformei în poliție. Mi-a trimis demisia lui chiar în ziua în care am fost ales.

– De ce? vru să știe Holmes.

Harrison zâmbi.

– Pentru că toate lucrurile pe care Bob vrea să le reformeze sunt exact preferatele mele, firește într-o mai mică sau mai mare măsură: jocurile de noroc, mita de partid, consumul de alcool, aventurile cu doamnele nopții.

Holmes își spuse că nu are nevoie să afle mai multe despre politica la nivel local. Deja auzise destule.

– Câți polițiști sunt în Chicago, domnule primar? întrebă el.

– Puțin peste trei mii, răspunse Harrison. Vom avea polițiști călare, în fața și în spatele convoiului, când acesta va porni de la hotelul Lexington, dar am convingerea că în urma noastră vor veni cam la două sute de mii de oameni. Se vor alătura paradei, cum se zice.

– Și *în interiorul* Expoziției sunt peste două mii de Gărzi Columbiene, adăugă Sherlock.

– În uniformă, zise Bonfield. Plus cei două sute de detectivi în civil de care răspund eu, atât în Orașul Alb, cât și în parcul Midway Plaisance, unde ne așteptăm să acționeze hoții de buzunare și toți ceilalți.

– I-ați ales personal pe acești detectivi? întrebă Holmes.

– Personal. Și nu doar din cadrul poliției locale, ci de pe tot teritoriul Statelor Unite, spuse inspectorul Bonfield.

– Ce-mi puteți spune despre agenții dumneavoastră, domnule Drummond?

Interveni din nou primarul Harrison:

– Azi-dimineață, când a apărut domnul Drummond și mi-a spus că lucrează la Trezorerie, m-am gândit că atât mi-a fost. S-au prins că nu mi-am plătit impozitele.

– Va veni și ziua aceea, domnule primar, spuse încet Drummond. Va veni și ziua aceea.

Și către Holmes:

– Vor fi cincizeci și cinci de agenți pe teren atunci când președintele Cleveland va ajunge la Expoziție. Opt dintre ei sunt trăgători excelenți și s-au antrenat cu cea mai nouă pușcă cu lunetă din dotarea armatei. Alți șase vor fi în permanență lângă președinte.

– Sper că sunt înalți, zise Holmes.

– Peste un metru nouăzeci, spuse Drummond. Dar evident că niciunul dintre ei nu va putea sta în fața președintelui când va ține discursul inaugural.

– Câte trăsuri vor fi în cortegiu? întrebă Holmes.

Harrison rânji iarăși.

– Presupun că undeva între douăzeci și douăzeci și cinci de trăsuri. Domnul Cleveland și apropiații săi

vor merge într-un landou [175]. Marii mahări din Chicago au ieșit ca gândacii la soare și vor toți să aibă loc în alaiul președintelui Cleveland. Tot ce știu acum cu certitudine este că eu mă voi afla în ultima trăsură, însă dacă va fi a douăzecea sau a douăzeci și cincea încă nu vă pot spune.

– Dar de ce veți fi în ultima? întrebă Holmes.

– Pentru că pe mine mă vor aplauda și ovaționa cel mai mult mulțimile, spuse Harrison pe un ton de constatare rece, nu de îngâmfare. Și nu vreau să audă președintele Cleveland. S-ar putea să-i rănească sentimentele.

– Landoul are capotă? întrebă Drummond.

– Una pliabilă, spuse inspectorul Bonfield. Va fi strânsă pentru ca toată lumea, inclusiv cei din clădirile mai înalte, să-l poată vedea pe președinte. Bineînțeles, dacă nu va ploua.

– Să ne rugăm să plouă, șopti Drummond ca pentru sine.

– Domnule primar, zise Bonfield, domnul Holmes mi-a spus că știe unde se află Rudolph Schnaubelt... cel care a aruncat bomba în Haymarket Square.

– Nu trebuie să-mi explicați mie cine este Rudolph Schnaubelt, fir-ar el al dracului! mârâi Harrison. Am avut prea multe coșmaruri cu nemernicul ăsta. Unde credeți că este, domnule Holmes?

– Nu cred, știu precis unde este, răspunse detectivul și-i dădu primarului adresele din Buenos Aires.

– Zău? Ia te uite, domnule! exclamă Harrison. Bonnie, poți să-ți trimiți câțiva băieți în Argentina

să prindă vipera asta?

– Nu avem tratat de extrădare cu Argentina, domnule primar.

– La dracu', știu că nu avem, spuse Harrison. Am zis să-l *prindă*. M-am referit la o operațiune secretă. Să-l prindă pe anarhistul ăla ticălos și să-l aducă înapoi la Chicago unde va avea parte de un proces corect și de o execuție publică.

– Ar fi motiv de război dacă am fi descoperiți de autoritățile argentiniene, murmură Bonfield.

– Va fi o zi tare tristă aceea în care Statele Unite ale Americii nu vor reuși să aplice o corecție unei țări insignifiante ca Argentina, spuse Harrison. În regulă, Bonnie, poate că ar fi mai bine să trimitem pe cineva care să-l împuște pe mișel. Poc! Și gata. Și să facă o poză cu cadavrul pentru gazetele din Chicago. Frumos și fără tărăboi.

– Ar fi bine să discutăm despre asta mai încolo, zise Bonfield.

– Mare dreptate ai, râse Harrison. Că doar uite-l lângă mine pe personajul meu preferat și am a-i pune o mie de întrebări. Domnule Holmes, în „Semnul celor patru" vă injectați în brat o soluție cu șapte la sută cocaină atunci când vă simțeați plictisit. Așa a fost în realitate?

– Am renunțat la obiceiul acesta atunci când prietenul meu, doctorul Watson, m-a convins că... oare cum zicea, dragul de el?... că era mai mare efortul decât câștigul.

Detectivul nu vedea ce rost ar fi avut să pomenească despre doza de heroină din dimineața respectivă și nici despre faptul că intenționa să-și

mai administreze încă două doze până la sfârșitul zilei.

– Aha! Bravo! strigă Harrison. Acum spuneți-mi, dacă puteți, firește... și mă refer la aceeași aventură... vi s-a părut că adorabila domnișoară Mary Morstan nutrea oarece sentimente romantice pentru dumneavoastră? Și, pentru că nu i-ați răspuns în același fel, s-a mulțumit să se mărite cu doctorul Watson, doar ca să se afle în preajma dumneavoastră?

Holmes ridică ochii spre cerul senin și oftă. Avea să fie o călătorie foarte lungă.

ȘASE

Miercuri, 12 aprilie, 3:20 p.m.

– Ce aș putea să vă aduc ca să vă fac să vă simțiți mai bine? întrebă Henry James.

– Un pistol cu șase gloanțe, de calibrul .40, ca să-mi zbor creierii, mârâi Samuel Clemens. Sau mai bine, deoarece sunt un laș cinstit, o otravă cu gust de limonadă și care să mă omoare fără dureri.

– Și altceva? insistă James.

Stătea pe scaunul de lângă fereastră, la vreo doi metri de patul unde zăcea Clemens în cămașă de noapte. Noptiera era acoperită cu flacoane cu medicamente și pahare pe jumătate pline cu diverse poțiuni, iar pe celălalt scaun din cameră era un vraf de ziare.

– Un doctor zice că-i doar o gripă mai gravă și în fiecare zi din cele unșpe trecute m-a anunțat că „mâine“ o să mă simt bine și o să mă dau jos din pat, se văicări Clemens printre accese de tuse. Celălalt doctor care m-a consultat zice că-i pneumonie și că la vârsta mea înaintată... de cincizeci și opt de anișori... ar trebui să-mi fac testamentul și să-mi fac măsurătorile pentru coșciug. Mă bate rău gândul să-i bag pe amândoi într-o groapă și să văd care iese viu de acolo.

James zâmbi.

– Da’ cu ce treabă ați venit cu domnul Holmes la hotelul Great Northern? se interesă Clemens, punând în scrumieră trabucul puturos doar pentru a bea un lichid colorat dintr-un pahar înalt; se strâmbă de gustul prost al medicamentului, apoi începu iar să fumeze.

– Holmes l-a ales, răspunse James.

Clemens stătea într-una din camerele de pe colț, cu trei ferestre înalte, iar James le deschisese pe toate pentru a lăsa să intre aerul relativ proaspăt din centrul orașului Chicago. Hotelul se afla pe colțul dintre străzile Jackson și Dearborn: asta era tot ce știa James despre geografia orașului.

– L-a auzit pe recepționer zicându-i unui băiat de serviciu să vă aducă o carafă cu limonadă proaspătă, adăugă el. Așa am aflat că sunteți aici. Și când mi s-a spus că sunteți bolnav, m-am gândit să urc până la dumneavoastră să văd cum vă simțiți.

– Foarte amabil din partea dumneavoastră, spuse Clemens.

Se întrerupse ca să tușească. Sunetul era greu de flegmă și James se retrase mai mult spre aerul proaspăt care intra pe fereastră.

– Și intenționez să plec mâine la New York, domnule James. Iar dacă va trebui să o fac cu picioarele înainte, am să vă rog pe dumneavoastră să-mi duceți coșciugul.

Clemens tuși din nou și luă o altă înghițitură din pahar. Apoi își mai turnă niște lichid colorat dintr-o sticlă de un sfert de litru.

– Acela este un fel de sirop de tuse? se interesă James.

– Un fel de, spuse Clemens și bău iarăși. Este laudanum. Opiu lichid. Un dar al zeilor. Al doilea doctor pe care l-am consultat nu se ferește să-l prescrie cu butoaiele. Până acum doar chestia asta mi-a mai potolit tusea.

Splendid, își spuse James. *Holmes își injectează heroină în fiecare zi, iar Clemens – Mark Twain! – e pe punctul să devină dependent de laudanum.*

– V-ați isprăvit treburile la Chicago? întrebă el. Când ne-am văzut în Hartford, ne-ați spus că trebuia să vă întâlniți aici cu mai multe persoane.

Clemens scoase un fornăit puternic.

– Am trecut pe la toți cei care s-au arătat interesați să investească în mașinăria de cules litere a lui Paige. Dar sunt limitați, James. Limitați și meschini. Mi-au cerut să vadă un prototip funcțional al mașinii. În loc să se gândească cât ar putea să câștige peste investiția făcută, mă înnebunesc de cap cu prejudecățile lor.

– Dar domnul Paige nu are un prototip funcțional?

– Din două în două săptămâni mă tot anunță că are un prototip perfect funcțional, zise Clemens. Dar când dau fuga să-l văd, ori se blochează, ori Paige se hotărăște să-l dezasambleze și să-i aducă cine știe ce îmbunătățiri misterioase. Acum se află la Chicago ca să înființeze o a doua fabrică pentru mașinăria asta infernală, în timp ce prima fabrică nu produce decât modele care funcționează doar câte două minute.

– V-ați întâlnit cu domnul Paige de când ați venit aici?

Clemens bău lung din paharul cu laudanum, apoi și-l umplu la loc.

– A fost foarte drăguț cu mine. De când m-am îmbolnăvit, m-a vizitat de vreo șase ori și de fiecare dată a stat cu orele...

– Și? zise James, când își dădu seama că Sam Clemens privea fix într-un punct al încăperii și nu mai avea de gând să continue.

– Și mai țineți minte, zise el, uitându-se urât pe sub sprâncenele stufoase și albe, cum ziceam eu că Paige ar fi în stare să convingă și peștii să iasă din apă și să meargă cu el la o plimbare?

– Da.

– Ei, de data asta a convins un anume pește să iasă din apă, să se plimbe cu el, să se urce într-un copac și să înceapă să croncăne ca un papagal.

Lui James nu-i veni în minte nicio replică inteligentă, așa că se mulțumi să tacă și să încerce să respire aerul proaspăt în loc de fumul puturos care ieșea din trabucul ieftin al lui Clemens.

– Eu am venit ca să-i pretind lui Paige... nu să-i cer, nu să-l rog cu frumosul, ci să-i *pretind*... continuă Clemens, să-mi înapoieze imediat ultimii treizeci de mii de dolari pe care i-am investit în proiectul lui. Am nevoie de ei. M-am împrumutat de la micuța mea editură ca să bag bani în invenția lui, iar acum împrejurările mă forțează să iau din investiția în mașina de cules litere ca să îmi pot ține editura pe linia de plutire. Așa că am venit să-i pretind, în termeni foarte clari, să-mi înapoieze treizeci de mii de dolari din cei o sută nouăzeci de mii pe care i-am vărsat în groapa lui fără fund.

– Și vi i-a înapoiat? îl întrebă Henry James.

– O, dar i-am mai scris eu încă un cec de cincizeci de mii, bombăni Clemens. Pentru „ultimele

retușuri micuțe“ înainte ca mașina automată de cules litere să lase cu gura căscată lumea editorială și să mă facă pe mine milionar.

Clemens începu să tușească cumplit de tare și, după ce își recăpătă respirația și mai luă o gură de laudanum, adăugă:

– M-am aruncat prea mult de data asta. O să mă omoare Livy.

– Sper să iasă totul bine, spuse James, care toată viața nu investise decât în propriul talent.

– Ia ziceți, pe unde este prietenul dumneavoastră, Sherlock Holmes? vru să știe Clemens.

– Astăzi s-a dus să se întâlnească cu mai multe persoane în Orașul Alb, răspunse James.

– Dumneavoastră ați apucat să vedeți Expoziția?

– Încă nu.

– Oricât de mult îmi doresc, știu că nu am să văd vreodată Orașul Alb, oftă Clemens. Apoi, fără vreun alt preambul: Holmes tot mai crede că s-ar putea să fie un personaj literar?

Luat prin surprindere, James reuși să răspundă:

– Așa mi se pare.

– S-ar putea să aibă dreptate, spuse Clemens.

– De ce spuneți asta, domnule?

– Am citit nuvelele și povestirile din *The Strand*, iar acel Sherlock Holmes din ele mi se pare foarte puțin realist. Plus că aventurile lui dau impresia că sunt forțate.

– Vă amintiți că, atunci când ne-am întâlnit la New York, Holmes a mărturisit că nu-i tocmai bucuros de felul în care doctorul Watson l-a descris și i-a explicat știința deducției, zise James. Poate că povestirile se bazează pe fapte reale, dar este sigur că au fost puse pe hârtie de o minte mediocră.

– M-am tot gândit în săptămânile din urmă, spuse Clemens, și am ajuns să mă îndoiesc că ar exista un „doctor Watson“. Cred că mai degrabă tipul ăla, Conan Doyle, a pus un narator fictiv să relateze niște aventuri fictive ale unui detectiv fictiv.

– Holmes zice că domnul Conan Doyle este agentul și editorul prietenului său, Watson, spuse James. Mai zice că doctorul John Watson nu-și dorește să fie în centrul atenției și tocmai de aceea îi permite lui Doyle să-l reprezinte.

– Dar dacă Holmes este cu *adevărat* un personaj literar și toată povestea asta cu asasinatul nu-i decât o parte dintr-o poveste melodramatică? Dacă totul nu-i decât o invenție? întrebă Clemens, tușind și luând încă o gură de laudanum. Cum rămâne atunci cu noi doi, domnule Henry James?

– Ce vreți să spuneți? se arătă nedumerit James, deși înțelegea perfect unde bate Clemens.

– Asta ar însemna că și *noi* suntem personaje imaginare, zise Clemens, privindu-l îndurerat pe sub sprâncenele-i mițoase. Adică dumneavoastră ați fi un fel de Sancho Panza... sau poate un fel de Boswell... iar eu aș fi doar un respiro comic.

– Niciodată nu aș putea să fiu „Boswell-ul“ lui Holmes, spuse sec James.

– V-ați gândit vreodată la relația pe care v-ați creat-o cu personajele dumneavoastră?

– Nu pricep ce spuneți, zise iar James, înțelegând din nou extrem de bine ce voia să spună umoristul.

– Adică dumneavoastră sunteți Dumnezeu pentru ele, spuse Clemens, exact cum și eu sunt Dumnezeul lumilor mele micuțe populate de personaje imaginare. Dumeavoastră le creați. Dumneavoastră le împingeți să facă actele imaginare pe care le fac. Dumneavoastră hotărâți ce emoții să aibă și când să le aibă. Și tot dumneavoastră decideți când vine vremea să moară. Cu alte cuvinte, așa cum am spus, sunteți Dumnezeu pentru personajele dumneavoastră.

James clătină din cap.

– Personajele mele au propria lor viață, șopti el pe un ton neconvingător.

– Aha! exclamă Clemens.

Dar imediat fu cuprins de o criză de tuse coaptă, urâtă.

– Adică în momentul acesta Isabella Archer [176] își bea ceaiul în Anglia sau Europa?

– Nu, răspunse James. Am vrut să spun că are profunzimi... că personajul Isabella Archer are profunzimi pe care nu le-am explorat.

– Ăsta-i un subterfugiu de scriitor, spuse Clemens, bând lacom din pahar. Nespus de mult ne place să ne închipuim că personajele noastre au o viață proprie... dar nu este așa, James. O știți și dumneavoastră, o știu și eu. Le mișcăm de colo până colo ca pe niște marionete de bâlci. Ați citit vreo carte de-a mea, domnule?

– Nu am avut încă plăcerea aceasta, spuse James, luat prin surprindere de întrebare.

Scriitorii nu obișnuiau să ceară altor scriitori părerea despre scrierile lor. Pur și simplu nu se făcea.

Clemens izbucni în râs.

– Ei bine, eu am încercat să le citesc pe ale dumneavoastră, mărturisi umoristul. Și vă spun acum cu mâna pe inimă, James: lectura prozei dumneavoastră e ca încercarea de a traduce din germana veche. Aveți câte patruzeci și două de vagoane de marfă încărcate cu propoziții subordonate, trase de un grup mic de verbe prăpădite, înghesuite la sfârșitul frazei. Lectura cărților dumneavoastră este ca atunci când vrei să asculți pe cineva ținând un discurs, dar individul respectiv se ceartă cu sine însuși și se întrerupe la fiecare trei cuvinte.

James zâmbi strâmb.

– William, fratele meu, v-ar da dreptate.

– Și totuși... Isabella Archer și alte câteva personaje...

Clemens se întrerupse și se uită iarăși urât la James.

– Măcar știți *de ce* a luat Isabella Archer hotărârea aia al naibii de stupidă și sinucigașă la sfârșitul cărții? Asta a fost intenția dumneavoastră de la bun început, sau personajul a devenit brusc independent și s-a hotărât de capul ei să-și distrugă viața?

James ridică mâinile, cu palmele deschise. Nu avea de gând să discute despre Isabella Archer sau despre oricare alt personaj al său cu americanul acesta amețit de laudanum.

– Ori îți auzi personajele vorbindu-ți în cap, ori nu, spuse ca pentru sine Clemens. Vă aduceți cumva aminte că, acum vreo cinci ani, am publicat o carte intitulată *Aventurile lui Huckleberry Finn*?

– Da, mi-aduc aminte, zise James.

Clemens se uită la el și spuse încet:

– Luni bune... ba nu, ani buni, am tot auzit vocea lui Huck în capul meu, la fel de clar cum o aud pe cea a iubitei mele Livy când mă cheamă la masă. Huck era cu mine când mă duceam la culcare și el mă aștepta să mă trezesc dimineața. Și apoi... aproape de finalul poveștii, când coboară ultima oară de pe plută și prietenul lui Huck, sclavul Jim, este capturat... Huck m-a părăsit pur și simplu. A plecat spre teritoriile necolonizate de la vest de Mississippi și nu m-a luat cu el. Nu i-am mai putut auzi vocea, nu m-am mai putut uita la lume prin ochii lui. Am rămas doar un simplu om care înșira cuvinte pe hârtie.

– Și ce ați făcut? îl întrebă James, fără să arate cât de mult îl interesa subiectul și răspunsul pe care îl va primi.

Clemens își umezi buzele.

– L-am adus pe Tom Sawyer din cartea *lui*, l-am readus pe Huck la statutul de personaj secundar și superficial pe care îl avusese în cartea despre Tom Sawyer și astfel cea mai importantă carte pe care am scris-o vreodată s-a transformat într-o altă cărticică pentru tineret, spuse Clemens. Cu toate șotiile și coincidențele și cu uite-ce-băieți-cuminți-suntem-noi și cu Tom ăsta care lua toate deciziile, personaj care *nici nu ar fi trebuit să apară în carte*.

– Neplăcută situație, spuse încet James. Sunt convins că ni se întâmplă tuturor atunci când

scriem un anumit roman.

Clemens scutură din cap.

– Romanul *Robert Elsmere* l-ați citit?

– Am auzit de el, dar nu am avut încă plăcerea să-l citesc, răspunse James.

– A făcut destulă vâlvă acum vreo cinci ani, spuse Clemens. E scris de doamna Humphry Ward. Pledează pentru un creștinism mai degrabă bazat pe considerente sociale, pe grija față de aproapele nostru decât pe Scriptură și teologie. Cu ocazia asta doamna Ward a reușit să-și facă o sumedenie de dușmani acerbi.

Clemens se întrerupse ca să mai tușească și să expectoreze puțin. Apoi continuă:

– Am copiat un pasaj din cartea aceasta prea lungă și uneori prea deprimantă și am să v-o spun și dumneavoastră pentru că are legătură cu discuția noastră. Doamna Ward a scris așa... și vă asigur că-mi amintesc perfect... „Nu pot concepe un Dumnezeu care să fie cel mai mare conspirator împotriva propriei Sale creații.“

– Nu mi se pare o opinie prea radicală, comentă James.

Clemens îi răspunse cu asprime:

– Dar nu înțelegeți, James? *Noi* suntem Dumnezeu pentru lumile și personajele create de noi. Și uneltim în permanență împotriva lor. Le omorâm, le maltratăm și le rănim; le facem să-și piardă speranțele și pe cei dragi. În fiecare zi conspirăm împotriva personajelor noastre. Însă în cartea cu Huck Finn m-am speriat, James. N-am mai auzit vocea lui Huck și m-am speriat. Sau poate...

probabil... a fost invers: l-am iubit atât de mult pe Huckleberry Finn că nu am mai fost în stare să uneltesc împotriva lui așa cum ar fi trebuit să o fac. Dacă vocea lui Huck ar fi rămas cu mine, dacă eu aș mai fi avut curaj să o ascult, atunci negrul Jim ar fi fost prins și vândut ca sclav chiar în fața ochilor lui Huck și în ciuda eforturilor lui de a-l salva... sau, în cel mai rău caz, aș fi avut bunul simț și compasiunea să-i omor și pe Jim, și pe Huck... orice, dar nu să îl aduc pe Tom Sawyer în poveste și să o transform într-o *cărticică pentru tineret*.

Clemens aproape scuipă ultimele trei cuvinte.

– Ce-are a face toată povestea asta cu posibilul caracter fictiv al lui Sherlock Holmes? îl întrebă James tăios.

Detesta autocompătimirea scriitorilor și nu suporta să-i vadă cum își plâng de milă.

Clemens izbucni în râs și hohoti îndelung, până îl apucă iarăși tusea.

– Nu înțelegeți, James? Dumneavoastră și cu mine suntem personaje secundare în povestirea asta despre Marele Detectiv. Viețile noastre mărunte, morțile noastre nu înseamnă nimic pentru Scriitorul-Dumnezeu, indiferent cine o fi nemernicul ăla.

– Dar dumneavoastră aveți idee cine ar putea fi acest Scriitor-Dumnezeu? întrebă James. Eu m-am gândit la chestiunea asta. Conan Doyle nu ar folosi niciodată contemporani în viață ca personaje în povestirile sale... cu siguranță că nu le-ar da numele reale și nici nu i-ar face atât de ușor de recunoscut. Holmes mi-a spus că Watson a fost nevoit să-i schimbe identitatea Prințului de Wales în una dintre povestiri. L-a făcut Regele Boemiei.

– Dar nu trebuie neapărat să fie vorba despre Conan Doyle, zise tărăgănat Clemens, care terminase laudanumul din sticlă și își simțea capul greu. Aproape sigur este cineva mai îngust la minte, cu mai puțin talent decât dumneavoastră, poate chiar și decât mine, categoric mai puțin talentat decât Arthur Conan Doyle, fapt care spune multe. Și s-ar putea să mai scrie încă treizeci de ani de acum înainte, sau cincizeci, sau o sută.

– Ei bine, spuse James încercând să pară liniștit, în ciuda amărăciunii care-i apăsa inima, asta înseamnă că oamenii vor mai auzi despre noi peste treizeci sau o sută de ani.

Se lăsă o tăcere adâncă, întreruptă doar de zgomotul stins al străzii aflate cu treisprezece etaje mai jos și de respirația hârâită, plină de flegmă a lui Clemens.

– Dar dacă noi *suntem* doar niște construcții literare, introduse ca să-i ținem companie personajului Sherlock Holmes, ce ar trebui să facem în continuare? întrebă James într-un final.

Clemens izbucni într-un râs chinuit.

– Eu plec mâine la New York. Dacă mă simt în stare, am să mă opresc la Elmira. Probabil că nu voi avea putere să asist la parada corăbiilor de la sfârșitul săptămânii, dar mi-aș da bucuros două degete de la picior ca să o pot vedea. Nu, domnule, dacă Dumnezeul care a scris povestea asta... așa netalentat și amator cum este... vrea să-l omoare pe personajul Sam Clemens, atunci va trebui să o facă în spatele scenei, așa cum l-a ucis Shakespeare pe Falstaff.

Și eu trebuie să plec, își zise James. *Ca să-mi recapăt independența. Ca să mă regăsesc.*

– Ce faceți mâine? îl întrebă Clemens.

– Holmes zice că vrea să mă ducă să vizitez Orașul Alb.

– Bucurați-vă și pentru mine, zise umoristul.

– Am să trec pe la dumneavoastră după ce mă întorc de la Expoziție, spuse James. Să văd dacă aveți nevoie de ceva.

– I-ați putea cere recepționerului... ăla mic cu buză de iepure... să-i zică doctorului că mai vreau o butelcă de laudanum, spuse Clemens. Și un pai.

James făcu un semn că a înțeles.

– Cât despre vizita pe care ziceți că mi-o veți face mâine, continuă Samuel Clemens, nu-i nevoie să vă osteniți. Într-un fel sau altul, voi fi fost scos din povestea asta până atunci.

ȘAPTE

Vineri, 14 aprilie, 10:06 a.m.

Cu toate că dimineața era cenușie, rece și cerul prevestea ploaie, Holmes închiriase un landou deschis care să îi ducă la Expoziție. Prevăzător, James își luase umbrela. Detectivul își pusese la gât fularul roșu pe care îl purta ori de câte ori temperatura scădea sub douăzeci de grade. Vizitiul stătea pe capră încotoșmănat în haine groase de lână.

Pe cât de volubil fusese Holmes cu o zi în urmă, în timpul turului cu vaporașul, pe atât de tăcut era astăzi. Când James îl întrebă dacă mai fusese cu trăsura până la Expoziție, detectivul îi răspunse că îl dusese miercuri primarul.

– Cum este primarul Harrison? vru să știe James.

– Guraliv, zise Holmes.

După câteva clipe, când nu se auzi decât zgomotul făcut de copitele cailor și de celelalte trăsuri de pe stradă, se hotărî să adauge:

– Și surprinzător de simpatic. Aproape sigur că este corupt, dar foarte iubit de alegători.

– Astăzi ce trebuie să facem? întrebă James.

– Trebuie să vedem unde s-ar putea ascunde Lucan Adler ca să tragă în președinte, răspunse Holmes

foarte încet, aproape în șoaptă.

– Eu nu sunt familiarizat cu modul de a gândi al asasinilor, șuieră scriitorul.

– Nu face nimic, spuse Homes pe ton normal. M-am gândit că veți dori să vizitați Expoziția, de vreme ce mâine plecați din Chicago.

– Plecăm mâine?

– *Dumneavoastră* plecați, spuse detectivul, aruncându-și capătul fularului peste umăr.

Drumul spre zona de sud a orașului i se păru interminabil lui James, deși își dădea seama că durase mai puțin de jumătate de oră.

– Acesta este traseul pe care va merge președintele Cleveland la Expoziție? șopti James.

Holmes încuviință.

Scriitorul se uită la clădiri, la acoperișuri, la alei.

– După mintea mea, un asasin s-ar putea ascunde oriunde.

– Poliția din Chicago va trimite peste o mie de oameni pe traseu, pentru ca lumea să nu se înghesuie pe lângă trăsura președintelui, zise Holmes *sotto voce*. Alte sute vor veni în urma cortegiului, pentru că primarul Harrison crede că peste două sute de mii de oameni vor dori să meargă după trăsuri cel puțin o parte din drum.

Detectivul se apropie de urechea lui James și adăugă:

– Dar nu contează niciuna dintre măsurile astea de securitate. Lucan Adler nu are de ce să dorească să

se apropie de președinte. Va folosi o pușcă, nu un pistol. Probabil una cu rază mare de acțiune.

Pe James îl șocă informația aceasta.

– Ultimii doi președinți asasinați în secolul nostru au fost împușcați de aproape cu un pistol, șopti el.

Holmes dădu din cap.

– Știu. Dar Lucan Adler va folosi o pușcă. Și nu trebuie să ne facem probleme din cauza traseului până la Expoziție sau prin interiorul ei.

– Nu? se arătă nedumerit James. De ce nu?

– Pe Lucan Adler îl doare exact în cot de cauza anarhiștilor, spuse Holmes. S-a dat de partea lor pentru că îl plătesc bine. Unicul lui scop în viață este să ucidă. Și, cu cât distanța dintre el și victimă este mai mare, cu atât se simte mai bine. În ultimii doi ani a ucis așa unsprezece demnitari străini.

– Dar cu siguranță că acum nu va reuși să o facă! strigă James.

Din haina de tweed, detectivul scoase o bucată mică de hârtie pe care era o listă de nume și țări.

– Sfinte Dumnezeule, exclamă James după ce aruncă o privire la ea.

– În 1888 Maiestatea Sa, regina Victoria, a scăpat în ultima clipă de gloanțele trase de Adler și Sebastian Moran, zise Holmes. Și la vremea respectivă Lucan era doar un copil. Acum nu mai lucrează împreună cu Moran. Iar toate asasinatele pe care le vedeți pe lista asta le-a comis singur-singurel.

James rămase fără glas.

Intrară pe terenurile Expoziției pe poarta de nord-vest. Doi membri ai Gărzii Columbiene, ieșind în evidență cu uniformele lor din pânză albastră, verificară cu atenție scrisorile de acreditare prezentate de Holmes, apoi îi lăsară să intre.

Parcul Midway Plaisance se întindea în fața lor pe aproape doi kilometri. James observă indicatoare care îi anunțau că se aflau pe Avenue of Nations. Mai demult, când scriitorul auzise prima oară de Midway Plaisance, își imaginase că parcul acela nu putea fi diferit de bâlciurile copilăriei sale. Poate puțin mai mare. Dar uite, acolo era de fapt un parc de distracții mare cât un orășel de provincie.

Tocmai treceau pe lângă o baracă din bușteni care-i stârni nedumerirea lui James.

– Asta-i baraca temutului Sitting Bull, îl lămuri Holmes. Din nefericire pentru toată lumea, armata l-a ucis acum trei ani pe Sitting Bull, așa că directorul Expoziției, domnul Burnham, l-a adus pe Rain-in-the-Face, o altă căpetenie indiană, să-i țină locul atunci când nu joacă în spectacolele trupei lui Buffalo Bill. Rain-in-the-Face pretinde că el personal l-a omorât pe generalul Custer și indienii Sioux nu-l contrazic.

James se uită la bărbații îmbrăcați în haine groase din piele și păr de animal. Probabil că mureau de cald chiar dacă ziua era atât de rece.

– Aceștia sunt oamenii din Lapland, de lângă Polul Nord, spuse Holmes. Dumnezeu să-i ajute în iulie.

Pe lângă ei trecură câțiva negri, îmbrăcați doar cu niște frunze petrecute în jurul taliei.

– Canibali, explică Holmes. Din Dahomey [177].

– Ce treabă au canibalii cu Expoziția Columbiană? întrebă James.

– Este o expoziție mondială, îi răspunse detectivul. Daniel Burnham încearcă să aducă întreaga lume acasă la un milion de americani care nu-și vor permite niciodată să călătorească prin ea.

– Ce fel de om este Burnham? se interesă scriitorul.

– Este un bărbat chipeș. Impunător. Activ. Și ambițios. Foarte, foarte ambițios.

– Presupun că așa și trebuie să fii ca să reușești să ridici un asemenea complex într-un timp atât de scurt. Deși mi se pare departe de a fi gata.

– Aveți dreptate, nu va fi terminat până pe întâi mai, spuse Holmes. Însă, cu excepția Roții lui Ferris, la care se mai lucrează, totul va fi curat și aranjat și va da *senzația* că este gata. Echipele lui Burnham lucrează zi și noapte.

Prin fața trăsurii lor traversă un bărbat ducând un struț de o lesă scurtă.

– California, anunță detectivul, fără să-l lămurească pe James.

– Sfinte Hristoase, exclamă scriitorul când trecură pe lângă un loc ce semăna perfect cu un cătun austriac, cu tot cu case de piatră, turnuri și hanuri.

– După deschiderea Expoziției, aici se va putea bea o halbă de bere și se va putea mânca un șnițel bun, zise Holmes.

James observă o zonă întinsă, dar pustie, la intrarea căreia era un panou pe care scria cu litere groase: PARCUL BALONULUI CAPTIV.

– Cum poate fi ținut captiv un balon? întrebă el.

– Cu ajutorul funiilor, răspunse detectivul.

Ajunseseră în mijlocul parcului Midway și James văzu cât de mare avea să fie Roata domnului Ferris. Era terminată doar o jumătate din structura ce va avea înălțimea finală de optzeci de metri, dar axul din oțel de la capătul jumătății de schelet metalic era gros cât un arbore sequoia. Șantierul era împrejmuit cu un gard de protecție, făcut din lemn. Pe nepusă masă, unul dintre muncitorii aflați la nivelurile superioare scoase un strigăt și începu să coboare din grindă în grindă, aidoma unei creaturi arboricole. Când ajunse la înălțimea de doi metri a gardului de protecție, sări pe acesta ca pe o trambulină și ateriză chiar lângă landoul lui Holmes.

Șocat, James îl recunoscu pe Wiggins al Doilea, tânărul Moth, îmbrăcat la fel ca ceilalți oțelari și tâmplari ce lucrau de zor la Roata Ferris. În prima lor noapte petrecută la Chicago, băiatul dormise pe un pat de campanie în camera lui Holmes. James nu îl mai văzuse de atunci. Și nici nu se mai gândise la el.

– ’Neața bună, domnilor, îi salută Wiggins.

– Salutare, Moth, spuse Holmes. Bag de seamă că ți-ai găsit o slujbă.

Moth rânji cu gura până la urechi:

– Chiar așa, conașu’ ’omz. Și pă leafă întreagă. Că când don’ maistru zice: „Moth ăsta-i slab ca un avorton“, conașu’ Ferris, care-l priveghea pă

priveghetor zice: „Io l-am văzt cum să cațără, Baines. Nu-i avorton, îi maimuță; și-i mai zdravăn decât mulți din oamenii tăi. Dă-i de lucru la scheletul metalic. Avem nevoie de maimuțe.“ Și mi-o dat. A, că uitai să vă zic! Nu mi se mai zice Moth acu’. Mi se zice Țică, de la „Maimuțică“.

– Și îți place numele ăsta? îl întrebă James, aplecându-se puțin ca să poată vedea mai bine băiatul aflat lângă Holmes.

Băiatul zâmbi iarăși.

– Mor după el, conașu’ Jemz. Vezi mata, tipii ăia durii de pe străzile din Londra îmi ziceau „Moth“, da’ așa cum se zicea în vechime, adică ieșea „Mut“. Și mereu am fost „mut“ în fața lor și nu mi-a plăcut deloc-deloc. Deși tre’ să vă spui că îmi plăcea de mine cum vorbeam când eram „mut“.

– Și cum vorbeai? vru să știe James.

Din nou zâmbetul larg și știrb.

– Uite cum: că maistru’ meu, domnu’ ’iggins ne întreabă când suntem cu toții în pauza dă masă, zice: „Cum să fac io să-i intru pă sub fuste la italianca asta care stă în aceeași casă cu mine, da’ nu mă bagă-n seamă?“ Și nu zice nimenea nimic, că don’ ’iggins e iute la mânie, așa să știți dumneavoastră, da’ mă trezesc io să-i răspund și-i zic: „Domnu’ ’iggins, coane’, tre’ să-ncepi să cânți ușurel o melodie, să-i bați ritmu’ cu picioarele, să-ți dai ochii peste cap, să cânți cu simțire, oftând din notă-n notă, ca din gât, pricepi matale, ca și cum te-neci d-atâta amor, și după aia să cânți și pă nas, ca și cum ai prizat prea mult amor, și-n toată vremea asta să stai cu pălăria p-o sprânceană, cu brațele încrucișate peste vesta de sărbătoare pă care ai avut de grijă să ți-o pui pă matale, arătând ca un epure la frigare; ori, dacă vrei să stai cu

mâinile în buzunare ai să arăți ca un nene dintr-un tablou d-al franțujilor... da' ăl mai important lucru, coane... vezi să nu te-ntinzi prea mult... cântă nițel și tai-o d-acolo. Că vezi matale, asta le place la cucoane să auză și complimentele le face să se deie în fapt... deși e și unele care se dau în fapt și fără șmecherii d-astea... da' dacă faci cum îți zic io acu' o să crești în ochii la doamna... pricepi? Și cu asta închei ce-am avut să-ți zic", zic io.

Holmes își dădu capul pe spate și scoase iar hăhăitul lui ascuțit. James rămase cu gura căscată, neștiind cum să reacționeze.

– Ai să ajungi departe, Moth... pardon, Țică, spuse detectivul, întinzându-i o bancnotă de zece dolari.

– Mulțam-fain, conașule, spuse băiatul, îndesând banii în bască, și nădăjduiesc că nu vă e cu supărare că n-o să mă întorc în Anglia pen' că vreau să-mi caut norocu' acilea-șa și să mă fac american.

– Nu-mi este deloc cu supărare, râse Holmes. Mi-a făcut plăcere să colaborez cu tine pe vremea când te numeai Wiggins al Doilea de pe Baker Street, dar a venit momentul să te faci cunoscut în lume.

– Conu' Ferris zice că o să mai facă Roți de-astea, spuse băiatul. Deși io zic că alelalte o să fie mai mici. Dacă o să vază că mă descurc aici, poate o să mă ia cu echipa lui și în alte state, chiar și în alte țări.

– Așa să fie, Țică, zise detectivul, făcând semn vizitiului să pornească mai departe.

Apoi se întoarse și-i strigă băiatului.

– Dacă vei avea vreodată nevoie de ceva, orice, știi unde să mă găsești.

Băiatul zâmbi și dădu din cap:

– Știu, conașu' 'omz. Și o să te caut. Dumnezeu să te aibă-n paza Lui, conașu' Sherlock 'omz.

Merseră mai departe, trecând pe lângă un sat algerian, în care femei acoperite din cap până în picioare îi urmăriră curioase din spatele vălurilor. După aceea pe lângă un drum pustiu, despre care Holmes a spus că într-o săptămână va fi o stradă din Cairo, gemând de egipteni adevărați.

James se hotărî să dea glas nedumeririi care îl frământa:

– Băiatul parcă a citat din „Zadarnicile chinuri ale dragostei" a lui Shakespeare. De unde, Doamne, iartă-mă, a auzit Wiggins vorbele alea?

– Obișnuiesc să-mi duc la teatru băieții care promit, spuse Holmes. Cred că dacă s-ar fi născut în circumstanțe mai fericite mulți dintre ei ar fi putut ajunge membri ai Parlamentului. Însă adevărul este că sunt prea inteligenți și prea onești pentru politică.

James căzu pe gânduri, aproape fără să-i pese de uriașa grădină zoologică pe lângă care treceau acum și de miasmele înecăcioase care veneau dinspre ea. Auzi un leu urlând și un hipopotam scoțând sunete de hipopotam. Dar nu ridică ochii. Mai la vest de ei mulțimea ovaționa trupa lui Buffalo Bill care își începuse de săptămâni bune reprezentațiile și care atrăgea un public numeros.

Trăsura coti la dreapta și se pomeniră într-o zonă cu clădiri impunătoare, printre care se vedeau o mulțime de canale, lagune, poduri și heleștee. Cel mai mare lac se afla la stânga lor, cu Insula Împădurită în mijloc. Șirul de clădiri foarte mari

din dreapta îi amintiră lui James de stâncile albe din Dover.

– Am intrat în mod oficial în Oraașul Alb, îl anunță Holmes. Clădirea pe lângă care trecem acum este Casa Femeilor.

James nu reuși să spună nimic. Își dădu seama că rămăsese mut de uimire în fața splendorii, dimensiunilor și alcătuirea Orașului Alb, pe care mai devreme îl socotise doar un „simplu parc de distracții“. Avea sentimentul că a pășit într-un viitor mai curat, mai alb, mai sigur și mai normal.

– Mai avem doar un kilometru până la Casa Administrației, în fața căreia va vorbi președintele dumneavoastră, spuse Holmes foarte încet ca să nu fie auzit de vizitiu. De aici înainte orice loc reprezintă o posibilă ascunzătoare a asasinului.

Sprijinindu-se în umbrelă ca într-un baston, James se întoarse să-l privească pe bărbatul de lângă el. Ochii detectivului străluceau de exaltare.

– Și am nevoie de ajutorul dumneavoastră ca să aflu de unde vrea Lucan Adler să-și ducă la îndeplinire planul ucigaș din ziua de întâi mai.

OPT

Vineri, 14 aprilie, 10:42 a.m.

Călătoria lor se încheie în fața Casei Administrației, care era de fapt un pătrat cu latura de douăzeci și cinci de metri, pe care se sprijinea o enormă cupolă octogonală, cu nervuri. Splendid realizată, construcția aceasta se afla la loc de onoare în Orașul Alb, la jumătatea distanței dintre intrarea principală de la vest (unde ajungeau trenurile) și cea de la est (pe unde veneau vizitatorii sosiți cu vaporașul). În jurul Casei Administrației era o piațetă pavată având o suprafață de vreo jumătate de hectar; la est însă se afla Marele Lac, care ajungea până la coloane; la nord era Casa Minelor și Electricității, de unde se zăreau Laguna și Insula Împădurită. Spre sud-est era un zid înalt format din fațadele altor clădiri: Anexa, Sala Mașinilor și Casa Agriculturii, mărginite doar de Canalul de Sud, cu podurile lui grațioase și aleile bine luminate.

Când Holmes și James coborâră din trăsură în fața intrării de est a Casei Administrației, doi bărbați se apropiară de ei.

– Domnule James, spuse detectivul, permiteți-mi să vă fac cunoștință cu domnul colonel Edmund Rice, comandantul Gărzii Columbiene și șeful securității pe întreaga Expoziție.

James strânse mâna colonelului. Holmes îi spusese că Edmund Rice fusese decorat cu Medalia de Onoare pentru că, în urmă cu treizeci de ani, la Gettysburg, nu numai că respinsese atacul generalului confederat Pickett, dar fusese foarte grav rănit în timpul contraatacului. Rice era un bărbat scund și îndesat, cu început pronunțat de chelie și o mustață magnifică. Părea în permanență supărat, dar James își va da curând seama că impresia aceasta nu era tocmai corectă. Om extrem de serios, colonelul Rice putea fi uneori incredibil de amuzant și spiritual.

Bărbatul celălalt, un individ înalt, slab și elegant îmbrăcat, era domnul Andrew L. Drummond, de la Serviciul Secret.

– Dumnezeule sfinte! exclamă James. Habar n-am avut că Statele Unite au și ele o agenție de spioni care se numește tot „Serviciul Secret“, ca în Marea Britanie.

Drummond surâse și îi spuse că el era comandantul diviziei din cadrul Trezoreriei.

– Mulți dintre oamenii noștri sunt foarte bine pregătiți în domeniul securității, adăugă el, inclusiv al protecției efective a personalităților, așa că dăm și noi o mână de ajutor în timpul vizitei pe care președintele o va face la Expoziție.

– Începem? întrebă Holmes.

– Ce să începem? se neliniști James, care avu brusc sentimentul că era într-un loc nepotrivit, împreună cu niște oameni în compania cărora nu ar fi trebuit să se afle, punând la cale lucruri dezagreabile.

– Să descoperim locul pe care și l-ar putea alege Lucan Adler pentru asasinarea președintelui pe

întâi mai, răspunse Holmes.

– Vreți să spuneți să încercăm să ghicim locul de unde ar putea încerca să o facă, zise James.

Holmes îi aruncă o privire de gheață.

– Ar fi trebuit să vă intre deja în cap, James, îi spuse el sec. Eu nu *ghicesc* niciodată.

Pe treptele care duceau la cea mai înaltă dintre cele două promenade ale Casei Administrației, Drummond atinse ușor brațul scriitorului și se opri. James se opri și el.

– Aș vrea să vă spun, domnule James, în caz că nu voi mai avea o altă ocazie, șopti el, că, după părerea mea, dumneavoastră sunteți cel mai bun scriitor în viață, un scriitor de geniu, da, iar *Portretul unei doamne* este capodopera secolului al nouăsprezecelea.

James se auzi murmurând ca de la mare depărtare:

– Foarte amabil... foarte amabil din partea dumneavoastră...

Și porniră iar să urce treptele spre promenada de sus. Când ieșiră din nou la aer, James își dădu seama că-i dispăruse indispoziția care-l chinuise întreaga dimineață.

Îngerii pe care îi văzuse prin telescopul lui Holmes erau uriași. La fel și lămpile. Coloane care susțineau lămpile trebuie să fi avut în jur de cinci metri înălțime. Dar aripile câtorva îngeri din grupurile statuare se ridicau peste ele.

Când Drummond făcu un comentariu politicos cu privire la statuile acelea, colonelul Edmund Rice

își scoase dintre buze trabucul scurt, niciodată aprins, și spuse:

– Ai naibii îngeri. A fost mai greu să-i urcăm până aici decât să câștigăm la Vicksburg. Chingile unuia s-au rupt, îngerul a căzut de la zece metri, s-a izbit de pământul înghețat și s-a făcut praf.

Cei patru bărbați se apropiară de balustrada dinspre est a promenadei suspendate.

– Acolo jos, spuse colonelul Rice, arătând cu degetul, va fi platforma de pe care va vorbi președintele. Doar cincizeci de persoane vor avea permisiunea noastră să se urce alături de el. Și... Drummond... domnul Burnham este de acord ca doi dintre agenții dumneavoastră să stea și ei acolo cât va dura discursul inaugural. Unul lângă președinte și celălalt *în spatele* lui.

– Glonțul nu va veni *din spate*, șopti Drummond.

– Din considerente de securitate, vom închide aceste două promenade suspendate și, dacă sunteți și dumneavoastră de acord, domnule Holmes... telegrama primită de domnul Burnham și de mine ne cere să vă urmăm sfatul ori de câte ori este posibil, numai Dumnezeu înțelege de ce... dar, dacă sunteți de acord, vom închide promenadele de pe toate clădirile înalte în linie dreaptă cu locul de unde va vorbi președintele.

– La care clădiri vă referiți, domnule colonel? vru să știe Holmes.

Comandantul Gărzii Columbiene, doar în cămașă și pantaloni cu bretele în ziua care dădea semne că avea să se încălzească, arătă spre dreapta cu chiștocul de trabuc.

– Latura de est a Sălii Mașinilor de acolo.

Trabucul se mișcă spre stânga.

– Casa Agriculturii de lângă ea.

Acum trabucul indică locul din fața lor.

– Intrarea cu coloane are propria promenadă, pe care o vom închide de asemenea pe perioada ceremoniei.

Trabucul făcu iar la stânga.

– Monstruozitatea aceea care se numește Casa Meșteșugurilor și Artelor Liberale are o promenadă lungă, foarte lungă, aproape la fel de lungă cât e Marele Lac.

Arătă tot spre stânga, la una dintre clădirile foarte mari, din care nu se vedea decât o parte.

– Latura de est a Casei Electricității este singura care se află în linie dreaptă cu podiumul vorbitorilor.

– Să nu uităm străzile, spuse Drummond.

– Foarte corect, îl aprobă colonelul Rice. Uitați-vă acum și bucurați-vă că nu vedeți decât o sută de muncitori aici, pentru că în Ziua Deschiderii vor fi cel puțin o sută de mii de oameni înghesuiți în piațeta asta.

– Trăgătorul nu poate sta în mijlocul mulțimii, zise Drummond. Ultimele două asasinate de care am avut parte s-au comis cu pistolul de la mică distanță.

– Adevărat, spuse Holmes. Lincoln a fost ucis cu un pistol de la mai puțin de un metru, iar pe președintele Garfield l-a împușcat Guiteau în spate, tot de la distanță mică.

– Cu un revolver englezesc, Webley&Son, completă Drummond.

– Așa este, zise detectivul. Excelentă armă. Bunul meu prieten, doctorul John Watson, are un asemenea revolver.

– Să presupunem că ipoteticul dumneavoastră asasin de pe întâi mai... începu colonelul Rice.

– Nu este nimic ipotetic cu privire la Lucan Adler, domnule colonel, îl întrerupse Holmes.

– Cum spuneți dumneavoastră. Atunci să presupunem că așa-zisul dumneavoastră asasin va alege un loc suficient de înalt și suficient de stabil și suficient de izolat de unde să-și poată folosi pușca. Un asemenea loc se găsește la una din ferestrele de la etajele superioare sau pe una dintre promenade. Vă propun să cercetăm cele patru clădiri și galeria cu coloane, mergând în sens contrar acelor de ceasornic și începând cu Sala Mașinilor din dreapta.

– Excelentă idee, domnule colonel, spuse Holmes.

Acoperișul Sălii Mașinilor era tot numai cupole și arce și avea prea multe zorzoane de Renaștere spaniolă pentru gustul lui James. După părerea lui, pe care nu i-o ceruse nimeni și pe care el nu și-o exprimă cu glas tare, orice trăgător care se respectă ar fi murit otrăvit de prostul-gust al ornamentațiilor înainte de a apuca să tragă primul foc. Colonelul Rice, Drummond și Holmes se uitau cu atenție la logia de la nivelul primului etaj – o galerie care se întindea pe toată lungimea laturii de est a clădirii, de la locul unde avea să se țină parada și până în partea de est a Casei Administrației, unde se vor afla președintele și însoțitorii săi; și apoi spre vest, către terenul și mai întins din fața Gării.

– Pe veranda asta ar putea intra o mie de oameni, spuse Drummond ca pentru sine.

– Ba mai mulți, spuse colonelul Rice. Dacă se înghesuie câte zece sau cincisprezece între coloanele corintice, în logie ar putea încăpea cu ușurință cinci mii de persoane.

– Nițeluș cam aglomerat și incomod chiar și pentru un trăgător de elită, comentă Holmes.

– „Incomod“? interveni James.

Detectivul îi adresă unul dintre zâmbetele lui imperceptibile.

Porniră către Lacul Michigan. Colonelul Rice îi conduse mai întâi la Casa Agriculturii, o clădire impunătoare, în stil arhitectonic roman, cu aproape cincizeci de mii de metri pătrați suprafață utilă. Le arătă statuia aurită a Dianei, operă a lui Augustus Saint-Gaudens, care împodobea cupola Casei. Zeița vânătorii stătea într-un picior, cu arcul încordat.

– Ar fi trebuit să fie pusă pe acoperișul acelei săli noi din New York pe care au botezat-o Madison Square Garden, mârâi Rice, dar e al dracului de mare. Măcar aici o folosim pe post de giruetă.

Înainte de a intra în clădire, James se uită uluit la zecile de moriști de vânt, de toate formele și dimensiunile și făcute din diverse materiale (lemn, fier, oțel) care umpleau o bucată de teren de la marginea Lagunei.

– Armata asta de mori de vânt s-ar dovedi prea numeroasă chiar și pentru Don Quijote, spuse James.

Ceilalți trei îl priviră fără expresie.

– Dacă vă este cumva foame, domnilor, le spuse colonelul Rice în timp ce urcau la etaj, vă anunț că am primit din partea Canadei zece mii de kilograme de brânză ca să le expunem în Casa Agriculturii. Deocamdată o ținem în butoaiele metalice în care ne-a fost adusă. Canadienii ne-au povestit că, pentru producerea acestei cantități, a fost nevoie de o mie șase sute de lăptărese care au muls zece mii de vaci și au obținut o sută de mii de litri de lapte.

– Fascinantă informație, comentă Holmes care, spre deosebire de James, urca relaxat și fără să gâfâie șirul interminabil de trepte. Iar acum că am aflat-o, mi-o voi elimina din memorie.

Lui James vorbele detectivului îi sunară ca o figură de stil, dar colonelul Rice se opri și îl întrebă:

– Chiar puteți face asta, domnule? Vă puteți șterge diferite lucruri din memorie?

– Sunt *obligat* să o fac, răspunse foarte serios Holmes.

– De ce? nu înțelese colonelul.

– M-am născut cu ceea ce experții numesc „memorie fotografică“, începu să explice detectivul. Spre ghinionul meu îmi amintesc absolut totul. Dați-mi o pagină de revistă și, după ce doar îmi voi arunca ochii asupra ei, îmi voi aminti toate cuvintele, virgulele și punctele de acolo. Odată am încercat să explic partenerului meu, doctorul Watson, că mintea omului poate fi comparată cu podul unei case, iar cineva cu profesiune atât de strictă cum este a mea trebuie să aibă mare grijă ce anume depozitează acolo. Dacă sunt convins că anumite informații nu au cum să-mi fie de folos în munca mea... de pildă faptul că soarele *nu* se rotește în jurul Pământului, sau

aceste detalii absolut impresionante despre brânza canadiană... mi le șterg pur și simplu din memorie.

– Vi le ștergeți? îl întrebă James, cu mirare și scepticism în voce.

– Îmi imaginez că am un buton roșu pe care îl apăs în mintea mea și amintirea respectivă dispare, spuse Holmes. Dacă nu aș face așa, creierul meu ar fi un talmeș-balmeș de mărunțișuri inutile, nu acest motor bine reglat pentru deducție pe care îl folosesc acum.

– Buton de ștergere, repetă colonelul Rice, clătinând din cap. Acum pot să zic că le-am auzit pe toate.

NOUĂ

Vineri, 14 aprilie, 2:45 p.m.

Domnul Drummond, Holmes, James și colonelul au făcut turul etajelor superioare ale Casei Agriculturii, al galeriei cu coloane de la intrarea dinspre est, al uriașei Case a Meșteșugurilor și Artelor Liberale și a promenadei sudice de pe Casa Electricității. Apoi au luat o gustare în cortul ce servea drept cantină pentru muncitori.

De-abia în colțul de nord-est al Casei Agriculturii, Holmes păru interesat de stâlpul de la capătul promenadei înguste. De stâlpul acela era prins un cablu mai lung de o sută de metri, care mergea până la un indicator luminos, cam de doi metri înălțime, aflat la zece metri de dig.

– Cablul ăsta are vreun rost? întrebă Holmes. Ancorează Casa Agriculturii ca să n-o ia vântul?

Colonelul Rice mușcă din capătul trabuculi și rânji.

– Mai este unul la fel în colțul de sud-est al Casei Meșteșugurilor și Artelor Liberale. Cineva a avut ideea genială să atârne de cablurile astea steagurile tuturor națiunilor participante la Expoziție, pentru ca vizitatorii de pe vaporașe să le vadă de la distanță și să se simtă primiți cu brațele deschise.

– Înseamnă că urmează să aducă steagurile, nu-i așa? întrebă detectivul.

Rice clătină din cap.

– Au încercat, dar frângiile n-au ținut și vântul a suflat la mama naibii steagurile, așa că au abandonat ideea. Dar nu au apucat încă să demonteze cablurile.

– Cel de acolo e prea aproape de balize sau stâlpi de iluminat sau ce or fi ăia, zise Drummond. Nu-i un pericol pentru ambarcațiunile mai mici?

Rice clătină iarăși din cap.

– Balizele alea au rolul de ține la distanță chiar și cele mai mici ambarcațiuni. Tot fundul apei până la balize este plin cu bucăți mari de piatră și beton care au fost aruncate acolo când am ridicat digul. Vă dați seama că și o bărcuță s-ar face praf dacă ar trece pe acolo.

James era profund impresionat de coloanele corintice ale galeriei și de marele arc de triumf pe sub care aveau să intre vizitatorii veniți la Expoziție pe calea apei.

– Galeria leagă clădirea cazinoului de la capătul estacadei din sud cu sala de spectacole de la nord, zise colonelul Rice. Patruzeci și șapte de coloane gigantice... câte una pentru fiecare stat și teritoriu. Acolo sus este o altă promenadă, la care se poate ajunge doar pe scara din capătul sudic.

– Atunci haideți să ne bucurăm și noi de priveliștea aceasta, spuse Holmes.

Promenada de deasupra galeriei cu patruzeci și șapte de coloane oferea o priveliște superbă asupra Orașului Alb și Lacului Michigan; iar centrul ei era

aliniat perfect cu locul din fața Casei Administrației unde președintele urma să-și țină discursul inaugural.

– Ce distanță credeți că este până acolo, domnule colonel? îl întrebă Holmes.

Rice miji ochii, încercând să estimeze.

– Aproximativ patru sute optzeci de metri. Cu siguranță nu mai mult de cinci sute.

– Evident că e prea departe ca să tragi cu pușca de aici în președinte și să fii sigur că ai să-l nimerești, interveni Henry James.

Rice, Drummond și Holmes făcură un schimb de priviri.

– Cele mai bune dintre puștile moderne din dotarea armatei pot lovi o țintă aflată la nouă sute de metri depărtare, spuse încet colonelul, după ce își scosese trabucul din gură ca dovadă de respect față de o asemenea realizare.

Apoi Rice se întoarse spre detectiv.

– Știți ce fel de armă va folosi acest Lucan Adler?

– Da, răspunse Holmes, așa credem. Din toamna trecută și până acum a asasinat patru personalități europene extrem de influente și în fiecare caz a folosit o pușcă Mauser model 1893, foarte probabil prevăzută cu o lunetă care poate mări până la de douăzeci de ori ținta. Cu toate că nu lasă în urmă tuburi goale de cartușe, victimele lui par a fi fost ucise cu gloanțe de șapte milimetri, fără ramă. Acest model de Mauser, vândut încă de la începutul toamnei trecute în Spania și folosit de trupele spaniole din Cuba, are închizător cilindric rotativ și încărcător cu cinci gloanțe.

Colonelul Rice se strâmbă puțin.

– Nu mă pricep la Mausere, cu atât mai puțin la modelul acesta nou. Se întâmplă să știți și viteza cu care iese glonțul pe țeavă?

– Cam două sute cincisprezece metri pe secundă, răspunse Holmes.

– Și raza de acțiune?

– Puțin peste o mie opt sute cincizeci de metri. Cred că o mie nouă sute șaizeci este distanța exactă.

Toate informațiile acestea îl lăsară rece pe James, însă se pare că îl afectară aproape visceral pe colonelul Rice. Îndesatul domn nu doar că-și scoase trabucul molfăit din gură, dar își dădu jos melonul ponosit și își frecă apăsat chelia.

– Doamne, Dumnezeule, șopti el. Dacă am fi avut o asemenea pușcă la Gettysburg...

Holmes încuviință.

– Ați fi putut lovi ținte individuale de îndată ce soldații confederați au ieșit din spatele copacilor aflați la mai bine de un kilometru și jumătate depărtare. Și ați fi putut trage cinci focuri, fără să fiți nevoiți să reîncărcați.

Rice oftă prelung.

– Mă rog, nu prea are importanță. Suspectul dumneavoastră va dori să se apropie cât mai mult de ținta lui.

– De ce? nu înțelese James. Dacă poate trage în orice de la distanță de un kilometru și jumătate?

Rice zâmbi.

– Omu’ nu-i o țintă din hârtie, zise el.

James simți că era intenționat neglijentă exprimarea acestui bărbat, ajuns la sfârșitul războiului în funcția de general de brigadă.

– Dacă un om merge cu viteză medie de trei kilometri pe oră, continuă colonelul Rice, asta înseamnă că va face cam o jumătate de metru în timpul necesar glonțului să ajungă până la el.

Arătă spre Casa Administrației, aflată la vest de ei, în capătul Lagunei.

– Va rata cu siguranță. Acum, firește că președintele Cleveland va sta nemișcat și cu fața încoace, dar, din cauza distanței mari, trăgătorul cu lunetă va trebui să țintească mai sus cu vreo patruzeci și cinci de centimetri.

– Nu pricep, recunoscu James.

Agentul Drummond întinse mâinile, cuprinzând zona din fața Casei Administrației, unde avea să se afle ținta.

– Asta înseamnă, domnule James, spuse el încet, că, pentru a-l împușca pe președinte în piept... pieptul unei persoane fiind ținta cea mai mare... Lucan Adler va trebui să țintească mai sus cu patruzeci și cinci de centimetri... cam în fruntea președintelui.

– Credeam că-i mai bine să tragi în cap, se pomeni că spune James, îngrozindu-se și el de cuvintele care-i ieșiseră din gură.

Îi explică Rice:

– Capetele ni se mișcă mai mult decât ne închipuim noi, mai cu seamă atunci când ținem un

discurs. Centrul trupului este cea mai sigură țintă.

Tăcură toți pentru o clipă infernal de lungă, îngrozitor de sinistră. Într-un final Rice spuse:

– Ce ziceți? Facem turul Casei Meșteșugurilor și a Electricității, luăm apoi o gustare mică și terminăm cu toată treaba asta?

Fără un cuvânt, Holmes, Drummond și James coborâră în spatele lui de pe promenada de deasupra coloanelor.

Casa Meșteșugurilor și Artelor Liberale era de departe cea mai vastă și mai impunătoare dintre toate clădirile vizitate. Înăuntru era un haos de nedescris în ziua aceea; însă, dacă te uitai cu atenție, observai că era un haos foarte bine controlat. Mii și mii de exponate erau scoase din lăzi, asamblate și pregătite pentru vizionare. În partea cealaltă a uriașei săli, James zări un telescop ce părea înalt de vreo douăzeci de metri.

– Să fi văzut sala asta când era goală, spuse colonelul Rice în vreme ce așteptau ascensorul fabricat de Otis-Hale.

Deocamdată cabina părea suspendată între grinzile din fier cam la șaizeci de metri deasupra lor.

– Am inaugurat-o anul trecut, la sfârșitul lui octombrie, continuă Rice. Suprafața sălii are treisprezece hectare și atunci au intrat aici mai mult de o sută patruzeci de mii de locuitori ai orașului Chicago. Tâmplarii au făcut o platformă pe care au stat cinci mii de personalități locale. Și primarul Harrison, fost primar la vremea respectivă, a avut un loc pe platformă, dar nu a urcat acolo, ci a preferat să strângă mâinile tuturor celor o sută patruzeci și ceva de mii de participanți. Și era o zi al naibii de friguroasă...

ziceai c-o să crape pietrele, nu alta. Bărbații au stat cu paltoanele pe ei și cu pălăriile pe cap, iar femeile încercau să-și vâre obrajii în gulerele din blană și nu-și scoteau mâinile din manșoanele de nurcă decât atunci când voiau să fluture batistele albe în ritmul muzicii. Unde mai pui că ceremonia a fost una al dracului de *lungă*. Cam după un ceas jumate am auzit zgomot ca de armată care se apropie în marș și mi-am dat seama că băteau oamenii din picioare ca să se încălzească. Îți ieșeau aburi din gură și din nas și vă jur că după prima jumătate de oră se formaseră niște norișori sub grinzile alea ce susțineau tavanul doar de la respirația noastră.

– Dar discursurile s-au putut *auzi*? vru să știe James.

– Doar de vreo zece dintre cei de pe platformă și cei din primul rând, răspunse colonelul Rice. Locul e atât de mare și are așa un ecou puternic că organizatorii mi-au cerut să le pun la dispoziție câțiva care să semnalizeze cu fanioanele atunci când era momentul să cânte orchestra de cinci sute de instrumentiști și corul de cinci mii de persoane.

– A ieșit ceva interesant din toată nebunia aia? întrebă curios Drummond.

– Ce să zic..., începu Rice. Un individ care scoate o revistă pentru copii a scris un jurământ de credință pe care Biroul pentru Educație l-a trimis la toate școlile din țară, cerându-le ca toți plozii lor să-l citească, aducând astfel „un omagiu națiunii lor“ în ziua aceea de douăzeci și unu octombrie, dedicată devoțiunii.

– Un jurământ de credință? nu pricepu James.

– Nu-mi aduc aminte decât începututl, spuse Rice. Suna cam așa: „Jur credință Steaguluui meu și

Republicii pe care el o reprezintă..."

– Nu mi se pare că-i în spiritul american să obligi copiii de școală să recite un jurământ național, zise James.

– Nu, îl aprobă Holmes. E mai degrabă german. Foarte german.

Drumul cu ascensorul până pe promenada de sus a constituit o supriză neașteptată pentru Henry James. L-a lăsat literalmente fără suflare. Liftul de mare viteză construit de Compania Otis-Hale era o cabină simplă, deschisă în trei laturi; și urca atât de iute printre brâurile de lumini și platforme că bietul călător avea sentimentul că i se așază o greutate pe cap și i se înmoaie genunchii. Când au ajuns sus și ușile s-au deschis spre promenadă, James avu un moment de ezitare, neștiind dacă se mai poate ține pe picioare.

– Liftul ăsta ar trebui să fie o atracție în sine, murmură scriitorul când își recăpătă suflul.

– Sunt convins că așa va fi, zise Rice.

– Eu nu cred că mi-aș dori să mai merg încă o dată cu el, spuse Drummond.

Promenada de pe Casa Meșteșugurilor și Artelor Liberale purta numele Puntea de Observație și se întindea de jur împrejurul uriașei clădiri. Nu era prevăzută cu o balustradă din piatră sau ipsos, ci cu un gard din sârmă, accentuând astfel senzația amețitoare a înălțimii. Priveliștile erau uluitoare. James își spuse că, dacă domnul Ferris își va termina vreodată Roata cea mare, vizitatorii aflați pe această Punte de Observație se vor afla la cel mai înalt nivel al ei.

Cum era firesc, pe Holmes, Drummond și Rice îi interesau doar acele locuri de pe Punte care ar fi permis unui dement să împuște un președinte de la mare distanță.

– În trei colțuri ale Punții se află câte un proiector uriaș, spuse detectivul ca pentru sine.

– Da, domnule, îi răspunse Rice, deși nu fusese întrebat. Sunt făcute în Germania și au o putere nemaipomenită. Vor fi folosite în timpul nopții la luminarea clădirilor, fântânilor, a Insulei Împădurite și a altor locuri. Unul singur dintre proiectoarele astea depistează un iepure aflat la mai mult de un kilometru depărtare.

Fiecare proiector german era așezat pe câte un soclu cu suprafața de 0,5 metri pătrați și înălțimea de 0,8 metri. Metalul din care era făcut fusese acoperit cu email negru.

Ajunseseră acum în colțul de sud-vest al Punții de Observație, de unde se vedea cel mai bine Casa Administrației și locul unde se va afla președintele Cleveland peste două săptămâni și câteva zile.

Holmes se așeză pe vine, le arătă un lacăt de pe latura soclului și îl întrebă pe Rice:

– Se întâmplă cumva să aveți cheia de aici, domnule colonel?

Rice rânji iar în jurul trabucului.

– De două ore mă tot auziți zăngănind la orice mișcare pe care o fac. Am la mine cheile tuturor locurilor din Expoziție.

Și scoase din buzunar o cheie micuță cu care deschise compartimentul din soclul proiectorului.

Holmes se întinse pe burtă ca să se uite înăuntru. Drummond îl imită, însă James refuză să-și murdărească hainele, așa că se ghemui cât putu el de bine și privi peste umărul detectivului. În locașul din soclu se vedeau câteva cabluri izolate care treceau prin podea și câteva bare metalice de susținere. Atâta tot. Era clar că acel cub din oțel negru era doar un simplu postament pentru proiectorul greu, de aproape doi metri înălțime.

– Vă mulțumesc, domnule colonel, spuse Holmes ridicându-se de jos și ștergându-și de praf pantalonii și haina. Să mergem acum în colțul de sud-est.

Dispăruseră deja toți norii posomorâți din timpul dimineții și cei patru bărbați se sprijiniră de gardul metalic ca să se bucure de soarele primăvăratic.

– De aici i-ar fi și mai greu să tragă, constată Drummond. Sunt o sută de metri în plus până la țintă față de cât ar fi din colțul de sud-vest.

– Foarte corect, zise detectivul. Și i-ar fi dificil să-și mențină pușca fixă pe gardul ăsta scund. Dar dacă s-ar urca pe soclul proiectorului....

Și, fără să se întoarcă, arătă cu bastonul în spate.

– ...și-ar putea sprijini arma pe marginea proiectorului.

– Ce lungime are Mauserul 1893? întrebă Rice.

– Un metru și douăzeci, zâmbi subțire Holmes. Dacă nu punem la socoteală și baioneta.

Dintre toate clădirile inspectate, pe James îl impresionă cel mai mult Casa Electricității. Promenada ei era sinuoasă, încântătoare; și de

acolo se puteau vedea lagunele cu podurile lor grațioase. De asemenea, din latura de sud-est se putea vedea fațada Casei Administrației. La intrare era o statuie masivă și elegantă a lui Benjamin Franklin.

Pe Holmes îl interesă mai puțin promenada și mai mult cele opt turle din colțurile clădirii.

– Sunt scări pe care publicul poate urca până acolo? întrebă Drummond.

– Desigur, răspunse colonelul. Turlele astea au câte cincizeci și unu de metri înălțime și arcadele din vârful lor oferă una dintre cele mai frumoase priveliști.

De la balconul turlei aflate cel mai aproape de Casa Administrației, Holmes întinse bastonul.

– O lovitură ușor din lateral, dar cât își va ține discursul președintele nu va fi flancat de agenții Serviciului Secret și de nimeni altcineva. Iar ceilalți demnitari vor sta pe scaune, da?

– Da, spuse colonelul Rice.

– Mai puțin de o sută de metri, zise Holmes.

– Da, confirmă colonelul Rice.

Și cu asta se termină turul Casei Electricității. După o gustare rapidă luată în cortul încălzit de soare, Holmes spuse:

– Scuzați-ne puțin, domnule James.

Și se retrase într-o parte cu domnul Drummond și colonelul Rice. Au discutat vreo cincisprezece minute, timp în care scriitorul mai bău încă o

ceașcă cu cafea. Apoi Drummond se apropie de James și îi spuse:

– Sunt nespus de încântat că am avut onoarea să vă cunosc, domnule James. Dacă ne vom mai întâlni vreodată, sper că nu mă veți considera prea îndrăzneț dacă voi aduce câteva romane pe care să-mi dați un autograf. Ar constitui mândria colecției mele de cărți și o moștenire prețioasă pentru copiii mei.

– Firește, firește, spuse James.

Drummond îi strânse mâna, înclină ușor capul și plecă din cantina improvizată. James observă că Holmes și Rice terminaseră de vorbit, așa că se îndreptă către ei.

Detectivul tocmai voia să-și ia rămas-bun de la colonel, când acesta îi zise:

– Despre un singur lucru nu m-ați întrebat, domnule Holmes.

– Și anume?

– Indiferent de unde acest Lucan Adler al dumneavoastră ar trage în președinte, rămâne problema modului în care va încerca să părăsească Expoziția. Așa cum v-am spus, în cazul unui asemenea eveniment cumplit cum este asasinarea președintelui, Garda Columbiană va închide imediat toate porțile. Avem linii telefonice instalate la fiecare ieșire. Nu va mai pleca nicio ambarcațiune de la chei. Și atunci? Trăgătorul dumneavoastră este cumva un sinucigaș? Vrea să devină un martir al anarhismului?

– Nici vorbă, zise Holmes. Lucan Adler nu a executat niciodată un asasinat fără să aibă pregătit un plan ingenios de scăpare.

Colonelul arătă spre bulevardul întins de-a lungul Lagunei.

– Putem închide căile de acces la promenade și turnuri, așa cum ne-ați cerut, dar locul unde va avea loc parada și toate străzile laterale vor fi pline cu peste o sută de mii de oameni cuprinși de panică. Niciunul dintre ei nu va ieși de aici fără să fie verificat de poliție sau de Garda mea Columbiană.

– Este cam dificil să descoperim care va fi calea lui de scăpare, nu-i așa, domnule colonel?

Și, cu aceste cuvinte, detectivul dădu ușor din cap, își atinse borul pălăriei și plecă.

Henry James își luă repede rămas-bun de la colonelul Rice și se grăbi să-l ajungă din urmă pe Holmes pe străzile Orașului Alb, pline cu lăzi mari, moloz, paie și mii de muncitori.

ZECE

Sâmbătă, 15 aprilie, 8:30 a.m.

Ziua în care Henry James a împlinit cincizeci de ani a fost exact așa cum și-ar fi imaginat-o el dacă ar fi scris o povestire profund patetică: rece, pustie... oribilă.

Mare parte din noapte James nu reușise să doarmă, luptându-se cu o stare de vomă care-l trimisese în graba mare de trei ori la toaletă înainte ca lumina tulbure a zorilor să apară la ferestrele camerei sale de hotel. Avea bilet pentru trenul de ora 9 a.m. spre New York și, când predă cheia recepționerului, află că Sam Clemens plecase deja de două zile, iar domnul Holmes părăsise hotelul „foarte, foarte devreme“.

Ploaia, care fusese doar o amenințare în urmă cu o zi, se revărsa acum din ceruri rece și nemiloasă. Aerul înghețat ce părea a vesti apropierea iernii era mai potrivit lunii noiembrie decât mijlocului lui aprilie. Chiar și portarii eleganți se ascundeau sub umbrele și aruncau priviri posomorâte la cerul întunecat.

În după-amiaza când se întorsese cu Holmes din ciudata vizită la Expoziția Columbiană, James descoperise cu surprindere că îl așteptau două telegrame.

Prima era din partea lui Henry Adams:

UN LA MULTI ANI PUȚIN PREMATUR HARRY STOP ȘTIU CĂ DE-ABIA AȘTEPȚI SĂ TE ÎNTORCI LA LONDRA ȘI LA EXCEPȚIONALA TA OPERĂ DAR SPER DIN SUFLET CĂ VEI REVENI LA WASHINGTON ȘI VEI STA LA MINE ATUNCI CÂND ÎȚI TERMINI TREBURILE STOP SUNTEM PRIETENI VECHI HARRY ȘI ÎMI PERMIT SĂ TE ROG ÎN NUMELE IUBITEI NOASTRE CLOVER SĂ MĂ BUCURI CU COMPANIA TA ÎN URMĂTOARELE DOUĂ SĂPTĂMÂNI STOP LA MULȚI ANI DRAGUL MEU PRIETEN

James rămase uluit. Habar nu avea cum aflase Adams că era în Chicago, cu atât mai puțin *unde* anume stătea el în Chicago. Plus că știa foarte bine că era neobișnuit din partea lui Adams să îl invite să locuiască la el. De la moartea lui Clover foarte puțini musafiri rămăseseră în casa lui peste noapte.

A doua telegramă era de la soții Hay:

LA MULȚI FOARTE MULȚI ANI HARRY STOP ȘTIM CĂ S-AR PUTEA SĂ-ȚI SĂRBĂTOREȘTI PE DRUM ACEASTĂ ZI MINUNATĂ DAR CLARA ȘI CU MINE SPERĂM DIN TOT SUFLETUL CĂ VEI ACCEPTA INVITAȚIA LUI ADAMS ȘI TE VEI ÎNTOARCE SĂ MAI STAI PUȚIN LA WASHINGTON ÎNAINTE DE ÎNAPOIEREA LA LONDRA STOP AVEM ATÂT DE MULTE SĂ-ȚI SPUNEM – DOAR CÂND VOM FI FAȚĂ ÎN FAȚĂ STOP CABOT LODGE A ÎNCHIRIAT LOCURI ÎN TRENUL DE CHICAGO PENTRU DESCHIDEREA EXPOZIȚIEI DIN 29 APRILIE ȘI A FĂCUT ROST DE PERMISE SPECIALE PENTRU NOI TOȚI ȘI CLARA ȘI CU MINE NE DORIM FOARTE MULT SĂ NE ÎNSOȚEȘTI ÎN EXCURSIA ACEASTA STOP LA MULȚI ANI

James îl abordase pe Holmes în holul hotelului, înainte ca detectivul să urce în cameră.

– Dumneavoastră le-ați telegrafiat soților Hay și lui Henry Adams și le-ați spus că stăm... că stau... aici, la hotelul Great Northern?

Holmes păruse puțin descumpănit de intensitatea din tonul lui James.

– Sigur că da, prietene. Mi-am imaginat că doriți ca prietenii dumneavoastră cei mai buni să știe

unde sunteți. Mai ales în ziua în care împliniți cincizeci de ani.

James se înfurie și mai tare auzindu-i remarca, însă refuză să-i satisfacă sarcasmul întrebându-l de unde știa că ziua lui era pe data de cincisprezece.

– Vreți să cinăm împreună diseară la restaurantul acela italienesc de pe Jackson Street? îl întrebă Holmes. Recepționerul are numai vorbe bune despre el. Unde mai pui că nu ne vom mai vedea o vreme.

James deschise gura să refuze. O închise. O deschise să pună o întrebare. O închise la loc. Rămase în mijlocul holului, mototolind în mâini telegramele de felicitare pentru mult-temuta zi de naștere și uitându-se urât la Sherlock Holmes.

– În ordine, spuse detectivul. Ne întâlnim aici la opt fix.

Pe parcursul nopții, în pauzele dintre crizele de vomă (vechi vrăjmaș de-al lui, alături de constipație și diaree), James se gândi ce să facă. Studiase cu atenție mersul trenurilor. La 9:45 pleca un tren din gara cea nouă cu destinația Pittsburgh, de unde avea legătură cu expresul de Washington. Trenul spre New York pleca din gara veche din centru la ora 9:00 a.m. și trecea prin Cleveland și Buffalo. De la New York își putea rezerva imediat o cabină pe mult lăudatul transatlantic S.S. *United States*, care avea să îl ducă la Portsmouth.

În cele din urmă, gândul la apartamentul lui luminos și cald din De Vere Gardens, la biroul său care îl aștepta, la saloanele unde va fi iar invitat, la conacele respectabile unde va fi musafir... toate acestea împreună cu sentimentul aproape visceral pe care îl avea știind că va fi în siguranță în

mijlocul cărților lui îl făcură să ia hotărârea de a pleca la New York și apoi acasă.

Tocmai găsise un hamal care să-i ducă cu un căruț numeroasele bagaje și își cumpărase biletul de tren, când îl observă pe profesorul Moriarty pe peron, plimbându-se pe lângă vagoanele de clasa întâi și uitându-se înăuntru pe geamurile lor.

Pe mine mă caută, a fost primul gând al lui James, înghețându-l până în măduva oaselor. Și de ce să nu-l fi înghețat? Gândul acesta avea în el toată puterea unei certitudini de neclintit.

De profesor se apropiară doi indivizi cu aspect dubios și-i raportară ceva. Moriarty îi trimise la capetele garniturii. Apoi se urcă în tren și începu să controleze compartimentele de la clasa întâi. James îl vedea cum trece din vagon în vagon: o sperietoare de ciori cu păr din paie albe, pardesiu de cioclu și degete palide de strangulator.

Henry James își dădea seama că nu avea niciun sens să fie căutat de Moriarty. Era sigur că nu-l văzuse nimeni în seara când stătuse pe grindă deasupra întâlnirii dintre profesor și armata lui de hoți și anarhiști. Și nu-i povestise despre asta decât lui Sherlock Holmes.

Dar Holmes i-ar fi putut informa pe Drummond, pe comandanții polițiilor din Washington și Chicago și numai Dumnezeu știa pe câți alții din Statele Unite și din Europa, pentru a-i pune în gardă cu privire la asasinatele și revoltele planificate pentru ziua de întâi mai.

Da, acum era foarte logic. James aflase despre rețelele de criminali ale lui Moriarty de pe teritoriul Europei și chiar din Statele Unite. Cineva din poliție... pentru că atât de mulți erau corupți în

această Epocă de Aur... îi adusese la cunoștință întâmplarea unuia dintre agenții lui Moriarty.

Pe de altă parte, era la fel de posibil ca Moriarty și bandiții lui să-l caute pe Sherlock Holmes prin tren și, din câte știa scriitorul, Holmes ar fi putut fi acolo, ceea ce însemna că ar fi fost ucis dintr-o clipă în alta. Dar în adâncul sufletului său Henry James era convins că *Profesorul Moriarty și asasinii lui pe mine mă caută în ziua asta friguroasă și ploioasă.*

Ca și cum ar fi vrut să-i confirme presimțirea, Moriarty coborî din tren și alți trei bandiți se apropiară de el pentru a-i primi ordinele. Vizibil exasperat, profesorul își pusese mâinile în șolduri, iar James nu-și putea dezlipi privirea de la degetele lui lungi, teribil de lungi, cu unghii galbene. Degetele acelea semănau cu niște păianjeni albi care se cățărau pe o catifea neagră.

Moriarty îi trimise cu treburi și pe cei trei bandiți și se întoarse brusc în direcția unde se afla James, care apucă totuși să se ascundă în spatele mormanului de bagaje. Scriitorul avu nevoie de aproape un minut pentru a-și face curaj să se uite iar spre peron. Și atunci răsuflă ușurat văzând că profesorul Moriarty își reluase plimbarea agitată pe lângă vagoane, încercând să se uite înăuntru pe geamurile ale căror perdele nu erau trase.

– Să vă sui acu' bagaju-n tren, coane? îl întrebă hamalul care așteptase cu răbdare și nu păruse a fi observat nici paloarea lui James și nici încercările lui de a se ascunde în spatele stivei de valize.

– Nu, nu, spuse scriitorul. Găsește-mi repede o birjă, orice birjă. Grăbește-te. Și pune în ea bagajele astea. Ține... pentru deranjul tău.

Și îi întinse hamalului o bancnotă din portofel. De atât de multă vreme nu mai umblase cu bani americani că ar fi putut la fel de bine să fie o hârtie de 50$ sau una de 1$.

În orice caz, se pare că omul era mulțumit, pentru că își duse mâna la bască și zise:

– Acușica, domnu'.

James avu grijă să stea tot în partea cealaltă a căruțului cu bagaje până ajunse la stația aglomerată de birje. Hamalul îi indică o trăsură elegantă și închisă. James își ținu respirația câtă vreme omul îi încărcă valizele și cuferele cu o lentoare de-a dreptul exasperantă. Își permise să respire de-abia atunci când se văzu la adăpost, pe bancheta din piele și birja se îndepărtă iute de gara centrală și de profesorul James Moriarty.

Dar tot nu se calmase încă, așa că tresări puternic atunci când vizitiul doar întredeschise trapa de deasupra, ca să nu-l ude ploaia.

– Încotro, domnu'?

– La gara cea nouă, spuse James pe un ton nefiresc de pițigăiat. Repede, te rog. Trebuie să prind trenul de la nouă și jumătate. Îți dau o liră în plus dacă ajung la timp.

– O *liră,* domnu'?

– Cinci *dolari* peste costul drumului, dacă mă duci cu toată viteza și îmi mai rămâne ceva timp înainte de plecarea trenului, îi explică James.

Birjarul apelă la bici. Trăsura zbură prin trafic de parcă ar fi vrut să câștige un derby. James se agăță cu mâinile de marginea banchetei ca să nu fie aruncat dintr-o parte în alta la curbele curajoase ale

birjei care își vedea de drum, nepăsătoare la obscenitățile strigate în urma-i de ceilalți vizitii și pietoni pe care îi împroșca cu noroiul din bălțoace.

La cina de cu o seară înainte, James îl întrebase pe Holmes:

– Ce aveți de gând să faceți în continuare?

Holmes, care mâncase repede, își aprinsese deja țigara și culese acum cu degetul un fir de tutun de pe vârful limbii.

– O, trebuie să mă ocup de mai multe lucruri pe ici pe colo. Am multă treabă până la următoarea noastră întâlnire din 28 aprilie, în trenul închiriat de domnul Cabot Lodge.

James se văzu nevoit să-și folosească toată stăpânirea de sine pentru a nu-i striga în nas: „*Eu n-am să fiu în afurisitul ăla de tren!* Și n-am de gând să fiu biograful dumneavoastră, «Boswell-ul» dumneavoastră! Și nu-mi place absolut deloc să fiu abandonat într-un oraș străin, tocmai în ajunul zilei mele de naștere. Și sunt epuizat. Și am să plec acasă.“

Dar firește că nu a spus nimic din toate astea. Își va exprima mulțumirile și regretele într-o telegramă plină de tact – *două* telegrame pline de tact – pe care va avea grijă să le trimită din New York înainte de plecarea vaporului lui Henry Adams și soților Hay.

Acum, după ce ajunsese mai mult sau mai puțin întreg la gara North Union, cu destul timp la dispoziție, își cumpără biletul de clasa întâi la trenul de Pittsburgh, de unde îl va lua pe cel de Washington și se urcă în compartimentul aproape gol și supraîncălzit. Își sprijini fruntea de geamul rece și urmări cum rămân în urma lui râpele

întunecate ale orașului Chicago. Își întoarse însă privirea de la fereastră atunci când trenul străbătu o regiune industrială, plină cu mormane de deșeuri metalice și cu case mizere, ca o nu tocmai reușită imitație americană a peisajelor dickensiene de coșmar.

La mulți ani, dragul meu Henry James! își ură el, în vreme ce trenul ajunse în câmp deschis, iar ploaia se revărsa cu și mai multă ură asupra lumii. *Ai împlinit cincizeci de ani!*

În clipa aceea își dori să-și fi dus la bun sfârșit planul care îl condusese pe malul Senei în noaptea aceea din urmă cu câteva săptămâni. Planul acela pe care voise să îl pună în practică, își adunase toată voința ca să aibă curajul să îl pună în practică. Plouase torențial și în noaptea aceea.

PARTEA A PATRA

1.

După un tur rapid prin șapte mari orașe americane, Sherlock Holmes se întoarse la Washington în ziua de luni, 24 aprilie, și se cază tot la hotelul Kirkwood House, de la intersecția dintre 12th Street și Pennsylvania Avenue. Știa că se pune în pericol locuind în același loc; dacă Lucan Adler îl căutase, înseamnă că a aflat că a stat mai devreme acolo și a trimis pe cineva să supravegheze hotelul. Însă partea aceasta a vizitei lui Sherlock Holmes în America *trebuia* să fie periculoasă. Dacă reușea să-l scoată din ascunzătoare pe Lucan Adler înainte de întâi mai era un lucru bun pentru toată lumea – mai puțin pentru el însuși.

La începutul acelei seri de primăvară, detectivul se duse la adresa de lângă Dupont Circle primită de la doamna Gaddis, bătrâna învățătoare care locuia în Boston, deasupra unei anexe pentru trăsuri. Și vizita aceasta era un risc calculat. Holmes nu credea că erau șanse ca Lucan Adler să stea aici perioade lungi de timp; dar nu avea nici cea mai mică îndoială că asasinul trecea regulat pe la respectiva adresă.

Era o casă impunătoare din cărămidă, situată pe o străduță liniștită din apropierea marii intersecții. Holmes bătu la ușă și îi deschise o femeie mărunțică, de niciun metru treizeci înălțime, îmbrăcată în uniformă de cameristă europeană.

– Doamna Rebecca Lorne Baxter este acasă? o întrebă Holmes scoțându-și pălăria.

– *Nie, ona nie jest teraz w domu,* răspunse micuța cameristă, dându-și capul mult pe spate ca să-l privească pe detectivul cel înalt.

– O, mare păcat, oftă Holmes. Vreți, vă rog, să-i dați cartea mea de vizită și să-i transmiteți un mesaj?

Și-i înmână cameristei pitice cartea de vizită împreună cu un plic în care se afla mesajul următor:

> Irene, vrei să fii bună să ne întâlnim mâine (marți) seară, între 7 și 8 p.m., la Monumentul lui Clover Adams? – S. Holmes

Fără să mai spună ceva, nici în poloneză și nici în altă limbă, camerista luă cartea de vizită și plicul și-i închise ușa în nas.

Holmes porni apoi încet spre Dupont Circle. Cât timp se mai află în raza vizuală a casei, rețelele de cicatrice de pe spate începură să-l mănânce de parcă cineva ar fi pictat cu terebentină o țintă pe spinarea lui.

2.

Holmes a ajuns la cimitirul Rock Creek cu puțin înainte de 7 p.m. I-a spus birjarului să nu îl aștepte. Orice ar fi fost să se întâmple, era convins că nu va avea nevoie de o birjă ca să ajungă acasă. Soarele tocmai ce dispăruse în spatele pădurii din vestul cimitirului, dar mai zăbovea lumina dulce a crepusculului de primăvară, promițând să mai amâne întunericul cu încă o oră.

Se duse direct la monumentul lui Clover Adams. Într-o mână ținea bastonul cu sabia ascunsă înăuntru și avea micuțul revolver Smith & Wesson în buzunarul hainei. Dar știa prea bine că niciuna din armele acestea nu îi vor fi de folos dacă Lucan Adler îl pândea de undeva cu pușca cu lunetă pregătită. Intenționa să îi dea o singură zi la dispoziție Irenei Adler pentru a-l înștiința pe Lucan cu privire la întâlnirea lor din această seară de marți.

Experiența tragică pe care o trăise în Himalaya îl învățase că nu auzi zgomotul făcut de glonțul (în cazul lui, cele trei gloanțe) care îți sfârtecă trupul, viteza lui este mai mare decât cea a sunetului. Atunci auzise trei zgomote ascuțite imediat după ce simțise trei lovituri incredibil de puternice în spate. Și, din cauza munților, zgomotele acelea avuseseră ecouri prelungi.

Și acum îl mai dureau rănile de atunci. Își injectase a doua doză de heroină chiar înainte de a pleca de

la hotel.

Mai știa și că împușcătura din cimitirul acesta nu va avea ecou.

Ajunse fără probleme la deschizătura din zidul de vegetație și copaci, dar se opri acolo un minut, așteptând ca lumina soarelui la apus să-i contureze umbra exact așa cum își dorea. De-abia apoi intră.

Ajunsese primul. *Bine*, își spuse și traversă spațiul din fața monumentului ca să se așeze pe banca de lângă statuia lui Saint-Gaudens. Era cel mai îndepărtat punct față de intrare și de asemenea nimeni nu l-ar fi putut zări acolo printr-un telescop. Dacă Lucan Adler plănuia să-l ucidă în seara aceasta, va trebui să o facă de aproape.

Douăzeci și cinci de minute mai târziu, o siluetă întunecată apăru în borta din frunziș și se apropie de el prin parfumul de iarbă proaspăt tăiată.

Holmes se ridică în picioare. Nu i se părea că Irene Adler ar fi îmbătrânit nici măcar cu o zi de la ultima lor întâlnire, petrecută cu atât de mulți ani în urmă. Și era la fel de frumoasă. Mult mai frumoasă decât în reclama operei pe care o arătase el celorlalți. Contrar preceptelor modei, femeia nu purta mănuși și mânecile destul de scurte îi dezveleau brațele albe. Într-o mână avea o gentuță din pânză. *Suficient de mare pentru un pistol Derringer cu două gloanțe*, își zise Holmes, dar alungă imediat gândul din minte. Nu mai conta acum – era târziu, prea târziu. Știa doar că tânărul în negru [178] avusese dreptate să spună „Totul e să fii pregătit“.

– Sherlock, zise femeia, iar sunetul vocii ei îl răscoli până în adâncul sufletului.

Irene Adler se apropie de el, îi întinse mâna după moda americană, dar el i-o ridică ușor la buze și o sărută.

– Bună seara, Irene.

Îi pronunță numele așa cum îl învățase ea atunci când se cunoscuseră: *Ai-rin-ii.*

Își dădu brusc seama că-i ținea mâna într-a lui de prea multă vreme și, nefiresc de stânjenit, făcu un pas în spate și arătă spre banca pe care stătuse până atunci:

– Vrei să stai lângă mine?

– Bineînțeles, spuse ea.

Se așezară tăcuți unul lângă altul, fără să se atingă și rămaseră așa trei sau patru minute infernal de lungi. Holmes putea să simtă roua care se așezase pe frunzele gardului viu din spatele lui. Amurgul scăpăta spre noapte, dar stelele nu răsăriseră încă.

În cele din urmă Irene Adler deschise discuția.

– Vrei să vorbim mai întâi despre noi doi, Sherlock? Sau despre jocul acesta în mijlocul căruia ne-am pomenit?

– Nu este un joc, zise Holmes pe un ton mai dur și mai înghețat decât și-ar fi dorit.

– Sigur că nu, spuse Irene Adler, coborându-și ochii la mâinile-i împreunate peste poșeta de pe genunchi.

– Să vorbim mai întâi despre noi doi, spuse detectivul pe un ton infinit mai blând.

– Foarte bine. Cine începe?

– Ar trebui să începi tu, Irene.

Cu toată lumina slabă, el reuși să-i observe grimasa prefăcut furioasă.

– De ce ți-au trebuit aproape doi ani până te-ai hotărât să vii în America să mă cauți? vru să știe ea.

Holmes simți că încep să-i ardă obrajii. Își coborî privirea la mâinile ei.

– Nu mi-a spus nimeni că te-ai întors aici. Așa cum nu mi-a spus nimeni că erai însărcinată. Am umblat aproape un an de zile cu trupele de teatru din Anglia încercând să dau de tine.

– Prostule, comentă Irene Adler.

Holmes nu o contrazise.

– Și când te gândești că întreaga ta copilărie te-ai pregătit să devii Cel Mai Mare Detectiv din Lume, spuse ea pe un ton frivol, zeflemitor.

Holmes dădu din cap și își ridică ochii la ea.

– Nu te-am găsit când am fost atunci în America, spuse el, înfiorându-se la cât de găunos îi suna vocea.

Femeia îi acoperi mâinile cu palma ei dreaptă.

– Nu m-ai găsit pentru că am luat primul vapor spre Franța atunci când „telegraful“ secret al actorilor mi-a dat de știre că ai venit la New York și urmează să ajungi în Boston.

– Ai plecat cu copilul, spuse Holmes aproape șoptit.

– Da.

Șoapta ei a fost de-abia auzită.

– Când ți l-a luat colonelul Moran? o întrebă detectivul.

– Când Lucan a împlinit patru ani, răspunse Irene Adler. În dimineața de după ziua lui de naștere.

– Cum de i-ai îngăduit... brigandului ăluia... începu Holmes și se opri.

– Din cauza atuului pe care îl avea asupra mea, spuse femeia. Același atu pe care îl folosește acum Lucan.

Uitând de sine, Holmes o apucă de brațe, apoi de umeri, de parcă voia să o strângă în brațe... sau să o sugrume.

– Irene, tu ești cea mai puternică și cea mai curajoasă femeie pe care am cunoscut-o eu vreodată. Ce fel de atu a putut să aibă asupra ta un ticălos ca Sebastian Moran ca să te convingă să-i dai copilul... copilul *nostru*?

Ultimele două cuvinte le spuse aproape gemând.

– Colonelul Moran m-a amenințat că te va ucide dacă nu fac ce vrea, răspunse ea cu glas stins. La fel cum mă amenință și Lucan acum.

Holmes rămase fără cuvinte. Nu putu decât să o strângă mai tare de braț. Deși o durea, Irene Adler nu încercă să se smulgă din strânsoarea lui.

Îl apucă și ea de brațe; dacă i-ar fi văzut cineva acum, ar fi avut senzația că sunt doi prieteni care se consolează reciproc.

– Tu duci o viață imprudentă, Sherlock Holmes, îl acuză ea îndârjită, fără pic de glumă în voce.

mereu ai trăit așa. Idiotul ăla de doctor al tău... sau poate Conan Doyle, habar n-am care dintre ei... îți trâmbițează micuțele izbânzi detectivistice de zici că nici măcar Ahile n-a fost mai viteaz decât tine. Dar te vede toată lumea când stai la fereastră. Mergi pe stradă atent doar la gândurile tale, dar orb la tot ce se petrece în jurul tău. Ți-ai făcut publice adresa și tabieturile. Colonelul Moran și alții ca el nu te-au ucis până acum tocmai pentru că eu am făcut tot ce mi-au cerut.

Holmes lăsă mâinile jos și încercă să asimileze informația aceasta năucitoare. Într-un final spuse:

– Dar copilul...

– Copilul este diabolic, se răsti Irene Adler. Copilul a fost diabolic încă de la naștere.

Holmes tresări cu putere, ca pălmuit.

– Pentru numele lui Dumnezeu, niciun copil nu poate fi diabolic de la naștere. Ca să devină astfel e nevoie de... ani... de o anume educație... de influențe malefice...

– Tu nu ai ținut copilul acesta la piept și nu i-ai urmărit primele gesturi, spuse Irene Adler pe un ton înghețat. Printre primele lucruri pe care le-a făcut a fost să smulgă aripile unui fluture pe care i-l arătam eu. Și i-a *plăcut.* Parcă dădusem naștere unui alt Coriolan [179].

– Dar până și Coriolan a fost modelat de...

Atât apucă să spună Holmes.

– *De mama lui!* strigă Irene Adler, ca săgetată de o durere fizică. Volumnia se lăuda la toate cotoroanțele că micuțului ei Coriolan îi plăcea la nebunie să tortureze animalele, să provoace

suferință oricărei vietăți. Însă în cei patru ani cât am fost alături de Lucan nu i-am oferit decât dragoste și am încercat să-l învăț să-i iubească și să-i respecte pe ceilalți.

Își întoarse chipul de la el și se retrase spre marginea băncii.

Holmes se apropie de ea.

– Voiam să spun că a fost modelat de valorile perverse ale Romei de atunci, șopti el. Așa am înțeles eu mesajul lui Shakespeare.

Irene Adler izbucni în râs. Dar hohotele ei erau amare, mâhnite.

– Îți amintești, Sherlock? Noi doi ne-am cunoscut la Londra, în timpul spectacolului cu piesa *Coriolan*, pusă în scenă de trupa lui Henry Irving. Eu eram o veterană a teatrului, care, la matusalemica vârstă de douăzeci și doi de ani, o jucam pe zgripțuroaica Volumnia, iar tu erai o dublură de doar optsprezece ani, care-și abandonase școala, un tânăr crud, cu cașul la gură.

– Uitasem cu totul de piesa aia, spuse Holmes. Dar îmi aduc aminte fiecare clipă petrecută împreună.

Femeia îi mângâie obrazul cu vârfurile degetelor.

– Erai *atât* de tânăr, scumpul meu.

Holmes o luă în brațe. Ea păru a se împotrivi o clipă, apoi se topi în îmbrățișarea lui. Însă după alte câteva secunde îl respinse.

– Și acum, îi zise, vrei să discutăm despre jocul acesta care nu-i un joc și în care ne găsim amândoi?

La început Holmes nu reuși să scoată nicio vorbă și, atunci când o făcu, vocea lui era foarte răgușită.

– De acord.

– Cu care grozăvie vrei să începem?

Deși era evident că intenționase să dea o notă frivolă întrebării, tonul îi era sugrumat de emoție, așa cum fusese și al lui Holmes.

– Cartonașele bătute la mașina de scris și expediate în fiecare an pe șase decembrie, spuse el.

Și imediat înțelese că femeia nu avea nici cea mai mică idee la ce anume se referă el. Sigur, era o actriță desăvârșită, dar Holmes știa să recunoască o minciună atunci când o auzea. Iar în cazul acesta Irene Adler nu se prefăcea câtuși de puțin.

– Despre ce cartonașe vorbești? Mă duc la cimitir în fiecare an pe șase decembrie ca să pun un buchet de flori pe mormântul lui Clover. Numai violete albe, pentru că iubea nespus florile astea. Și i-am trimis de câteva ori câte un buchet de flori și lui Henry Adams, tot pe șase decembrie. Dar fără vreo carte de vizită.

– Ned Hooper, fratele lui Clover, m-a căutat acum doi ani la Londra, spuse Holmes. Între timp a murit. Și atunci când ne-am cunoscut, mi-a oferit două mii de dolari ca să rezolv misterul unui cartonaș pe care îl primesc în fiecare an la șase decembrie, cu începere din anul 1886, cei patru membri care au mai rămas în Clubul celor Cinci Cupe. Pe el este mereu același mesaj scris la mașină... „A fost asasinată“.

Irene Adler se holbă la el.

– Dar asta e o barbarie. Eu n-aș face niciodată așa ceva. Și Lucan n-are niciun motiv să expedieze el cartonașele despre care vorbești. Nu, nici el nu are nicio legătură cu povestea asta.

Holmes dădu din cap.

– Nici eu nu credeam că sunteți implicați, dar trebuia să te întreb pentru că i-o datoram memoriei lui Ned... și avansului de un dolar pe care mi l-a plătit în 1891.

– În anul acela au scris gazetele despre moartea ta, murmură Irene Adler. În Elveția, în timp ce te luptai cu un oarecare profesor Moriarty despre care nu a auzit nimeni.

Holmes dădu iarăși din cap.

– Nu am crezut știrea asta atunci, continuă femeia. Și nu am crezut că ai murit nici în anul următor când Lucan s-a lăudat că te-ar fi ucis în Tibet.

Holmes surâse.

– Era cât pe ce să o facă. Mi-a băgat trei gloanțe în spate de la o distanță de aproape un kilometru și jumătate.

Irene Adler păru surprinsă.

– Am presupus mereu că mă minte. Cum ai putut să supraviețuiești gloanțelor trase de puștile alea infernale ale lui Lucan?

– Nici eu nu știu, recunoscu detectivul. Dar haide acum să vorbim despre Rebecca Lorne.

Cuvintele răsunară în liniștea serii cu zgomot de încărcător de pușcă.

– Ai acceptat din cauza șantajului?

– Bineînțeles.

– Dar de ce Clover și Henry Adams?

– Erau bogați. Ea era fragilă. La vremea respectivă, adică în 1885, Lucan avea nevoie de bani pentru treburile lui din Europa. Cea mai ușoară cale de a-i obține era să-i șantajeze pe soții Adams. Atât de singură era Clover și atât de rătăcit îi era sufletul, că i-am devenit cea mai bună prietenă în numai două zile.

– Cu toate acestea ai continuat să te prefaci încă șapte luni, o repezi Holmes.

– După primele câteva zile nu a mai fost nicio prefăcătorie, îi zise Irene Adler cu blândețe. Mi-a plăcut Clover foarte mult. I-am admirat personalitatea, talentul de fotograf, toate trăsăturile ei deosebite, la care soțul ei arogant și egoist nu putea nici măcar să aspire. Omul ăla se folosea de orice ocazie ca să o facă să se simtă... *inferioară.* Mai puțin importantă. Mai puțin capabilă. Inferioară lui ca ființă omenească. I-ai citit romanul, *Esther,* publicat cu puțină vreme înainte de moartea ei?

– Da, spuse Holmes.

– Este evident un portret al ei... al sărmanei Clover... și Adams o înfățișează drept o femeie aiurită, incompetentă, în ciuda pretențiilor de mare fotografă... o femeie nedescurcăreață, depinzând în permanență de câte un *bărbat* plin de compasiune care să-i ofere ce îi trebuia sau dorea de la viață. Dacă eu aș fi avut un soț care să scrie un roman ca ăsta despre *mine*, aș fi tras fără să clipesc două gloanțe în el... al doilea în mijlocul frunții, ca să-l cruț de chinul provocat de primul foc.

– Sigur că așa ai fi făcut, surâse detectivul.

– Și m-ai întrebat de ce am ales-o să-mi fie victimă, continuă Irene.

Holmes dădu din cap.

– Mi s-a părut cea mai rapidă cale de a-l scoate pe Lucan din viața ei, spuse femeia cu amărăciune. Dragul meu verișor Clifton. Un simplu băiețaș.

Își strânse pumnii albi în lumina difuză.

– Un simplu băiețaș ca o năpastă... o năpastă care avea nevoie de mii de dolari pentru întoarcerea în Europa, unde trebuia să ucidă pe cineva împreună cu eroul său, colonelul Sebastian Moran, marele vânător de tigrii.

– Cum de a aflat el... Lucan... despre scrisoarea romantică pe care Henry Adams i-o trimisese lui Lizzie Cameron? o întrebă Holmes. Presupun că acesta era obiectul șantajului vostru.

Irene Adler scoase un sunet ca de cățeluș care se sufocă.

– Sigur că da. Cercul lor de prieteni era atât de mic și atât de incestuos, că până și prea tânărul Lucan își putea da seama că era doar o problemă de timp până când vor izbucni scandalurile mocnite sub aparența de civilitate. După ce m-am împrietenit cu Clover și am fost admisă în cercul acela mic de doamne din înalta societate, însăși Lizzie Cameron mi s-a lăudat cu scrisoarea de dragoste primită de la Henry Adams. Lucan a spus că era ceva interesant acolo, dar s-a dovedit că nici măcar nu a trebuit să săpăm. Una dintre cele mai apropiate prietene ale lui Clover... vezi să pui ghilimelele necesare... ne-a dat, *mi*-a dat râzând pumnalul aducător de moarte.

– De ce ai însoțit-o pe Clover în vizită la Lizzie Cameron atunci când era bolnavă? Cu doar treizeci și șase de ore înainte de moartea doamnei Adams? o întrebă Holmes.

– Am vrut s-o fac pe Lizzie să nege în fața lui Clover că ar fi primit o asemenea scrisoare, îi răspunse Irene Adler. Îi cerusem cu câteva ore mai devreme să o facă. Și îmi promisese.

– Și a negat?

– S-a răzgândit. O enervase gripa de care suferea și îi ieșiseră la suprafață toate umorile întunecate. A necăjit-o pe biata, prostuța Clover, vorbind despre scrisoarea cu pricina, ba prefăcându-se că nu știa despre ce era vorba, ba recunoscându-i existența. Îmi venea s-o strâng de gât chiar acolo, în patul ei cu baldachin din mătase. În seara aceea Clover s-a întors acasă convinsă că îl dezamăgise pe soțul ei, Henry, convinsă că nu se ridicase la înălțimea așteptărilor lui, că nu-i fusese soție *în adevăratul sens al cuvântului*, cum zicea ea. Pentru că, vezi tu, contactul sexual o îngrozea pur și simplu... toată viața i s-a părut o obligație dezgustătoare și dureroasă. Așa că a ajuns la concluzia că tot ce i se întâmpla, inclusiv interesul extraconjugal manifestat de soțul ei față de Lizzie Cameron, erau numai și numai din vina *ei*.

– Nu înțeleg ce ați fi avut de câștigat tu și Lucan din sinuciderea lui Clover Adams, zise Holmes. Asta mă nedumerește cel mai tare.

– Este destul de simplu, spuse Irene Adler. Lucan reușise să găsească altă sursă de finanțare pentru asasinatele lui. Sursă stabilă. Pe care o are și în ziua de azi. Așa că nu mai trebuia să aștepte ca o femeie nevrotică să ne ajute să-i șantajăm soțul.

– Lucan a otrăvit-o pe Clover Adams? întrebă detectivul.

Se așternu o tăcere lungă, ce păru a face întunericul și mai profund.

– Nu știu, răspunse femeia într-un sfârșit. Tot ce știu este că el a dus otrava în dormitorul lui Clover în dimineața aia de duminică... și a adus și paharul de la parter. Bănuiam că va face ceva ca să scape de ea... Clover îl cunoștea prea bine pe „verișorul Clifton“ și niciodată nu l-ar fi suspectat de ceva rău... Acesta-i motivul pentru care am dat buzna în casa lor. Însă murise deja. Atunci am auzit pași pe scara servitorilor... presupun că erau pașii lui Lucan care pleca. Dar nu cred că a obligat-o să bea otrava. Nu cred nici măcar că s-a arătat în fața ei. Nu, eu cred că paharul de apă și sticluța cu cianură apărută în mod misterios în dormitor din laboratorul ei fotografic au fost ultima picătură pentru sărmana Clover. Poate că și-a imaginat că reprezintă un mesaj de la soțul ei... sau de la Dumnezeu.

Irene Adler se opri o clipă, apoi adăugă:

– Nu știu dacă Lucan a ucis-o sau nu, dar eu am fost complice la moartea ei. Înainte să plec ca să-l aștept în fața casei pe Henry Adams, am luat paharul și mi l-am pus în poșetă.

– La cine te referi atunci când vorbești despre o sursă de finanțare stabilă? o întrebă Holmes. La anarhiști?

Irene Adler izbucni în hohote de râs ce păreau autentice de data aceasta. Holmes își aduse aminte că dintotdeauna avusese un râs minunat.

– Anarhiștii n-au banii ăștia, dragul meu, spuse ea. De-aia sunt ei *anarhiști,* pentru numele lui

Dumnezeu. Majoritatea nici nu-și mai găsesc de lucru în fabricile unde au muncit tații lor, pentru că sunt prea bețivi sau prea nebuni sau puturoși pur și simplu.

– Atunci cine... începu Sherlock.

– L-am văzut sâmbătă pe Lucan, zise Irene Adler. Se lăuda că v-a urmărit pe tine și pe scriitorul ăla pe care l-ai târât prin toată Expoziția Mondială de la Chicago. Acolo te-ai aflat la nici cincizeci de metri distanță de clădirea dedicată unuia dintre principalii finanțatori ai colonelului Moran și Lucan Adler... care le indică și persoanele ce trabuie să fie asasinate... și nici măcar n-ai aruncat o privire înăuntru!

– Krupp [180], înțelese Holmes.

– *Firește.*

Colonelul Rice le vorbise cu multă încântare despre una dintre „vedetele“ Expoziției (cel puțin din punctul de vedere al bărbaților și tinerilor): „Copilul lui Krupp“, un tun de 125 de tone, atât de mare că avusese nevoie de propria lui clădire, situată între Casa Agriculturii și lac. Se spunea despre tunul acela, construit la fabrica din Essen a lui Fritz Krupp, că era capabil să tragă un proiectil greu de o tonă până la o distanță de treizeci și doi de kilometri și să străpungă un blindaj din fier forjat, cu grosimea de un metru. Însă Holmes nu-și manifestase interesul pentru clădirea aceea, deoarece ea nu se afla în linie dreaptă cu Casa Administrației.

– Ce vor să obțină de pe urma tuturor acestor asasinate executate fără vreo noimă? întrebă Holmes, auzind răspunsul monosilabic în minte chiar înainte de a fi rostit de Irene Adler.

– Război.

– Unde?

– Oriunde, răspunse femeia, atâta timp cât participă la el principalele puteri europene. Din ce mi-a spus Lucan, cred că își pun mari speranțe pe aprinderea unei scântei undeva în Balcani.

– Și atunci la ce Dumnezeu le poate folosi moartea unui președinte american? exclamă Holmes.

– Doar ca test, spuse Irene Adler. Un test foarte simplu. Se poate ajunge atât de... ușor... la președinții americani, nu crezi?

– Irene, tu știi de unde va trage Lucan? Ce loc și-a ales?

– Nu.

O apucă iar de brațe, deasupra coatelor, și o strânse atât de tare că până și un om în toată firea i-ar fi cerut îndurare. În tot timpul acesta o privea drept în ochii luminați de ultimele raze ale amurgului de aprilie. Da, Irene Adler spunea adevărul. Îi dădu drumul și îi zise:

– Iartă-mă.

– Știu doar că se așteaptă ca tu să-ți dai seama din ce loc va trage, șopti ea.

Detectivul observă că nu își masa brațele fără doar și poate învinețite de menghina degetelor lui.

– Cum?

– Pentru că mi-a spus deja că te va ucide aproape în același moment în care îl va ucide pe președintele Cleveland.

– Dar știi măcar *când* îl va ucide pe președinte?

– Nu mi-a spus, dar îl cunosc pe Lucan, răspunse Irene Adler. Îl va împușca pe Cleveland în timp ce acesta își va ține discursul inaugural. Atunci când va fi liniște și toată lumea va fi atentă. Crima aceasta va fi cea mai remarcabilă realizare a geniului lui Lucan Adler. Chiar așa mi-a descris-o.

– Știi cum intenționează să scape de acolo? insistă Holmes.

– Nu știu cum va coborî din locul de unde are de gând să tragă, răspunse femeia. Dar știu că... acele grupuri legitime care îl plătesc... au cumpărat un velier rapid... *Zephyr*... care îl va aștepta aproape de malul lacului. Lucan zice că ambarcațiunea aceasta poate întrece orice vas al poliției datorită velelor ei, echipajului german format din campioni de canotaj și elicelor acționate de noul motor cu abur.

– Îți mulțumesc pentru că mi-ai destăinuit asta, spuse Holmes. Îți mulțumesc pentru tot.

Irene Adler își scoase medalionul de la gât și îl ridică în lumina albastră a înserării. Preț de o clipă lui Homes i se păru că-i arăta un dagherotip [181] vechi sau o șuviță din părul lui pe care ea o păstrase înăuntru. Dar în medalion nu era decât un ceas miniatural.

– S-a terminat ora noastră, domnule Sherlock Holmes.

– Ne întâlnim din nou la lumina lunii [182]? o întrebă el.

Surâsul ei era natural, așa cum și-l amintea el de pe vremea când nu împlinise încă nouăsprezece ani.

– Nu-i luna nestatornică dincolo de gardul viu, nefericitul meu Romeo, îi spuse ea. Ci unul din felinarele de pe aleea cimitirului.

Se ridicară deodată de pe bancă. El nu făcu niciun gest. Și nici ea. Apoi Irene se întoarse spre poarta din frunziș și el o urmă la jumătate de pas distanță.

– Te conduc la trăsură, îi spuse Holmes, luând-o de braț.

Și merseră așa prin iarba înrourată, printre siluetele estompate ale pietrelor de mormânt.

O aștepta o trăsură închisă, foarte elegantă. O fracțiune de secundă Holmes își imagină cum Lucan Adler va scoate brațul pe ușă și îl va împușca în piept cu un Colt cu calibrul .45.

Scutură capul, făcând semn îndatoritorului vizitiu că se descurcă singur și o ajută pe Irene Adler să se urce în trăsura goală.

– Când ne vom mai vedea? o întrebă el.

– Cel mai probabil la înmormântarea ta sau la execuția mea, spuse Irene Adler.

– NU! exclamă Sherlock Holmes, speriind calul și făcându-l pe vizitiu să se întoarcă uimit spre el.

Femeia se aplecă și îl sărută cu pasiune pe buze. Ținându-i obrajii în palme, îi murmură apoi la ureche:

> Dacă am scăpat acum
> De sudălmi, fluierături,
> Dați-mi toți câte o mână
> Și prieteni buni vom fi... [183]

Holmes îi luă mâinile într-ale lui și i le strânse.

Că vom drege altă dată
Tot ce-acuma am stricat.

Irene Adler închise ușa și strigă:

– Dă-i bice, vizitiu!

Holmes rămase singur în întuneric. Apoi se întoarse la mormântul lui Clover Adams și lovi cu pumnul în spatele monumentului din granit.

Ușa ascunsă se deschise. Dinăuntru ieși Comandantul Diviziei Serviciului Secret din cadrul Trezoreriei, domnul Andrew L. Drummond.

– Ați auzit tot? îl întrebă Holmes fără intonație în glas.

– Da, absolut tot, răspunse Drummond. Iar informațiile acestea îmi vor fi de mare folos.

Îl apucă pe Holmes de braț, așa cum o făcuse Irene Adler mai devreme, doar că strânsoarea lui era mai puternică, mai bărbătească.

– Holmes, toate detaliile acelea intime... îți jur pe onoarea mea, pe viața copiilor mei îți jur... că nimeni nu va afla ceva de la mine.

Detectivul ridică din umeri, ca și cum ar fi vrut să spună că știa cât de vulnerabil devenise în urma acestei întâlniri.

– Vom găsi velierul *Zephyr* și vom începe imediat urmărirea lui, spuse Drummond.

Holmes dădu istovit din cap.

– Lăsați-l însă să ancoreze lângă Expoziție, zise el tot fără vreo intonație. Lucan Adler nu trebuie să-și dea seama că i-am descoperit planul.

– Va trebui să o arestăm pe doamna Adler, continuă Drummond.

– Nu acum, pentru numele lui Dumnezeu! explodă Holmes. Mai bine i-am trimite o telegramă lui Lucan Adler în care să-i spunem că suntem pe urmele lui. Urmăriți-o, dacă o puteți face fără să vă observe... să nu vă observe nici Lucan Adler. Sau, și mai bine, lăsați-o în pace, neurmărită și liberă, până când...

Și glasul i se stinse.

– Până când ce? vru să știe Drummond.

– Până când vă spun eu să faceți altceva, zise Holmes și se întoarse să plece din cimitir.

În spatele lui, agentul Drummond suflă într-un fluier de polițist și vreo zece, doisprezece bărbați, umbre printre alte umbre, ieșiră din spatele copacilor, pietrelor funerare și monumentelor. La intrarea în cimitir apăruseră mai multe trăsuri. La lumina felinarelor lor Holmes reuși să vadă că majoritatea agenților erau înarmați cu pistoale, iar câțiva aveau puști lungi. Niciunul dintre aceștia nu l-ar fi putut împiedica pe Lucan Adler să îl ucidă pe Sherlock Holmes. Planul fusese să-l captureze după ce ar fi tras și astfel și-ar fi făcut cunoscută poziția.

Holmes se urcă într-o trăsură deschisă, ce avea să-l ducă pe el și pe Drummond înapoi în oraș.

Amintindu-și de tonul Irenei Adler, detectivul îl sperie pe agent atunci când strigă:

– Dă-i bice, vizitiu!

3.

În dimineața de vineri, douăzeci și opt aprilie, Henry Adams și Henry James au plecat împreună spre gara centrală unde aștepta „trenul special“ pus la dispoziție de Cabot Lodge.

Drumul a fost scurt, dar Adams profită de ocazie să înceapă o conversație care lui i se părea importantă.

– Harry, zise el aplecându-se către trupeșul scriitor, trebuie să-ți spun, înainte de a ne întâlni cu ceilalți, cât de mult m-a bucurat faptul că ai stat la mine în ultimele două săptămâni.

Privirea cenușie a lui James deveni brusc mai circumspectă.

– Și pe mine m-a bucurat, Henry. Îmi voi aminti mereu cu mult drag de ospitalitatea ta și de discuțiile noastre din miez de noapte.

– Ai reușit să lucrezi ceva la piesă?

James zâmbi cu tristețe.

– Puțin. Apoi am rescris-o. Și am mai rescris-o încă o dată. Și după aia am aruncat-o la gunoi. Însă am început să dezvolt o povestire mai veche... despre un scriitor ajuns la sapă de lemn, dar care îl iubește pe copilul de care are grijă mai mult decât îl iubesc părinții lui naturali și fără suflet.

– Pare ruptă din realitate, zise Adams.

James dădu sceptic din mână.

– Vom vedea.

– Îți mulțumesc pentru că mi-ai permis să vorbesc fără restricții despre Clover... despre viața ei și despre moartea ei... Mi-a făcut bine, după atâția ani de tăcere, continuă Adams. Îți voi fi veșnic recunoscător pentru asta.

Ochii lui James se umeziră.

– Eu sunt cel onorat și recunoscător, prietene. Te asigur.

Pe neașteptate, Adams zâmbi larg.

– Mai ții minte ce i-ai spus lui Clover într-o scrisoare din 1882, pe care ai scris-o înainte ca vaporul tău să ridice ancora? De ce o aleseseși pe ea să fie destinatara „ultimei mele scrisori americane“?

– I-am spus că o consider „încarnarea Americii natale“, răspunse James.

– Și mai ții minte ce mi-a zis ea când a citit asta? Ți-am scris acum mulți ani.

Henry James răspunse:

– Clover ți-a spus că vorbele mele reprezintă... sper să-mi aduc aminte corect... „cel mai ambiguu compliment“ pe care l-a primit vreodată. „Adică vrea să spună că sunt vulgară, plictisitoare și viața alături de mine este imposibilă?“

Cei doi bărbați începură să râdă cu poftă.

Adams întinse pumnul strâns. James își imagină că voia să dea mâna cu el, așa că o întinse și el pe a lui. Dar Adams deschise pumnul și dădu drumul unui obiect rece și greu în palma scriitorului. James văzu că era ceasul lui... ceasul pe care îl primise de la tatăl său... ceasul pe care îl pierduse în noaptea aceea de coșmar când se ascunsese cu Sherlock Holmes în monumentul lui Saint-Gaudens, și au descoperit cea mai de preț taină a lui Henry Adams.

James se făcu roșu ca focul. Dar, când își ridică ochii, fără să știe ce scuze avea să îndruge, văzu că Adams îi surâdea.

– Clover și cu mine te vom iubi mereu, Harry.

James își plecă iute fruntea, dar nu-și putu ascunde lacrimile care i se prelinseră pe obraji și bărbie, picurând apoi pe mâna în care se odihnea ceasul lui drag.

4.

Holmes își făcu apariția în gara din Washington la ora stabilită și rămase uimit la vederea celor „câtorva vagoane particulare“ închiriate de Cabot Lodge. Era un tren întreg. Imediat după locomotivă venea vagonul servitorilor. Apoi un vagon somptuos care servea drept sufragerie. Apoi un altul, extrem de confortabil, pentru fumat, conversație și admirarea peisajului de la ferestre. În cele din urmă veneau patru vagoane încă și mai luxoase pentru Lodge și oaspeții săi.

Henry Cabot și soția lui, Nannie, ocupau ultimul apartament, o jumătate de vagon de la capătul trenului. Senatorul Don Cameron și încântătoarea sa soție, Lizzie, aveau la dispoziție un alt apartament, la fel de spațios, iar soții Hay primiseră un compartiment mare, alături de unul mai mic pentru fiica lor, Helen. Clarence King refuzase să vină cu ei, pretinzând că avea niște întâlniri importante în vestul țării, întâlniri de care depindea situația minelor. Însă Augustus Saint-Gaudens acceptase cu plăcere invitația lui Lodge. Prin urmare, cei trei bărbați singuri (Saint-Gaudens, James și Holmes) au primit compartimente mai mici, dar luxos mobilate și dotate cu propriile toalete și lavoare. Când află că aveau la dispoziție doar doi valeți, pe care erau nevoiți să-i și împartă, James oftă:

– Asta este, va trebui să ne descurcăm cum putem.

Scriitorul îl salutase pe Holmes cu răceală la această primă revedere după două săptămâni de separare și tăcere. Însă detectivul părea dus pe gânduri și nu observă atitudinea intenționat sfidătoare a lui James. În primele ore ale călătoriei, scriitorul își tot imagină cu iritare va fi nevoit să fie el cel care să spargă tăcerea și să discute cu Holmes între patru ochi.

Șansa i se ivi imediat după delicioasa cină, când doamnele se retraseră în salonul amenajat în prima jumătate a celui de-al patrulea vagon, iar domnii intrară în sala pentru fumători ca să își savureze trabucurile și paharele cu coniac. James îl trase pe detectiv înapoi în sufragerie și le ceru servitorilor să îi lase singuri.

– Ce este? îl întrebă Holmes.

Detectivul era evident preocupat de ceva anume, pentru că de-abia deschisese gura în timpul mesei, cu toate eforturile făcute de Helen, fiica lui Hay, de a-l atrage într-o conversație.

– L-am văzut iar pe Moriarty, șopti James. V-am trimis un bilet cu informația asta la afurisita aia de tutungerie, dar mi l-au înapoiat nedeschis și cu niște cuvinte mâzgălite pe plic, care bănuiesc că mă înștiințau că nu vă mai ridicați corespondența de acolo.

– Așa este, zise Holmes.

Își aprinsese pipa și curând aerul cu miros de friptură de vită și vin se umplu cu un fum aromat.

– Am călătorit și am renunțat la tutungeria aceea. Unde și când l-ați văzut pe Moriarty.

– În ziua când am vrut să plec din Chicago spre New York, spuse James cu arțag. Pe cincisprezece.

În aceeași zi în care dumneavoastră ați plecat Dumnezeu știe unde.

– *Unde* l-ați văzut, James? Și ce făcea?

Scriitorul avea impresia că Holmes era al naibii de indiferent față de subiectul acela extrem de serios.

– În gara centrală din Chicago, unde căuta pe cineva prin vagoane. *Pe mine* mă căuta, Holmes. Îl ajutau câțiva derbedei. De-abia am reușit să plec de acolo fără să fiu văzut.

Holmes dădu din cap și scoase un rotocol de fum.

– De ce credeți că profesorul Moriarty vă căuta *pe dumneavoastră*?

– Păi, nu dumneavoastră plecați din Chicago la New York în dimineața aia, *nu-i așa*? se răsti James.

Fără să-și scoată pipa dintre dinți, detectivul clătină din cap.

– Moriarty și bandiții lui veniseră acolo puși pe treabă, zise James. Și sunt convins că treaba aia era o crimă. Iar victima ar fi trebuit să fiu eu. Ați povestit cuiva ce am auzit eu la întâlnirea lui Moriarty cu tâlharii și anarhiștii... și așa au aflat și ei. *Mă urmărea, Holmes.* Sunt convins.

– Atunci este foarte bine că nu v-ați urcat în trenul cu pricina, conchise detectivul.

James rămase cu gura căscată.

– *Asta*-i tot ce aveți de spus? *Asta*-i reacția dumneavoastră la veștile mele? Unde ați fost în ultimele două săptămâni?

– Ei, prin mai multe locuri, răspunse evaziv Holmes, reaprinzându-și pipa.

– Și ce anume ați făcut cu privire la planurile lui Moriarty și ale anarhiștilor lui de a-l asasina pe președintele Cleveland și de a porni apoi revolte de stradă în Washington și New York și Chicago și Philadephia? Ați cerut sprijinul armatei? Ați discutat cu toți primarii și comandanții de poliție din orașele astea? Nimic altceva nu v-ar scuza cele două săptămâni de absență și această evidentă... evidentă... *insouciance* [184] față de acest pericolul iminent al unei revolte naționale.

– Eu nu mi-aș face prea multe griji în privința lui Moriarty, spuse Holmes, bătându-l ușurel pe James pe umăr, întocmai ca un profesor care încurajează un elev.

Scriitorul nu recționă suficient de rapid, dar multe ore după discuția aceasta își dori să-i fi împins mâna la o parte.

– *Să nu-mi fac griji în privința lui Moriarty?* strigă James. Mi se pare că el trebuie să constituie principala dumneavoastră preocupare. Mi se pare că dumneavoastră spuneați că profesorul Moriarty este... creierul din spatele tuturor asasinatelor și răzmeriților sângeroase ce se vor întâmpla în curând. Cu siguranță că de Moriarty trebuie să vă ocupați în primul și în primul rând și să-l lăsați în seama altora pe... pe *tânărul*... Lucan Adler.

– Ba nu, spuse tăios Holmes. În primul și în primul rând trebuie să-l împiedicăm pe Lucan Adler să-l asasineze pe președinte. Apoi mă voi ocupa și de profesorul Moriarty. Trebuie să mă credeți că știu ce fac, James.

Frustrat și uluit peste măsură, scriitorul clătină încet din cap.

– Și știți cum să împiedicați acest asasinat? Aveți vreo idee? întrebă el în cele din urmă. Știți măcar de unde va trage, cum intenționează să scape din Expoziție și... mai presus de toate... știți ce mama dracului ați putea face ca să-l împiedicați pe Lucan Adler să-l ucidă pe președinte?

– Cred că știu, spuse Holmes. Mă rog, în doar trei zile vom vedea dacă mă înșel sau nu. A, să nu uit: mă aștept să-mi dați o mână de ajutor, James.

Și avu neobrăzarea să-l bată iarăși pe umăr înainte de a deschide ușa dintre vagoane și de a face semn servitorilor că pot intra.

– Mergem și noi în compartimentul pentru fumat alături de ceilalți domni? îl întrebă el apoi.

Niciodată în viața lui Henry James nu mai simțise dorința aceasta incontrolabilă de a ucide pe cineva... sigur, în afara celor câteva momente când își detestase fratele din tot sufletul... însă acum era în stare să pună mâna pe un cuțit de bucătărie și să-l înfigă adânc în domnul Sherlock Holmes. Intră în salonul fumătorilor și se așeză cât mai departe de detectiv.

5.

Toți călătorii din trenul special al lui Cabot Lodge au ajuns la Chicago în dimineața zilei de 29 aprilie, veseli și bine odihniți. Toți, cu excepția lui Sherlock Holmes care părea tot mai cufundat în propriile-i gânduri.

Lodge îi anunțase că vagoanele vor fi trase pe o linie secundară, aflată la mai puțin de cincizeci de metri distanță de intrarea vestică a Expoziției Columbiene. Acolo coborau din trenuri toți vizitatorii care apoi intrau pe porțile impunătoare și se îndreptau către Casa Administrației și Curtea de Onoare, de unde apoi se vor răspândi prin toate colțurile Orașului Alb. Oaspeții lui Lodge puteau să se întoarcă oricând în compartimentele lor ca să se spele sau să se odihnească, iar bucătarul și servitorii aveau să fie în permanență la datorie.

Dar primul lucru pe care l-au făcut în dimineața aceea a fost să meargă la debarcaderul orașului Chicago, de unde au fost transportați cu feribotul până la „Iahtul Marilor Lacuri“ al lui Don Cameron, impunătorul *Albatross*, unde fiecare a primit câte o cabină mică, dar deosebit de luxoasă, pe care o putea folosi oricând avea chef. Pe iaht mișunau o sumedenie de servitori care le-ar fi putut servi un pahar cu ceva sau un meniu complet cât ai bate din palme. Într-o seară, înainte de plecarea spre Chicago, Cameron îi strânsese pe toți și le explicase că pe *Albatross* erau câțiva curieri care puteau transmite mesajele între membrii

grupului în eventualitatea că unii se decideau să rămână în compartimentele somptuoase ale trenului și aveau să fie una sau mai degrabă două bărci cu abur care îi vor transporta la sau de la Debarcaderul Cazinoului la orice oră din zi sau din noapte.

Astfel a început escapada lor. John Hay și Cabot Lodge au avut grijă ca toată lumea, inclusiv tânăra Helen, să poarte extrem de importantele insigne cu VIZITATOR DE VAZĂ, care le permiteau să circule în voie prin Orașul Alb și Midway Plaisance. Lodge le-a explicat că directorul Expoziției Columbiene, domnul Daniel Burnham, îi spusese că se vor mai face retușuri de ultim minut – se va îndepărta molozul, se vor scoate șinele temporare, se vor mai planta alte flori și alți copaci, se va mai face câte o zugrăveală pe ici pe colo – dar se puteau plimba după placul inimii, cu condiția să aibă grijă pe unde calcă.

În final, Lodge le-a cerut să fie cu băgare de seamă dacă vor ajunge în parcul Midway Plaisance. Burnham îi spusese că toate erau la locul lor acolo, cu excepția... și Lodge s-a ferit să rostească cuvântul folosit de Burnham... nenorocitei ăleia de Roată Ferris, care urma să fie terminată de-abia în iunie. În afară de ea, în Midway Plaisance puteau să viziteze un sat algerian și unul tunisian, unde se puteau înfrupta cu bucate exotice sau puteau urmări jongleri și dansatoare orientale; se puteau plimba cu Trenulețul lui Barre, cu sistem de propulsie cu jet de apă, care avea să le smulgă țipete de încântare; puteau face drumeții simulate prin Alpii Bernezi cu ajutorul dioramelor din sala special amenajată.

Tot acolo se afla și balonul captiv, pe care Lodge nu îl recomanda doamnelor. Și mai erau și un sat chienzesc, unul turcesc, unul din Dahomey (de pe

coasta Africii) și unul nemțesc, toate populate cu băștinași în costume specifice zonei. Amplasat în imediata apropiere a Arenei Zoologice a lui Hagenbeck, Pavilionul Unguresc se adresa iubitorilor de muzică, îmbiindu-i cu cântece și dansuri țigănești. Alături de el se aflau Sala Vieneză de Concerte și Cafeneaua Vieneză.

În parcul Midway Plaisance mai puteai vedea o stradă din Cairo, excepțional de bine realizată, pe care se plimbau egipteni în straie lungi, împreună cu câinii, șerpii și maimuțele lor. Și mai era și o clădire uriașă în care cei doritori de senzații tari puteau asista la o erupție a vulcanului Kilauea din Hawaii. Dacă vremea s-ar fi încălzit prea tare, puteau oricând să profite de piscina acoperită. În nopțile de sâmbătă și duminică, Orașul Alb urma să fie luminat doar de luna plină și de felinarele cu gaz, dar Lodge îi asigurase că luni, pe întâi mai, după ce președintele Cleveland va deschide oficial expoziția, atât Orașul Alb, cât și parcul de distracții Midway Plaisance vor deveni locurile cele mai puternic și spectaculos luminate de pe întreaga planetă.

Domnii și doamnele care, începând de luni vor renunța la îmbrăcămintea închisă la culoare și se vor îmbrăca în haine subțiri de vară, se urcară în bărcile cu motor și plecară spre mal. Cum ajunseră la debarcader, Sherlock Holmes își luă rămas-bun și plecă la treburile lui: avea întâlniri programate cu colonelul Rice, agentul Drummond și comandantul poliției din Chicago, Robert McClaughry.

Pentru că apele Lacului Michigan erau incredibil de calme în ziua aceea, Henry James luase hotărârea să rămână la bordul *Albatross*-ului și să tragă un pui de somn în cabina lui cu pereți din mahon, sofale din catifea și așternuturi din mătase.

Se trezi la un moment dat după lăsarea întunericului și își dădu seama că numai el și servitorii mai rămăseseră pe iaht. Probabil că ceilalți petreceau pe mal undeva.

Îi lăsaseră la dispoziție o barcă cu motor și un barcagiu, care îl întrebă atunci când îl văzu la scara iahtului:

– Să vă duc la docul din Orașul Alb, domnule?

– Nu, îi răspunse Henry James, cu inima bătându-i atât de tare că de-abia mai putea să respire. Du-mă la debarcaderul din Chicago.

6.

Se hotărâse ca el, Henry James, să dea de urma eluzivului profesor Moriarty. În orele zbuciumate ale „puiului de somn“ de pe iahtul lui Don Cameron, scriitorul reușise să se convingă că *nu pe el* îl căutaseră la gară Moriarty și complicii lui. Poate pe Sherlock Holmes îl căutau, sau pe altcineva, dar nu pe el. Ce treabă să fi avut Moriarty cu el sau el cu Moriarty?

Nu, încercase el să se liniștească, nu fusese decât o coincidență faptul că-l zărise pe maleficul profesor la gară. James se bizuia pe faptul că nu îl cunoșteau nici tânărul Adler și nici Moriarty, întunecatul lui stăpân, prin urmare, nu aveau motive să îl vâneze.

Îi ceru barcagiului să-l aștepte la debarcader, indiferent cât de mult ar întârzia. Apoi luă o drezină până în inima neagră a orașului Chicago, unde se urcă într-unul dintre tramvaiele suspendate care circulau pe acolo.

Nu-și făcuse niciun plan și (evident!) nu-și luase nicio armă la el. Simpla idee de a-l căuta pe Moriarty noaptea printr-un oraș pe care nu îl cunoștea i se părea incredibil de palpitantă. Ce-l liniștea însă era gândul că șansele de a da iarăși nas în nas cu Moriarty erau atât de reduse că numai într-un roman de duzină se mai putea întâmpla așa ceva.

Sistemul de transport public cu tramvaie suspendate funcționa doar de un singur an, din 1892. Primele vagoane fuseseră făcute din lemn și nu avuseseră pereți, iar bieții călători erau la discreția intemperiilor. Însă vagoanele tramvaiului cu care mergea acum James pe linia suspendată de pe Lake Street erau închise. Din prima stație scriitorul își luase o hartă a traseelor și aflase din ea că, în afară de tramvaiul rapid, care mergea pe 63th Street și Stony Island Avenue, până la Casa Transporturilor de la intrarea în Expoziția Columbiană, toate celelalte rute se întindeau în afara centrului orașului; fapt extrem de neplăcut după părerea lui.

La prima lui vizită în Chicago, în urmă cu două săptămâni și ceva, Holmes îi explicase că această bizarerie era cauzată de o lege locală ce spunea că era nevoie de aprobarea firmelor și proprietarilor de clădiri pentru construirea șinelor suspendate în centru.

James știa că linia pe care era el ducea către sud, dar nu voia să ajungă înapoi la stația de la Parcul Jackson, la intrarea în Expoziție. Acolo ar fi putut da peste Holmes și ceilalți musafiri ai lui Cameron. Bineînțeles, tot acolo s-ar fi putut afla și Moriarty. Dar James prefera să încerce să-l găsească pe profesor în orașul propriu-zis – Orașul Negru, cum începuse el să-i zică.

Coborî din tramvai cu câteva cvartale înainte de stația de pe 63th Street și începu să meargă la întâmplare.

Parcursese deja câteva străzi din partea aceasta întunecată a orașului când își dădu seama de trei lucruri: în primul rând, acolo nu existau felinare, în schimb trotuarele erau pline de oameni; în al doilea rând, erau incredibil de multe baruri și săli

de dans care sfârtecau noaptea cu acorduri stridente; și în al treilea, el era singurul alb pe o distanță de cinci sau șase străzi.

Dându-și seama (cu ceva îngrijorare) că, fără să știe, coborâse din tramvaiul suspendat în cartierul de negri, căruia Holmes îi zicea „Ebonyville“, James făcu degrabă stânga împrejur. Însă, pentru că nu fusese atent pe unde mersese, acum habar nu avea pe unde să o apuce ca să ajungă înapoi, la stația de tramvai. Nicio șină suspendată nu se zărea la intersecțiile pe care le traversa acum aproape în fugă.

La un moment dat se apropie de el, blocându-i drumul, un negru îmbrăcat într-un costum cu dungi, cu o cravată exagerat de viu colorată la gât și pe cap cu o pălărie de pai de calitate.

– V-ați rătăcit, domnule? îl întrebă negrul. Pot să vă ajut cumva?

James făcu urgent trei pași în spate, dar reuși să spună:

– Dacă sunteți amabil, vă rog să-mi spuneți cum să ajung la tramvaiul suspendat?

Negrul zâmbi, dezvelindu-și dinții albi care contrastau puternic cu pielea lui închisă la culoare... cea mai neagră piele de om pe care o văzuse James vreodată.

– Mergeți înapoi pe strada asta, la a patra intersecție faceți la stânga pe 48th Street. De acolo aveți doar un cvartal și jumătate până la stația de tramvai.

– Mulțumesc, spuse scriitorul, atât de ușurat că îi veni să se încline în fața negrului.

Însă, pe când mergea pe drumul pe care tocmai venise, ocolind grupurile mari și gălăgioase de oameni de culoare care umpluseră trotuarele și străzile, nu se putu abține să nu privească din când în când în urmă, ca să vadă dacă nu cumva îl urmărea binefăcătorul său, mânat de gânduri necurate.

Dar bărbatul cu pălăria de pai era tot acolo unde îl lăsase James, la cinci sau șase case distanță. Și, văzându-l pe scriitor că să uită la el, negrul cel înalt își arătă iar dantura și-și ridică pălăria într-un salut prietenos.

Să fi fost salutul ăla un gest insolent? se întrebă James. Și imediat i se făcu rușine de gândul acesta.

Adevărul era că, deși Henry James se considera a fi unul dintre cei mai cosmopoliți oameni (îndeosebi printre americani), simțindu-se ca acasă pe străzile din Londra, Paris, Florența, Veneția, Roma, Zürich, Lucerna sau Berlin, pur și simplu nu intrase în contact cu persoanele de culoare decât în hotelurile unde el era client, iar negrii erau servitori.

Scriitorul ajunse fără probleme pe peronul tramvaiului suspendat, acesta veni după doar câteva minute și el porni iarăși către nordul orașului.

În următoarea oră și jumătate, James s-a tot mutat dintr-un tramvai în altul, până când ajunse la capătul liniei. Apoi a fost nevoit să se urce în drezine de noapte, care să-l ducă în locuri precum Parcul Douglas, Parcul Garfield, Parcul Humbodt și Logan Square.

Nu-l deranja faptul că a fost nevoit să renunțe la tramvai. Drezinele erau mult mai comode.

Când ajungea în câte una dintre puținele zone bine luminate ale orașului, cu oameni albi pe trotuare și în trăsuri, James cobora și mergea pe jos câteva străzi, ca să-și mai dezmorțească picioarele. Mereu cu ochii în patru după chelia strălucitoare a lui Moriarty.

Pe când se plimba prin unul din cartierele muncitorești, din partea de vest a orașului, James își dădu seama că nu mai mâncase nimic de la prânz – și atunci luase doar o gustare ușoară. Acum ora era destul de târzie, iar unele cafenele își trăgeau obloanele, dar altele erau încă deschise și destul de aglomerate. Dar clienții făceau parte exclusiv din clasa muncitoare – cu șepci din stofă pe care nu și le dădeau jos nici măcar la masă, pantaloni din catifea reiată sau moleschin și bocanci butucănoși. Mai erau acolo și câteva femei, însă excesul de ruj și alte sulimanuri, împreună cu decolteurile lor voit provocatoare îi spuneau lui James că acelea erau doamne ale nopții.

Își spuse că va mânca atunci când se va întoarce pe iaht. Deocamdată începu să caute o altă stație de drezină care să îl ducă spre vest.

James observă curând o ciudățenie în tramvaiele și drezinele din Chicago, un mister fără nicio legătură cu Sherlock Holmes sau Lucan Adler sau cel pe care îl căuta în noaptea aceasta, profesorul Moriarty. În cele peste douăzeci de drezine și vagoane de tramvai aproape goale cu care călătorise văzuse cel puțin zece bărbați diferiți care citeau aceeași carte.

Toți erau îmbrăcați cu costume din stofă de lână care stăteau prost pe ei, erau încălțați cu pantofi vechi și uzați, dar bine lustruiți și câțiva purtau

pălării de pai (dar nici pe departe curate ca aceea a negrului binevoitor de mai devreme și cu calotele mult mai turtite). Fiecare dintre bărbații aceștia ținea o carte aproape de ochi, de parcă ar fi suferit toți de miopie. Însă doar câțiva purtau ochelari. Și, pentru ca lui James misterul să i se pară și mai de nepătruns, niciunul nu dăduse pagina preț de câteva stații.

Pur și simplu păreau a ține cartea ridicată în dreptul ochilor lor plictisiți (și uneori chiar închiși). Dar pe James cel mai mult îl deruta faptul că era vorba despre *aceeași carte în toate cazurile.*

Titlul ei era *MAGGIE: O fată a străzii* [185]. Iar numele autorului era Johnston Smith.

Într-un sfârșit, aproape de capătul de sud-vest al liniei de drezină, James avu curajul să se așeze pe scaunul gol din fața unuia dintre „cititori", se întoarse cu fața la el și își drese tare vocea. Bărbatul nu lăsă jos cartea.

– Mii de scuze, vă rog, spuse scriitorul, făcându-l pe celălalt să tresară puternic (evident că moțăia) și să se uite la el.

– În seara aceasta am observat în transportul public mai mulți domni care citeau exact aceeași carte ca dumneavoastră, continuă James. Și sper să nu mi-o luați în nume de rău dacă îmi permit să vă întreb de ce este atât de populară în Chicago.

Bărbatul zâmbi cu gura până la urechi, dezvelind mai multe gingii goale și mai puțini dinți pătați de nicotină, fapt care sugera că acel costum prost croit de pe el era *unicul* lui costum.

– D-abea așteptam să mă-ntrebe careva, spuse bărbatul. Ca să spui drept, n-am citit niciun cuvințel din cartea asta tâmpită. E un tip care îmi

dă bani – și dă bani și la vreo alți douăj de flăcăi – doar ca să mă plimb cu tramcaru' și drezina de la șapte dimineața până la unu noaptea, când se retrag de pe traseu. Cred că tipu' își închipuie că dacă ne vede lumea c-o citim o să dea fuga s-o cumpere. Chestia e că nu văzui dăcât inși ca mine cu ea în mână. Adicătelea d-ăștia plătiți.

– Și de câtă vreme sunteți angajați dumneavoastră și... hm... ceilalți cititori? îl întrebă James.

– Păi, să tot fie trei săptămâni și nimeni nu ne-o întrebat de cartea asta. Până la mata, vreau să zic. Crez că tipu' a cam rămas fără bani și tare mi-e teamă că săptămâna viitoare pe vremea asta o să trebuiască să-mi caut o slujbă cinstită.

– Cumva domnul Johnston Smith, autorul cărții, este cel care vă plătește pentru... pentru această campanie publicitară?

– Autoru' ne plătește, vezi bine. Numa' că nu-l cheamă nici Johnston și nici Smith. E un tip tinerel, douăj-unu, douăj-doi de ani, cu ghete mai paradite ca ale noastre... și numele lui adevărat e Stephen Crane.

– Ce să spun, interesantă modalitate de promovare a unui roman, zise James, întrebându-se dacă lui i-ar fi de folos o asemenea șmecherie în lumea literară mult mai elevată a Londrei.

Dar nu... lumea literară mult mai elevată a Londrei nu se urca în mijloacele de transport, cu excepția trenurilor; și niciun domn sau doamnă din Marea Britanie nu ar începe o conversație cu un străin din compartimentul de tren. Pur și simplu nu se cuvenea.

– Știi mata, spuse bărbatul, care-și închisese cartea. Io am citit la viața mea. Da, da, am citit o

carte ori două, da' asta cu *MAGGIE* nici măcar nu-i o carte adevărată.

– Ce vreți să spuneți?

– Vreau să spui, zise individul, că are *dăcât* patruj dă pagini... și alea cu spații mari la margine și mai are o groază de pagini albe la început și sfârșit.

– O povestire legată ca o carte, reflectă James cu glas tare.

Bărbatul ridică din umeri.

– Nu știu dăcât că mai am o singură oră amărâtă până se retrag drezinele și după aia pot să mă duc frumușel acasă ca să mă culc. Mă doare mâinile de cât am ținut blestemăția asta ridicată la nas cât fu ziulica și nopticica de lungă. Și nu poci altminteri, că tipu' ăsta, Crane, ne controlează în fiește zi. Am vorbit între noi și am aflat că dacă nu ții cărțulia chiar în dreptul la ochi și te prinde, te dă afară pe loc. Azi nu mai e multe slujbe unde să poți câștiga doi dolari pe zi doar ca să ședi în fund și să te fâțâi cu tramcaru'.

James clătină din cap compătimitor.

Drezina se opri într-un cartier întunecat al orașului, iar conductorul coborî să o întoarcă. Se părea că ajunseseră la capătul liniei.

James se hotărî să coboare și el ca să își dezmorțească picioarele.

– Da' nu care cumva te dai jos acilea? îl întrebă cititorul plătit.

– Doar o secundă, îi răspunse James.

Dar de îndată ce ajunse afară, în aerul îmbâcsit al orașului Chicago, observă ceva la doar o jumătate de stradă depărtare. O sclipire de chelie în lumina unicului felinar, o fulgerare a unei redingote și a unui guler înalt, demodat. Mai reuși să zărească doar degetele lungi ca de strangulator înainte ca bezna să-l înghită.

Uitând cu totul de drezină, James se luă repede după omul pe care tocmai îl văzuse.

După acel ultim felinar stingher și bolnav de pe stradă urma nu doar o beznă adâncă, ci și capătul caselor și barăcilor. James avea impresia că îl urmărise seara întreagă pe profesorul Moriarty prin tot orașul Chicago, iar acum ieșiseră din el și ajunseseră în preria întunecată.

Atunci îl izbi mirosul. Mirosul și senzația că pe jos se aflau sute, dacă nu mii, de urme de nevăzute copite de animale. Duhoarea și convingerea primitivă că îl urmăreau nenumărați ochi invizibili. Strada se termina într-o fundătură în froma literei T și acolo James reuși să discearnă o mulțime de vietăți care respirau și se foiau și se holbau la el și defecau. Vite.

Ajunsese la oborul de vite al orașului Chicago. Nicio lumină nu penetra bezna aceea absolută, niciun felinar, nicio fereastră. Parcă erau una sau două lămpi în țarcurile pline, dar acestea se aflau prea departe ca să-l poată ajuta să vadă ceva în jur. La lumina lor James reuși să zărească luciul întunecat al coarnelor.

Scriitorul se hotărî să facă la stânga și intră în întunericul viu cu o cutezanță care nu-i stătea în fire.

După doar un minut sau două își dădu seama că sub tălpi nu simțea nici trotuar și nici caldarâm de stradă. Doar pietriș și pământ. Bine măcar că nu era noroi combinat cu altceva, cum precis se găsea din belșug în țarcurile de vite din dreapta lui. Auzea lipăitul intermitent al vacilor în troacă și foșnetul mișcărilor celorlalte în somn.

Și James își mai dădu seama de un lucru: se simțea... altfel. Odată cu hotărârea de a da de urma lui Moriarty prin cartierele periculoase ale orașului Chicago îi dispăruseră și apatia și furia din timpul zilei. Nu mai zărise chelia și degetele lungi ale profesorului de când intrase în bezna aceasta mobilată cu ruine și țarcuri uriașe de vite. Dar, ca să spunem adevărul, nici nu se așteptase să-l găsească și cu atât mai puțin să-l înfrunte pe acel geniu al crimei.

Îl copleșise un calm bizar, de parcă ar fi ieșit din trup și s-ar fi urmărit de undeva de deasupra (într-un loc unde era atât de întuneric că nici la ceas nu te puteai uita fără să aprinzi un chibrit). Înainte de noaptea aceasta se străduise din răsputeri să ajungă dramaturg; acum era deopotrivă și actor, și public, privindu-se cum *acționează*. Nu cum „joacă“, ci cum *acționează,* adică desfășoară o acțiune fizică și deliberată (și, într-o oarecare măsură, curajoasă). *Probabil că așa se simte un personaj din romanul unui scriitor prost...* Și iată că *îmi place*, își spuse James.

În clipa aceasta aproape că nu-i venea să creadă că numai cu o lună și jumătate în urmă fusese pe punctul de a se arunca în Sena. Și pentru ce? Pentru că nu i se mai vindeau bine cărțile?

James porni mai departe râzând singur în noapte. Oricât de mult îl antipatiza pe Sherlock Holmes (dintr-un milion de motive legitime), își dădea

seama acum că detectivul, fie el real sau imaginar, fusese salvatorul lui Henry James Jr. În noaptea aceasta și în orașul acesta ciudat, James se simțea mai tânăr, mai puternic și mai viu decât își amintea să se fi simțit vreodată din copilărie și până acum. Și avea bănuiala că energia din vremurile de demult nu fusese decât reflexia lunară a soarelui cu care lumina fratele lui mai mare, William.

Angajament drastic. Vorbele acestea răsunară prelung prin mintea lui James. Nu doar un angajament restabilit cu problemele vieții cotidiene, dar și unul făcut cu pericolele și dramele ce există în afara vieții imaginate de el până acum. De-abia acum reuși să înțeleagă cum, după toate rănile îngrozitoare pe care le suferise fratele său, Wilkie, după toate grozăviile pe care le văzuse (unul dintre camarazii care îl purtaseră pe targă după bătălia de la Fort Wagner fusese împușcat în cap, iar bucăți mari din creierul și craniul lui se împrăștiaseră peste Wilkie și targa lui), se întorsese la regimentul lui deși nu se refăcuse complet. La fel cum făcuse și celălalt frate, Bob, după ce jumătate din camarazii lui fuseseră uciși într-o altă luptă.

Angajament drastic. De-abia acum reuși să înțeleagă James de ce Sherlock Holmes *trăia cu adevărat* doar în asemenea momente și de ce trebuia să recurgă la injecțiile cu morfină, cocaină sau heroină pentru a putea face față zilelor monotone și mocirloase dintre cazurile periculoase.

Poate pe Moriarty îl zărise cu o jumătate de oră în urmă de la capătul liniei de drezină, sau poate că nu. Acum nu mai conta prea mult.

Observă o mișcare. Niște siluete întunecate care înaintau spre el. Forme verticale în fața gardurilor

din lemn ale țarcurilor. Bărbați.

Ochii lui James se adaptaseră destul de bine la întuneric, așa că reuși să distingă patru indivizi înarmați cu bâte, bastoane ca acelea ale polițiștilor.

Se opri.

Ridicându-și bastonul elegant în mâini, James își dori să aibă și el o sabie ascunsă înăuntru așa cum avea Holmes.

Să o ia la fugă? Nu. Își dădu seama că îl îngrozea mai mult gândul de a fi apucat din spate de guler și trântit la pământ, așa cum pățeau vitele de acolo la rodeo, decât să-i înfrunte cu fața pe cei care se apropiau repede de el prin beznă.

Cei patru atacatori – James nu se amăgea că ar fi fost altceva; și acum nu mai avea nicio importanță dacă lucrau pentru Moriarty sau nu – se răzlețiseră unul de altul și ajunseseră la mai puțin de trei metri depărtare când bubui o voce dintr-o alee din stânga.

– VOI DE COLO! STAȚI PE LOC! NU MIȘCAȚI!

Raza unei lanterne puternice țâșni din aleea întunecată, oprindu-se asupra lui Henry James, care își strângea bastonul la piept și asupra celor patru derbedei în haine peticite și murdare de bălegar. Ce își imaginase James că ar fi fost bâte, chiar asta erau... niște bâte noduroase, murdare, mortale.

– NU MIȘCAȚI! urlă din nou vocea divină.

James deja îi dăduse ascultare și încremenise. Dar cei patru agresori o luară la fugă: doi dintre ei săriră peste gardul țarcului și se pierdură printre

mulțimea de vite, iar ceilalți doi se repeziră înapoi în întunericul din care ieșiseră.

James strângea din ochi în fața luminii puternice. Silueta cu vocea divină se apropie de el. Lanterna se lăsă în jos.

Un polițist din Chicago. Nu un membru al strălucitoarei Gărzi Columbiene înființată de Burnham pentru Expoziție, ci un polițist adevărat din Chicago. James observă rândul dublu de bumbi din alamă, bereta moale, steaua imensă de pe pieptul robust, ochii îngustați și mustața bogată.

Sigur, scriitorul se simțea ușurat pentru că polițistul își făcuse apariția în momentul acela, dar nu fusese înspăimântat. *James nu fusese înspăimântat* nici măcar atunci când cele patru brute se apropiau de el. Nu înțelegea cum de se întâmplase una ca asta. Nu-și mai putea înțelege emoțiile.

Dar nimic din toate astea nu mai conta. Își dădu seama că-i zâmbea tâmp polițistului care îl privea bănuitor. Încercă să se calmeze.

Raza lanternei se plimbă în sus și în jos peste James, de la eleganții lui pantofi italienești, din piele neagră și moale și ghetrele gri, până la haina lui scumpă, vestă, guler, cravată și acul de cravată.

– Ce căutați la grajduri, domnule? îl întrebă polițistul, vorbind acum cu voce omenească. Indivizii ăia v-ar fi furat tot ce aveți... probabil și viața, domnule.

James își înăbuși cu greu strania dorință de a-i zâmbi minunatului polițist, cu minunatul lui accent irlandez și minunată mustață pomădată. Îi venea să zâmbească chiar și la minunatul lui baston scurt, negru, din lemn dur.

Încercă să răspundă, însă maestrul frazelor interminabile din literatura modernă nu reuși să bolborosească decât cuvinte disparate:

– Am fost... voiam... să vizitez Chicago... m-am dat jos din trenul suspendat... după aceea din drezină... ca să mă plimb... și brusc... s-a făcut întuneric...

Polițistul înțelese că are de-a face cu un retardat și îi vorbi pe un ton liniștitor, ca un infirmier de la ospiciu, având grijă să pronunțe foarte rar și cu multă claritate cuvintele:

– Am înțeles, domnule. Dar... nu aveți... ce căuta... în ... locul acesta... domnule.

James bâțâi entuziasmat din cap, arătându-i că era perfect de acord și, spre marea lui disperare, își dădu seama că începuse să *rânjească. Nu îi fusese frică.*

– Unde stați, domnule?

Avu nevoie de câteva secunde până să priceapă ce-l întrebase polițistul.

– A, la... nu mai stau la hotelul.... Great Norhtern... nu... pe iahtul... pe iahtul senatorului Don... Don Cameron.

Polițistul îl privi pieziș. James ajunse la concluzia că irlandezul era un bărbat chipeș, în pofida nasului care semăna cu un cartof fiert. Își mușcă puternic interiorul obrazului ca să nu izbucnească în râs.

– Unde se află iahtul acesta, domnule?

– E ancorat lângă Marele Debarcader din Orașul Alb, răspunse James.

Recăpătase controlul asupra substantivelor, verbelor și sintaxei. (Dar adevărul era că nu le dusese dorul. Înțelese că ar renunța la toate în schimbul prelungirii stării sale de acum.)

– Vreți să-mi spuneți cum vă numiți, domnule?

– Henry James, Jr., zise imediat scriitorul.

Dar, nedumerit de răspunsul lui, se repezi să se corecteze:

– Acum mă numesc doar Henry James. Henry James, Sr., adică tatăl meu, a murit acum unsprezece ani.

– Cum ați ajuns la mal de pe iahtul senatorului, domnule James?

– La debarcaderul din Chicago. Acolo este un barcagiu de pe iaht într-o barcă cu motor. I-am zis să mă aștepte.

Polițistul întoarse raza lanternei spre ceasul lui ieftin.

– A trecut de miezul nopții, domnule.

James nu știu cum să comenteze o asemenea revelație. Brusc nu mai era atât de sigur că barcagiul l-ar fi așteptat atât de mult. Și poate că prietenii lui își închipuiau deja că s-a rătăcit. Sau că a murit.

– Haideți cu mine, domnule James, îi spuse polițistul, luându-l blând de după umeri și întorcându-l cu fața spre aleea din care apăruse el ca prin minune. Vă conduc eu la stația de drezină, domnule. Drezinele și tramvaiele se vor retrage în mai puțin de o oră, domnule. Chiar dacă e

sâmbătă. Vă sfătuiesc să mergeți direct la debarcader, fără să mai vizitați și alte locuri.

Fără să se simtă câtuși de puțin deranjat de atingerea prietenoasă a polițistului, James merse cu irlandezul spre străzile mai luminate ale orașului.

7.

Duminică, cu o zi înainte de deschiderea oficială a Expoziției, oaspeții lui Henry Cabot Lodge s-au împărțit în mai multe grupuri și au pornit să se distreze. Henry James a rămas cu Henry Adams, care se ținea după Lizzie și Don Cameron. Dar la un moment dat în timpul după-amiezii, Adams a plecat iarăși de unul singur. Făcuse la fel și cu o zi în urmă. Se înțeleseseră să se întâlnească toți la ora șapte la debarcader, ca să se întoarcă împreună pe iaht. Erau invitați la dineul de gală oferit de primarul reales al orașului Chicago, Carter Henry Harrison. Până și tânăra Helen Hay fusese sedusă de energia, candoarea și farmecul vârstnicului politician populist.

Numai Adams nu ajunse la timp la întâlnirea de la debarcader.

– Cred că știu unde este, spuse Holmes. Pierde noțiunea timpului când se află acolo. Mergeți înainte, dar trimiteți barca după noi... în vreo douăzeci de minute.

Senatorul Cameron îi zise:

– Lizzie și cu mine vă vom aștepta aici și ne vom întoarce împreună.

Restul petrecăreților se urcară în barcă. Holmes o urmări cu privirea până ajunse în larg, unde erau ancorate mai multe ambarcațiuni, printre care

nobilul *Albatross* și nava de război U.S.S. *Michigan.*

Holmes fusese împreună cu Adams atunci când acesta descoperise Sala Mașinilor. Fascinația manifestată de vârstnicul istoric față de dinamuri și alte mecanisme generatoare de electricitate era de nepotolit. Din punct de vedere tehnic, miile de aparate acționate electric din Expoziție începeau să funcționeze doar în momentul în care președintele Cleveland avea să apese un buton din aur solid care va închide circuitul și va porni uriașul motor cu abur, de trei mii de cai putere, din Sala Mașinilor. Tot atunci vor fi desfășurate o mie de steaguri și pancarte.

Însă Adams vizitase sala cu de-amănuntul și ceruse insistent informații de la cei care lucrau acolo, până când reușise să descopere dinamul care furniza deja curent electric pentru luminile Orașului Alb și pentru calea ferată pe care ajungeau trenulețele galbene la Expoziție. Acesta era cel mai mare dinam din lume și se afla în clădirea Companiei Feroviare din capătul sudic al târgului, ascunsă în spatele copacilor și al construcțiilor mai mari. În mod normal în clădirea aceea nu intrau decât muncitorii care se ocupau de buna funcționare a dinamului. Învelișul curbat al generatorului era mai mare decât bolta de la intrarea în vila lui Henry Adams. Iar roțile lui, cu diametrul de cel puțin cinci metri, păreau niște coloși față de oamenii de lângă ele. Sâmbătă, Holmes îl ajutase pe Adams să găsească dinamul acesta, admirase și el mașinăria preț de un minut, îl auzise pe unul dintre tehnicieni explicând (pe un ton foarte ridicat din cauza zgomotului infernal din jur) că în momentul respectiv dinamul producea suficient curent electric pentru buna funcționare a căii ferate lungi de zece kilometri pe care se deplasau simultan șaisprezece garnituri de tren și

apoi se hotărâse să plece, lăsându-l pe Adams singur în zgomotul și ozonul dinăuntru. De aceea știa acum că istoricului îi plăcea să-și petreacă timpul în clădirea aceea izolată, fără geamuri, admirând captivat acea nouă sursă de energie a rasei omenești.

Holmes intră în penumbrele populate de traverse și roți și îl observă imediat pe Adams care își tot scotea pălăria de pai ca să își șteargă fruntea cu batista din pânză de in. Și de fiecare dată chelia îi lucea la lumina lămpilor fără abajururi. Istoricul discuta aprins cu un tânăr înalt, îmbrăcat cu un costum prea gros. Părul lui lung și negru, nasul subțire și ascuțit, tenul arămiu și ochii negri îi demonstrară lui Holmes că tânărul cu pricina era un indian. Adams îi ținea o prelegere și părea emoționat ca un băiețel în prima zi de școală.

– ... Dar *asta*! Grecii antici ar fi fost încântați să vadă așa ceva, domnule Slow Horse, iar venețienii ne-ar fi invidiat amarnic. Chicago ne tratează cu un dispreț magnific și sfidător. Și ne arată o realizare mai puternică decât arta, infinit mai importantă decât banul. Din fericire sau din păcate, acesta este *viitorul*, domnule Slow Horse! Mă tem... dar și sper că acesta va fi *viitorul* dumneavoastră și al meu. M-aș putea delecta cu falsurile și șarlataniile din parcul Midway Plaisance, dar în fiecare zi vizitez sala Mașinilor și în fiecare seară revin aici, în sala aceasta, ca să mă holbez ca o cucuvea bătrână la acest dinam al viitorului...

Și Adams păru să-și dea seama de tonul didactic pe care-l adoptase. Își scoase pălăria ca să-și șteargă din nou creștetul și, fără să îl remarce pe Holmes care se apropia de ei, îi spuse pe un ton mai blând tânărului indian:

– Îmi cer încă o dată scuze, domnul meu. Dau încontinuu din gură, de parcă mi-ați fi public, nu interlocutor. Dumneavoastră, domnule Slow Horse, ce părere aveți despre acest dinam și despre celelalte minuni deocamdată inactive din Sala Mașinilor, unde v-am întâlnit în fiecare zi?

Vocea indianului cel înalt îl surprinse pe Holmes prin rezonanța ei.

– Eu cred că aceasta va fi adevărata religie a rasei dumneavoastră, domnule Adams.

Istoricul se lansă într-un alt discurs plin de entuziasm. Atunci Holmes se hotărî să-și facă cunoscută prezența. Avea siguranța că indianul îl observase încă de la intrare și știuse tot timpul unde se aflase.

– Pentru oamenii din secolul al treisprezecelea, Fecioara Maria a reprezentat ceea ce dinamul acesta și frații lui vor... tocmai spunea Adams, când îl văzu pe Holmes și se întrerupse jenat.

Își scoase iarăși pălăria de pai.

– Domnule Slow Horse, îngăduiți-mi să vi-l prezint pe însoțitorul meu, distinsul Sher... vreau să spun... distinsul explorator norvegian, Jan Sigerson.

În loc să întindă mâna, Holmes luă poziție de drepți, pocni din călcâie și se înclină, imitând salutul german. Indianul înclină și el capul, dând impresia că era la fel de puțin doritor să atingă mâna detectivului. Fără să înțeleagă de unde sau cum, Holmes *știa* că tânărul bărbat (deși nu părea chiar atât de tânăr văzut de aproape, când ridurile din jurul ochilor spuneau despre el că avea probabil doar un an sau doi mai puțin decât cei treizeci și nouă ai detectivului) nu era doar un

membru al tribului Lakota Sioux, cunoscut de Holmes cu mai mult de șaptesprezece ani în urmă, ci și un *wicasa wakan* – un om sfânt al acelui trib, un om înzestrat cu harul de a vedea în mai multe dimensiuni decât restul muritorilor.

– Mă bucur foarte mult să vă cunosc, domnule Slow Horse, îi spuse Holmes. Noi, europenii, avem rareori ocazia să cunoaștem un *wicasa wakan* practicant din rândul Oamenilor Liberi.

Indianul, pe care Holmes era absolut convins că nu îl chema Slow Horse, se uită la detectiv într-un mod mai atent și mai surprins decât ar fi putut fi explicat prin cuvintele omului alb.

Henry Adams, cu pălăria în mâini, făcu doi pași înapoi, îndepărtându-se de cei doi bărbați. Avea impresia că asistă la confruntarea dintre doi vulturi uriași.

Holmes își plecă primul privirea și se întoarse către Adams.

– Îmi cer scuze că v-am întrerupt, dar Lizzie și domnul senator ne așteaptă la debarcaderul principal. Dacă nu ne grăbim, vom întârzia la dineul oferit de primarul Harrison.

Adams îi zise ceva indianului și se întoarse să plece. Holmes se înclină din nou în fața bărbatului mai înalt, nedorind nici acum să-i atingă mâna Apoi îi spuse:

– Mi-a făcut mare plăcere să vă cunosc, domnule Slow Horse și sper ca într-o bună zi *wasichu wanagi* să nu mai reprezinte o problemă pentru dumneavoastră.

Imediat își dădu seama că spusese: „sper ca într-o bună zi umbra Spoliatorului Îmbuibat, adică

umbra omului alb să nu mai reprezinte o problemă pentru dumneavoastră“... dar habar nu avea de ce îi ieșiseră din gură exact acele cuvinte. Indianul se mulțumi să-l privească lung.

Singherit la culme, detectivul se întoarse și ieși în spatele lui Henry Adams și clădirea Companiei Feroviare. După o sută de metri se opri, puse mâna pe brațul istoricului și îi zise:

– Vă rog, luați-o dumneavoastră înainte, împreună cu soții Cameron. Tocmai mi-am amintit că mai am ceva de făcut.

– Mă rog..., spuse încet Adams, aparent zguduit de ceva ce văzuse sau simțise. Dacă trebuie, dar ar fi mare păcat să lipsiți de la dineul primarului Harrison...

Holmes dădu nerăbdător din cap, neatent la vorbele lui Adams. Se întoarse și o luă la goană înapoi.

Indianul dispăruse. Holmes îl căută pe toate aleile care duceau spre locul stabilit pentru paradă, imaginându-și că pe acolo ar fi trebuit să plece din Expoziție, dacă făcea parte din trupa lui Buffalo Bill.

Și nu s-a înșelat. Îl prinse din urmă chiar la ieșire.

– Domnule Slow Horse!

Bărbatul cel înalt se întoarse încet cu fața la el. Nu părea câtuși de puțin surprins să-l revadă pe Holmes.

– Eu... e ceva ce trebuie să... dacă m-ați putea ajuta... îmi pare rău că..., se bâlbâi detectivul. Nu-i așa că numele dumneavoastră nu este Slow Horse?

– Numele meu este Paha Sapa, spuse indianul.

– Dealurile Negre, șopti Holmes.

– Iar numele dumneavoastră nu este Sigerson, zise Paha Sapa. Nici măcar nu ați încercați să vă mascați accentul britanic.

– Numele meu este Sherlock Holmes.

Acum întinse mâna. Și acum indianul i-o strânse.

Și tot acum Holmes simți cel mai mare șoc din viața lui, de când fusese împușcat de trei ori în Himalaya. Observă instantaneu că și Paha Sapa simțise fluxul de energie care trecuse printre ei.

Și după ce își dezlipiră mâinile, energia rămase tot acolo – mult mai puternică decât încărcătura electrică din sala dinamului.

– Trebuie să te întreb, Paha Sapa, spuse Holmes, de unde îți dai seama dacă sunt real sau nu?

– *Wicaśta ksapa kiŋ ia*, răspunse indianul.

Holmes înțelese.

– *Îți poate spune înțeleptul...*

– Dar eu nu știu încă dacă sunt sau nu un înțelept, încheie Paha Sapa în engleză.

– Spune-mi, totuși, îl rugă detectivul. Eu oricum știu că *nu* sunt destul de înțelept ca să pot răspunde singur la această întrebare.

Paha Sapa îl sfredeli cu privirea, dându-i senzația fizică aproape că îl străpungeau zeci de săgeți.

– Toți bărbații născuți din femei sunt reali, spuse indianul. Dar printre ei sunt câțiva... fără contur.

Fără vlagă. Cele mai puternice ființe sunt acelea care există prin slavă.

– Nu înțeleg, șopti Holmes.

– Cei Șase Străbuni nu s-au născut din femei, dar sunt reali, îi explică Paha Sapa. Eu și toți tații și bunicii mei i-am slăvit și astfel i-am făcut reali.

Nedumerirea de pe chipul lui Holmes nu mai avea nevoie să fie pusă în cuvinte: *Cum?*

– Răspândind poveștile despre ei, zise Paha Sapa.

(După aceea Holmes nu își va mai putea aminti dacă indianul îi vorbise în dialectul Lakota sau în engleză.)

– Spunându-le poveștile. Dar mai ales convingându-i pe alții să le spună.

Paha Sapa se opri o secundă, apoi adăugă cu pasiune:

– Spunându-le poveștile și *crezând* în ele!

– Da, șopti detectivul, fără să știe exact cu ce era de acord, dar dându-și seama că acordul acesta venea din toată inima și sufletul lui. *Pilamayaye*. Mulțumesc.

Nu era suficient, însă doar atât reuși să bolborosească.

Tocmai voia să pornească înapoi, când Paha Sapa îl apucă strâns de braț. Și Holmes avu din nou sentimentul că intrase în bobina rotativă a dinamului.

– *Lucan, kte*, spuse Paha Sapa. *Lucan, el te omoară.*

Detectivul simți cum pumnul rece al destinului dă să se închidă în jurul inimii sale și încercă să se scuture de senzația aceasta.

– *Holmes, uŋktepi! Yakte!*

Aproape o șoaptă, dar îl izbi pe Holmes cu puterea unui urlet, a unui strigăt de luptă în vântul preriei. *Holmes,* tu să-l *ucizi. Tu îl ucizi!*

– Da, murmură detectivul.

Paha Sapa zâmbi. Adăugă pe ton normal:

– *Toksha ake cante ista wascinyanktin ktelo. Hecetu. Mitakuya oyasin!*

Holmes înțelese fiecare cuvânt: *Am să te revăd cu ochiul inimii. Așa să fie. Toate rudele mele te vor vedea!*

– *Mitakuya oyasin!* răspunse detectivul. *Toate rudele mele!*

Cei doi bărbați se despărțiră și porniră în direcții opuse. Holmes avu nevoie de câteva minute ca să-și aducă aminte că trebuia să ajungă la debarcader, unde îl aștepta barca cu motor.

8.

Luna plină încă mai stătea aninată pe cerul palid din spatele Orașului Alb în dimineața zilei de luni, înainte de ora șase, când Holmes îl luă pe Henry James cu el la Casa Meșteșugurilor și Artelor Liberale.

– Nu pricep ce treabă am eu cu... cu povestea asta, mormăi iritat și somnoros scriitorul.

– Aveți treabă, îi spuse detectivul. Ați fost implicat de la bun început și astăzi va fi sfârșitul. Trebuie să fiți de față. Plus că i-am dat numele dumneavoastră doamnei care vă va cere cheia.

– Care doamnă? Care cheie? bolborosi James, dar închise gura când îi văzu pe colonelul Rice, agentul Drummond și comandantul poliției din Chicago, McClaughry, așteptându-i în fața celei mai mari dintre cele paisprezece clădiri mari ale Expoziției.

Rice descuie ușa, le făcu loc să intre și încuie ușa în urma lor. Holmes îi conduse la ascensorul fabricat de compania Otis-Hale. În jurul lui se afla un grilaj metalic, de asemenea încuiat atunci când ascensorul nu funcționa. Colonelul Rice îl descuie și pe acesta și îi întinse o cheie lui Holmes cu care detectivul descuie ușa ascensorului.

– Vedeți, domnule James, îi zise el, dându-i cheia, ambele porți se deschid cu aceeași cheie. Vă rog să

o folosiți doar dacă vă va căuta o anumită doamnă care vă va cere să o însoțiți pe promenada de pe acoperiș. Doamna cu pricina poate fi... extrem de insistentă.

– Dar habar n-am cum să mă descurc cu... cum funcționează... reuși să bâiguie James.

Drummond urcă în lift și-i arătă o manetă în stânga ușii.

– Ca să urcați, o răsuciți la stânga. Cu cât o mișcați mai la stânga, cu atât ascensorul va urca mai repede. Nu uitați să vă opriți la nivelul acoperișului, altminteri va trebui să vă căutăm tocmai în lună și pe dumneavoastră, și pe însoțitoarea dumneavoastră.

– E prevăzut cu un senzor mecanic care îl încetinește și apoi îl oprește, indiferent ce face persoana care îl acționează, spuse colonelul Rice, speriat că scriitorul ar fi putut lua de bune vorbele lui Drummond.

Continuând să clatine din cap, James încercă să-i înapoieze cheia lui Holmes.

– Prostii, refuză detectivul să o ia din mâna lui. Ați fost cu o mie de lifturi până acum, domnule James.

– N-au fost chiar atât de multe, mormăi scriitorul.

Adevărul era că Londra nu se prea dădea în vânt după ascensoarele moderne. Și nici iubitele lui Roma ori Florența.

Ca și cum chestiunea ar fi fost rezolvată, Holmes intră după Drummond în cabina liftului.

– Câți trăgători ați adus?

– Președintele Cleveland se încăpățânează să refuze amplasarea agenților cu puști în locuri vizibile pe acoperișuri, spuse Drummond. Zice că ar transforma discursul lui din această zi dedicată veseliei într-un Al Doilea Discurs în Fața Națiunii al lui Lincoln, când erau soldați pe toate casele.

– Bine, bine, zise Holmes. Să reformulez: câți trăgători aveți care nu sunt la vedere?

– Doisprezece, răspunse Drummond. Întinși pe burtă sau ascunși cumva la nivelurile superioare ale fiecărei a doua clădiri în linie dreaptă cu promenada de sud a acesteia unde ne aflăm noi acum.

Holmes dădu din cap.

– Puștile au lunete?

– Care măresc de douăzeci de ori, zise Drummond.

– Nu uitați să le amintiți că nu trebuie să tragă decât la semnalul meu sau dacă am fost împușcat, spuse Holmes. Nu avem nevoie de împușcături deasupra capetelor a cel puțin o sută de mii de oameni.

– Cum de sunteți atât de sigur că Lucan Adler va trage de pe promenada acestei clădiri? vru să știe colonelul Rice.

– Știu pur și simplu, răspunse detectivul. Se va afla la capătul dinspre est al promenadei. Lângă sau în spatele proiectorului ăluia german instalat acolo.

– Dar trăgătorilor noștri le va fi greu să-l nimerească acolo, zise comandantul McClaughry.

– Exact, spuse Holmes.

– Vom avea grijă să nu iasă viu din clădirea asta, se angajă Rice.

Holmes zâmbi și se întoarse către James.

– Până la zece dimineața vizitatorii tot vor urca și vor coborî pe Puntea de Observație, James, îi zise el încet. După aceea, oamenii din Garda Columbiană a domnului colonel Rice vor verifica acoperișul cu multă atenție, ca nu cumva să mai fi rămas cineva în urmă. După aceea vor încuia și ușa liftului și cea de la grilajul din jurul lui. Cheia va rămâne la dumneavoastră.

– Ca să o dau unei doamne, spuse James cu voce tremurătoare. Despre ce doamnă e vorba?

– O veți recunoaște după fotografia Irenei Adler pe care v-am arătat-o. Păr castaniu. Bărbie puternică. Pometi impresionanți. Ochi ca violetele.

Holmes întinse mâna:

– Rămas-bun, prietene. Vă mulțumesc pentru tot.

James îi strânse mâna, dar se uita cu spaimă în sus, la cei șaizeci de metri prin care ar fi trebuit să conducă singur ascensorul. Părăsiră toți patru clădirea și colonelul Rice încuie ușa de la intrare.

– Casa Meșteșugurilor și Artelor Liberale se va deschide la ora stabilită, îi zise Rice lui Henry James. La zece dimineața, oamenii mei vor goli Puntea de Observație și promenada de pe acoperiș și apoi vom pune un afiș în care vom anunța că și ascensorul și promenada vor fi închise pentru public între zece dimineața și două după-amiaza. Vor fi foarte mulți cei care vor dori să urce acolo ca să îl vadă cât mai bine pe președinte, dar toate promenadele de la nivelurile superioare vor fi

închise între aceste ore. Dumneavoastră trebuie să fiți aici la ora zece.

James se uită la cheie și o puse în buzunarul de la vestă.

– Și până atunci ce fac? întrebă el cu un glas tânguitor.

– Dacă aș fi în locul dumneavoastră, spuse agentul Drummond, m-aș urca în barca cu motor și m-aș întoarce pe iahtul senatorului Cameron ca să mai dorm vreo două ceasuri. Aveți însă grijă să rugați pe cineva să vă trezească la vreme ca să nu întârziați. Nu va trebui să discutați cu nimeni; afișul va explica situația, grilajul din jurul ascensorului va fi încuiat, iar vizitatorii dezamăgiți vor fi nevoiți să-l urmărească pe președinte de la nivelul solului.

Mai târziu, James nici măcar nu-și mai aminti dacă îi salutase pe ceilalți înainte de a se întoarce la debarcader.

9.

Ziua se făcuse rece și cerul se înnorase. Doar cu câteva minute înainte de sosirea președintelui Statelor Unite toată lumea crezuse că va începe să plouă, dar chiar atunci soarele ieși din nori, scăldându-i pe spectatori și demnitari deopotrivă în lumina lui bogată.

Holmes auzi cum mulțimea imensă din jurul Casei Administrației începuse să aplaude și să ovaționeze la ivirea astrului astrului, înainte de apariția coloanei de trăsuri a președintelui. Detectivul privi prin fanta îngustă și lungă pe care o făcuseră oamenii colonelului Rice în soclul uriașului proiector din colțul de sud-vest al Punții de Observație de pe Casa Meșteșugurilor și Artelor Liberale. De acolo putea să vadă toată Puntea până la proiectorul din celălalt capăt, capătul de sud-*est* al clădirii. Dacă Lucan Adler își alesese un alt loc de unde să tragă, atunci el, Sherlock Holmes, cel mai renumit detectiv din întreaga lume, se va face de râsul curcilor. Iar tot chinul lui de a sta ghemuit în spațiul strâmt și fără aer, ca un fetus în prag de a fi avortat, va fi fost în zadar atunci când președintele Statelor Unite va cădea răpus de gloanțele trase de asasin dintr-o altă ascunzătoare.

Doar dacă nu cumva îl observa și îl împușca mai înainte vreunul din oamenii înarmați ai colonelului Rice sau vreunul dintre trăgătorii de elită aduși de agentul Drummond.

Dar Holmes știa că asta nu se va întâmpla.

Își așezase ceasul pe jos în raza subțire de lumină ce intra prin deschizătură și, uitându-se la el, văzu că fix la ora unsprezece, în vreme ce orchestra cânta imnul prezidențial, președintele Cleveland urcă treptele până pe podiumul vorbitorilor. În ciuda durerilor din mușchi și oase provocate de locul strâmt în care se înghesuise, alături de cablurile groase ale proiectorului, detectivul nu-și desprinse ochii din fantă, dar nu observă nicio mișcare. Președintele devenise acum o țintă sigură pentru Mauserul ’93 al lui Lucan (dacă arma aceasta și-o alesese), dintr-o sută de alte locuri din jurul pieței pline de oameni. După zgomotul aplauzelor de la apariția președintelui și a primilor vorbitori, ale căror voci de-abia dacă le auzea, Holmes deduse că marea de oameni se întindea pe ambele maluri ale Lagunei, foarte posibil până în spate, la galeria cu coloanele corintice. Știa cu certitudine și că oamenii care nu încăpuseră acolo se răspândiseră pe străzile lăturalnice și pe dig.

Detectivul cunoștea programul la secundă, așa că își putu da seama că manifestația întârziase cel puțin cu trei minute atunci când peste mulțime se așternu tăcerea și un capelan orb rosti binecuvântarea pentru deschiderea Expoziției.

După dezastrul din toamna trecută, de la interminabila ceremonie de inaugurare a Casei Meșteșugurilor și Artelor Liberale, Daniel Burnham și ceilalți directori ai Expoziției luaseră hotărârea ca festivitatea de deschidere să fie cât mai scurtă cu putință. Dar trecuse deja aproape o oră de la urcarea președintelui pe podiumul vorbitorilor, timp pierdut cu recitarea unor ode (proaste!) închinate lui Columb și alte asemenea aiureli inutile. De-abia acum directorul general

Davis avea să spună câteva vorbe, pentru ca apoi să dea cuvântul președintelui.

Prin fantă Holmes văzu cum se deschide încet ușa din socul proiectorului aflat în capătul de est al Punții de Observație. Din compartimentul strâmt ieși Lucan Adler, care trase după el un obiect lung, înfășurat într-o cârpă. Când îl dezveli, detectivul își putu da seama chiar și de la distanța aceea că era într-adevăr un Mauser ’93, cu încărcător cu cinci cartușe și lunetă telescopică de 20X.

Holmes deschise ușa de la soclul lui, se ridică în picioare și se îndreptă hotărât spre Lucan.

Vreme de două ceasuri Henry James a așteptat lângă ascensorul scos din funcțiune, ascultând cum vizitatorii își exprimau în felurite moduri nemulțumirea, furia sau frustrarea provocate de faptul că nu le era permis să se plimbe pe Puntea de Observație. Însă acum urma să vorbească președintele și James a rămas singur.

Și singur a stat lângă lift până aproape de ora douăsprezece când de el s-a apropiat o femeie elegantă, cam de patruzeci și ceva de ani, o femeie cu păr castaniu, bărbie puternică, pometi impresionanți și ochi ca violetele. Femeia aceasta i se adresă:

– Nu cumva dumneavoastră sunteți scriitorul Henry James?

Emoționat de faptul că fusese recunoscut în public, lucru ce nu i se mai întâmplase niciodată în America, James răspunse:

– Ei da, eu sunt.

Tocmai ce voia să ducă mâna la pălărie ca să o salute, când femeia scoase din poșetă un pistol urât

și aparent destul de greu pe care îl îndreptă spre burta lui.

– Luați cheia, îi ceru ea. Descuiați ușile astea două. Și apoi duceți-mă sus.

James se grăbi să îi îndeplinească ordinul, dar îi tremurau mâinile și aproape scăpă pe jos cheia în fața grilajului, iar apoi nu reuși să descuie din prima încercare ușa ascensorului. Femeia aproape că îl îmbrânci în cabină, apoi intră și ea, cu pistolul lipit acum de spinarea lui.

– Duceți-mă sus, repetă ea. Imediat.

James întoarse maneta prea mult spre stânga, făcând cabina să țâșnească în sus ca o rechetă, apoi o răsuci prea mult spre dreapta și ascensorul se opri la doar zece metri deasupra parterului.

– Of, ce Dumnezeu faceți? se răsti femeia la el.

Îl împinse la o parte și întoarse ea maneta cum se cuvine.

Mai slab și cu nasul mai acvilin decât al celebrului său tată, Lucan Adler se așezase în spatele uriașului proiector, cu Mauserul sprijinit de una dintre muchiile metalice ale acestuia. Pentru că era ascuns între gardul Punții de Observație și proiector, Holmes se îndoia că ar fi constituit o țintă bună pentru oamenii lui Drummond, chiar dacă ei ar fi sesizat momentul când ieșise din ascunzătoare.

Lucan își reglase luneta cu o șurubelniță micuță pe care o scosese din buzunarul de la cămașă (căci nu purta haină) și îndreptase Mauserul spre podiumul unde președintele tocmai ce era invitat să ia cuvântul. Dar Lucan îl urmărea și pe Sherlock Holmes care se apropia de el. Și zâmbea.

Când detectivul ajunse cam la douăzeci și cinci de pași de el, tânărul întoarse pușca în direcția lui și-i zise:

– Oprește-te.

Holmes se opri.

– Pot să trag trei focuri în mai puțin de două secunde, îl anunță Lucan Adler.

Holmes rămase surprins la auzul tăișului metalic din glasul tânărului. Nu semăna deloc cu vocea mamei sale. Poate aducea puțin cu cea a tatălui, dar detectivul nu-și putea da sigur seama.

– Două în pieptul umflatului de președinte și al treilea în burta ta înainte să ajungi la doi metri de mine, adăugă Lucan. Dacă-ți miști mâinile, am să te omor mai întâi pe tine și după aia pe președinte.

Holmes era convins că nu se lăuda. Așa că nu se mișcă deloc.

Președintele nu-și începuse încă scurtul discurs; tocmai ce se încheia introducerea făcută de directorul general Davis. Holmes știa și era sigur că și Lucan știa că, după ce Davis îi va da cuvântul trupeșului președinte și Cleveland se va ridica în picioare, va urma un minut și jumătate din imnul „Hail Columbia“, plus aplauzele și uralele mulțimii entuziasmate.

Focul care l-ar ucide pe Holmes în acele nouăzeci de secunde nu avea cum să fie auzit nici de oamenii din fața Casei Administrației și nici de vreunul dintre trăgătorii lui Drummond.

Detectivul se uită la cablul gros care cobora de la stâlpul din colț până la baliza de pe lac. Bănuise că pe acolo va încerca să scape Lucan, dar simplitatea

dispozitivului era surprinzătoare: o singură roată, prinsă de cablu cu un pătrat din metal și de care atârna un ghidon de bicicletă cu mânere din cauciuc.

– Remarcabil, comentă Holmes, cu un semn din cap spre dispozitivul care avea să-l scoată pe Lucan din Expoziție.

Era convins că o barcă cu motor îl aștepta în apropierea balizei.

– Însă poliția și Serviciul Secret au aflat despre *Zephyr.*

Lucan Adler ridică din umeri și îi zâmbi superior.

– *Zephyr* este doar o diversiune.

Davis îi dăduse cuvântul președintelui, iar orchestra și corul începuseră să cânte „Hail Columbia“. Holmes nu avea nevoie să se uite peste umăr ca să știe că președintele se ridicase în picioare și se apropia acum de tribuna vorbitorilor.

Lucan Adler ridică țeava puștii, îndreptând-o acum spre pieptul detectivului.

– Doar cu mâna stângă, îi zise tânărul suficient de tare ca să se facă înțeles în hărmălaia din piață, scoate-ți haina, vesta și cămașa. Repede! Te împușc dacă nu te dezbraci în treizeci de secunde!

Holmes își descheie nasturii cu mâna stângă și rămase gol de la brâu în sus în mai puțin de treizeci de secunde – doar o treime din timpul prevăzut în program pentru muzică și ovații.

Lucan se uită la el prin lunetă.

– Două răni de ieșire. Foarte frumos dacă te gândești de la ce distanță am tras. Întoarce-te. *Acum.*

Holmes se întoarse cu fața la proiectorul sub care stătuse ascuns în ultimele aproape șase ore.

– O, dar a treia cicatrice e foarte urâtă, domnule Holmes, șuieră Lucan. Ți-a rămas glonțul înăuntru? Ba nu, nu cred. Probabil că ți l-a scos vreun amărât de păstor tibetan cu o lingură ruginită, nu-i așa? Măi, măi, da' cred că încă te mai doare al dracului de tare. Întoarce-te și uită-te la mine! *Acum!*

Detectivul se întoarse spre tânărul de-abia ieșit din adolescență, care-l fixa cu ochi negri, marmorați, ca de cobră. Holmes își ținea mâinile pe lângă trup. Căldura soarelui pe piele era o senzație plăcută.

– Mi s-ar părea mai logic să te omor pe tine mai întâi și după aia pe Cleveland, spuse Lucan, distrându-se copios. Dar parcă ar fi mai amuzant să te las să-l vezi pe el cum moare și *apoi* să scap și de tine în cele două secunde rămase. Ce părere ai, domnule detectiv?

Holmes nu răspunse. În spatele lui se deschiseră ușile ascensorului.

Henry James vru să rămână în cabină, dar femeia (mai înaltă și mai puternică decât el) îl smuci de braț și îl trase după ea pe Puntea de Observație.

Și uite-l acolo pe Sherlock Holmes, întors cu spatele la ei, lăsând să se vadă cicatricele radiind ca niște raze. Lucan Adler îndreptă pușca în direcția lor.

– Ooo, doamnă Baxter, ce plăcere, exclamă batjocoritor Lucan. Oprește-te acolo, lângă Tăicuțul meu cel drag și ține blestematul ăla de revolver cu țeava în jos.

Irene Adler se opri la un pas în fața lui Holmes și îndreptă revolverul spre pieptul acestuia.

– Nu vreau să-l țin în jos. Vreau să-l țin îndreptat spre inima lui.

Și așa făcu.

Hohotele de râs ale lui Lucan semănau cu niște scrâșnete de balama neunsă. Spuse tare:

– Și tu trebuie să fii Henry James, scriitorul, pe care l-a târât Holmes după el toată luna asta, ca pe un mielușel dus la tăiere. Ei bine, te anunț că nu ai să mori astăzi, domnule James. Îmi place cum scrii. E o lectură dureroasă. Mie îmi place durerea. Vreau să continue.

Muzica de jos se opri. Mulțimile mai ovaționară puțin apoi se potoliră treptat, ca un val ajuns pe țărm.

Președintele Cleveland începu să vorbească. Toate gazetele spuneau că vocea lui era profundă, răsunătoare; însă de la distanța aceasta vorbele lui de-abia dacă se auzeau. Chițăieli de șoarece urmate de aplauze puternice.

– Ținta mea mai întâi, mormăi Lucan, proptindu-și Mauserul pe marginea proiectorului și privind prin lunetă la președinte.

Holmes știa că pieptul și abdomenul lui Cleveland umpleau lentila lunetei.

– Ba nu, Holmes primul! strigă Irene Adler, trăgând cocoșul pistolului îndreptat spre detectivul aflat la mai puțin de doi metri de ea.

Văzând ce se întâmplă, Henry James reacționă cum nu o mai făcuse niciodată în toată viața lui. Se năpusti la Irene Adler, reuși să o apuce de încheietura mâinii și să i-o tragă în jos înainte de a-și da seama că femeia țintea acum arma spre fiul ei.

Detunătura pistolului îl asurzi pe scriitor.

În loc să-l lovească pe Lucan Adler în piept, glonțul deviat îi intră în laba piciorului drept. Tânărul se dezechilibră și căzu pe platformă, dar se rostogoli ca o felină sălbatică și se ridică într-un genunchi cu Mauserul pe umăr.

Holmes se repezise spre Lucan înainte de împușcătură, dar James nu avu nevoie decât de o fracțiune de secundă ca să-și dea seama că detectivul nu va putea parcurge distanța în timp util.

Blestemând de durere, dar ținând neclintită pușca, Lucan Adler ținti și trase.

Scriitorul simți cum glonțul îi vâjâie pe lângă urechea dreaptă și apoi Irene Adler scoase un țipăt și căzu cu fața în jos. James avu prezența de spirit să caute din priviri pistolul femeii, dar probabil că aceasta se prăbușise peste el.

Rănit și bolborosind înjurături îngrozitoare, Lucan încercă să-l țintească pe Holmes, dar acesta ajunsese deja lângă el și lovi pușca cu piciorul. Arma cea grea se rostogoli cu zgomot pe cimentul promenadei.

Dar Lucan avusese destul timp ca să se ghemuiască și să se ferească astfel de năprasnica lovitură de picior a detectivului. Și, ca de nicăieri, printre degetele mâinii drepte îi apăru o lamă plată de cuțit. Mâneca dreaptă i se sfâșiase în cădere și pe brațul tânărului se putea vedea ingeniosul mecanism care acționase lama aceea ucigătoare. O repezi spre abdomenul gol al lui Holmes și, cu toate că detectivul își arcui spatele, James observă sângele țâșnind.

Lucan Adler se întoarse, sări peste gard, se apucă de ghidonul de bicicletă, tăie cu lama funia care ținea roata în loc și începu să alunece de-a lungul cablului.

Cu toate că era rănit, Sherlock Holmes alergă la gard, se urcă pe el, apoi se aruncă în aer de la înălțimea de șaizeci de metri.

10.

Mulțimile izbucniră în urale, de parcă ar fi salutat gestul sinucigaș al lui Sherlock Holmes. Apropiindu-se în fugă de gardul de lângă proiector, Henry James reuși să observe cu coada ochiului cum steaguri imense erau desfășurate de pe Casa Agriculturii și de pe celalalte clădiri uriașe, cum era dezvelită colosala Statuie a Republicii de pe marginea Lagunei și cum prindeau viață fântânile arteziene. O parte din el înțelegea că președintele Cleveland era viu și nevătămat și putea acum liniștit să inaugureze Expoziția.

Mai târziu, Henry James s-a gândit că un gentleman adevărat s-ar fi ocupat mai întâi de doamna Irene Adler Lorne Baxter și ar fi ajutat-o dacă ar fi fost cazul. Dar în clipele acelea Henry James nu a dat nicio ceapă degerată pe viața mamei lui Lucan Adler.

Ajunse gâfâind la colțul de sud-est al clădirii și rămase cu gura căscată.

Holmes nu reușise să sară suficient de tare ca să se prindă de ghidonul învelit în bandă de cauciuc. Așa că se apucase cu o mână de cureaua lui Lucan Adler și cu cealaltă de gulerul de la cămașa tânărului.

Gulerul se desfăcu și cămașa se sfâșie la cusături chiar atunci când Lucan dădu să se întoarcă spre Holmes. James văzu cum mecanismul prins de brațul asasinului este acționat din nou, culisând o lamă lată și tăioasă printre degetele lui.

Balansându-și trupul, Holmes ajunse în fața lui Lucan și începu să se cațere pe el ca o maimuță pe un stâlp în formă de om. Își încleștase mâna dreaptă în jurul gâtului lui Lucan și-i trăgea capul spre el, ca și cum ar fi vrut să-l sărute cu de-a sila. În același timp, dădu drumul curelei din mâna stângă, prinzându-l pe tânăr de încheietură și oprind mișcarea mortală a lamei tăioase. Dar nu suficient de repede. James văzu iar stropi mici de sânge în aer... Sângele lui Holmes.

Henry James se uită înnebunit în jur. Cu o parte a minții înregistrase zgomotul făcut de coborârea ascensorului care acum urcase iar până la Puntea de Observație, dar nu-i dădu nicio importanță. Și Irene Adler continua să zacă nemișcată, cu fața în jos. Poate că murise.

James văzu Mauserul. Îl ridică iute de jos – Iisuse, dar greu mai era! – și îl propti de gardul din metal ca să se uite prin lunetă.

Ținând pușca bine într-o mână, dădu la o parte închizătorul cilindric, foarte bine uns. Un glonț țâșni din țeavă și ateriză sub proiectorul fabricat în Germania.

James presupuse că era ultimul cartuș din încărcător. Însă nu avea timp să verifice. Și nici nu-și puse problema, cum ar fi făcut cineva priceput la armele de foc, că luneta s-ar fi putut deregla de la toate izbiturile suferite în timpul confruntării.

Se uită prin ea și, în primele clipe, nu pricepu nimic. Apoi, reuși să-i vadă pe Holmes și Lucan, rotindu-se atârnați de roata care cobora cu viteză pe cablu. Deși imaginea era foarte încețoșată, James își putu da seama că tânărul avea cămașa albă sfâșiată și plină de sânge. Sângele lui Holmes. La fel de albă, sfâșiată și plină de sânge era și pielea detectivului.

Singurul motiv pentru care nu ajunseseră încă la capătul de jos al cablului era că mecanismul lui Lucan nu fusese conceput să susțină o greutate atât de mare. Așa că roata avansa cu poticneli vreo zece, doisprezece metri, se împiedica, se oprea aproape complet, apoi pornea din nou, la fel de poticnit, spre capătul de la baliză al cablului.

Cei doi se luptau mai degrabă ca fiarele decât ca oamenii. Holmes îl apucă pe Lucan de încheietura mâinii drepte și i-o lovi de cablu, încercând să-l facă să scape lama dintre degete. Țâșniră scântei în toate părțile. Mecanismul care acționa lama se îndoi, devenind inutil.

Lucan își eliberă mâna dreaptă și se prinse cu ea de ghidon, în vreme ce cu cealaltă îl lovea cu putere pe Holmes în cap și umeri, chiar în timp ce detectivul își încolăcise picioarele în jurul lui și începuse să se cațere pe el. Cei doi se izbiră cap în cap. Se mușcară. Lucan încercă să-i scoată ochii lui Holmes cu degetele de la mâna liberă. Holmes îl lovi în beregată cu latul mâinii stângi.

James își dădu seama că imaginea era încețoșată din cauza propriei transpirații care i se prelingea de pe frunte în ochi. Se șterse și se uită iar la cei doi bărbați prin luneta Mauserului. Scripetele își încetinise coborârea și se răsuceau atârnați de el, în vreme ce se loveau cu pumnul, se mușcau, se loveau cu picioarele, își scoteau ochii. Apoi roata

depăși hopul care o oprise și porni iarăși cu viteză spre baliza încă destul de îndepărtată din Lacul Michigan.

Lentila lunetei se făcu albă și James presupuse că s-ar fi putut să fie vorba despre spatele lui Lucan Adler. Își ținu respirația și apăsă pe trăgaci. Nu-și sprijinise bine în umăr patul Mauserului și reculul îl împinse cu putere în spate, făcându-l să aterizeze dureros în șezut.

Parcurseseră patruzeci de metri din cei aproape șaptezeci și cinci ai cablului când Holmes se apucă de ghidon cu ambele mâini și reuși să se ridice până la nivelul lui Lucan. Acum se afla chiar în fața rânjetului dement al tânărului. Cei doi bărbați începură din nou să-și dea coate, pumni, genunchi, capete în gură.

Lucan îndreptase mecanismul pumnalului și acum scosese iarăși lama tăioasă printre degetele de la mâna dreaptă, în vreme ce cu stânga se ținea strâns de ghidonul de bicicletă. Strânsoarea lui Holmes nu era atât de fermă, așa că nu putea să-și apere pieptul gol de loviturile fiului său.

– Mori odată, blestematule! îi zbieră Lucan Adler, țintind inima detectivului cu lama dintre degete.

Holmes spuse ceva ce Lucan nu reuși să înțeleagă. Poate „Dumnezeu să mă ierte“ sau „Dumnezeu să *te* ierte“. Oricum, vorbele nu mai contau acum în fața loviturii aducătoare de moarte.

Pe neașteptate, un glonț zbură printre cei doi bărbați și făcu un șanț prin brațul drept și cămașa lui Lucan și prin dosul palmei drepte a lui Holmes.

Forța impactului devie lovitura lui Lucan, iar pumnalul menit să găurească inima detectivului, îi

sfâșie doar carnea de pe piept și derapă într-o coastă.

Holmes reuși să scoată din buzunarul de la pantaloni micuțul pistol Smith & Wesson, îl înfipse bine în abdomenul tânărului (în partea superioară, în diafragmă, acolo unde mușchii dezvoltați ai asasinului se uneau cu oasele), strânse bine patul ca să dezactiveze siguranța armei și trase de două ori în trupul lui Lucan Adler.

Destul de năucit încă, James reuși totuși să priceapă că Drummond și câțiva dintre agenții lui în civil se repeziseră la el, în vreme ce alți doi se ocupau de Irene Adler, care încă nu își recăpătase cunoștința. James auzise cele două focuri de pistol, dar era convins că nu fuseseră decât ecouri ale focului tras de el.

Drummond îl ajută să se ridice în picioare chiar în clipa în care Lucan Adler își desprinse mânile de pe ghidon și se aruncă în gol de la douăzeci și unu de metri. Holmes de-abia mai reușea să se țină de scripetele care prinsese din nou viteză și se năpustea acum spre baliza din lac.

Lucan cădea cu grație, cu brațele întinse în lateral (ca Iisus, își spuse James), cu capul arcuit spre spate de parcă s-ar fi uitat la cer. Scriitorul era convins că va ajunge în apă, dar, în ultima clipă, ceafa lui Lucan se izbi de digul din beton. Zgomotul făcut se auzi până sus, pe Puntea de Observație, unde James și ceilalți bărbați priveau încremeniți, amuțiți.

Apoi scriitorului i se păru că Holmes ori scăpase ghidonul din mâini, ori îi dăduse drumul, pentru că detectivul se prăbuși cel puțin doisprezece metri... dar nimeri în apă, chiar lângă bucata din beton pe care era montată baliza. James, Drummond și doi

agenți se aplecară peste gard și își întinseră gâturile, încercând să vadă dacă Holmes se ridică la suprafață. Drummond se uită prin binoclul pe care i-l întinse apoi lui James.

Detectivul nu apărea. Nu apărea. Tot nu apărea. Și brusc îl văzură cum se cățăra cu greutate peste copastia bărcii cu motor a lui Lucan Adler. Apoi, plin de sânge, se culcă pe fundul bărcii și nu se mai mișcă.

Drummond își luă înapoi binoclul și zise:

– Mi se pare că încă mai respiră. Iată că acum ajung și bărcile noastre.

Din spatele navei de război S.S. *Michigan* țâșniră opt bărci de poliție cu sirenele urlând: trei ale poliției din Chicago și două ale Gărzii Columbiene. Înconjurară barca în care zăcea Holmes și se opriră. James văzu că în ea se urcă un bărbat cu o geantă de doctor.

Apoi James simți că trebuie să stea jos. Pe beton. Să stea jos și să încerce să respire.

Drummond se așeză pe vine lângă el și ridică Mauserul cu mâna stângă, în timp ce cu dreapta îl bătea ușor pe scriitor pe spate.

James îi împinse mâna cu pușca. Nu mai voia să o vadă. Și știa că nu va mai atinge o alta câte zile va avea de trăit. Din nou se gândi la frații lui, Wilkie și Bob, care se întorseseră la război după ce suferiseră rănile acelea oribile și făcuseră cunoștință cu doamna Moarte. Se gândi la vărul Gus, superbul model pentru cursul de desen; vărul Gus, al cărui trup alb și pistruiat putrezea acum pe undeva sub pământul din Virginia, după ce un trăgător experimentat făcuse exact ceea ce

încercase el să facă mai adineauri. Clătină cu putere din cap.

Se scursese din el toată bucuria *drasticului angajament*, care i se urcase la cap ca un whisky american prea tare cu o noapte în urmă, la grajdurile de vite din Chicago. Nu merita să fii personaj literar (și nici persoană reală, își dădu el seama acum) dacă rolul tău presupunea să pui capăt zilelor cuiva prin violență. Nu era civilizat. Nu era corect. Nu era în firea lui Henry James. Și nici nu era conform cu realitatea (cu greu câștigată) a artei sale.

– Trupul lui Lucan Adler nu a ieșit încă la suprafața apei, spuse unul dintre agenții de lângă parapet.

Drummond se ghemui iarăși lângă scriitor și-i repetă spusele agentului, de parcă James și-ar fi pierdut auzul în urma împușcăturii.

– Nu... mă... *interesează*, spuse el și își așeză capul pe genunchii strânși la piept.

11.

Cine și-ar fi închipuit că Expoziția Mondială Columbiană din 1893 a avut propriul cabinet medical? De fapt, era ca un spital micuț și bine echipat, cu batalioane de infirmiere și cinci doctori angajați cu normă întreagă, unul dintre ei fiind femeie.

Sherlock Holmes a fost a șaptea persoană internată în noua și luminoasa clinică. Patru femei și doi bărbați leșinaseră din cauza căldurii și îmbulzelii din timpul Ceremoniei Inaugurale. Cei doi doctori care l-au consultat (ambii bărbați) au decis să cheme de la Chicago un chirurg specializat în răni ale toracelui. Chirurgul a venit imediat (într-o trăsură a poliției cu patru cai și urlând din sirenă de la un capăt la celălalt al drumului), l-a consultat pe detectiv și a declarat că rănile nu pun prea mari probleme. Niciun organ vital nu fusese atins.

Lui Holmes i s-au cusut rănile din partea de jos a abdomenului, partea de sus a abdomenului, partea dreaptă a cutiei toracice, încheietura mâinii drepte (care avea o rană superficială de glonț), scalpul și spatele. Avea un traumatism cranian și alte răni serioase la cap și la umeri. Și s-a dovedit că-și rupsese două degete de la mâna dreaptă și încheietura mâinii stângi în „încăierare“ – cum îi spuneau doctorii care nu cunoșteau detalii despre evenimentele din timpul ceremoniei de deschidere a Expoziției.

De fapt, foarte puțini oameni aveau cunoștință despre acest „incident“. Nici Daniel Burnham, directorul Davis, primarul Harrison și nici președintele Cleveland nu voiau ca lumea să afle de prezența unui asasin în timpul ceremoniei sau de moartea violentă a acestuia. Nimeni nu văzuse ce se petrecuse pe promenada de pe casa Meșteșugurilor și Artelor Liberale și chiar dacă, prin absurd, ar fi văzut, și-ar fi închipuit probabil că era vorba despre o parte mai puțin convențională a ceremoniei.

Oaspeții lui Henry Cabot Lodge nu au avut nimic împotrivă să mai rămână două zile la Expoziție, până când domnul Holmes avea să iasă din spital. Traumatismul cranian a fost cel care l-a ținut la pat atât de mult. În cea de-a treia zi detectivul a părăsit clinica cu bandaje strânse în jurul pieptului, brațul drept într-o atelă pe care el o refuzase inițial, dar dându-și seama că îl durea cumplit încheietura fără ea, a decis să o păstreze o vreme.

Atât Andrew L. Drummond, cât și Henry James l-au vizitat pe Holmes la spital, iar James a fost de față când Drummond i-a spus detectivului că Irene Adler se afla într-o rezervă la etajul de deasupra. Rezervă păzită douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru de doi membri înarmați ai Gărzii Columbiene.

– Cum se simte? întrebă James, care fusese convins că femeia murise pe promendadă.

– Glonțul i-a străbătut umărul, fără să-i spargă clavicula și fără să-i atingă vreo arteră, răspunse Drummond. Doamna are noroc cu carul. I s-a ciobit un singur os, dar se va face bine destul de repede.

– Va fi pusă sub acuzare? întrebă Holmes, întins pe patul de spital.

– Normal, zise Drummond.

– Pentru care anume vină? insistă detectivul.

– Pentru că... pentru că... era... la *naiba*! se enervă Drummond.

– Oricum ar fi, păziți-o cu luare-aminte, spuse Holmes. Este o femeie periculoasă.

Henry James hotărâse că va călători cu nava *United States* de la New York și până în Europa, poate până în Anglia, dar foarte posibil până la Genova, de unde avea să meargă la Florența și apoi spre nord, ca să își viziteze fratele care locuia în Lucerna. În pofida protestelor sonore și sincere ale lui James, soții Hay, soții Lodge și soții Cameron au luat hotărârea să se întoarcă acasă prin New York ca să îl conducă pe Harry la vapor și să mai rămână acolo încă o săptămână pentru ca doamnele și Helen să aibă suficient timp de cumpărături, iar domnii să aibă ocazia unor discuții serioase cu prietenii și brokerii lor de pe Wall Street.

În Buffalo, New York, au făcut un popas de trei ore pentru că se atașa o locomotivă nouă la trenul lor particular și au profitat de timpul acesta ca să-și mai dezmorțească picioarele și să ia masa la un restaurant din zonă.

James se întoarse mai devreme la tren și valetul care îl ajută să urce în vagon îi spuse:

– Vă așteaptă un domn în compartiment, domnule James.

– Ce mama nabii caută în compartimentul *meu*? se enervă scriitorul.

– A cerut anume să vă aștepte acolo, domnule, zise valetul, purpuriu la față de rușine. A spus că vă cunoaște, domnule. A spus că trebuie neapărat să vă vorbească de îndată ce vă întoarceți, domnule. Vă cer iertare dacă am greșit atunci când i-am permis să intre în compartimentul dumneavoastră.

James opri șuvoiul de scuze cu un gest al mâinii. Dar nu era încântat de situație. Nu, nu, deloc nu era încântat.

Scriitorul intrase în compartimentul micuț dar extrem de elegant și apucase să închidă ușa în spatele lui și de-abia atunci își dădu seama că înăuntru era aproape beznă. Cineva trăsese atât jaluzelele subțiri, cât și pe cele groase de la geamuri. James avu nevoie de o secundă pentru a-l observa pe bărbatul așezat în fotoliul din colț, unde îi plăcea lui să citească; și de încă o secundă pentru a realiza cine era.

Profesorul James Moriarty. Lumina foarte slabă de la aplica din perete cădea peste fruntea aceea proeminentă, peste buzele subțiri și albe, obrajii cadaverici și perii albi care-i ieșeau din urechile ascuțite. Și acum, la fel ca o reptilă, scotea des vârful limbii, trecându-l peste gura uscată. Unghiile de la degetele lui albe erau foarte lungi, încovoiate și îngălbenite de vârstă și neomenie.

– În sssfârșșșit ne cunoașșștem, domnule Henry Jamesss, șuieră Moriarty, ridicându-se din fotoliu.

Îngrozit și neavând la el nici măcar bastonul cu care să se apere, James se repezi la ușă ca să iasă din compartiment. Și atunci auzi o voce mult prea bine cunoscută din spatele lui:

– Doar nu aveți de gând să plecați atât de repede, domnule James.

Scriitorul se întoarse cu viteza fulgerului.

Moriarty ridică toate storurile și compartimentul se umplu de lumină. Apoi își trase una câte una unghiile lungi și galbene. După aceea își scoase toți dinții, modificându-și forma feței. Începu să-și râcâie obrajii, dezlipind fragmente din frunte, pometi, nas și bărbie și așezându-le cu grijă pe un prosop. Restul frunții și creștetul chel ieșiră dintr-o singură bucată, cu scrâșnet prelung de țesătură care se sfâșie.

Henry James privi încremenit cum Holmes îndepărtă cu niște cremă și o pensetă ce mai rămăsese din „profesorul Moriarty“ de pe urechi, obraji, bărbie și gât. Toate resturile măștii se aflau acum pe prosopul de pe măsuța de toaletă a scriitorului.

– Nu aveți nimic de spus despre cel mai mare rol al vieții mele? îl întrebă detectivul, pieptănându-se în oglinda lui James și punându-și mâna dreaptă la loc în atela neagră.

– De ce? reuși să întrebe scriitorul.

Holmes zâmbi vesel și-și frecă mâinile, fără să se sinchisească de atelă.

– Împreună cu Mycroft, fratele meu, l-am creat acum aproape cinci ani pe profesorul Moriarty, acest geniu al răului. La început s-a aflat despre el doar din povestioarele doctorului Watson. Apoi a început să apară în lume.

– Dar *Dinamica unui asteroid*? întrebă James. Cartea există cu adevărat. Am văzut-o cu ochii mei.

– Sigur că există, zise Holmes. Și este foarte corectă din punct de vedere matematic... cel puțin

așa mi s-a spus. Mycroft și fostul lui profesor de la Oxford, Charles Lutwidge Dodgson, au conceput capodopera matematică a profesorului Moriarty.

– Și prezența lui Moriarty la conferințele de astrofizică, cum a fost și cea din Leipzig? continuă James.

– Același rol jucat de subsemnatul, râse Holmes. Însă acum câțiva ani am descoperit un lucru extrem de intersant: dacă cineva face eforturi deosebite ca să arate cât mai respingător, să miroasă cât mai dezgustător și să se comporte într-o manieră cât mai nesuferită, ceilalți oameni se feresc să îl mai bage în seamă.

– De ce? repetă James pe un ton și mai istovit. Pentru ce toată farsa asta?

– Cum v-am spus, a durat cinci ani ca să-i punem la punct toate detaliile, spuse încet Holmes, așezându-se pe brațul fotoliului.

James traversă compartimentul și se așeză pe pat. Nu i se putea citi nimic pe chip. De afară se auzeau vocile celorlalți care se întorceau din excursia în Buffalo.

– Moriarty i-a strâns pe răufăcătorii obișnuiți într-o formidabilă rețea a crimei, spuse Holmes. Sub masca lui Moriarty, eu i-am condus spre înfăptuirea unor adevărate capodopere ale hoției: o jumătate de milion de lire în certificate de valoare de la Second Reserve Bank din Londra, *peste* un milion de lire în lingouri de aur de la Berne Gold Depository, sute de mii de dolari de la Farmers' Trust Bank din Kansas City, cinci sute de milioane de lire italienești de la...

– Am înțeles, îl întrerupse James. Asta înseamnă că eu acum stau de vorbă cu un infractor. Care a

înființat acum cinci ani organizații profesioniste ale crimei și hoției în America, Anglia și Europa. Întrebarea este: cum de se face că mai sunteți în libertate?

– Toate aceste reușite ale lui Moriarty au fost coordonate de Mycroft și au fost posibile cu ajutorul primit de la Whitehall și de la polițiile și băncile locale, îi explică Holmes. Certificatele de valoare erau false, executate cu deosebită măiestrie de guvernul Maiestății Sale. Mergând pe urma lor, am reușit să descoperim mai mult de zece grupări criminale din Londra, Liverpool, Birmingham, chiar și din Cambridge...

– Cum rămâne cu aurul? îl întrebă James.

– Tâlharii aduceau experți care să ateste că aurul era veritabil, zise Holmes. Dar Mycroft și colegii lui nu au vrut să rișteze. Așa că experții au fost oamenii *noștri.*

– Și anarhiștii? nu se lăsă James. Nu uitați că am fost de față la întâlnirea dumneavoastră cu socialiștii și bandiții din Washington.

Holmes clătină din cap și spuse pe un ton plin de respect.

– Iar eu vă voi admira mereu inițiativa și curajul. Dar credeți-mă că pur și simplu nu vă puteam dezvălui planurile noastre atunci când mi-ați împărtășit această... informație esențială.

– Planuri?

– În ziua de întâi mai, în douăzeci și trei de orașe din nouă țări, poliția și autoritățile i-au arestat pe criminalii și anarhiștii care intenționau să le distrugă societățile.

– Și pentru ce anume vor fi acuzați? întrebă James, punând în tonul său sarcastic un strop din disprețul pe care îl simțea. Pentru plimbare în grup? Pentru apariție indecentă în public?

– Nouăzeci și cinci la sută dintre criminalii din rețeaua noastră și care s-au strâns pe întâi mai ca să pornească marile rebeliuni aveau deja mandate de arestare emise pe numele lor, răspunse Sherlock Holmes. Majoritatea în mai multe țări. Cât despre anarhiști, aceia care au fost prinși cu bombe și arme asupra lor vor fi imediat trimiși în judecată. Restul vor fi trecuți pe o listă de supraveghere.

– Deci dumneavoastră... împreună cu genialul dumneavoastră frate, Mycroft... l-ați inventat pe profesorul James Moriarty, ați făcut tot posibilul ca să-i creați un trecut credibil de mare matematician, l-ați transformat într-un Napoleon al Crimei și apoi l-ați pus să vă ucidă în Elveția, la Reichenbach Falls, presupun ca să vă dea libertatea de a petrece următorii trei ani sub masca lui pentru a recruta hoți și anarhiști.

– Întocmai, spuse Holmes. Cam asta este toată povestea. După „moartea“ mea de la Reichenbach Falls am cerut un răgaz de șase luni ca să vizitez Tibetul și să îi pun lui Dalai Lama câteva întrebări. Însă șederea mea acolo s-a prelungit din cauza măiestriei cu care știa să mânuiască pușca tânărul Lucan.

– Când v-au lovit trei gloanțe, șopti Henry James. Am văzut cât de mari sunt gloanțele... cartușele astea... atunci când am tras închizătorul rotativ de la Mauser și a ieșit unul afară. Era uriaș. Cum de mai trăiți încă?

– Poate că am murit, spuse Holmes.

– La naiba cu bazaconiile astea metafizice pe care încercați să mi le băgați pe gât de când ne-am cunoscut, explodă James, ridicându-se în picioare. N-aveți decât să vă petreceți restul vieții... dacă aveți o viață în adevăratul sens al cuvântului... întrebându-vă în continuare și întrebându-i pe toți cei care vă ies în cale dacă sunteți real sau nu. Mai devreme sau mai târziu, o să vă aflați într-un birt care pute a urină și transpirație și un bețiv o să vă dea un răspuns categoric la întrebarea asta.

– Am primit deja un răspuns foarte convingător, șopti Holmes. Acum câteva zile.

James îl așteptă să continue.

– Ați auzit de expresia „a da viață prin slavă“? îl întrebă detectivul. Când se spun povești despre cineva și acela prinde viață? Când poveștile astea se transmit din generație în generație? Exact același lucru faceți și dumneavoastră, Henry James. Prin scrierile dumneavoastră deveniți cu fiecare zi tot mai viu, tot mai real. Nu credeți?

Scriitorul decise să ignore elucubrațiile lui Holmes.

– Ce căutați cu un grup de bandiți la Gara Centrală din Chicago chiar în dimineața când trebuia să iau eu trenul spre New York?

– Pe dumneavoastră vă căutam, James. Iar „bandiții“ erau câțiva dintre oamenii colonelului Rice... mi i-a împrumutat ca să mă ajute să verific compartimentele, pentru că erau prea multe și timpul prea scurt.

– Și pentru ce mă căutați sub masca lui Moriarty, tocmai atunci când încercam să scap... să ies din tot delirul ăsta... și să mă întorc acasă, în Anglia?

Holmes se ridică și el în picioare.

– În dimineața aceea intenționam să vă mărturisesc că eu sunt Moriarty și să vă rog să nu plecați încă. Să mai aveți puțină răbdare până la rezolvarea enigmei noastre.

– Enigma noastră, repetă James, apăsând în derâdere pe fiecare silabă. Nici măcar n-ați aflat cine trimite cartonașele alea dactilografiate cu „A fost asasinată“, cum v-a rugat sărmanul Ned Hooper.

– Dar partida nu este încă jucată, zise Holmes, aranjându-și mai bine în atelă mâna ruptă.

– Vreți să știți ce părere am eu despre extraordinara dumneavoastră partidă? întrebă Henry James.

– Da, vreau. Mă interesează foarte mult.

Niciodată Henry James nu mai făcuse una ca asta, nici măcar în copilărie, când se juca de-a războiul cu William sau Wilkie, nici măcar în momentele sale de furie maximă... dar acum își strânse bine pumnul drept și îl lovi cât putu de tare pe Marele Detectiv Sherlock Holmes în bărbia ascuțită.

Luat prin surprindere, Holmes se prăbuși pe pat. Reuși să se ridice și începu să-și maseze locul dureros cu mâna cea bună.

– Cred că meritam asta, spuse el cu blândețe. Iertați-mă, James. Am ajuns să vă consider prietenul meu și știți bine că eu nu am prieteni.

Fără o vorbă, James se întoarse și ieși din compartiment. Merse dintr-un vagon în altul până când ajunse în salonul doamnelor, unde luă loc și le ascultă conversația, închipuindu-și că era o

pisică mare și domestică, așa cum își dorea adesea să fie.

Holmes așteptă ca trenul să oprească într-o stație din Albany, unde John Hay și ceilalți coborâră să-și dezmorțească picioarele și se duse să-i facă o vizită Clarei Hay, care rămăsese în compartiment din cauza unei migrene.

– Îmi permiteți să vă spun ceva între patru ochi, doamnă Hay?

Femeia îi surâse stins și își duse degetele la tâmplă.

– Am o durere îngrozitoare de cap, domnule Holmes. Se poate mai târziu?

– Acum este cel mai bine, doamnă Hay, zise detectivul intrând în compartiment și așezându-se pe un scun cu spătar înalt.

– Mă rog... Voi cere să ni se aducă ceai, spuse Clara Hay.

După ce tânăra cameristă așeză pe măsuță tava cu ceainicul fierbinte și farfurii cu brioșe și fursecuri, Holmes îi zise:

– Poți pleca acum, Sally. Și închide ușa după tine.

Uimită de tupeul bărbatului care își permitea să dea ordine în compartimentul doamnei Hay, Sally își privi stăpâna ca să afle ce trebuia să facă. Și doamna Hay părea uluită, sau cel puțin derutată de atitudinea lui Holmes, dar îi făcu tinerei semn să îi lase singuri. Apoi se așeză în fotoliul cu perne brodate, cât de departe de detectiv era posibil într-un compartiment de tren. Fie acela și un compartiment dintr-un tren de lux.

– Ce s-a întâmplat, domnule Holmes? îl întrebă ea cu o voce mică. Nu ar trebui să ia parte și John la discuția noastră?

– Nu, răspunse scurt detectivul.

Își turnă apoi puțină frișcă în ceai și sorbi din lichidul fierbinte. Clara Hay rămase foarte, foarte nemișcată, uitându-se la el ca la un șarpe cu clopoței.

– Știu că dumneavoastră ați scris și ați expediat cartonașele cu „A fost asasinată“, doamnă Hay, spuse Holmes. Mă gândesc că ar fi bine să încetați.

– O! Dar asta e cea mai jignitoare și mai ridicolă afirmație pe care am ... începu să spună Clara Hay, luându-și obrajii în mâini.

– Împreună cu domnul Hay ați stat trei zile în casa din Hartford a domnului Clemens chiar în anul de după moartea lui Clover Adams, zise Holmes. Ați rămas singură acolo de multe ori. Clemens și-a adus aminte că l-ați rugat să vă arate cum funcționează noua lui mașină de scris.

– Ridicol...

Doar atât reuși să bâiguie Clara Hay.

– I-am găsit pe doi dintre servitorii de atunci ai domnului Clemens care și-au amintit că se auzea zgomotul mașinii din sala de biliard atunci când domnii Hay și Clemens erau plecați, iar dumneavoastră erați singură în casă, continuă detectivul. Recunosc însă că banii m-au făcut să mă gândesc la rolul dumneavoastră în toată povestea asta.

– Banii?

– În primăvara anului 1891, cu puțin înainte de șarada de la Reichenbach Falls, m-a vizitat Ned Hooper, fratele lui Clover Adams, care m-a rugat să vin cu el în America pentru a dezlega „misterul“ cartonașelor care apăreau în fiecare an, exact în ziua morții ei. Am spus adevărul atunci când am recunoscut că am luat un avans de un dolar, promițându-i bietului Ned că voi rezolva enigma atunci când voi avea timp... din nefericire, prea târziu pentru el... *dar mi-a oferit trei mii de dolari* ca să vin chiar atunci în America și să mă ocup de cazul neplăcut al cartonașelor înainte de orice altceva.

– Ned nu a avut trei mii de dolari în viața lui, șopti Clara Hay.

– Exact asta mi-au spus soțul dumneavoastră și Henry Adams atunci când am pomenit despre suma respectivă, zise Holmes. Ba chiar au încercat să mă convingă că Ned visase că ar avea de unde să facă rost de banii ăștia, doamnă Hay. *Însă i-am văzut cu ochii mei: Ned mi-a arătat trei mii de dolari atunci când m-a vizitat în apartamentul meu de la numărul 221-B, pe Baker Street.* M-a implorat să-i iau și să vin chiar atunci cu el în America unde, zicea el, voi primi și mai mulți bani dacă îmi voi face treaba cum se cuvine. Am simțit chiar de atunci că Ned Hooper nu deținuse niciodată fondurile necesare unei călătorii peste Atlantic. Altcineva îi dăduse banii. Altcineva avea nevoie de un detectiv.

Clara Hay îl privi în ochi cu o bravadă de care Holmes nu o crezuse în stare.

– V-ați găsit acum să vă cereți cele trei mii de dolari, domnule Holmes? Pentru că ați investigat cazul acesta insolubil și... cum zice domnul doctor Watson în povestirile alea din reviste?... și „i-ați

dat de capăt“? Sau vreți mai mulți ca să vă țineți gura? Am chiar aici carnetul meu personal de cecuri.

Și, în vreme ce vorbea, scoase carnetul și un stilou din sertarul secretaire-ului.

– Nu vreau nimic altceva decât să îmi spuneți de ce, doamnă Hay? La ce v-a folosit să trimiteți cartonașele acelea membrilor din Clubul celor Cinci Cupe la fiecare șase decembrie, vreme de șapte ani?

– Pentru că știam că ceva *nu* era cum trebuie, spuse Clara cu un mârâit disprețuitor. Să știți, domnule Holmes, că mie nu mi-a plăcut niciodată Clover Adams. Am considerat-o arogantă și înfumurată și falsă și adesea mi s-a părut că face prea multe eforturi de a-și depăși condiția. Noi eram cele Cinci Cupe, domnule Holmes, dar în fiecare zi, la ora cinci după-amiaza, când ne întâlneam la ceai în fața șemineului din salonul soților Adams, Clover și numai Clover era Prima Cupă... Henry Adams și John al meu au început să-i spună așa după ce a murit... iar eu nu eram nici măcar a Cincea Cupă. Bărbații glumeau între ei și-i ziceau lui Clarence King că trebuia neapărat să se căsătorească cu una din doamnele acelea tuciurii din Mările Sudului, ca să avem și a Șasea Cupă, *însă eu am fost întotdeauna a Șasea Cupă.* Niciodată cu o replică spontană pe buze. Niciodată spirituală. Niciodată la curent și niciodată capabilă să le urmăresc discuțiile...

Clara Hay vorbise tot mai rar, apoi se opri, aidoma unei jucării întoarse cu cheia, al cărei ciclu s-a încheiat. Gesticulase în fața lui Holmes cu stiloul, ca și cum ar fi fost un stilet sau un pistol; dar acum îl puse înapoi pe secretaire, alături de carnetul ei gros de cecuri.

– Încă de când am observat-o pe femeia aia, Rebecca Lorne, cum se dădea peste cap ca să-i intre în grațiile bietei, nefericitei Clover Adams, mi-am dat seama că era ceva în neregulă... că cineva îi pregătea ceva... Rebecca, sau, mai degrabă, vărul ei, Clifton, tânărul acela dezgustător. Ceva rău. Ceva ce Clover nu va putea să suporte. Încă mai cred că acesta a fost motivul real al sinuciderii ei... dacă a fost cu adevărat sinucidere.

Câteva minute nu mai vorbi niciunul dintre cei doi.

În cele din urmă Holmes șopti:

– Însă nu acesta a fost motivul pentru care l-ați trimis pe Ned Hooper la Londra ca să mă angajeze și să-mi ofere o avere ca să investighez Clubul celor Cinci Cupe.

Femeia tresări puternic. Părea incapabilă să mai rostească vreun cuvânt.

– Ce... vreți... să spuneți... domnule Holmes?

Detectivul scoase din buzunar patru scrisori, fiecare în câte un plic mov pe care se vedea scrisul mare și viril al lui John Hay.

– V-am observat la dineurile la care am luat parte împreună, doamnă Hay, spuse încet Holmes. Asta fac eu: mă uit la oameni și îi observ. Deși ocupată să vă îndepliniți perfect îndatoririle de gazdă, erați atentă la fiecare cuvânt adresat de soțul dumneavoastră celorlalte doamne de la masă. Îi urmăreați felul în care le vorbea, îi urmăreați fiecare gest și fiecare privire. Mai ales atunci când obiectul atenției sale era doamna Nannie Lodge, care ținea ascunse în dormitor aceste scrisori din partea domnului Hay.

Clara gemu.

– Dar cum de v-ați permis... să furați corespondența particulară a cuiva... să-i intrați pe furiș în casă... și...

– Nu am făcut-o eu, zâmbi Holmes. M-a ajutat un complice, un tânăr subțire și foarte elastic, cu părul țepos și verde. L-am instruit să caute ce mă interesa în locurile unde ascund doamnele măritate scrisorile de dragoste primite de la bărbații care nu le sunt soți. Scrisorile acestea – și altele, dar, așa cum vă puteți da seama, acestea sunt cele mai importante – erau lipite de fundul sertarului în care Nannie Lodge își ține lenjeria.

Exact același loc unde Lizzie Cameron a ascuns scrisorile de dragoste de la Henry Adams, continuă Holmes în gând. *Femeile sunt şirete, dar gândirea mea se aseamănă prea mult cu a lor așa că nu mă pot păcăli.* Și zâmbi ca pentru sine. *Cu excepția Irenei Adler.*

– Poftiți, spuse detectivul, întinzându-i scrisorile.

Clara Hay le acceptă la fel cum probabil că acceptase și Cleopatra șarpele care avea să o muște de sân cu colții lui otrăviți.

– Dacă le citesc... începu ea șovăielnic.

– Nu veți mai uita niciodată formulările și unele dintre imaginile evocate, zise Holmes. Dar trebuie să țineți minte că acestea sunt cuvintele și imaginile folosite în scrisorile de dragoste de mai toți bărbații ajunși la vârsta mijlocie, când își descoperă cu spaimă propria mortalitate. Este o nebunie pură. O nebunie pur *bărbătească.*

Clara Hay începu să murmure ca și cum ar fi fost singură în compartiment:

– John mi-a trimis și mie scrisori de dragoste. Și mi-a scris poezii minunate, cum nu am mai citit vreodată. Și mi-a trimis flori. Dar mai târziu... după ce am născut și m-am îngrășat... într-o duminică am venit acasă de la biserică și l-am auzit pe John distrându-se cu mitocanul ăla de Samuel Clemens... pe socoteala mea... îi povestea... așa zicea iubitul meu soț... „Clara n-a ieșit prea mult din hotel atunci când am fost la Chicago, dar a preferat să se îmbuibe, plină de însuflețire, cu toate felurile de mâncare din restaurant“.

Ridică ochii la Holmes de parcă de-abia acum l-ar fi observat.

– Îl iubesc pe John mai mult decât mă iubesc pe mine însămi... Mi-aș da viața pentru John și pentru copiii mei... Însă în clipa aceea aș fi fost în stare să le trag câte un glonț între ochi și lui, și idiotului de Clemens.

Holmes dădu din cap, fără să comenteze.

Clara nu-și dezlipea ochii de la scrisorile pe care le ținea la un braț depărtare, ca pe niște șerpi care s-ar fi putut să se repeadă la ea și să o muște.

– Nannie Lodge nu va observa că lipsesc? șopti ea.

– O, ba da, spuse Sherlock Holmes, schițând unul din zâmbetele lui generoase. Firește că va observa. Vă jur că va observa. Și atunci... cum să vă spun... atunci va fi cuprinsă de o îngrijorare imensă pentru că nu va ști în mâinile cui au ajuns aceste scrisori. Cred că veți observa o schimbare atât în purtarea lui Nannie Lodge, cât și în cea a *soțului dumneavoastră.* Poate chiar una permanentă.

– Înseamnă că nu-i neapărată nevoie să le citesc, spuse femeia tot în șoaptă.

– Nu, zise Holmes și întinse mâinile cu palmele în sus, de parcă ar fi fost gata să primească Sfânta Împărtășanie.

Văzu cum ochii Clarei Hay încep să strălucească. Înțelesese. Începu să rupă scrisorile în bucăți mici, pe care Holmes le arse cu bricheta lui modernă deasupra unei scrumiere uriașe din cristal. Curând mâinile și atela detectivului se umplură de cenușă. Cu mâna stângă răsturnă scrumiera în buzunarul hainei.

– Eu am să plec acum, doamnă Hay, spuse el ridicându-se în picioare. Am să cobor în gară și am să intru în toaleta domnilor, unde am să arunc mizeriile acestea.

Clara Hay îl fixă cu privirea ei luminoasă, apoi atinse din nou carnetul de cecuri.

– Și... banii...?

– Nu am venit în America de dragul banilor, spuse Holmes. Am făcut-o de dragul lui Ned. Și cred că și de dragul dumneavoastră. O zi bună, doamnă Hay. S-ar putea să nu mai avem ocazia să ne vedem până la New York.

Petrecăreții îi organizară lui Henry James o petrecere de pomină înaintea plecării la un restaurant excelent de pe 32nd Street. Apoi l-au condus pe chei, unde se făceau ultimele pregătiri înainte ca uriașa S.S. *United States* să ridice ancora. Remorcherele se aliniau deja în fața ei.

– Ciudat că Holmes nu a venit la cină și nici măcar nu a trecut pe la restaurant să-și ia rămas-bun, murmură James într-un moment de liniște în larma portului.

– Poate că a uitat la ce oră îți pleacă vaporul, spuse Henry Cabot Lodge. Mie omul ăsta mi se pare că are multe pe cap.

– Poate că l-au deranjat rănile, zise tânăra Helen.

– Sau are alt caz de rezolvat, spuse și John Hay. Iar asta pare cel mai probabil.

– Mă rog, spuse senatorul Cameron, cu brațul în jurul umerilor soției sale, care îi zâmbea lui Adams. Eu sunt de părere că ne-a ajuns prezența lui pentru un an întreg. Dar tu, Harry, tu trebuie să ne faci o altă vizită cât mai curând.

James clătină din cap.

– Veniți voi la Londra sau Paris sau undeva în Italia, dacă vreți să mă vedeți.

Cameron și Lodge schimbară o privire enigmatică.

– Panica de pe Wall Street o să ne lovească precum un tsunami, zise Henry Cabot Lodge. Presupun că, până la sfârșitul lui iulie sau august, majoritatea familiilor din înalta societate a New Yorkului, Bostonului și Washingtonului vor pleca în Europa, unde viața e mai ieftină. Își vor lăsa servitorii aici să-și poarte singuri de grijă și își vor închide vilele până când va trece furtuna. După un an, sau doi, sau trei, se vor întoarce acasă. Cei care vor reuși să supraviețuiască crizei.

– Încetează, dragule! strigă Lizzie Cameron, prefăcându-se că-și lovește soțul în umăr. Nu ai voie să vorbești despre lucruri deprimante când trebuie să-i spunem *bon voyage* lui Harry.

– Nu sunt deloc deprimante dacă înseamnă că ne vom întâlni curând la Londra, spuse galant James.

Se auzi ultimul șuierat pentru îmbarcare și el porni pe rampa vaporului cu pălăria în mână.

– *Adieu!* le strigă el peste zbieretul aburului.

EPILOG

Henry James detesta epilogurile și refuza să le folosească în scrierile sale. Obișnuia să spună că, atâta vreme cât viața nu ne oferă epiloguri, atunci de ce ar face-o arta sau literatura? Viața, după cum știa el prea bine, însemna doar o înșiruire de evenimente nefericite. Și nu existau finaluri, așa cum nu existau nici chemări la rampă.

Eu nutresc cam aceleași sentimente față de epiloguri. Poate și dumneavoastră. Însă epilogul poveștii noastre este aici și trebuie să ne ocupăm de el.

Vaporul *United States* urma să facă escală la Portsmouth, iar apoi să meargă mai departe la Genova, de unde James intenționa să plece spre Lucerna ca să îi viziteze pe fratele său, William, pe soția acestuia, Alice, și pe copiii lor. Dar în a patra seară petrecută în largul oceanului scriitorul își dădu seama că era peste măsură de plictisit.

Vremea era perfectă, iar apa atât de calmă încât toți pasagerii cu experiență, ba chiar și membrii echipajului, nu se mai săturau să laude miracolul naturii și norocul călătoriei lor. Pentru că nu avusese deloc chef să joace table sau alte aiureli în saloanele navei, James preferase să citească, ori în luxoasa lui cabină, ori pe șezlongul lui elegant (cu o pătură peste genunchi), ori în timpul prânzului pe care îl lua singur. Locul lui de la cină era la o

masă de domni importanți, a căror „importanță“ nu depășea domeniul afacerilor, așa că Henry James le asculta conversația, dând câteodată politicos din cap, fără însă a avea ceva de spus. Se gândea mult la piesa lui și la timpul pe care îl pierdea în loc să scrie.

În a patra zi, la apus, James se sprijinea de parapetul de mahon de la clasa întâi, admirând tabloul feeric al soarelui care se cufunda în Atlantic. La un moment dat observă că un bărbat se apropia de el.

– Holmes! exclamă el, privind imediat în jur cu îngrijorare ca nu cumva să-i mai fi auzit cineva strigătul ridicol.

Detectivul nu mai purta atela, dar brațul îl avea tot bandajat.

– Ce căutați aici? îl întrebă James. Încotro mergeți?

– Mi se pare că vaporul ăsta se îndreaptă spre Portsmouth și apoi spre Genova, spuse încet Holmes, care părea mai slab și mult mai palid decât ultima oară când îl văzuse scriitorul.

– De ce nu mi-ați spus...

– Că mi-am luat și eu bilet pe transatlanticul care vă duce pe dumneavoastră în Europa? zise Holmes cu zâmbetul caracteristic în colțul buzelor. Nu credeam că o să săriți în sus de bucurie la aflarea veștii. Intenționam să fac întreaga călătorie fără să vă dau de știre că sunt la bord.

– Dar unde v-ați ascuns? vru să știe James.

Din nou spasmul buzelor subțiri, care nu se hotăra să se transforme în zâmbet adevărat.

– Dacă vreți adevărul adevărat, James, atunci aflați că, de patru zile și nopți, stau închis în cabina mea, vărsându-mi până și rinichii și abținându-mă cu greu să nu urlu ca o gorilă pe rug.

James făcu un pas înapoi, evident descumpănit de limbajul lipsit de delicatețe al detectivului.

– Dar traversarea a fost atât de *calmă.* Oceanul este ca un iaz de moară. Chiar și doamnele în vârstă cărora li se face rău doar uitându-se la ceaiul dintr-o ceașcă se simt minunat.

Holmes dădu din cap, iar James observă broboanele de transpirație care îi acopereau fruntea, în ciuda aerului plăcut și răcoros al serii.

– M-am hotărât să renunț la medicamentul acela „eroic“ pe care mi-l injectam de câteva ori pe zi în America, șopti Holmes. V-am spus vreodată cum se numește?

– Nu, zise scriitorul. Am crezut că dumneavoastră... nu știu ce am crezut...

– Oricum, continuă detectivul cu același zâmbet subțire, chiar dacă nu l-am folosit decât două luni, renunțarea la el este o experiență cumplită. S-ar putea să mă întâlnesc cu doctorul Watson destul de curând și știu că ar fi extrem de dezamăgit dacă va afla că m-am întors în Anglia dependent de o altă otravă.

– Ziceți că ați renunțat definitiv la drogul acesta „eroic“?

– O, da, spuse Holmes. Însă nu ca să vă dau vestea asta v-am căutat, James.

– Atunci de ce?

– Pentru că, după patru zile și jumătate de vărsături, mi s-a limpezit mintea și am înțeles de ce ați fost atât de indispus și îngândurat în ultimele zile petrecute în America.

James își feri privirea, simțind cum i se urcă fierea în gât.

– Am fost așa din cauză că am făcut ce am făcut, spuse el într-un final. N-am să-mi revin niciodată.

– Și ce anume credeți că ați *făcut,* James? îl întrebă Holmes.

Scriitorul se întoarse spre el, cu ceva din vechea intensitate în ochii lui cenușii.

– Am ucis un om, Holmes. Am împușcat și am ucis o ființă omenească. Era un ticălos care merita să moară... dar nu de mâna mea. Eu sunt artist, sunt un creator, nu...

Și vocea i se stinse.

– Asta mi-am închipuit și eu că ați crezut, spuse detectivul. Nu știți ce vorbiți, Henry James. Ar fi trebuit să veniți la ședințele de analiză ținute de Drummond, colonelul Rice și ceilalți după incident, în loc să vă izolați de lume.

– Despre ce anume vorbiți, Holmes?

Holmes ridică mâna bandajată.

– Nu ați ucis pe nimeni, James. Glonțul tras de dumneavoastră a trecut prin mâneca de la cămașa lui Lucan Adler... și poate că l-a atins razant, dar suficient cât să îl facă să tresară și să nu mă mai nimerească cu pumnalul... apoi glonțul mi-a răzuit dosul mâinii și s-a tot dus pe drumul lui spre apele

lacului. Nu... ați împușcat... și... nu... ați *ucis*... pe nimeni.

Sentimentul de ușurare care îl copleși pe James era atât de puternic, atât de amețitor, că scriitorul simți că îi vine să plângă. Încleștă mâinile pe parapetul vaporului și privi fix la soarele care asfințea în spatele lor.

– Da, continuă Holmes, de-abia când am terminat cu mica mea aventură de renunțare la droguri mi-am dat seama că am uitat să vă aduc la cunoștință conținutul celor două telegrame deosebit de importante pe care le-am primit la New York, cu puțin înainte de îmbarcarea noastră pe *United States.*

Spunând acestea, detectivul scoase cele două bucăți de hârtie din buzunarul de la piept.

Cu toate că avea senzația că tocmai ce i se ridicase lespedea grea de pe piept, James îl ascultă cu teamă.

– Prima este de la prietenul nostru, agentul Drummond, și este pur informativă, spuse Holmes despăturind foaia cu ceva greutate din cauza mâinii bandajate. În ea sunt scrise următoarele:

VĂ ADUCEM LA CUNOȘTINȚĂ CĂ IRENE ADLER A REUȘIT SĂ FUGĂ DE SUB PAZA DE LA CABINETUL MEDICAL AL EXPOZIȚIEI COLUMBIENE A DOUA ZI DUPĂ PLECAREA DUMNEAVOASTRĂ DIN CHICAGO STOP MEMBRII GĂRZII AU GĂSIT ÎN LAVOAR PĂRUL EI PRESUPUNEM CĂ ȘI L-A TĂIAT FOARTE SCURT STOP ÎNTR-UN DULAP A FOST DESCOPERIT UN MEMBRU AL GĂRZII DEZBRĂCAT DE UNIFORMĂ LEGAT ȘI CU CĂLUȘ LA GURĂ STOP IRENE ADLER A FUGIT ÎMBRĂCATĂ ÎN UNIFORMA GĂRZII COLUMBIENE DÂNDU-SE DREPT BĂRBAT STOP FIȚI CU OCHII ÎN PATRU DUPĂ O FEMEIE CU BRAȚUL STÂNG ÎN ATELĂ STOP POSIBIL ÎNARMATĂ ȘI CONSIDERATĂ EXTREM DE PERICULOASĂ STOP DRUMMOND

Fără să vrea, James izbucni în râs și nu reuși să se oprească. Holmes începu și el să râdă, făcându-l pe scriitor să hohotească și mai tare. Niciunul nu ar fi putut să explice ce li se părea atât de vesel. Doar că aveau sentimentul că toată povestea aceea ireală... *se încheiase.*

– Vă asigur însă, că a doua telegramă, primită doar cu câteva ore înainte de ridicarea ancorei, vă va șterge zâmbetul de pe buze, James.

Holmes despături a doua foaie de hârtie și spuse pe un ton mai grav:

– Este din partea fratelui meu, Mycroft, care nu își face probleme că ar trebui să plătească mai mult pentru cuvintele suplimentare dintr-o telegramă. Nici eu nu îmi fac. Mycroft spune:

SHERLOCK ESTE IMPERATIV NECESAR SĂ MERGI PÂNĂ LA GENOVA PE NAVA UNITED STATES ȘI DE ACOLO SĂ AJUNGI ÎN ELVEȚIA LA LUCERNA CÂT MAI REPEDE POSIBIL STOP VOI AJUNGE ȘI EU ACOLO ÎN ZECE ZILE STOP PARTICIP LA O ÎNTRUNIRE INTERNAȚIONALĂ DE MAXIMĂ IMPORTANȚĂ STOP PREZENȚA TA ESTE INDISPENSABILĂ STOP MYCROFT

Holmes puse telegramele înapoi în buzunar și cei doi bărbați se priviră cu răceală.

– Fratele dumneavoastră mai mare și fratele meu mai mare... amândoi în Lucerna, spuse Henry James cu o voce șocată, parcă nevenindu-i să creadă ce tocmai auzise. Și noi doi împreună cu ei? Așa ceva este de neconceput.

– Perfect de acord, zise posomorât Holmes.

Pe lângă ei trecu un tânăr cu pardesiul pe umeri și melonul uriaș tras prea mult pe frunte.

– Bună seara, domnule Holmes, spuse el.

James se uită repede în jur, dar nu reuși să zărească decât bărbia puternică a individului, pomeții înalți și părul negru de la tâmple și ceafă tuns în stilul cerut de armata americană.

– Un prieten de-al dumneavoastră? întrebă el.

Soarele dispăruse complet în Atlantic. Pe neașteptate se aprinseră toate luminile navei, strălucitoare, orbitoare, la fel ca acelea din prima seară a Expoziției de la Chicago. Însă înainte de focul acesta de artificii al lămpilor electrice, Sherlock Holmes apucase să vadă că tânărul avea brațul stâng strâns într-un bandaj negru sub pardesiul aruncat pe umeri.

Cu brațul lui cel sănătos, Holmes îl luă pe după umeri pe Henry James și se sprijiniră amândoi de parapet. Aerul oceanului era îmbătător de proaspăt.

– Vom vedea ce vom face cu frații noștri atunci când vom ajunge la Lucerna, spuse detectivul pe un ton vesel, cum nu-l auzise niciodată Henry James de când se întâlniseră pe malul Senei, în noaptea aceea ploioasă din urmă cu două luni.

– Până atunci, prietene, continuă Holmes, călătoria aceasta s-ar putea dovedi foarte interesantă.

iunie 2013 – octombrie 2014

MULȚUMIRI

Doresc să-mi exprim recunoștința față de cei care m-au ajutat să scriu *A cincea Cupă.* Le mulțumesc tuturor:

Soției mele, Karen.

Agentului meu literar, Richard Curtis, căruia îi dedic această carte. „Mi-aș fi dorit să am o carte mai reușită pe care să o dedic unui om atât bun“ (Aceasta este dedicația lui Robert Louis Stevenson pentru Henry James.)

Editorilor mei, Reagan Arthur și Michel Pietsch, care m-au încurajat să dezvolt această stranie asociere dintre Sherlock Holmes și Henry James.

Noului meu redactor, Joshua Kendall, care mi-a înțeles stilul întortocheat și ale cărui sugestii mi-au fost extrem de utile.

Lui Gretchen Ross, șef departament publicitate; lui Catherine Cullen, agent de presă; lui Peggy Freudenthal, director de producție.

Lui Susan Brandanini Betz, mult stimata și indispensabila mea corector de carte, ale cărei „tulburări obsesiv compulsive“ (după cum singură le numește și manifestate în corectarea cuvintelor, datelor, numelor) mi-au fost de un real folos și mie, și romanului meu.

În final, vreau să mulțumesc încă o dată bunului meu prieten și remarcabil sociolog, Dr. Dan Peterson, care mi-a adus mai multe CD-uri cu „Muzică de ascultat atunci când scrii romane bune“. CD-urile au fost superbe. Dacă romanul acesta nu este unul „bun“, vina îmi aparține în totalitate.

Vă mulțumesc tuturor.

NOTE

1 - În original *Boston-marriage* („mariaj bostonian“) – termen prin care era denumită în epocă relația de durată dintre două femei (n. tr.).

2 - Constance Fenimore Woolson (1840–1894) – romancieră, nuvelistă, poetă, strănepoată a scriitorului James Fenimore Cooper (n. tr.).

3 - Soția lui Thomas Power O'Connor (1848–1929) om politic irlandez, membru al Parlamentului britanic (n. tr.).

4 - Aubrey Beardsley – grafician; Walter Besant – romanier și istoric; Pearl Craigie – scriitoare, publicând sub pseudonimul John Oliver Hobbes; Marie Corelli – romancieră; Genevieve Ward – soprană și actriță (n. tr.).

5 - Somme – provincie în nordul Franței, parte a regiunii Picardia (n. tr.).

6 - Tocană picantă de iepure cu smântână (n. tr.).

7 - Pateuri din făină de alac (n. tr.).

8 - Platou cu brânzeturi vechi (n. tr.).

9 - Smochine, caise, prune uscate (n. tr.).

10 - Marmeladă din fructe confiate cu ceai de Ceylon (n. tr.).

11 - Biscuiți cu mirodenii (n. tr.).

12 - Spumă fină de ciocolată (n. tr.).

13 - Regiune cu cascade din Elveția (n. tr.).

14 - În engl. *The Dynamics of an Asteroid* – carte fictivă, scrisă de profesorul James Moriarty, eternul dușman al lui Sherlock Holmes (n. tr.).

15 - Sir Edmund William Gosse (1849–1898) – poet și critic britanic; Jonathan Sturges (1864–1911) – scriitor american (n. tr.).

16 - Bătălia de la Maiwand – înfrângere dureroasă a britanicilor în al Doilea Război Anglo-Afgan (n. tr.).

17 - James Boswell (1740–1795) – celebru biograf scoțian (n. tr.).

18 - Marian Hooper Adams (1843–1885) – doamnă din înalta societate americană, pasionată de fotografie, căsătorită cu scriitorul Henry Adams și considerată de critici drept sursa de inspirație a romanelor lui Henry James „Daisy Miller“ (1878) și „Portretul unei doamne“ (1881) (n. tr.).

19 - *Clover* (lb. engl.) – trifoi (n. tr.)

20 - John Hay (1838–1905) – om politic american, al 37-lea Secretar de Stat din istoria Statelor Unite (n. tr.).

21 - În engl. „Five Hearts“ – nume sub care era cunoscut grupul închis de prieteni format din cinci membri ai înaltei societăți americane: Henry Adams și soția sa, Clover, John Hay și soția sa, Clara, și geologul și alpinistul Clarence King (n. tr.).

22 - Lady Wolseley – soția vicontelui Garnet Joseph Wolseley (1833–1913), mareșal în armata britanică (n. tr.).

23 - Insula de Smarald – denumire dată Irlandei datorită întinselor ei ținuturi verzi (n. tr.).

24 - Regimentul 54 Massachusetts – primul regiment de voluntari și sclavi eliberați din Războiul Civil (n. tr.).

25 - Oliver Wendell Holmes, Jr. (1841–1935) – renumit specialist în științe juridice (n. tr.).

26 - John Quincy Adams (1767–1848) – al șaselea președinte american (n. tr.).

27 - John Adams (1735–1826) – al doilea președinte american (n. tr.).

28 - Thomas Jefferson (1743–1823) – principalul autor al Declarației de Independență (1776) (n. tr.).

29 - James Abram Garfield (1831–1881) – al douăzecilea președinte al Statelor Unite și al doilea care a murit asasinat (n. tr.).

30 - Henry Hobson Richardson (1838–1886) – celebru arhitect american (n. tr.).

31 - În orig. *Executive Mansion* – vechiul nume al Casei Albe (n. tr.).

32 - Nathaniel Hawthorne (1804–1864) – romancier și nuvelist american, autor al celebrului roman *The Scarlet Letter* („Litera stacojie“ – editura Leda, 2005) (n. tr.).

33 - Vorbă de duh, în lb. fr. în orig. (n. tr.).

34 - William Dean Howells (1837–1920) – romancier, dramaturg și critic american (n. tr.).

35 - John Constable (1776–1837) – pictor peisagist englez, de factură romantică (n. tr.).

36 - Joseph Mallord William Turner (1775–1851) – pictor și gravor peisagist englez, reprezentant al romantismului (n. tr.).

37 - 1871 (n. tr.).

38 - *Democracy* – roman publicat în 1880 (n. tr.)

39 - În orig. *literati* (lb. lat.) (n. tr.).

40 - „Admirator“, „pasionat“, în lb. spaniolă în orig. (n. tr.).

41 - Expresie folosită în SUA pentru orașele mai mici, unde nu există niciun fel de activitate după lăsarea nopții (n. tr.)

42 - Alexander Emmanuel Rodolphe Agassiz (1835–1910) – om de știință american de origine elvețiană (n. tr.).

43 - J. Donald Cameron (1833–1918) – om politic american (n. tr.).

44 - Delft – oraș din Olanda, renumit pentru ceramica albastră fabricată acolo cu începere din sec. al XIV-lea (n. tr.).

45 - Fragment din povestirea lui Sir Arthur Conan Doyle „Ultima reverență“, în care se descrie locul unde s-a retras Sherlock Holmes și s-a apucat de apicultură (n. tr.).

46 - Benjamin Disraeli (1804–1881) – primul și ultimul prim-ministru de origine evreiască al Marii Britanii (n. tr.).

47 - În orig. *Joint Information and Research Unit* (n. tr.).

48 - William Melville (1850–1918) – ofițer în poliția britanică, primul director al Serviciului

Secret Britanic (n. tr.).

49 - Clubul Diogenes – club fictiv pentru domni din romanele lui Sir Arthur Conan Doyle (n. tr.).

50 - Agorafobie – teamă patologică, obsesivă și nemotivată de spațiile deschise (n. tr.).

51 - 4 mai 1886 (n. tr.).

52 - Sebastian Moran – personaj din romanele lui Sir Arthur Conan Doyle, fost colonel, mâna dreaptă a înverșunatului dușman al lui Sherlock Holmes, James Moriarty (n. tr.).

53 - Jubileul de Aur al reginei Victoria, 20–21 iunie 1887 (n. tr.).

54 - Lanternă magică – sistem de proiecție a imaginilor statice (n. tr.).

55 - Sciopticon – lanternă magică (n. tr.).

56 - Eastcheap – stradă din centrul Londrei (n. tr.).

57 - Vechi hipodrom din nordul Londrei, numit astfel din cauza formei sale (n. tr.).

58 - Christ Church – facultate din cadrul Universității Oxford (n. tr.).

59 - Stil de autoapărare din cadrul artelor marțiale (n. tr.).

60 - În orig. *Hell's Kitchen* – cartier din Manhattan, New York, locuit pe vremuri de șomeri și muncitori săraci (n. tr.).

61 - Dr. Walter Reed (1851–1902) – medic în armata americană, care a demonstrat că frigurile galbene sunt provocate de mușcătura unei anumite specii de țânțari (n. tr.).

62 - 1878 (n. tr.).

63 - Carl Auer von Welsbach (1858–1929) – om de știință și inventator austriac (n. tr.).

64 - Johan Wolfgang Dobereiner (1780–1849) – om de știință german (n. tr.).

65 - Primele reviste cu benzi desenate apărute în Marea Britanie la sfârșitul secolului al XIX-lea (n. tr.).

66 - Hamlet, William Shakespeare, actul III (n. tr.).

67 - Henry Irving (1838–1905) – renumit actor și director de companie teatrală din epoca victoriană (n. tr.).

68 - Daniel Chester French (1850–1931) – unul dintre cei mai prolifici sculptori americani (n. tr.).

69 - Augustus Saint-Gaudens (1848–1907) – sculptor american din curentul „Renașterii Americane“ (n. tr.).

70 - John Singer Sargent (1856–1925) – pictor american, cel mai bun portretist al generației sale (n. tr.).

71 - Ralph Waldo Emerson (1803–1882) – poet și eseist american, lider al mișcării transcendentale de la începutul sec. al XIX-lea (n. tr.).

72 - William Collins (1824–1889) – romancier și dramaturg american (n. tr.).

73 - Sir Henry Rider Haggard (1856– 1925) – scriitor britanic de romane de aventuri ale căror acțiune se desfășura în decoruri exotice (n. tr.).

74 - Ferdinand de Lesseps (1805–1894) – diplomat și inginer francez, proiectant al Canalului de Suez (n. tr.).

75 - Watson (n. tr.).

76 - Africa de Sud (n. tr.).

77 - 17 martie (n. tr.).

78 - Ulysses S. Grant – al optsprezecelea președinte al Statelor Unite (n. tr.).

79 - Tibet (n. tr.).

80 - *Mountaineering in the Sierra Nevada* (n. tr.).

81 - Arnold Hague (1840–1917) – renumit geolog american (n. tr.).

82 - Zebulon Montgomery Pike (1779–1813) – general de brigadă și explorator american (n. tr.).

83 - John Ruskin (1819–1900) – cel mai important critic de artă din epoca victoriană (n. tr.).

84 - Jocuri de cuvinte: „corde du roi“ (lb. fr.) se pronunță aproximativ identic cu „corduroy“ (engl.) care înseamnă „catifea reiată; la fel „wale“ (în engl. „dungă din țesătură“) se pronunță în același fel cu „whale“ („balenă“) (n. tr.).

85 - 1851 (n. tr.)

86 - Sezonul londonez – lunile mai, iunie și iulie ale fiecărui an, când elita societății londoneze organiza baluri, serate, evenimente caritabile etc. (n. tr.).

87 - Autodafé – ceremonie de ardere pe rug a ereticilor condamnați de Inchiziție (n. tr.).

88 - În orig. „Embassy Row“ – nume dat porțiunii de pe Massachusetts Avenue din Washington, unde sunt concentrate ambasadele și misiunile diplomatice (n. tr.).

89 - Isabella Augusta, Lady Gregory (1853–1932) – poetă britanică (n. tr.).

90 - John La Farge (1835–1910) – pictor american de vitralii (n. tr.).

91 - Sven Hedin (1865–1952) – geograf, topograf, fotograf și explorator suedez (n. tr.).

92 - Annie Royle Taylor (1855–1922) – misionară evanghelică în China, prima femeie din Europa care a pătruns în Tibet (n. tr.).

93 - *Bradshaw's Guide* – ghid de călătorie, publicat în 1839 de George Bradshaw (1801–1853) (n. tr.).

94 - Ainsworth Rand Spofford (1825–1908) – al șaselea director al Bibliotecii Congresului SUA (n. tr.).

95 - Aluzie la povestirea „Daisy Miller“ a lui Henry James, apărută în 1878 (n. tr.).

96 - Carl Gottfried Neumann (1832–1925) – matematician german (n. tr.).

97 - „Aplicarea principiului lui Dirichtlet pe suprafețele Reimann“ (n. tr.).

98 - Samuel Clemens – numele real al scriitorului american Mark Twain (1835–1910) (n. tr.).

99 - Saskatchewan – provincie a Canadei (n. tr.).

100 - Andrew Carnegie (1835–1919) – industriaș și filantrop american de origine scoțiană (n. tr.).

101 - Edwin Thomas Booth (1833–1893) – renumit actor american al secolului al XIX-lea (n. tr.).

102 - Scandal mult mediatizat în epocă, despre relația amoroasă dintre reverendul Beecher și Elizabeth Tilton, soția unui bun prieten al său (n. tr.).

103 - Adaptarea unei cunoscute replici a lui Hamlet, actul 5, scena 1 (n. tr.).

104 - Este vorba despre Harriet Beecher Stowe (1811–1896) – scriitoare și adeptă a aboliționismului, autoarea cunoscutului roman *Coliba unchiului Tom* (n. tr.).

105 - John Bunyan (1628–1688) – preot și scriitor englez, cunoscut mai ales pentru alegoria *The Pilgrim's Progress* (n. tr.).

106 - Edward Theodore Compton (1849–1921) – pictor german de origine britanică (n. tr.).

107 - John T. Raymond (1836–1887) – actor american, al cărui nume real era John O'Brien (n. tr.).

108 - Lockwood de Forest (1850–1932) – pictor și designer american (n. tr.).

109 - Elihu Vedder (1836–1923). Pictor simbolist și ilustrator de cărți american (n. tr.).

110 - *The Innocents Abroad* sau *The New Pilgrims' Progress* („Inocenții în străinătate“ sau „Călătoria noilor pelerini“) – scrieri de călătorie publicate în 1869 (n. tr.).

111 - Newport, Rhode Island – localitate unde, în secolul XX, își petreceau verile bogătașii Americii (n. tr.).

112 - East End – zonă a Londrei (n. tr.).

113 - Mihail Alexandrovici Bakunin (1814–1876) – anarhist revoluționar rus; Piotr Alexeievici Kropotkin (1842–1912) geograf, filozof și anarhist rus; Errico Malatesta (1853–1932) – anarhist italian; Élisée Reclus (1830–1905) – scriitor și anarhist francez (n. tr.).

114 - Oliver Wendell Holmes, Jr. (1841–1935) – renumit jurist american (n. tr.).

115 - Oliver Wendell Holmes, Sr. (1809–1894) – fizician, profesor și conferențiar american (n. tr.)

116 - Melville Fuller (1833–1910) – al optulea președinte al Curții Supreme de Justiție a SUA (n. tr.).

117 - Phi Beta Kappa – societate onorifică a studenților americani, înființată în 1776 (n. tr.).

118 - Robert E. Lee (1807–1870) – general în Armata Confederată pe perioada Războiului Civil (n. tr.).

119 - Adelai E. Stevenson (1835–1914) – al douăzeci și treilea vicepreședinte al Statelor Unite (n. tr.).

120 - *et al.* (lb. latină) – și alții (n. tr.).

121 - Henry Cabot Lodge (1850–1924) – senator republican (n. tr.).

122 - Theodore Roosevelt (1858–1919) – cel de al 26-lea și cel mai tânăr președinte al Statelor Unite în perioada 1901–1909 (n. tr.).

123 - În orig. „Gibson Girl“ – ideal de frumusețe și eleganță feminină, creat de desenatorul Charles Dana Gibson (n. tr.).

124 - Perioada dintre Războiul Civil și Primul Război Mondial, caracterizată printr-o mare dezvoltare economică (n. tr.).

125 - Stridii, servite cu vin alb de Renania (n. tr.).

126 - Supă de broască țestoasă, servită cu vin Amontillado (n. tr.).

127 - Tartine cu caviar, servite cu vin Medoc (n. tr.).

128 - Homar à la Maryland (n. tr.).

129 - Momițe de vițel cu ciuperci (n. tr.).

130 - Spată de oaie cu cartofi parizieni și fasole verde, servită cu șampanie Royal Charter (n. tr.).

131 - Pui cu sos supreme (n. tr.).

132 - *Pâté de fois-gras*, servit cu vin Chateau Bellevue (n. tr.).

133 - Sorbet în stil roman (n. tr.).

134 - Înghețată italienească, servită cu vin Château Lafite (n. tr.).

135 - Pomeranian – rasă de câini mici, șpiț (n. tr.).

136 - Pomerania – provincie situată în nord-vestul Europei Centrale (n. tr.).

137 - Zona din jurul capodoperei arhitectonice a expoziției, numită Court of Honor (n. tr.).

138 - Columb a ajuns pe țărmul Lumii Noi (Bahamas de azi) în 1492 (n. tr.).

139 - William Frederick „Buffalo Bill“ Cody (1846–1917) – vânător de bizoni și director de trupă de teatru (n. tr.).

140 - Centennial – prima expoziție internațională, organizată la Philadelphia în 1876 pentru sărbătorirea unui secol de la semnarea Declarației de Independență (n. tr.).

141 - George Armstrong Custer (1839–1876) – comandant de cavalerie, scalpat și ucis de amerindieni în bătălia de la Little Bighorn (n. tr.).

142 - Sitting Bull – căpetenie indiană, care i-a condus pe amerindieni în lupta de la Little Bighorn (n. tr.)

143 - Crazy Horse – căpetenie indiană, participantă la lupta de la Little Bighorn (n. tr.).

144 - John George Nicolay (1832–1901) – biograf american, de origine germană, secretarul președintelui Lincoln (n. tr.).

145 - Războaiele Sioux (1876–1877) – împotriva populației amerindiene (n. tr.)

146 - Bur – urmaș al coloniștilor olandezi din Africa de Sud; zulus – membru al populației negroide din Africa de Sud (n. tr.).

147 - Maori – populație băștinașă din Noua Zeelandă (n. tr.).

148 - Kwannon – zeița compasiunii la vechii japonezi (n. tr.).

149 - Andrew Jackson (1767 -1845) – al șaptelea președinte al Statelor Unite (n. tr.).

150 - Lb. latină : „Așa vor păți mereu tiranii“ (n. tr.).

151 - Limba Lakota – limba oficială a tuturor triburilor Sioux (n. tr.).

152 - Tradiție budistă (n. tr.).

153 - Ralph Waldo Emerson (1803–1882) – poet și eseist american, lider al mișcării transcendentaliste (n. tr.).

154 - Sir Edwin Arnold (1832–1904) – poet și ziarist englez (n. tr.).

155 - Paul Joukowsky – tânăr de o frumusețe aparte, de care se presupune că ar fi fost îndrăgostit Henry James (n. tr.).

156 - Storcător de lămâi – denumire argotică, existentă și astăzi, a pistoalelor fabricate de S&W (n. tr.).

157 - „Reflectorul“ (n. tr.).

158 - „Imagine și text“ (n. tr.).

159 - „Eseuri londoneze“ (n. tr.).

160 - „Hedda Gabler“ și „Nora sau O casă de păpuși“ (n. tr.).

161 - Pe țărmul Irlandei (n. tr.).

162 - În lb. eng. „Foggy Bottom“ – denumire a unui vechi cartier din Washington, unde se află

mai multe clădiri guvernamentale (n. tr.).

163 - „Daughters of American Revolution“ – „Fiicele Revoluției Americane“, organizație non-profit, înființată în 1890 (n. tr.).

164 - Renumiți pentru extrem de desele dueluri (n. tr.).

165 - National Geographic (n. tr.).

166 - Sherman Silver Purchase Act – prima lege americană antitrust, adoptată în 1890 (n. tr.).

167 - Grover Cleveland a fost unul dintre cei mai corpolenți președinți ai Statelor Unite (n. tr.).

168 - După numele senatorului William Magear Tweed (1823–1878), care a condus unul dintre cele mai influente și corupte carteluri din New York, desființat în 1871 (n. tr.).

169 - Daniel Burnham (1846–1912) – arhitect din Chicago, care s-a ocupat de organizarea Expoziției Mondiale Columbiene din 1893 (n. tr.).

170 - Miss Havisham – personaj din romanul *Marile speranțe* de Charles Dickens (n. tr.).

171 - Alfred Tennyson (1809–1892) – Poet Laureat al Marii Britanii (n. tr.).

172 - William Ewart Gladsotne (1809–1898) – politician liberal din Marea Britanie (n. tr.).

173 - Aluzie la cea mai celebră indicație scenică a lui William Shakespeare, din piesa „Poveste de iarnă“, care sugerează moartea unui personaj, fără ca aceasta să se petreacă în văzul spectatorilor (n. tr.).

174 - Bertillonaj – sistem de identificare a criminalilor pe baza măsurătorilor antropometrice (n. tr.).

175 - Trăsură luxoasă cu patru locuri (n. tr.).

176 - Personajul principal din romanul „Portretul unei doamne“ (n. tr.).

177 - Dahomey – regat din vestul Africii, actualmente Republica Benin (n. tr.).

178 - Hamlet (n. tr.).

179 - Personajul principal al tragediei cu același nume a lui William Shakespeare, inspirată din viața lui Gaius Marcius Coriolanus, general roman din sec. al V-lea î. Hr. (n. tr.).

180 - Compania Krupp era la vremea respectivă cel mai mare producător de armament și muniție din Europa (n. tr.).

181 - Imagine obținută printr-un procedeu vechi de fotografiere (n. tr.).

182 - Replică din *Visul unei nopți de vară* de William Shakespeare (n. tr.).

183 - Versuri din monologul final al lui Puck, „Visul unei nopți de vară“ (n. tr.).

184 - *insouciance* (lb. franceză) – „indiferență“, „nepăsare“ (n. tr.)

185 - Nuvelă a scriitorului Stephen Crane (1871–1900), precursor al naturalismului american, publicată sub pseudonimul Johnston Smith (n. tr.).

Table of Contents

Despre autor	2
Cuprins	6
Prima parte	10
Capitolul 1	11
Capitolul 2	16
Capitolul 3	27
Capitolul 4	35
Capitolul 5	44
Capitolul 6	57
Capitolul 7	73
Capitolul 8	85
Capitolul 9	107
Capitolul 10	127
Capitolul 11	143
Capitolul 12	150
Capitolul 13	170
Capitolul 14	183
Capitolul 15	196
Capitolul 16	212
Capitolul 17	224
Capitolul 18	247
Capitolul 19	268
Capitolul 20	286
Capitolul 21	308
Capitolul 22	321
Capitolul 23	338
Capitolul 24	353

Capitolul 25 376
Partea a doua 402
1 - Blestemata cruce de pe zid 403
2 - La șaptesprezece centimetri sub nivelul solului 417
3 - Pietre funerare pentru danturi și pisici domestice 441
4 - O șocantă insuficiență de rațe 453
5 - Kwannon 148, pace, tăcere sau durere 478
6 - Până și un orb ar fi văzut 503
7 - Licărul roșu din beznă 521
8 - Wiggins al doilea a ajuns cu bine astăzi la New York 541
9 - O mulțime de bicicliști cumpără storcătoare de lamâi 156 de la noi 561
10 - Un buchețel de violete albe 568
11 - Roata timpului 586
12 - Un șobolan. Un blestemat de șobolan 612
13 - „Îi voi cere lui lucan adler să ucidă pe oricine va vorbi cu poliția“ 627
14 - Mai tare decât echipa de baseball Beaneaters din Boston 642
15 - Panica din ’93 650
16 - Până și Dumnezeu l-ar putea invidia 666
Partea a treia 690
Unu 691
Doi 701
Trei 707
Patru 718
Cinci 728
Șase 742
Șapte 755
Opt 765

Nouă 774
Zece 787
Partea a patra 795
1. 796
2. 798
3. 818
4. 821
5. 826
6. 830
7. 846
8. 855
9. 860
10. 870
11. 877
Epilog 897
Mulțumiri 904
Note 906